1 3132 3148 3149 3124 / 3149

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատ. 12 ֆր

ՈՒՐԲԱԹ 1 ՅՈՒԼԻՍ VENDREDI 1 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7713 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3124

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

•

Նորէն տաք ու պաղ հովեր կը փչեն Անգարայի եւ Ուաշինկթընի միջեւ, անտեսական դեռեւ վրայ,

Քանի կ'ուճի ամերիկեան օժանդակութիւնը, այնքան պահանջկոտ կը դառնայ չփոյած Թուրքիան : Եւ, ոչ միայն ամբոխավար մամուլը, այլ եւ պատասխանատու անձեր զժգոհութիւն կը յայտնեն բացէ ի բաց :

Վերջերս ասոնք ալ – լեզի խօսքեր փոխանակուեցան, երբ Մ. Նահանգները զժգոհմակութիւն կը յայտնէին, 300 միլիոն տոլարի վարկ մը բանալու համար :

Ամերիկացիները բաւական կը սեպէին 30 միլիոնը, իրենց յատուկ հաշիւներով :

Անգարա բողոքեց, դիտել տալով թէ ուրիշ երկիրներ չատ աւելին կը ստանան, առանց նոյն ծառայութիւնը մատուցանելու հասարակաց գաղին :

Մինչ պաշտօնական շրջանակները խոհեմ լռութիւն կը պահեն, ամերիկեան կարեւոր թերթեր ալ միշտ ըսելիք մը կը գտնեն, թրքական յաւակնութեանց դէմ :

Մամուլին պիտի ըլլար կարծել թէ այս պարբերական բանավէճը կ'ազդէ երկու երկիրներուն յարաբերութեանց վրայ :

Ընդհակառակն : Երկուքին համար ալ հիմնական եւ տեւական արժէք ունի 1947 Մարտ 12էն ի վեր հաստատուած գործակցութիւնը, որ բուն բառով դինակցութիւն մըն է, առանց պաշտօնական դաշնագրի :

Նոյնքան եւ թերեւս չատ աւելի ամուր են Թուրքիոյ կապերը՝ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի հետ, որոնք զինակցութեան դաշինք մըն ալ ստորագրեցին 1939ին, Ալեքսանդրէթի Սանճաքն ալ զոհելով :

Անհրաժեշտ է միշտ աչքի առջեւ ունենալ այս անողոք իրողութիւնը, արեւելեան հարցը քննած ատեն :

Թուրքերը վարպետօրէն կը չահագործեն այս պարագան, նոր չնորհներ ստանալու համար :

Երբեմն երկդիմի խաղեր ալ կը փորձեն, յիշելով 25ամեայ սիրալիր գործակցութիւնը բոլշեւիկեան Ռուսաստանի հետ, որ ջուրին երեսը հանեց զիրենք եւ որ միշտ պատրաստ է ընդ առաջ երթալու իրենց պահանջներուն :

Այն օրէն ի վեր որ Մոսկուան յայտարարեց թէ հողային պահանջներ չունի Թուրքիայէն — 1953 Մայիս 30 — Խ. Միութեան պաշտօնական ներկայացուցիչները չարունակ առիթներ կը ստեղծեն, Թուրքիան սիրաչահելու համար :

Քանիցս հրապարակաւ ալ առաջարկեցին վերահաստատել նախկին գործակցութիւնը, յիշեցնելով իրենց Թանկագին ծառայութիւնները՝ Թուրքիոյ անկախութեան եւ ամբողջութեան վերահաստատման համար :

Այսպէս, վայրկեանք եւ ամէն տեսակ օգնութիւն վայելելով երկու տերերէն ալ, երբեմնի «Հիւանդ Մարդը» դարձած է Արեւելքի չփոյած տլան, եւ միշտ կը տրտնջայ :

Այս առանձնաչնորհեալ դիրքին չնորհիւ է որ կը փորձէ, նաեւ, տիրական դեր մը կատարել Միջին Արեւելքի մէջ, իբրեւ առաջնորդ կամ հովանաւոր :

Ցարդ յաջողեցաւ իրեն կապել միայն Իրաքը : Մեւս արաբական երկիրները միշտ կը մնան վերապահ, ոմանք ալ յայտնապէս ընդդիմադիր :

Այս համբուն վրայ եւս, Արեւմուտքի հովանին է որ ուժ կուտայ իրեն :

Բոլոր փաստերը կ'ապացուցանեն թէ Արեւմուտքի երեք ջոջերը, Մեծն Բրիտանիա, Ֆրանսա եւ Մ. Նահանգները, դործօն դեր մը վերապահած են Թուրքիոյ, Միջին Արեւելքի մէջ : Այնուչտիրենց իսկ չահերուն համար, որոնք իրարու կ'ընդհարին պարբերաբար :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊԻՔԵՐԸ

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԻՆ ԱՌԱՋՔԸ ԱՌՆՈՒԱԾ

*

ԿԱՐԵԼԻ ԵՂԱՒ ՄԻՋԻՆ ՁԱՄԲԱՅ ՄԸ ԳՏՆԵԼ

Նախարարական խորհուրդին որոշումներէն եաք, վարչապետը եւ իր գործակիցները առջի օր երկարօրէն լսեցին պետական պաշտօնեաներու Արհեստակցականի Միութեանց ներկայացուցիչները : Կէս օրէն եաք Բանուորական Ուժը կը յայտարարէր թէ համաձայն է կառավարութեան ծրագրին գործադրութեան եւ դանակներուն, հետեւաբար ետ կ'առնէ Յուլիս մէկի ընդհ. գործադուլի հրամանը : Մեւնոյն ատեն դիտել կուտար թէ պարզապէս թերհաչիւ մը կը նկատէ որոշուած միջոցները, սպասելով նոր տնօրինութեանց : Միւս երկու դլխաւոր սեն – տիքաներէն Քրիստոնեայ աշխատաւոր – ներու Միութիւնը եւ Աչխատ. Դաշնակցութիւնը վերապահեցին իրենց վերջնական որոշումը եւ խորհրդակցիլ Աչխատանքի Դաշնակցութեան հետ : Միութիւնը մանաւորապէս կը պահանջէ փոքր պաշտօնեաներու համար նախատեսուած յաւելումները կատարել Յուլիս մէկէն սկսեալ, եւ ոչ թէ Հոկտեմբեր մէկէն : Եթէ այս պայմանը ընդունուի, այն ատեն 5·5 միլիառ ֆրանքի ծախք մը պիտի պատճառէ այս տարուան համար, փոխանակ երեք միլիառի : Միւս կողմէ, քրիստոնեայ սենտիքան կ'առաջարկէ յաւելումները կատարել 1956 Յուլիս մէկէն 1957 Յուլիս մէկ : Բայց եւ այնպէս, կարեւոր կը նկատէ ցարդ ձեռք բերուած արդիւնքը : Ուրիշներ ալ կը խոստովանին թէ երկար ատենէ ի վեր կառավարութիւնը այնքան բարեացակամ կարդադրութիւններ չէ ըրած պետական պաչտօնեաներուն համար, հետեւաբար կը յուսացուի թէ բոլորն ալ ետ պիտի առնեն Յուլիս մէկի ընդհ. գործադուլի հրամանը :

Կառավարութեան տուած որոշումներուն համաձայն, 1957 Յուլիս մէկին ոճիկներու եւ հանդստեան Թոչակներու ընդհ. դումարը պիտի բարձրանայ 1080 միլիառ ֆրանքի, փոխան 900 միլիառի, ուրեմն համադումար քան առ հարիւր յաւելում : Բարեփոխումները վերջացած պիտի ըլլան 1957 Յուլիս մէկին : Ծրագիրը գործադրելի է յառաջիկայ յունուար մէկէն, հետեւաբար պիտի վերջնայ մէկուկէս տարիէն, մինչ կառավարութիւնը կ'առաջարկէր 3 – 4 տարի : Հիմնական տարեթոչակը 1956 Յունուար մէկէն սկսեալ 150·000էն պիտի բարձրանայ 160 հազար ֆրանքի : 1956 Յուլիս մէկին կամ հոկտեմբեր մէկին միօրինակ յաւելում մը եւս պիտի կատարուի, հիմնական թոչակը բարձրացնելով 170·000 ֆրանքի, իսկ 1957 Յուլիս մէկին 180·000ի : Ծրագիրը ուրիչ բարեփոխումներ ալ կը նախատեսէ, բնակութեան եւ ուրիչ ծախքերու համար :

Թոչակներու յաւելման հրամանագիրը պիտի հրատարակուի Յուլիս 1ին (այսօր) :

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ կառավարութիւնը կը ծանուցանէ թէ պաչարման վիճակը ջնջուած է ամբողջ երկրին մէջ, բայց կը մնայ «ներքին պատերազմի կարդադրութիւնն ատկ» որ հաստատուեցաւ 1951ին : Առջի օր ձերբակալուեցաւ համակիրներ կը բաժանէր գօրանոցի մը առջեւ :

ԻՏԱԼԻՈՑ նոր դահլիճը չէ կազմուած տակաւին : Նշանակուած վարչապետը, Սայնի, կարելին կը փորձէ, առանց մեծ յոյսեր ունենալու :

■ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ■

*

ԱՑՍՏԵՂ ԱԼ ...

Երեւանի «Գրական Թերթ»ը ուրիշ քանի գաւառական երեւոյթ մը եւս կը մատնանիշէ, երիտասարդ գրողներու համագումարին առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Մայիս 26 – 28ին :

— « Համագումարը դատապարտեց նաեւ այնպիսի երիտասարդ գրողներն, որոնք պատշաճ յարգանք չեն ցուցաբերում աւագ գրողների նկատմամբ եւ հասարակական (հանրային) վայրերում իրենց պահում են երիտասարդին անվայել վարքով :

« Այդպիսի վարք ցուցաբերեց Ա. Քոչարեանը իր ելոյթում՝ անտեղի վիրաւորելով բանաստեղծ Վ. Ալազանին : Նման անխոհեմ վարքի արդիւնք էր նաեւ Ս. Շիրակի ելոյթը, որը թէեւ սովորում է պետական համալսարանում, իրեն բանաստեղծ է անուանում, բայց համագումարում հանդէս եկաւ վայրիվերոյ արտայայտութիւններով, ուսանողին ու երիտասարդին անվայել ժարգոնով» :

Այս առթիւ խօսք առնելով, ժողովականները դիտել տուեր են թէ Գրողներու Միութիւնը «դեռ եւս շատ մեծ անելիքներ ունի, երիտասարդ գրողների դաստիարակութեան գործում » :

Ուրիշ թերութիւն մը եւս, — կարգ մը երիտասարդ գրողներ «ձգտում են անպայման տպագրուած տեսնել իրենց դեռ եւս խակ ու թոյլ բոլոր ստեղծագործութիւնները » :

Չեմ գիտեր թէ արտասահմանի եւ մասնաւորապէս Ֆրանսայի «յառաջդիմական» երիտասարդները «Սովետական Հայաստան », «Գրական Թերթ » եւ ուրիշ հրատարակութիւններ կը կարդա՞ն :

Չեմ գիտեր, նաեւ, թէ իրենց վարիչները պարտո՞ւ սեպած են ինչ մը հայերէն սորվեցնել, որպէս զի կարդան :

Ամէն պարագայի մէջ, իրենց համար ալ ուսանելի դասեր կը պարունակէ Երեւանի երիտասարդ գրողներու համագումարը :

Արդարեւ, մեր շուրջը, մեր ճամբուն վրայ կը տեսնենք «պրոգրեսիւ» երիտասարդներ, որոնք իրենց տարեկիցներուն անգամ ծուռ կը նային :

Դեռ չեմ խօսիր այն «ժարգոն»ի մասին զոր կը գործածեն իրենց ֆրանսերէն խօսակցութեանց եւ հրատարակութեանց մէջ, անուանարկելու համար ծանօթն ու անծանօթը :

Ո՞վ է պատասխանատուն, երբ «ի տղայ սիոց» ոխ կը կապեն եւ թոյն կը ցանեն աչ ու ձախ, իրենց կիսկատար գիտելիքներով : ՎԱՀԷ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

(Կիրակի օրուան ընտրութեանց առթիւ)

Փարիզի եկեղեցւոյ Կրօնական Ընկերակցութեան Ներկայացուցչական ժողովի ընտրութեան առթիւ, առաջին օրէն իսկ մեր դլխաւոր մտահոգութիւնն եղաւ զործի դլուխ բերել բոլորովին անկախ եւ ողջամիտ հայրենակիցներ, յանուն զործիքին բարօրութեան :

Այս մտահոգութեամբ, սիրով ընդառաջ զացինք այն բոլոր ձեռնարկներուն որ կրնային ապահովել ներզաշնակ եւ արդիւնաւոր զործակցութիւն մը :

Դժբախտաբար վերջին պահուն նոր ճեղքեր բացուեցան, տեղի տալով զանազան թիւրիմացութեանց եւ հարկ եղաւ յետաձգել ընտրութիւնները :

Նկատելով որ ընտրական յանձնախումբը անկարելի կը դտնէ նոր յետաձգում մը, եւ խուսափելու համար կարգ մը անպատեհութիւններէ, ընտրողներուն կը մնայ իրենց քուէները կեդրոնացնել այն թեկնածուներուն վրայ, որոնք ամէն վստահութիւն կը ներշնչեն մեր ժողովրդին եւ իշխանութեան, համաստաքօրէն ծառայելու համար զաղութին չահերուն, իրենց ողջմտութեամբ, անչահախնդրութեամբ եւ իրական արժանիքներով :

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱՐԻՈՔԱԾ

•

«Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԶԿՌՈՒԻՆ, ԱՐԲԱՆԵԱԿՆԵՐՈՒ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ »

Նախագահ Այզընհաուըը Յունիս 29ի լրագրական ասուլիսին մէջ յայտարարեց թէ Ազգաժողովի տասնամեակին առթիւ գումարուած բացառիկ ժողովէն եաք, միջազգային յարաբերութեանց ձգտումը թեթեւցած է, բաղդատելով երկու տարի առաջուան վիճակին հետ : Ի պատասխան դանազան հարցումներու, նախագահը բացատրեց թէ ծայրայեղ յոյսեր չի տածուածներ, Ժընեւի խորհրդաժողովին դումարման առթիւ, սակայն բացայայտ է որ կարգ մը փոփոխութիւններ յառաջ եկած են Խ. Միութեան մէջ : Կը մնայ դիտել թէ այդ փոփոխութիւնները պիտի դիւրացնե՞ն բանակցութիւնները, լուծելու համար միջազգային խնդիրներ : « Անշուշտ ոչ ոք մէկ վայրկեան կրնայ հաւատալ թէ մէկդի դրուած է մարքսեան վարդապետութիւնը, բայց եւ այնպէս պէտք է խոհեմութեամբ նախատեսել խորհրդային վարիչներուն դիտումները : Այդ կերպով կարելի է նոր ճամբաներ դտնել համաչխարհային մեծ խնդիրներու լուծման համար» :

Նախագահը չափաւորութեամբ արտայայտուեցաւ Ալճազքայի միջազգային ըուերուն մէջ կատարուած օդանաւային յարձակման մասին, դիտել տալով թէ ամպոտ օդը կրնայ տեղի տուած ըլլալ վրիպումներու : Իր կարծիքով այս միջոցը չէր տեղական հանդամանք ունի եւ չի կրնար կանխորոշ քաղաքականութեան մը հետեւանքն ըլլալ :

Նախագահը, որ ժընեւ պիտի մեկնի Յուլիս 16ին կամ 17ին, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ Մ. Նահանգներու արտաքին քաղաքականութեան մասին :

— «Երկար եւ փշոտ է զինաթափութեան ճամբան : Մ. Նահանգներուն կառավարութիւնը այժմ կը ջանայ մշակել զինաթափութեան հիմնական սկզբունքները : Այս աշխատանքը չէ վերջացած տակաւին : Ահա թէ ինչո՛ւ Մ. Նահանգները դինաթափութեան վերջնական եւ ճշդրիտ ծրագիր մը պիտի չներկայացնեն Զորս Մեծերու խորհրդաժողովին : Ծրագիրը պիտի հրատարակուի երբ վերջնապէս խմբագրուի :

« Հարկ է խոհեմութեամբ եւ միայն խաղաղ միջոցներով հետապնդել արբանեակ ազգերու ազատագրութեան խնդիրը : Անշուշտ տեւական խաղաղութիւն չի կրնալ ըլլալ աշխարհի մէջ, ցորչափ արբանեակ երկիրներու ժողովուրդները հը – նարաւորութիւն չունին ազատօրէն ընտրելու իրենց վարչաձեւը եւ ճակատագիրը : Բայց եւ այնպէս, բացորոշ է որ Մ. Նահանգները պիտի չպատերազմին, այդ արբանեակները ազատելու համար : Մեր կառավարութեան հետեւելիք ուղեգիծն է բարոյական աջակցութիւն : Մ. Նահանգները պիտի մերժեն խրել որեւէ արարքի մէջ որ կրնայ երեւութական հաւանութիւն նչանակել ներկայ դոյավիճակին» :

Բանդէտներ այս յայտարարութենէն կը հետեւցնեն թէ Մ. Նահանգները համաձայն չեն զործակցութիւն մը հաստատե –

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԻՒԼԻՐԵԱՆ ՄԵՐ ՄԷՋ

Երէկ մեր խմբագրատան մէջ կատաղով ողջունեցինք քաջ հայրենասէրը, Սողոմոն Թիւլլիրեան, որ քանի մը օրէն Վիչի պիտի երթայ, դարմանուելու համար ;

16...

Հ· Յ· Դ·

ԸՆԴՀ· ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

(ԱՄՓՈՓՈՒՄ)

*

...ԿՀ 65 տարիներ առաջ, 1890ին, Հայ Յեղափոխականները քով քովի եկան եւ Թիֆլիսի մէջ հիմնադրեցին Հայ Յեղափոխականներու Դաշնակցութիւնը (Ֆեդերասիոն) հաւաքարար Թրքահայ ժողովուրդի եւ Թրքապատական Հայաստանի ազատագրութեան Դատին ծառայելու համար :

Այս ինքնաոիւոլ Ֆեդերասիոնի առաջին Համագումարը տեղի ունեցաւ նոյն Թիֆլիսի մէջ, 1892ին :

Այդ թուականէն սկսած, 63 տարիներու ընթացքին, Դաշնակցութիւնը 16 ընդհանուր ժողովներ գումարած է, միջին հաշուով երեք տարին անգամ մը :

Յիշողութիւնները թարմացնելու համար, առաջ եանկը Դաշնակցութեան այդ 16 ընդհանուր ժողովները :

1· Առաջին ընդհ· ժողով, 1842ի ամբան, Թիֆլիս :

2· Երկրորդ ընդհ ժողով, 1898ի Մարտ Մայիսին, Թիֆլիս :

3· Երրորդ ընդհ· ժողով, 1904ի Յունուար – 1905ի Մարտին, Սոֆիա :

4· Չորրորդ ընդհ· ժողով 1907ի Փետր· Ապրիլին, Վիէննա :

5· Հինգերորդ ընդհ· ժողով, 1909ի Սեպտեմբերին, Վառնա :

6· Վեցերորդ ընդհ· ժողով, 1911ի Օգոստոս – Սեպտեմբերին, Պուխա :

7· Եօթներորդ ընդհ· ժողով, 1913ի Օգոստոսին, Կարին :

8· Ութերորդ ընդհ· ժողով, 1914ի Յուլիս – Օգոստոսին, Կարին :

9· Իններորդ ընդհ· ժողով, 1919ի Սեպտեմբերին, Երեւան :

10· Տասներորդ ընդհ· ժողով, 1924ի Նոյեմբեր, 1925ի Յունուարին, Փարիզ :

11· Տասնեւմէկերորդ ընդհ· ժողով, 1929ի Մարտ – Մայիսին, Փարիզ :

12· Տասնեւերկրորդ ընդհ· ժողով, 1933ի Փետր· – Մարտին, Փարիզ :

13· Տասնեւերրորդ ընդհ· ժողով, 1938ի Յուլիս – Սեպտեմբերին, Գահիրէ :

14· Տասնեւչորրորդ ընդհ· ժողով, 1947ի Սեպտ·–Հոկտեմբերին, Գահիրէ :

15· Տասնեւհինգերորդ ընդհ· ժողով, 1951ի Հոկտ· – Նոյ·ին, Գահիրէ :

16· Տասնեւվեցերորդ ընդհ· ժողով, 1955ին :

Այս 16 ընդհ· ժողովներէն 13ը գումարուած են զուրսը՝ հայրենի հողերէն հեռու (Թիֆլիս, Սոֆիա, Վիէննա, Վառնա, Պուխա եւ Գահիրէ) եւ միայն երեքը՝ հայրենի աշխարհին մէջ (այս երեքէն երկուքը՝ անցեալ Հայաստանի Կարին քաղաքին մէջ, իսկ Յորդը՝ անկախ եւ ազատ Հայաստանի մայրաքաղաքին՝ Երեւանի մէջ) :

Այս վերջին՝ 9րդ ընդհ· ժողովին՝ աչխարհի բոլոր Սուբիացիներուն որ չհետեւեցաւ իրաքի եւ Յորդանանի այն «բարի քաղաքականութեան» որ իր ներչնչումը պիտի առնէր Լոնտոնէն : Երկրի մը մէջ ուր երկար տարի հալածուեցան՝ այժմ տուն տեղ եղած են համայնավարները, վերջին բնարութեանց հետեւանքով : Մ· Մուրթիւնը խոստումներ չտալեց Սուրիոյ : Իսկ Ֆրանսան կը վախնայ որ սուրիական անկախութիւնը եւ վհատեւութիւնը վտանգուի :

Սուրիոյ պատմութիւնը կը սկսի աչխարհի ծագումէն : Դամասկոս կը նկատուի երկրին ամէնէն հին քաղաքներէն մէկը : Առաջին անգամ Սուրիոյ մասին խօսուիլը լսուած է նախքան Քրիստոս ծնիլը : Աստուածաչունչն ալ կը խօսի Դամասկոսի մասին :

Բոլոր աչխարհակալները անցած են Սուրիայէն (Ասորիք), — Եգիպտացիները, Հիթիթները, Յոյները, Ասորիները, Պարսիկները, Մոնկոլները, Արաբները եւ Թուրքերը եւ ամէնքն ալ զարերով տիրապետեցին երկրին : Յետոյ Սուրիա անկախ պետութիւն դարձաւ եւ տասը տարի առաջ վերջացաւ Ֆրանսական հոգատարութիւնը : Այս հին երկրին եւ այս երիտասարդ պետութեան աչք ունի իր զրացի Իրաքը : Դամասկոսի եւ Պաղտատի հին պայքարն է որ կը վերսկսի : Աստիճան Ո – մայրաքաղաքը Դամասկոսը երկրի ամէնէն մեծ մայրաքաղաքը զարձուցած էին, որ կը տարածուէր Հնդկաստանէն հիւսիս – արեւմուտք մինչեւ Փոքր Ասիա : Օմայեանները խալիֆաները պարտուելով Ապպասիաններէն, կորնգուցին իրենց իչխանութիւնը : Եւ Պաղտատ զարձաւ արարական աչխարհի մայրաքաղաքը : Այսօր դարձեալ Պաղտատ կ'ուզէ ենթարկել Դամասկոսը : Հին մրցակցութիւն :

Բազմաթիւ են լուրջ վտանգի մը պատճառները : Նախ բանակը բաժան եղաւ, մէկ դէպատեմ միւսին դէմ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՍՈՒՐԻԱՆ

•

Սուրիան, որու մասին չատ կը խօսուի ներկայիս, ապառնալիքին տակն է իր թուրքեւերաքեան զրացիներուն, եւ պատերազմական վիճակի մէջ կը մնայ Իսրայէլի հետ :

Քառանեւհինգ տարի չարունակ Ֆրանսական հոգատարութեան տակ մնալէ ետք, վերջին հինգ տարուան մէջոցին, Սուրիա հինգ անգամ պետական դաւեր կրեց : 1949էն 1954 մէնատիրական վար – չաճեւի տակ տպրեցաւ եւ իւրաքանչիւր բռնակալ զէշ վախճան մը ունեցաւ — Հիւսնի Զաիմ տապալեցաւ իր սպաներու կողմէ, Սամի Հինաուի սպանուեցաւ Պէյրութի փողոցներուն մէջ, Խալիլ Եի – չաքլի փախաւ երեք տարի բռնապետութեան տիրապետութիւն մը վարելէ ետք :

Այսօր պիւանադէմներ գրաւած են աթոռները, ինչպէս պիտի կուտայ Քումպա, որուն կարծիքով նախախնամական դէմք մըն է Հաչիմ պէյ Ալխաթի, աչխարհի մէկէն ծեր քաղաքագէտը, որ կը վարէ երկիրը :

Սուրիան ունի խորհրդարան մը, կառավարութիւն մը եւ քուէարկեց իր վերջին տահմանադրութիւններէն մէկը : Կը թուի թէ պինուորականներու մենիւմէն ետք, կեանքը մտած է իր բնականոն հունին մէջ, եւ սակայն հակառակ ասոր մեծ մտահոգութիւն մը կը տիրէ երկրին մէջ :

Իրաքցիները կ'ուզեն Սուրիան իրենց միացնել, իրականացնելու համար հաչի – մական դաչնակցութիւնը, որ կը կոչուի « Արզուհնդ Մահիկ » : Այդ պետութիւնը բացի Սուրիայէն իր մէջ պիտի ունենայ Յորդանանը եւ Թերեւս Լիբանանը : Թուրքերը կը վերյիշեն թէ Սուրիան Օսմանեան կայսրութեան նախկին նահանգներէն մէկն է : Իսկ Անգլիացիները չեն նեղուած փորձարկութիւններ են : Արտասովոր երեւոյթ մը կը քողարկէ ընտանի երեւոյթ մը, կոնաձեւ զմբեթը՝ կաթոդի կէն, հարթ մակերեսը՝ ցցուածք մը, բանակիւնը՝ խաչաձեւը, չինութեան կատարը՝ բոլորաձեւ կամարը : Կորովալի, բնդմնաւոր եւ առեղծագործ գեղարուեստական ոճ մըն է, որ կը ծագկի հատուցնելու համար· Ժամանակ չտրուեցաւ անոր կատարելութեան հասնելու, սակայն յաղթեցաւ իր ազդեցութիւնը գործել քաղաքակիրթ մարդկութեան վրայ» :

Լորթը, ոգեւորուած ըլլալով հանգերձ հայկական ճարտարապետութեան չքեղ նուաճումներով, քիչ մը վերապահութեամբ կ'արտայայտուի Շէյխովսկիի այն տեսակէտի մասին, թէ Հայերը առաջին անգամ Դ· դարուն յաղթեցան գմբէթը քառակուսի պանդուխտի մը վրայ գետնի – պել, փոխանակ շրջանակաձեւ բոլորակի մը վրայ տեղաւորելու, ինչպէս որ կ'ը – նէին հռոմայեցիները :

Լորթ Քինրոս, ընդունելով հանգերձ, որ հայկական ճարտարապետութիւնը ինքնուրոյն եւ խնամուած արուեստ մըն է, կը մտածէ թէ ան ազդուած եւ ներ – չնչուած է բիւզանդականէն, պարսկականէն եւ արաբականէն :

ՏՈՔԹ· Պ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

(Շար·)

(7)

Խարհացրիւ հայութիւնը կը մասնակցէր 80 պատգամաւորներով, որոնցմէ 61ը վճռական ձայն ունէին, իսկ 19՝ խորհրդակցական :

61 իրաւասու ձայներէն 18ը (30 տոհարիւր) կը պատկանէին Իրացած Հայաստանին, 14ը (23 տոհարիւր)՝ վիճելի եւ կամ Հայաստանէն բաժան չերջաներ – րուն, իսկ մնացեալ 29 ձայները (47 տոհարիւր)՝ « Միացեալ »ի տահմաններէն դուրս գտնուած վայրերուն :

Այլ խօսքով՝ ժողովը կը ներկայացնէր հայ ժողովուրդը իր բոլոր հատուածներով եւ բնակավայրերով :

Պատմական այս ժողովն է տա, դաւ – մարուած ազատագրուած եւ անկախ Հայաստանի մայրաքաղաքին մէջ, որ միա – ձայն Հայաստանի ժողովրդավար հանրապետութիւնը հռչակեց Ազատ, Անկախ եւ Միացեալ :

... Դաշնակցութեան 16 ընդհանուր ժողովները պրեթէ ամբողջութեամբ կ'ընդգրկէն բովանդակ հայ կեանքը 1890էն այս կողմ :

Բան չկ ինչ որ կ'րսենք, այլ մերկ իրողութիւն :

Գիտական հիմունքով եւ տարիւր տոպրաւոր վաւերաթուղթերու լոյսին տակ, որոնք դիպուած կը մնան Դաշնակցութեան դիւանին մէջ, տակաւին զրուած չէ Դաշնակցութեան պատմութիւնը եւ դեռ պիտի չգրուի երկար ժամանակ :

Սակայն այդ պատմութիւնը, քանի կայ ու կ'ապրի հայ ժողովուրդը, օր մը պիտի գրուի անշուշտ :

Եւ միայն այդ օրը տեսանելի պիտի դառնայ գալիք սերունդներուն՝ Դաշնակցութեան հակառակորդ թէ բարեկամ, թէ օրքան մեծ, օրքան համապարփակ ու վճռական եղած է այն դերը, որ Դաշնակցութեան ընդհ· ժողովները կատարած են հայ ժողովուրդի ու Հայաստանի կեանքին մէջ :

Սակայն պարագայ մը այսօր իսկ անվարան կարելի է մատնանչել :

Դաշնակցութեան 16 ընդհ· ժողովները անվիճելի, մեծ ու պատմակերտ յաղթանակներ են ինքնին, որ տարած է տպատասխանչ Հայութիւնը 1892էն այս կողմ :

Տարած է ինքը հայութիւնը՝ իրրեւ ընդպատակագիտակից ազգ՝ առաջնորդուած Դաշնակցութեան :

Եթէ հայութիւնը գօրավիգ եղած չըլլար Դաշնակցութեան, չպարզուերար անոր վրայ, անոր չրեքէր — 65 տարիներ անընդհատ == իր բոլորանուէր աչխատութիւնը՝ նիւթական եւ բարոյական, տատուածներն իսկ անկարող պիտի ըլլային կանգուն պահել Դաշնակցութիւնը հայ կեանքի մէջ :

Իսկ հայ ժողովուրդը զայն կանգուն պահեց, Հայոց Պատմութիւնը ճոխացուց ու չքեղացուց անմեռ փառքովը Հ· Յ· Դաշնակցութեան 16 ընդհ· ժողովներու, որովհետեւ Դաշնակցութեան դաւանանքին, անոր հետապնդած խնդիրին մէջ հայ ժողովուրդը իր խնդիրը տեսաւ :

Ուխտեալներ ու մահակիրներ տեսաւ որոնք իրենց առանձնութեանը մէջ թախծալից կերպով կը ժպտին չրջապատի կատաչութեանց :

Մնացածը, քարեր եւ աւերակներ, տխրատեսիլ իրենց վիճակին մէջ իսկ տպատուորիչ են : Իւրաքանչիւր քար ճարտարապետական զոհար մըն է, այնպիսի վարչութեամբ տաչուած եւ այնպիսի ճաշակով քով քովի դրուած, կ'ըսէ լորթը, որ երբ մտածէն դիտելու ըլլաս, առանց բացուածքի եւ միջոցի պարզ գիծ մը միայն կը տեսնես :

Լորթը, քաջատեղեակ՝ հայ ոսկերիչի տաղանդին եւ նուաճումներուն, դիւրըմբռնելի կը գտնէ հայ որմնադիրին ճարտարութիւնը եւ այս առթիւ կը գրէ· «Հայերը, անցեալին՝ ինչպէս ներկային, ճարտար ոսկերիչներ հանդիսացած են, իրենց որմնադրութեան արուեստն ալ մտաբերել կուտայ ոսկերչութիւնը » :

Մէկ խօսքով, ի պատասխան Կարսի վարչին բարբանչանքներուն, լորթը կ'ուզէ ըսել, թէ արհեստի եւ արուեստի մէջ հայոց թնածին տաղանդը կ'արտացոլայ աչ միայն ոսկիին, արծաթին եւ ձեռագործ – ներուն վրայ, այլ նաեւ իր կառուցած տաբակարու քարերուն վրայ :

Լորթը, չարունակելով իր հետազոտութիւնները եւ ի յայտ բերելով հայ ճարտարապետութեան մասին ունեցած հմտութիւնը, մի առ մի աչքէ կ'անցընէ Ա· նիի մէջ կանգուն մնացած եկեղեցիները

ան կազմակերպութեան մէջ, որ տապատրկ եղած էր զարերով հալածական հայ ժողովուրդի ազատագրութեան արիւնոտ Դատը վարելու :

... Նիւթական եւ գինական ուժը խորհրդատրող ու զաժանաբար նաեւ Դաչնակցութեան դէմ պայքարող ցարերն ու սուլթաններն տատիչտ անհետացան պատմութեան բեմէն, մինչ վեմ գաղափար – ներու ուխտեալ գինուորը՝ Հ· Յ· Դաչնակցութիւնը՝ լի կեանքով կը չարունակէ ապրիլ, օր մը նաեւ հորագոյն բռնակալներու պարտութիւնը տօնակատարելու համար :

Այս մեծ խնդալն է տա, որ կը խորհրդատրէր իր մէջ նաեւ Հ· Յ· Դ· 16րդ ընդհ· ժողովը :

Այդ ժողովին մասնակիցները, որ եկած էին ծովեր ու ցամաքներ կտրելով, Սփիւռքի բոլոր ծայրերէն, անոնք վերանորոգուած ու ամրացած իրենց հաւատքին մէջ, կրկին իրենց չրջանները դարձան՝ նոյն հաւատքը դաչնակցական ու համակիր բարմութեանց տանելով :

Ամբողջացած հայութիւնը իր ամբողջական հայրենիքին մէջ՝ ազատ եւ աի – կախ,— տա այն ուխտը, որ անգամ մը եւս հանդիսաւորապէս նուիրագործեց Դաչնակցութիւնը իր վերջին՝ 16րդ ընդհ· ժողովին մէջ :

Մտայլ են օրերը, սակայն քաղցր է գերազոյն ճիգերու եւ անհուն զոհողութեանց այն բերը, որ Հայկ· Դատը գրած է ազատատենչ հայութեան ուսերուն, միչտ առաջնորդութեամբը Հ· Յ· Դաչնակցութեան :

Տանք ինչ որ ունինք մեր ժողովուրդին ու հայրենիքին, որովհետեւ տակէ աւելի մեծ վաչէք այս աչխարհի մէջ չկայ :

(Խմբագրական ՅՈՒՍԱԲԵՐԻ)

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ԼՈՐԴ ՄԸ ՓՈՔՐ ԱՍԻՈՑ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԷՆ ՆԵՐՍ

Ընտրեալներու այդ պատուն կը պատկանի նաեւ լորդ Քինրոս· ան կարդացած է Լինչէ, Համիլտոնի եւ Շէյխովսկիի երկերը, ճոխացուցած է իր պաչարը Օր· Տէր Ներսէսեանի բացատրութիւններով, այնպէս որ ծանօթ է հայ ճարտարապետութեան մասին հեղինակաւոր անձերու տեսութիւններուն :

Լորդ Քինրոս իր դրքին մէջ նախ համառօտակի կը ներկայացնէ Անիի պատմութիւնը, ցոյց տալով, թէ ինչպէս Շիրակի այդ նախկին փոքրիկ աւանը բազատատեաց չրջանին կը բարգաւաճէր, չէնար ու կը վերածուէր թագաւորական մայրաքաղաքի մը :

Ապա, յիչատակելէ ետք վեհաչուք եկեղեցիներու, իչխանական պալատներու եւ ամբակուռ պարիսպներու պոյութիւնն ու անոնց վիճակուած գժբախտ ճակատագիրը, յուզուած կանգ կ'առնէ աւերակներուն առջեւ, զրի առնելու համար ակա – նատեսի իր տպատուրութիւնները :

Սրբավայրերու այդ քաղաքին մէջ, կ'ըսէ լորդը, տակաւին մինչեւ այսօր կան – գուն կը մնան տասներկու եկեղեցիներ,

ՆԱՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀՈՍՔԵՐ

ԳԼՈՒԽ ԻԹ.

*

Մտածելը : Մնդկաձայն ալ ինձ սիրեցուց ատոնց վրայ — ըսաւ ան : Ես ալ ուրախ եղայ, որովհետև ինձ համար ալ նոր էր : Ուրեմն ինչպէս ըսի, ատոնք ժպտելով ինձ ուղղուեցան : Ես ալ ժպտեցայ անոնց : Ասոնք ինձ ուրիշ ոչինչ ըրին, միայն ժպտ

լու Հիւս. Ատլանտեանի Կազմակերպու – թեան եւ Ֆ. Միւթեան ճակատին միջեւ, իրբեւ հիմք Եւրոպայի ապահովութեան :

Այդընհանուրը ցաւ յայտնեց որ կարելի չէ ընդունիլ բազմաթիւ հրաւէրներ, եւ – րոպական երկիրները այցելելու համար, ժրնեւի խորհրդաժողովէն ետք : Ցետոյ երկարօրէն խօսեցաւ հիւլէական ուժով լծանոզ նաեւ մը մասին որ կը չինուի Մ. Նահանգներուն կողմէ եւ որ պիտի ապա – ցուցանէ այդ ուժին մեծ հնարաւորու – թիւնները՝ ժողովուրդներու կեանքի բա – րելաւման համար :

× Նախագահը միայն չորս կամ վեց օր պիտի մնայ Ժընեւ : Ժողովէն առաջ ան – ակնկալութիւններ պիտի ունենայ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ վարչապետներուն հետ : Երեք երկիրներուն արտաքին նախարարները խօսակցութիւններ պիտի ունենան Ցուլիս 14ին կամ 15ին, Փարիզի մէջ, Ատլան – տեան խորհուրդին գումարումէն առաջ :

× Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, Փինէ, որ Սան Ֆրանչիսկո գացած էր, Փարիզ վերադարձաւ առջի օր : Նախարա – րը լաւատես կ'երեւայ Ազգաժողովի տաս – նամեակին առթիւ գումարուած ժողովնե – րու արդիւնքէն, «որ նպաստաւոր մթնո – լորտ մը ստեղծեց Ժընեւի համար » : Պա – տասխանելով զանազան հարցումներու, ըսաւ թէ Մոլոթով ջերմապէս կը բաղձայ մերձենալ Տաստատել եւ խօսակցիլ, կարգադրելու համար Ֆրանսայի եւ Ֆ. Միւթեան միջեւ եղած խնդիրները : Ի վերջոյ մերժեց իր անձնական կարծիքը յայտնել կարգ մը խնդիրներու մասին, պիտի ասլով թէ « բանավէճերը կրնան խանգարել բանակցութիւնները » :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՄՊԱՑԷԼԻ հրաժարեալ վարչապետը, Մոչէ Շարէթ, կազմեց նոր դահլիճը, կը – ճառելով նախարարներուն թիւը (12, փո – խանակ 16ի) : Այս կառավարութիւնն ալ պիտի հետեւի նախորդին քաղաքակա – նութեան, եւ ընդհ. ընտրութիւններ պի – տի կատարէ Ցուլիս 26ին : Նոր դահլիճը 66 երեսփոխաններու մեծամասնութիւն մը ունի 120ի վրայ :

ԱՆԳԼԻՈՑ երեսփ. ժողովը վաւերացուց Աւստրիոյ հաշտութեան դաշնագիրը, որ յղուեցաւ Լորտերու ժողովին : Երբ ան ալ վաւերացնէ, կը մնայ արքայական սան – ցագրութիւնը :

ԼՈՆՏՈՆի քարափի բանուորներուն գործադուլը չէ վերջացած տակաւին, հակառակ Արհեստակցական Միութեանց համաձայնութեան յորդորներուն : Գործա – դուլին կը մասնակցին 18·500 բանուոր – ներ : Անվերջ 12·000 տոննքներուն գոր – ծադուլն ալ կը շարունակուի, անշարժու – թեան դատապարտելով հարիւրաւոր նա – ւեր :

ԵԳԻՊՏՈՍի կառավարութիւնը բաց – ռիկ ելմտացոյց մը քուէարկած է այս տարի, 234 միլիոն ոսկի, գումարին 54 մի – լիոնը յատկացնելով ազդ. պաշտպանու – թեան : — Տասնեւեօթը երիտասարդներ պիտի դատուին զինուորական տեսանին առջեւ, այն մեղադրանութեամբ թէ հա – մայնավարական ընկերութիւն մը կազմած էին, կառավարութիւնը տապալելու հա – մար : — Երկու օրէ ի վեր եգիպտական մեքենաշարժ ուժեր եւ օդանաւեր կը կըռ – ուին խումբ մը մաքսանենգներու դէմ, որոնք փորձած են յամաք հանել մեծա – քանակ հաշիշ : Ապրանքին գինը կը հաշ – ուէն երկու միլիոն ոսկի :

ՊԱՐՏԱՒՈՐԻՉ դիմումութիւնը չորս տարի եւս երկարաձգուեցաւ Մ. Նահանգ – ներուն մէջ :

ԲԱՀԱՆԱՑ ՉԵՌՆԱԴՐՈՒԵՑԱԻ զօր. ժան Մարկիտա, որ Փերիկոյի վանքը գաչուած էր երկար տարիներ է վեր : Մաս – նակցած է վերջին պատերազմներուն, իսկ 1940 – 41ին զորձօն դեր կատարած՝ դի – մադրական ճակատին մէջ, ինչպէս եւ կր – ռիւներ մղած՝ Փարիզի ապստամբութեան համար (1944 Հոկտ.) :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՆԻՒԻ ՄԷՋ

Նիսի եւ չրջանի Հայ Աւետարանական Մ. եկեղեցւոյ Կրօն. Ընկերակցութեան վար – չութիւնը կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի, Մ. Ատտուածածին մատրան մէջ կը պա – տարագէ Տէր Աւետ Քհնյ. եւ հոգեհան – գստեան պաշտօն կը կատարուի ազգ. բա – րեբար Պ. Գալուստ Կիւլպէնկեանի յաւէտ ողբացեալ սիրնոջ՝ Տիկին Նուարդ Կիւլ – պէնկեանի մահուան երրորդ տարելիցին առթիւ :

Կը հրաւիրուի հայ գաղութը, յարգել ողբացեալին յիշատակը :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կրօն. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցա – նէ թէ՝ կիրակի, ատն Մ. Թարգմանչաց, պիտի պատարագէ ու քարոզէ Կիլիկիոյ կաթող. միաբանիներէն Տ. ՍԱՐԱԿ ՎԱՐԴ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, որ պիտի նախագահէ նաեւ Մայր Եկեղեցիի հիմնադիր – բարերար հանգուցեալ

ԱՍՊԵՏ ՎԱՀԱՆ ԽՈՐԱՍԱՆՃԵԱՆԻ

եւ իր զերդաստանի ննջեցեալներուն յի – շատակին կատարուելիք տարեկան մաս – նաւոր հանդիսաւոր հոգեհանգիստին :

ՆՈՐԷՆ ԿԸ ՅԻՇԵՑՆԵՆՔ

Աւելի քան երկու տարի անցած է յա – ռաջի խմբագրատան տեղափոխութենէն ի վեր եւ տակաւին Արեւ, Պայքար եւ ուրիշ թերթեր կը ստանանք հին հասցէով :

Ի՞նչպէս բացատրենք ...

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մար – ակյալ Շրջ. կոմիտէի, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Սէն Ժեռոմի «Հայաստան» Ե. կոմիտէի :

Նուիրուած Հերոսներու յիշատակին :

Այս կիրակի, ամբողջ օրը, Սէն Ժիւսթ 117, Ավրինիւ Ֆօրօ, Պար տիւ Շալէ, ընդարձակ եւ զով ծառաստանին մէջ :

Կը նախագահէ ընկ. Մ. ՋՈՐՊԱՃԵԱՆ, կը բանախօսէ ընկեր Ց. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Մաս – նակցութեամբ Սէն Ժեռոմի Նոր Սերունդի «Ազբալեան» խումբի եւ Կապոյտ Խա – չի մասնաճիւղին :

Հայկական եւ եւրոպական պար :

Ճոխ պիւֆէ : Մուտքը ազատ է :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Համախորբերդեցիա – կան միութեան Լիոնի եւ Տէսինի քոյր մասնաճիւղերուն կողմէ :

Այս կիրակի առաւօտեան մինչեւ երեկոյ Տէսին, Պ. Նազարի սրճարանին հետեւը, զովասուն ծառերու հովանին տակ :

Գեղարուեստական բաժին, հայկական եւ եւրոպական ընտիր երգապնակներ :

Երգեր, պար եւ անակնկալներ :

Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով :

Ընտանեկան գուարթ մթնոլորտ, հաճե – լի ժամանց :

Մուտքը ազատ է :

Ծանօթ. — Անձրեւի պարագային, հան – դէսը կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիի :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են :

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղե – կանալու համար, հինգշաբթի եւ չաբաթ կէսօրներէն առաջ, մանաւոր պաշտօն – եայ մը պիտի զբաղի ծնողներուն դիմում – ներով :

×

Ամավերջի մրցանակաբաշխութեան հան – դէսը տեղի պիտի ունենայ 3 Ցուլիսին, կիրակի, կէսօրէն վերջ, գեղարուեստա – կան ճոխ յայտագրով :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Պարգեւ Սերոբեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշ – տօն պիտի կատարուի այս կիրակի առա – ւօտ Փարիզի Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցին ի յիշատակ իրենց մօր՝ Լուսիա Սերոբ – եանի եւ պատակին Վարդգէս Սերոբեանի :

Եւ կը յայտնեն թէ անոնց մարմինները պիտի ամփոփուին իրենց ընտանեկան դամբարանը Իսիի գերեզմանատան մէջ :

Այս առթիւ Պարգեւ Սերոբեան հազար Ֆրանք կը նուիրէ Իսիի Արմենան դպրո – ցին, հազար Ֆրանք Ազքատախնամին, հազար Ֆրանք «Ցառաջ»ին, 500 Ֆրանք ծերանոցին :

Սառնալ «Ցառաջ»ի վարչութենէն :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ՀԱՋԻ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ, այս կիրակի, ՏԷՍԻՆի գովասուն ԱՆՏԱՌԻՆ մէջ :

Բարձրախօսով հայկ. երգապնակներ, հաճելի ժամանց, ճոխ պիւֆէ եւ զովա – յուցիչ ըմպելիներ, մատչելի գիներով :

Օթօբարը կը մեկնի Փլաս Կիշառէն ժամը 9ին : Անձրեւի պարագային կը յա – ռաձգուի յաջորդ կիրակի օրուան :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ՀԱՋԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Դէպի Ռէալթօ, Ցուլիս երեքին :

Մասնաւոր օթօբարեր վարձուած են :

Արձանագրութեան համար դիմել Պ. Քէօսէեանի 2 ռիւ Պերնար տիւ Պուա :

Պարամի 22 ռիւ տէ Ֆս :

Տիկ. Ս. Թուխիկեանի 4ռիւ Փարմանթիէ :

Տիկ. Մ. Խանճեանի՝ 50 Ավրնիւ տը լա Ֆիկօն, Պոմօն :

Տիկին Ա. Տէր Վարդանեանի Պուլվ. տէ Ֆօվէթ, Պոմօն :

Տիկին Զ. Պետիկեանի՝ Վալպարել :

Երեւելիի ծախք 300 Ֆրանք : Օթօբա – րերը կը մեկնին Փլաս տ'Էքօյէն առաւ – տեան ժամը վեցուկէսին :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՎԱՒԱՆՍԻ ՄԷՋ

Ֆ. Կ. Հաչի մասնաճիւղին դաշտահան – դէսը այս կիրակի, ամբողջ օրը Սէն Փէ – ռէի մայրապետներու զովասուն անտառին մէջ, Սէն Փեռէ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, եր – գեր, պարեր : Կը մասնակցի Ֆրանսական նուագախումբ մը եւրոպական պարերուն :

Եթէ անձրեւ պայ, յաջորդ կիրակի :

ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԴՊՐՈՑԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Լիոնի Լուսաւորիչ Դպրոցին տարեկան դաշտահանդէսը այս կիրակի օրը, ժամը 10էն մինչեւ 22, Կապիւշոնի սրճարանին ջրանցահայեաց բակին մէջ, Տէսինի 23 թիւ էրնեստ Ռընան փողոցին վրայ, հայ – կական ջերմիկ մթնոլորտի մէջ :

Լիոնահայեր, քաջալերեցէք հայ տո – մային դաստիարակութիւնը, ոչ միայն խօսքով այլ մանաւանդ՝ գործքով, ձեր ներկայութեամբ պատուելով սոյն դաշ – տահանդէսը :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. Ուսանողական «Աւետիք» խումբի ժողովը այս ուրբաթ, սովորական հա – ւաքատեղին, ժամը 9ին :

ՇԱՒԻԼ. — Հ. Ց. Դ. «Արշալոյս» խումբի ժողովը այս չաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՎԻԼՆ. — Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Վի – լնի մասնաճիւղի բոլոր անդամներըընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս չաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Կը խօ – սի ընկեր Վարուժան Ջալեան :

ՄԱՐՍԷՅԼ. — Խարբերդի Եփրատ Մի – ութեան ընդհ. ժողովը այս չաբաթ իրի – կուն ժամը 8ին 6 եւ 8 Փետրուար Սթալին – կրատ, Պար տէ Անահիտի մէջ : Կը խնդ – րուի բոլոր հայրենակիցներէ ներկայ ըլ – լել այս չատ կարեւոր ժողովին, ուր պի – տի կարգացուի Ամերիկայի Կեդր. վար – չութեան չրաբերականները, եւ տեղեկու – թիւններ պիտի տրուին Խարբերդի մէջ տպրող հայրենակիցներուն մասին :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

Վիէն, Մ. Մ. — Նոր Սերունդի դաշ – տահանդէսի տղը չենք տասցած :

« ԱՐԾԻՒ »ի ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ. — «Արծիւ» Մարզական Մի – ութեան ընդհ. ժողովը այս Հինգշաբթի, սովորական հաւաքատեղին : 327 Շրմէն տը լա Մատրակ Վիլ, ժամը ճիշդ 8ին :

Խիստ կարեւոր օրակարգ :

Բոլոր մարզիկներուն եւ անդամներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ : Սոյն տղը կը նկատուի իրրեւ հրաւէր :

Ս. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1955 – 1956 Ուսումնական շրջանի ար – ձանագրութիւնները բացուած են :

Մանրամասնութիւններու համար դիմել տեսչութեան :

Direction du Collège Arménien
Samuel - Moorat
26, Rue Troyon - Sèvres (S. O.)
Tél. : OBS. 18-28.

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. Հաչի Գարոյի մասնաճիւղի դպ – րոցին ամավերջի հանդէսը, այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, կղերականներու սր – բարը, Պորտօ :

Խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն, տրամախօսութիւն եւն. :

Եւ «Մանկական ուրախ խաղ մը » :

Մուտքը ազատ է :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՏԷՍԻՆ. — Մուրատ Ուսումնասիրացի մասնաճիւղը խոր կսկիծով իմացաւ, յան – կարծական մահը կեդր. վարչութեան քար – տուղար Ե. Երամեսեանի : Այս առթիւ մասնաճիւղը ցաւակցութիւն կը յայտնէ ողբացեալին ընտանիքին :

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ մաքուր ֆօնֆէֆիսիօն կարող գործաւորուհիներ պլուզօն, փանթալոն, կիներու համար բարակ քօթոնատ ապրանքներ, ժիւփ, թապլիէ, ֆորսատ : Դիմել՝ Յովհաննէս Նիկողոսեանի՝

25, Cours Richard Vitton, Lyon (Montchat)

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՏՈՀՄԻՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ
Մեծագոյն սկաւառակը

CONTREPOINT 33⅓ MICROSILLON

CHANTS ET DANSES FOLKLORIQUES
D'ARMENIE ET DU CAUCASE

Disque Contrepoint-Vogue No 20.103
Առաջին անգամ ըլլալով
16 կտոր մէկ սկաւառակի վրայ, 45 վայրկեանի տեւողութեամբ
(Երեւան, Եայլի, Թաթարական պար, Ալագեազ, Ազրպէյճան, Նազպար, Պի – լիբի, Գերիներու երգ, Կաքաւիկ, Եարօ Ջան, Քանազէտ, Արեւելեան պար, Ղայթարմա, Քէզ նման, Լէզգինքա) :
Նուագախումբ եւ խմբերգ
Ղեկավարութեամբ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆի (Գին 2600 Ֆրանք)

ԴԻՄԵԼ RECORD SHOP

36, Rue de Moscou Paris 8 ème
La Boîte aux Disques, 4, Rue du Dragon

Բոլոր երաժշտական տուներու մօտ ինչպէս նաեւ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆի
14, Rue Petit, Tél. BOT. 99-22

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ՇԱԲԱԹ 2 ՅՈՒԼԻՍ • SAMEDI 2 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7714 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3125

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ

•

Լուրջ վերակազմութեան կը կարօտի մեր զաղութին հանրային կեանքը, փա-
րիզէն մինչեւ Մարսէյլ, անցնելով կեդր-
Ցրանասյէն :

Ուրեմն, անհրաժեշտ է եռանդուն եւ յարատեւ աշխատանք, ամէն ճակատի վրայ :

Տակաւին ունինք պիտանի ուժեր եւ նո-
րեր ալ կը հասնին, անհետացածներուն կամ յոգնածներուն տեղը բռնելու հա-
մար :

Մնաց որ, բազմակնճիռ հոգեր չկան սե-
ղանի վրայ, ինչպէս ուրիշ զաղութներու մէջ :

Կը բաւէ քիչ մը դիտակցութիւն՝ գանե-
լու համար զործունէութեան ճամբան :

Զեռք ձեռքի պիտի տանք, յաղողու-
թեամբ վարելու համար ինքնապաշտպա-
նութեան եւ սերունդի փրկութեան պայ-
քարը, բոլոր կարելի միջոցներով :

Նոր ժամանակներու դոյամարտն է այս, եւ նոյն պարտականութիւնները կը դնէ ամէնուս վրայ :

Նորէն եւ նորէն կը յիշեցնենք . —

Չերելի չէ «ես կամ դուն» հոլովել այս առթիւ ալ :

Նշանաբանը պիտի ըլլայ — «Մենք», ինչ քաղաքական կամ ընկերային դաւա-
նանք ալ ունենանք :

Եթէ զործունէութեան եղանակները կը տարբերին տեղ տեղ, այդ չի նշանակեր թէ օրը իրիկուն պիտի ընենք ամուլ վի-
ճաբանութիւններով :

Ժամուն բակը եւ զպրոցը ոչ բանակի-
ութեան կամ կեւսակցական դերակշռու-
թեան մարզարաններ են ,ոչ ալ դասա-
կարզային պայքարի ծաղկոցներ :

Վաղուան ընտրութեանց առթիւ, ա-
մէն ընտրողի տարբական պարտականու-
թիւնը պիտի ըլլայ քուէ տալ ոչ թէ անձ-
նական կամ հասուածական նախանձա-
խնդրութեամբ, այլ խորապէս ըմբռնելով օրուան պահանջը,— ընտրել յարմարա-
գոյն թեկնածուները, նոր շրջան մը բա-
նալու համար այս բազմատաչ զաղութին պատմութեան մէջ :

Պէտք է զործել այնպէս որ եկողը զա-
ցողը փնտռել չտայ, ինչպէս կը պատահի յաճախ, նեղմտութեամբ կամ անտարբե-
րութեամբ :

Եթէ զերապանցութեան պայքար մըն է որ կը մղուի, պէտք է ապացուցանել ի-
րական արժանիքներով, որպէսզի նոր յուսախաբութիւններ չծագին :

Նոյն մտահոգութիւնը պիտի ունենանք ամէն տեղ, երբ առիթ ներկայանայ ընտ-
րութիւններ կատարելու կամ զաղութին վարչական մեքենան վերակազմելու :

Եթէ Փարիզը կարենայ իր գլուխը կա-
պել եւ վերակազմութեան, վերանորոգիչ զործունէութեան շրջան մը բոլորել նոր եւ զործօն ուժերով, կրնայ օրինակ հան-
դիսանալ հարեւան զաղութներուն, որոնք նոյնպէս կը կարօտին աշխուժացման :

Զարաչար պիտի տաւժենք, եթէ աւելի երկար տեւէ այս համատարած թմրու-
թիւնը, կեդրոնէն մինչեւ յետին համ-
րանքը :

Ամառնային արձակուրդ է այժմ եւ մար-
դիկ ամէն բանէ առաջ օգափոխութեան մասին կը մտածեն :

Պիտի մաղթենք որ արձակուրդէն եաք, մեր հանրային կեանքին մէջ ալ օգափո-
խութեան փորձ մը կատարէին անոնք որ ընդունակ են հանրօգուտ աշխատանքներ վարելու եւ պատասխանատուութիւն-
ներ ստանձնելու :

Ասպարէզը բաց է բոլորին առջեւ, կը բաւէ որ յանձն առնեն ծառայել հասուն դիտակցութեամբ եւ բարեխղճութեամբ , համաձայն իրենց կարողութեան :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲՈԼՈՐՆ ԱԼ ԵՏ ԱՌԻՆ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԻ ՀՐԱՄԱՆԸ

*

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԳՈՀ ՉԷ

Պետական պաշտօնեաներու բոլոր կազ-
մակերպութիւնները կարգ մը վերապա-
հումներ յայտնելով հանդերձ, կը խոստա-
վանին թէ կառավարութեան որոշումները զոհացում կուտան, հետեւաբար աւելորդ է ընդդէմ զործադուլ յայտարարել, ինչ-
պէս որոշուած էր երէկուան համար (ուր-
բաթ, 1 Յուլիս) :

Թոշակներու յաւելման եւ ուրիշ բարե-
փոխումներու հրամանագիրը երէկ հրա-
տարակուեցաւ պաշտօնաթերթին մէջ : Այդ հրամանագրին համաձայն, Թոշակ-
ներու միջին յաւելումն է 14 առ հարիւր : Նուիրապետական կարզով, այսօրուան 147·000 ֆրանքի թոշակը պիտի բարձրա-
նայ 180·000ի : Յաւելումէն պիտի օգտը-
ւին նաեւ անոնք որ պատերազմի կամ հանգստեան թոշակները կը ստանան : Այս յաւելումը կը հաշուուի 18 առ հարիւր : Նոր բարեփոխումներուն ծախքը պիտի ըլ-
լայ 65 միլիառ ֆրանք 1956ին, 135 մի-
լիառ՝ 1957ին, իսկ 180 միլիառ՝ 1958ին : Հրամանագիրը անմիջա-
պէս հրատարակելով, կառավարութիւնը կ'ուզէ ապացուցանել թէ հաւատարիմ կը մնայ իր յանձնառութեան : Կրթական եւ թղթատարական պաշտօնեաները նոյնի-
մատ դէկտեմբեր հրատարակեցին, դոր-
ծադուլի հրամանը եաք առնելու համար : Բոլորն ալ ,ինչպէս եւ Աշխատանքի Դաշ-
նակցութիւնը կը հաստատեն թէ կատար-
ուած բարեփոխումները «առաջին եւ իրա-
կան» յայտնութիւն մը կը կազմեն եւ թէ կառավարութեան «զիջումները» ձեռք բերուեցան սենտիքաներու ճնշումին տակ : Այս առթիւ կը մեղադրեն բանուորական ուժը թէ ժամանակէն առաջ եւ առնելով ընդդէմ զործադուլը պատճառ եղաւ որ կառավարութիւնը մերժէ աւելի կարեւոր բարեփոխումներ : «Իմանիթէ» կը զրէ թէ պետական պաշտօնեաներու ընդդէմ մի-
ութիւնը եւ Աշխատանքի Դաշնակցութիւ-
նը որոշած են կարգ մը ձեռնարկներ կա-
տարել, ամրողջական զոհացում ստանա-
լու համար : Ուստի կը հրաւիրեն զժգոհ-
ները՝ «զործել զանազան ձեւերով » : Բո-
զոքի ժողովները իրարու կը յաջորդեն եւ-
րկուընկ ի վեր, բայց հարցը փակուած կը համարուի :

Նոր ծրագրով պետական պաշտօնեանե-
րու նուազագոյն թոշակը պիտի ըլլայ ամ-
սական 28 հազար ֆրանք : Անոնք որ պա-
կաս կ'առնեն, ամսականն 1500 ֆրանք յա-
ւելում պիտի ստանան հոկտեմբերէն ըս-
կսեալ :

ԳԵՐՄԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՀՐԱՒԻՐԸ

Արեւմտեան Գերմանիոյ կառավարու-
թիւնը հաստատական բայց խոհեմ պա-
տասխան մը տուաւ այն ծանուցագրին ո-
րով Մոսկուա կը հրաւիրէր Տոքթ. Ա-
տընաուերը :

Փարիզի զերման դեսպանը էր որ այս պատասխանը հաղորդեց Ա. Միութեան դեսպանին : Ահաւասիկ ամփոփումը . —

« Գերման դաշնակցային Հանրապետու-
թեան կառավարութիւնը կ'ընդունի Ա. Միութեան կառավարութեան առաջարկը՝ քննելու երկու երկիրներուն միջեւ դիւա-
նագիտական, առեւտրական եւ մշակու-
թային յարաբերութեանց հաստատման խնդիրը եւ անոնցմէ բխած հարցերը : Նկատի առնելով ներկայ կացութիւնը, դաշնակցային կառավարութիւնը օգտա-
կար կը զտնէ նախ եւ աշխ ճշդել այն խն-
դիրները որոնք վիճաբանութեան եւ քն-
նութեան պիտի ենթարկուին եւ որոշել անոնց տիպողութեան կարգը : Հետեւա-
բար կ'առաջարկէ որ Փարիզի զերման եւ խորհրդային դեսպանները անպայման բանակցութիւններ կատարեն, լուսաբա-
նելու համար այս խնդիրը » :

Քաղաքական շրջանակներու մէջ խոր տպաւորութիւն զործեց այս պատասխանը իր խոհեմութեամբ : Իրազեկներ կը հա-
ւատան թէ այս պատասխանը քանի մը անգամ փոփոխութիւններ կրած է մէկ չաբթուան մէջ, վերջնական ձեւ առնելով Յունիս 29ին : Նոյն աղբիւրին համաձայն, արեւմտեան Գերմանիան կարգ մը պայ-
մաններ պիտի դնէ, վարչապետին այցե-
լութեան համար, մասնաւորապէս հա-
ւատիքներ պահանջելով 120·000 զերման զերիներու ազատման մասին : Միեւնոյն ատեն կ'ուզէ հասկցնել Ռուսերուն թէ Դաշնակցային կառավարութիւնը չի կր-
նար ճանչնալ արեւելեան Գերմանիոյ կա-
ռավարութիւնը, ոչ ալ Օտէր – Նայսէ սահմանագիծը :

Մոսկուայի կուսակցական պաշտօնա-
թերթը, «Փրաւտա», Յունիս 28 թուակիր խմբագրութեամբ մը կը չեշտէր թէ Ա. Մի-
ութիւնը երբեք պիտի չընդունի որեւէ նախապայման : Միւս կողմէ կառավար-
չան մամուլը կը խօսէր ջերմարտի եւ ճն-
շումի փորձերու մասին : Մինչդեռ արեւ-
մտեան Գերմանիան հաշտարար դիրք մը բռնած է եւ յայտնապէս կ'ուզէ քննել դի-
ւանագիտական յարաբերութեանց վերա-
հաստատման խնդիրը :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ԱՀԱ ԱՑՍՊԷՍ ԿԸ ՄԱՇԻՆ ...

Ի՞նչ մեղմս պահեմ, դող մը համակեց զիս վերջերս, երբ խմբագրատունէն ներս կը մտնէր տարիքն առած փետացի մը .

Դէմքը դեղնած, մէջքը յայտնապէս կոր, պիտի ըսէիր՝ հիւանդութենէ նոր ապաքինած :

— Ի՞նչ ունիս, բարեկամ :

— Լեարդի տկարութենէ կը տառապիմ, երկար ատենէ ի վեր : Զանազան դեղեր կը գործածեմ, ցաւերը մեղմացնելու համար : Դուն առողջ կ'երեւաս ...

— Կ'երեւամ, սո այժմ : Ամէնեւս ալ մա-
շեցանք :

Ո՛րբան զգուշութեամբ կը մօտենար կե-
րակուրներուն, ճաշարանին մէջ :

— Ստիպուած եմ ա՛յս ուտել, ա՛յս չու-
տել, սա դեղը գործածել ճաշի ատեն , հանգիստին ջուր խմել :

Յանկարծ միտքս ինկաւ ծերունի վար-
դան Շահպազը, որ վերջին օրերը կ'անցը-
նէ խցիկի մը անկիւնը, Պէյրութի ժողո-
վրդային Տան մէջ :

Մէկ սրունքը կապելով զբաղած էր, երբ ներս մտայ :

Կարծեմ թէ չճանչցար : Յառաջ մը կար ձեռքս, ցոյց տուի :

ՎԱՂԸ, ԿԻՐԱԿԻ

ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑՈՑ ԵԿԵ-
ՂԵՑԻՈՑ ԿՐՕՆ· ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ
ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
(24 ԱՆԴԱՄ)

ԳԻՏԱԿՑՕՐԷՆ ԿԱՏԱՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՊԱՐ-
ՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ :

ՁԵՐ ՔՈՒԷՆԵՐԸ ԿԵԴՐՈՆԱՑՈՒՑԷՔ
ԱՑՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ, ՈՐՈՆՔ
ԱՄԷՆ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՆԵՐՇՆՉԵՆ
ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԵՒ ԻՇԽԱՆՈՒ-
ԹԵԱՆ, ՀԱՒԱՏԱՐՄՕՐԷՆ ԾԱՌԱՑԵԼՈՒ
ՀԱՄԱՐ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ՇԱՀԵՐՈՒՆ, ԻՐԵՆՑ
ՈՂՋՄՏՈՒԹԵԱՄԲ, ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԵԱՄԲ
ԵՒ ԻՐԱԿԱՆ ԱՐԺԱՆԻՔՆԵՐՈՎ :

ՁԵՐ ՔՈՒԷՆԵՐԷՆ ԿԱՀՈՒՄ ՈՒՆԻ ՓԱ-
ՐԻԶԻ ԱԶԳԱՑԻՆ ԿԵԱՆՔԻՆ ԲԱՐԵՓՈ-
ԽՈՒՄԸ :

Հազիւ կրցաւ փսփսալ .

— Աչքերս չեն տեսներ :

Սկսայ խօսիլ, անշուշտ ամէն բանէ ա-
ռաջ իր որպիսութիւնը հարցնելով :

Հասկցուց թէ չի լսեր :

Քանի մը վայրկեան եւս, եւ դուրս նետուեցայ, աւելի տանելի գտնելով Պէյ-
րութի հրաշէկ եւ կպչուն տաքը, քան այս վիճակը ...

Կարծեմ իննսունը անցած է : ՎԱՀԷ

ԱՄԵՐԻԿԱ ԿԸ ՋԻՆԷ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ

•

Մ. Նահանգները եւ արեւմտեան Գեր-
մանիոյ կառավարութիւնը զինուորական օգնութեան դաշինք մը ստորագրեցին Յունիս 30ին : Այս դաշնագրով Գերմա-
նիոր հարիւրաւոր միլիոն տոլարի զինա-
մթերք պիտի ստանան, իրենց նոր բանա-
կին սպառազինութեան համար : Մ. Նա-
հանգները զէնք, ռազմանիւթ եւ ամէն կարզի կազմածներ պիտի ճարեն զերման 500·000 հոգինոց բանակին համար : Ա-
րեւմտեան Գերմանիան ալ իր կարգին յանձն կ'առնէ ամերիկեան օգնութիւնը օգտագործել Հիւս. Ատլանտեանի ճակա-
տին պաշտպանութեան համար :

Համաձայնութիւնը ստորագրուեցաւ ա-
մերիկեան դեսպանին եւ արեւմտեան Գերմանիոյ արտաքին զործերու նախա-
րարին՝ Պրենթանոյի կողմէ :

Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը խորհրդատու յանձնախումբ մը պիտի կազմէ, անոր հսկողութեան ենթարկելու համար զէնքերու յանձնումը :

Կնքուած համաձայնութեամբ Մ. Նա-
հանգները պարտաւոր չեն որոշ քանակու-
թեամբ զէնքեր յանձնելու : Բայց պատ-
րաստ են ճարելու ծանր սպառազինու-
թեանց անհրաժեշտ քանակը՝ Գերմանիոյ զինեալ ուժերու սկզբնական կազմակեր-
պութեան համար : Երթը հարիւր հազար տոլարի ամերիկեան արդիական զէնքեր ամբարուած են Մ. Նահանգներուն եւ Եւ-
րոպայի մէջ, Գերմաններուն համար : Ա-
րեւմտեան Գերմանիոյ զինուորական իշ-
խանութիւնները կը կարծեն թէ պէտք պիտի ունենան երեք – չորս միլիառ տո-
լար արժէքով զինամթերքի : Ինչպէս դի-
տել կուտան ամերիկեան թերթերը, իր վերազինման սկզբնական շրջանին մէջ ա-
րեւմտեան Գերմանիան ամբողջովին կա-
խում պիտի ունենայ դուրսէն ղրկուած զինամթերքէ : Նորակազմ պետութիւնը պատրաստած է կազմելու 12 զօրաբաժին , 1300 արդիական օդանաւերով եւ ծովէ-
զերեայ պաշտպանութեան յատուկ տոր-
միզով մը :

Ինչպէս կը յիշուի, Ֆ. աշխարհամաբ-
տէն եաք դաշնակիցները քանդեցին Գեր-
մանիոյ զինագործարանները : Գերմանիա կրնայ ահագին քանակութեամբ զինամբ-
թերք արտադրել յառաջիկային, Ռուրի շրջանին ճարտարագործական հաստա-
տութիւններով : Մասնագէտներ կը կար-
ծեն թէ առնուազն չորս տարի պիտի անցնի , մինչեւ որ կարենայ հրասայլեր ալ արտադրել : Մինչ այդ, Ամերիկա պի-
տի ճարէ բոլոր ծանր զէնքերը :

Դաշինքին արամադրութեամբ , արեւ-
մտեան Գերմանիան յանձն կ'առնէ . —

1· Մ. Նահանգներուն եւ Ատլանտեանի միւս զինակիցներուն արամադրել կարգ մը ծառայութիւններ եւ նիւթեր .— 2· Մ. Նահանգներուն ճարել հում կամ կիսավին բանուած նիւթեր .— 3· Նպաստել միջազ-
գային համաձայնութեան, բարեացակա-
մութեան եւ համաշխարհային խաղաղու-
թեան, մասնակցիլ ամէն համախորհուրդ զործունէութեան՝ մեղմացնելու համար միջազգային յարաբերութիւնները եւ կա-
տարել իր զինուորական պարտաւորու-
թիւնները, յարած ըլլալով Ատլանտեան դաշինքին .— 4· Իր մարդկային ամբողջ կարողութեամբ, նիւթական աղբիւրնե-
րով եւ տնտեսական կացութեամբ լրջո-
րէն զարգացնել եւ պահպանել իր ինչպէս եւ ազատ աշխարհին պաշտպանողական ուժը :

ՍՏԵՓԱՆ ՔՈՉԱՐԵԱՆ

(Խօսուած Ֆրանսահայ Լսարանին մէջ)

*

Ես վինքը ճանչցայ 1944ի ապատագրական մոլուցքի պահուն, երբ արդարադատութեան նժարը խորտակուած էր եւ արդար ցասումին կը խառնուէին անձնական կիրքերու եւ վրէժխնդրութեանց բիծեր :

Օր մը ես ալ ինքզինքս զոհ էրը Քըշնամիին «աչխատակից» Տրանսիի արգելարանը որ այն ատեն տեսակ մը սպասման սրահ էր կամ քաւարանը արդարին եւ մեղաւորին համար, մինչեւ իր ճակատագրին ճշդումը : Հոն էր որ հանդիպեցայ Էմիլ Լուռ, ինքնամփոփ, մենասէր, իր երկար հասակը կը պատցնէր բակին մէջ, երբեմն միայն քանի մը խօսք փոխանակելով ուրիշներու հետ :

Զիրար չէինք ճանչնար, հազիւ թէ ա նունով ծանօթ էրաւու, չուտով մտերմացանք այն կերպով զոր «մտաւորական » կոչուածները իրարու կը զոդէ :

Ան ալ զոհն էր հայանուն լրտեսներուն որոնք մեր ծանօթ անձերը կը հետապնդէին պէին խելակորոյս : Եւ որովհետեւ հարցաքննութեան ընթացքին կը բողոքէր վերաքաղումներու դէմ, դանակոծած ու խոշտանգած էին ճմռելով անոր մատները , որոնց գործածելի դառնալու համար :

Անթաժանելի եղանք իրարմէ եւ երբ Հայերը առանձին սենեակ մը ամփոփեցին, ինչպէս բոլոր օտարները, մենք չափներով յարդի նոյն դէպին վրայ քով քովի կը զիջերէինք :

Յուսահատ չէր, վստահ էր իր անպարտութեան, սակայն տխուր էր թէ ինչպէ՞ս պիտի կրնար ինքզինք պաշտպանել, քանի որ ունեցած փաստաթուղթերը կորսուած էին :

Պերլինի մէջ իր աչխատանքն էր եղած ընթերի վրայ հակառուս քարոզութիւն կատարել, բայց իր արդարադատ եւ ըմբոստ ոգին յաճախ կը մերժէր հպատակիլ բոլոր թելադրուածները խօսելու, որով հանգեցին զայն զործէն ուրիշ մը առնելով տեղը : Ինք բուռն հակասովետ մըն էր ակզբունքով եւ այնպէս ալ մնաց մինչեւ վերջը : Կը յիշէք թէ օր մը հոս Լսարանին մէջ, իր նախապահական ատեանէն ինքնակոչոյս զոչեց թէ երբ հարկ ըլլայ իրկին կը զինուորուիկուռելու համարըելու Ֆրանսի դէմ : Այսուհանդերձ, միւս կողմէ կը հիանար իր հայրենիքին մշակոյթային արդի վերելքին եւ մեծ ուրախութեամբ կը զնէր հայաստանեան հրատարակութիւնները՝ հակառակ իր նիհիլական համոզումներուն :

Ինք մէկ սէր ունէր, մէկ անսահման պաշտամունք , այն ալ Հայաստանեայց Եկեղեցին էր, որ իր աչքին՝ իր մէջ կ'ամփոփէ ամբողջ Հայոց պատմութիւնն, ազգութիւնը եւ մշակոյթը : Վա՛յ եթէ մէկը համարձակէր անոր հպել : Իր մոլեռանդութիւնը այնքան բուռն էր որ կաթոլիկ Եկեղեցին իր սեւ, չար ոգին էր : Մեծ – Քարեաններու այնքան մեծ ու հայանուէր գործունէութեան վրայ իսկ իր արտայայտութիւնը վերապահ էր : Վերջ – ապահ եմ որ օր մը երբ իրեն ներկայացնէին հայ սատանայ մը եւ կաթոլիկ հրեշտակ մը , ընտրելու համար մէկն ու միւսը , պիտի նախընտրէր սատանան :

Մնած ու անած Էջմիածնի մայր հոգին վրայ, Ճեմարանի ուսումէն վերջ նուիրուած հայ աչխարհի մէջ, իբրեւ ուսուցիչ, հայ ժողովուրդին ու մշակոյթին ծառայելու կոչումով, լռելեայն կ'աչխատէր իր մտաւոր պաշարը հարստացնելու : Եւ իրաւամբ ոչ միայն հայկական ուսմանց մէջ որոշ համբաւին ճեռք բերած էր, այլ եւ նաեւ հետեւելով ընկերային չարժումներուն, ընկերաբանական հարցերու պատասխանատու մը ամբարած էր, եւ իր քաղաքական գործունէութիւնը արամադրած էս -- իր նուաստկութեան, որու վերջին ներկայացուցիչն էր Փարիզի մէջ Պ. Ա. Մոնդկար-Լանի հետ :

Այսպէս, Դաշնակցական չէր, այլ Դաշնակցականներու բարեկամ, ինչպէս ա նունք իրեն, որովհետեւ անկեղծ էր, ուղղամիտ եւ ողջամիտ : Ինքն էր որ երկու տարի առաջ, Մայիս 28ի հանդէսին մէջ կը զանգատէր թէ ռոնը ապպայնի էր եւ լէ պէտք չէ կուսակցութեան մը մենաչնորհը նկատել զայն : Իրրեւ մտանակից ու ականատես ղէպքերուն, այս սրահին մէջ ալ ամէն առիթով կրկնած էր նոյն լուրը, ինչպէս որ փետրուարեան ըմբոստութիւնը կուսակցական արարք մը չէր համարեր , այլ ժողովրդական ինքնաբուխ չարժում մը երկրին նոր տիրակալներուն ծայրայեղութեանց դէմ :

Բանտարկութեան չրջանէն ետքը իրար դանք Լսարանին մէջ, ուր ուելի մօտէն հաղորդակցեցանք իրարու : Մեծ հա – մակրանքով մը կը չրջապատէր զիս,— իր հին ընկերները զարմացնելու ատիճան — եւ բնականաբար փոխադարձ էին իմ ալ զգացումներս :

Այս կապը կը խորհիմ թէ կը բխէր մեր երկուքին նկարագրի մօտաւորութենէն , իրր անկախ եւ անկեղծ մտածողներ : Ինքը, հակառակ իր ողջմտութեան ջղային էր, յամառ ու կրքոտ : Երբեմն նոյնիսկ աննշոյլ փոքր պատճառներու համար զրոս ինք սկզբունքի կը վերածէր : Բայց իրր ընկերական մարդ եւ հանրային զործիչ, մեծ առաքինութիւն մը ունէր : Չէր բորբոքեր եւ եթէ զայրանար խակ, ժողովներու մէջ եւ այլուր, իր զգացումները կ'արտայայտէր քաղաքավար եւ հանդարտ եղանակով մը, այնպէս որ կարելի էր իրեն հետ բուռն վէճեր ունենալ, բայց ոչ կռիւ :

Հպարտ էր եւ մտաւորականութիւնը բարձր կը նկատէր ամէն բանէ : Կը խոստովանի այն անձերէն որոնք իրենց նիւթական դիրքով կ'ուղէին տիրապետող նկատուիլ : Այս պատճառով իսկ Լսարանին կապուած էր իրր մտաւորական ձեռնարկի մը եւ իր փափաքն էր այս ուղղութեամբ զարգացնել զայն, որպէսզի Լսարանը դառնար մեր հանրային կեանքին մէջ կարեւոր գործիք մը եւ ազդակ մը :

Մ. Գուլումճեանի բացակայութիւնն ու Քոչարեանի պէս ուժի մը կորուստը մեծապէս կը զղայ այս Լսարանը : Սակայն այն քանի մը հոգին որոնք իրենց ուսերուն վրայ տարիներով տարին այս համակրելի ձեռնարկին բեռը, վստահ եմ, պիտի չընկրկին իրենց նուիրումին մէջ , նոր ուժեր համախմբելով իրենց չուրջը :

Քոչարեան հայրենիքէն ակամայ տարագիր, Փարիզի մէջ իր կապը չէր խզած մտաւոր կեանքին՝ ինչպէս մեզմէ ոմանք : Կը մասնակցէր մշակութային փորձերուն, ինչպէս անդամը Գրական Ակումբին, ուսանող հայ կարեւոր մտաւորականներու հետ – նած այս ձեռնարկին :

Իր անձնուէր կնոջը եւ տագանդաւոր միակ զաւկին որ կ'անցընէ մասնագիտական քննութիւններուն պէտքերը հոգալու համար ան եւ զիշեր չարաչար կ'աչխատէր ոտքի վրայ, իբրեւ տպարատ – նական ձեռքի դրաչար, այդ յողնութենէն վերջ պարապոյ ժամերուն նուիրուելով գրական աչխատանքին : Չմտալից յօդ – ուածներով կ'աչխատակցէր «Հայրենիք»ի, «Ցուսարեր»ի, «Ցառաչ»ի եւ ուրիշ թերթերու : Վերջերս կը պրպտէր Միքա – յէլ Նալբանտեանի եւ Եղիչէ Չարենցի մասին երկար ուսումնասիրութիւններով , րեբելու համար հոս :

Մինչեռ, կ'աչխատակցէր օտար կազմակերպութեան մը, նիհիլեր հաւա – քելու ռուսական կեանքի մասին, որպէսզի նիհիլականի իր հոգը թեթեւցնէ :

Այս մտաւոր յողնութիւնը միացած փիլիսոփայական ապատումին կ'ընկճէր զինքը : Կը յիշէք որ քանի մը տարի առաջ, Լսարանին մէջ ուղեղային թեթեւ կաթուած մը ունեցաւ զոր երկար զարմանումով կարելի եղաւ չէզոքացնել : Բայց ցաւը կ'երեւի կը զարնակալէր զինքը :

Վերջին Լսարանին զոր վարեց, ինչպէս միչտ, այնքան զիտակցութեամբ, երբ միասին սովորականին պէս մինչեւ իր տան անկիւնը հասանք, բաժանման պահուն կրկնեց աչխատանքին ծանրութիւնն ու մտաւոր յողնութիւնը, ըսելով .

— Այնպէս եմ յողնել Ցակոբ, որ երբեմն վախնում եմ ես ինձանից ...

Այս վախը ,տարաբախտ Ստեփան, խուճապեց քեզ յափշտակել ու տանիլ այնքան արագ եւ անակնկալ որքան դուն կարող չէիր երեւակայել :

Որովհետեւ

Ի սկզբանէ էր Զարն :

Հիմա, սիրելի ընկեր, դուն որ չերմեռանդ հաւատացեալ էիր, չեմ գիտեր թէ հոն ուր գացիր, հանդիպեցա՞ր արդեօք Բարիին ...

Իցի՛ թէ :

ՑԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՑԱԿՈՐԵԱՆ

« ՀԱԻԱՏՔ ՈՒՆԵՑԷՔ ԱՊԱԳԱՅԻ ՄԱՍԻՆ »

*

ՄՄԲ.— Ստորեւ կը հրատարակենք Ռուսմանից պետական ընդհ. վերատեսուչ Վինիհոյի ճառը, արտասանուած Մոլպատեան վարժարանի մրցանակաբաշխութեան հանդիսին առթիւ, կիրակի, 26 Յունիս.—

Մի չատ երկիւղալի պատիւ մը եղած է նախապահել հանդիսաւոր մրցանակաբաչխութեան մը : Բայց ալ աւելի երկիւղալի է երբ այս մրցանակները կը պահանջեն այնքան յարդուած եւ մտանուր վարժարանի մը աչակերտները :

Այս զպրոցը կը կրէ անունը մեծ Հայրապետի մը, որուն կը պարտի իր գոյութիւնը, եւ զարէ մը ի վեր իր աչակերտներուն կը չամբէ զաստիարակութիւն եւ ուսում , որոնց արժէքը ամէն տարի կուգան հաստատել յաչողութեան նոր պահակներ : Իր ուսուցիչներուն տեւական մտահոգութիւնն է աչակերտներուն մէջ վառ պահել հայ ժողովուրդին մտաւոր ժառանգը եւ բանալ անոնց միտքը համաչխարհային կարգուսարքերուն առջեւ, ինչ որ ան – հրաժեչտ է Ի. զարու մարդուն, եւ մասնաւորաբար այն փոքրամասնութեանց՝ որոնք հիւրընկալ երկիրներուն մէջ ոչ թէ անհատականութիւն կ'ուզեն դանել, այլ կը փափաքին ատարել անոնց վերելքին :

Այս վարժարանին ուսման ծրագրին մէջ ամէնէն յարմիչ էջը ձեր երկրին պատմութիւնը կը կազմէ :

Ձեր երկիրը՝ որ ըստ Ծննդոց գրքին, աչխարհի օրրանը եղաւ, կը տարածուի գոյ լեռներու արգաւանդ կողերուն չուրջ : Եթէ Ֆուժի – Եամա աւելի ժողովրդական համբաւ մը ունի, ձեր գոյ տարբերը անհիւթական պատկերով մը կը ներկայանան մեր աչքերուն : Հոն, ուր ատեն մը ամէնէն բարգաւաճ պետութիւն – ներէն մէկը կ'ապրէր, այսօր անապատ կայ միայն, ուր քաղաքներու փլատակներուն մէջ հօտեր կը թափառին ու երբեմն ալ բանակներ կուգան խռովել անչունչ մթնոլորտը : Այսքան կատարեալ բնաչն – ջում մը միայն իրրեւ մեծագոյն ամօթ պիտի արձանագրուի ժամանակակից պատմութեան մէջ : Վայրագ պոռթկում – ով մը մոլեռանդ ազգայնամոլութիւնը հող ուրացաւ ժողովուրդի մը գոյութեան իրաւունքը : Թոյլ տուէք որ յիչեմ այս ողբերգութեան ժամանակակից Անաթոլ Ֆրանսի յուզիչ ու յստակատես մէկ վկայութիւնը.

— « ... Երբ տեսանք որ Հայաստան իր աչքերը կը զարձնէր դէպի մեզ, հասկացանք թէ Արեւելքի մեր մէկ եղբայրը կը մեռնէր, պարզապէս որովհետեւ հաւատացած էր անոր, որուն մենք կը հաւատայինք, ճաչակած էր մեզի պէս իմաստութիւնը, բանաստեղծութիւնը եւ արուեստները » :

Այսպէս Անաթոլ Ֆրանս գոյց կուտար այն փոխադարձ կապերը, որոնք կը պահէին մեզ Հայոց :

Հայերը Սփիւռքի բազմաթիւ երկիրներու մէջ կենսունակ օճախներ կազմեցին եւ Արեւելքի յետամնաց երկիրներուն մէջ յառաջդիմութեան ախոյեաններ հանդիսացան : Խորհրդային հանրապետութեանց չարքին մէջ քաջարի փոքրիկ հայկական հանրապետութիւնը պատուաբեր դիրք մը պրաւեց : Ամէն տեղ ուելի հոս՝ Ֆրանսայի մէջ, Համբորդին ու հիւրընկալին միջեւ սերտ զործակցութիւն եւ խոհմակրանք հաստատուեցաւ : Այս համակրանքը կը բխի հասարակաց քրիստոնէական քաղաքակրթութենէ մը եւ դարաւոր ու վառ հայրենասիրութենէ մը, որ երկու ժողովուրդները խանդավառած է միչտ :

Մենք՝ Ֆրանսացիներս, դիտենք թէ որքան վտանգուած են այս բարոյական արժէքները եւ անցեալի աղետալի յարձակումներուն յիչատակովն իսկ տողոր – ուած՝ պարտք կը զգանք հիւրընկալել տարապիրը : Ֆրանսա հաւատարիմ կը մնայ 1789ի սկզբունքներուն , որոնք ըստ Էռիոյի «Մարդկային արժանապատուու – Ճեան տիեզերական հիմնաքարերն են » եւ կը հաստատեն ժողովուրդներու ինքնավարութեան իրաւունքը : Ֆրանսա Միչնադարեան համալսարաններուն պէս, կը բանայ իր դռները անոնց առջեւ, որոնք չեն կրցած օգտուիլ այդ իրաւունքէն, որպէսզի ապատ յարաբերութիւններէ ըն – ձիւղի նոր Վերածնունդ մը :

Ձեմ ուզեր հոս կրկնել ինչ որ Ֆրանսա կը պարտի ձեզի, քանի որ նախորդներս ըսին արդէն : Այսքան ճիշ, այսքան զոհո –

Ձեր երկիրը՝ որ ըստ Ծննդոց գրքին, աչխարհի օրրանը եղաւ, կը տարածուի գոյ լեռներու արգաւանդ կողերուն չուրջ : Եթէ Ֆուժի – Եամա աւելի ժողովրդական համբաւ մը ունի, ձեր գոյ տարբերը անհիւթական պատկերով մը կը ներկայանան մեր աչքերուն : Հոն, ուր ատեն մը ամէնէն բարգաւաճ պետութիւն – ներէն մէկը կ'ապրէր, այսօր անապատ կայ միայն, ուր քաղաքներու փլատակներուն մէջ հօտեր կը թափառին ու երբեմն ալ բանակներ կուգան խռովել անչունչ մթնոլորտը : Այսքան կատարեալ բնաչն – ջում մը միայն իրրեւ մեծագոյն ամօթ պիտի արձանագրուի ժամանակակից պատմութեան մէջ : Վայրագ պոռթկում – ով մը մոլեռանդ ազգայնամոլութիւնը հող ուրացաւ ժողովուրդի մը գոյութեան իրաւունքը : Թոյլ տուէք որ յիչեմ այս ողբերգութեան ժամանակակից Անաթոլ Ֆրանսի յուզիչ ու յստակատես մէկ վկայութիւնը.

— « ... Երբ տեսանք որ Հայաստան իր աչքերը կը զարձնէր դէպի մեզ, հասկացանք թէ Արեւելքի մեր մէկ եղբայրը կը մեռնէր, պարզապէս որովհետեւ հաւատացած էր անոր, որուն մենք կը հաւատայինք, ճաչակած էր մեզի պէս իմաստութիւնը, բանաստեղծութիւնը եւ արուեստները » :

Այսպէս Անաթոլ Ֆրանս գոյց կուտար այն փոխադարձ կապերը, որոնք կը պահէին մեզ Հայոց :

Հայերը Սփիւռքի բազմաթիւ երկիրներու մէջ կենսունակ օճախներ կազմեցին եւ Արեւելքի յետամնաց երկիրներուն մէջ յառաջդիմութեան ախոյեաններ հանդիսացան : Խորհրդային հանրապետութեանց չարքին մէջ քաջարի փոքրիկ հայկական հանրապետութիւնը պատուաբեր դիրք մը պրաւեց : Ամէն տեղ ուելի հոս՝ Ֆրանսայի մէջ, Համբորդին ու հիւրընկալին միջեւ սերտ զործակցութիւն եւ խոհմակրանք հաստատուեցաւ : Այս համակրանքը կը բխի հասարակաց քրիստոնէական քաղաքակրթութենէ մը եւ դարաւոր ու վառ հայրենասիրութենէ մը, որ երկու ժողովուրդները խանդավառած է միչտ :

Մենք՝ Ֆրանսացիներս, դիտենք թէ որքան վտանգուած են այս բարոյական արժէքները եւ անցեալի աղետալի յարձակումներուն յիչատակովն իսկ տողոր – ուած՝ պարտք կը զգանք հիւրընկալել տարապիրը : Ֆրանսա հաւատարիմ կը մնայ 1789ի սկզբունքներուն , որոնք ըստ Էռիոյի «Մարդկային արժանապատուու – Ճեան տիեզերական հիմնաքարերն են » եւ կը հաստատեն ժողովուրդներու ինքնավարութեան իրաւունքը : Ֆրանսա Միչնադարեան համալսարաններուն պէս, կը բանայ իր դռները անոնց առջեւ, որոնք չեն կրցած օգտուիլ այդ իրաւունքէն, որպէսզի ապատ յարաբերութիւններէ ընձիւղի նոր Վերածնունդ մը :

Ձեմ ուզեր հոս կրկնել ինչ որ Ֆրանսա կը պարտի ձեզի, քանի որ նախորդներս ըսին արդէն : Այսքան ճիշ, այսքան զոհողութիւն, այսքան նուիրում, այսքան արիւն, այսքան արցունք, այսքան տառապանք, այսքան մահ, ինչպէս որ ըսաւ Ռենան, ոչ մի ազգ չի կրած ազատութեան համար, ինչպէս Ֆրանսան կրած է ազատութեան համար : Ֆրանսա ինքզինքը կը նուիրէ ձեզի, որովհետեւ ձեր ազատութիւնը ինքզինքը կը նուիրէ Ֆրանսայի :

Ֆրանսա ձեզ կը սիրէ, որովհետեւ ձեր ազատութիւնը Ֆրանսայի ազատութիւնն է : Ֆրանսա ձեզ կը սիրէ, որովհետեւ ձեր ազատութիւնը Ֆրանսայի ազատութիւնն է :

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ԼՈՐՏ ՄԸ ՓՈՔՐ ԱՍԻՈՑ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԷՆ ՆԵՐՍ

*

Ասպ կը յարէ . «Եթէ պահ մը տարակուսելի նկատենք զմբեթին հայկական սեփականութիւնը, կասկածէ դուրս է , որ Հայերուն կը պարտինք զոթական կամարներուն իրականացումը եւ կառարե – լագործումը » : Անկն անապատին մէջ կարուսած ովասիսի մը կը նմանի, հոն զացողը հոգեկան վայելքներ կ'ունենայ եւ կը կազդուրուի :

Սակայն, հաճելի այդ վայելքին հա – մընթաց, կը փղձկի մարդուս սիրտը եւ հարկազրաբար կը մղուի ինքնիրեն հարցնելու, թէ արդեօք կարելի չէ՞ր աւերա – ծութենէ եւ կողոպուտէ զերծ պահել զայն :

Այդ հարցումը ըրած են բոլոր այցելուները : Լորտ Քինրոս ալ, ձայնակցելով Լինչի, կը զառապարակ հայութեան զե – կավար տարբը, որ, փոխանակ ընդհա – նուրին չահը նկատի ունենալու եւ զօրա – ւոր թագաւորութիւն մը հիմնելու, բա – ժան բաժան ըրաւ երկիրը եւ ակարացուց զայն :

Կը մեղադրէ նաեւ Բիւզանդիոնը, որ , փոխանակ քրիստոնեայ Հայաստանին եւ վրաստանին պաչտպան հանդիսանալու , կրօնական սին նկատումներէ մղուած՝ աւելութիւն եւ թշնամութիւն սերմանեց եւ հետապուց Հայերը իրենց հայրենիքէն , պարապութիւն ստեղծեց եւ քայքայեց վայրագ հորդաներու ներխուժումը , պատճառ դառնալով զոյգ մը չքեղ քաղաքակրթութիւններու (բիւզանդական եւ հայկական) վճռացումին :

Նոյն վերաբերումը ցոյց չտուին ներ – կայ օրերու քրիստոնեայ ժողովուրդները, որոնք « Սեւրի դաչնագրով 1920ին թուրքիա վրայ նուիրագործեցին անկախ Հայաստանի գոյութիւնը, բայց զրական ոչ մէկ քայլ առին զայն իրականութեան վերածելու համար » :

Այս կարգի խորհրդածութիւններէ դառնացած՝ լորտը կը կը բաժնուի Անկ – էն, «երեկոյեան վազանցուկ անդորրու – թեան մէջ անգամ մըն ալ դիտելով Անիի եկեղեցիներուն խորհրդաւոր ատաւերն – րը, որոնք չրջապատի կանաչութեանց մէջ կ'անհետանային» :

ԻԿՏԻՐ, ԱՐԱՐԱՏ ԵՒ ԿԱՐԻՆ

Լորտ Քինրոս Անիէն կարս կը վերադառնայ եւ կ'արժանանայ վալիին սիրալիր ընդունելութեան . որոշում կուտայ չաջորդ օրն իսկ Իկտիր այցելել :

Լորտը առաձինն պիտի մեկնէր, իսկ քաղաքապետը իրեն պիտի միանար քանի մը ժամ աւելի ուշ :

Արաքսի ափերուն հետեւելով, զիշեր – ուան մութին, չանկարծ լոյսերու մէկ ո – զղուած քաղաք մը կը տեսնուի . ճամ – բորդները միաբերան «Երեւան... Երե – ւան» կ'աղաղակեն :

Իկտիր բաւական բարգաւաճ ատան մըն է, անցեալին հանքային հարուստ քաղաք մըն էր, ներկայիս՝ այդ հանգամանքը կորսնցնելով՝ վերածուած է երկրագործական կարեւոր կեդրոնի մը :

Կարսի ամբողջ նահանգը ժամանակ մը ի վեր բամպակի մշակութեան չատկացուած է : Միայն Իկտիրի չրջանին բերքը տարեկան քառորդ միլիոնի եկամուտ մը կ'ապահովէ զիւղացիներուն :

Լորտը, Կարսի վալիին հետ ամբողջ օր մը Իկտիր անցընելէ ետք ,չորրորդ առաւօտ Տուպայազիտ կոչուած զիւղը կը մեկնի, Արարատ լեռը բարձրանալու առաջադրութեամբ :

Այդ զիւղին կառավարիչը տարօրինակ երիտասարդ մըն էր, ամբարտաւան եւ կենցաղապիտութենէ զուրկ մարդ մը :

Նախ կը մերժէ լորտի փափաքին գոհացում տալ ,առարկելով թէ Արարատ պինուորական արգիլուած զօտիին մէջ կը գտնուի , ապա՝ թոյլատու գտնուելով հանդէպ՝ կասկածոտ վերաբերում մը ցոյց կուտայ հիւրին հանդէպ եւ կը լրտեսէ անոր չարժումները :

ՏՈՌԹ. Պ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

(Շար.)

ՆԱԽՕՒ ԽՍՏՈՑԵՇ ՁԱՍԵ

Լ. ՏԻԼՍՏՈՅ

ՅԱԽՏԱՆԱԿ ԱՂԻ ԲԱՅՈՒՄԸ ՓԱՐԱՁԱԽ

•

ՆԱԽՕՒ ՊԱՏՄԵ

*

Նկատող ատրաստ Օդոստո սրտին էր որ փրտնատ ատրաստներ էին ֆրտնատ ատրաստներ էին ֆրտնատ ատրաստներ էին ֆ

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԱՍԻՆ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին Եչ. օրուան նիստին մէջ, վարչապետը, Իսըն, յայտարարեց թէ հրաւէր ուղղած է Յունաստանի եւ Թուրքիոյ, որպէսզի ներկայացուցիչներ ղրկեն Լոնտոն, մօտաւոր թը-ւականի մը, մասնակցելու համար երրեակ ժողովի մը, որ պիտի քննէ քաղաքական եւ զինուորական պաշտպանութեան վերաբերեալ խնդիրներ՝ արեւելեան Միջերկրականի եւ Կիպրոսի մասին։

Աւելորդ է ըսել թէ բուն խնդիրը կը վերաբերի Կիպրոսի։ Յոյները կը պահանջեն կղզին միացնել Յունաստանի։ Անգլիա եւ Թուրքիա կը մերժեն։ Եւ չարունակ ահաբեկումներ կը կատարուին։ Կը թուի թէ Անգլիա ժողովի հրաւիրելով կողմերը, կ'ուզէ որոշ փոփոխութիւն մը կատարել իր քաղաքականութեան մէջ։ Կիպրոս, որ Թուրքիոյ կողմէ Անգլիոյ յանձնուած էր 1878ին, զինուորական խարխափ մը վերածուեցաւ, երբ Անգլիա որոշեց քաշուիլ Սուէզի չրջանէն։ Յունաստան կը պնդէ միացման վրայ, դիտել տալով թէ Կիպրոսի բնակչութեան ութսուն առ հարիւրը Յոյն է։ Կղզին ունի հարիւր մղոն երկայնութիւն եւ 30–40 մղոն լայնութիւն։ Ընդհ. տարածութիւնն է 3572քառ. մղոն։ Բնակչութեան թիւը 1953ին կը հաշուէին 505·440։

— Նիկոսիոյ ոստիկանութիւնը տասը հոգի ձերբակալեց, դրաւելով բազմաթիւ զէնքեր, ձեռնառումբեր եւ պայթուցիկներ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՀԱՊԱՏԻԺ պահանջուեցաւ Սուրիոյ ազգ. ընկերվարական կուսակցութեան 26 անդամներուն համար, այն ամբաստանութեամբ թէ մասնակցած են պնդ. Ատնան Մալքիի սպանութեան, Ապրիլ 22ին։ Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ կուսակցութիւնը դաւ մը սարքած էր, կառավարութիւնը տապալելու համար, Մ. Նահանգներուն աջակցութեամբ։

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ համագումարը միաձայնութեամբ որոշեց ներս առնել 17 բեսէրաբանները, որոնք արտաքսուած էին, խախտելով կուսակցական կարգապահութիւնը։

ՄՈՆԱՔՈՑԻ իշխանը պաշտօնէ դադրեցուց չորս բարձրաստիճան պաշտօնայ տարներ, այն ամբաստանութեամբ թէ 1·150·000·000 ֆրանսական ֆրանք փոխ տուած են պետական գանձէն, առանց օրինական արտօնութեան։ Դէպքը մեծ յուզում պատճառեց իշխանապետութեան եւ Նիսի մէջ։

ԿԵՂԾ ՀԱՋԱՐՈՑՆԵՐՈՒ գործին հետ տապղտումը յառաջ տանելով, ոստիկանութիւնը հաստատեց թէ կլխաւոր կեղծարարները մին է Վիշիի նախարարներէն — իրն Մորիս Ռոշէ, 44 տարեկան, որ վարիչն էր հրէական գործերուն եւ դատապարտուած էր երկու տարի բանտարկութեան։ Հարիւր միլիոն ֆրանք կը հաշուէն կեղծ հազարնոցներուն թիւը։

ՋԱՒՋԱՒԻՉ ՑԱՂԹԱՆԱԿ ՄԸ.— Անցեալ հինգշաբթի, Յունիս 23ին, Լիբանանի բոլոր ծանրութեանց ախոյեան՝ Հ. Դաբեան ջախջախիչ պարտութեան մը մատնեց մրցակից Ժօվէֆ Սագբը, որուն չունդալից յայտարարութիւնները ամիսներէ ի վեր կ'աղմկէին Լիբանանի մարզական հրապարակը։ Ներկայ էր հոծ բազմութիւն մը Ռիվոլիի մէջ։ Ղազարեան իր տիրապետութեան տակ պահելէ վերջ, Սագբը ստիպեց որ խաղը լքէ 8րդ չրջանին։ Այս յաղթանակով Ղազարեան կը պահէ իր ախոյեանի տիտղոսը։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ԽԱԶԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂ

Դէպի Ռէալթօ, Յուլիս երեքին։

Մասնաւոր օթօքարեր վարձուած են։

Արձանագրութեան համար դիմել Պ. Քէօսէեանի 2 ռիւ Պերնար տիւ Պուա։

Պարահանդէսի 22 ռիւ տ'Էսֆա։

Տիկ. Ս. Թուքէլեանի 4ռիւ Փարմանթիէ։

Տիկ. Մ. Խանճեանի՝ 50 Ավընիւ տը լա Ֆիկօն, Պոմօն։

Տիկին Ա. Տէր Վարդանեանի Պուլվ. տէ Ֆօվէք, Պոմօն։

Տիկին Զ. Պետիկեանի՝ Վալպարել։

Երթեւեկի ծախք 300 ֆրանք։ Օթօքարները կը մեկնին Փլաս տ'Էքսէն առաւօտուն ժամը վեցուկէսին։

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

Մեր բաժանորդներէն կը խնդրենք արձակուրդի առթիւ հասցէի փոփոխութեան առեն անպայման կցել ՆԱՒԱՍԻՆ ՀԱՅՑԷն։ Հակառակ պարագային կարելի չէ ըն-թացք տալ։

Արձակուրդի համար հասցէի փոփոխութեան ծախսն է հարիւր ֆրանք։

Այս առթիւ կրկին կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն որ անյապաղ փակեն իրենց առկախ հաշիւները։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՅՈՎՀ. ՄԿՐՏԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս կիրակի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին կը պատարագէ ԹՈՐԳՈՄ Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (Նիւ Եորքէն)։ Կը քարոզէ՝

ՏԻՐԱՆ ԱՐՔ. ՆԵՐՍՈՑԵԱՆ

Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը։

Դիւան Հոգաբարձութեան

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կրօն. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ կիրակի, յուն Ս. Թարգմանչաց, պիտի պատարագէ ու քարոզէ Կիլիկիոյ կաթող. մխիթարեանէն Տ. ԱՐՏԱԿ ՎՐԴ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, որ պիտի նախապատրաստէ նաեւ Մայր եկեղեցիի հիմնադիրը — բարեբար Հանդուցեալ

ԱՍՊԵՏ ՎԱՀԱՆ ԽՈՐԱՍԱՆՃԵԱՆԻ

եւ իր զերդաստանի ննջեցեալներուն յիշատակին կատարուելիք տարեկան մաս-նաւոր հանդիսաւոր հոգեհանդիստին։

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Սէն Ժեռոմի «Հայաստան» Ե. կոմիտէի։

Նուիրուած Հերոսներու յիշատակին։

Այս կիրակի, ամբողջ օրը, Սէն Ժերոմ 117, Ավընիւ Քօրօ, Պար տիւ Շալէ, ընդարձակ եւ զով ծառաստանին մէջ։

Կը նախագահէ ընկ. Մ. ՋՈՐՊԱՃԵԱՆ, կը բանախօսէ ընկեր Ց. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ։

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Մաս-նակցութեամբ Սէն Ժերոմի Նոր Սերունդի «Ազդակ» խումբի եւ Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին։

Հայկական եւ եւրոպական պար։

Ճոխ պիւֆէ։ Մուտքը ազատ է

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Պարզեւ Սերոբեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին ի յիշատակ իրենց մօր՝ Լուսիա Սերոբեանի եւ զաւակին Վարդգէս Սերոբեանի։

Եւ կը յայտնեն թէ անոնց մարմինները պիտի ամփոփուին իրենց ընտանեկան դամբարանը Խիի գերեզմանատան մէջ։

ՆՈՐԵՐՈՒ ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ՊՈՒՏՕ.— Պատանի Յարութիւն (Քը-րիսթիան) Քէնտիրեան 15ուկէս տարեկան, երաժշտանոցին 30 աշակերտի վրայ, դաշնակի առաջին մրցանակը չահեցաւ միաձայնութեամբ։ Այս առթիւ այսօր, չաբաթ 2 Յուլիս, ժամը 20·30ին պիտի նուագէ Պուտօ — Լաֆայէ ռատիոյին վրայ առաջնութիւն չահած կտորը։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԻՆ (19 Յունիս) վիճակահանութեան չահող այն թիւերը, որոնք պահանջուած չեն տակաւին, կը խնդրուի դիմել վարժարան եւ առանալ դանոնք։

420 415 538 390 693 1060 104 626 714 409 562 634 408 1056 913 931 1099 139 909 181 746 734 556 513 502 494 558 544 540 475 451 476 384 418 419 940։

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Մասնագէտ մեքենագէտ
Մեքենաներու նորոգութիւն
ԳՆՈՒՄ, ՎԱՃԱՌՈՒՄ և ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ
Surjeteuses, raseuses
R. BLOT, 9, Rue Clignancourt,
Paris (18), Tél. MON. 80 - 72
Métro Barbès

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

31 Յուլիս կիրակի ամբողջ օրը ՍԷ-ԹԷՄ լէ Վալօնի անտառին մէջ։

Անցեալ տարուան հաւաքատեղին։

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն կը հրահանգէ իր չրջանին բոլոր ենթակոմիտէներուն եւ խումբերուն վարչութիւնները, որ այժմէն գործի լծուին ապահովելու համար երթեւեկի միջոցները։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. ԿԱՊ. ԽԱԶԻ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Կազմակերպուած Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ, այս կիրակի, ՏԷՍԻՆԻ զովասուն ԱՆՏԱՌԻՆ մէջ։

Բարձրախօսով հայկ. երգասնակները, հաճելի ժամանց, ճոխ պիւֆէ եւ զովացուցիչ ըմպելիներ, մաուճելի գիներով։

Օթօքարը կը մեկնի Փլաս Կլիչատէն ժամը 9ին։ Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի յաջորդ կիրակի օրուան։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՎԱՂԱՆՍԻ ՄԷՋ

Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին դաշտահանդէսը այս կիրակի, ամբողջ օրը Սէն Փէռէ-ռէի մայրապետներու զովասուն անտառին մէջ, Սէն Փեռէ։

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգեր, պարեր։ Կը մասնակցի Ֆրանսական նուագախումբ մը եւրոպական պարերուն։

Եթէ անձրեւ չայ, յաջորդ կիրակի։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՇԱԻԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Արշալոյս» խումբի ժողովը այս չաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։

ՎԻԼԻՆ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Վիլէնի մասնաճիւղի բոլոր անդամներըընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս չաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Կը խօսի ընկեր Վարուժան Զալեան։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Խարբերդի Եփրատ Մարզական ընդհ. ժողովը այս չաբաթ իրենց ժամը 8ին 6 եւ 8 Սէուար Սթալինկրատ, Պար տէ Անահիտի մէջ։ Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէ ներկայ ըլլալ այս չատ կարեւոր ժողովին, ուր պիտի կարդացուի Ամերիկայի կեդր. վարչութեան չրջաբերականները, եւ տեղեկութիւններ պիտի տրուին Խարբերդի մէջ ապրող հայրենակիցներուն մասին։

Ֆր. Կ. ԽԱԶԻ ՕԴԱՓՈՒԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՑԱՆԻ ՇԷՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Մարոքի հայ համայնքը հաւաքած է 45 հազար ֆրանք։ Նեւիրատուներն են.—

Յովհ. Գազանճեան	20·0000
Վահէ Տէյիրմէնճեան	5·000
Սալիպեան Գուրգէն	10·000
Գարապիլիկեան եր.	5·000
Սիւրմէնեան Ազատ	5·000

Տառնալ «Ցառաջ»էն։

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԱԼԻՍ ՓԻԹԱՊՃԵԱՆԻ

Սոփրանօ (ՊՈԼՍՈՅ ԵՐԱԺՇՏԱՆՈՑԷՆ)
երեքշաբթի 12 Յուլիս, ժամը 21ին

SALLE CHOPIN - PLEYEL, 8, Rue Daru
Métro *Ternes*

Յայտագիր՝

ՊՈՒԱՄՕ Ֆերկեպլիհըս Շթէտիըն
ՏԸՊԻՒՍԻ Պօ Սուար
ՓՈՒՉԻՆԻ Միմիի Առիան
ԿՈՒՆՕ Ֆաուսթ
ՏԷԼԼԱՔՈՒԱ Վէրանիլ
ՔԱԼԷՅԱ Կրաճատիճաս
ՍՐՈՒԱՆՋՏԵԱՆՑ Գարնան օրեր
ՍԻՒՆԻ Կամաւ թռաւ
ԿՈՄԻՏԱՍ Վ.ՐԴ. Ծիրանի ծառ, Կռունկ, Ջինջ ու զինջ։
Ա. ՍԱԹԵԱՆ Մարտիկի երգը
Օ. ՏՈՒՐԵԱՆ Սիքեթգ
ՊԱՐԹԵՒԵԱՆ Գեղչկուհիս
ԱԼԷՄՇԱՀ Իդմ, Իմ երգը
Հ. ՊԻՐՊԻՐԵԱՆ Խօսքերիդ մէջում եմ արի, Խնջոյք։

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Համախարբերդցիական միութեան Լիոնի եւ Տէսինի քոյր մասնաճիւղերուն կողմէ։

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Տէսին, Պ. Նազարի սրճարանին եւեւէր, զովասուն ծառերու հովանին տակ։

Գեղարուեստական բաժին, հայկական եւ եւրոպական ընտիր երգասնակներ։

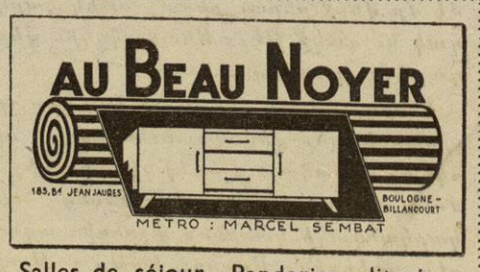
Երգեր, պար եւ անակնկալներ։

Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով։

Ընտանեկան զուարթ մթնոլորտ, հաճելի ժամանց։

Մուտքը ազատ է։

Ծանօթ.— Անձրեւի պարագային, հանդէսը կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիի։

Salles de séjour Penderies - literie
Chambres - cosys Cuisines laquées
Salons-tapisserie Fauteuils-canapés lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, Bd. Jean Jaurès
Boulogne - Billancourt
Métro MARCEL SEMBAT

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. Խաչի Պարտոյի մասնաճիւղի դպրոցին ամավերջի հանդէսը, այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, կղերականներու սրահը, Պորտօ։

Խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն, տրամախօսութիւն եւն.։

Եւ «Մանկական ուրախ խաղ մը»։

Մուտքը ազատ է։

ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԴՊՐՈՑԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Լիոնի Լուսաւորիչ դպրոցին տարեկան դաշտահանդէսը այս կիրակի օրը, ժամը 10էն մինչեւ 22, Կապիյոնի սրճարանին չրանցահայեաց բակին մէջ, Տէսինի 23 թիւ էրնեստ Ռընան փողոցին վրայ, հայկական չևրմիկ մթնոլորտի մէջ։

Լիոնահայեր, քաջալերեցէք հայ տուն մային դաստիարակութիւնը, ոչ միայն խօսքով այլ մանաւանդ՝ գործքով, ձեր ներկայութեամբ պատուելով սոյն դաշտահանդէսը։

ԾԱԽՈՒ Է

Պիւթ Շօմոնի մեթրոյին մօտ, քոնֆէքսիոնի ընդարձակ եւ լուսաւոր արհեստանոցի մը փոն տը Ֆոմէրսը, բոլոր կապմածներով կամ առանձին, եթէ տարբեր գործի կը ձեռնարկուի։ Վրայի չարկը՝ երեք սենեակ, խոհանոց, ներքնայք, կապ, էլեկտրականութիւն, տուչ եւ կեդր. չռուցիչ։ Դիմել՝ «Ցառաջ»ի։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ԿԻՐԱԿԻ 3 ՅՈՒԼԻՍ • DIMANCHE 3 JUILLET 1955

31e ANNEE — Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3126

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ՓԱՆՑ ՄԵԶ ԱՂԷԿՆԵՐԸ»

•

Փորձեցէք ակնարկ մը նետել «ուսում – նական» կոչուած դասուն վրայ, եւ ձեր առջեւ պիտի պարզուի հետեւեալ պատ – կերը. —

Կազմուած է նոր դասակարգ մը, նիւ – թապէս ապահով եւ ինքնագոհ, որ վերէն կը նայի հայկական կեանքին վրայ :

Մինչեւ տարիքով, ծխուն գիտելիքներով եւ քիչ մը օտարոտի չարժուձեւերով ան – հատները են այս դասակարգին գոյղգոյն անդամները :

Շատերը ազգային դպրոց տեսած են եւ ունին բաւական պաշար :

Գիրքեր եւ թերթեր ալ կարդացած են, տարիներ առաջ : Կարդացած եւ յանկարծ կանգ առած են որոշ մակարդակի մը վրայ որ ընդհանրապէս միջակէն ալ վար է :

Տարիներ առաջ քիչ – շատ կը հետա – քրքրուէին օրուան չարժումով : Պարտա – կանութիւններ ալ կը սոսնձէին :

Քանի յառաջ զգային անհեասկան բար – դաւճման ճամբուն վրայ, փայլուն դիր – քեր գրաւելով, այնքան պակսեցաւ այդ հետաքրքրութիւնը :

Սկսան ծուռ նայիլ հայկական իրակա – նութեան վրայ :

Շատեր զոռոզ, ուրիշներ պզտպզտուր հովեր առին, իբրեւ թէ տարբեր հասա – րակութեան մը պատկանէին :

Այս ինքնահաւանութեան հետ, հայերէն խօսելու եւ կարդալու վարժութիւնն ալ հետզհետէ տկարացաւ :

Կարծեցին թէ ծանր բեռ մը չոլկած կամ նուաստացած կ'ըլլան, եթէ աւելի սերտ կապեր պահեն հայկական կեանքին եւ մշակոյթին հետ :

Եւ յառաջդիմութիւն սեպեցին բաց – կայիլ, նաեւ, հայկական հանդէսներէ : Կամ ներկայ ըլլալ պարզապէս խծբծելու համար :

Եթէ պատահաբար հին յիշատակներ արթննան, կը բարեհաճին հարցնել. — Մեր Հայերը ի՞նչ կ'ընեն ...

Հարցումը կ'ուղղեն անոնց որ հայերէն թերթ կը կարդան : Իրենք ժամանակ չու – նին կարդալու :

Իրենց յատկանիշներէն մէկն է հեղի – նակաւոր կարծիքներ յայտնել կիսակատար գիտելիքներու վրայ : Աւելի շատ իրենց մեկուսացումը չծածկացնելու քան թէ հարց մը լուսաբանելու համար :

Այնպէս որ, եթէ բարեմտօրէն ալ չար – ժին, պարզապէս բանգիտութեան մար – դանք մը կատարած կ'ըլլան :

Այս նոր դասակարգին այլազան տի – պարները հետզհետէ կ'ածխին ոչ միայն ա – րեւմտեան Եւրոպայի եւ Ամերիկայի, այլ եւ Միջին Արեւելքի մէջ :

Թերթաչ գիտելիքները աւերներ կը գործեն բոլոր հայաչատ գաղութներուն մէջ :

Ինչպէս «մօտա»ն կիներուն համար, «սիվիլիզէ» երեւալու մարմաջն ալ վա – րակիչ հանգամանք ստացած է այս դա – սակարգին համար :

Ամենօրեայ կեանքին մէջ, ո՞վ չէ հան – դիպած այս կոճկուած տիպարներուն, որոնք տեսակ մը չուք տալ կուտան իրենց չարժուձեւերուն, դէրագանգ երեւոյթ համար :

Մինչդեռ, պարզ ակնարկով մը կրնաք չափել անոնց յաւակնութեանց խորու – թիւնը :

Կեղծ գոհարներու չողքը աւելի երկար կը տեւէ, քան այս դասակարգին անդամ – ներուն ծեքծեքումը :

Եթէ օր մը զարթի զան, տիպտուած են ամէն բան ծայրէն սկսիլ :

Ո՛րքան «քանց մեզ աղէկներ» ափէ ափ նետուեցան, տարիներու ընթացքին ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

*

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԺՈՂՈՎ ՀԻՒՍ. ԱՓՐԻԿԷԻ ՀԱՄԱՐ

Ալժերիոյ, Թունուզի եւ Մարոքի հա – մակարգութեան յանձնախումբը առջի օր բացառիկ ժողով մը գումարեց, նախագա – հութեամբ վարչապետ Ֆոր : Ներ – կայ էին իրաւասու նախարարները, Ալժե – րիոյ կուսակալը, Թունուզի եւ Մարոքի մարզպանները եւն, որոնք պարզեցին ի – րենց չրջաններուն կացութիւնը : Ժողովը մասնաւորապէս ծանրացաւ Ալժերիոյ եւ Թունուզի վրայ, որոնց վերաբերեալ հար – ցերը մօտերս պիտի քննուին Ազգ. ժողո – վին մէջ :

Թունուզի մարզպանը հաւաստեց թէ անդորրութիւնը կը չարունակուի երկրին մէջ : Այս առթիւ պարզեց երեք երկիրներն – րուն ապահովութեան, Թունուզի եւ Ալ – ժերիոյ 1200 քիլոմեթր երկայնութեամբ սահմանապլուխին պաշտպանութեան պա – հանջները : Այժմէն ապահովուած կը հա – մարուի Թունուզի դաշնագրին վաւերա –ցումը. բայց երկրին մէջ կան ֆրանսա – կան երկու խմբակցութիւններ որոնք ուժգնօրէն կ'ընդդիմանան վաւերացման :

Ալժերիոյ կուսակալը երկարօրէն պար – զեց երկրին կացութիւնը : Ըմբոստները նոր ձեւեր կը փորձեն Յունիս 15էն ի վեր : Այժմ նուազած են անհատներու դէմ սար – քուած մահափորձերը եւ զինեալ ըմբոս – տութիւնները, եւ աւելի չատ ուժ կը տր – ուի քաղաքական գործունէութեան : Մի – ւնոյն ատեն պայքար կը մղուի ֆրան – սական ծխախոտին, սուրճին եւ սինեմա – ներուն դէմ, մասնաւորապէս քաղաքնե – րու մէջ : Հունձքերու հրկիզումը կը չա – րունակուի զիւղերու մէջ : Տեղական իշ – խանութիւնը ազդու միջոցներ ձեռք առած է : Ծխախոտին դէմ սարքուած «պոյքո – թ»ն ալ խափանուած է, ինչ որ դնահա – տելի կը համարուի, վասն զի երկու հա – րիւր իսլամներ այդ ճարտարագործու – թեամբ կը զբաղին :

Կուսակալը կը յուսայ թէ կացութիւնը աւելի պիտի մեղմանայ, երբ գործա – դրութին բարենորոգումները :

Վերջին քննութիւնները կը հաստատեն թէ Ալժերիոյ համայնավար կուսակցու – թիւնը գործնապէս կը մասնակցի քաղա – քական խլրտումներուն : Վերջերս ձեր – բակալուած անհատի մը վրայ գտնուած են կուսակցութեան հրահանգները :

Գալով Մարոքի հարցին, անոր մանրա – մասն քննութիւնը չեռաձգուեցաւ չատա – չիկային : Այս առթիւ հաստատուեցաւ թէ Քազապլանքայի մէջ սարքուած խլրտում – ները կրնան աւելի ծանրացնել կացութիւ – նը : Պաչտօնապէս յայտնուեցաւ թէ Մ. Նահանգները մօտերս պիտի յանձնեն խոս – տացուած սաւառնակները : Անգլիա եւ Ի – տալիա եւս խոստացած են նոյն կարգի սաւառնակներ ճարել :

Մինչ այս մինչ այն, եղեռնափորձերը կը չարունակուին Մարոքի եւ Թունուզի մէջ :

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԲԱՆԱԿԸ

Արեւմտեան Գերմանիոյ ազգ. պաչտ – պանութեան նախարարը կը ծանուցանէ թէ 143·000 Գերմաններ կամաւոր արձա – նագրուած են, ծառայելու համար բանա – կին մէջ : Ուրիչ հարիւր հազար հոգի ալ դիմում կատարած են վարչական գործե – րու համար : Նախարարութիւնը կամա – ւորներու չիսուն առ հարիւրը յարմար կը նկատէ զինուորութեան : Վերջին չարաթ – ներու ընթացքին օրական հազար դիմում կ'ընդունուի : Կամաւորներէն չատեր նախ – կին զինուորներ եւ ենթասպաններ են : Իրր 35·000 նախկին սպաներ արձանագրուած են նոր բանակին համար որ պէտք ունի 28 հազար սպաներու : Նկատելով որ դիմող – ներուն միայն կէսը յարմար է ծառայու – թեան, նախարարութիւնը պէտք ունի տասը հազար կամաւորներու, սպաներուն չարքերը լեցնելու համար : Նախկին բա – նակէն ափ մը զօրավարներ պաչտօն պիտի ստանան նոր բանակին մէջ : Զրագրուած 12 զօրաբաժիններու 22 զօրավարներէն չատեր Բ. աչխարհամարտի պնդապետներ են եւ զօրավարի աստիճան պիտի ստա – նան քառամսեայ դասընթացքէ մը ետք :

× Նոր տեղեկութեանց համաձայն, ծր – ագրուած 500·000 զինուորներէն 400 հազարը պիտի ծառային բանակին մէջ, քան հազարը ծովեզերեայ գունդին, իսկ ութսուն հազարը օդանաւային ուժերուն մէջ : Զինուորներէն 150·000ը կամաւոր – ներ պիտի ըլլան, 350·000ը զինուորապր – ելներ : Պիտի հաչուին ամերիկեան հա – մագգեստ : Կօչիկներուն կրունկները պի – տի ըլլան ձգախէժ :

⁂ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ⁂

*

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐ

« Ի սկզբանէ անտի» հեռու մնացած եմ ընտրական պայքարներէ, որոնք իրենց մասնագէտներն ունին ամէն տեղ :

Լեո ու ձոր կայ կազմակերպուած ազ – գերու եւ մեր ցիրուցան բազմութեանց ընտրական պայքարներուն միջեւ :

Անոնք ոչ միայն դրդրագին ցոյցեր կը սարքեն առաջնորդութեամբ խղճահարոյց կուսակցութեանց, այլ եւ միլիոններ կը ծախսեն, օրինապէս կամ ապօրէն :

Թեկնածուները իրենք ալ կը դառնան մշտնջենական շարժում, իրենց տեսա – կէտները պարզելու եւ շատ մուէ շահելու համար :

Ընդհանրապէս, ամէնքն ալ շողշողուն ծրագիրներ պարզած կ'ըլլան հրապարա – կաս, պատերու վրայ, թերթերու եւ քր – ոյցիկներու միջոցաս կամ իրենց պատ – կանած կուսակցութեանց յայտարարու – թեամբ :

— Եթէ ընտրուիմ՝ այս պիտի ընեմ, ա՛յն պիտի ընեմ : Կարելին պիտի փորձեմ ապրուստ ապահովելու, ձեր իրաւունք – ները պաչտպանելու, ձեր պահանջներուն գոհացում տալու համար :

— Ընտրեցէ՛ք զիս եւ ծառայած պիտի ըլլամ աշխատաւորութեան եւ խաղաղու – թեան դատին :

— Եթէ ձեր մուէները դիմացի հոսան – քին տաք, կը դառնամ մեղսակից հիւ – լէական պատերազմի :

Մինչեւ այսօր ալ չեմ գիտեր թէ ի՛նչ առաջադրութիւններ ունին Փարիզի կրօն – ական ընկերակցութեան ներկայացուցչական ժողովին ընտրութեան առթիւ, ձեր քուէ – ները կեդրոնացուցէք այն թեկնածուն – րուն վրայ որ ամէն վստահութիւն կը ներշնչէն, ձեռնհասօրէն եւ պարկեչտօրէն ծառայելու համար զաղութին չահերուն :

ԱՑՍՕՐ, ԿԻՐԱԿԻ

Փարիզի եկեղեցւոյ ներկայացուցչական ժողովին ընտրութեան առթիւ, ձեր քուէ – ները կեդրոնացուցէք այն թեկնածուն – րուն վրայ որ ամէն վստահութիւն կը ներշնչէն, ձեռնհասօրէն եւ պարկեչտօրէն ծառայելու համար զաղութին չահերուն :

Ընկերակցութեան ներկայացուցչական ժողովին այլազան թեկնածուները, որոնց պիտի ընտրուին այսօր, կիրակի :

Եթէ մեր մէջ ալ սովորութիւն ըլլար ծրագիրներ պարզել պատերուն վրայ, ա – պահովաբար այ հոսանքի մը թեկնածու պիտի յայտարարէր :

— Կը խոստանամ ընդարձակել Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, տանարին մի – ացնելով խորհրդարանը, որպէսզի մար – դիկ այլեւս տեղ չունենան վիճելու եւ խաղաղութիւն տիրէ զաղութին մէջ :

Ուրիչ մը,— Եթէ զիս ընտրէք, պիտի վերցնեմ գանձանակները եւ պնակները, պարտաւորիչ տուրք հաստատելով :

Երրորդ մը,— Կը խոստանամ տար – դասրնթացք բանալ, որպէսզի հոս ծնած մանչերու եւ աղջիկներու հայրերն ու մայրերը չկոռնան իրենց մայրենի լեզուն :

Հառաջդիմական մը.— Իբրեւ պարզեւ – ու թեկնածու, կը խոստանամ կոնդակ մը բերել տալ Ս. Էջմիածնէն, Դաշնակ – ները բանադրելու համար :

Չէզոք մը.— Ձեր քուէները մեզի տուէք, որպէսզի թէ աջին ժպտինք, թէ ձախին, աւուշապուրի վերածելով ազգային կեանքը :

Պիտի մաղթէի որ ընտրութեանց արդիւնքն ըլլար ծիրանի գօտի : Վ.Ա.Հ.

ԿԻՊՐՈՍԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

Ինչպէս հաղորդեցինք երէկ, անգլ. կառավարութիւնը Լոնտոն հրաւիրած է Յունաստանի եւ Թուրքիոյ ներկայացու – ցիչները, խորհրդակցելու համար Կիպ – րոսի մասին :

Նոր տեղեկութեանց համաձայն, վար – չապետը եւ արտաքին նախարարը ծրագիր մը կը մշակեն, տագնապը լուծելու հա – մար : Ծրագրին մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին, սպասելով Լոնտոնի ժողովին, բայց բացորոշ է որ Մեծն Բրի – տանիան կ'ուզէ ապահովել Յունաստանի եւ Թուրքիոյ աջակցութիւնը, զինուորա – կան խարիսխի մը վերածելու համար կիպրոսը, քանի որ երկու երկիրներն ալ անդամ են Ատլանտեան դաչինքին : Եթէ Յունաստան ընդունի այս ծրագիրը, յանձն առած պիտի ըլլայ գադրեցնել իր բարոյական եւ նիւթական աջակցութիւնը կիպրոսի ազգայնականներուն, որոնք պայքար կը մղեն, կզզին Յունաստանի միացնելու համար : Կը կարծուի որ ե – թէ չատ նեղը մնայ, Անգլիա կրնայ ինք – նորոշման իրաւունք տալ կիպրոսի բնա – կիչներուն, — կ'ուզե՞ն անգլիական իշ – խանութեան տակ մնալ թէ Յունաստանի միանալ :

ՓԱՔԻՍՏԱՆՆ ԱԼ ԿԸ ՄԻԱՆԱՑ

Փաքիստան (իսլամական Հնդկաստան) որոշած է միանալ Թուրքեւիրաքեան պաչտպանութեան դաչինքին, ինչպէս յայտարարեց վարչապետը, Մոհամմէտ Ալի, Յուլիս մէկին : Ըսաւ թէ նախապէս համաձայնած էին Թուրքիոյ հետ եւ թէ դաչինքը լրացուցիչ մասը կը կազմէ չո – ղանային ապահովութեան ցանցին :

Ինչպէս կը յիչուի, Անգլիա եւս Թուրք – եւիրաքեան դաչնագրին չատած է, առան – ձին դաչինք մը կնքելով Իրաքի հետ : Այս քառեակ համաձայնութեամբ հազար մղո – ղէպի արեւելք կը տարածուի Մ. Միու – թեան դէմ կազմուած պատուարը : Փա – քիստան միանալով այս դաչինքին, յանձն կ'առնէ իր բանակը եւ օդանաւային ուժե – րը տրամադրել խոցելի չրջանին պաչտ – պանութեան համար, արեւելեան Միջերկ – րականէն մինչեւ Ափրիկէ, տրաբական թերակղզին եւ Հնդկաստան : Անգլիա եւ Թուրքիա անդամ մը եւս միացեալ ճակատ կազմեցին, տեսնելով որ կարելի չէ Մի – ջին Արեւելքի դաչինք մը կնքել մասնակ – ցութեամբ տրաբական զլխաւոր երկիրնե – րու : Եգիպտոս առաջին օրէն իսկ հակա – դակ էր Թուրքեւիրաքեան դաչինքին եւ կ'ուզէ դինուորական, տնտեսական ու քաղաքական դաչինք մը կնքել տրաբական պետութեանց միջեւ :

ՕԶ-ՅԱՐՁԱԿՄԱՆ ԴԱՇԻՆՔ

Ամերիկան ազրիւզ կը հաւաստէ թէ նախագահ Այզընհաուըր կ'ուզէ լայնօրէն օգտագործել Ժընեւի խորհրդաժողովը, հիմնական ծրագիր մը ներկայացնելու համար, յանուն խաղաղութեան : Այս նա – ռաջադրութեամբ, Յուլիս 12ին ժողովի պիտի հրաւիրէ Խորհրդարանին վարիչնե – րը, պարզելու համար իր ծրագիրը : որ կը նախատեսէ ոչ – յարձակման դաչինք մը Ատլանտեան կազմակերպու – թեան եւ խորհրդային ճակատին միջեւ : Իրազեկները կը հաւաստեն թէ Այզընհա – ուըր այս իմաստով առաջարկ մը պիտի ներկայացնէ Ժընեւի մէջ, ուր պիտի մնայ վեց օր : Եթէ այս ծրագիրը սկզբունքով

(Շար. կարդալ Դ. էջ)

ԱԼԵՒՕՑԹ

•

Ալեւոյթը ապրուած երկար տարիներու ատուար թիւ մը չի նշանակեր միշտ : Կը ճանչնամ երիտասարդներ՝ որոնք ծերութեան դուռն են հասած, տարիքոտ մարդիկ՝ որոնք խանդավառ են պարմանդիկ՝ որոնք նինեւրու պէս : Միտքը յաճախ կը պահէ իր կենսունակութիւնը, երբ մարմինը տակաւրութեան որոշ նշաններ ցոյց կուտայ : Սիրտը միշտ լեցուն է տենչանքով, եւ ապրելու ծարաւը հրաբորբոք սաստկութեամբ կը վառէ զայն : Ծերութիւնը իրապէս կը տիրապետէ մեր մարմնին , երբ հոգին, վիրաւոր, թեւամփոփ, թռչունի մը նման, մահուան մոայլը կը զգայ իր մէջ :

Մենք ծեր ենք այն ատեն միայն, երբ ուրախութեան ծիլ մը չի բարձրանար մեր ճակատին հետ, լուսաբացին դիմաց, եւ երբ իրիկուան աղօթքը մեր շրթունքին վրայ չի ծաղկիր նոր գաղտրութեան մը խունկով :

Ծեր ենք իրապէս, երբ վերջալոյսը մեր աչքերուն կը յայտնուի սրընթաց մեռեակ մը հովին մէջ լնկած վարդին պէս : Ծեր ենք երբ տենչանք չունինք, երբ բոլոր երազները մոխրացած են եւ մեր յոյսերէն մեզի կը մնայ խաբուած, հիասթափուած ըլլալու ցաւագին ափսոսանքը :

Ինչո՞ւ չհաւատալ թէ վարը, պարտէզին մէջ, անապատէն եկած նագելի հարսի մը պէս, արմաւենին ամիս մը առքը պիտի պարզարուի ծիրանեվառ ողկոյզներով : Ինչո՞ւ չհաւատալ, որ կեանքը մեզ ամէն օր փիչ մը աւելի կը մօտեցնէ տիեզերքի խորհրդահոս աղբիւրներուն, տակաւին վերապահուած է մեր ձեռքերուն՝ գինովութեան ոսկեհուր բաժակ մը, մեր շրթներուն՝ անհունապէս քաղցր ժպիտ մը , մեր նայուածքին՝ զմայլանքը բազմատեսիլ աշխարհի մը :

Ամէն առաւօտ կեանքը նոր բան մը կը բերէ մեզի : Մենք ենք որ չենք զգար ներ-կայութիւնը մեր չուրջը բարախող թեւերու : Ջենք լսեր ժխորը հեռուէն եկող ձայներու՝ որոնք աւետաբեր չեզտ մը ունին : Ջենք տեսներ, իրիկուան մթնշաղին մէջ, բոցավառումը ճրագներու՝ որոնց կրակին կը դիմեն կարօտահար անթիւ յուշեր : Ցուշեր մանկութեան, յուշեր սիլական կերպարանքներու, յուշեր մեռած կոլոռուած, բայց մեր գլխուն վերեւ կամարաձեւ հսկող էակներու :

Կեանքը չերիմներու սպիտակ անչար ժպիտը չէ, այլ օրօրոցներու հրեղէն ոսրսուռը : Ամէն ինչ զաղտնահոս ակ մը ունի իր մէջ : Կը հասնինք անոր սրտաբոյր կայլակներուն, եթէ գիտնանք փչրել կեղեւը, հոգ չէ թէ սրածայր փուշերէն մեր մատները արիւնոտին :

Ծերութիւնը պատճառ մը չէ որ ընկրկինք յողնարեկ եւ չընթանանք այլեւս նորարաց ուղիներէ : Անիկա հանդրուան մըն է սոսկ, որուն սեմին վրայ կրնանք հանդչիլ խաղաղօրէն , սպասելով որ զիչերը լուսնայ եւ մենք չարունակենք մեր ճամբան՝ միշտ յուսավառ , միշտ անրջահեղ :

Աչխատանքը այն սրբազան ափիոնն է որ մեր միտքը կը բանայ նոր հորիզոններու եւ կը զօրացնէ անոր թռիչքը : Ընելիք բան մը կայ միշտ : Դեռ չէ ամբողջապէս յղկուած բիւրեղը՝ որ ահա մեր ձեռքին ճարտարութեանը կը սպասէ : Կիսաւարտ թողուած գործեր կան, պէտք է դեռ նոր էջեր աւելցնել հատորի մը՝ զոր սկսած ենք գրել, երբ դեռ չէր բացուած ծերութեան դուռը. ինչ փոյթ որ այլեւս ժամանակ մը ի վեր, գարնան ալ, աշնան ալ, միեւնոյն անփոփոխ ծաղիկները կը գտնենք մեր կապած դրասանգներուն մէջ, կը բաւէ սր մեր մատներուն ուժը չսպառի եւ մենք դեռ կարենանք պսակ հիւսել, երապի մը, սիրոյ մը, գեղեցիկ յոյսի մը պսակը, մեր քաղած վարդերով :

Ինչ գործ մը ունինք մեր առջեւ ընթերցուած գիրքերու : « Ալ բաւ է » պիտի ըսէ կեանքին ճանճրացած մէկը : Ինչո՞ւ վառել ճրագը, երբ մութին մէջ ալ կարելի է յիչել եւ ապրիլ : Բայց ան՝ որ դեռ ընելիք մը ունի, պիտի վառէ լոյսը եւ աչխատանքի լծուի : Նոր գիրք մը պիտի բանայ : Նոր բանաստեղծի մը հոգիին հետ պիտի հաղորդուի : Նոր աչխարհի մը լեռներուն եւ ծովերուն տեսիլքով պիտի սքանչանայ , զրովհետեւ, հակառակ ամէն բանի , հակառակ ցաւերուն եւ կորուստներուն , սուգերուն եւ տարտամ սպասումներուն , կեանքը կը գրաւէ մեզ իր անսահման խորհուրդներով :

Մահուան մոայլ ապրիւրին ծարաւը կը զգանք այն ատեն միայն , երբ այլեւս դադրած ենք ըմպելէ սիրոյ եւ լոյսի բաժակներէն : Ուրախութիւնը ամէնէն սր – դար բաժինն է մեր հոգիին : Ցնծութիւնը աստուածային ըլլալով՝ մղիչ ուժ մըն է մեր մարդկային էութեան մէջ : Լուսահեղեղ արեւին տակ պարող գեղեցիկ դիցուհի մըն է Առաւօտը՝ որ ահա եկեր է դուռը բախել : Կը փութամ բանալ եւ չրթներս կը մրմնջեն օրհնութեան երգ մը :

Պէտք է իջնել դէպի սիրտը ոստանին : Մեծաժխոր կը բացուի աչխատանքի եւ լոյսի կրկէսը : Սուրբ է վաստակը, երբ առօրեային եռք ուրախութեան ցնդրիւրի մը կը հասնինք : Ես հասած եմ անոր գրեթէ ամէն իրիկուն, եւ անոր լուսահոս ջուրէն լեցուցած սափորս : Կը հաւատամ որ, մինչեւ վերջին ժամը կեանքիս , միշտ իմ ձեռքերովս պիտի լեցնեմ անոր անդորրաւէտ խորքը : Թող հազար անդամ օրհնուած ըլլայ այն մաքրաչող համբոյր – րելի ձեռքը՝ որ զայն հեղեղօրէն պիտի թափէ, իր ուխտանուէր արցունքին հետ, կեանքի կրակով յաւիտեան մխացող սր – տիս վրայ :

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ

ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ ԳԻՒՂԷՆ

ՏԱՆՋԱՀԱՐ ՄԵՌԵԱԼԸ

*

Կորնդանի արտը կարմիր ծաղիկ բացեր, կարմիրով ծեփեր է հողը : Տէր Մինասի Կորնդանի արտը իր կարմիր ներկը քսեր է հորիզոնէն անցնող գեփիւռին եւ – րեսը : Հա՛, հա՛, գեփիւռը հիմա կարմիր այտեր ունի :

Տես, թիթեռնիկ մը, եկաւ կաղնզէս պատի ափէն, տեսաւ կարմիր այտերով կորնդանի արտը, դինովցաւ կարմիր գոյնի կախարդանքէն, համբուրեց ծաղիկները , յետոյ՝ լեց մօտերը թառող չարաճճի մեղուի մը սիրային վէպը :

Գեղեցիկ է ամառը : Արտերու մէջ բեղնաւորութեան փառատօնը կայ, իսկ գե – տեղը՝ քնարերգութիւն :

Սարօն ու Խաչօն կորնդան կը քաղեն լրենց գերանդիներովը :

*
**

Տէր Մինասի կորնդան – արտը հինա – յաւուր է, կարմրցեր, Անանկից աղջկան ձեռքը կարծես թէ ըլլայ : Այս աղջիկը գիւղի աղջիկներուն ամէնէն գեղեցիկն է :

Կորնդանի արտը գեփիւռի հպումէն կ'օրօրուի, կը ծփծփայ, ալիք ու վէմուկ – տում կը չինէ, կարմիր ծովի պէս կը պատռի, իրարմէ կը զատուի, գիտես թէ եգիպտոսէն փախած Իսրայէլացիներուն համբայ պիտի տայ . . . , Սակայն, զղայլ , եգիպտոսէն Քանանու երկիր երթալիք ճամբան հասկ չանցնիր , հոս՝ Հայոց արդար աչխարհն է , կորնդանի արտն ալ կը պատկանի Տէր Մինասին :

Արեւը իր ոսկեզօծ զուլը փռեց ափէրի արտին վրայ, ուր Սարօն ու Խաչօն լրենց հատու գերանդիներովը կորնդան կը քաչեն : Ամառ է , մեր երկրի սրբազան ամառը : Ամառն ու արեւը խօսքի բռնուեր են կողնզէս գետի ափերուն վրայ :

*
**

Սարօն ու Խաչօն արեւածագէն առաջ մտան կորնդանի արտը, արդէն քանի մը կորի քաղած էին երբ արեւը լինալ կո – զընդէս գետի ափերուն վրայ : Ցողնած էին, նստան արտին ափը, ուռենիին տակ, քիչ մը հանդչելու, սիկար մը ծխելու համար : Կապոյտ երկինք, ամառ առտուան հաճելի զովութիւն, ու ծխախոտի ծուխը՝ որ կը խառնուի օդին եւ կը լուծուի զովութեան մէջ : Կորնդանի արտին բոյրը կը լեցնէր միջոցը : Երկինքը լարեր էր իր կապոյտ վրանը երկրիս վրայ : Կողզնզէսը իր ջրային երգը կը մրմռար :

Կախարդական էր աչխարհն Հայոց : Երկու մշակները այսպէս խօսեցան իրարու հետ :

— Սարօ, գեղեցիկ է մեր երկիրը իր հողովն ու ջուրովը, իր երկինքովն ու առ – բեւովը :

— Ոչ միայն գեղեցիկ, այլ եւ կախարդական ու պատկառուն՝ իր դարաւոր բերդերովն ու քաղաքներովը, կամուրջ – ակած էր հորիզոնին վրայ, երբ լորտը՝ քովի երիտասարդին դիմելով՝ կ'ըսէ . « Մեծ քաղաքի մը կը նմանի» :

Վերջինս հեզնարար կը պատասխանէ . « Կ'ուզէք ըսել, թէ մեծ գիւղ մըն է » :

Լորտը, կարճին աչխարհագրական եւ ռազմական կարեւոր դիրքը ճշդելէ ետք, այդ քաղաքին մասին կուտայ պատմական կարճ տեղեկութիւններ :

Հոս այլեւս հայկականութեան հետքն իսկ չէ մնացած . քաղաքը վերածուած է դինուորական կարեւոր կեդրոնի մը, ուր ամերիկեան մարդիչ յանձնախումբ մը պարտականութիւն ունի Թուրքերը արդիական զէնքերու գործածութեան վարժեցնել :

Յանձնախումբը յաղողած է եղեր եւ – րեսուն հազար մասնագէտներ պատրաստել, որոնք, պատերազմի մը պարագային, իւ վիճակի պիտի ըլլան արդիական այդ զէնքերը պատշաճօրէն օգտագործել :

Հակառակ Ամերիկացիներու պնդումին լորտը քիչ մը թերահաւատ է այս տեսակէտով :

Որպէսզի անդամ մը եւս յուսախարուի – թեան չմատնուին, լորտը հետեւեալ խորհուրդը կուտայ Թուրքերուն . «Արեւելեան Անատոլուի դէմ ռուսական ներխուժման մը պարագային (եւ ոչ թէ հետախուզական յառաջխաղացման մը ընթացքին) , շատ քիչ հաւանական է, որ Թուրքերը կարենան երկար ատեն այդ բարձրաւան – ներովն ու ջրանցքներովը, սեպագրութեամբ ու դամբաններովը, ճարտարապետութեամբն ու գրչագրութեամբը :

— Հապա մեր հո՞ղը, հայ արիւնը սր – բագնացուց գայն, հայ մեռելներու ճախինը նուիրականացուց, խորանի ու խոր – հուրդի ծանրութիւն տուաւ անոր , հայ մարդու քրտինքը խառնուեցաւ անոր հետ եւ կերտեց աչխատանքի յաւերժական աւանդութիւնը :

— Մեր դարաւոր տառապանքը , մեր կոծն ու կսկիծը՝ մեր հողին տուին ոգի մը, որ ներչնչէ մեզ, դարբնէ մեր զի – մագրական կորովը ու մեզ մղէ ապրելու եւ ստեղծելու գիւցազնութեան :

— Մենք ու մեր հողը՝ քոյր ու եղբայր ենք, մենք՝ առանց իրարու նիւթ ենք մխայն, նեռուած ունայնութեան եզրը՝ փոտած քուրջերու պէս :

— Մեր հողը՝ մեր տունն է ու թոնիրը, մեր հացն ու թացանը, մեր ապրումն ու տեւականութիւնը՝ երբ ողջ ենք, իսկ երբ մեռած ենք՝ հայ հողը մեր մարմիններու եւ հողիներու հանդստարանն է ու արքայութիւնը, երանի անոր՝ որ կը թաղուի հայրենի հողին մէջ . . . :

Հողը, հողը, հայրենի հողը :

Մայրական ջերմիկ ծոց է ան եւ հան – գստաւէտ օթօրոց :

*
**

Այդ պահուն գոյզ մը արագիլներ Շէկոյենց այգիին ճոթէն իրենց թեւերը բացին, թռան հանդարտ ու վար իջան կոըղնդան արտին մէջ, պտտեցան հոս ու հոն, քանի մը անգամ իրենց կատուցները գարկին հողին : Երկու խոտհունձները դիտեցին արագիլներու թռիչն ու վայրէջքը : Կորնդանի բոյրը բռներ էր միջոցը : Խաչօն իր թոքը լեցուց այդ բոյրովը , կախարդուեցաւ, ողեւորուեցաւ, եւ այսպէս խօսեցաւ .

— Լաւ ըսիր, հայրենի հողը հայ մարդիններու եւ հոգիներու հանդստավայրն է ու արքայութիւնը : Ինծի մանիկ ըրէ, ըսածդ հաստատող դէպք մը պատմեմ : Սա մօտիկ գիւղին մէջ կին մը կ'ապրի, Գոհար, Սասունի վերջին ապստամբութենէն եառքը, Գոհարի երիտասարդ տղան Ֆետայիներու խումբի մը հետ կ'անցնի Պարսկաստան ,ուր կը հիւանդանայ ու կը մեռնի, մայրը կ'լմանայ, կուլայ եւ կը սեւաւորուի :

« Գիչեր մը, մայրը երազ մը կը տես – նէ, իրրեւ թէ իրենց պարտէզին մէջն է, ծառի մը տակը նստած՝ կարկուտը կ'ընկնէ, երբ յանկարծ երիտասարդ մը կը տանկուի իր առջեւը, բարեւ կուտայ, բարեւ կ'առնէ, յետոյ՝ կը հարցնէ թէ՝ «Դուն տղայ մը ունէիր, ո՞ւր է հիմա», Գոհարը հառաչ մը կ'արձակէ, սիրտը տակն ու վրայ կ'ըլլայ, աչքերը կը թրջին, բայց կը զսպէ ինքզինքը, կը պատասխանէ, — «Այո, տղայ մը ունէի, տունիս ճրագն էր, հոգիս լոյսը, գնաց պանդխտութեան եւ այլեւս չվերադարձաւ . . . . , տղաս մեռաւ . . . թաղուեցաւ օտար հողին մէջ . . . ես՝ հիմա կուլամ , սուգի մէջ եմ : Բայց դուն

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ԼՈՐՏ ՄԸ ՓՈՔՐ ԱՍԻՈՅ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԷՆ ՆԵՐՍ

*

Վերջապէս իրեն հետ ձիով կը սկսին յարձրանալ Հայոց պաշտելի այդ լեռը : Լորտ Քինրոս զայն կը նմանցնէ «այրեցած թագուհիի մը, որ իրեն սահմանուած ժամանակէն աւելի երկար ապրած է» : Կը մերժէ Թուռնըֆորի այն կարծիքը, թէ Աբարատը աչխարհիս ամէնէն անհրապոյր վայրն է :

Բաւական մը բարձրանալէ ետք, կը հանդիպին վրանարնակ քիւրտ խաչնտածներու, որոնց կողմէ կը մեծարուին մածունով, թանով եւ թէյով :

« Շատ աղքատ ենք, կ'ըսեն անոնք , այն աստիճան որ երբեմն չաբաթներ չունակ խոտով կը անանինք» :

Անոնցմէ մին դիտել կուտայ լորտին , թէ կատարելապէս Քիւրտի կը նմանի :

Գայմագամին միջոցով լորտը կը հարցնէ , թէ «ի՞նչ կը նչանակէ Քիւրտ ըլլալ » :

— Քիւրտ ըլլալ, կը պատասխանէ խոհակիցը , կը նչանակէ ըլլալ մարդ մը, որ կ'ապրի կռուելու համար :

— Իսկ Թո՞ւրք ըլլալ, կը հարցնէ լորտը :

— Թուրքն ու Քիւրտը իրարու նման են, կը պատասխանէ հովիւը, ըստ գայմագամին տուած բացատրութեան :

Բայց լորտը դիտել կուտայ, թէ Քիւրտին աչքերու արտայայտութենէն դատելով՝ այն տպաւորութիւնը ունեցած է, որ գայմագամը չէ ուզած ճչգրիտ կերպով թարգմանել Քիւրտին ըսածը :

Վերադարձի ատեն լորտը պահ մը ձիէն վար կ'իջնէ եւ կ'ուզէ թերմոսին թէյով իր պապակը յագեցնել : Բայց ինչ յուսախաբութիւն . . . իրմէ առաջ գայմագամը ամբողջովին պարպած էր զայն :

Այս առթիւ անպլիացին՝ սրտնեղած՝ կը գրէ «Անգլիական քիֆ – նիֆներու մասին – դրութեանց մէջ չհանդուած երեւոյթ մըն էր գայմագամին ըրածը, եւ կրնամ ըսել, թէ մինչեւ հիմա լեռնարնակ սա Քիւրտ հովիւներուն համար խակ անլուր դէպք մը» :

Տուպայազիտ վերադարձին լորտին ուշադրութիւնը կը գրաւէ մարդ մը, որ , տեսարակ մը ձեռքին, չարունակ իր քայլերուն կը հետեւէր ու կ'արձանագրէր իր չարժումները :

Գայմագամին անհարկի այս վերաբերումէն ապշուած լորտը նախամեծար կը համարէ օր առաջ կարին մեկնիլ :

Օթօպիւսով ճամբայ կ'ելլէ , քանի մը ուրիչներու ընկերակցութեամբ :

Անոնցմէ մին, Ֆրանսերէն խօսող երիտասարդ մը, կը բարեկամանայ լորտին հետ : Կարին քաղաքը արդէն ուրուագծուիլ

(Շար.)

ՆՎԱՐԴ ԽՍՏՈՎԵՑ ՁԱՅՆ

*

ԳԼՈՒԽ ՎԱՐՈՒ.

Երբեք ոչինչ չեմ ձգտել այդքան, որքան հիմա՝ ձեզ տեսնելու համար: Ես կսպասեմ ձեզ: Ես ձեզ կսպասեմ ամբողջ կյանքում, եթե հարկ լինի: Ես ձեզ կսպասեմ, որովհետև գիտեմ, որ ինձ համար ապրելու միակ հնարավորությունը ձեզ սպասելն է: Ես ձեզ կսպասեմ, որովհետև ես ձեզ սիրում եմ

ընդունուի, նախագահը անմիջապէս պիտի առաջարկէ նոր խորհրդաժողով մը գումարել, մասնակցութեամբ Ասիոյ եւ Արեւելեան Կամակերպութեան բոլոր անդամներուն եւ արեւելեան ճակատի ներկայացուցիչներուն: Միեւնոյն առեն նոր ա – ռաջարկներ պիտի ըլլան վերնթափու – թեան մասին:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՏԱԼԻՈՑ վարչապետը, Սայնի, որ պայմանաժամ խնդրած էր զանգիճին կազմութեան անհամար, նոր դժուարու – թեանց հանդիպեցաւ: Իրրեւ ախոյեան հողային բարենորոգման օրէնքին, կարգ մը առաջարկներ ներկայացուց, բայց պահպանողականները մերժեցին:

ՕԴԱՐՇԱՒԻ արագութեան կիներու մրցանչը կոտրեց Ժաքլին Օրիոլ, նախորդ նախագահին հարսը, անցնելով ժամական 1037 քիլոմէթրը զոր չհասած էր նախորդ կին օդաչուն, Ժաքլին Քոքրէյն (Ամերիկացի), 1953 Ցունիս 3ին:

600·000 *ՄԵՏԱՂԱԳՈՐԾՆԵՐ* զործադուլ մը ծրագրած էին Մ. Նահանգներուն մէջ, աշխատավարձի յաւելում պահանջելով: Կարելի եղաւ համաձայնութեան մը յանգիլ վերջին պահուն: Ժամական 7 ուկէս աւ հարիւր յաւելում պիտի կատարուի անմիջապէս: Այս յաւելումով բանուորներու միջին աշխատավարձը կ'ըլլայ ժամական երկու տոլար 48 սէնթ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ երեսփ. ժողովը Ցուլիս մէկին քուէարկեց օրէնք մը որով 3·285·800·000 տոլարի վարկ մը կը տրամադրուի օտար երկիրներու, նոր տարեշրջանի համար:

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴի առթիւ աւելի քան երկու միլիոն փարիզցիներ զաւառ մեկնած պիտի ըլլան, երեքշաբթիէն ի վեր: Առջի օր փարիզէն ճամբայ ելան 67 յաւելուածական կառախումբեր, չարաթ օր ալ 190 սովորական եւ 60 յաւելուածական եան:

ԿԵՂԾ ՀԱՋԱՐՈՂՆԵՐՈՒ խմբակին վարիչներէն մէկն ալ ձերբակալուեցաւ, նախկին փոստարան Փէյռ Վերսինի: Սմբոստանապետը կ'ըսէ թէ՝ Վերսինի փոստարանութիւնը ձգելով առեւտուր զործելու մէջ մխրճուած էր: Պատերազմին սկիզբը Պուէնոս Այրէս գնաց եւ տպարան մը բանալով սկսաւ թերթ մը հրատարակել: Ցետոյ Ֆրանսա վերադարձաւ եւ բանական զրամ չհասած ըլլալով առեւտուրը կան տուն մը հաստատեց: Փարիզի մէջ հանդիպելով նախկին նախարար Մորիս Ռոչէի, սկսան կեղծ հազարնոցներ չինել: Առջի օր Սէնի վրայ դանուեցաւ պայուսակ մը որ տասը միլիոն ֆրանքի կեղծ հազարնոցներ կը պարունակէր: Հետաքննողները կը չարունակուին, երեւան հանելու համար անոնք որ ծախած են կեղծ հազարնոցները: Կեղծ թղթադրամները կաղապարը զանուած է Վերսինէի տան ճաշարանին պատին մէջ:

ԱՐԺԱՆԹԻՆի կառավարութիւնը կը բանակցի Վատիկանի հետ, բարւոքելու համար յարաբերութիւնները որոնք խանգարուած էին վերջերս: Վատիկան հաստատում կը պահանջէ կաթոլիկներուն դէմ կատարուած անիրաւութեանց համար, ինչպէս եւ արտաքսուած կղերականներուն վերադարձը:

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆի վարչապետը, Նեհրու, որ Պեկիւրա կը զանուի, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ մառեչալ Թիթոյի հետ: Բաժակաճառի մը առթիւ, ըսաւ թէ «աշխարհի զէպքերը նոր ընթացք մը ստացած եւ թէ յարաբերութեանց բարւոքումը հետեւանք է համակեցութեան: Եթէ յառաջդիմութիւնը դանդաղ կ'ընթանայ, պատճառը այն է որ վախեր եւ կասկածներ կը տիրեն քաղաքական չըրջանակներու մէջ»:

Գիներէն իջեցնելու համար կարգ մը ապրուստներ տրուած են: Զուրի եւ ելեկտրականութեան գիներ պիտի զեղչուի երկու առ հարիւր, կազը՝ 7 առ հարիւր (զաւառի մէջ), ածուխը՝ 200 ֆրանք թոնի վրայ եւն.:

— ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ —

Հերթական դասախօսութիւնը, այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին, կը Քատէ սրճարանին վերնայարկը, մէթրօ Քատէի դիմաց:

Կը խօսի ԱՐՏԱՇԷՍ ԳԱՐԲԻԹԵԱՆ:

Նիւթ՝ Հայ թատրոնը:

Կարծիքներու փոխանակութիւն եւ հաճելի անակնկալներ: Մուտքը ազատ է:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

Մեր բաժանորդներէն կը խնդրենք ար – ձակուրդի առթիւ հասցէի փոփոխութեան առեն անպայման կցել ՆԱԽԿԻՆ ՀԱՍՑԷՆ: Հակառակ պարագային կարելի չէ ըն – թացք տալ:

Արձակուրդի համար հասցէի փոփոխութեան ծախսն է հարիւր ֆրանք:

Այս առթիւ կրկին կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն որ անյապաղ փակեն իրենց առկախ հաշիւները:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՅՈՎՀ. ՄԿՐՏԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս կիրակի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին կը պատարագէ ԹՈՐԳՈՄ Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (Նիւ Եորքէն): Կը քարոզէ՝ ՏԻՐԱՆ ԱՐՔ. ՆԵՐՍՈՑԵԱՆ

Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը:

Դիւան Հոգաբարձութեան

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Փոն ալ Շէրիւի Ազգ. Մխիթեան, կիրակի, 10 Ցուլիս, առաւօտեան մինչեւ երեկոյ, Պ. Կուհայի վեղածիծաղ դաշտին վրայ, Տրիվիլ:

Հանդէսին պաշտօնական բացումը պիտի կատարուի ժամը 14ին, Վալանսի Արամս երջանիկ նախարարի կողմէ, «Հեռաւոր հայրենիքով»: Գեղարուեստական բաժինը բարձրախօսով, նաեւ հայկական եւ ֆրանսական պարեր ու անակնկալներ:

Վալանսէ վարիսան հոգիներց օթօքարը պիտի հասնի ճիշդ ժամուն: Առատ ուտելիք, մատչելի գիներով: Կը հրաւիրուին չրջանի հայրենակիցները:

Մուտքը ազատ է:

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆՑԻՆԵՐՈՒՆ

Պալաց Կեդր. վարժարանի Փարիզի նախկին սաները կը հրաւիրուին ընդհ. ժողովի, այս չարաթ օր, ժամը 18ին, Տօքթ. Հանչէրի մօտ, 9 ռիւ Մոլնիէ:

Համերաշխութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԼԻՈՆ.— Այրի Տիկին Մարի Գալուստեան եւ զաւակները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն եւ հօր

ԽՄԱՅԻԿ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆի

(48 տարեկան, Թոռատցի)

մահը որ տեղի ունեցաւ ուրբաթ իրիկուն:

Թաղումը կը կատարուի երկուշաբթի ժամը 15ին: Հաւաքուիլ էտ. էրիօ հիւանդանոցը:

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն ընկատել:

ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿի

Սեբաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրացը չնորհակալութեամբ ստացած է երեսունդ երանոսեանի մահուան առթիւ, փոխանակ ծաղկեպսակի՝ Պ. Վահէ Ցակոբեանէ հազար ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Զարեհ Մխիթարեանէ հազար, Այրի Տիկին Արուսեակ Գարակէօզեանէ երկու հազար, Տէր և Տիկին Գարեգին Զաւրճեանէ երեք հազար, Բարսեղ Տամլամեանէ հազար, Տէր եւ Տիկին Ցակոբեանէ հազար, Պ. Ն. Խորխորեանէ 500 ֆրանք:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Համաչխարհանճապի Հայր. Միութեան Մարսէյլի եւ Լիոնի մասնաճիւղերու վարչութիւնները բոլոր Զարեանճապցիներու կողմէ ցաւակցութիւն կը յայտնեն Այրի Տիկին Հաղբեանի, Պ. Կարապետ Կարապետեանի եւ իրենց պարագաներուն, իրենց ամուսնոյն եւ եղբօր Պ. Վեռնօ Կարապետեանի մահուան առթիւ:

★

ՊԱՆԵԼՕ Քաշանի Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը ցաւակցութիւն կը յայտնէ, Պ. երուանդ Երանոսեանի մահուան առթիւ իր ընտանեկան պարագաներուն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼԻՈՆ.— Եկեղեցասէր Տիկնանց Միութիւնը չնորհակալութեամբ ստացաւ ի նպաստ եկեղեցւոյ չինութեան Պ. Հայկ Քիթապճեանէ հազար ֆրանք, Պ. Սուճեանի բնդ Օր. Աբեղեանի նշանախօսութեան առթիւ: Պ. Սեդրակ Պաղտասար – եանէ 1500 ֆր. իր առողջութեան բարեւաման առթիւ:

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻՆ

ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

31 Ցուլիս կիրակի ամբողջ օրը ՄԷթէմ լէ Վալօնի անտառին մէջ:

Անցեալ տարուան հաւաքատեղին:

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն կը հրաւանդէ իր չրջանին բոլոր ենթակոմիտէներուն եւ խումբերուն վարչութիւններուն, որ այժմէն զործի լծուին ապահովելու համար երթեւեկի միջոցները:

Ս. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1955 – 1956 ուսումնական շրջանի արձանագրութիւնները բացուած են:

Մանրամասնութիւններու համար դիմել տեսչութեան:

Direction du Collège Arménien
Samuel - Moorat
26, Rue Troyon - Sèvres (S. O.)
Tél. : OBS. 18-28.

ԳՐԱՏՈՒՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

46, Rue Richer, Paris (9).
C. C. P. Paris 3630-66
Tél.: PROvence 64-90

Նոր հրատարակութիւններ

ՀԱՑՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Հրանդ Փասդմաճեանի, Քրնս.է թարգմ. Մ. Իշխան, Ա. Հասոր, (սկիզբէն մինչեւ Կիլիկիոյ Թագաւորութեան անկումը), մեծադիր 325 էջ, Հրատ. «Համազգային»ի Պէյրութ 1954 700

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ, Դերենիկ Ճիլմէճեանի (Դպրոցական կեանքը, Անոխպ նամակներ, Գրական նուիրիւնը), Մատենաչար «Ցուսարեր», 1955, կազմուած 700

ՍԻԱՄԱՆԹՕ (Հոգեւարքի եւ յոյսի Ձաներ, Կարմիր լուրեր բարեկամէս, Հայրենի հրաւէր, Սուրբ Մեսրոպ) Խմբ. Հրատ. Պէյրութ, 1955 500

ՀՈՄԵՐՈՍԻ ՈԴԻՍԱԿԱՆԸ «Համազգային»ի մանկապատանեկան մատենաչար (4 գրքոյկ) 400

ՀՈՄԵՐՈՍԻ ԻԼԻԱԿԱՆԸ (3 գրքոյկ) 300

Հերակլէսի քաջագործութիւնները 100

Կուլիվէրի ճամբորդութիւնը (2 գրքոյկ) 200

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Մեկ արտօնուած տունն է ծրարներ զրկելու համար ՀԱՑԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՑՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ զրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հաղուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ:

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

Հ. Ց. Դ. ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Շնորհակալութեամբ ստացանք, իբրեւ այցելութեան առթիւ.— Սէնթ Էթիէնի Նոր Սերունդի «Բարկէն Սիւնի» խումբէն հազար ֆրանք, Տիկին Ա. Մեղրիկեանէ (Պէյրութ) հազար, Պ. Նշան Միքայէլեանէ հազար, Մարսէյլի Նոր Սերունդի վար – չութենէ 500, ընկերուհի Ժաքլին Եբեմեանէ 500 ֆր.:

Վարչութիւն

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Համախաբրեբզի Հայր. Միութեան Սէնթ Անթուանի մասնաճիւղի զաշտա – հանդէսը 31 Ցուլիս, հայրենակից Նահարեանի օգտասէր եւ ծառախիտ պարտէզին մէջ: Մարսէյլ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

MON CHEMIN ENSOLEILLÉ
(Recueil de poèmes)
Գրեց ՄԱՆՈՒԿ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ
Editions Pierre Seghers
Գին 350 ֆրանք

Կը ծախուի զրատուն Պարսամեան, 46 Ռիւ Ռիշէ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԲԱԲԵՐԴ ԵՒ ԻՐ ՇՐՋԱՆԸ

Գրեց՝ Մաղաքիա Ասլանեան
(ԲԱԲԳԷՆ ՔԱՀԱՆԱՑ)

Կը պարունակէ տեղագրական եւ ազգագրական մանրամասնութիւններ, Հայաչխինչ սարսափները, բուռ մը քաչերու պրչաւը զէպի Կովկաս եւ ուրիշ անտիպ տեղեկութիւններ: (308 էջ):

Գիրքը զարդարուած է չատ մը հոգուզիտ պատկերներով:

Գին 500 ֆրանք

Դիմել Եփրեմ Թեւանեանի, կամ Վահրիճ Եսայեանի,
38 - 40, Rue de la Montagne
Ste. Geneviève, Paris (5)

Իսկ Մարսէյլի մէջ.—
Յորդն Նազարէթեանի
7, Bld. Mouren la Cabucelle

Ինչպէս նաեւ Հայկ. զրատուները:

LUCIEN DURAND

ՓՈՐՁԱԳԷՏ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼ

23, Rue Notre Dame des Victoires, Paris (2) GUT. 36-71

ՃՄԱՐՏՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

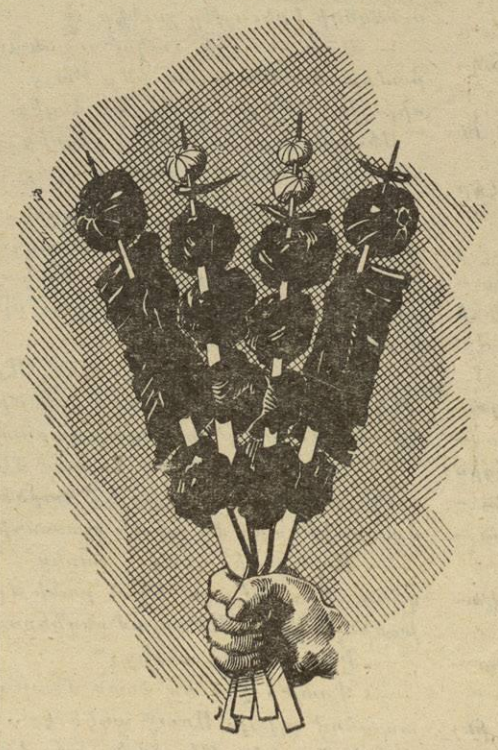
Նաւով, օդանաւով, երկաթուղիով ուեւէ ընկերութեամբ եւ միեւնոյն դիներով տեղերը կ'ապահովենք ձրիաբար զէպի Հարաւային եւ Հիւսիսային ԱՄԵՐԻԿԱ, ՔԱՆԱԴԱ, ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ, ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԻՒԼԻ եւ ամէն կողմ:

Դիմել՝ ԵՊԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի *որ ունի 35 տարուան փորձառութիւն:*

American LLOYD

48, Rue de la République
Tél.: CO 47-22 et 74-51 Marseille,
et 7, Rue Auber, Paris.

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

★

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐՕՑ
4, Rue Robert - Estienne
(Rue Marbeuf) PARIS (8e)
Téléphone BAL. 31 - 21
(Métro: F. D. Roosevelt)

★

Համեղի մթնոլորտ
Ազատնակարգ կովկասեան խորովածներ, «չաշլիք», «քարսքի»

★

BAR AMERICAIN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ՅՈՒԼԻՍ • MARDI 5 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7716 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3127

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԲ ԳՈՐԾԻ ՍԿՍԻՆ

•

Ամէն անգամ որ ընտրական պայքար մը սարքուի, վէրխները կը տաքնան, բեռանները կը բացուին եւ արտակարգ ոգեւորութիւն մը կը տիրէ :

Ամէնէն անտարբերներն ալ իրար հ'անցնին, իմանալու համար կատարուած ընտրութեանց արդիւնքը :

Ցեղոյ չիղերը կը հանդարտին, առաջնորդները կ'իջնեն եւ ամէն մարդ իր պատեհին մէջ կը քաշուի :

Իբրեւ ընդհանուր երեւոյթ, կարեւորը «յաղթանակը» չահիլն է : Մնացեալը՝ մանրամասնութիւն : Որո՞ւ հոգ : «Ինչպէս չ'ուզեն թող գործեն» :

Ընտրեալներն ալ վարժուած ըլլալով այս աւանդութեան, չատ չեն յոգնիր յայտնուած վստահութիւնը արդարացնելու համար :

Եթէ իրենց պարտականութեան դի – ակցութիւնն ունին, կ'աշխատին օգտակար ըլլալ, տրամադրելով ժամանակ, ջանք եւ միտք :

Իսկ եթէ հաւատք չունին եւ պարզապէս աթոռի մը տիրանալ կ'ուզէին, կը դառնան զարդ կամ բեռ :

Դժբախտաբար այս վերջին պարագան աւելի յաճախադէպ է մեր գաղութին մէջ, փարիզ – Լիոն–Միջերկրական դէին վրայ :

Փաստ չի պակսիր, վաւերական օրի – նակներ յիշելու եւ այս տխուր իրականութիւնը ապացուցանելու համար :

Ամէնէն պերճախօս փաստը այն է որ գաղութը ժպիտն պատկեր մը կը նկերկայացնէ հանրային գործունէութեան տեսակէտով : Եւ այս՝ տարիներէ ի վեր :

Միայն ընտրական պայքարի առթիւ ծագած իրարանցումը ոչինչ կ'ապացուցանէ :

Շատերուն համար այդ ալ ճեւական պարտիւն մըն է : Կամ «չափուելու» մարզանք :

Պիտի ուզէինք որ տարբեր ըլլար պարագան, Ցուլիս 3ի ընտրութեանց առթիւ :

Տակաւին յայտնի չէ կատարուած քուէարկութեան արդիւնքը :

Պիտի ուզէինք որ համապատասխանէր գաղութին ակնկալութեանց, նոր շրջան մը բանալով Փարիզի աղգային կեանքին մէջ :

Ո'ր կողմն ալ չահած ըլլայ ընտրութիւնը, չի կրնար արդիւնաւոր գործ յուսալ, առանց նկատի առնելու հետեւեալ պարզաններ • —

1· Գաղութը յոգնած է ամուլ վէճերէն եւ համատարած թմրութիւնէն, եւ լուրջ գործունէութիւն կը սպասէ, համաձայն կանխորոշ ծրագրի մը :

2· Ներկայացուցչական ժողովը, որմէ պիտի բխի նոր վարչութիւնը, չեղած պիտի ըլլայ իր կոչումէն, եթէ չթելադրէ յատկապէս մշակուած ուղեգիծ մը, նոր շրջանին համար :

3· Այդ ծրագրին դլխաւոր մասը պիտի կազմէ նոր սերունդին վերկութեան խընդիրը, բոլոր կարելի միջոցներով :

Կրօնական ընկերակցութեան ծրագիրը – կանոնադիրը լայն իրաւասութիւններ չի տար նոր վարչութեան : Բայց եւ այնպէս կարելի է օրինակ հանդիսանալ, ճամբայ բանալու համար դաղութին ընդհ. կաղ – մակերպութեան :

Ամէն բանէ առաջ անհրաժեշտ է սերտ կապ հաստատել Փարիզի եւ այսպէս կոչուած դաւառի միջեւ :

Այս կացութեան հետեւանքով, բազմաթիւ ցիրուցան համրանքներ մատնուած են անաիրութեան :

Ջեռքերը եւ ոտքերը կատարեցին իրենց դերը, քուէ հաւաքելու համար :

Կարգը եկած է միտքերը չարժման մէջ դնելու :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀԻՒՍ. ԱՓՐԻԿԷԻ ԽՆԴԻՐԸ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵԻ

*

ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄՆԵՐ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՄԱՍԻՆ

Փոխադարձ համաձայնութեամբ, Ազգ· ժողովը այս չաբաթը ամբողջովին յատկացած է Հիւս. Ափրիկէի խնդիրնեբուն քննութեան : Այսօր եւ վաղը պիտի լսէ հարցապնդումներ Ալժերիոյ մասին, իսկ հինգշաբթի եւ ուրբաթ պիտի քննէ Թունուզի պայմանագիրներու վաւերացման խնդիրը :

Իրագեկներու կարծիքով, հաւանական չէ որ կառավարական տագնապ մը ծագի : Կացութիւնը մեղմացած կը համարուի, Ալժերիոյ կուսակալին լուսաբանութեանց եւ վարչապետին բացատրութեանց շնորհիւ : Ճիշդ է որ մտահոգիչ ժիւէն չաբաթ օր չմասնակցեցաւ նախարարական ժողովին, որոշած ըլլալով այլեւս չզբաղիլ Հիւս. Ափրիկէի խնդիրներով, բայց նը պատասխանատուութիւն դրծեց իր հեռանալ յայտարարութիւնը.— Համաձայն չեմ այն Ֆրանսացիներուն որոնք մարոքեան քաղաքականութիւն կը վարեն Մարոքի մէջ : Ֆրանքեմարոքեան քաղաքականութիւնը պէտք է մշակուի Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ եւ որոշ ծաղրուի մարզպանին միջոցաւ :

Յաջորդին վրայ կան 14 հարցապնդումներ Ալժերիոյ մասին, ինչ որ կը նշանակէ թէ տաք վիճաբանութիւններ պիտի կատարուին : Բոլոր տեսակէտները պիտի պաշտպանուին, մինչեւ անդամ ռամկավարական հոսանքին կարծիքները : Մտահոգիչ պիտի լսուի ընկերվարական երեսփոխան մը, նախկին նախարար Փինօ, որ վերջերս քննական պատմութիւն մը կատարած էր Ալժերիոյ եւ Մարոքի մէջ : Իր եզրակացութիւնն է արդարութիւն եւ ուժ : Վարչապետն ալ խօսք պիտի առնէ վիճաբանութեանց ընթացքին, չեշտելով թէ կառավարութիւնը վճռած է թէ պինուորական ուժը օգտագործել եւ թէ բարենորոգումներ կատարել : Իր ծրագիրը կը տրամադրէ.— Նախ վերահաստատել բարեկարգութիւնը, հանրօգուտ չինութիւններ կատարել, ջրանցքներ բանալով եւ ճամբաներ կառուցանելով, որ պէտ պի աշխատանք ճարէ հազարաւոր անգործներու, վարչական ապարէշներ բանալ բնիկներուն առջեւ, համաձայն իրենց կարողութեան : Եթէ կառավարութիւնը յաջողութիւն գտնէ Ալժերիոյ հարցին մէջ, աւելի պիտի դիւրանայ Թունեզի համաձայնութեանց վաւերացումը, ա – ռանց որեւէ յաւելման :

× Ալժերիոյ կուսակալը, Սուսթէլ, որ փարիզ եկած էր կառավարութեան հետ խորհրդակցելու համար, Ալժէ վերադարձաւ անմիջապէս : Որոշուած է օդնական ղօրք ղրկել եւ փութացնել ընկերային եւ անտեսական բարենորոգումները : Պ· Սուսթէլ հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ· — Մեր քաղաքականութիւնն է տեղի չտալ բռնութեան առջեւ, զօրացնել բարեկարգութեան ուժերը, հարուածել ահաբեկիչները եւ անոնց մեղսակիցները : Մեեւնոյն ատեն եւ մեեւնոյն վճռակամութեամբ հարկ է լուծել տնտեսական, ընկերային եւ քաղաքական խնդիրները ո – րոնք չարիքին արմատը կը կազմեն : Դարման չտանիլ այս խնդիրներուն՝ կը նշանակէ ձգել որ նեխին : Ես պարզեցի իմ ծրագիրս եւ կառավարութիւնը հաւանութիւն յայտնեց : Իրագործումը երկար պիտի տեւէ· բայց համոզուած եմ թէ գտած ենք չիտակ ճամբան : Կը մնայ գործել վճռականօրէն եւ յարատեւութեամբ :

× Վերջին լուրերու համաձայն, ահաբեկիչները թռուցիկներ կը բաժնեն, ընդհ· գործադուլ մը սարքելու համար 1830 Ցուլիս 5ի տարեդարձին առթիւ, որ Ալժերիոյ պէյին անձնատուութեան տարեդարձն է : Կոչը ուղղուած է բոլոր խլամ առեւտրականներուն, ուսանողներուն եւ բանուորներուն եւ կը պատուիրէ «պոյքոթ» հռչակել ծխախոտին, ռատիոյին եւ սինեմային դէմ : Ստորագրութիւնը՝ «Ազգային ազատագրութեան բանակ» :

ՏՈԼՍՏՈՑԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

Այսօր, երեքշաբթի, ժամը 10·45ին տեղի կ'ունենայ Տոլստոյի յուշարձանին բացումը, Սքուէր Տոլստոյի հրապարակին վրայ : Այս առթիւ պիտի խօսի Ֆրանսայի Ակադեմիային կողմէ պրոֆեսոր Անտրէ Մոռուա : Կը նախագահէ քաղաքապետը, Ֆերուն ինչպէս պրած էինք արդէն, այս յուշարձանը յօրինած է արձանագործ ՅԱԿՈԲ ԳԻՒՐՁԵԱՆ :

ՁԵՆ ՈՒԶԵՐ ԳՈՐԾԱԿՑԻԼ

ԿԱՐՄԻՐՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Ընկերվարական կուսակցութեան նախապատրաստական համագումարը վերջացաւ կիրակի օր, Անիէռի մէջ, քուէարկելով կարեւոր բանաձեւեր, յառաջիկայ ընտրութեանց առթիւ :

Ամէնէն տաք վիճաբանութիւնը տեղի ունեցաւ միացեալ ճակատի մասին եւ ի վերջոյ 52ի դէմ 2820 ձայնով քուէարկուեցաւ մեծամասնութեան բանաձեւը : Ձեռնպահ մնացին 558 պատգամաւորներ :

Բանաձեւը կ'ըսէ.— Ընկերվարական կուսակցութիւնը կը մերժէ միացեալ դործունէութեան այն ձեւը որ կը ձգտի չարունակել բանուոր դասակարդին պառակտումը : Այդ գործակցութեան տեսութիւնը կախում ունի խորհրդային Ռուսիոյ արտաքին քաղաքականութենէն որուն ենթակայ է համայնավար կուսակցութիւնը, առանց որեւէ պայմանի : Համագումարը կը յիշեցնէ թէ կուսակցութեան հիմնական սկզբունքները թոյլ չեն տար որ իր անդամները, ներկայացուցիչները եւ մանաւանդ իրերը ընթացք տան միացեալ ճակատի եւ համախորհուրդ դարձն է : Կոչը ուղղուած է բոլոր խլամ առեւտրականներուն, ուսանողներուն եւ բանուորներուն եւ կը պատուիրէ «պոյքոթ» հռչակել ծխախոտին, ռատիոյին եւ սինեմային դէմ : Ստորագրութիւնը՝ «Ազգային ազատագրութեան բանակ» :

պործունէութեան առաջարկներուն, ինչ որ ալ ըլլան աշխատանքի ձեւերը եւ չարժառիթները :

Անդրծովեան գաղթավայրերու վերաբերեալ բանաձեւը կ'ըսէ թէ առաջադրուած նպատակն է թոյլ տալ որ ժողովուրդները վարեն իրենց սեփական գործերը եւ ազատ ըլլալն յարելու Ֆրանսական Միութեան : Հետեւաբար անհրաժեշտ է ընկերակցութեան նոր ձեւեր փնտռել :

Արտաքին քաղաքականութեան առթիւ, համագումարը ուրախութեամբ կ'արձանագրէ որ տասը տարիէ ի վեր առաջին անդամ ըլլալով չորս պետութեանց վարչապետները ժողով պիտի գումարեն Ժընեւի մէջ : Բուէարկուած բանաձեւը կը մաղթէ որ խօսակցութիւնները աւելի զօրացնեն համաձայնութեան մթնոլորտը, լուծելու համար քաղաքական վէճերը : Միեւնոյն ատեն ցառադովելով զինաթափութիւնը, համագումարը անհրաժեշտ կը դտնէ Եւրոպայի տնտեսական գործակցութիւնը ամենալայն ճակատի մը վրայ :

Ներքին քաղաքականութիւնը կը պարունակէ հետեւեալ առաջադրութիւնները· — 1· Աւելի լաւ բաշխել ազգային հարստութիւնները.— 2· Աւելցնել ազգ· եկամուտը եւ լման գործ ճարել աշխատասէրներուն.— 3· Պատրաստել դրամատիրութեան անհետացումը եւ ընկերվարական կարգուսարք ստեղծել.— 4· Պահպանել եւ ըրնդլայնել քաղաքական ազատութիւնները :

(Շար.ը կարդալ Դ· էջ)

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ԵՎ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ ՍԱՀԱԿ ԱՐՇԱԿԵԱՆԻ

ՊՈՂՈՍ ԴԱՎԹՅԱՆԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

*

Լուսանկարը՝ Ա. Ղազարյանի

Ս. Արշակեան. — Պողոս Դաւթեան վարդապետութիւնը։ Ս. Էջմիածին, 1913։ Տպ. Մայր Աթոռոյ։ 8°, 16 եր. (Ժողովրդական գրադարան, թիւ 1)։

ԵՎ ՄԵՐ ԽՍՏՈՎԵՑ ՉՅԱՏ

*

ՎԱՀԱՆ ԱՎՈՒՆ

Անցյալ տարի մեր ամսագրում նամակ էր տպագրված Ջրաբերդի տասնամյա աշակերտուհի Ջուլիետա Ղազարյանից, որտեղ նա գրում էր, որ ինքը շատ է սիրում կարդալ, բայց գրքեր չունի։ Ջուլիետայի նամակը կարդալուց հետո մեր խմբագրությունում որոշեցինք նրան գրքեր ուղարկել։ Ուղարկեցինք։ Ջուլիետան ստացավ գրքերը, կարդաց, ապա գրեց մեզ մի նամակ, որտեղ ասում էր, որ ինքը շատ ուրախ է եղել գրքերի համար, որ նրանք շատ հետաքրքրական են եղել, բայց որ ինքն ավելի շատ կուզենար ունենալ հայ գրողների գրքեր

ՄՈՍԿՈՒԱ
ՋԻՆԱՔԱՓՈՒԹԻ՞Ն ՊԻՏԻ ԱՌԱՋԱՐԿԵ

Ամերիկեան չբանակներու մէջ հաւատ – նակ ան կը գտնեն որ Ֆ. Միութեան վար– չապետը, Բուլկանին, սպառազինութեանց կրճատում առաջարկէ Փրնեւի խորհրդա – ժողովին մէջ :

Այս առթիւ մտահոգութիւններ դիտել կու – տան թէ սպառազինութեանց բեռը չատ ծանր կը կշռէ Ֆ. Միութեան մէջ, եւ այս ձիշդ այն պահուն երբ ժողովուրդը չա – րունակ ընթացիկ ապրանքներ կը պահան– ջէ : Անցեալ փետրուարին քուէարկուած ելմտացոյցով, Ֆ. Միութիւնը 28 միլիառ ռուբլ պիտի ծախսէ սպառազինութեանց համար, ինչ որ համապօր է տարեկան 150 միլիառ ռուբլի, եթէ ամերիկեան տնտե– սութեան ձեւերը կիրարկուին Ֆ. Միու – թեան մէջ : Այդընհանուրը արտադրիր է «ընդհանրապէս» քննելու պիտանութիւն – թեան խնդիրը, մանաւանդ ժողովի մը ձեւով ճշդել մանրամասնութիւնները :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻՆ ՀՐԱՒԷՐԸ

Յունաստանի կառավարութիւնը յանձ – նարարեց փոխ – վարչապետ Սթեֆանո – պուլոսի, որ Փարիզ կը գտնուի, տեղե – կացնել Անգլիոյ արտաքին նախարարին թէ կ'ընդունի մասնակցիլ առաջարկուած խորհրդաժողովին, քննելու համար կիպ – րոսի խնդիրը, ինչպէս եւ ուրիշ միջերկ – րականեան հարցեր : Բայց որոշ վերապա– հում կը տիրէ Թուրքիոյ մասնակցութեան մասին : Աթէնքի տեսակէտով, կիպրոսի խնդիրը կապ ունի միայն Անգլիոյ եւ Յու– նաստանի հետ : Թուրքիա եւս ընդունած է հրաւէրը, ինչպէս կը յանձնէ Անգա – րայի արտաքին գործերու նախարարու – թիւնն ղեկոյցը : Այս առթիւ կը յիշեցնէ թէ բրիտանական կառավարութեան յայ – տարարութեան համաձայն, խորհրդաժո– ղովին նպատակն է պատեհութիւն ընձա – յել չահակից պետութեանց, որպէսզի ա – պատօրէն յայտնեն իրենց տեսակէտները եւ թէ իրենց մասնակցութիւնը որ եւ է կանխատես յանձնառութիւն չի տրամա – դրեր :

× Նիկոսիայէն կը հեռագրեն թէ աւելի քան ութսուն հազար հեկտար տարածու – թեամբ ճամբար մը պիտի հաստատուի Ֆամակուստայի մօտ, հակառակ ահա – բեկչական գործողութեանց : Մինչեր՝ 21 միլիոն սթերլին :

Գնդացիրներով զինուած զինուորներ խուզարկութիւն մը կատարեցին Ֆամա – կուստայի մէջ, գտնելու համար այն ահա– բեկիչները որոնք ռումբ մը նետած էին ակումբի մը մէջ : Բազմաթիւ Անգլիացի – ներ կը գտնուէին ակումբին մէջ, իրենց ընտանիքներով : Ոչ ոք վիրաւորուեցաւ :

ԻՆԸ ԳԵՐԻ ԱԶԳԵՐՈՒ ընդհ. ժողովը բացուեցաւ Սթրազպուրգի մէջ : Կը մաս – նակցին Ալպանիոյ, Պուլկարիոյ, Էսթո – նիոյ, Հունգարիոյ, Լեթոնիոյ, Լիթուա – նիոյ, Լեհաստանի, Ռումանիոյ եւ Չեխո – սլովաքիոյ ներկայացուցիչները : Այս ժո – ղովը ծրագրուած էր 1954 Սեպտ. 20ին, նիւ Եորքի մէջ : Գլխաւոր նպատակն է պաշտպանել բոլոր գերի ազգերուն ազա – տագրութեան դասը, աշակցութեամբ ա – պատ աշխարհին : Ընդհ. ժողովը կը պա – հանջէ միացեալ Եւրոպայի խորհուրդին 15 անդամներուն գործօն աշակցութիւնը : Այս առթիւ ճառ մը խօսելով : Ռումանիոյ նախկին նախարարներէն Կաֆենկո բա – ցատրեց թէ արեւելեան եւ կեդրոնական Եւրոպայի ազատագրութեան խնդիրը սերտ կապ ունի Եւրոպայի բարեկարգու – թեան եւ խաղաղութեան հետ : «Ֆ. Միու – թիւնը խաղաղութեան ձեռնարկներ փոր – ձելով կ'ուզէ ընդարձակել իր կայսրու – թեան սահմանները » :

Ֆ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ կիրակի օր տօնեց Օ– գոստափոխին Օրը, նորաձեւ տաւտոնակներ– ու հսկայական ցոյց մը սարքելով : Ներ– կայ էին Միութեան բոլոր վարիչները : Ցուցադրուած էին բազմաթիւ ռմբաձիգ օդանաւեր ալ : Օտար հիւրերուն մէջ կը գտնուէին Հնդկաստանի օդաւորմիդին հրամանատարը եւ ուրիշ երեւելիներ :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ լրտեսական ամենամեծ կազմակերպութիւնը՝ կեմլենի խմբակ, Գերմաններուն պիտի յանձնուի Օգոստոս մէկին : Այս կազմակերպութիւ– նը, որ ունի հազարաւոր գործակալներ, պիտի կցուի վարչապետին պաշտօնատան : Ամերիկեան թերթերը կը գրեն թէ կազ – մակերպութիւնը տարեկան վեց միլիոն տոլար կը ծախսէ, հակատովետական լրտ– եսութեան համար :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ
ԱՐՁԱԿՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

Մեր բաժանորդներէն կը խնդրենք ար – ձակուրդի առթիւ հասցէի փոփոխութեան առեն անպայման կցել ՆԱԽԿԻՆ ՀԱՍՑԷՆ : Հակառակ պարագային կարելի չէ ըն – թացք տալ :

Արձակուրդի համար հասցէի փոփոխու– թեան ծախսն է հարիւր ֆրանք :

Այս առթիւ կրկին կը խնդրենք մեր բա– ժանորդներէն որ անյապաղ փակեն իրենց առկախ հաշիւները :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Փոն ալ Շէրլիւ Ազգ. Միութեան, կիրակի, 10 Յուլիս, առաւօտեան մինչեւ երեկոյ, Պ. Կուհայի վեղածիծաղ դաշտին վրայ, Տրիփէ :

Հանդէսին պաշտօնական բացումը պիտի կատարուի ժամը 14ին, Վալանսի Արաֆս երգչախումբի կողմէ, «Հեռաւոր հայրե – նիք»ով : Գեղարուեստական բաժինը բարձրախօսով, նաեւ հայկական եւ ֆը – րանսական պարեր ու անակնկալներ :

Վալանսէ վաթսուն հոգինոց օթօքարը պիտի հասնի ճիշդ ժամուն : Առատ ու – տելիք, մատչելի գիներով : Կը հրաւիր – ուին չրջանի հայրենակիցները :

Մուտքը ազատ է :

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆՑԻՆԵՐՈՒՆ

Պալոյ Կեղր. վարժարանի փարիզի նախկին սանները կը հրաւիրուին ընդհ. ժողովի, այս չաբաթ օր, ժամը 18ին, Տօքթ. Հանչէրի մօտ, 9 ռիւ Սոլնիէ :

Համարատուութիւն եւ նոր վարչու – թեան ընտրութիւն : Պարտաւորիչ ներկա– յութիւն :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են :

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղե– կանալու համար, հինգշաբթի եւ չաբաթ կէսօրներէն առաջ, մասնաւոր պատճառ – եայ մը պիտի զրաղի ծնողներուն դիմում– ներով :

Երթեւեկի համար փանթէնի ակռաները առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Բէնսի փավիյեօն :

49ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի մասնա– ճիւղին եւ Հայ Երիտ. Ընկերակցութեան :

Այս կիրակի, Ալամպրայի ընդարձակ եւ օդասուն սրահներուն մէջ, կէսօրէն մին – չեւ կէս գիշեր :

Տարեդարձի հանդիսութիւն ժամը 12 – էն 16 :

ՃԱՇ :

Բանախօսութիւն, ուղերձ, երգ, պա – տասխանութիւն, նուագ :

Ներկայ պիտի գտնուին Հ. Բ. Ը. Մի – ութեան Եւրոպայի կեդր. Յանձնաժողովի փոխ – առենապետ Sofp. Արամ Պէօյիւք– եան եւ ընդհ. քարտուղար Պ. Օճինիկ Թա– դէոսեան, որոնք խօսք պիտի առնեն :

Պարահանդէսը ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր : Պար, անակնկալներ, քոթիյոն, առաջնակարգ նուագախումբ :

Ճաշի տոմսերը պարահանդէսի մաս – նակցութեան իրաւունքն ալ կուտան :

Տոմսերը կարելի է հայթայթել մաս – նաճիւղի եւ Հայ Երիտ. Ընկերակցութեան անդամներէն :

Ոչ մէկ հանգանակութիւն :

ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆ
(ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ)

Այս տարի ՀԱՑ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕԳՆ. ՄԱՐՄՆԻ Օդափոխութեան կայանի բա – ցումը տեղի պիտի ունենայ Յուլիս 8ին :

Մինչեւ հիմա արձանագրուած մանուկ– ները, ըլլայ կեդրոնին, ըլլայ մեր մաս – նաճիւղերուն կողմէ, Հայ Կարմիր Խաչի Օգն. Մարմնի դարմանատունը պէտք է ներկայանան, երկուշաբթի, Յուլիս 4, ժամը 10ին, բժշկական քննութենէ անց – նելու համար :

Արձանագրութիւնները կը չարունակ – ուին, երկուշաբթի եւ ուրաբթ առաւօտ – ները, ժամը 10–12, մեր կեդրոնը, 15, ռիւ Ժան Կուժօն, Փարիզ, ինչպէս նաեւ մեր մասնաճիւղերուն մօտ :

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻՆ
ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

31 Յուլիս կիրակի ամբողջ օրը Սէ – թէմ լէ Վալօնի անտառին մէջ :

Անցեալ տարուան հաւաքատեղին :

Հ. Ը. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն կը հրաւանդ իր չրջանին բոլոր ենթակոմի– տէներուն եւ խումբերուն վարչութիւննե– րուն, որ այժմէն գործի լծուին ապահո – վելու համար երթեւեկի միջոցները :

Ս. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1955 – 1956 Ուսումնական շրջանի ար – ձանագրութիւնները բացուած են :

Մանրամասնութիւններու համար դիմել տեսչութեան :

Direction du Collège Arménien
Samuel - Moorat
26, Rue Troyon - Sèvres (S. O.)
Tél. : OBS. 18-28.

ՏԱՐԵԿԱՆ
ԴԱՇՏԱ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Համա – Խարբերդ– ցիական միութեան, Մարսէյլի եւ Սէն Լու կրան – Փէնէ քոյր մասնաճիւղերու :

Այս կիրակի ամբողջ օրը, Եօթնեկ – բայրեան օդաչէտ ընդարձակ ապարանկը, Սէն Լու կռան Փէն :

Դէպատան ԹՐԱԳՕՇ կարող ուժերով կը բեմադրէ զաւեշտ մը

ՃԱՐՊԻԿ ՍՊԱՍՈՒՀԻՆ

Գեղարուեստական բաժին :

Ցաւելեալ աթոռներ եւ սեղաններ ա – պահովուած են բոլորին համար :

Ճոխ պիւֆէ եւ խորոված, մատչելի գիներով :

Ռատիօ Սէն ժան :

Մուտքը ազատ է :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Եղանակի ամենամեծ զաչտահանդէսը, նուիրուած ՀԵՐՈՄՆԵՐՈՒ ՕՐուան :

Նախաձեռնութեամբ «Վարանդեան» կո– միտէի եւ մասնակցութեամբ Նոր Սերունդ «Սիամանթօ» խումբին, 24 Յուլիս կի– րակի ամբողջ օրը Փոն ալ Շէրլիւի ծա – ռօթ զեղածիծաղ ծառաստանները մէջ, (Լա Փէչն, նախկին վայրը) :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ԴԱՇՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ամասիոյ Իրէթօղնու – թեան Միութեան զաչտագնացութիւնը Թռուա Լիւք, Մատէնի օդասուն ապարա – կին մէջ, այս կիրակի ամբողջ օրը :

Զանազան անակնկալներ, նուագախումբ– ով հայկական եւ եւրոպական պար :

Առատ եւ պաղ խմիչք, ինչպէս նաեւ խորոված գիւ, մատչելի գիներով : Գըն – դակի մրցում : Նղակները եւ ճաչը մի– սին բերել : Ներկայ պիտի ըլլան նաեւ Տրակիեանի հայրենակիցները :

Մուտքը ազատ է :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Այս չորեքչաբթի երեկոյ լսարանի հա– ւաքոյթը կը կատարուի հետեւեալ սրճարանը :

Կը խօսի Պ. ՎԱՀԱՆ ՋԻՋԹՈՒՆՑԵԱՆ :

Նիւթ՝ Հայ ազատագրական շարժումը եւ Յարիզմը :

Մուտքը ազատ է :

ՅՈՎԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ
ԴԷՊԻ ՏՈՎԻԼ

Մասնաւոր օթօքարով, կազմակեր– պուած Հ. Ը. Դ. Պէվիլի «Ռոստոմ» խումբի կողմէ, երթուդարձ 1200 ֆրան – քի, փոխանակ 1700ի : ՅՈՒԼԻՍ 17 կիրա– կի :

Փափաքողները կրնան արձանագրուիլ այժմէն ընկեր Սարգիս Էֆխանեանի մօտ՝ 70 Ռիւ ժիւլիէն լա Քրուա, Փարիզ (20) : Ինչպէս նաեւ ճաչարան Աբթիւր, Փլաս տէ Ֆէթ : Տեղերը սահմանափակ ըլլալով կը խնդրուի արձանագրուիլ անյապաղ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Համախարբերդի Հայր. Միութեան Սէնթ Ալթուանի մասնաճիւղի դաչտա – հանդէսը 31 Յուլիս, հայրենակից Նա – ճարեանի օդասուն եւ ծառախիտ պար – տէզին մէջ : Մարսէյլ :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Այրի Տիկին Ազնիւ Մար– կոսեան, Տէր եւ Տիկ. Գրիգոր Տէր Ա – բրահամեան եւ զաւակները (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Յակոբ Թէօլէլեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Տօքթ. Մ. Մինասեան եւ զա – ւակները (Աթէնք), Այրի Տիկին Եպրոսիկ Թէօլէլեան եւ զաւակները (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Մինաս Թէօլէլեան եւ զաւակ – ները (Հալէպ), Տէր եւ Տիկին Նչան Թէօ– լէլեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Յովհան – նէս Պալամեան եւ զաւակները (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Խաչիկ Տէր Աբրահամեան (Պոլիս), Այրի Տիկին Արմենուհի Սրապ– եան եւ զաւակները (Պոլիս), Տէր եւ Տիկ. Աբրահամ Մարտիկեան եւ զաւակները (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Անուշաւան Օտ – չա (Պոլիս), Այրի Տիկին Զապէլ Սէմէր – ճեան եւ զաւակները (Պոլիս), Տէր եւ Տի– կին Յարութիւն Առաքելեան (Պոլիս) եւ բոլոր ազգականները յաւուղ կը յանուցա– նեն իրենց ամուսնոյն, եղբօր, քեռայրին եւ ազգականին՝

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆԻ

(69 տարեկան, Պարտիզակցի)

մահը որ տեղի ունեցաւ կիրակի, 3 Յու– լիսին, յետ երկարատեւ հիւանդութեան :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատար – ուի այսօր երեքչաբթի, ժամը 15·30ին : Թափօրը կը մեկնի հանգուցեալին բնակա– րանէն, 5 Ավընիւ տը Լիվրօն, Սիթէ Մի– շըլիս, լա Փօմ Սէն Լու կրան Փէնի եկե– ղեցին, ուրկէ մարմինը կը փոխադրուի Սէն Փիէռի գերեզմանատունը, ամփոփ – ուելու համար իր ընտանեկան դամբարա – նին մէջ :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Փարիզի եկեղեցւոյ կրթ. Խորհուրդը չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները.— Այրի Տիկին Արշալոյս Սար– գիսեան տասը հազար ֆրանք, ողբացեալ Հրաչ Սարգիսեանի յիշատակին : Տէր եւ Տիկ. Պօղոս Մատոսեան 5000 ֆր. փոխան ծաղկեպսակի ողբ. Զարուհի Սէմէրճեանի մահուան առթիւ : Պ. Կարապետ Գարա – կէօզեան հազար ֆրանք, Լիլլայի պարոցին ողբացեալ Սարգիս Տէօվլէթեանի մահ – ուան քառասունքին առթիւ :

Պ. Յակոբ Գալըպճեան 2500 ֆր. եկե – ղեցւոյ կրթ. Մարմնոյն ողբ. Աչոտ Ֆր– էնկեանի մահուան առթիւ :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Յունիս 25ին, Ռոման, ցուրտ հոգին յանձնեցինք ընկեր Գրիգոր Աստուրեա – նը, Զիլեցի : Այս առթիւ, աներձակը, ըն– կեր Յարութիւն Պօյաճեան (Վալանս), փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրէ.— Հինգ հարիւր ֆրանք «Յառաջ»ի տարածման, հինգ հարիւր ֆրանք Պէյրութի Փալան – ճեան ճեմարանին, 500 ֆր. Փարիզի Մշա– կոյթի Տան, 500 ֆր. Հալէպի Քարէն Եփ– իկ ճեմարանին : Ստանալ «Յառաջ»էն : 500 ֆրանք Վալանսի Կ. Խաչի մասնաճիւ– ղին, (այս վերջին դրամարը ստանալ Պօ – յաճեանէ, 12Փլաս տը լա Փիէռ, Վալանս) :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՓԱՐԻԶԻ Աղքատախնամի վարչութիւնը խորին չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները, փոխան ծաղկեպը– սակի, ողբացեալ Աշոտ Ֆրէնկեանի յու– զարկաւորութեան առթիւ Պ. Լէոն Նա – ալպ տասը հազար ֆրանք, Պ. Յակոբ Գա– լըպճեան 2500 ֆրանք :

ԿԸ ՓՆՏՈՒՒԻ.— Կը փնտռեմ եղբայրս՝ Կարապետ Պէզիրճեան, հօրը անունը Գրի– գոր, մօրը անունը Նազլը, քրոջ անունը Մաննիկ, բնիկ Ռոսթոթոցի, Ս. Թագա – ւոր թաղէն, 1915ին տարագրութեան ա – ւեն կրտնցուցի Մուսուլի (Սինճար տա– ղին) կողմերը : Կը կարծուի թէ Մարսէյլի կողմերը կը գտնուի : Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել «Յառաջ»ի միջո – ցաւ, իր քրոջը, Մաննիկ Զրտակեանին, 4, Passage de l'Union. Asnières (Seine)

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ մաքուր ֆունֆէֆսիօն կարող գործաւորուհիներ պլուզօն, փանթալոն, կիներու համար բարակ քօթոնեայ ապրանքներ, ժիւփ, թապլիէ, ֆորաժ : Դիմել՝ Յովհաննէս Նիկողոսեանի՝

25, Cours Richard Vitton, Lyon (Montchat)

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 ՅՈՒԼԻՍ • MERCREDI 6 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7717 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3128

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԻՆՉՈ՞Ւ ՉԵՆ ՎՍՏԱՀԻՐ

•

Տարիներէ ի վեր, համայնավարները թախանձագին կոչեր կ'ուղղեն ընկերվարական կուսակցութեան, միացեալ ճակատ կազմելու համար :

Անոնք վարպետօրէն կ'օգտագործեն որեւէ առիթ, մանաւանդ երբ չոյելով շարքերը, դանոնք «չէֆ»ներուն դէմ հանելու համար : Ինչպէս մեր մէջ :

Եւ, տարիներէ ի վեր, միշտ ալ ժխտական պատասխան կը ստանան :

Եթէ պատահաբար գործակցութիւն մը լսեն այս կամ այն շրջանին մէջ, տեղական կազմակերպութեան մասին, շնորհալից աւելի տիսներ կը հաղորդեն :

Բայց, ընդհանուր համաձայնութիւն մը կը մնայ միշտ երազ : Եւ կը թուի թէ հեռուհեռէ աւելի կը գժուարանայ :

Այսպէս պատահեցաւ այս անգամ ալ, ընկերվարական կուսակցութեան 47րդ համագումարին առթիւ, որ փակուեցաւ կիրակի օր :

Համագումարը չախչախիչ մեծամասնութեամբ, 52ի դէմ 2890 ձայնով մերժեց միացեալ ճակատի բանաձեւը : Ձեռնպահ մնացին 558 պատգամաւորները, իսկ բացակայ էին 105 հոգի :

Այսպէս, ընկերվարական կուսակցութիւնը անգամ մը եւս հանդիսաւորապէս կը յայտարարէ թէ չի կրնար գործակից կազմակերպութեան մը հետ որ հրահանգներ կը ստանայ օտար պետութենէ մը :

Շատ յստակ էր քուէարկուած բանաձեւը, որ հրատարակուեցաւ երէկ :

Կուսակցութիւնը կը մերժէ գործակցութեան առաջարկը, «որուն ձեւն անգամ կը ձգտի պատակուած պահել բանուոր դասակարգը եւ որուն կիրարկումը եւ տեսլականը կախում ունին խորհրդային Ռուսիոյ արտաքին քաղաքականութենէն» :

Բանաձեւը յստակապէս կը յիշեցնէ թէ « Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութիւնը ենթակայ է խորհրդային Ռուսիոյ արտաքին քաղաքականութեան, առանց որեւէ պայմանի» :

Ուրեմն, կուսակցութեան անդամներուն, ներկայացուցիչներուն եւ մասնաճիւղերուն կ'արգիլէ «ընթացք տալ միակ ճակատի կամ գործակցութեան առաջարկներուն, ինչ ալ ըլլան գործելու եղանակները կամ չարժառիթները» :

Շատ աւելի բացորոշ խօսքեր արտասանուեցան վիճաբանութեանց ընթացքին :

Կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, կի Մոլէ, որ վերընտրուեցաւ, ուժգնօրէն յայտարարեց թէ «համայնավարները խափանեցին յեղափոխութիւնը Ֆրանսայի մէջ : «Բնաւորութեան անհերքելիակութիւնը կատարեալ է անոնց եւ մեր միջեւ, 1921էն ի վեր» :

Կրկին յիշեցնելով թէ համայնավարները ենթակայ են Մոսկուայի, առանց որ եւ է պայմանի, ընդհ. քարտուղարը չեշտեց թէ «հարկ է ճարկել դանոնք, ցորչափ այսպէս է» :

Եւ բացագանչեց .

— « Արդ, ինչդ այն պահուն երբ հայ-մայնավարները կ'ընկրկին, մեր մէջ կան յիմարներ որոնք կ'ուզեն երթալ ջուրին երեսը հաւել զանոնք... Զաղկենք զանոնք ամէն տեղ, մանաւանդ հոն ուր ցոյց չեն տար իրենց բուն դէմքը, եւ գիտնանք թէ այլեւս ձանձրացած են խաղաղութեան ռազմիկներէն» :

Կ'ակնարկէ խաղաղութեան համար սարքուած համագումարներու որոնց վերջինը տեղի ունեցաւ Հելսինկի (Ֆինլանտա) :

Ուրեմն, անփոփոխ կը մնայ 1921ին բացուած անջրպետը, որ ընդլայնուեցաւ տարիներու ընթացքին :

Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութիւնը կ'ուզէ պահել իր անկախութիւնը, եւ չզանազատ մեղսակից կազմակերպութեան մը որ սկիզբէն ի վեր հաւատարմօրէն կը ծառայէ օտար ուժի մը : Առանց որեւէ պայմանի :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ԴԷՊՔ ՄԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

*

«ՄԵՆՔ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՁԵՆՔ»

★

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐԻՉՆԵՐԸ ՆԵՐԿԱՅ ԿԸԼԼԱՆ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ. — ԽՐՈՒՇՁԵՒ ԿԸ ՊԱՐԶԷ ԻՐԵՆՑ ԴԻՐՔԸ : ԺԸՆԵԻԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌԹԻՒ.— «ԵԹԷ ԶՈՒԱՆՁԸ ԱՆՀԱՒԱ ՏԱՐԻՄ Է ···» :

Ցուլիս 4ին մեծ ընդունելութիւն մը սարքուած էր Մոսկուայի ամերիկ. դեսպանատան մէջ, անկախ տարեդարձին առթիւ : Ներկայ էին Խ. Միութեան գլխաւոր վարիչները, կեդր. կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը՝ Խրուշչեւ, վարչապետը՝ Մալենկով եւ ուրիշ ինը ջոջեր, բացի նախագահ Վորոշիլովէ եւ արտաքին նախարար Մոլոթովէ որ արտասահման կը դտնուի :

Դիւանագիտական յարաբերութեանց վերահաստատումէն ի վեր (1933) առաջին անգամ էր որ Խ. Միութեան գլխաւոր վարիչները խմբովին կ'արցելէին ամերիկեան դեսպանատունը : Այս առթիւ ուշադրաւ ճառ մը խօսեցաւ Խրուշչեւ, խօսքերն ուղղելով դեսպանատան գործակատարին (դեսպանը բացակայ է) եւ յիշեցնելով թէ կը խօսի համախորհուրդ փոխ – վարչապետներ Ա. Միկոյեանի եւ Լ. Քաղանովիչի որոնք նոյնպէս ներկայ էին :

Ահաւասիկ իր ճառին ամփոփումը .

— « Շատ հաւնեցայ նախագահ Այզենհաուերի լրագրական վերջին ասուլիսին, բայց ոչ ամբողջութեամբ : Կարգ մը բաներ ճիշդ են, շատ ճիշդ, ուրիշներ՝ ոչ : Բայց եւ այնպէս թարմ օդ կը բուրէր : Պէտք է ըսեմ թէ ձեր մամուլին մէջ կը կարդանք շատ մը յայտարարութիւններ պատասխանատու, պաշտօնական կամ ոչ պաշտօնական, նոյնիսկ անպատասխանատու անձերու կողմէ որոնք ուշադրութիւն չեն ընծեր թէ ինչ կ'ըսենք եւ կը նախընտրեն ապստան դուշակել սուրճի մրուրին մէջ : Այդ մարդիկը կը հարցնեն թէ ինչո՞ւ համար Խ. Միութիւնը այնպիսի առաջարկներ ըրած է որոնք այնքան հաճելի են Արեւմուտքի համար : Կրնաք վստահ ըլլալ թէ մենք այդ խօսքերը արտասանած չենք ուզէ մէկուն հաճոյք պատճառելու համար, այլ որովհետեւ չիտակ են եւ որոշ : Մ. Նահանգներուն մէջ շատեր կան որոնք չեն հասկնար այս պարագան, Ֆրանսայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ մէջ ալ կան այդպիսիներ : Այդ մարդոց մասին պիտի խօսիմ : Բայց նախ ներողութիւն խնդրելով ձեզմէ, կ'ուզեմ վստահ ըլլալ թէ միայն այրեր կան մեր շուրջը. վասն զի պիտի չիշեմ բաւական համարձակ ոտսական առակ մը : Այդ մարդիկը շատ կը նմանին առակին հերոսուհիին .— «ԵԹԷ զոքանչը անհաւատարիմ եղած է իր կեանքին մէջ, չի հաւատար իր հարսին առաքինութեան» : Այդպիսիներ կան Մ. Նահանգներուն, Ֆրանսայի, Մեծն Բրիտանիոյ մէջ եւ այլուր : Անոնց կարծիքով ենթէ Խ. Միութիւնը այդպիսի առաջարկներ ըրած է, հաւանօրէն լուրջ պատճառներ ունէր : ԵԹԷ ըրաւ, կը նշանակէ թէ բան թափսուած էր ընել » :

Հեռապիրը կ'ըսէ թէ Խրուշչեւ յատկապէս չեշտեց այս նախադասութիւնը, երկու անգամ կրկնելով :«Անոնց կարծիքով, եթէ Խ. Միութիւնը ըրած չըլլար այդ առաջարկը, կրնար վախնալ ծանր ազդեցք մը : Կ'ուզէի ըսել ձեզի, պարոներ, որ եթէ մենք ալ այդպէս մտածէինք ուրիշներու մասին, երբեք պիտի չկրնայինք համաձայնութեան մը յանդիլ :

« Մէկը կ'ուզենք հաստատել այն է որ մենք կ'ուզենք հաստատել որ մեր սրտանց խոստովանութիւնն է : Այդ օրը պիտի չտեսնեն : Տմարդներու երազանքն է այդ : Ոմանք ի լուր ամենուսյն կը յայտարարեն թէ մեր հանձքերը ձախողած են, թէ մեր երկրին մէջ անձրեւ կուգայ օդանաւային ուժանիմբութեանց առթիւ, եւ դեռ ուրիշ բաներ : Կ'ուզէի ըսել անոնց թէ երբեք այնքան հաստատուն եղած չէ Խ. Միութեան կացութիւնը որքան այժմ : Մեր երկրագործութիւնը կը ծաղկի, ձեզի հաճելի ըլ-

(Շար. կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ՆՈՐ ԼՈՑՍ ՄԸ ԱՐԵՒԵԼՔԻՆ

Թերեւս անդրադարձած չէք :

Հրատարակչական նորութիւն մը կը փորձեն Պէյրութի մէջ, սպառած եւ բազմածախս գիրքեր տպելու համար :

Այդ կարգի գիրքերու կաղապարները հաւելով (ֆլիշէ), կը յաւձնեն տպարան : Եւ բաղդատաբար կարճ ժամանակի մը մէջ ձեր առջեւ կ'ունենաք սպառած գրքին նոր տպագրութիւնը, բոլորովին յարեւնման բնագրին :

Առաջին փորձը կատարեց *Ազդակ*, կաղապարելով եւ տպելով Ս. Գափամաճեանի հայերէն բառարանը :

Այս տարի ալ հրապարակ հանեց Զամմաճեանի անգլերէն հայերէն բառարանը, նոյն ծաւալով ու կազմով :

Այժմ, դարձեալ Պէյրութի մէջ կազմուած հրատարակչական մը, *Սեւան*, ձեռնարկած է հրատարակելու ակադեմական Մ. Աբեղեանի «Հայոց Հին Գրականութեան պատմութիւն»ը, որ կը բաղկանայ երկու հատորներէ :

Տպագրութիւնը սկսած է Ապրիլ 25էն ի վեր, եւ կը ծախուի պրակ – պրակ :

Կանխիկ բաժնեգին մը եւս հաստատուած է, տասը լիր. ոսկի : (Ա. հատորը կը բաղկանայ 700 մեծադիր էջերէ) :

Նոյն Մատենաշարը ձեռնարկած է հրատարակելու, եաեւ, ակադեմական Մ. Մալխասեանցի «Բացատրական Բառարանը», չորս հատոր, նոյնպէս լուսանկարելով (2402 էջ) :

Այս հրատարակութեան համար ալ սահմանուած են մատչելի պայմաններ :

Նշանակուած է բաժնեգին՝ չորս հատորներուն համար (90 լիր. ոսկի կամ 30 տոլար) :

Այսպէս, տպագրական մեքենան անընդհատ կը բանի Միջին Արեւելքի մէջ, մոռացութենէ փրկելով բանկագին գանձեր :

Բանգէտներ դիտել պիտի տան թէ տպրիներ անցած են այս հրատարակութենց վրայ :

— Բայց եւ այնպէս այդ գիրքերը կը պահեն իրենց հիմնական արժէքը, իբրեւ անսպառ աղբիւր գիտութեան եւ զարգացման :

Մնաց որ, բանի՞ բախտաւորներ կրցած են ունենալ այդ հազուագիւտ գանձերը, արտասահմանի մէջ, ուր առասպելական գիներ նշանակուած էին, առաջին օրէն իսկ :

Քաջալերութեան արժանի է ով որ կարելին կը փորձէ հայկ. մշակոյթին ծառայելու համար, ուղղակի կամ անուղղակի :

Մանաւանդ այս օրերուն, երբ աս ու անկը փափսան, երանաւէտ յոխորտանքով.

— Հայերէն գի՞րք··· Հայերէնով հաց կը ճարուի՞ ··· Վ.Ա.Հէ

ԱՌԱՏ ԿԵՐՈՒԽՈՒՄ

Ամերիկեան գործակատարը պատասխանելով այս երկար ճառին, մասնաւորապէս չէչեց թէ չի կարծեր որ նախագահ Այզընհաուըը ժընեւ կ'երթայ առանց լուրջ պատճառներ ունենալու : Ինդիրներ կան որոնց մասին Ռուսերը եւ Ամերիկացիները համաձայն չեն : ԵԹԷ համամտութիւն տիրէր ամէն բանի մասին, ան հրաժեշտ չէր ժողով դումարել ժընեւի մէջ : «ԵԹԷ մենք ժընեւ կ'երթանք մեր սեփական պաղափարներով, այդ չի նշանակեր թէ Մ. Նահանգները առանձնանակեր թէ Մ. Նահանգները ընդհ մը կը վայելեն : Ամէն մէկը կընայ իր պաղափարները բերել : Ես անձնապէս ուրախ եմ որ ժընեւ կ'երթանք ճիշդ այն պատճառով որ տարբեր տեսակէտներ ունինք » :

Խրուշչեւ յայտարարեց.— Ուրախ ենք որ ժընեւ պիտի երթանք : Բայց եթէ չէք ուզեր լրջօրէն վիճաբանիլ, կրնանք սպասել» : Յետոյ դառնալով Ֆրանս. դեսպանին, աւելցուց .— «Ամէնքն ալ պէտք ունին յարաբերութեանց բարւոքման : Կը կարծեմ թէ Ֆրանսան շատ աւելի պէտք ունի քան մենք : Ֆրանսայի համար ալ դերմանական վտանգը աւելի զօրաւոր է քան մեզի համար» :

× Հեռապիրը կ'ըսէ թէ ընդունելութեան առեն, որ տեւեց երկու ժամ, հիւրերը պաղպաղակ եւ ուրիշ անուշեղէններ կերան, չամփայն խմեցին և բաժակ պարպեցին Մ. Նահանգներուն համար : Մռաձեւալ Բուլկանին բաժակ պարպեց Ժընեւի խորհրդաժողովին յաջողութեան համար : Խորհրդային վարիչները հաճութեամբ դիրք բռնեցին, լուսանկարուելու համար Ամերիկացիներուն հետ : Ցետոյ յօժարութեամբ խօսեցան օտար թղթակիցներուն հետ :

ԳԵՐԻ ԱԶԳԵՐՈՒ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Դարձեալ Մ. Նահանգներու անկախութեան 178րդ տարեդարձին առթիւ, Այզընհաուըր ձայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ արեւելեան Եւրոպայի ժողովուրդներուն, հաւաստելով թէ «ի վերջոյ պիտի ազատագրուին» : Ահա իր խօսքերը, որոնք հաղորդուեցան Ազատ Եւրոպայի անթելին միջոցաւ .

— « Կ'ուզեմ ողջոյնս հաղորդել կեդրոնական եւ արեւելեան Եւրոպայի ժողովուրդներուն որոնք անսասան կը պահեն ազատութեան սէրը, հակառակ դժբախտին : Կ'ողջունեմ «Ռատիօ Ազատ Եւրոպա»ն որ կ'աշխատի վառ պահել ազատութեան ոգին այդ ժողովուրդներուն մէջ, — ոգի մը որ կ'ապահովէ իրենց յոյսերուն եւ իղձերուն վերջնական իրագործումը » :

Նախագահին խօսքերը թարգմանուեցան արեւելեան Եւրոպայի հինգ լեզուներով :

× Եւրոպայի ինը ղերի պետութենց ներկայացուցիչներուն ընդհ. ժողովը վերջացաւ Սթրազպուրկի մէջ : Այս առթիւ քուէարկուեցան կարգ մը բանաձեւեր, որոնք պիտի յանձնուին Զորս Մեծերու քննութեան, ժընեւի մէ : Գլխաւոր բանաձեւը դիտել կուտայ թէ այդ ինը երկիրներուն ներկայ կացութիւնը կը հակասէ Ատլանտեան դաշինքին եւ Ազգաժողովին սկզբունքներուն եւ կը խնդրէ Զորս Մեծերէն քննել անոնց ազատագրութեան խնդիրը : («Օտար» զարմանքով դիտել կուտայ որ ինը պետութենց մէջ մոռցուած են Հայաստանը, Վրաստանը եւ Ուկրայինան : «Այդ երեքն ալ արժանի չե՞ն իրենց դերիչխանութեան վերահաստատման) :

× Միացեալ Եւրոպայի խորհրդակցականներ ժողովը այսօր, չորեքշաբթի, պիտի քննէ Ֆրանսայի պատուիրակին՝ Ֆր. Ռոր Մանթոնի մկ տեղեկագիրը, որ կը վերաբերի դերի ազգերու ազատագրութեան հարցին եւ կը յանդի հետեւեալ եզրակացութեան.— «Մենք չենք ընդունիր արեւելեան Եւրոպայի ազգերուն պարտադրուած ճակատագիրը » :

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ դիտնականներէն Ֆուրսով կը յայտարարէ թէ Եւրոպայի հիւլէական առաջին բարդը (փիլ) չինուած է Ռուսիոյ մէջ : Ո՞ր դիւտին առաջին հնարիչները Ռուսերը չե՞ն եղած ...

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԴԷՊԻ ՄԵՐՁԵՑՈՒՄ

*

Սթալինի մենատիրութեան վերջին տարիներուն մեծ արշաւ մը բացուած էր խորհրդային այն մեղապարտ քաղաքացիներուն դէմ, որոնք ստրկական հիացում մը ունէին արտասահմանի հանդէպ: Ա. – նոնք կը պանծացնէին ամէն ինչ որ ռուսական եւ սովետական էր: Կը գոչարա – նէին «ռուսական գերակշռութիւնը» ամէն ասպարէզի մէջ: Երբ գիտուն մը համար – ձակէր լաւ խօսիլ ամերիկեան կարգ մը մեթոտներու մասին, Մ. Նահանգներու կարգ մը արհեստագիտական յառաջդի – մութեանց, ինչպէս եւ ուրիշ դրամատի – րական երկիրներու մասին, կը նկատուէր «դաւաճան», «դատարկապորտ, առանց անցագրի», եւայլն: Անոնք կը դատա – պարտէին մամուլի, թատրոնի եւ չարժա – նկարի մէջ անոր հայրենասիրութեան պա – կասը եւ կ'աշխատէին անոր մէջ արմենցնել «ազգային հպարտութիւնը»:

Ինչպէս դիտել կուտայ, «Լը Մոնտ»ի ուսումնասէր աշխատակիցը, Սթալինի մա – հէն ի վեր մամուլի ընդհանուր չեչտը ա – ւելի բանաւոր դարձած է: Մ. Միութեան ներկայ վարիչները, կը թուի, թէ փարա – տած են ստորադասութեան այդ հիւան – դային զգացումը արտասահմանի հան – դէպ: «Ինոստրանչչինա» բառը այլեւս չե – րեւար թերթերուն մէջ: Հաւանաբար կը – րեմլի ամէնէն զօրաւոր մարդը, Խրուշ – չեւն էր որ ներչնչեց այս նոր լեզուն: Վերջին ամիսներուն թոյլ տրուեցաւ որ ճառերու մէջ ըսեն թէ, ամէն բան լաւ չէ Մ. Միութեան մէջ, եւ թէ աւելի լաւ կ'ը – նեն օգտուելով ուրիշ երկիրներու փորձա – ռութենէն:

Պ. Խրուշչեւ մեծ ճամբորդ մըն է: Բացի Մ. Միութենէն, դացած է Փրակա, Վարշաւա, Պելկրատ: Անոր հորիզոնը ընդլայնած է, եւ կրցած է տեսնել թէ արհեստագիտական գետնի վրայ իր եր – կիրը չի կրնար յառաջապահ նկատուիլ ա – մէն ասպարէզի մէջ: Անցեալ Դեկտեմբեր 7ին, չինութեանց մասնագէտներու առ – ջեւ իր ճառին մէջ, երկու ժողովրդավար երկիրներու՝ Չեխոսլովաքիոյ եւ արե – ւելեան Գերմանիոյ օրինակները տուաւ: «Անոնք մեր բարեկամներն են, դացէք եւ տեսէք թէ ինչպէս կը գործեն: Անոնք սի – րով ցոյց պիտի տան իրենց փորձառու – թիւնը»: Ցետոյ ըսաւ թէ երբ ինք, Բուլ – կանին եւ Միկոյեան Չինաստանէն կը վե – րադառնային՝ չատ խեղճ վիճակի մէջ գտան Սվերտլովսքի եւ Սախալին կղզիին պանդոկները, ուր առողջապահական վի – ճակը աղբալի էր, բաղնիքներուն մէջ յախճապակիները վարնոց էին եւն.: Նա – խարար Եուտին եւ իր աշխատակիցները պատասխանատու բռնելով, Թելադրեց Չեխոսլովաքիոյ դպրոցը յաճախել, կա – րելի էր նաեւ արեւելեան Գերմանիա եր – թալ: Հոն հիանալի կը պատրաստեն այդ ապրանքները: Սակայն պէտք է ըսել թէ, աւելցուց, կարգ մը ընկերներ չեն կրնար սորվիլ ուրիշներու քով եւ մանաւանդ չեն ուզեր սորվիլ:

Իսկ Յունուար 25ին կեդր. Կոմիտէի լիակատար նիստին մէջ, ուր պիտի խո – սէին երկրագործական տաղնապին դար – մանումներու մասին, Խրուշչեւ ա'լ աւելի առաջ երթալով իբրեւ օրինակ յիշեց Մ. Նահանգները: Ըսաւ թէ անոնք արմատի արտադրութեան յաւելում մը ձեռք բերին մշակելով մանաւանդ եգիպտացորենը:

Երկրագործութեան մէջ ամերիկեան մեթոտներու այս ամբողջ դովքը դարմա – ցուց ամերիկացի լրագրողները, որոնք Մոսկուա կը գտնուէին: Անոնք խօսելով Խրուշչեւի հետ ըսին, թէ աւելի լաւ պի – տի ըլլար եթէ Սովետները աւելի յաճախ չեչտէին Մ. Նահանգներու կենցաղի լաւ կողմերը եւ փոխադարձաբար Ամերիկա – ցիները տեսնէին Մ. Միութեան լաւ կող – մերը:

— « Իմ կարծիքովս, ըսաւ Խրուշչեւ, չատ լաւ բաներ կան Ամերիկայի մէջ, եւ կը կարծեմ թէ Ամերիկացիները իրենք ալ չատ չահեկան եւ օգտակար բաներ պիտի գտնեն Մ. Միութեան մէջ:

Խրուշչեւ յայտնեց նաեւ թէ Սովետները չատ ալ չէին խանդավառուեր Ամերիկա – ցիներու երկրագործութեան կազմակեր – պութեան սկզբունքներով, «սակայն ա – սիկա արդելք մը չէ որ, տեսնենք թէ ինչ լաւ բաներ կան Մ. Նահանգներուն մէջ — կենդանաբուծութեան, երկրագործական մեքենաներու չինութեան մէջ եւն.: Ա – կէ զատ պէտք է ըսել թէ ամերիկեան երկ – րագործութիւնը չատ խնայողական մե – թոտներով տեղի կ'ունենայ, մարդկային չատ քիչ աշխատանք թափելով:

Եթէ Խրուշչեւ այս լեզուն գործածէր, կը զրկ Անտռէ Փիէռ, 1953 Մարտէն ա – ռաջ, չատ մեծ փորձանքներու պիտի են – թարկուէր: Այսօր իր բռնած դիրքը կը դնահատուի ռուս ժողովուրդին կողմէ, որ բարեկամական զգացումներ կը տածէ ամերիկացի ժողովուրդին հանդէպ, այն – պէս որ սիրով ընդունեցան ամերիկեան Թերթին այն կարծիքը թէ կարելի էր ռուսեւամերիկեան փոխանակութիւն հաս – տատել երկրագործական խնդիրներու մէջ: Այս փոխանակութիւնները պիտի կա – տարուին Ցուլիսի կիսուն: Բանակցու – թիւնները որոնք սկսան Մարտի սկիզբը, վերջ գտան Մայիսի վերջը: Մ. Միու – թեան երկրագործական պատուիրակու – թեան անդամները, որոնք եգիպտացորենի մշակումը ուսումնասիրելու պիտի եր – թան, պաշտօնական հանդամանք պիտի ունենան, ուրեմն պիտի ստանան մասնա – ւոր վիզաներ, որոնց համար մատերու նչան չի պահանջուիր: Այսպէս պիտի չկրկնուի ինչ որ պատահեցաւ վերջերս Մ. Միութեան ուսանող խմբագիրներուն: Անոնք այդ ճամբորդութիւնը չկրցան կա – տարել, որովհետեւ այս երիտասարդ խմ – բագիրները մերժեցին ենթարկուիլ ամե – րիկեան զգեցիկ կանոնագրին, մարդկային կանոյ, այդ պահուն Վանիէն օթօպուս մը կը հասնի:

Թուրք հարիւրապետը սակարկութեան կը մտնէ օթօպուսի վարիչին հետ, որպէս զի դիրենք Վան տանի, այնքան պահանջ – կոտ կը դտնուի ան, որ կը ստիպուի հրա – ժարիլ այդ պատեհութենէն:

Հարիւրապետը աւելի չզազրեցուած, կ'ըսէ. «Բնական է որ այդքան երկար ճամբայ քալելով կարել պիտի չուզէք»:

— Ինչո՞ւ չէ, սիրով, հաճելի է դիշերը:

— Բայց նկատի ունեցէք, որ տասնմէկ մղոն պիտի քալենք եւ ոչ տասը:

— Ոչինչ, չատ բան մը չէ, մանաւանդ ձեզի համար որ հետեւակ զօրամասերու սպայ էք, դիտել կուտայ ւսրար:

— Նկատի առէք որ հետիոտն յառաջա – ցող բանակի մը արագութիւնը ժամական երկու մղոն է:

— Մենք գիտուր չենք:

— Մութն ալ սոսկալի է:

— Լուսարձակ ունիմ:

— Կրնանք ճամբէն չեղլել:

— Քարէաչ ունիմ:

Վերջ տալով այս վէճին, քալելով Վան կը հասնին, եւ կը գիշերեն ինքնաչարժե – լու կայանին տրամադրելի սենեակներուն մէջ:

Հարիւրապետը հրաժարելով այլեւս լորտին ընկերանալէ, յաջորդ առաւօտուն օդանաւի տոմսակ մը կ'ապահովէ կարին վերադառնալու համար:

ՋՕՐ. ՆԱԶԱՐԲԷԳԵԱՆ

Բ.

Մինչեւ ցերեկուան ժամը 3, տասներկու ժամ անընդհատ Թուրքերը ռմբակոծում էին մեր դիրքերը եւ յանկարծ իրենց աջ թեւով սկսան չեչտակի յարձակիլ Անդրա – նիկի զօրախմբին ուղղութեամբ՝ սուի – նամարտի բռնուելու դիտաւորութեամբ: Զօր. Նազարբէգեան հրամայեց երկրորդ գծին վրայ կանգնած զօրամասերին օդ – նութեան հասնել Անդրանիկին եւ հակա – յարձակման անցնել:

Թուրքերի համար անակնկալ ե – ղաւ գլխապետ Գրոնովի ռմբակոծութիւ – նը: Մինչ այդ թագնուած էր մեր ձախ թեւում: Նրա չանթահարիչ կրակը դիւ – դից ելնող յարձակուող Թուրքերի վրայ, հակայարձակման մղեց հայ կամաւորա – կան դունդը եւ հրացանաձիգները: Մի ժամ չանցած՝ ամէն ինչ վերջացած էր, դիւղը վերածուել էր փլատակների, յար – ձակուող Թուրքերից մնացել էին չնչին մնացորդներ միայն, իսկ սուինամարտն ստեղծել էր նրանց աջ թեւի համար ըս – պառնպային կացութիւն:

Բայց Խալիլ փաչան միաժամանակ իր ձախ թեւից մինչ այդ Մոսրովի այգինե – րում կենդրոնացած Համիտիէ հեծելա – դունդով չուրջկանակի յարձակման անցաւ մեզ վրայ: Մեր հետախոյզները Մոսրով դիւղի դիմացից փոշու բարձրացում նկա – տեցին, որ արդիւնք էր ութ հազարանոց հեծելազնդի քառասմբակ խոյանքին՝ կիրճում կանգնած մեր Մազախների գնդի չորս վաչտերի վրայ:

Զօր. Նազարբէգեանը հրամայեց վեր – ջիններին խցկել այդ լեռնանցքը, իսկ հետախոյզների մի վաչտի հրա – հանգեց ի հարկին, ընդունել ճակա – տամարտը, եթէ Խազախների վաչտերը դժուարութեան մատնուէն: Պէտք էր, որ – քան կարելի է, ժայռակուից հեռու վանել Թուրքերը:

Ուղարկուած հրացանաձիգները յաջո – ղեցան դրաւել Թեւերի դիրքերը՝ տեղա – ւորուելով չուրջ չորս քիլոմեթրի վրայ տարածուող խրամատներում անջատ օ – ղակներով, բայց իրար հետ կապ պահե – լով: Երջապատուած Խազախների չորս վաչտերը փրկուեցան Թուրքերից եւ մի – այն նրանց հեծեալների փշրանքները կա – րողացան դէպի մեր դիրքերը փախչել: Ինչպէս վերջում պարզուեց, Թրքական հեծելազունդը, որ կազմուած էր Քրտե – րից, լեռնանցքում մնաց ոչ միայն կա – տաղի ճակատամարտի համար, այլ եւ ի – րենց վիրաւորներին հաւաքելու եւ ըս – պանուած Խազախների դիակները կո – դոպտելու նպատակով: Այս պարագան մեզ հնարաւորութիւն տուեց կասեցնել յարձակման չեչտակի բնոյթը եւ նախա – պատրաստել մեր հրաձանաձիգներին օղնութեան փութալու գործը:

Մինչ այդ հեծելազօրքը նորից միաճոյլ զանգուածով եւ արագօրէն լայն յարձակ – ման անցաւ մեր թեւերի դիրքերի վրայ: Դեռ եւս խաղաղ ժամանակ պարսկական հրոսակային կռիւներում աչքի զարկած գլխապետ Կոնտրատեւը, որ չահել էր Քիւչիւք Կոդրատ Խան կոչումը, հրամա – յեց «պաչտպանել խրամատները մինչեւ արեան վերջին կաթիլը եւ «կրակ բա – ցաւ»: Հատու կրակը ընկճեց յարձակ – ուողները, վանդի ընկնում էին հեծեալ – ները, ձիերը: Մի քանի րոպէ վերջ Թր – քական հեծելազունդը ստիպուեցաւ դառ – նալ դէպի խրամատները՝ չորս քիլոմեթրի վրայ: Այնուհետեւ սկսաւ կատաղի կռի – ւը, Խրամատներից իւրաքանչիւրը չորջա – պատուած էր Քրտերով: Ամէն ինչ՝ ձեռ – նառումբ, սուին, սուր, դաչոյն, տորճա – նակ, գործի էր դրուած: Ջեռնամարտը վճռեց մեր աջ թեւի վաչտերի, Թերեւս եւ ամբողջ ճակատամարտի բախտը: Մեր վերջին մնացորդները ծառացան Թրքական հեծելազնդի դէմ երրորդ գծի վրայ՝ պատրաստ էինք կռուի մէջ մտնելու, եթէ կոնտրատեւեան վահանը խորտակուէր: Բայց հեծելազունդը չկարողացաւ փչրել նրան եւ կէս ժամ վերջ ամէն ինչ վերջա – ցաւ, որով Թուրքերը անկանոն նահանջի դիմեցին դէպի իրենց նախկին դիրքերը:

Ժամը 4ն էր, երբ մեր զոյդ Թեւերի համար էլ պարզ եղաւ Թուրքերի անյա – ջողութիւնը: Խալիլ փաչան իր վերջին պահեստները յառաջ մղեց մեր կենտրոնի վրայ: Զօր. Նազարբէգեանի սպայակոյ – տի պետ գնդապետ Զինկեւիչը հաղորդեց թէ ժամանակ է ընդհանուր յարձակման դիմելու: Բայց մեր զօրավարը չատ զգոյշ էր վարուում ամէն անգամ, երբ հարկ էր լինում կռւի մղելու գինուորներին, որով չէր ուզում հակայարձակման մղել մեր վերջին պահեստները:

Կռիւը կենտրոնում հասաւ իր լարման պագաթնակէտին, չղթաները մօտեցան ի – րար 200 – 100 քայլի վրայ, բայց Թուր – քերը դժուարանում էին յարձակուել մեր վրայ: Գնդապետ Զինկեւիչը, կացութիւ – նը լաւ հասկնալու համար անձամբ ան – ցաւ առաջաւոր դիրքերը՝ ստուգելու մեր յարձակման հնարաւորութիւնը, բայց յետ դարձաւ այնտեղից պատգարակի վրայ, դի վիրաւորուել էր: Հակայարձա – կումը տեղի չունեցաւ: Այս առթիւ մի անդամ եւս արդարացաւ զօր. Նազարբէգ – եանի ռազմական նաեւը հոտառութիւնը, որով նա խուսափում էր մարդկային ա – ւելորդ զոհերից: Թուրքերը, ինչպէս միշտ, նահանջելուց առաջ, միայն ցոյց էին տալիս յարձակուելու տրամադրու – թիւն, բայց կռուի մէջ էին մտցնում ա – մէն ինչ, որպէսզի նախքան նահանջելը մեզ աւելի մեծ կորուստներ պատճառէին եւ այդպիսով ստիպէին հակայարձակման անցնել եւ երբ չյաջողեցան, մութը մտ – նելիս արդէն սկսան յետ քաշուել առա – ջաւոր դիրքերից:

(Մնացեալը յաջորդով)

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք ՆԻ ՏԱՐԱԾԵՑԷ՛Ք ԾԱՒԱԶԸ

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ԼՈՐՏ ՄԸ ՓՈՔՐ ԱՍԻՈՑ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԷՆ ՆԵՐՍ

Կրօնական առելութենէն աւելի քաղա – քական ազդակներն են, կը յարէ լորտը պատճառ դարձան Հայութեան սեւ ճակա – տագրին:

Քաւութեան նոխազը հանդիսացաւ ան Աբեւելքի եւ Աբեւմուտքի հակադիր չա – հերուն:

Այս կարգի մտածումներէ տարուած մարդն էր, որ միտքը դրած էր ի պին ա – մէն գոհզոհութեան երթալ տեսնել Վանը:

Ժամերը կը սահէին, բայց Վանէն խոս – տացուած ճիփը դեռ եկած չէր, թերեւս գալիք ալ չունէր, որով կը ստիպուի իր թարգմանին հետ չարունակել ճամբան մինչեւ Վանայ ծովին ափերը:

Դժբախտաբար հալիւ ճամբայ ելած, Վանէն տասը մղոն հեռու, դիչերուան ժա – մը լինելն, անչարժութեան կը մատնուի լինքնաչարժը:

Հարիւրապետը, սրտնեղած, դիտել կու տայ լորտին թէ ստիպուած պիտի ըլլան բացօթեայ դիչերել:

— Երբե՞ք, կը բացագանչէ լորտը, քա – լելով կ'երթանք եւ կէս դիչերին Վան կը հասնինք:

Լորտին եւ հարիւրապետին միջեւ ծայր կուտայ վէճ մը, որ երթալով կը սաստ – կանայ, այդ պահուն Վանէն օթօպուս մը կը հասնի:

Թուրք հարիւրապետը սակարկութեան կը մտնէ օթօպուսի վարիչին հետ, որպէս զի դիրենք Վան տանի, այնքան պահանջ – կոտ կը դտնուի ան, որ կը ստիպուի հրա – ժարիլ այդ պատեհութենէն:

Հարիւրապետը աւելի չզազրեցուած, կ'ըսէ. «Բնական է որ այդքան երկար ճամբայ քալելով կարել պիտի չուզէք»:

— Ինչո՞ւ չէ, սիրով, հաճելի է դիչերը:

— Բայց նկատի ունեցէք, որ տասնմէկ մղոն պիտի քալենք եւ ոչ տասը:

— Ոչինչ, չատ բան մը չէ, մանաւանդ ձեզի համար որ հետեւակ զօրամասերու սպայ էք, դիտել կուտայ ւսրար:

— Նկատի առէք որ հետիոտն յառաջա – ցող բանակի մը արագութիւնը ժամական երկու մղոն է:

— Մենք գիտուր չենք:

— Մութն ալ սոսկալի է:

— Լուսարձակ ունիմ:

— Կրնանք ճամբէն չեղլել:

— Քարէաչ ունիմ:

Վերջ տալով այս վէճին, քալելով Վան կը հասնին, եւ կը գիչերեն ինքնաչարժե – լու կայանին տրամադրելի սենեակներուն մէջ:

Հարիւրապետը հրաժարելով այլեւս լորտին ընկերանալէ, յաջորդ առաւօտուն օդանաւի տոմսակ մը կ'ապահովէ կարին վերադառնալու համար:

Լորտը սրամտօրէն դիտել կուտայ. «Ես արջ մը չէի, ինք ալ արջ խաղցնող մը չէր. ուստի ստիպուած էինք իրարմէ բաժնուիլ»:

Բայց երկուստեք բաժակը յորդած էր, նախ քան բաժանումը միջադէպ մը եւս կը պատահի:

Ճաչարանապետը, հաչիւ ներկայացու – ցած պահուն, լորտը կ'անդրադառնայ որ պնակ մը կերակուր աւելի դրուած է, եւ այն տպաւորութիւնը կ'ունենայ, թէ այս երկու մարդիկը խօսք մէկ ըրած էին իր քթին խնդալու համար:

Հարիւրապետը, լորտին դիտողութենէն սրտնեղած, կը բացագանչէ.

— Ես Թուրք սպայ մըն եմ, իսկ դուք, ենթադրածիս համեմատ, անգլիացի ճեն – թըլմէն մը: Սպաներուն եւ «ճենթըլմէն»ներուն երբեք չի վայելեր դինի մասին խօսք ընել եւ սակարկել: Այս մարդիկը աղքատ եւ պարզունակ են, պէտք է իրենց փափաքին համեմատ վճարել: Ես երբ Անգլիա կը գտնուէի, միշտ առատաձեռն էի, բեռնակիրին տասը շիլինոց մը կու տայի եւ երբեք վրադիրը չէի պահանջեր: Եթէ այս է ձեր նկարագիրը, ուրիչ ան – դամ պիտի չդիջանիմ ձեզի հետ ճաչել:

Այս մարդը, հակառակ Անգլիա ապրած ըլլալուն, անտեղեակ էր անգլիական բար – քերուն եւ նկարագրին: Անգլիացին առա – տաձեռն է, բայց կ'ըմբռնտանայ երբ գին – քը խարել կը փորձեն:

Լորտը քիչ մը ջղայնացած, քիչ մըն ալ յոգնած Վան կը հասնէր: Այս քաղաքը, իր պատմական արժէքովը, այնքան դրա –ւիչ էր ու այնքան հետաքրքրաչարժ, որ կարելի չէր չդեւորուիլ ու չմոռնալ բո – լոր այն տպաւորները, որոնց սիրայօժար ենթարկուած էր լորտը, հոդ դալու հա – մար:

Բնութեան ծոցին մէջ կանգնած թան – դարան մըն է Վանը, Ուրարտացիներուն եւ Հայերուն արիւնովն ու քրտինքովը նը – իւրագործուած սրբավայր մը, ուր Տիգ – լաթ Պալասարները, Թիմուր Լենկները եւ ձեւէթները ասպատակած են զայն հե – մէն քանդելու եւ կործանելու համար:

Անգլիացի գիտնականը, տեղեակ ըլլա – լով հանդերձ բոլոր այդ անցուդարձե – րուն, երբեք չէր կարծեր, թէ մարդկային դազանութիւնը այն աստիճանի անգութ կրնար ըլլալ, որ կատարելագէս ամայա – ցնէր զայն ու անապատի մը վերածէր:

Լորտը, քաղաքը լաւ մը չափչփելէ ետք, պահ մը չչմած կանգ կ'առնէր Վա – նայ ներկայ խղճալի վիճակը տեսնելով, ու ինքնիրենը կը հարցնէր, ո՞ւր է այն գեղեցիկ քաղաքը, որուն համար հայկա – կան առած մը կ'ըսէր. «Այս աչխարհիս վրայ Վանը, հանդերձեալին մէջ արքա – յութիւնը»:

ՏՈՔԹ. Պ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

(Շար. 11)

ՆՎԱՐԻՐ ԽՍՏՈՎԵՑ ՉՅՍԵ

*

ՊԱՏՄՎԱԾՔ (Սարգիս) մեկ կամ 95 – 100 հոգանոց ընտանիքներ, որոնք բնակվում էին Ղարաքիլիսայի նահանգի Ջուլֆա գավառի Ղարաղուշ գյուղում, ստիպված եղան 1828 թվականի գարնանը լքել իրենց հայրենի բնակավայրերը և ապաստան գտնել Ռուսաստանի տիրապետության տակ գտնվող Նախիջևանի գավառի Ղարաբաղ գյուղում։ Գաղթականների մեծ մասը հաստատվեց գյուղի հարավային կողմում, ուր ներկայումս գտնվում են նրանց ամայացած տները։ Գյուղի հյուսիսային կողմում կան նաև մի քանի ավերակ տներ, որոնք պատկանել են Ղարաղուշ գյուղի հայերին։ Ղարաղուշցիները, որոնք ունեին 30–35 ծխեր, զբաղվում էին հիմնականում երկրագործությամբ և անասնապահությամբ։ Նրանք ունեին 90-95 ձի, 300 եզ, 1000 ոչխար և այծ։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեղվանոցներ։

ՊԵՏՔ ՄԱՄՆԱԿԵՐՈՎ ՕԳՆԵԼ ԱՆԿԱՐՈՂ Ե ՆԱԽՈՐՈՇԵԼ ՄԵՐ ՀԱՐԿԱՎՈՐՆԵՐԸ։

Ղարաղուշցիները ունեին մեծ հարստություն։ Նրանք ունեին մեծ քանակությամբ անասուններ, որոնք կերակրվում էին Ղարաղուշ գյուղի շրջակայքում գտնվող արոտավայրերում։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ ցորեն, գարի, կորեկ, ինչպես նաև մեղր։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ կահ-կարասի, որոնք նրանք տարան իրենց հետ։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ ոսկի և արծաթ։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ թանկարժեք քարեր։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ մետաքս։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ բամբակ։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ բուրդ։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ կաշի։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ մորթի։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ փետուր։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ ոսկորներ։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ ճարպ։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ մոմ։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ յուղ։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ պանիր։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ կարագ։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ կաթնաշոռ։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ թթվասեր։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ կաթ։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ միս։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ ձուկ։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ թռչնամիս։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ ձու։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ մեղր։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ մեղրամոմ։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ ծաղկափոշի։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ մեղրաջրի։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ մեղրաբլիթ։ Ղարաղուշցիները ունեին նաև մեծ քանակությամբ մեղրաբլիթի

լայ թէ ոչ: Այս բանը կախում չունի ձեր բաղձանքներէն, այլ մեր կատարած զոր-ծէն: Մեր ճարտարագործութիւնը կը զե-բաղանցէ նախատեսուած պետական ծրա-գիրները: Բայց մենք կը չարունակենք միշտ քննադատել զայն, ըսելով թէ տա-կաւին զոհ չենք: Այդպէս կ'ընենք: Վասն դի զօրաւոր ենք եւ ոչ թէ տկար: Մեր վերակազմութեան ծրագիրն ալ չատ լաւ կ'ընթանայ, հակառակ այն քննադատա-կան ճառին զոր ես ինքս խօսեցայ կառու-ցանողներու համագումարին մէջ: Գալով ժողովուրդին եւ կուսակցութեան միու-թեան, զուք անձամբ կրնաք դատել, վասն դի բազմաթիւ Արեւմուտքցիներ կը ճամբորդեն մեր երկրին մէջ»:

Անդրադառնալով միջազգային յարաբե-րութեանց, կեդր. կոմիտէին քարտուղա-րը չարունակեց.

— « Միջազգային բանակցութեանց մէջ ամէն մէկը պարտի ճիգ մը փորձել, յա-րաբերութեանց լարումը մեղմացնելու համար: Հակառակ պարագային, ապար-դիւն պիտի մնայ ժընեւի խորհրդաժողո-վը: Մենք հոն պիտի երթանք հաստատա-կայ, չիտակ քալելով ինչպէս վինուր-ները, դանելու համար արժանաւոր ընկե-րակիցներ: Ա՛յս է միակ չիտակ ճամբան: Եթէ բանակցինք հաւասարութեան հիման վրայ եւ եթէ զուք մեզի հետ խօսիք պար-կեշօրէն, հաւասարէ հաւասար, ամէն բան կը չակուի: Բայց եթէ կը սպասէք որ մենք ցորեն չուենանք, այդ օրը պիտի չտեսնէք: Եթէ կան մարդիկ որ կը մտա-ծեն թէ Մ. Միութեան հետ բանակցելու համար պէտք է սպասել որ ցորեն ծախեն անոր, զո՛ւր են այդ յոյսերը: Մեր ցո-րենը մեզի կը բաւէ ապրելու համար»:

Ամերիկ. զործակատարին մէկ դիտո-ղութեան վրայ, Խրուչչեւ ճշդեց թէ վար-չապետը, Բուլկանին դիտէր ինչ որ պիտի խօսէր ինք, ինչպէս դիտէին Միկոյեան եւ Քականովիչ: «Այս ամէնը ըսի վասն դի տակաւին ժամանակն է մտածելու: Եթէ մենք ժընեւ երթանք իրրեւ առեւտրա-կաններ, ոչինչ պիտի չտիմինք: Այն ատեն չարժէր երթալ: Կրնայ ըլլալ որ անհաճոյ բաներ ըսած ըլլամ. խնդրեմ ներողամիտ ըլլալ»:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊՈԼՍՈՑ ոսոիկանութեան վերատեսու-չը, Ալեքսանդր Էրիչ, Յուլիս 4ին հաստա-տեց թէ ձերբակալուած է պուլկարական դեզ – հիւպատոսը, Կիւրկի Զոլաքով, իրրեւ լրտես: Իր յայտարարութեան հա-մաձայն, ապահով. պաշտօնեաները որոնք Զոլաքովը կը հետապնդէին տեսնէ մը ի վեր, զայն ձերբակալեցին Պոլսոյ կա-մուրջին վրայ, կէս գիշերին, երբ ժա-մուրջին վրայ, կէս գիշերին, երբ ժա-մադրուած էր պուլկարահպատակ Թուրքի մը՝ Տէմիրովի հետ, որ նոյնպէս ձերբա-կալուած է: Ուրիչ ձերբակալութիւններ ալ կը սպասուին: Ապահովութեան տես-չութիւնը կ'ըսէ թէ համայնավարական լրտեսութեան ցանց մը կը գործէ Թուր-քիոյ մէջ:

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ վարչապետը հրամայեց ամբողջովին վերակազմել հոլագործու-թիւնը: Տրուած որոշման համաձայն 1200 կուսակցական պաշտօնեաներ պիտի նշա-նակուին կոլխոզներուն եւ գործակցական հաստատութեանց մէջ:

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ վերսկսան Սէն Նա-զէրի նաւահանգստին մէջ: Առջի օր բուռն ընդհարումներ տեղի ունեցան ոստիկա-նութեան եւ բանթողներուն միջեւ. Օմե-քուռի մետալագործարանին մէջ: Յիսուն բանթողներ վիրաւորուեցան: Պոռ-տոյի մետալագործ բանուորներն ալ գոր-ծադուլ մը սարքեցին 24 ժամուան հա-մար: Կը վախցուի որ Լը Հաւրի նաւաս-տիները ամէն աշխատանք դադրեցնեն Յուլիս 20ին: Տեղական թերթերը ուրիչ լուրտումներ ալ կը ծանուցանեն, զանոնք վերագրելով մասնաւոր կազմակերպու-թեան մը:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱ գնաց Ատ-լանտեան ճակատի ընդհ. քարտուղարը, լորտ Իսմէյ, կարգադրելու համար վերա-պինան վերաբերեալ խնդիրներ:

ՀԱՋԱՐ գինուորներ Սուէզի անգլիա-կան բանակէն անջատուելով Ատէն ղըր-կուեցան, կարգ մը ցեղախումբերու ըմ-բոստութիւնը զսպելու համար:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Այս չորեքշաբթի երեկոյ լսարանի հա-տաքոյթը կը կատարուի Ֆատ. սրճարանը: Կը խօսի Պ. Վ.Ա.Հ.Ա.Ն Զ.Ե.Թ.Ո.Ւ.Ն.Ց.Ե.Ա.Ն:

Նիւթ՝ Հայ ազատագրական շարժումը եւ Ցարիզմը: Մուտքը ազատ է:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴՆԵՐՈՑ ԱՌԹԻՒ

Մեր բաժանորդներէն կը խնդրենք ար-ձակուրդի առթիւ հասցէի փոփոխութեան ատեն անպայման կցել ՆԱԽԿԻՆ ՀԱՍՑԷՆ: Հակառակ պարագային կարելի չէ ըն-թացք տալ:

Արձակուրդի համար հասցէի փոփոխու-թեան ծախսն է հարիւր ֆրանք:

Այս առթիւ կրկին կը խնդրենք մեր բա-ժանորդներէն որ անյապաղ վճարեն իրենց առկախ հաշիւները:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Փոն տը Շէրիւի Ազգ. Միութեան, կիրակի, 10 Յուլիս, առաւօտեան մինչեւ երեկոյ, Պ. Կուհայի դեղաձիթաղ դաշտին վրայ, Տրիփիէ:

Հանդիսին պաշտօնական բացումը պիտի կատարուի ժամը 14ին, Վալանսի Արաֆս երգչախումբի կողմէ, «Հեռաւոր հայրե-նիք»ով: Դեղարուեստական բաժինը բարձրախօսով, նաեւ հայկական եւ Ֆը-րանսական պարեր ու անակնկալներ:

Վալանսէ վաթսուն հոգինոց օթօքարը պիտի հասնի ճիշդ ժամուն: Առատ ու-տելիք, մատչելի դիներով: Կը հրաւիր-ուին չրջանի հայրենակիցները:

Մուտքը ազատ է:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են:

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղե-կանալու համար, հինգշաբթի եւ չաբաթ կէսօրներէն առաջ, մասնաւոր պաշտօն-եայ մը պիտի զբաղի ծնողներուն դիմում-ներով:

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Բէնսի Փավիյեօն:

49ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի մասնա-ճիւղին եւ Հայ Երիտ. Ընկերակցութեան:

Այս կիրակի, Ալամպրայի ընդարձակ եւ օդասուն սրահներուն մէջ, կէսօրէն մին-չեւ կէս գիշեր:

Տարեդարձի հանդիսութիւն ժամը 12-էն 16:

ՃԱՇ:

Բանախօսութիւն, ուղերձ, երգ, պա-տասխանութիւն, նուագ:

Ներկայ պիտի գտնուին Հ. Բ. Ը. Մի-ութեան Եւրոպայի կեդր. Յանձնաժողովի փոխ – առենապետ Sofթ. Արամ Պէօյիւք-եան եւ ընդհ. քարտուղար Պ. Օննիկ Թա-պէոսեան, որոնք խօսք պիտի առնեն:

Պարահանդէսը ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր: Պար, անակնկալներ, քոթիյոն, առաջնակարգ նուագախումբ:

Ճաշի տոմսերը պարահանդէսի մաս-նակցութեան իրաւունքն ալ կուտան:

Տոմսերը կարելի է հայթայթել մաս-նաճիւղի եւ Հայ Երիտ. Ընկերակցութեան անդամներէն:

Ոչ մէկ հանդանակութիւն:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Թաղ. խորհրդոյ հրաւէ-րով Տ. ԱՐՏԱԿ վրդ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ պիտի դասախօսէ Պոմոնի Սահակ Մեսրոպ սրա-հին մէջ, այս հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9·30ին: Նիւթը Հովուին եւ ժողովուրդին փոխ յարաբերութիւնները:

Կը հրաւիրենք Մարսիլիոյ հայ հասա-րակութիւնը, եւ մասնաւորաբար բոլոր քահանայ հայրերը ներկայ ըլլալ սոյն չինիչ դասախօսութեան:

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԳԱՅՈՂՆԵՐՈՒՆ

Դեղեցիկ առիթ մը, Քանէն (Քօթ տ'Ա-պիւր) երեք քիլոմեթր բարձունքի մը վրայ նոր եւ գեղեցիկ կահաւորուած յար-կարաժին մը վարձու է Յուլիս եւ Օգոս-տոս ամիսներուն համար: Երեք սենեակ, խոհանոց, բաղնիք, պարտէզ, չորս հոգիի համար անկողին: Դիւրամատչելի գին:

Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան:

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱՒԱՆՔԻՆ

ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

31 Յուլիս կիրակի ամբողջ օրը ՍԷ-ԹԷմ լէ Վալօնի անտառին մէջ:

Անցեալ տարուան հաւաքատեղին:

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն կը հրահանգէ իր շրջանին բոլոր ենթակոմի-տէներուն եւ խումբերուն վարչութիւննե-րուն, որ այժմէն գործի լծուին ապահո-վելու համար երթեւեկի միջոցները:

ԾՈՎԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

ԴԷՊԻ ՏՈՎԻԼ

Մասնաւոր օթօքարով, կազմակեր-պուած Հ. Ց. Դ. Պէլվիլի «Ռոստոմ» խումբի կողմէ, երթուդարձ 1200 ֆրան-քի, փոխանակ 1700ի: ՅՈՒԼԻՍ 17 կիրա-կի:

Փափաքողները կրնան արձանագրուիլ այժմէն ընկեր Սարգիս Լիֆխանեանի մօտ՝ 70 Ռիւ Ժիւլիէն լա Քրուա, Փարիզ (20): Ինչպէս նաեւ ճաշարան Արթիւր, Փլաս տէ Ֆէթ: Տեղերը սահմանափակ ըլլալով կը խնդրուի արձանագրուիլ ՄԻՆՉԵԻ ՅՈՒԼԻՍ 14:

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Համաձայնութեամբ Հ. Ց. Դ. Մար-սէյլի Շրջ. կոմիտէի, նախաձեռնու-թեամբ Հ. Ց. Դ. Քրիստափոր Ենթակո-միտէի:

Այս կիրակի, ամբողջ օրը, ՍԷՆ ԺԻւԹ, 117 Ավընիւ Քօրօ, Պար տիւ Շալէ, ըն-դարձակ եւ զով ծառաստանին մէջ:

Կը խօսի ընկեր Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

Դեղարուեստական ճոխ բաժին, հայ-կական եւ եւրոպական պար, կ'երգէ ընկ. Զ. Գասեան: Հայկական պարերուն կը նուագէ Պ. Հ. Փանոսեան եւ Համբար-ձումեան եղբայրներու խումբը:

Բարձրախօս Պ. Ալֆագի:

Կէսօրէն առաջ պուլի մրցում եւ զանա-զան անակնկալներ:

Ճոխ պիւֆէ:

Մուտքը ազատ է:

ԾԱՆ.— Հանդիսավայր երթալու հա-մար առնել թիւ 55 թրօլէյն եւ իջնել վեր-ջին կայարանը: Իսկ Շափիթրըէն առնել՝ 1, 4, 5, եւ 11 թիւ հանրակառքերը եւ իջնել ՍԷՆ ԺԻւԹ: Ինչպէս նաեւ 53 թիւ «Թրօլէ Պաուէ»ն եւ իջնել ՍԷՆ ԺԻւԹ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ա. Կ. Խաչի Պանէէօ Քաչանի մասնաճիւ-ղի կողմէ, այս կիրակի ժամը 2էն սկսեալ, Պարոն Մալխասեանի օգտասէր պար-տէզին մէջ, 21 Սանթիէ տը լա Ռուլ, Պանէէօ:

Հաղորդակց. միջոցներ՝ Լիւեր տը Սօ, իջնել Պանէէօ, կամ օթօպիւս 188, իջնել մէթրօ Պանէէօի առջեւ:

Ներկայ պարտադիրին կը յետաձգուի:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Եղանակի ամենամեծ զաշտահանդէսը, նուիրուած ՀԵՐՈՄՆԵՐՈՒ ՕՐուան:

Նախաձեռնութեամբ «Վարանդեան» կո-միտէի եւ մասնակցութեամբ Նոր Սերուն-դի «Սիամանթօ» խումբին, 24 Յուլիս կի-րակի ամբողջ օրը Փոն տը Շէրիւի ծա-ռօթ դեղաձիթաղ ծառաստաններուն մէջ, (Լա Փէյէն, նախկին վայրը):

Մանրամասնութիւնները յայտնուելով:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Համա – Խարբերդ-ցիական միութեան, Մարսէյլի եւ Սէն Լու-կրան – Փէնի քոյր մասնաճիւղերու:

Այս կիրակի ամբողջ օրը, Եօթնեղ – բայլեան օդաւէտ ընդարձակ ագարակը, Սէն Լու Կռան Փէն:

Դեղասան ԹՐԱՒՕԾ կարող ուժերով կը բեմադրէ զաւեշտ մը

ՃԱՐՊԻԿ ՍՊԱՍՈՒՀԻՆ

Դեղարուեստական բաժին:

Ցաւելեալ աթոռներ եւ սեղաններ ա-պահովուած են բոլորին համար:

Ճոխ պիւֆէ եւ խորոված, մատչելի գիներով:

Ռատիօ Սէն ժան:

Մուտքը ազատ է:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Հօրս մահուան առթիւ, շնորհակալու-թիւն ամէն անոնց որ ցաւակցութիւնս յայտնեցին՝ անձամբ, նամակով կամ մա-մուլով:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Ֆ. Կ. Խաչի Շաւիլի մասնաճիւղը շնոր-հակալութեամբ ստացած է հազար ֆր. Տէր եւ Տիկին Գալուստ Մինասեանէ, փո-խան ծագկեպատկի, այրէ տիկին Մարիամ Մանուկեանի մահուան առթիւ:

Նոյնպէս շնորհակալութեամբ ստացած է հազար ֆր. Մխիթեան եւ հազար ֆր. ալ տեղւոյն Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին հա-մար ընկերուհի Զարուհի Տոլրամաճեա-նէ իր տղուն զոլրոցական քննութիւնները յաջողութեամբ անցնելուն համար:

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՕԳԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՑԱՆԻ ՇԷՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Շրջ. վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Կ. Պահչէճեանէ երեք հազար ֆրանք, իրենց հօր ողբացեալ Արտաչէս Բազումեանի մահուան երկրորդ տարելիցին առթիւ:

Տիկին Սամուէլեանի միջոցաւ, Ց. Ա-լիքսանեանէ երկու հազար, Պալասանեա-նէ երկու հազար, Ալիքսանեանէ հազար, Ա. Տամլամեանէ հազար, Ճընկըրտեանէ 500, Օսկեանէ 500, Անտոնեանէ 500, դումար 7500 ֆրանք:

Վալանսի մասնաճիւղէն 50·000 ֆրանք: Նուիրատուներն են.—

Պ. Ց. Անտոնեան երկու հազար, Տ. Ա. Ճերանեան, Տ. Վ. Ճերանեան 1500ական, Տ. Ա. Ճերանեան, Տ. Օ. Ճերանեան, Պ. Պ. Ա. Խանճեան, Գ. Մարգարեան, Պ. Ահարոնեան, Պ. Խաչերեան, Զ. Կիմիչ-եան, Հ. Սարգիսեան, Բ. Նազարեան, Ց. Այվազեան, Գ. Պօյաճեան, Տ. Ս. Գա-պասեան, Գ. Կօչկակարեան, Ե. Պուրնազ-եան, Պ. Ն. Կիւրեղեան, Պ. Պ. Վօժէն, Ց. Մարմարեան, փոքրիկն Ղազարոսեան, Հազարական, Ս. Մարգարեան 800, Տ.Մ. Կիրակոսեան 650, Պ. Գ. Սիմոնեան 500, Ա. Կօչկակարեան 500 ֆրանք: Պ. Դա-ւիթեան հազար ֆրանք: (Շար.)

Օգափոխութեան առաջին խումբի ցու-ցակը արդէն լրացած ըլլալով, արձանա-գրութիւնները կ'ընդունուին մեկին Բ. խումբին համար (13 Օգոստ.):

Կայանին համար շնորհակալութեամբ ստացած ենք տիկին Սթեփանէ կրամօ-ֆօն մը, ինչպէս նաեւ Անիէէն Պ. Մինաս Գլընճեանէ երգապնակներ: Շնորհակալու-թեամբ կ'ընդունուին հայկական երգա-պնակներ:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն, ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Սիրուն Մարգար-եանի եւ ընտանեկան բոլոր պարագանե-րուն, իրենց եղբօր Խաչիկ Գումրուեանի մահուան առթիւ:

***

Ֆ. Կ. Խաչի Շաւիլի մասնաճիւղը յա-ւակցութիւն կը յայտնէ ընկերուհի Անժէլ Մանուկեանի իր կեսրոջ մահուան առթիւ:

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆՑԻՆԵՐՈՒՆ

Պոլսոյ կեդր. վարժարանի Փարիզի նախկին սաները կը հրաւիրուին ընդհ. ժողովի, այս չաբաթ օր, ժամը 18ին, Տօքթ. Հանէչրի մօտ, 9 ռիւ Սոլնիէ:

Համարատուութիւն եւ նոր վարչու-թեան ընտրութիւն: Պարտաւորիչ ներկա-յութիւն:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Կը փնտռեմ եղբայրս՝ Կարապետ Պէզիրճեան, հօրը անունը Գրի-գոր, մօրը անունը Նազլը, քրոջ անունը Մաննիկ, բնիկ Ռոտոսթոյի, Ս. Թագա-ւոր Թաղէն, 1915ին տարագրութեան ա-տեն կրթանցուցի Մուսուլի (Սիրճար տա-պի) կողմերը: Կը կարծուի թէ Մարսէյլի կողմերը կը գտնուի: Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել «Ցառաջ»ի միջո-ցաւ, իր քրոջը, Մաննիկ Զրտաչեանին, 4, Passage de l'Union. Asnières (Seine)

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ մաքուր ֆօնֆէֆսիօն կարող գործաւորուհիներ պլուզօն, փանթալոն, կիներու համար բարակ քօթոնեայ ապրանքներ, ժիւփ, թապլիէ, ֆորաժ: Դիմել՝ Յովհաննէս Նիկողոսեանի՝

25, Cours Richard Vitton, Lyon (Montchat)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 7 ՅՈՒԼԻՍ • JEUDI 7 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7718 31e ANNEE | ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3129

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԳԵՐԻ ԱԶԳԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

•

Ամփոփենք ինչ որ տեղի ունեցաւ վերջին օրերու ընթացքին : Ոչ թէ վարդավառ յոյսեր ներշնչելու, այլ կարդ մը նոր եւ բեւեռյիներ պարզելու համար. —

Յունիս 29ի լրագրական ասուլիսին մէջ, նախագահ Այզընհաուըր բարւոքած տեսնելով միջազգային յարաբերութիւն – ները, հետեւեալ յայտարարութիւնը կ'ընէր ղերի ազգերու ազատագրութեան մասին .

— Հարկ է խոհեմութեամբ եւ միայն խաղաղ միջոցներով հետապնդել արբանեակ ազգերու ազատագրութեան խնդիրը : Անշուշտ տեւական խաղաղութիւն չի կրնար ըլլալ աշխարհի մէջ, ցորչափ արբանեակ երկիրներու ժողովուրդները հնարաւորութիւն չունին ազատօրէն ընտրելու իրենց վարչաձեւը եւ ճակատագիրը : Բայց եւ այնպէս, բացորոշ է որ Մ. Նահանգները պիտի չպատերազմին, այդ արբանեակները ազատելու համար : Մեր կառավարութեան հետեւելիք ուղեգիծն է բարոյական աջակցութիւն » :

Յուլիս 4ին, Սթրազպուրկի մէջ փակ – ուցաւ ինը ղերի ազգերու ներկայացու – ցիչներուն համագումարը, որ կոչուած էր արծարծելու նոյն խնդիրը :

Այս առթիւ Լէթոնիոյ ներկայացուցիչը կը յայտարարէր.

— «Եթէ Եւրոպան կ'ուզէ ապրիլ, չի կրնար գերութեան մատնել հարիւր մի – լիոն Եւրոպացիներ : Մենք մեր յոյսը դրած ենք Եւրոպայի եւ ազատ աշխարհի համերաշխութեան վրայ » :

Ի վերջոյ համագումարը բանաձեւ մը քուէարկեց, որ կ'ըսէ թէ «ղերի ժողո – վուրդներուն ընդհ. ժողովը վստահու – թեամբ կը սպասէ որ Զորս Մեծերու յա – ռաջիկայ խորհրդաժողովին մէջ վճռապէս ղրուի կեղը. եւ արեւելեան Եւրոպայի ա – զատագրութեան խնդիրը, ինչպէս կը պա – հանջէ այդ խորհրդաժողովին նպատակն իսկ — փարատել յարաբերութեանց լար – ման ղլխաւոր պատճառները եւ խաղաղ յարաբերութիւններ հաստատել ժողո – վուրդներու միջեւ» :

Միեւնոյն առեն — չորեքշաբթի օր — Միացեալ Եւրոպայի խորհրդակցական ժողովը կը քննէր Ֆրանսայի պատուիրա – կին՝ Պ. ու Մանթոնի մէկ տեղեկագիրը , որ վաւերացուած էր Եւրոպայի Խորհուր – դին արտաքին գործերու յանձնաժողովին 17 անդամներուն կողմէ եւ որ անհրա – ժեշտ կը դտնէ միացեալ եւ ամբողջական Եւրոպայի կազմութիւնը, իբրեւ պայման ընդհանուր ապահովութեան :

Իրրեւ նորութիւն, տեղեկագիրը յատ – կապէս կը յիշէ արբանեակ երկիրներու ազատագրութեան խնդիրը, հետեւեալ յայտարարութեամբ.

— « Արեւմուտքը չի կրնար վերջնական ընդունիլ որեւէ կարգադրութիւն որ պի – տի նուաիրագործէր ազգային անկախու – թեան եւ բաղաքական ազատութեան ջըն – ջումը կեդրոնական եւ արեւելեան Եւրո – պայի շատ մը ժողովուրդներուն համար :

Ամէն երկիր պէտք է գերիշխանօրէն վճռէ իր բաղաքական վարչաձեւը եւ ըն – կերային կարգուսարքը : Այդ պայմանը կը պահանջէ ազատ ընտրութիւններ, ան – կախ կառավարութիւն մը եւ ոչ – միջա – մտութիւն օտար պետութեանց կողմէ» :

Միջանկեալ ճշդենք թէ ակնարկուած ի – նը պետութիւններ են Ալպանիա, Պուլկա – րիա, Հունգարիա, Խմթոնիա, Լեթոնիա, Լիթուանիա, Լեհաստան, Չեխոսլովաքիա եւ Ռումանիա :

Ասոք չկայ Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ուկրաինայի մասին, ինչպէս դիտել կու տար փարիզեան թերթ մը : Ոչ ալ որեւէ գործնական յանձնառութիւն՝ փութացնե – լու համար վերոյիշեալ ինը ղերի ազգե – րուն ազատագրութիւնը :

Պարզապէս բաղձանքներ, ի խնդիր խա – ղաղութեան : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

*

ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՀԱՐՑԻՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ ՅԵՏԱՁԳՈՒԵՑԱՒ

Ազգ. ժողովը առջի օր 236ի դէմ 356 ձայնով յետաձգեց Ալժերիոյ վերաբերեալ հարցապնդումները քննութիւնը : Կա – ռավարութիւնը պատրաստ էր պատաս – խանելու, բայց վերջին պահուն առաջար – կուեցաւ յետաձգել, հետեւեալ պատճա – ռաբանութեամբ.— 1. Ներքին գործերու նախարարութիւնը պատուիրակութիւն մը ղրկած է Ալժերիա, քննութիւն կատարե – լու համար : — 2. Ազգ. ժողովը պիտի հրաւիրուի երկարաձգել բացառիկ վիճա – կի օրէնքը, իր ամառնային արձակուրդէն առաջ : Յետաձգում առաջարկող երեսփո – խանը բացատրեց թէ պարտաւոր են սպա – սել քննիչ յանձնախումբին եզրակացու – թեանց, ամբողջական զաղափար կազմելու համար կացութեան մասին : Վարչապետն ալ բացատրեց թէ Ազգ. ժողովին տրա – մադրութեան տակ է, բայց լաւագոյն պիտի ըլլար յետաձգել, կացութիւնը ամ – բողջովին քննելու համար : Քանի մը է – րեսփոխաններ ընդդիմացան յետաձգման, որ ի վերջոյ քուէարկուեցաւ : Վիճաբա – նութիւնները տեղի պիտի ունենան Յուլիս 25ին եւ 26ին : Մեծամասնութիւնը չուզեց նոր տագնապ մը յարուցանել, ճիշդ այն պահուն երբ խորհրդաժողով մը պիտի գումարուի Ժընեւի մէջ, քննելու համար միջազգային կացութիւնը : Միջանկեալ քա – նի մը ելոյթներ տեղի ունեցան, պարզա – բանելու համար զապղպական գործողու – թեանց խատութիւնը : Համաձնաւոր է – րեսփոխան մը, Ճիովանի, ըսաւ թէ միայն Կոմոսանդրնի մէջ 2800 կասկածելիներ ձեր – բակալուած են եւ դիտել տուաւ թէ զրս – պողական գործողութիւնները նոր Հնդ – կաչինի մը պիտի վերածեն Ալժերիան :

Ժողովը որոշեց անմիջապէս քննել Թունուզի հետ կնքուած համաձայնու – թեանց վաւերացման խնդիրը, որոշուած Թուականէն մէկ օր առաջ (չորեքշաբթի) : Թունուզի վարչապետը, Թահար Պէն Ամ – մար, Փարիզ եկած է, այս քննութեան առթիւ եւ կը յուսայ թէ վաւերացումը պիտի կատարուի կարելի եղածին չափ առաւար մեծամասնութեամբ : Կառավա – րութիւնն ալ վստահ է թէ կնքուած պայ – մանագիրները պիտի վաւերացուին ա – ռանց դժուարութեան :

× Զինուորական գործողութիւնները կը չարունակուին Ալժերիոյ մէջ : Տասը ըմ – բոստներ եւ Եւրոպացի մը սպանուեցան երկու ընդհարումներու ընթացքին :

× Նախարարական խորհուրդը երէկ նիստ գումարեց, պատրաստուելու հա – մար Ժընեւի խորհրդաժողովին առթիւ որ պիտի գումարուի Յուլիս 18ին : Որոշուե – ցաւ նոր հրահանգներ ղրկել Մարոքի մարզպանին :

ԿԻՊՐՈՍԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

Կիպրոսի եւ Մալթայի խնդիրները լըր – ջօրէն կը զբաղեցնեն անգլ. դահլիճը : Կարդ մը ընդհանուր կը խորհին Կիպրո – սի անգլիացի կուսակալին եւ յոյն ու թուրք մէկմէկ ներկայացուցիչ կազ – մուած մարմինի մը յանձնել կղզին վար – չութիւնը, միեւնոյն առեն Կիպրոսցինե – րուն չնորհելով որոշ ինքնավարութիւն : Ինչպէս զրեցինք արդէն, Յոյներն ու Թուրքերը հրաւիրուած են Լոնտոն պար – զելու իրենց տեսակէտները «Արեւել. Մի – ջերկրականի ռազմավարական եւ քաղա – քական հարցերուն շուրջ» որոնց մաս կը կազմէ Կիպրոսի խնդիրը :

Մալթայի վարչապետն ալ, որ Լոնտոն կը դտնուի այս օրերս, կը պահանջէ կղ – զիին տալ հիւսիս. Իրլանտայի չնորհուած առաւելութիւնները : Այս կերպով Մալթա

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ԽԱԻԵԱՐ ԵՒ «ՔԱՊԱՌԼ»

Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանատան Յուլիս 4ի ընդունելութեան առթիւ, ուր խմբովին ներկայ էին Խ. Միութեան վարիչները, զարմանազան մանրամասնու – թիւններ կը յիշեն օտար թղթակիցները :

Ահաւասիկ մէկը .—

Ամերիկացի վաճառական մը, գնդ. Պէյըր, որ չորս թոռ խաւեար գնած էր նոյն օրը, հրաւիրեց Պ. Ա. Միկոյեանը նիւ Եորք անցնիլ եւ այցելել իրենց բիւ « 21 Ակումբը» :

Հայազգի փոխ – վարչապետը պատասխանեց թէ չի գիտեր այդ «բապառէ»ին գոյութիւնը. բայց անպատճառ պիտի հանդիպի, երբ նամբորդութիւն մը կատարէ դէպի Մ. Նահանգները :

Իր կարգին հրաւիրեց ամերիկացի ա – ռեւտրականը տեսնել Մոսկուայի ճաշա – յարանները, մասնաւորապէս «Փրակա»ն եւ յետոյ մաքրամասն բնութադատութիւն մը կատարել :

Երկրորդ մը .—

Անգլիական դեսպանը կը հարցնէ նա – խորդ վարչապետ Մալենկովի թէ Ռուսերը ինչո՞ւ աւելի յաճախ չեն այցելեր Անգլիա, փոխադարձաբար ծանօթանալու համար :

Մալենկով կը պատասխանէ .— Մեզ հրաւիրող չկայ :

Դեսպանը .— Հրաւէրը պատրաստ է, եթէ գալ կ'ուզեն ...

Կարճ խօսքով, անսովոր երեւոյթ մը պարզուած էր այդ օրը : Հիւրերը կ'ուտէին, կը խմէին եւ կատակներ կը փոխանակէին : Խրուշչեւ այնքան մտերմացած էր որ երկարօրէն խօսեցաւ ամերիկեան դեսպանին գաւակներուն հետ :

Ապա դառնալով դեսպանատան զինուորական կցորդին, ըսաւ .

— « Մենք պատերազմ չենք ուզեր : Գիտենք որ դուք ալ չէք ուզեր : Բայց, եթէ ստիպուինք պատերազմիլ, պիտի ուզէի որ միեւնոյն կողմը գտնուէինք» :

Խաւեար, քապառէ, ուիսքի : Գլուխ գլխի զրայցներ ...

Չէ՞ք ընդունիր թէ այս կարգի ընդու – նելութիւնները երբեմն շատ աւելի արդիւնաւոր կ'ըլլան, քան դիւանագիտական ամէնէն հանճարեղ բանաձեւերը, որոնց մէկ յիմար _ իմաստուն քառը երբեմն կրնայ փոթորիկ յարուցանել ... Վ.Ա.Հէ

Ի՞ՆՉ ԸՍԵԼ Կ'ՈՒԶԷ Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

•

ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ ԽՐՈՒՇՉԵՒԻ ՃԱՌԻՆ ԱՌԹԻԻ

Քաղաքական չրջանակները և միջազգային մամուլը զանազան տեսակէտներ կը յայտնեն Խրուշչեւի ճառի մասին, զոր խօսեցաւ Մոսկուայի ամերիկեան դես – պանատան մէջ, անկախութեան տարե – դարձին առթիւ : Մեծ մասով զգուշաւոր են կարծիքները : Ուշադնկիրների պաշտօնա – կան չրջանակներուն մէջ այն տպաւորու – թիւնը կրած են թէ Ռուսերը կ'ուզեն ժը – նեւի ժողովին մասնակցիլ նոյնքան զօրա – ւոր դիրքով մը որքան Մ. Նահանգները : Միեւնոյն առեն դիտել կուտան թէ Խ. Միութեան Կեդր. Կոմիտէին ընդհ. քար – տուղարը չըսաւ բան մը որ քանիցս կրկ – նուած չըլլար, վերջին չարաթներու ըն – թացքին : Նոյն չրջանակներուն կարծիքով, Խրուշչեւ ուղեց օգտագործել ամերիկեան դեսպանատան ընդունելութիւնը, չունգա – լից խօսքեր արտասանելու համար եւ կա – տարելապէս յաջողեցաւ : Կը թուի թէ Խ. Միութիւնը կարեւոր դիջումներ կատա – րած ըլլալով, կը սպասէ որ Մ. Նա – հանգներն ալ նոյն դիրքը բռնեն, որպէսզի կարելի ըլլայ չինարար բանակցութիւններ կատարել Ժընեւի մէջ : Մ. Նահանգներու պաշտօնական չրջանակները կը չարունա – կեն չափաւոր լաւատեսութիւն մը ցու – ցնել Ժընեւի խորհրդաժողովի մասին, որ նախապատրաստութիւն մը կը համարուի ապագայ բանակցութեանց համար :

× Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ Ժը – նեւի ժողովին մէջ Խ. Միութեան գլխա – ւոր ներկայացուցիչը պիտի ըլլայ վար – չապետը, մառեչալ Բուլկանին, եւ ոչ թէ Խրուշչեւ : Այս առթիւ պիտի կը տրուի թէ Զորս Մեծերու խորհրդաժողովին պատրաստութենէն ի վեր, երկու պատա – դաներ խորապէս ապդած են Խ. Միու – թեան վարիչներուն վրայ, — 1. Իրենց ակարութեան մասին եղած ակնարկները. 2.— Արբանեակ երկիրներու խնդիրը քն – նելու առաջարկը : Խրուշչեւ ամերիկեան դեսպանատան մէջ կատարած ելոյթով կ'ուզէր հռչակել ի լուր աշխարհի թէ Խ. Միութիւնը տկար չէ, այլ զօրաւոր, եւ

(Շար.ըկարդալ Դ. էջ)

առանձնաշնորհեալ կեդրոն մը կրնայ դառնալ արեւելեան Միջերկրականի մէջ, ուր կիպրոսի դէպքերը ներկայիս կը տակ – րացնեն Անգլիոյ դիրքը :

ՏՈԼՍՏՈՅԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

Ինչպէս զրած էինք, երեքշաբթի առաւ տեղի ունեցաւ, Սքուար Տոլստոյի մէջ, (Պուլվար Սիւշէ) Տոլստոյի յուշարձանին բացումը, Փարիզի քաղաքապետութեան կողմէ : Այս չատ դեղեցիկ յուշարձանը , ստեղծագործութիւնը ղբացեալ Յակոբ Գիւրջեանի, նուիրուած էր իր այրին կողմէ Փարիզ քաղաքին :

Առաջին առթիւ խօսք առաւ զբազէտին ընտանիքին կողմէ իր մէկ թոռը, Տօքթ. Սերժ Տոլստոյ որ չնորհակալութիւն յայտնեց Փարիզի քաղաքապետութեան , արձանագործ Գիւրջեանին որ այնքան հարազատօրէն կրցած է տալ իր մեծ հօր դէմքը , այրի տիկին Գիւրջեանի որուն նուէրին չնորհիւ Փարիզի մէջ յաւիտեան պիտի ապրի մեծանուն զբազէտը : Ապա յիշելով Տոլստոյի այցելութիւնը Փարիզ, եղրակացուց. — «Տոլստոյ կը պատկանի Ռուսիոյ, Ֆրանսայի, աշխարհին :

Գրադէտ Անտրէ Մորուայի ճառը պիտի հրատարակենք առանձին :

Ամէնէն վերջ խօսք առաւ քաղաքապետ Ֆերոն, որ յանուն Փարիզի նախ մեծա – րանք յայտնեց Յակոբ Գիւրջեանի տա – ղանդին համար, յետոյ երկարօրէն ծան – րացաւ Տոլստոյի գործին վրայ : Թուելով անոր գործերը, քաղաքապետը չէջտեց թէ Տոլստոյ կրցած էր կիրարկել արեւմտեան մշակոյթը մնալով հանդերձ ռուս :

Հանդիսութիւնը տեւեց մօտ մէկ ժամ : Ներկաներուն մէջ պաշտօնական անձնա – ւորութիւններէ զատ, կը նչմարուէին Ֆը – րանսացիներ, Ռուսեր եւ Հայեր :

ԱՆԿԼԻՔԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԸՆԴԴԷՄ ԿԱԹՈԼԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ

Քենթըպըրիի Արքեպիսկոպոսը Անգլի – քան եկեղեցւոյ Սինոդի ժողովին մէջ բու – բէն կերպով յարձակեցաւ հռոմէական ե – կեղեցիին դէմ : Բոլոր բարձրաստիճան կղերականներն ալ այս անդամ աւելի սատկացուցին իրենց քննադատութիւննե – րը : Արքեպիսկոպոսը յայտարարեց թէ « Կաթոլիկ եկեղեցին այսօր մեծագոյն արդելքն է Աստուծոյ Թագաւորութեան ի – րականացման , որովհետեւ կը չարունա – կէ մեկուսացուցիչ քաղաքականութեան մը, որ աւելի սպառնալից է քան որեւէ քաղաքական երկաթէ վարագոյր » :

Արքեպիսկոպոսը դեռ վերջերս կը հիւ – րընկալէր ռուս օրթոտոքս եկեղեցւոյ ներկայացուցիչները եւ հաւանեցաւ վեր – սկսիլ «աստուածաբանական վիճաբանու – թիւններ», հարթելու համար քրիստոնեայ տարբեր եկեղեցիներու միջեւ հաստատ – ուած այլամերժութիւնները :

ԱՊԱՒԷՆ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ

*

Անդրադարձած ենք թուրքեւամերիկ – եան կարդ մը «տարակարծութիւններու»՝ որոնք խորապէս կը մտահոգեն Անգարան։ — Թէ խորքին մէջ ի՞նչ հիմնական պատ – ճառներէ կը թելադրուի այդ անհասկա – ցողութիւնը, եւ ի՞նչ տարողութիւն կը ներկայացնէ՝ կ'անդրադառնանք։ Բայց ի բաց չենք խօսիր այդ մասին։ Այսուհան – դերձ, չենք ալ ծածկեր թէ ցրտութիւն մը առեղծուած է, «մութ ձեռքեր դաւ կը նիւթեն», կամ երկուառեք թիւրիմացու – թիւններ դեր կը խաղան այս վերապա – հութեան մէջ։

Պոլսոյ «Վաթան»ը, որ ամէնէն աւելի մտահոգ կը թուի Թուրքեւամերիկեան յարաբերութեանց անբաւարար ջերմու – թենէն, պարբերաբար կ'անդրադառնայ իր եւ պետական շրջանակներու մտահո – գութեանց, ընդգծելով ստիպողականու – թիւնը արագ լուծումի մը։ Կը թուի, թէ անտեսական լուրջ դժուարութիւններու դէմ յանդիման կը գտնուի երկիրը, եւ ե – թէ Մ. Նահանգները չհամաձայնին մօտ 500 միլիոն տոլարի փոխառութեան ա – ռաջարկին, զոր ներկայացուցած են Թուրքերը, տաղնապը կրնայ խորանալ եւ վտանգաւոր համեմատութիւններ առա – նալ։

Երկու երկիրներու միջեւ գոյութիւն ունեցող թիւրիմացութիւնները հարթելու համար, աւելի քան ամիսէ մը ի վեր Ու – շինկթընի մեկնած է Թուրքիոյ դեր – վարչապետ Ճաթի Րիւշտիւ Զօրլու (*)։

Վատահօրէն, բոլոր հարցերու մասին բաց կը խօսին այնտեղ։ Կ'ենթադրենք, որ ցրտութեան հիմնական պատճառներէն մէկը եղած է, Մ. Նահանգներու համար, Թուրքիոյ վերապահութիւնը՝ ամերիկեան ուժերու թրքական շրջանակներու մէջ բանալումին դէմ, ինչպէս նաեւ սահմա – նափակումը ամերիկեան նախաձեռնու – թիւններու, Թուրքիոյ մէջ։ Ի վերջոյ, Ամերիկացիները փորձ ըրին քաղաքական եւ դիւանագիտական մարզարաններու վը – րայ, եւ չատ լաւ գիտեն՝ թէ, առանց ջնճռական երաշխիքներու, Թուրքիոյ «բարեկամութիւն» ու «զործակցու – թիւնը» յարաբերական եւ պարագայա – կան արժէք միայն կը ներկայացնէ։ Ու – րիշներ ալ կ'ըսեն, թէ Թուրքիոյ ներքին կեանքը եւ միջկուսակցական մշտաբորբոք վէճերը անվստահութիւն կը ներշնչեն Ուշինկթընի։ Իսկ առեւտրական շրջա – նակներու համոզումն այն է, որ Թուրքիա «էնֆլասիոն»ի մը նախօրեակին կը զըտ – նուի, եւ Ամերիկացիները մտահոգ են եւ – մտական ցնցումներու հաւանականու – թեամբ։

Ինչ որ ալ ըսուի կամ ենթադրուի, բա – ցորոշ է որ Անգարայի եւ Ուշինկթընի միջեւ լուրջ տարակարծութիւններ կան, եւ նախագահ Պայարի թէ վարչապետ Մենտերէսի Մ. Նահանգները այցելութիւ – նը բաւական չէ եղած անհասկացողու – թիւնները զսլմանելու։ Հաւանական է, որ յառաջիկային անդամ մը եւս չփոխ հաստատուի Մենտերէսի եւ ամերիկեան պետական շրջանակներու միջեւ։

Շահեկան են «Վաթան»ի խորհրդածու – թիւնները՝ թուրքեւամերիկեան ցրտու – թեան շուրջ։ — Տեսէք, թէ ինչ կը գրէ Ահմէտ Էմին Եալման, 9 Յունիսի թիւով.

— «Անձկութեան մը մէջ ենք, եւ փը – կութեան կը սպասենք։ Ուրիկ՞ պիտի գայ այդ փրկութիւնը։ Սեւեռած ենք հորիզո – նին ու պատասխանի կը սպասենք։ Ցոյս ունէինք, որ այս տարի բերքը չատ առատ պիտի ըլլայ։ Սակայն, Ապրիլէն ետք այդ յոյսն ալ ջուրը ինկաւ։ Բաղդատմամբ անցեալ տարուան՝ աւելի զոհացուցիչ է ցորենի բերքը, այս տարի։ Բաղդատմամբ անցեալ տարուան՝ աւելի զոհացուցիչ է ցորենի բերքը, այս տարի։ Սակայն, մեր ակնկալութիւնները կը մը – նան երազ։ Փրկութեան միակ յոյսը, այս պայմաններուն մէջ, կը մնան Մ. Նա – հանգները, ուրկէ յուսատու լուրեր կը հասնին վերջերս։ Դեր – վարչապետ Ճա – թի Զօրլու տենդագին աշխատանքի լըծ – ուած է, թրքական դատը պաշտպանելու եւ թիւրիմացութիւնները փարատելու համար։

«Պէտք չէ մոռնանք, թէ նախագահ Պայարի եւ վարչապետ Մենտերէսի Մ. Նահանգները այցելութենէն առք՝ կարդ մը սեւ ամպեր մթագնած են Թուրքեւամե – րիկեան յարաբերութեանց հորիզոնը։ Կարդ մը մարդիկ, որոնք շահ ունին տա – րաձրութեանց ստեղծումին եւ մեր յա – րաբերութեանց ձգտումին մէջ՝ գործի լծուած են։ Եւ սակայն, ցրտութիւնը հե – տեւանք է նաեւ երկու կողմերու փոխա – դարձ անհասկացողութեան եւ տարակար – ծութեանց ստեղծումին։

« Անհրաժեշտ է Մ. Նահանգներուն ներշնչել այն վերջնական համոզումը՝ թէ կարելի չէ տարակուսիլ Թուրքիոյ բարե – կամութեան մասին, եւ թէ հաւաքական ապահովութեան ամէնէն կարեւոր ու փա – փուկ յիշատակներէն մէկը մենք ենք, Ա – մերիկացիները պէտք է հաւատան, թէ մեզի ընծայուած աջակցութիւնը չատ ճշմիտ է, համեմատաբար այն դերին՝ զոր ստանձնած ենք ազատութեան ճակա – տին վրայ։ Օրինակի համար, Ցունաստա – նի ընծայուած օժանդակութիւնը հնդա – պատիկն է մեզի տրուած վարկերուն։

« Ինչո՞ւ է այսպէս։ — Որովհետեւ ցարդ չսորվեցանք ու չկրցանք աշխատիլ անհրաժեշտ ձեւերով, Ամերիկացիներուն ճանչցնելու համար մեզ ու մեր դատը։ Տարբեր սխալներ ալ գործեցինք անշուշտ։ Հակառակ այն իրողութեան, որ Ամերի – կացիները դիտեն թէ ամէնէն աւելի Թուր – քիոյ մէջ կը պտղաբերի ամերիկեան ա – ջակցութիւնը, մեզի ընծայուած օգնու – թիւնը մնաց ցարդ սահմանափակ »։

«Վաթան»ի խմբագրապետը ապա մի – ջոցներ կ'առաջարկէ՝ օր առաջ թիւրիմա – ցութիւնները փարատելու եւ ապահովելու Միացեալ Նահանգներու ամբողջական վս – տահութիւնը։ Անհրաժեշտ կը նկատէ, ա – մէն բանէ առաջ, վերջ տալ ներքին պայ – քարներուն եւ միջկուսակցական վէճե – րուն։ Միակ ճակատով ու միակամ ներ – կայանալ արտաքին աշխարհին։ Ծրագրը – ուած աշխատանքով՝ լուսաբանել ամե – րիկեան հանրային կարծիքը։ Աւելի խոր բարեկարգութիւններ դործի վերածել ներքին կեանքի մէջ։ Քէն չպահել, չվըշ – տանալ, ընդհակառակն՝ լուսաբանել։

Թերթը կը շեշտէ նաեւ թէ միջազգային քաղաքական կացութիւնը, ինչպէս նաեւ քաղաքական եւ զինուորական առաջա – դրութիւնները, Թուրքիան կը վերածեն կեդրոնական ուժի մը։ Հետեւաբար, ան – կարելի է որ Ամերիկացիները ուզեն չեեոնել եւ չգնահատել Թուրքիոյ կարե – ւորութիւնը։ Ուրեմն, հարկ է անմիջա – կանօրէն լծուիլ յարաբերութիւնները բը – նականոն դարձնելու աշխատանքին։

ԱՐԵԻԵԼԻՔ

(*) Ցառաջ։— Րիւշտիւ Զօրլու արդէն վերադարձաւ Մ. Նահանգներէն։ Պահան – ջուած 500 միլիոն տոլարի փոխարէն, Թուրքիոյ պիտի տրուի 100 միլիոն տո – լար 30 + 70 միլիոն)։

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ԼՈՐՏ ՄԸ ՓՈՔՐ ԱՍԻՈՑ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԷՆ ՆԵՐՍ

*

Այդ արքայութենէն նշոյլ մը իսկ կարե – լի չէր տեսնել, ամէն կողմ աւերածու – թիւն ու պարապութիւն կը տիրէր, այն աստիճանի, որ կը սոխպուէր հետեւեալ պատկերացիկ խորհրդածութիւնը ընելու։

«Այստեղ լոյսերու մէջ ողողուած բնա – վայր մըն է, որ վերածուած է նախնական իր տարրերուն՝ հողի, ջուրի եւ ապառա – ժի։ Ան կը նմանի հողամասի մը ուր մար – դը տակաւին կը սպասէ արարչագործու – թեան լրումին, իրականութեան մէջ տեղ մըն է՝ ուր ինքը դադրած է գոյութիւն ու – նենալէ, քանի որ լերան մը նախատիպը հանդիսացող բնութեան մէկ ժայռին ճակ – տին վրայ ստորագրութիւնը դնելով, վե – րածած է զայն պատմագիտական դրաշա – րանի մը»։

Ահա թէ ինչպիսի ողբալի վիճակի մէջ կը գտնուի մեր պաշտելի Վանը, հոն բուերը կը վայեն, ու ըստ լորտ Քինրոսի պատկերալից խօսքերուն՝ հնագոյն քա – ղաքակրթութեան մը օրօրանը հանդիսա – ցող այս գմայլելի բնավայրը, այսօր՝ 1915ի աւերածութենէն քառասուն տարի ետք՝ կը մնայ անբնակ ու կը սպասէ ա – րարչագործութեան լրումին։

Քառասուն տարիէ ի վեր է, որ հեռա – ցած է Վանայ եւ ամբողջ Հայոց աշխար – հի իրաւատէրը՝ Հայը քառասուն տարիէ ի վեր է, որ հոն առանձին կ'իշխէ Թուր – քը, քառասուն տարիներէ ի վեր է, որ ան մելիսաններով նպաստ կը ստանայ Ամերի – կայէն, ինչ բանով կրցած է նպաստել դժ – բախ այդ երկրին, մինչեւ հիմա ինչ ը – րած է եւ ասկէ ետք ինչ է ընելիքը…։

Հին Վանը քարակոյտ մը վերածուած է, Այգեստանի ծառերն ու ծաղիկները չորցած են ու ան անապատ մը վերած – ուած է, իբր բնակչութիւն՝ ափ մը Քիւր – տեր կը մնան, պանդոկ մը իսկ գտնել կարելի չէ, իսկ այն ինչ որ նոր Վան կը կոչուի՝ ծառազարդ պողոտայ մըն է, ո – րուն եզերքներուն վրայ քանի մը կառա – վարական չէնքեր կը նշմարուին։

Վանը պարապ է, պարապ, Թուրքը ի վիճակի չեղաւ ձեւափոխին պարապութի – նը լեցնելու, կառավարութիւնը պահ մը խորհեցաւ Պուլկարիայէն եկած փոմաք – ները հոն փոխադրել, բայց համայնավա – րական լուծին ենթարկուած այդ տարրը անվստահելի գտնելուն համար, հրաժա – րեցաւ այդ ձեռնարկէն ու ներկայիս միակ դարման մը նկատի ունի՝ համալսարան մը բանալ ….

Բայց ի՞նչ պիտի ըլլայ անոր նպատա – կէն ու նպաստը, ի՞նչ բանի պիտի ծառա – յէ անապատին մէջ չէնք մը կառուցանելը։

Ահա սա Ռուսերը … լորտին կ'աղաղա – կէր տարիներով Ամերիկա ապրած Քիւրտ մը, մեր տունը քանդեցին, մեր թշնամի – ներն են։

Ոհ սա Հայերը, կը յաւելուր ան, անոնք ալ մեր թշնամիներն են, բայց… երկիրը կը չէնցնէին, հոսկէ գացին, երկրին բա – րօրութիւնն ալ անհետացաւ։

Քիւրտը բնատուր իր տգիմութիւնովը դոնէ ղրապաշտ է եւ անկեղծ, մինչդեռ Թուրքին քով այդ բարեմասնութիւնը նը – ւազ զարդացած ըլլալուն, ոչ միայն չէ փնտռեր մեզ, այլ աւելով կ'ատէ ու ամէն ճիգ կը թափէ մեր դոյութիւնն իսկ ուրա – նալու։

Այդ նպատակին հասնելու համար, դի – տակցաբար ան կը դիմէ ամէն միջոցի, մասնաւորապէս՝ ծիծաղելի դառնալու աստիճան՝ խեղաթիւրելով պատմական ա – նառարկելի տուեալները։

Ձիշդ Վանի աճպարար ճաշարանապե – տին պէս, Թուրք ընտրանին՝ կուսակալը, ոստիկանապետը եւ ղպրոցին տնօրէնը՝ կը տեսն ու կը տեսն, առանց կարմրելու։

ՏՈՔԹ. Պ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

(12)

ՋՕՐ. ՆԱԶԱՐԲԷԳԵԱՆ

●

(Գ. եւ վերջին մաս)

Զօր. Նազարբէգեանը հրամայեց պա – հեստի ուժերէն դուրս դալ առաջաւոր դիրքերից եւ հետապնդել Թուրքերը, Յունուար 19ի լուսաբացին Դիլմանը նո – րէն մեր ձեռքին էր։ Միայն կենտրոնի դիրքերում Թուրքերը թողել էին 900 ըս – պանուած, իսկ զերիների եւ վիրաւոր – ների թիւը հասնում էր երեք հազարի։

Խալիլ փաշան սկսաւ քաշուել դէպի Թիւրքիա, զօր. Նազարբէգեանը քայլ առ քայլ հետապնդում էր նրան։

Այսպէս վերջացաւ Դիլմանի ճակատա – մարտը, եւ սկսաւ Նազարբէգեանի պատ – մական անցքը Բաշկալէի, Վանի, Աղ – ջեւաղի, Ախլաթի վրայով դէպի Ալաշ – կերտի դաշտավայրը (շուրջ 900 քիլո – մեթր)։

Սկսաւ 1915ի Յունիս – սեպտեմբերը։ Զօրաբաժնի հինգերորդ, վեցերորդ եւ եօթներորդ դունդերը մտան Կովկասի հայ – կական չորրորդ բանակի կազմի մէջ, որ Մուշին եւ Բաղէշին սպառնացող կուսնե – րի ընթացքում ստիպեց Թուրքերը մեր դէմ կենտրոնացնել տասն եւ մէկ զօրա – բաժիններ։ Այդ նախապատրաստութիւնն էր Կարինի համար մղուելիք ճակատա – մարտի։ Ալաշկերտում տեղաւորուած Թր – քական զօրաբաժինները ուժասպառ էին եռամսեայ կռիւների ընթացքում եւ մնա – ցել էին ամեռելու։ Զօր. Նազարբէգեանի բանակի դէմ կանգնած, նրանք չէին կա – րողանում մի չարք լեռնանցքերի միջով անցնել, երբ դեկտեմբերին սկսան ռազ – մական գործողութիւնները Կարինի լեռ – նագաշտերի ուղղութեամբ։ Զօր. Նազար – բէգեանը վերջնապէս գրաւեց Ալաշկերը – տի լեռնադաշտը։

Նոյն ժամանակ Ծննդեան պիշերը 5րդ եւ 6րդ գնդերը յանկարծ հրաման ստացան լքել Զելկանի ամրացուած դիրքերը եւ ա – նանցանելի ձիւների միջով անցնել դէպի Հասան Գալէ, ուր հատանք տանէորդ օ – րը եւ մասնակցեցնանք Կարինի գրաւման կռիւներին, որով Նազարբէգեանի անունը պատմութեան մէջ մտաւ՝ այդ բերդը գրաւելու առթիւ։

Կարինը գրաւելուց յետոյ գնդերը նո – րից վերադարձան իրենց սիրելի հրամա – նատարին մօտ՝ գրաւելու համար Մուշը, Բաղէշը եւ հարուածելու Թրքական Բ. Բանակը, որ Տիգրանակերտից գալով՝ ոգնում էր վերադրաւել Կարինը։

Մուշի տակ տեղի ունեցող մարտերում զօր. Նազարբէգեանը նորէն ցուցադրեց իւր ռազմական բացառիկ կարողութիւն – ները։ Իր ձեռքի տակ ունեցած տակաւա – ին ուժերով նա երբեք չէր պարտուել, հակառակ նրան, որ կռուի վճռական պա – հերին յաճախ էր կարուած եղել հարիւ – րաւոր քիլոմեթրներով հեռու ընկած ռազմական կայաններից, հաղորդակցու – թեան միջոցներից, պինուորների քանակի լրացումներից։ Կռուին մասնակից տա – նատեաններից ո՛ր մէկը կը մոռանայ Թր – քական Բ. բանակի զօրեղ ճնշման տակ կատարած նահանջը Թորթում – Ախլաթ դիրքից, երբ զօր. Նազարբէգեանը վեր – ջինն էր նահանջում եւ կատարելապէս ու – ժասպառ, հրամայում էր տանել իրեն պատգարակի վրայ դրած, բոլորից յե – տոյ։ Ի հարկէ նա մեղմից աւելի լաւ էր դիտակցում, որ մենք պէտք է յաղթանա – կը չհանենք Կարինի տակ։

Ահա թէ ինչպէս էր գրաւում իր բոլոր պինակիցների սիրտն ու հոգին զօր. Նա – զարբէգեանը, ահա թէ ինչու էին չհոգում յաղթանակը նրա հրամանատարու – թեամբ՝ սակաւաթիւ, չնչին ուժերով նը – րան շրջապատողները։

Դիլմանի ճակատամարտը միայն սկիզ – բըն էր զօր. Նազարբէգեանի ռազմական փառքի, որով նա ժողովրդական հերոս դարձաւ՝ մխրճուելով Թուրքահայաստա – նի սահմանները եւ մեծ յաջողութեամբ իրագործելով Ալաշկերտի դաշտավայրի տիրապետման հրահանգը։ Եթէ Ռուսաս – տանում յեղափոխութիւնը տեղի չունե – նար, ապա կերպ կ'ընթանար հայ ժողովր – դի բախտը — յաւիտենապէս Հայերն ի – րենց ձեռքում կը պահէին Նազարբէգ – եանի դրաւած չորս վիլայէթները, առանց զանոնք կորնցնելու պատերազմի ամբողջ ընթացքում։

Նոյնիսկ թշնամին խոնարհում էր զօր. Նազարբէգեանի ռազմական մեծ տաղան – դի առջեւ։ Հաշտութիւն կնքելուց յետոյ երբ Խալիլ փաշան եկաւ Երեւան, ուղեց այցելել նրան, որ «երկու տարի շարու – նակ հարուածում էր իրեն՝ առանց մէկ անգամ իսկ պարտուած լինելու իրենից»։ Այս բառերով էր ողջունում Խալիլ փաշան զօր. Նազարբէգեանը՝ ի պատիւ իրեն կազմակերպած հացկերոյթի ժամանակ։

Նազարբէգեանը հետեւեալ բառերով պատասխանեց իր հիւրին.

— « Մինչեւ հիմա մենք էինք ձեզ հար – ուածում, այժմ դուք էլ մեզ էք հարուա – ծում, իսկ ի՞նչ է լինելու հետագայում, միայն Աստուած դիտէ»։

Ցուսանք, որ ապագայ սերունդները ըստ արժանւոյն կը վերականգնեն զօր. Նազարբէգեանի պատմական դերն ու մեծ պատերազմի ընթացքում կատարած ռազմավարութիւնը եւ երկար ժամանակ կը պահեն իրենց սրտերում նրա անուան յիշատակը՝ իբրեւ ժողովրդական հերոսի եւ մեծ զինուորի։

ԲՕՑԵՎՕՑ

(Ա. Զերնըհշեան)

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Մարսէյլի եւ շրջանի Տէ – պիթաւ տը Պուասօն ընկերակցութեան «պուլ»ի մեծ մրցումին՝ այս տարուան ախոյենութեան բաժակը չահած է Մինաս Աչճեանի խումբը, յաղթելով 35 խումբե – րու։ Խաղերը տեւած են երեք օր, ի ներ – կայութեան խուռն բազմութեան մը եւ զանազան պաշտօնական անձնաւորու – թեանց։

Տեղական թերթերը այս առթիւ հրա – տարակելով խմբանկարը, կ'ըսեն թէ Աչ – ճեան անցեալ տարի յաղթուած էր միայն վերջնաւորութեան, ու կը գովեն անոր ճշդրիտ հարուածները։

ՆԱՅՈՒՄ ԶՕՏՍԳԵՉ ՀԱՅԿ

*

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

Մինչև ուշ գիշեր Նայումի տունը լեցուն էր հյուրերով։ Ամենքն էլ եկել էին Նայումի հարսանիքին։ Ամենքն էլ ուրախ էին, ամենքն էլ ժպտում էին։ Միայն Նայումի հարսը՝ Ասյա հարսնացուն էր տխուր։ Նա ոչ մի խոսք չէր ասում, ոչ մեկի հետ չէր խոսում։ Ամենքն էլ զարմանում էին նրա վրա։ Ոմանք ասում էին, թե հարսնացուն ամաչում է, ոմանք էլ ասում էին, թե նա հիվանդ է։

Ծանոթ չէին էլ նրանք, որոնք նրան տեսել էին ճանապարհին։ Ասյա աղջիկը շատ գեղեցիկ էր։ Նրա գեղեցկությունը նման էր գարնան առավոտվա արևի։ Նրա աչքերը նման էին երկնքի պայծառ աստղերի։ Նրա ունքերը նման էին սևագույն աղեղների։ Նրա ատամները նման էին մարգարտի։ Նրա շրթունքները նման էին վարդի թերթերի։ Նրա ձայնը նման էր սրինգի ձայնի։ Նրա ամբողջ մարմինը նման էր ոսկու։

— Ախ, ասում էին նրանք, ինչո՞ւ է այդպես տխուր հարսնացուն։ Ինչո՞ւ է նա այդպես լուռ։ Ինչո՞ւ է նա այդպես տրտում։ Ինչո՞ւ է նա այդպես մռայլ։

Ոչ ոք չգիտեր պատճառը։ Ոչ ոք չգիտեր, թե ինչո՞ւ է Ասյա հարսնացուն այդպես տխուր։ Ոչ ոք չգիտեր, թե ինչո՞ւ է նա այդպես լուռ։ Ոչ ոք չգիտեր, թե ինչո՞ւ է նա այդպես տրտում։ Ոչ ոք չգիտեր, թե ինչո՞ւ է նա այդպես մռայլ։

Ասյա հարսնացուն ոչ ոքի հետ չէր խոսում։ Նա միայն մի հոգու հետ էր խոսում։ Նա միայն մի հոգու հետ էր ժպտում։ Նա միայն մի հոգու հետ էր ծիծաղում։ Նա միայն մի հոգու հետ էր զրուցում։ Նա միայն մի հոգու հետ էր զվարճանում։ Նա միայն մի հոգու հետ էր զբաղվում։ Նա միայն մի հոգու հետ էր զբոսնում։ Նա միայն մի հոգու հետ էր զբաղեցնում։ Նա միայն մի հոգու հետ էր զբաղմունք ունեն

պէտք է իրրեւ այդպիսին ընդունուի ժը – նեւի մէջ :

× Նախկին վարչապետ մը, Փոլ Ռէնո վերադարձին մը կը տեսնէ Սթալինի եւ Արեւելքի քաղաքականութեան մէջտեղ : Արտաքին գործերու յանձնաժողովին փոխ նախագահը, Պարտու, կը զարմանայ որ այնքան լաւատեսութիւն կը տիրէ Ժընեւի ժողովին առթիւ : Զօր· Պիյոթ, Փարիզի երբեմնի զինուորական կառավարիչը, կոկորդի Տարաս Բուլբային կը նմանցնէ Արեւելքը, յոռետես եղրակացութեան մը յանգելով :

Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ Մոսկուա կը հաւանի լրջօրէն բանակցիլ : Արտաքին գործերու նախարարութիւնը կը քննէ Արեւելեան յայտարարութիւնները, սպա – սելով Մոսկուայի դեսպանին լրիւ տեղեկագրին :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱՑԻՆ Վիէննա հասած լուրերու համաձայն, երկրին կացութիւնը հետզհետէ կը ծանրանայ : Զրոյց կը շրջի թէ վարչապետը պաշտօնանկ եղած կամ Մոսկուա զացած է, տիպղոլական դէր ծուլ : Տասնապաթիւ ոստիկանները ղրկուած են Փեշթ : Զինեալ պահակները կը հսկեն ուսեալ խանութներուն վրայ : Պատրաստութիւններ կը տեսնուին նոր զօրք ղըր – կելու Ազարիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ սահ – մանապլուխը եան· :

ԱՒՍՏՐԻՈՑ հաշտութեան դաշնագիրը Լոնտոնի ժողովին կղմէ եւս վաւե – րացուեցաւ, մխիթարութեամբ : Կը մնայ որ Թագուհին ալ ստորագրէ :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ երկու մասերուն միաց – ման ծրագիրը, որ մանաւանդ նախումբի մը յղուած էր, պատրաստ է արդէն եւ հաւանաբար պիտի ներկայաց – ուի Ժընեւի ժողովին : Ծրագիրը կը նախատեսէ :— 1· Ազատ ընտրութիւններ ամբողջ երկրին մէջ :— 2· Ազգ· ժողովի մը կազմութիւնը, իրրեւ արդիւնք ազատ ընտրութեանց :— 3· Մշակում նոր սահ – մանադրութեան եւ պատրաստութիւն հաշտութեան բանակցութեանց :— 4· Քուէարկում Սահմանադրութեան եւ նոր կառավարութեան մը ամբողջ Գերմանիոյ մէջ, հաշտութեան բանակցութիւնները կատարելու համար :— 5· Ստորագրութիւն եւ գործադրութիւն հաշտութեան դաշ – նագրի :

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ հետզհետէ կը ծա – ւալին Ֆրանսայի դանագան մասերուն մէջ : Առջի օր աշխատանքը դադրեցուցին Սթրօէնի բանուորները, Լըվալուայի մէջ : Բանթողները կը պահանջեն ժամա – կան քան ֆրանք յաւելում, արձակուրդի պարգեւ՝ քսան հազար ֆրանք եւ երեք չաբաթ արձակուրդ :— Գործադուլը դադ – րեցաւ Տոնժի քարիւղի պատրաններուն մէջ : Ցաջող բանակցութիւններ կը կատարուին Սէն Նազէրի նաւահանգիստին մէջ : — Սենտիքաները կը պահանջեն փոխա – րինել հաւաքական պայմանագիրներու բա – նակցութիւնները : — Օմեքուրի բանթող – ները դիրք բռնելով Սիտելար գործարա – նին մէջ, քարկոծեցին պահակները եւ պինուորները :

ՄԻՈՑԵԱԼ ԵՒՐՈՊԱՑԻ ընդհ· ժողովը բացուեցաւ Յուլիս 5ին, Սթրազպուրկի մէջ, նախագահութեամբ երիցագոյն ան – դամին (Իտալացի) որ 82 տարեկան է : Նախագահ ընտրուեցաւ անգլիացի երես – փոխան մը, Սըր Ճոն Մաքլէյ : Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ բնակչութիւնը, որ երեք միլիոն էր 1776 Յուլիս 4ին, բարձ – րացած է 165·250·000ի :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԼԻՈՆ·—Տէր եւ Տիկին Յորէն Սողոմոնեան եւ բոլոր պարագաները կը ծանուցանեն թէ վերոնիկ Մաւուկեանի մահուան քառասունքին առթիւ, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, այս կիրակի, Լիոնի Հայոց եկեղեցին, 69 ռիւ Լուի Պլան : Կը խնդրուի իր յիշատակը յարգողներէն ներկայ ըլլալ :

— ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ —

Հերթական դասախօսութիւնը, այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին, Լը Ֆատէ սրճարանին վերնայարկը, մէթրօ Ֆատէի դիմաց :

Կը խօսի՝ ՏԻՐԱՆ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ :

Նիւթ՝ Անյետադգելի պահանջ մը :

Կարծիքներու փոխանակութիւն եւ հաճելի անակնկալներ : Մուտքը ազատ է :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Եղանակի ամենամեծ զաշտահանդէսը, նուիրուած ՀԵՐՈՄՆԵՐՈՒ ՕՐուան :

Նախաձեռնութեամբ «Վարանդեան» կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբին, 24 Յուլիս կիրակի ամբողջ օրը Փոն մը Շէրիւբի ծայ – նօթ զեղածիծաղ ծառաստաններուն մէջ, (Լա Փլէն, նախկին վայրը) :

Մանրամասնութիւնները յայտրդով :

49ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի մասնաճիւղին եւ Հայ Երիտ· Ընկերակցութեան :

Այս կիրակի, Ալամպրայի ընդարձակ եւ օդասուն սրահներուն մէջ, կէսօրէն մին – չեւ կէս գիշեր :

Տարեդարձի հանդիսութիւն ժամը 12 – էն 16 :

ՃԱՇ :

Բանախօսութիւն, ուղերձ, երգ, պար – տասանութիւն, նուագ :

Ներկայ պիտի գտնուին Հ· Բ· Ը· Մի – ութեան Եւրոպայի կեդր· Ցանձնաժողովի փոխ – առեներ Տօքթ· Արամ Պէօյիւրեան եւ ընդհ· քարտուղար Պ·Օննիկ Թադէոսեան, որոնք խօսք պիտի առնեն :

Պարահանդէսը ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր : Պար, անակնկալներ, քոթիյոն, առաջնակարգ նուագախումբ :

Ճաշի տոմսերը պարահանդէսի մաս – նակցութեան իրաւունքն ալ կուտան :

Տոմսերը կարելի է հայթայթել մաս – նաճիւղի եւ Հայ Երիտ· Ընկերակցութեան անդամներէն :

Ոչ մէկ հանդանակութիւն :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Թաղ· խորհրդոյ հրաւէրով Տ· ԱՐՏԱԿ վրդ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ պիտի դասախօսէ Պոմոնի Սահակ Մեսրոպ սրահին մէջ, այս հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9·30ին : Նիւթը Հովուին եւ ժողովուրդին փոխ յարաբերութիւնները :

Կը հրաւիրենք Մարսիլիոյ հայ հասա – րակութիւնը, եւ մասնաւորաբար բոլոր քահանայ հայրերը ներկայ ըլլալ սոյն չինիչ դասախօսութեան :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Աննա Կարապետեան (Պուլկարիա), Տիկին Մարի Կարապետեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Տանայեան եւ զաւակները (Պուլկարիա), Տէր եւ Տիկին Թովմաս Տանայեան եւ զաւակները (Պուլկարիա), Այրի Տիկին Համազասպ Եսայեան, Այրի Տիկին Շնորհիկ Յակոբեան, Այրի Տիկին Ֆըննըզլեան, Այրի Տիկին Մօրթիկեան, Այրի Տիկին Կարապետեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Պայտարեան, Տէր եւ Տիկին Ս· Եղիազարեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Մովսէս Խաչեան, իրենց խորին չը – նորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն ա – նոնց որոնք անձամբ, կամ ծաղկեպատկով ներկայ եղան Գրիգոր Կարապետեանի յուղարկաւորութեան (28 Յունիս, ի – սիի դերեզմանատունը) :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ճ· Կ· Խաչէ Անկէնի տարեկան հանդէսը Հոկտեմբեր 16ին :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ Հ· Ց· Դ· Մար – սէյլի Շրջ· կոմիտէի, նախաձեռնու – թեամբ Հ· Ց· Դ· Քրիստափոր Ենթակո – միտէի :

Այս կիրակի, ամբողջ օրը, Սէն Ժիւսթ, 117 Ավրընիւ Բօրօ, Պար տիւ Շապէ, ըն – դարձակ եւ զով ծառաստանին մէջ :

Կը խօսի ընկեր Ա· ՔԻՕՍԷԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, հայ – կական եւ եւրոպական պար, կ'երգէ ընկ· Զ· Գասեան : Հայկական պարերուն կը նուագէ Պ· Հ· Փանոսեան եւ Համբար – ձումեան եղբայրներու խումբը :

Բարձրախօս Պ· Ալֆազի :

Կէսօրէն առաջ պուլի մրցում եւ զանա – զան անակնկալներ :

Ճոխ պուֆէ :

Մուտքը ազատ է :

ՇԱՆ·— Հանդիսավայր երթալու համար առնել թիւ 55 թրօլէյն եւ իջնել վերջին կայարանը : Իսկ Շափիթրըէն առնել՝ 1, 4, 5, եւ 11 թիւ հանրակառքերը եւ իջնել Սէն Ժիւսթ : Ինչպէս նաեւ 53 թիւ «Թրօլէ Պառէ»ն եւ իջնել Սէն Ժիւսթ :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ մաքուր fօնֆէէսիօն կարող զործաւորուհիներ պլուզօն, փանթալոն, կիներու համար բարակ քօթոնատ ապրանքներ, ժիւփ, թպլիէ, fորած : Դիմել՝ Յովհաննէս Նիկողոսեանի՝

25, Cours Richard Vitton, Lyon (Montchat)

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆՅԻՆԵՐՈՒՆ

Պոլսոյ Կեդր· վարժարանի Փարիզի նախկին սաները կը հրաւիրուին ընդհ· ժողովի, այս չաբաթ օր, ժամը 18ին, Տօքթ· Հանէէրի մօտ, 9 ռիւ Սըլիէ :

Համարատուութիւն եւ նոր վարչու – թեան ընտրութիւն : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

Օր· ՄԱՐԻ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ՎՐԻԺ ՀԻՒՍԵԱՆ

Նշանուած

Ս· Շամոն, Ցուլիս 3, Տէսիճ

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Հ· Ց· Դ· Պուլվար Օտ – տոյի «Վոամեան» ենթակամիտէի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ ժամը 21ին, սովո – րական հաւաքատեղին : Ներկայ կ'ըլլան Շրջ· կոմիտէի ներկայացուցիչները : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերները – ներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ս· Կ· Խաչէ Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւ – ղի կողմէ, այս կիրակի ժամը 2էն սկսեալ, Պարան Մալխասեանի օդասուն պար – տէզին մէջ, 21 Սանթիէ տը լա Ռուլ, Պանեէօ :

Հաղորդակց· միջոցներ՝ Լիոնը տը Սօ, իջնել Պանեէօ, կամ օթօպիւս 188, իջնել մէթրօ Պանեէօի առջեւ :

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ·— Կը փնտռեմ եղբայրս՝ կարապետ Պէզիրճեան, հօրը անունը Գրի – գոր, մօրը անունը Նազլը, քրոջ անունը Մաննիկ, բնիկ Ռոտոսթոյի, Մ· Թագա – ւոր թաղէն, 1915ին տարագրութեան ա – տեն կորսնցուցի Մուսուլի (Սինճար տա – ղին) կողմերը : Կը կարծուի թէ Մարսէյլի կողմերը կը գտնուի : Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել «Ցառաջ»ի միջո – ցաւ, իր քրոջը, Մաննիկ Զրտաչեանին, 4, Passage de l'Union. Asnières (Seine)

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ա Լ Ի Ս Ֆ Ի Թ Ա Պ Ճ Ե Ա Ն Ի

Սուիրահօ (ՊՈԼՍՈՑ ԵՐԱԺՇՏԱՆՈՑՑԻՆ)
Երեքշաբթի 12 Յուլիս, ժամը 21ին

SALLE CHOPIN - PLEYEL, 8, Rue Daru
Métro *Ternes*

Յայտագիր՝

ՊՈՒԱՄՍ Ֆերկեպլիհըս Շքէտիրըն
ՏԸՊԻՒՍԻ Պօ Սուար
ՓՈՒՋԻՆԻ Միմիի Աւիաճո
ԿՈՒՆՕ Ֆաուսթ
ՏԷԼԼԱՌՈՒԱ Վէրաճիլ
ՔԱԼԷՅԱ Կրաճատիճաս
ՍՐՈՒԱՆՋՏԵԱՆՑ Գարնան օրեր
ՍԻՒՆԻ Կաֆաւ թռաւ
ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԴ· Ծիրանի ծառ, Կտուկ, Զինչ ու գինչ :
Ա· ՍԱՔԵԱՆ Մարտիկի երգը
Օ· ՏՈՒՐԵԱՆ Սիրերգ
ՊԱՐԹԵՒԵԱՆ Գեղչկուհիին
ԱԼԷՄՇԱՀ Իղձ, Իմ երգը
Հ· ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ Խօսքերիդ մալուխ եմ արի, Խնջոյք :

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐ
ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ ԱՒԵԼԻ ՓԱՅԼ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ···

ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱՒ
ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ
ԶԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈ 8·ԳՅՅ ԵՐՇ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԴԻՄԵՑԷՔ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ
THOMLAC
16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie
ԵՒ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԵՐԸ
52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
166, Av. Aristide Briand PAVILLON -SOUS-BOIS
ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ
Մասնաւորաբար ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹ ԻՒՆ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂԱՆԵՐԿՆԵՐ որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարդարեն, իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն բնութեան սպառնալիքներուն դէմ
ՆԱԵԻ ՆՈՐԱՃԱՇԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM
ԱՅՍ ԱՄԷՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ ԵՒ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ՈՒՐԲԱԹ 8 ՅՈՒԼԻՍ • VENDREDI 8 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7719 31e ANNEE | ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3130

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

« ԹԱՐՄ ՕԴ »

•

Այս բառերը կը զործածէր Ա. Միու – թեան կեդր. Կոմիտէին ընդհ. քարտու – ղարը, Խրուշչեւ, Ցուլիս 4ի ընդունելու – թեան առթիւ որ տեղի ունեցաւ Մոսկուա – յի ամերիկեան դեսպանատան մէջ :

Հաւանութիւն յայտնելով Այզընհաուըր – ի ըղդրական առաջխոսք — բայց ոչ ամ – բողջութեամբ— դիտել կուտար թէ թարմ օդ մը կը հոսէր :

Եւ ինքն ալ կը փորձէր թարմացնել բա – ռերը, կրկնելու համար բազմիցս արտա – սանուած խօսքեր :

Ինչէ էր իր միտքը, — ապացուցանել թէ սկարութեան հետեւանքով չէր որ կարգ մը ձեռնարկներ կատարեցին վեր – ջերս :

— « Մենք ժրաջան պիտի երթանք հաս – տատաբայլ, շիտակ բալելով ինչպէս զին – ուորները : Եթէ բանակցիք հաւասարու – թեան հիման վրայ եւ եթէ դուք մեզի հետ խօսիք պարկեշտօրէն, ամէն բան կը շրտ – կուի » :

Այս խօսքերը կ'արտասանէր յանուն վարչապետին եւ միւսներուն որոնք խոր – վին ներկայ էին ընդունելութեան :

Կը հետեւի թէ Ա. Միութիւնը չուզեր նկուն եւ նախ երեւալ Մ. Նահանգներուն եւ միւս երկու դաշնակիցներուն առջեւ, ժընեւի խորհրդաժողովին մէջ ; որ պի – տի բացուի Ցուլիս 18ին :

Ամէն պարագայի մէջ, կ'ուզէ մթնո – լորտը պատրաստել, ուժդնօրէն պատ – պանելու համար իր դիրքը, յառաջիկայ բանակցութեանց առթիւ :

Այզընհաուըր իր ատուլիսին մէջ յիչե – լով Ա. Միութեան մէջ կատարուած կարգ մը փոփոխութիւնները, կը թելադրէր խոհեմութեամբ հետեւիլ դէպքերու ըն – թացքին :

Միեւնոյն ատեն, բարձրաձայն կը յայ – տարարէր թէ «Մ. Նահանգները պիտի չպատերազմին, Ա. Միութեան արբան – եակները ապատելու համար : Մեր կառա – վարութեան ուղեգիծն է բարոյական ա – կցութիւն » :

Թերեւս այս խօսքերն են որ հաճելի թուած են Մոսկուայի :

Միամտութիւն պիտի ըլլար կարծել թէ բոլոր կանխակալ կարծիքները փարատած են այժմ :

Արեւմտեան պետութիւնները միշտ նոր փաստեր կը պահանջեն, հաւատալու հա – մար Մոսկուայի անկեղծութեան : Իսկ Ա. Միութիւնը երբեք չէ հրաժարած իր հիմ – նական քաղաքականութենէն — ճեղքել Ա – րեւմուտքի միացեալ ճակատը, աւելի դիւրաւ հարուածելու համար մէկն ու միւսը :

Ո՞րն է, ուրեմն, Խրուշչեւի մատնա – նշած «թարմ օդը» :

Յարդ Մ. Նահանգները անօգնական կը համարէին արեւէ բանակցութիւն կամ ժո – ղով՝ Ա. Միութեան հետ : Նոյն իսկ ան – հաճոյ խօսքեր արտասանեցին, երբ Ճըրչիլ կ'ուզէր Մոսկուա երթալ, կարմիր վարիչ – ներուն տեսակէտները իմանալու համար :

Բաւական չուրեր հոսեցան այդ օրերէն ի վեր :

Մօտաւորապէս տասը տարի քաչքչելէ ետք, Ա. Միութիւնը յանկարծ որոշեց ստորագրել Աւստրիոյ հաշտութեան դաշ – նագիրը :

Ցամաքօրէն պայքարելով հանդերձ ա – րեւմտեան Գերմանիոյ հանրապետութեան դէմ, Մոսկուա հրաւիրեց անոր վարչա – պետը, Տոքթ. Ատընաուըր, որ պատաս – խանեց բարեացակամ տրամադրու – թեամբ, կարգ մը հարցումներ ուղղելով :

Նշանակալից խօսքեր արտասանուեցան, նաեւ, Սան Ֆրանչիսկոյի մէջ, Ազգաժո – ղովին հաստատման տանամէակին առ – թիւ :

Մթնոլորտը յայտնապէս նօսրացաւ, դիւրացնելով Զորսերու ժողովին դումա – րումը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԺԸՆԵՒԻ ԺՈՂՈՎԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

*

« ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՁԵՆՔ ԵՐԹԱՐ »

Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, Պ. Անթուան Փինէ, Դշ. ը կարեւոր ճառ մը՝ խօսեցաւ Եւրոպայի խորհուրդին առջեւ, (Սթրազպուրկ), պարզելով իր երկրին քա – ղաքականութիւնը, Ժընեւի խորհրդաժո – ղովին առթիւ : Ահաւասիկ իր ճառին ամ – փոփումը .

— « Սթրազպուրկի ոգին էր որ ներչն – չեց արեւմտեան Եւրոպայի սկզբունքը եւ կազմակերպութիւնը, եւ նոյն ոգին է որ պիտի առաջնորդէ մեզ, երբ, քանի մը օրէն, փորձենք նոր ուղի մը դտնել, տա – կաւին նեղ բայց ապահով ուղի մը որ կը – նայ վաւերական խաղաղութիւն մը ապա – հովել : Մենք ժընեւ պիտի չերթանք իբ – րեւ վաճառականներ : Այնտեղ սակարկու – թիւն պիտի չըլլայ ոչ Եւրոպայի մասին, ոչ ալ Եւրոպայի կռնակին վրայ : Հիմ – նուած՝ Ատլանտեան միաբանութեան վը – րայ, անհրաժեշտութիւն մըն է Եւրոպա – կան միաբանութիւնը, վասն զի պէտք չէ որեւէ տեղի մէջ ձգել անաուդութեան գօտի մը որ ի վերջոյ կրնայ փորձութեան համբայ բանալ բռնի ուժին համար : Մենք թոյլ պիտի չտանք որ այդ միաբա – նութիւնը վէմի ենթարկուի : Եթէ դէպք – երը ապացուցանեն թէ վտանգները կը հե – ռանան , եթէ յամառ գործնականութեան մը չնորհիւ խաղաղութիւնը աւելի խորու – թեամբ հիմնաւորուի , Եւրոպայի մի – ութիւնը միշտ նոյնքան անհրաժեշտ պիտի ըլլայ աշխարհի խաղաղութեան եւ յա – ռաջդիմութեան համար : Եւրոպան կրնար ջլատուիլ վարչաձեւերու տարբերու – թեամբ, կամ վեցերու կազմակերպու – թիւններով, եօթներու միութիւններով , կամ 15նոց կոմիտէներով : Ընդհակառա – կըն, զարձաւ տեւական ստեղծագործու – թիւն մը, ուր համամտութիւն մը կը հաս – տատուի զանազան հոսանքներու միջեւ , ուր բազմազան ճիղեր կը համադրուին : Եւրոպան մեր աչքին կը ներկայանայ չի – նարան մը ուր չարք մը չէնքեր կը բարձ – րանան քով քովի :

« Արեւմտեան Եւրոպայի նպատակներէն մէկն է պաշտպանութեան ճիղերու խիտ ազիւսաչարք մը հաստատել մասնակցող պետութեանց միջեւ : Այդ միութիւնը հաւասարակշռութեան գործիք մըն է, ահմանափակման եւ հակակշռի մեքենայ մը, բայց՝ ամէնուն առջեւ : Ձեր ընդհա – նուր ժողովը հրապարակն է Եւրոպայի հանրային կարծիքին : Ցառաջդիմելով ձեր գծած ճամբուն մէջ, գալոց սերունդ – ներուն համար կը պատրաստէք նոր աշ – խարհ մը իրականութիւնը : Անոնք այդ աշխարհին մէջ պիտի գտնեն նիւթական բարգաւաճման բարիքը, պիտի հաստա – տեն թէ մարդուն հանդէպ յարգանքը բա – նալին է մերձեցման» :

Նախարարը եզրակացնելով, ըսաւ թէ չըլլանային համաձայնութիւնները կրնան ճամբայ բանալ միջչրջանային համաձայ – նութեանց, որոնց չնորհիւ Արեւելքը կը – նայ յառաջիկային մասնակցիլ Աբեւմուտ – քի ծրագիրներուն :

× *Անգլիոյ արտաքին նախարարն ալ խօսք առնելով, ըսաւ թէ Ժընեւի խորհր – դաժողովը սկիզբն է նոր հանդրուանի մը : « Եւրոպայի Խորհուրդը կազմակերպու – թեան միակ ձեւն է որ կրնայ վերահաս – տատել Եւրոպայի միութիւնը » :*

Ուրիշներու կարգին, խօսեցաւ արեւ – մտեան Գերմանիոյ ներկայացուցիչը, յա – տադովելով քաղաքական եւ տնտեսական գործակցութիւնը :

ԱՆԳԱՐԱ. պիտի կոչուի Փարիզի 16րդ Թաղամասի փողոցներէն մէկը :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ՏԱԿԱՒԻՆ ՔԱՆԻ՞ ՏԱՐԻ ...

Միշտ նամակներ կը ստանանք հետեւ – եալ բովանդակութեամբ .

— Կը խնդրուի չկրճատել : (Կամ խնա – յողութեամբ գործածել մկրատը) :

Ուրեմն, կարգ մը պատուարժան թղթ – ակիցներ տակաւին չեն հասկցած թէ ի՛նչ կ'ընենք եւ ինչո՛ւ կ'ընենք :

Մի կարծէք թէ հաճելի կամ դիւրին բան է կրճատումը :

Ո՛ւր էր որ կարենայինք մկրատով կտ – րել ձախողած թղթակցութեան մը մէկ երրորդը կամ կէսը, ողջ մասը փրկելու համար :

Ընդհակառակն, ստիպուած ենք աւրել, սրբագրել եւ ընդօրինակել : Երբեմն ալ բնագիրը մէկդի դնել եւ վերէն վար խմբ – բագրել :

Որո՞ւ համար հաճելի է այս տաղտու – կը, որ կը տեւէ տարիներէ ի վեր :

Գրողները իրենք երբ թղթատարին կը յանձնեն ձեռագիրը, անգամ մը աչքէ կ'անցընե՞ն :

Ես վստահ եմ որ շատերը չեն ալ կրնար իրենց գրածը կարդալ : Եւ խմբագիրը հարկադրուած է աչք ու միտք յոգնեցնել թափթփած, անընթեռնելի եւ խառնիխուռ – որն շարադրութեանց վրայ, որպէսզի կարենայ գրաշարին յանձնել :

Շատերը յատուկ անուններն ալ կը գրեն սովորական բառի մը պէս, ջեզի ձգելով հակել հիւսուածքը :

Տակաւին կան ուշ մնացողները, որոնք «յապաղած» մը փակցնելով նամակին, կը կարծեն թէ ամէն բան կը շտկուի :

Երկու օր առաջ թղթակցութիւն մը ըս – տացանք գաւառէն, Մայրերու Օրուան առթիւ :

Ստուգեցինք թէ հաւդէսը տեղի ունե – ցած է առնուազն մէկ ամիս առաջ :

Հապա թատերական ներկայացումնե՞րը :

Մեծ մասով սովորական խաղեր են որ կը ներկայացուին, միշտ «չէեղ և անուա – խըմբաց», իբրեւ հասուութաբեր ձեռնարկ :

Եւ կը սպասեն որ խաղին մանրամաս – նութեանց հետ դերակատարներու խա – ղարկութիւնն ալ նկարագրուի :

Դեռ չեմ յիշեր այս կամ այն հանդէսին մասնակցողներուն անունները :

Յաճախ տեղ կուտանք, ի բաջալերու – թիւն : Բայց երբեմն թղթակցութիւնը կէս առ կէս անուններէ բաղկացած կ'ըլլայ :

Կը մոռնան որ թերթը միայն այս կամ այն բաղաքին ու գիւղին չի պատկաներ :

Վ.Ա.Հ.

ԱՅԶԸՆՀԱՈՒԸՐ

ԿԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԷ ԽՐՈՒՇՉԷՒԻ

*

ՉԸՆԵՒԻ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՄ ՀԱՇՏԱՐԱՐ

ԵՒ ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ՈԳԻՈՎ »

Այզընհաուըր իր Ցուլիս 6ի լրա – գրական առաւլիսին մէջ պատասխանեց Խրուշչեւի ճառին : Ըսաւ թէ իրենց փըն – տռած խաղաղութիւնը կրնայ ձեռք բեր – ուիլ միայն միջազգային վստահութեան վերահաստատումով : Մանաւանդ պէտք ծանրանալով սպառազինութեանց հակա – կշռին վրայ, դիտել տուաւ .— Բաղդա – տաբար դիւրին է պարակել արդէն ար – տադրուած հիւլէական եւ ղասական սպա – ռազինութիւնները : Դժուարութիւնները մատնանշելով հանդերձ, Այզընհաուըր անկարելի չի դտներ հակակշռի ձեւ մը դտնել :

Անդրադառնալով Ժընեւի խորհրդաժո – ղովին, նախագահը բացատրեց թէ Մ. Նահանգները պէտք է չմտան մեղմացնել միջազգային յարաբերութեանց լարումը , որպէսզի վստահութիւնը վերահաստատ – ուի : «Ամերիկեան պատուիրակութիւնը Ժընեւ կ'երթայ յուսալից, հաշտարար եւ բարեկամական դիրքով մը : Իր կառա – վարութեան անդամներէն ոեւէ մէկը չէ ըսած թէ խորհրդային կառավարութիւնը Ժընեւ կ'երթայ տկար վիճակի մը մէջ : Մենք ամէնքս պիտենք Ա. Միութեան զին – ուորական մեծ ուժը : Մ. Նահանգները երբեք միտք չունին որեւէ բան մերժելու կանխակալ կարծիքով կամ զոռոզու – թեամբ » :

Նախագահը ուժդնօրէն զատապարտե – լով խելագար զինարչաւը, բացատրեց թէ Ժընեւի խորհրդաժողովը պիտի չքննէ զինաթափութեան հակակշռի խնդիրը, այլ պիտի ուսումնասիրէ սա հարցը թէ ո՛րն է լաւագոյն մեթոդը զայն լուծելու : Իր կարծիքով, սպառազինութեանց կրճա – տումը կարելի է միայն փոխադարձ վըս – տահութեամբ :

ԻՏԱԼԻՈՐ նոր դահլիճը (15րդ) կոչ – մուեցաւ վարչապետութեամբ Անտոնիո Սայնիի, որ Սիկիլիացի հողագործ մըն է եւ ախոյեան հողային օրէնքի բարեփոխման : Նոր վարչապետը կը տքնէր երկու չաբա – թէ ի վեր, մեծ դժուարութեանց հանդի – պելով : Իրազեկները կը կարծեն թէ պիտի չկրնայ հաստատուն մեծամասնութիւն մը չահիլ :

ՏՒՐՈՒՆԻ

Յաւով կ'իմանանք թէ երեքշաբթի իրի – կուն ժամը 10·30ին, յետ երկարատեւ հի – ւանդութեան Միլանի մէջ մեռած է Այրլ Տիկին Մարգրիտ Պոդոսեան :

Ողբացեալը կինն էր քնիկ Սամսոնցի ծանօթ բարերար Տիգրան Պոդոսեանի որ յանկարծամահ եղաւ 1947ին :

Մեր ցաւակցութիւնները իր զաւակնե – րուն՝ Փիլիէբին, Պերնարտիին և Վահէ – ին, ինչպէս նաեւ իր քրոջ՝ Տիկին Աննա տը Քոմբէրի (պելժիական Քօնկօ) եւ ընտանեկան պարագաներուն :

ԴՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

Ինքնաչարժի եւ կարգ մը ուրիշ ճար – մարմարուհամի գործատուները չաբաթէ ի վեր գործադուլներ կը կազմակեր – պեն, պահանջելով ժամական քսան ֆը – րանքի յատելում, տարեկան երեք չաբաթ արձակուրդ եւ 15 հազար ֆր. պարգեւ :

Սիթրոէնի գործատուները ամբողջու – թեամբ դադրեցուցած են աշխատանքը : Գործադուլը տարածուեցաւ Փոնտաի աշ – խատանոցներուն մէջ ալ :

Երկուշաբթիէն ի վեր Սիթրոէնի Լըվա – լուայի գործարանին չրջակայքը բազմա – թիւ ոստիկաններ կը հսկեն բարեկարգու – թեան, մինչ անհամար գործատուներ ի – րենց կինէրուն եւ զաւակներուն հետ փո – ղոցները ինկած , կը վիճին ու կը սպասեն սենափքաներու եւ գործատէրերու ժողով – ներուն արդիւնքին :

Գործատէրերը հաւանեցան կարգ մը յատելումներ կատարել օրավարձերուն վրայ, բայց դեռ չեն ընդունիր «մասնա – դէտ» գործատուներուն համար պահան – ջուած աւելի կարեւոր յատելումները :

Գաւառներու մէջ ալ կարգ մը գործա – դուլներ ծագած են, առանց ծանրակչիռ հանդամանք ստանալու :

Սենափքաները եւ գործատէրները երկ – ալ ժողով գումարեցին Աշխատանքի Նա – խարարութեան մէջ :

× *Հիւս. չրջանի (Լոռէն) գործադուլ – ները վերջացան : Պոռտոյի հանրակառքի աշխատաւորները, որոնք գործադուլ մը կազմակերպած էին յունիս 19էն ի վեր, անհատական նամակներ ստացան : Բոլորին կ'ազդարարուի թէ պիտի արձակուին, եթէ աշխատանքը չվերսկսին Ցուլիս 6ին : Այս ազդարարութիւնը ապարդիւն մնաց : Ձամբորդներու փոխադրութիւնը կը կա – տարուի մասնաւոր ինքնաչարժներով եւ զինուորական բեռնակառքերով :*

(Շար. ընկարդալ Դ. էջ)

ՏՈԼՍՏՈՅ

•

ՄՄԲ.— Ստորեւ կը հրատարակենք սյն ճառը զոր ակադեմական Անտրէ Մոռուա արտասանեց երեքշաբթի օր, Տոլստոյի յուշարձանին բացման առթիւ : Մեր խնդրանիին վրայ ծանօթ գրագէտը հանոյքով յանձնեց իր գրաւոր ճառը, հրատարակելու համար «Ցառաջ»ի մէջ.—

*
**

Ոչ մէկ բան կրնար լինդի աւելի հաճելի ըլլալ քան ներկայացնել Ֆրանս. Ա.— կադեմիան ի պատիւ Տոլստոյի արուած հանդիսութեան մը առթիւ, ի ներկայութեան իր երկու թոռներուն :

Լէոն Նիքոլայեւիչ Տոլստոյ, մէկն է այն դրագէտներէն, որոնց վրայ ամէնէն աւելի կը հիանամ : Մէկը անոնցմէ որոնք ա – մենամեծ ազդեցութիւնը գործած են իմ վրայ, պատանութենէն մինչեւ ծերու – թիւն, մէկը այն երեք հանճարեղ դէմքերէն որ լինդի համար, կը թուին ներկ : – յացուցիչները ըլլալ մարդկութեան եւ ա – նոր ամէնէն իրաւ պատկերը, այսինքն Շէյքսփիր, Պալզաք, Տոլստոյ :

Գրագէտի մը համար, մեծագոյն եւ ամէնէն հաւաստիւտ փառքն է աւելցնել յիշատակներ բոլոր յիշողութեանց վրայ եւ ստեղծել բարեկամներ բոլոր սիրան – ուն համար : Այս է Տոլստոյի պարագան : Բոլորս կը ճանչնանք Նաթաշա Ռոստովը, Անկա Քարենինը, Քեթին, Իչհան Անա – ըէն, Լեւինը, Վրոնսքին, Բեզուխովը : Ա– նոնք մեզի աւելի իրական կը թուին քան ողջերը : Մենք ծանօթ ենք անոնց չոր – ժուժեւերուն, զղացումներուն, սկրերուն : Տառապած ենք եւ յուսացած անոնց հետ : Անոնք մեզի պատկերացուցած են ինչ որ կ'ուզինք սիրել կամ ինչ որ կ'ուզինք ըլլալ : Ինծի համար, «Պատերազմ եւ խա– ղաղութիւն» վէպին Իչհան Անտրէն ամէ– նէն լման մարդն է որուն հանդիպած եմ, երեւակայութեամբ կամ իրականու – թեամբ : Ոչ թէ որովհետեւ կատարեալ է : Ան ունի իր սխարութիւնները : Առանց ա – նոնց մարդկային պիտի չըլլար : Բայց գինքը կր սիրեմ ինչպէս որ է : Երեսուն տարի ապրած եմ աչքերս սեւեռած այս տիպարին վրայ եւ ես մինակս չեմ :

Տոլստոյին գործերէն ի՞նչ պէտք է նո– րէն կարդալ : Ամէնէն առաջ «Պատերազմ եւ խաղաղութիւն»ը, բոլոր ժամանակնե – րու ամէնէն զեղեցիկ վէպը : Հոն պիտի գտնէք ոչ միայն սէրը, ընտանիքը, այլեւ, ինչպէս կ'ըսէ գերքին անունը, պատերազ– մը եւ խաղաղութիւնը, ընկերութիւնը, վեհանները եւ խոնարհները : Հոն կը տես – նենք պետութեանց եւ բանակներու գլխ – պանակները : Հոն կը ծանօթանանք կու – տուզովի, ռուս հանճարեղ զօրավարը, յաղթանդամ, հզօր՝ իր արուեստակեալ անկենդանութեամբ, բաւական նման մեր ապագայ Ժոֆրին : Ցետոյ «Անկա Քարե– նին»ը, ուրիշ էական վէպ մը : Հոս ալ կերգերու ողբերգութեանց հետ, կրնանք ուսումնասիրել Քարենինը, մեծ կղմա – կերպիչը, ոչ թէ գաժան, բայց լինք իր մէջ ամփոփած, անկարող՝ յանձնուե – լու : Գալով Անկա – Վրոնսկի ամոլին, յաւիտենական է ինչպէս Մարդը եւ Կինը : Ցետոյ, «Յարութիւն»ը, թերեւս նուազ յաջողած իրրեւ արուեստի գործ, բայց վեմ՝ իր ներշնչումով, ինչպէս մեր Թշուառները : Վերջապէս «Կրեյցերեան Սոնատ»ը եւ «Իւան Իլիչի մահը», աւելի կարճ վէրքեր, որոնք նոյնպէս կ'ապրեցը– նեն մեզի նման մարդիկ եւ կը յուզեն մեզի վերաբերեալ հարցեր : Տոլստոյի ուժը եւ մեծութիւնը այն է որ ամբողջ էութեամբ նետուած է վէպերուն մէջ եւ ապրած է զանոնք : Խոստովանութիւններ չեն ա – տոնք : Իր ստեղծագործ հանճարը այնքան մեծ էր որ կրցաւ իր անձէն վեր բարձրա– նալ, բայց յուզուած բոլոր հարցերն ալ իր իսկ խղճէն կը բխէին : Իր խիղճը այնքան պահանջկոտ էր որ երբեք չկրցաւ հան – դստանալ :

Սերած էր ընկերային բարձրադոյն դա– սէ մը, հարուստ, աղնուական, մեծ հո – գատէր : Բայց չէր հանդուրժեր իր ա – ռանձնաշնորհեալ դիրքին : Իր ամբողջ կեանքը անցուց հարցնելով թէ իրաւունք ունէ՞ր այդ առանձնաշնորհներէն հրաժա– րիլ եւ ի՞նչպէս : Ի վերջոյ, իր կեանքի վախճանին, երկայն մօրուքով ծերունի մը, փախաւ տունէն, ձղեց ընտանիք, փառք ու պատիւ, երթալ մեռնելու համար անշուք դիւղի մը մէջ իրրեւ աղքատ ուխ– տաւոր մը :

Կը յիշեմ տակաւին այն անձկութիւնը որով ամբողջ աշխարհը եւ մասնաւորա – պէս Ֆրանսա հետեւեցան այդ հոդեվար – քին : Թերեւս բանաւոր չէր ծերունին ըն– թացքը, թերեւս կայ ուրիշ քաջութիւն մը ընդունելու այն ինչ որ էք եւ ապրելու մինչեւ ծայրը : Բայց իմաստուն կամ ոչ՝ փառաւոր բան մը ունէր այս չարժուձեւը, որ զարմացուց աշխարհը եւ մղեց մէկէ աւելի խոովեալ հոգիներ հարցումներ ուղղել պարտականութեան մասին : Կա – րելի է ըսել Տոլստոյի համար, ինչպէս ըսին Զոլոյի համար, թէ «մարդկային խղճմտանքին որոշ մէկ պահը կը ներկա – յացնէր » :

Այս կարգի դէմքերն են որ մեզի կ'օգ– նեն ըմբռնել տիեզերական եղբայրութիւ– նը, դասակարգերէն եւ ազգերէն վեր :

Շատ լաւ կը յիշեմ այն ժամանակը երբ, տակաւին երիտասարդ, կը խորասուզուէի այս հսկայական վէպերուն ընթերցումին մէջ :

Եւ կ'ըսէի ես ինծի. — « Չեմ պիտեր թէ ինչ են Ռուսերը, բայց եթէ հոն կան մար– դիկ որ կը զգան Լեւինի, Բեզուխովի, Բալկոնսկի պէս, եթէ կան կիներ Նաթա– շա Ռոստովի պէս, ես այնքան հեռու չեմ այդ ժողովուրդէն որու մասին բան չեմ գիտեր» :

Արուեստին դերն է բոլոր կաղապար – ներէն, բոլոր երեւոյթներէն անդին տես– նել ճշմարիտ էակներ : Այսօր, ժպղտ – վուրդները աւելի քան երբեք՝ կ'ըմբռնեն թէ կա՛մ պէտք է իրար հասկնան, կա՛մ կորսուին, թէ պէտք է ընտրութիւն մը կատարել .— աշխարհ կամ չֆացում : Բայց իրերհասկացողութիւնը դժուարա – ցած է նախապաշարումներու, սուտերու եւ իրարու հանդէպ սխալ դատումներու պատճառով :

Տոլստոյի պէս հանճար մը, որուն հզօր ճաճանչները կը փարատեն ամպերը հաս– չահար ժողովուրդներուն ցոյց կուտան անծանօթ եղբայրներ, հասարակաց զգա– ցումներ եւ համախորհուրդ մարդկու – թիւն :

Ահա թէ՝ ինչու բերկրութեամբ կ'ող – ջունեմ փարիզի մէկ հրապարակին վրայ, այս աղնուական եւ խռովայոյզ դէմքը,

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼԵՄԱՐԱՆԸ
1954—1955ԻՆ

ՄՄԲ.— Պէյրութի Համազգային Փա – լանեանեան ճեմարանին տարեշրջանը փակ– ուեցաւ Յունիս 25ին, ինչպէս հաղորդած էինք արդէն : Այս առթիւ մանրամասն տեղեկագիր մը կարդաց տնօրէնը, Ս. Վրացեան : Կ'ամփոփենք հիմնական մա – սերը . —

Ա.

Համազգայինի ճեմարանը հաստատ – ուած է բարոյական հիմերու, այսինքն՝ հանրային համակրանքի, վստահութեան, նախաձեռնութեան եւ համերաշխ դոր – ծակցութեան վրայ : Եւ քանի հանրութիւ– նը, այսինքն՝ հայ ժողովուրդը կը հե – տաքրքրուի ու կը համակրի մեր գործին, քանի ան բարոյապէս եւ նիւթապէս աջա– կից է մեզ, մենք կրնանք վստահ ըլլալ, որ ճեմարանը կ'ապրի ու կը բարգաւաճի, ապացոյց՝ ճեմարանի տարիներու աստի– ճանական վերելքը, ի մասնաւորի վերջին ուսումնական տարեշրջանի յաջողութեաց– քը : Այդ յաջողութիւնը մեծ չափով մենք պարտական ենք ծնողներուն եւ ընդհան – րապէս՝ հայ ժողովուրդին :

Ճեմարանին 1954 – 55 ուսումնական տարին սկսաւ բարենպաստ մթնոլորտի մը մէջ՝ Համազգայինի եւ ճեմարանի 25ամ– եայ յոբելեանի հանդիսաւոր բացումով Պէյրութի մէջ եւ այդ առթիւ հասարա – կութեան ցոյց տուած ինքնաբուխ հա – մակրանքի խանդավառ արտայայտու – թիւններով : Եւ թէեւ հաստատութեանս տնօրէնը, հիւանդութեան պատճառաւ, երկար ժամանակ բացակայեցաւ, իր օգ– նականներու եւ ամբողջ ուսուցչական կազմի համերաշխ եւ անձնուէր գործու – նէութեան շնորհիւ ճեմարանի ուսումնա – կան տարին բողոքեց ըստ ամենայնի բա – րեյաջող ընթացք մը :

Ստորեւ կը ներկայացնենք ամփոփ պատկերը ճեմարանի կրթական – դաս – տիարակչական եւ նիւթական ու բարոյա– կան գործունէութեան իր արդիւնքով 1954 – 55 ուսումնական տարուան ընթաց– քին :

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ.— Անցած տարի այս բեմէն մեր զեկուցման սկիզբը կ'ըսէինք . — « ճեմարանի համար այս տարին վե – րաշինութեան եւ վերելքի տարի մը է – ղաւ» : Այսօր կրնանք համարձակ յայտա – րարել թէ այդ վերելքը չարունակուեցաւ եւ նոր նուաճումներ ապահովեց մեր հաս– տատութեան համար :

Աշակերտներու թիւի տեսակէտէն մենք ունեցանք նոր յաւելում եւ այսպէսով մեր աշակերտներուն ընդհանուր թիւը հասաւ աւելի քան չորս հարիւրի՝ անցեալ տար– ուան 360ի դիմաց, մանկապարտէզը՝ իր երեք դասարաններով՝ 70 փոքրիկներ, նա– խապատրաստական հինգ կարգերը՝ 203, ճեմարանի վեց կարգերը՝ 119 եւ հայա – գիտականը՝ 12 : Մեր աշակերտութեան 182ը աղջիկ է եւ 222ը տղայ :

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԻԶ.— ճեմարանի ՀՕՄ մանկապարտէզը, օժտուած արդիական կահաւորումով եւ մանկավարժական ա – մէն տեսակ յարմարութիւններով, քաղա– քիս լաւագոյններէն մէկն է՝ օտար հաս – տատութիւններն ալ հաշուելով : Այս ճշ – մարտութիւնը վկայած են բոլոր այն օ– տար այցելուները, որոնք այս տարուան ընթացքին առիթ ունեցան մօտէն ծանօ – թանալու մեր մանկապարտէզի կեանքին ու աշխատանքներուն : Ուրախ ենք յայտ– նելու, որ հայ ծնողներն ալ հետզհետէ կը գնահատեն մեր թափած ճիգերն ու ը– րած զոհողութիւնները՝ մանկապարտէզի ստիճանական ծաղկումին ու կատարելա– գործութեան համար : Բազմաթիւ նոր դի– մումներ կը ստանանք եւ արդէն 70 փոք– րիկներ գրաւած են անոր Կապոյտ, Կա – նաչ եւ Դեղին դասարանները : Հետզհետէ մանկապարտէզի չէնքը նեղ պիտի գայ ներկայացուած պահանջներուն :

Մանկապարտէզի կրթութիւնը չատ կենսական դեր մը ունի փոքրիկի մտային եւ հոգեկան կազմաւորման տեսակէտէն : Հոն է որ ամէն մէկ փոքրիկ կը սորվի դի– տել, խօսիլ, արտասանել, երգել, գծել, պարել, նիստ ու կացի եւ ուտելու վար – ժուիլ եւ ի վերջոյ ընթերցմանիոտրհուրդին թափանցել : Մեր մանկապարտէզին մէջ այս բոլորը տեղի կ'ունենան զուարթ եւ հաճելի պայմաններու տակ եւ խաղն ու դաստիարակութիւնը իրար կը լրացնեն :

Հայ իրականութեան մէջ միակ ման – կապարտէզն է, ուր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ իրիկուան ժամը 3 փոքրիկնե– րը կը մնան առանց տուն երթալու, մի – ամնաբար կը ճաշեն՝ ուսուցչուհիներու հսկողութեան տակ, միամսաբար կը հան– գստանան չարժական անկողիններու վրայ եւ այսպէսով ընտանեկան յատուկ մթնո– լորտի մը մէջ կ'անցընեն իրենց օրը : Մեծ է այդ դրութեան առաւելութիւնը եւ մենք, ծնողներուն հետ, քանի մը տար – ուան փորձով այդ առաւելութեան օ – գուտները հաստատած ենք :

Մեր մանկապարտէզին պատասխանա – տու երկու վարժուհիները՝ Օր. Արուս – եակ Պէրպէրեան եւ Օր. Ցասմիկ Հայ – պանեան իրենց մասնագիտութիւնը կա – տարելագործելու համար այս տարեշրջա– նին հետեւեցան Ֆրանսական «Միսիոն Քիւլթիւրէլ»ի հաստատած իրիկնային դասընթացքներուն, որոնց նպատակն էր տեսական եւ փորձնական դասերով կարող մանկապարտէզպանուհիներ հասցնել Լի – բանանի մէջ :

Մեր երկու վարժուհիներն ալ մասնա – ւոր պնահատանքի արժանացան : Իսկ մեր վարիչ մանկապարտէզպանուհին՝ Օր. Լ. Տոնապետեան այս տարեշրջանին մեկնե – ցաւ Ֆրանսա, Սորպոնի համալսարանի իր վկայականը ստանալու համար : Ցառաջի– կայ տարեսկիզբին ճեմարանի մանկա – պարտէզին մէջ պիտի վերստանձնէ իր պաշտօնը :

ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆ.— Մեր նոր չէնքին միջին երկու յարկերը զրաւած են նախա – կրթարանի դասարանները, որոնց երկու – քը ունին նաեւ իրենց զուգընթաց բաժին – ները : Ամէն զուգընթաց դասարան յատկ– եալ ծախքի եւ աշխատանքի զուտ կը բա – նայ եւ սակայն մեր սկզբունքը եղած է, հինէն ի վեր, որքան կարելի է, չխճողել դասարանները : Այս պատճառով ալ կամ ցաւով ստիպուած ենք եղած մերժել բազ– մաթիւ դիմումներ, կամ զուգընթաց մը բանալու :

Ինչպէս մանկապարտէզը հիմքն է նա – խակրթական կեանքին այդպէս ալ նա – խակրթարանը հիմքն է երկրորդական եւ բարձրագոյն կրթութեան : Փորձը ցոյց կուտայ ամէն տարի, որ հետեւողականօ– րէն նոյն զարգացին եւ նոյն սիստեմին տըւ– եալներով ուսում ստացած աշակերտը ա– ւելի կազմաւորուած միտք ունի եւ աւելի արդիւնաւոր աշխատանք, քան ան որ քա– նի մը զարգոց կը փոխէ : Այս պատճառով մեր նախակրթարանը մենք կը նկատենք անբաժանելի մէկ մասը ճեմարանի ամ – բողջական կրթութեան՝ 11 տարիներու վրայ բաժնուած : Մեծ գոհունակութեամբ կը յայտնենք, որ այս տարուան մեր չո – ջանասիրաներուն կէսը լիակատար ճեմա– րանականներ են՝ այս յարկին տակ ան –

խորհրդանշանը մեր մտահոգութեանց, մեր պարտականութեանց եւ յոյսերուն :

ANDRE MAUROIS
de l'Académie Française

Nous publions ci-dessus la traduction integrale du discours prononcé au nom de l'Academie Française par M. André Maurois, discours que l'illustre écrivain a bien voulu nous confier en vue de sa publication dans notre journal.

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ԼՈՐՏ ՄԸ
ՓՈՔՐ ԱՍԻՈՑ
ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԷՆ ՆԵՐՍ

*

Մենք լսեցինք կարսի վալիին բարբան – ջանքները հայ արհեստաւորին եւ ար – ուեստագէտին հասցնելն ուղղուած, տե – սանք թէ ոստիկանապետը ինչ համարձա– կութեամբ Անին Ալիսալանի սեփականու– թիւնը կը զարձնէր, արժմ մեզ կը մնայ վանայ վարժարանին տնօրէնին անհեթե– թութիւնները մտիկ ընել, որուն վիճակ – ուած էր առաջնորդողի դերը :

Ան անվրդով կը յայտարարէր, թէ ա – սոր – Թուրքերը եւ ուրարտացի Թուր – քերն են այս երկրին պատմութեան կա – րեւոր դերակատարները : Գայթակղած լորտը իր կողմէ կը յաւելու. «կարծես միայն Պարսիկները Թուրք չէին» : Իսկ Հայերուն գալով, Գ. տնօրէնը, պատմու– թիւնը իր քմահաճոյքին ենթարկելով կ'ը– սէր. «Վանայ մէջ երբեք հայ գոյութիւն չունէր, Ռուսերը 1915ի պատերազմին հե– տերնին բերին» :

Լհ, դիտել կուտայ անգլիացի լորտը, այս մտայնութիւնը ունեցող մարդոցմէ ինչ կարելի էր ակնկալել, հայ ժողովուր– դին բնակավայրը հանդիսացող սա հողա– մասին վրայ տակաւին հրաչքով կանգնած մնացած յիշատակարանները դանելու... մանաւանդ տիրահռչակ Ճկվռէթի դիւա– յին ծրագիրը գործադրուելէն ետք :

Քամմնելի բոլոր այս անցուդարձերուն քաջածանօթ լորտը, պահ մը աչքերը կը յառէր դէպի Վարագայ սառոտը, այն տեղի սրբավայրը նշմարելու յուսադրու– թիւնով :

Հայկական միակ յիշատակարանը որ տակաւին կանգուն կը մնայ, Աղթամարայ փառաչէն կաթողիկէն է :

Լորտին Վան գալուն դլխաւոր նպա – տակներէն մին զայն տեսնել էր, բայց հակառակ իր կատարած դիմումներուն եւ խնդրանքներուն, միւռմունաւոր եւ անհե– թեթ առարկութիւններով իրեն կը ղայ – ուէր այդ սրբավայրին այցելութիւնը, ու թոյլ կը տրուէր միայն հեռուէն զայն տեսնելու, ճամբորդատար չոգեմակոյ – կէն :

*
**

Վանէն ետք, այլեւս լորտին յուշադրու– թիւնը կը դադրէր մեզ հետաքրքիր հան– դիսանալէ, ի նկատի ունենալով, որ անոր այցելած միւս բոլոր վայրերը՝ Մարտին, Ուրֆա, Պոզազքէօյ, Կեսարիա եւ Գոնիա՝ դուրս կը մնան պատմական Հայաստանի սահմաններէն, միակ բացառութեամբ մը՝ Տիգրանակերտը :

Աորեստանի վաղեմի այս քաղաքին պատմականը ընելէ ետք, հեղինակը կը նկարագրէ անոր պարիսպները, կամուր– ջը, խոշոր եւ համեղ ձմերուկները ու անցեալին մէջ հոն բնակող հայութենէն միակ հետք մը կը գտնէ՝ քաղաքին թան– գարանին մէջ զետեղուած Մայր Աստուա– ծածինի դեղակերտ մէկ արձանը :

ՏՈՔԹ. Գ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

(13րդ եւ վերջ)

ՆՎՈՒՄ ԽՍՏՈՎԵՑ ՀՅՍԵ

*

ՎԱՄՆ ԴԵ ՎԱՄՆ.

— Ինչո՞ւ դուք ինձ ոչինչ չեք ասում, ինչո՞ւ ինձանից ամեն ինչ թաքցնում, ասում էր Նվարդը Հրանտին, նրա ձեռքերը իր ձեռքերի մեջ առած, նրա աչքերի մեջ նայելով։

— Ես ոչինչ չեմ թաքցնում, պատասխանում էր Հրանտը, ես ասում եմ ձեզ այն, ինչ որ գիտեմ։ Ես ինքս էլ ոչինչ չգիտեմ, ոչինչ չեմ լսել։ Ես միայն գիտեմ, որ ձեր հայրը ձերբակալված է, որ նա գտնվում է Ղարաքիլիսայի բանտում, և որ նրան ամեն օր հարցաքննության են տանում։ Ես գիտեմ, որ նրա դեմ ոչ մի մեղադրանք չկա, որ նրան ազատ կարձակեն, և որ նա շուտով կվերադառնա տուն։ Ես գիտեմ, որ ձեր մայրը հիվանդ է, և որ նա ձեզ կարիք ունի։ Ես գիտեմ, որ ձեր հայրը ձեզ շատ է սիրում, և որ նա ձեզ համար ամեն ինչ կանի։ Ես գիտեմ, որ ձեր հայրը ձեզ ամենից

Տէր եւ Տիկին Լեւոն Պապայեանց ,
Պերճուհի եւ վահէ Պօղոսեան ,
Ճաճի, Ջիջի եւ Միհայէլա ,
Տէր եւ Տիկին Ժան տը Քօսթէր ,
Եւ բոլոր ազգականները խոր կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրեցեալ մօր, մեծ մօր , բրոջ եւ ազգականին

ՄԱՐԳՐԻՏ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ

(Ծնեալ Կիւրեղեան)

մահը որ տեղի ունեցաւ յետ երկարատեւ հիւանդութեան, երեքշաբթի 6 Յուլիս , Ալցաքէ (Միլանօ) :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, ուրբաթ առտուան ժամը 9ին , *Մոնումանթալէ* գերեզմանատան մատրան մէջ : Մարմինը պիտի ամփոփուի նոյն գերեզմանատան ընտանեկան դամբարանը (Միլանօ) :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ի Միութիւնը վաւերացուց Ալբերտոյ հաշտութեան դաշնագիրը, որով կը վերահաստատուի այդ երկրին անկախութիւնը : Անգլիա եւ Ֆրանսա եւս վաւերացուցած են, ինչպէս եւ Մ. Նահանգները , սպասելով նախագահին առտուընէ դրութեան : Դաշնագիրը օրէնքի ուժ պիտի առնայ, երբ Զորս Մեծերը եւս արձանագրեն իրենց ստորագրութիւնները : Այս գործողութենէն երեք ամիս վերջ Աւստրիոյ ամերիկեան , անգլիական, ֆրանսական եւ խորհրդային դիւանագործները պիտի քաշուին :

ԹՈՒՆՈՒԶԻ հետ կնքուած համաձայնութեանց քննութիւնը երկու ալ չարուն նախատեսուած Սպզ. ժողովին մէջ : Խօսքս ունած են տասնըչորս երեսփոխաններ , մէջն ըլլալով երկու նախկին վարչապետներ , Պիտօ եւ Մենդէս Ֆրանս : Կառավարութեան կողմէ ներկայ են վարչապետը եւ Թունուզի ու Մարոքի գործերու նախարարը : Թունուզի վարչապետն ալ ներկայ է իրրեւ դիտող : Նոր Տեսթուրի վարիչը՝ Պուրկիպա եւս Փարիզ կը սպասուի : Առջի օրուան նիստին մէջ գլխաւոր դէկուցումը կարդաց Ռոպէռ Վերտիէ (ընկերվարական) , յանուն արտաքին գործերու յանձնաժողովին , չեչտելով թէ Ֆրանսա «պէտք է կատարէ իր բոլոր անհեւսական եւ ընկերային պարտաւորութիւնները , վերջ տալով բոլոր ձգձղոցական եւ խուսափողական ձեւակերպութեանց» : Կըսէ – քուած պայմանագիրներով կը դադրի 1883ին հաստատուած Թեւարկութիւնը եւ կ'ապահովուին Թունուզ հաստատուած 250 հազար Ֆրանսացիներու իրաւունքները :

ԱԼԺԵՐԻՈՑ մէջ ծրագրուած ընդհ. գործադուլը ձախողեցաւ, բայց խռովութիւնները կը չարունակուին : Առջի օր չորս հոգի սպանուեցան եւ ուրիշներ վիրաւորուեցան : Հաւանական է որ ներքին նախարարը պահանջէ բացառիկ վիճակ հրատարակել ամբողջ երկրին մէջ :

ՄԱՐՈՔԻ կացութիւնն ալ մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ : Նոր վէճ մը բացուած է ներկայ վեհապետին շուրջ, որ դահ բարձրացաւ նախկին Սուլթանին դահընկէցութեամբ : Զրոյց կը չրջի թէ խնամակալութիւն մը պիտի հաստատուի : Մարաքէշի փաշան, էլ Կլաւի ,որ սխերիմ թշնամին է նախորդ Սուլթանին, նամակ մը ուղղելով Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին , կ'ազդարարէ թէ ծանր դէպքեր պիտի պատահին, եթէ ներկայ սուլթանը գահընկէց ըլլայ :

ԿԻՊՐՈՍԻ թրքական չրջանակներէն կը հաղորդեն թէ Անգարա վճռած է պահել Յունաստանի հետ ունեցած բարեկամութիւնը, եթէ Անգլիա ինքնորոշման իրաւունք չնորհէ Կիպրոսի ժողովուրդին : Կ'ըսուի նոյնիսկ թէ Թուրքիա պիտի քաշուի Ատլանտեան եւ Պալքանեան դաշինքներէն : Գաղտնի կազմակերպութիւնները հետզհետէ կը զօրանան Կիպրոսի մէջ :

ՏԱՒՒի ԱԼԻՒ մը քրտինք թափել տուաւ Միջերկրականի ափերուն վրայ, մասնաւորապէս Նիսի եւ Քանի մէջ, մինչեւ 51 աստիճանի բարձրանալով : Հարաւային խորշակն էր (սիրոքօ) որ կը հսկէր Սահարայի անապատէն : Մ. Նահանգներու արեւելեան չրջանին մէջ ալ տաքը սաստկացած է եօթը օրէ ի վեր :

ՅԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէն զառնօրէն կ'ողբայ իր հաւատաւոր ընկերներէն Խաչիկ Գալուստեանի մահը : Այս առթիւ իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տիկին Գալուստեանի եւ զաւակներուն :

ԾՈՎԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ

ԴԷՊԻ ՏՈՎԻԼ

Մասնաւոր օթօքարով, կազմակեր – պուած Հ. Ց. Դ. Պէլվիլի «Ռոսատմ» խումբի կողմէ, երթուղարձ 1200 ֆրան – քի, փոխանակ 1700ի : ՅՈՒԼԻՍ 17 կիրա – կի :

Փափաքողները կրնան արձանագրուիլ այժմէն ընկեր Սարգիս Էֆեանեանի մօտ՝ 70 Ռիւ Ժիւլիէճ լա Քրուա, Փարիզ (20) : Ինչպէս նաեւ ճաշարան Աբթիւը, Փլաս ած Ֆէթ : Տեղերը սահմանափակ ըլլալով լաւը խնդրուի արձանագրուիլ ՄԻՆՉԵԻ ՅՈՒԼԻՍ 14 :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Լիոնի Ֆ. Կ. Խաչի դաշտահանդէսը՝ որ յետաձգուած էր անձրեւի պատճառաւ , տեղի պիտի ունենայ , այս կիրակի, Տէ – սենի զովատան անտառը, Կապոյտ Խաչի օրուան առթիւ : Օթօքարը՝ կը մեկնի ,Փլաս Կիշառէն, ժամը 9ին : Կը խնդրուի հասարակութենէն ճշդապահ ըլլալ :

ՀԱՅԱՇԽԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ ՊԱՆԵԼՈՑԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, երեկոյեան ժամը 6ին , ձայնասփռ պատարագ պիտի մատուցուի Ս. Ռընէի մատրան մէջ ,83 ռիւ տ'արքէօյ :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

. Կ. Խաչի Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւղի կողմէ, այս կիրակի ժամը 2էն սկսեալ, Պարոն Մալխասեանի օգտասէր պարտէզին մէջ, 21 Սանթիէ տը լա Ռուշ, Պանեէօ :

Հաղորդակց. միջոցներ՝ Լիոնը տը Սօ, իջնել Պանեէօ, կամ օթօպիւս 188, իջնել մէթրօ Պանեէօի առջեւ :

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի :

49ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի մասնաճիւղին եւ Հայ Երիտ. Ընկերակցութեան :

Այս կիրակի, Ալամպրայի ընդարձակ եւ օգտասէր սրահներուն մէջ, կէսօրէն մին – չեւ կէս գիշեր :

Տարեդարձի հանդիսութիւն ժամը 12 – էն 16 :

ՃԱՇ :

Բանախօսութիւն, ուղերձ, երգ, ար – տասանութիւն, նուագ :

Ներկայ պիտի գտնուին Հ. Բ. Ը. Մի – ութեան Եւրոպայի կեդր. Յանձնաժողովի փոխ – ատենապետ Տօքթ. Արամ Պէօյիւքեան եւ ընդհ. քարտուղար Պ. Օննիկ Թադէոսեան , որոնք խօսք պիտի առնեն :

Պարահանդէսը ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր : Պար, անակնկալներ, քոթիյոն , առաջնակարգ նուագախումբ :

Ճաշի տոմսերը պարահանդէսի մաս – նակցութեան իրաւունքն ալ կուտան :

Տոմսերը կարելի է հայթայթել մաս – նաճիւղի եւ Հայ Երիտ. Ընկերակցութեան անդամներէն :

Ոչ մէկ հանդանակութիւն :

ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑԻՆ

Բ. Յանկ

Թոզատի Հայր. Միութիւն երկու հազար ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Ե. Մինաս – եան, հազար, Տէր եւ Տիկին Շահինեան երկու հազար, Տէր եւ Տիկին Ց. Ղազար – եան, Տէր եւ Տիկին Նշ. Դարբինեան , Սաեփ. Փանոսեան , հազարական , Վ. Զօլաքքեբեան 500 , Գ. Ալիքսանեան Մելք. Զաւրճեան, Տէր եւ Տիկին Հա – պէչեան հազարական, Յաչ. Քէօչկէրեան 500, Տոքթ. Լ. Համբարձումեան հազար, Ա. Պարսամեան հինգ հարիւր, Սպ. Գօչ – եան հինգ հարիւր, Արմ. Միքայէլեան , Սեդ. Սարգիսեան, Յովհ. Պէօհան, Ցարթ. Շիրվանեան, Ցակոբ Զաքարեան, Տէր եւ Տիկին Գաշըքեմանեան, Մարկ. եան հազարական , Ղ. Դանիէլեան 500,

× Մուրատ Ուս. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղը իր սրտագին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալ Եր – ուանդ Երանոսեանի այրիին, զաւակնե – րուն եւ համակ սգակիր պարագաներուն :

× Մուրատ Ուս. ի կեդր. վարչութիւնը չնորհակալութիւն կը յայտնէ Դաւթայի Հայր. Միութեան եւ ան. անհատներուն, որոնք նամակով թէ հեռաձօսով իրենց ցաւակցութիւնները յայտնած են Երուանդ Երանոսեանի մահուան առթիւ :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մար – սէյլի Շրջ. կոմիտէի , նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Քրիստափոր Ենթակո – միտէի :

Այս կիրակի, ամբողջ օրը, Սէն Ժիւսթ, 117 Ավընիւ Քօրօ, Պար տիւ Շալէ, ըն – դարձակ եւ զով ծառաստանին մէջ :

Կը խօսի ընկեր Ա. Քիւրքճեան

Գեղարուեստական ճոխ բաժին , հայ – կական եւ եւրոպական պար , կ'երգէ ընկ. Զ. Գասեան : Հայկական պարերուն կը նուագէ Պ. Հ. Փաճոսեան եւ Համբար – ձումեան եղբայրներու խումբը :

Բարձրախօս Պ. Ալֆազի :

Կէսօրէն առաջ պուլի մրցում եւ զանա – զան անակնկալներ :

ՃԱՇ :

Մուտքը ազատ է :

ԾԱՆ.— Հանդիսավայր երթալու հա – մար առնել թիւ 55 թրօլէն եւ իջնել վեր – ջին կայարանը : Իսկ Շատիիթրէնէն առնել՝ 1, 4, 5, եւ 11 թիւ հանրակառքերը եւ իջնել Սէն Ժիւթ : Ինչպէս նաեւ 53 թիւ «Թրօլէ Պառէ»ն եւ իջնել Սէն Ժիւսթ :

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՕԳԱՓՈՒԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՑԱՆԻ ՇԷՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Վաճաս, (Բ. ցանկ)

Պ.Պ. Ց. Պօյաճեան , Վ. Պապիկեան , Ց. Էքզիւզեան ,Պապիկեան քհնյ., Լ. Տէր Սարգիսեան , Տ. Թ. Մաքսուտեան , Տի – կին Պէաթրիս , Պ. Պ. Ղ. Գալուստեան , Ս. Կէվիկեան , Կ. Մինասեան , Մ. Տէրէ – պաշեան , Գ. Փիլիպոսեան , Թ. Կէվիկ – եան , Ե. Նալպանտեան , Մ. Պլտքեան , Պ. Ավճեան , Ց. Ա. Զէքմէճեաններ , Տ. Ա. Գուրմճեան , Տ. Մ. Թորոսեան , Պ. Պ. Շ. Էքմէքճեան , Մ. Մելիքսէտեան , Կ. Զօրթեան , Թ. Նազարեան , Տ. Ա. Շա – հինեան , Տ. Լ. Ցովհաննեան , Ո. Տէրոյ – եան , Տ. Հ. Մարտիրոսեան , Վ. Ալակէօզ – եան , Տ. Պ. Մաղաքեան , Պ. Ց. Հայրա – պետեան , 500ական ֆրանք :

Տիկին Տիրուհի Միքայէլեանէ յիշատակի 500 , Պ. Պ. Ց. Պօյաճեան , Ի. Թէ – պոյեան , Պալթայեան , Տ. Ադամեան 500 – ական , Մ. Զէյլէպեան , Վ. Փիրչիկեան , Պ. Պ. Հ. Տալքիւճէկեան 400ական ֆր. , Օ. Թէոդոյեան , Ս. Սիմոնեան , Տ. Մ. Ճզմաճեան , Տ. Կորկորեան 300ական , Պ. Մ. Թէրզեան , Տ. Մ. Զոխախեան 500 – ական , Պ. Ս. Պարսամեան , Տ. Սաթենիկ , Պ. Ֆ. Սինանեան , Տ. Ա. Էքմէքճեան , Տ. Մ. Թաթիկեան , Տ. Վէգիրեան , Տ. Մ. Դասապեան , Տ. Ս. Սէրմէեան 200ական :

Օգափոխութեան առաջին խումբի ցու – ցակը արդէն լրացած ըլլալով , արձանա – գրութիւններ կ'ընդունուին միայն Բ. խումբին համար (13 Օգոստ.) :

Կայանին համար չնորհակալութեամբ ստացած ենք տիկին Սթասեանէ կրամօ – ֆօն մը, ինչպէս նաեւ Անիէռէն Պ. Մինաս Գլըճեանէ երգասեղնակներ : Շնորհակալու – թեամբ կ'ընդունուին հայկական երգա – պնակներ :

ԴԱՇՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ամասիոյ Իրերօգնու – թեան Միութեան դաշտապնացութիւնը Թռուա Լիւք, Մառէնի օգտասէն ագարա – կին մէջ, այս կիրակի ամբողջ օրը :

Զանազան անակնկալներ , նուագախումբ – ով հայկական եւ եւրոպական պար :

Առատ եւ պաղ խմիչք, ինչպէս նաեւ խորոված գիւղ ամատչելի գիներով : Գըն – դակի մրցում : Դնդակները եւ ճաշը մի – սին բերել : Ներկայ պիտի ըլլան նաեւ Տրակինեանի հայրենակիցները :

Մուտքը ազատ է :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Փոն տը Շէրլեի Սպզ. Միութեան, կիրակի, 10 Յուլիս, առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Պ. Կուհայի գեղածիծաղ դաշտին վրայ, Տրիփիէ :

Հանդէսին պաշտօնական բացումը պիտի կատարուի ժամը 14ին, Վալանսի Արաֆս երդչախումբի կողմէ, «Հեռաւոր հայրենիք»ով : Գեղարուեստական բաժինը բարձրախօսով , նաեւ հայկական եւ Ֆը – բանսական պարեր ու անակնկալներ :

Վալանսէ վաթսուն հոգինոց օթօքարը պիտի հասնի ճիշդ ժամուն : Առատ ու – տելիք, մատչելի գիներով : Կը հրաւիր – ուին չրջանի հայրենակիցները :

Մուտքը ազատ է :

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Պուլվար Օտ – տոյլ «Վռամեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ ժամը 21ին, սովո – րական հաւաքատեղին : Ներկայ կ'ըլլան Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչները : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերները – ներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները – ները այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին , Ահարոնեան սրահը : Խիստ կարեւոր օ – րակարգ :

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՅԻՇԵՐՈՒԻՆ

Պոլսոյ կեդր. վարժարանի Փարիզի նախկին սաները կը հրաւիրուին ընդհ. ժողովի, այս չաբաթ օր, ժամը 18ին, Տօքթ. Հանչէրլի մօտ, 9 ռիւ Սոլնիէ :

Համարատուութիւն եւ նոր վարչու – թեան ընտրութիւն : Պարտաւորիչ ներկա – յութիւն :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Տէր եւ Տիկին Սիրուն Մարզարեան եւ բոլոր ազգականները չը – նորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն ա – նոնց, որոնք անձամբ , գրաւոր կամ ծաղկեպակով ցաւակցութիւն յայտնեցին Խաչիկ Գուրմրուեանի մահուան առթիւ :

*
**

Ց. Կ. ԽԱՉԻ Պուլ. Օտտոյի մասնաճիւղի վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ըստացած է Տէր եւ Տիկին Զարդարեանէ հինգ հազար ֆրանք, իրենց ողբացեալ մօր յիշատակին :

«ՅԵՂԻՆ ԶԱՅՆԸ »

Պ. Մկրտիչ Գազանճեան Արամ Հայկազի «Յեղին Զայնը» հատորէն մէկ մէկ օրինակ կը նուիրէ հետեւեալ հաստատութիւններուն.— Դպրոցասէրի աչակերտութեան մատենադարանին, Սեւրի Մուրատեան վարժարանին, Նուպ. Մատենադարանին, Կարմիր եւ Կապոյտ Խաչերու Օգափոխութեան կայաններուն :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ մաքուր ֆօսֆիէֆսիօն կարող գործաւորուհիներ պլուզօն, փանթալոն, կիներու համար բարակ քօթոնեայ ապրանքներ, ժիւփ , քապիէ , ֆորաժ : Դիմել՝ Ցովհաննէս Նիկողոսեանի՝

25, Cours Richard Vitton, Lyon (Montchat)

— ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ —

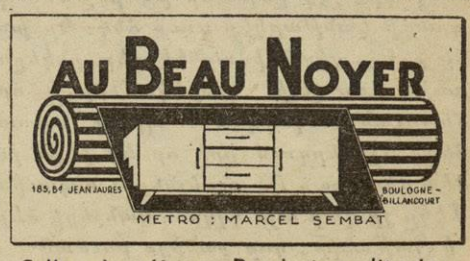
Հերթական դասախօսութիւնը, այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին, Լը Քատէ սրճարանին վերնայարկը, մէթրօ Քատէի դիմաց :

Կը խօսի՝ ՏԻՐԱՆ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ :

Նիւթ՝ Անյետադգելի պահանջ մը :

Կարծիքներու փոխանակութիւն եւ հաճելի անակնկալներ : Մուտքը ազատ է :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Կը փնտռեմ եղբայրս՝ Կարապետ Պէզիրճեան ,հօրը անունը Գրիգոր , մօրը անունը Նազլը, քրոջ անունը Մաննիկ, բնիկ Ռոտոսթոյի, Ս. Թագա – ւոր թաղէն, 1915ին տարագրութեան ա – տեն կրթանցուցի Մուսուլի (Սինճար տա – ղիի) կողմերը : Կը կարծուի թէ Մարսէյլի կողմերը կը գտնուի : Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել «Յառաջ»ի միջո – ցաւ ,իր քրոջը, Մաննիկ Զրտաչեանին, 4, Passage de l'Union. Asnières (Seine)

Salles de séjour Penderies - literie
Chambres - cosys Cuisines laquées
Salons-tapisserie Fauteuils-canapés lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, Bd. Jean Jaurès
Boulogne - Billancourt

Métro MARCEL SEMBAT

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս՝ 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՇԱԲԱԹ 9 ՅՈՒԼԻՍ ● SAMEDI 9 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7720 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3131

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԷՍ ՃԱՄԲԱՆ ԿԸ ՄՆԱՆՔ

●

Ցաճախ կը յիշեցնենք թէ մեր հանրա-յին կեանքն ալ օդափոխութեան մը, վե-րանորոգման կը կարօտի :

Անհրաժեշտ է գտնել աշխատանքի նոր ձեւեր, զօրացնելու համար մեր ինքնա-պաշտպանութեան պայքարը :

Եթէ չարունակենք ամէն բան ամփոփել բանկային մէջ, հետզհետէ պիտի թուլ-նայ մեր ղեմադրական կորովը :

Հարկ է լայն բանալ պատուհանները, որպէսզի տեսնենք թէ ո՛ւր կ'երթանք :

Գաղտնիք չէ որ երեսուն այսքան տարի վերջն ալ, մեր համբանքի մասին անդամ վաւերական տեղեկութիւններ չունինք :

Եթէ մեր միջոցները անբաւական են, կրնայինք օգտուիլ պետական մարզահա-մարէն, որուն վերջին տեղեկագիրը դեռ նոր հրատարակուեցաւ :

Ցեւոյ, ամբողջ դաղութը կղզեակներու բաժնուած է, Փարիզէն մինչեւ Մարսէյլ, եւ ցիրուցան համբանքներ չատոնց ան-ջատուած են մայր կոճղէն :

Իսկ ամէնէն կսկծալին, տակաւին չու-նինք հիմնական եւ ամբողջական ծրագիր մը, նոր սերունդին փրկութեան համար :

Իւրաքանչիւր հոսանք ձեռնարկներ կը կատարէ համաձայն իր հայեցողութեան եւ կարողութեան, հայ - պանիր հայերէն մը սորվեցնելով :

Կրնա՞նք ապացուցանել թէ կարելի է-ղած է դէպի մայրենի անդաստան առաջ-նորդել հարիւրին տասը - քսանը :

Մնաց որ, անոնց տրուած տարբերական դիտելիքները չուտ կը հալին, առանց լրա-յուցիչ դասընթացքի մը :

Նորահասներէն վեր կայ սերունդ մը որ կէս ճամբան մնաց հայապիտութեան տե-սակէտէն, դառնալով անպէտ ե՛ւ իրեն ե՛ւ հանրութեան համար :

Մինչդեռ, կարելի էր եռամեայ դա-սընթացք մը հաստատել, օրինակ, Մար-սէյլի մէջ, իբրեւ լրացուցիչ բաժին :

Ամբողջ բազմութիւններ իրենք իրենց դէմառն մնացած են կուսակցական կորիզ-ներով կամ Հայր. Միութեանց բեկորնե-րով : (Վիչի, Տէպին, Սէն Շամոն եւն.) :

Ինչպէս կեդրոնական, նոյնպէս հարա-ւային Ֆրանսայի մէջ ամբողջ չրջաններ կապ չունին իրենց բնական կեդրոնին հետ : Միայն հանդիսաւոր առիթներու մէջ է որ մէկը միւսէն լուր կ'ունենայ :

Տակաւին չենք խօսիր Հիւս. Ափրիկէի մասին, — Ալժերիա, Մարոք եւ Թունուզ — ուր անդորրութեան օրերուն ալ ամէն բան բախտին ձգուած էր :

Անշուշտ մեր բազմահայ դաղութին ան-կերպարան վիճակը խորապէս կ'ազդէ հարեւան երկիրներու հայկական բազմու-թեանց վրայ :

Լուր ունի՞ք Լոնտոնէն, Մանչեսթրէն, Պրիւսէլէն, Ժընեւէն : Ի՞նչ կը բանին այդ չէն դաղութները, աւելի երկար դիմանա-լու, զոնէ իրենց զաւակները փրկելու համար ...

Սակաւաթիւ Վիէննան աւելի աշխոյժ կ'երեւայ :

Ինչո՞ւ դրի կ'առնենք այս ցիրուցան եւ բազմիցս կրկնուած դիտողութիւնները :

Պարզապէս ըսելու համար թէ տակաւին դուռ չենք չիտակ ճամբան, մեր ճիգերը կեդրոնացնելու եւ դիմադրական պայքա-րը զօրացնելու համար :

Տակաւին քանի՞ տարի օրերը իրիկուն պիտի ընենք աւանդութիւններով եւ անց-եալ փառքերով, մինչ գետինը կը սահի մեր ոտքերուն տակ ....

Այս ընթացքով կէս ճամբան պիտի մը-նանք, չատ չանցած :

Եւ պատմութիւնը պիտի արձանագրէ :— Ցամրաբար հալեցան, վանդի չկրցան քալել ժամանակին հետ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋԱՆԱՋԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ ԺԸՆԵՒԻ ԺՈՂՈՎԷՆ ԱՌԱՋ

*

«ՆԱԽ ԵՒ ԱՌԱՋ ՄԻԱՑ. ԳԵՐՄԱՆԻԱ»

Արեւմտեան պետութիւնները եւ Խ. Մի-ութիւնը զանազան ծրագիրներ կ'որոճան, Ժընեւի խորհրդաժողովին առթիւ որ պի-տի դումարուի Յուլիս 18ին :

Անդլիոյ համար ժողովին յաջողութեա-բանալին կը կազմէ Գերմանիոյ երկու մա-սերուն միացումը : Յուլիս 7ին վարչապե-տը, Իտըն, ճառ մը խօսելով հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ այս մասին .

— « Եւրոպայի խնդիրը Գերմանիոյ խնդիրն է : Ցորչափ այդ երկրին երկու մասերը չեն միացած, Եւրոպան բաժան-ուած պիտի մնայ : Ինչպէս առաջարկե-ցինք Պերլինի խորհրդաժողովին մէջ, պէտք է ազատ ընտրութիւններ կատարել ամբողջ Գերմանիոյ մէջ : Երբ այդ ընտրու-թիւնները կատարուին, միացեալ Գերմա-նիոյ կ'իյնայ անօրինել իր ապագան : Կատարելապէս կ'ըմբռնեմ թէ Ռուսերը կը վախնան որ ազատ Գերմանիա մը Արեւ-մուտքին կը միանայ եւ կը կարծեմ թէ այդպէս ալ պիտի ըլլայ : Մինչեւ անդամ Ռուսերը կրնան ենթադրել թէ այդ պա-րադան վտանգաւոր պիտի ըլլայ իրենց ապահովութեան համար : Բայց կրնանք պատասխանել թէ որեւէ անհրաժեշտու-թիւն չկայ որ այդպէս ըլլայ : Արեւմտեան պետութիւնները, մէկն ըլլալով Գերմա-նիան, անշուշտ պատրաստ են ընդունելու որեւէ բանաւոր համաձայնութիւն որ կը-նայ հաւաստիքներ տալ Խ. Միութեան՝ իր ապահովութեան մասին» :

Ընդլայնելով իր տեսակէտը, վարչա-պետը բացատրեց թէ արեւմտեան պետու-թիւնները, ինչպէս եւ Գերմանիան կամա-վին տահմանափակած են իրենց սպառա-զինութիւնները, իրրեւ հետեւանք Փարի-զի համաձայնութեանց :

Սըր Էնթ. Իտըն այս առթիւ հրաւիրեց Խ. Միութիւնը եւ իր արբանեակները միանալ Միծն Բրիտանիոյ, Մ. Նահանդ-ներուն, Ֆրանսայի եւ անոնց դաշնակից-ներուն, տահմանափակելու համար իրենց սպառազինութիւնները, համաձայն արեւ-մտեան Եւրոպայի ծրագրին : Ցեւոյ պար-զեց երեք հիմնական սկզբունքներ .—

1· Միծն Բրիտանիա տրամադիր չէ լուծելու Ազատեան կազմակերպութիւ-նը .— 2· Ան պիտի չբաժնուի Մ. Նա-հանդներէն . — 3· Պիտի աշխատի Գերմա-նիոյ երկու մասերուն միացման համար : Եւ աւելցուց .

— « Ցարդ այսպիսի բան եղած չէ աշ-խարհի մէջ,— կամաւոր տահմանափա-կում սպառազինութեանց : Պատճառ չկայ որ այս դրութիւնը չտարածուի Արեւ-մուտքէն Արեւելք, այս կամ այն ձեւով : Ուրիշ ծրագիրներ ալ կրնան դործածուիլ , վստահութիւն եւ ապահովութիւն ներշնչելու համար, բայց կ'ուզեմ նախ-նապատրաստել Ժընեւի մէջ խօսիլ այդ մասին : Կատարութեան առաջին նպատակը պիտի ըլլայ փարատել անվստահութիւնը երկու ճա-կատներուն վրայ :

Եզրակացութիւնը այն էր թէ երբ իր տեսակէտները ընդունուին, կարելի պիտի ըլլայ Խ. Միութիւնը եւ անոր արբանեակ-ները կապել Արեւմտեան Եւրոպայի Միու-թեան :

× Մոսկուայէն Լոնտոն հասած լուրե-րու համաձայն, Խ. Միութիւնը սկսած է վերաքննել իր վերջին առաջարկները դի-նահատութեան մասին : Կրնայ ըլլալ որ մօտերս առաջարկ անմիջապէս դադրե-ցնել որ եւ է հիւլէական փորձ եւ ապա-պինել զօտիներ հաստատել Եւրոպայի մէջ, իրրեւ առաջին քայլ սպառազինու-թեանց կրճատման : Իրապեկներ կը կար-ծեն թէ այս հարցին առթիւ է որ Մոս-կուա կանչուած է Լոնտոնի խորհրդային դեսպանը : Խորհրդային վարիչները միշտ կը չեշտեն թէ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն պինամիտութեան, հետեւաբար պիտի օգտուին Ժընեւի ժողովին, նոր ա-ռաջարկներ ներկայացնելու համար :

× Այն անդլիացի, Ֆրանսացի եւ ամե-րիկացի մասնագէտները որոնց յանձնա-րարուած է պատրաստել Ժընեւի խորհր-դաժողովը, իրենց առաջին նիստը ունա-ցին Լոնտոնի մէջ, Եչ. օր : Աշխատանք-ները պիտի չարունակուին մինչեւ Յուլիս 14 : Յանձնախումբը մասնաւորապէս պի-տի ուսումնասիրէ պերմանական հարցը , որուն պիտի մասնակցի նաեւ դերմանա-կան պատուիրակութիւն մը :

× Հաւանական է որ Եուկոսլաւիա եւս մասնակցի միացեալ Եւրոպայի Խորհուր-դին : Անդլիոյ արտաքին նախարարը առա-ջարկեց դուռը բաց պահել նոր անդամ-ներու համար : Խորհուրդին առջի օրուան նիստին մէջ, Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին ա-տենապետը, Շնեթեր, որ տարաձրմներու մասնաւոր ներկայացուցիչն է, խստօրէն քննադատեց պետութեանց արտաքին նա-խարարները, որոնք նոր տեղեկագիր մը խնդրած են իրմէ, փոխանակ վերջնական որոշումներ տալու : Կը սպառնայ հրա-ժարիլ :

× Միացեալ Եւրոպայի ընդհ. ժողովին անդամակից 15 պետութեանց ներկայա-ցուցիչները համաձայնութեան մը յան-գեցան հետեւեալ հարցի մասին.— Ժընե-ւի ժողովին մէջ , արեւմտեան երեք պե-տութիւնները պէտք չէ հաւանին Գերմա-նիոյ չէզոքացման : Բոլորն ալ համաձայն էին, մէկն ըլլալով Գերմանները, սակայն բանաձեւ չքուէարկուեցաւ, որպէս դի ա-րեւմտեան ներկայացուցիչները չկաշկան-դուին :

ԱԼԺԵՐԻՈՑ ոստիկանութիւնը դրաւեց յառաջդիմական թերթի մը Յուլիս 7ի թիւը, այն ամբաստանութեամբ թէ դըր-դռիչ դրութիւններ տպած է : — Երեք ըմ-բոստներ մահուան դատապարտուեցան :

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ վարչապետը , Ներու , որ համաձայնութիւն մը կնքած էր Եու-կոսլաւիոյ հետ, միջազգային խնդիրնե-րու մասին, այժմ Հռոմ կը գտնուի , միշտ է խնդիր խաղազութեան : Կ'ուզէ բարւոքել միջազգային յարաբերութիւն-ները, այցելելով զանազան մայրաքաղաք-ներ :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ՔԻՉ ՄԸ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

— Բոլորովին ճիշդ չեն այն մեղա-դրանքները զոր ուղղած էիք երէկ, զանա-զան թղթակցութեանց առթիւ : Մի՛ մոռ-նաք որ թղթակիցներն ալ յանախ ստիպ-ուած են համակերպիլ տեղական պահանջ-ներու, հակառակ իրենց կամքին :

— Գիտէ՞ք թէ մեր Միութիւնները ինչ դժուարութիւններ կը կրեն, հանդէս մը սարքելու, դերակատար, երգիչ, արտա-սանող եւն. գտնելու համար :

— Ամէն միջավայր իրեն յատուկ բաղ-ձանքներ ունի ...

— Շատ մը թղթակիցներ դպրոց չեն տեսած կամ ժամանակ չունին եւ իրենց կրցածն է որ կը փորձեն :

Գիտեմ որ այս իմաստով ճամակներ պիտի հասնին ամէն կողմէ, դեռ ուրիշ գանգատներ ալ յայտնելով :

Այս պարագաները գաղտնիք չեն ինծի համար :

Տարիներ առաջ, Պոլսէն մինչեւ Փարիզ, ես ալ մասնակցած եմ զանազան հանդէս-ներու կազմակերպութեան եւ գիտեմ թէ ի՛նչ տառապանք է այս գործը : Մանա-ւանդ հիմա որ պիտանի տարրերը այնքան պակասած են :

Գիտեմ տեղական պահանջներն ալ, — ճախանձախնդրութիւն, բաջալերութիւն և ուրիշ արդար բաղձանքներ :

Եւ սակայն , սիրելի բարեկամներ, բան մը պիտի փոխուի՞ մէկ տարիէն միւսը :

Ամէն շարժում յառաջդիմութիւն մը կ'ենթադրէ :

Թղթակիցն ալ, որ ամենօրեայ շարժու-մին մաս կը կազմէ, պիտի ջանայ բան մը աւելի սորվիլ եւ սորվեցնել , մէկ տարիէն միւսը :

Այլապէս, մակարդակը կ'իջնէ աստի-ճանաբար : Անզգալաբար :

Կարելի է միջին ճամբայ մը գտնել, երբ անհրաժեշտ համարուի անուններ ար-ձանագրել :

Բայց, որեւէ թղթակցութիւն գրած ա-տեն, ներելի չէ միեւնոյն սխալները կրկ-նել տարիներով :

Եւ կամ տողեր շարել խառն ի խուռն , անխնամ, յանախ արաբական հիւսուած-քով : Առանց միջանկեալ տող մը կամ լու-սանցք մը ձգելու, սրբագրութիւնը դիւ-րացնելու համար :

Եթէ կ'ուզեն յառաջ երթալ, ինչո՞ւ չեն բաղդատեր դրկուածն ու տպուածը :

Շնորհակալութիւն՝ բոլորին ալ : Գի-տեմ որ մեծ մասով բանուորներ են եւ գրելու յոգնութիւնն ալ յանձն կ'առնեն , օգտակար ըլլալու համար :

Միայն թէ ինչ մը ուշադրութիւն եւ խնամք, աւելորդ յոգնութիւն չպատճա-ռելու համար խմբագրութեան :

«Ցառաջ»ը դպրոց մըն է եւ թղթակից-ներ կան որոնք այնքան յառաջ գացած են որ գրական կտորներ ալ կը ստորագրեն :

Վ.Ա.Հ.

ԲՈՒՌՆ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԹՈՒՆՈՒՀԻ ՊԱՅՍԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՎԱՒԵՐԱՑՄԱՆ ԱՌԹԻՒ

*

Ազգ. ժողովը երէկ վերջացուց Թունու-սի հետ կնքուած պայմանագիրներուն քն-նութիւնը : Վիճաբանութեանց ընթացքին վարչապետը յատկապէս յիշեցուց թէ պի-տի չընդունի որեւէ ձգձգում : Վաւերա-գումը ապահովուած էր արդէն : Կարգ մը երեսփոխաններ կը պահանջէին յետաձգել վաւերացումը, մինչեւ որ նոր երաչխիք-ներ ստացուին Ֆրանսայի ներկայութեան մասին : Նախկին նախարար մը, Պուռ-ժէն, դիտել տալու թէ Նոր Տեսթուրի վարիչը , Պուրկիպա, պարզապէս առաջին քայլ մը կը նկատէ Թունուզի ներքին ինքնավարութեան մասին կնքուած համա-ձայնութիւնը եւ թէ երկրորդ քայլը պիտի ըլլայ կատարեալ անկախութիւն եւ ան-ջատում Ֆրանսայէն : «Հետեւաբար, ներ-կայ պարագաներուն մէջ Ֆրանսայի պար-տականութիւնն է նոր երաչխիքներ պա-հանջել » :

Ալժէրի երեսփոխաններէն զօր. Օմբրան դիտել տուաւ թէ Ազգ. ժողովէն կը պա-հանջուին ճամապարհով վաւերացնել վա-ւերագիր մը «որուն յատկանիշներն են երկդիմութիւն, մթութիւն, տպիտութիւն եւ անկարդութիւն» : Ցեւոյ թելադրեց դադուեցնել Պուրկիպային : Ուրիշ երես-փոխան մը «Նոր Տեսթուրի Ֆիւրեր » (Ա-ռաջնորդ) անուանելով Պուրկիպան, ըսաւ թէ «ան ոչ միայն անկախութիւն կը պա-հանջէ Թունուզի համար, այլեւ կ'ուզէ դուրս նետել Ֆրանսան» :

Ազգ. պաշտպանութեան յանձնաժողո-վին տեղեկաբերը, որ համաձայն էր վա-ւերացման, բացատրեց թէ կնքուած պայ-մանագիրներով պինուորական խնդիրները ամբողջովին վերապահուած են Ֆրանսա-յի, թէ Ֆրանսական ոստիկանութիւնը պիտի հսկէ բարեկարգութեան եւ սահ-մաններուն, նաւահանգիստներուն եւ օ-դակայաններուն ապահովութեան եւ թէ Ֆրանսայի պինեալ ուժերը պիտի կազմեն խորհրդանշանը եւ երաչխիքը երկու եր-կիրներուն յարաբերութեանց : Թունուզի եւ Մարոքի նախարարն ալ պաշտպանեց

(Շար. ըկարդալ Դ. Էջ)

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԲՆԱԿԱՆ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐԸ

(Ամփոփուած Սովետական Հայաստան ամսագրէն)

*

Լեռնային բարդ ցցուածքներու չնորհիւ Հայաստան աչքի կը զարնէ բնական պայմաններու բազմազանութեամբ: Այդ է պատճառը որ անոր հողը կը բաժնուի կարգ մը շրջաններու, որոնց ամէն մէկը ունի իւրայատուկ բնական պայմաններ :

Հայաստան Փամբակի, Արեգունիի եւ Սեւանի (Շահտաղ) լեռնաշղթաներու կատարային մասով կը բաժնուի երկու հիմնական մասերու բնա – աշխարհագրական պայմաններու տարբերութիւններով , ո – րոնք դժբաղդաբար կը զառնան երբ ճամբորդը , անցնելով այդ շրջաժանը, Հայաստանի հիւսիսային շրջաններէն կը տեղափոխուի հարաւային շրջանները: Հոն կը փոփոխ – ուին թէ տափաստանները եւ թէ կլիման, հողածածկը եւ բուսական ու կենդանական աշխարհը:

Հայաստանի այդ երկու մասերը կը բաժնուին եօթ բնապատմական շրջաններու ո – րոնք իրարմէ զգալապէս կը տարբերին հողային մանրայատկութիւններով :

Հարաւային մասն ունի չորս բնապատմական շրջան՝ Արարատեան դաշտավայրը, Սեւանի աւազանը, Արփա գետի հովիտը եւ Զանգեզուրը, իսկ հիւսիսային մասը ունի 3 շրջան, — Շիրակը, Լոռի – փամբակը եւ Աղստէ գետի վերին աւազանը :

Շիրակի տարահարթը կը գտնուի Հայաստանի հիւսիս – արեւմտեան մասին մէջ եւ կ'ընդգրկէ Ախուրեան գետի վերին ու միջին հոսանքի ձախափնեայ աւազանը: Հիւսիսի մէջ Շիրակի տարահարթին կը միանայ Ղուկասեանի տարահարթը, որ աւելի բարձրադիր է եւ առաջինին կը բաժնուի Շիրակի լեռնաշղթայով: Բնապատմական այս շրջանին հարաւ–արեւելքին կը միանայ Ապարանի վերին հովիտը:

Շիրակի սահմանները են արեւմուտքէն Ախուրեան գետը, արեւելքէն Փամբակի լեռնաշղթան, հարաւ – արեւելքէն՝ Արագածի քառադարաձ լանջաթեա գոտը :

Ղուկասեանի տարահարթը բլրապատ է եւ ունի ճահճուտներ: Այստեղ յայտնի է Արփի լիճը, որմէ սկիզբ կ'առնէ Ախուրեան գետը: Բուն Շիրակը համեմատաբար հարթ է, կազմուած է հրաբխային փուխր նստուածքներէ: Այդ պատճառով անոր կեդրոնական մասը զուրկ է հոսանք ջուրերէ: Շրջակայ լեռներէն հոսող գետակներ մինչեւ Ախուրեանին հասնիլը կը ներծծուին գետնի տակ :

Ապարանի վերին հովիտը համեմատաբար հարթ է, միայն տեղ տեղ կան լեռնային բարձրութիւններ, որոնցմէ յայտնի է Կողպաթ հանգած հրաբուխը :

Շիրակի տարահարթը աչքի կը զարնէ տեւական ցուրտ , ձիւնառատ ձմեռով: Օդի ջերմաստիճանը հոն նուազագոյն 42 աստիճան է: Ամառը Շիրակի հարաւային մասին մէջ տաք է, իսկ հիւսիսային մասին մէջ բարեխառն եւ խոնաւ: Հարաւային մասին մէջ խոնաւութեան պակասը կը լրացուի Ներակի ոռոգիչ ջրանցքով : Շիրակի տարահարթը չատ հարուստ էմեւահողով, իսկ բարձրադիր մասերուն մէջ, լեռնամարգագետնային հողերով : Հոն չկայ անտառային բուսականութիւն: Կը գերակշռեն տափաստանային փետրախոտերը, իսկ բարձր մասերուն մէջ նաեւ խոտհարքներն ու ալպեան արօտավայրերը :

Շիրակ հինէն ի վեր յայտնի է իբրեւ արգաւանդ տեղ, կը մշակէ ցորեն, իսկ ներկայիս չաքարի ճակնդեղ եւ բանջարեղէն: Տարահարթերուն վրայ կը տեղ – ծուին անտառաշերտեր եւ պաղատու այգիներ: Հոն զարգացած է անասնապահութիւնը, իսկ Արփի լճի ափերուն վրայ ձկնորսութիւնը :

Ախուրեան գետի ձախափնեայ մասին մէջ կը գտնուի Լենինական քաղաքը, որ հանրապետութեան երկրորդ արդիւնաբերական կեդրոնն է: Լենինական ունի հիւանդեղէնի, անուշեղէն եւ թեթեւ արդիւնաբերութեան ձեռնարկներ: Երկաթուղային հանգոյց է: Հոն կայ մանկավարժական կաճառ, թատրոն, եւ այլ մշակութային հաստատութիւններ: Տուֆի արդիւնաբերական կեդրոն է Արթիկ քաղաքը, ինչպէս եւ Ախուրեան, Ղուկասեան, Մարալիկ , Պէմզաչէն, Անիպեմզա եւ Զաղուտ բնակավայրերը :

Լոռի – Փամբակի բնապատմական այս շրջանը կը տարածուի Շիրակէն արեւելք եւ անկէ անջատուած է կէչուտի (Խոնաւ) լեռներով, կ'ընդգրկէ Փամբակ, Զորա – գետ եւ Դեբեդ գետերու եւ անոնց վտակներու աւազանը :

Հիւսիսէն եւ Հիւսիս – Արեւելքէն շրջանը եզրաւորուած է Վիրահայոց լեռներով, իսկ հարաւէն՝ Գոգարան եւ Բազում լեռնաշղթաներով: Լոռի Փամբակի շրջանի մակերեւոյթը կտրտուած է Դեբեի, Փամբակի, Զորագետի հովիտներով:

Շրջանի տարածութեան հիմնական մասը կը կազմէ Լոռիի ընդարձակ բլրաշատ սարահարթը՝ ծովու մակերեւոյթէն մօտ 1500 մեթր միջին բարձրութեամբ: Սահարթերուն վրայ կը տեղ – ծուին անտառաշերտեր եւ պաղատու այգիներ: Հոն զարգացած է անասնապահութիւնը, իսկ Արփի լճի ափերուն վրայ ձկնորսութիւնը :

Ախուրեան գետի ձախափնեայ մասին մէջ կը գտնուի Լենինական քաղաքը, որ հանրապետութեան երկրորդ արդիւնաբերական կեդրոնն է: Լենինական ունի հիւանդեղէնի, անուշեղէն եւ թեթեւ արդիւնաբերութեան ձեռնարկներ: Երկաթուղային հանգոյց է: Հոն կայ մանկավարժական կաճառ, թատրոն, եւ այլ մշակութային հաստատութիւններ: Տուֆի արդիւնաբերական կեդրոն է Արթիկ քաղաքը, ինչպէս եւ Ախուրեան, Ղուկասեան, Մարալիկ , Պէմզաչէն, Անիպեմզա եւ Զաղուտ բնակավայրերը :

Լոռի – Փամբակի շրջանին գետերը կը կազմեն մեծ կիրճեր, որոնց խորութիւնը կը հասնի հարիւր – հարիւր յիսուն մեթրի, այդ է պատճառը, որ ցցուած շրջանի կարգ մը մասերուն մէջ չափազանց մատնատուած է: Ամէն տեղ իրարու կը յաջորդեն սեպաձեւ լեռնապազաթներ, անդնդախոր, անտառապատ կիրճեր, սար – հարթեր եւ լայն գետահովիտներ, պարզելով դրաւիչ տեսարան :

Լոռի չքնաղ բնութիւնը զուգերպած են հայ մեծ բանաստեղծները — Ցոփհ. Թու – մանեան: Դեբեդի կիրճին անցնողին վրայ Լոռին կը ձգէ անջնջելի տպաւորութիւն :

Լոռի – Փամբակի շրջանը աչքի կը զարնէ կլիմայի մեղմութեամբ: Ամառը բարեխառն տաք է, ձմեռը մեղմ, ամէն տեղ ծածկուած է ձիւնով :

Լոռիի բարձր լեռնայինմասերումէջկլիման կը դառնայ աւելի խիստ: Գետահո – վիտի ցած մասերուն չազանակադոյն հողեր են : Գերակշռող բուսականութիւնը անտառն է: Բարձրադիր մասերուն մէջ լեռնամարգագետնային հողերն են, մարգագետնային բուսականութեամբ :

Հոն զիւղատնտեսութեան հիմնական ճիւղերէն է ցեղային անասնաբուծութիւնը: Հողը բերրի է: Կը ցանեն ցորեն, գետնախնձոր, եղիպատացորեն, արեւածաղիկ: Բազմաթիւ են խնձորի , տանձի եւ կորիզաւոր այլ պտուղներու այգիները : Վերջերս զգալի չափերու կը հասնին նաեւ ձիւնքներ ձեռք կը բերուի :

Ասոր լաւագոյն փաստը մեր տղոց արձանագրած յաջողութիւններն են՝ Փրան – սական «Պըրըւէի» եւ «Պաքալորէայի» քննութիւններուն մէջ :

Այս տարի փորձի համար երկու աշա – կերտներ ուղարկեցինք արարական սեր – բիֆիֆայի քննութեանց: Երկուքն ալ յա – ջողեցան: Ցառաջիկայ տարի չատ աւելի թիւով աշակերտներ պիտի ուղարկենք սոյն քննութեան :

Այս տարի մեր հինգերորդ դասարանէն — ուսման իններորդ տարի — հինգ աշա – կերտներ ղրկեցինք «պըրըւէի» քննութեանց : Այս հինգէն չորսը յաջողութեամբ անցուցին իրենց դասընթացի քննութիւնները: Ասարատան դա – սարանէն չորս հոգի ներկայացան Փրան – սական պաքալորէայի քննութեանց եւ չորսն ալ փայլուն յաջողութիւն ձեռք բե – րին :

Շատ պատուաբեր արդիւնքներ են ա – սոնք, երբ նկատի ունենանք, որ գանազան վարժարաններէ վերցուած քննութեանց ներկայացող հազարաւոր աշակերտներուն հպիւ հարիւրին երեսունը յաջողած է : Ցառուկ ուշադրութեան արժանի է նաեւ այն պարագան ,որ պաքալորէայի մեր չորս պսակաւորներն ալ մեծցած են ճե – մարանին մէջ, սերացած հայկի հիմնա – ւոր կրթութեան եւ միեւնոյն տանն իրենց Փրանսերէնով եւ ընդհանուր պատրաս – տութեամբ, սեւէ կերպով ետ չեն մնար օտար երկրորդական հաստատութիւննե – րու շրջանաւարտներէն :

Կ'արժէ ,որ հայ ծնողները լուրջ խոր – հրդածութեան նիւթ դարձնեն այս իրո – ղութիւնը :

Մեր տղոց դիտական յառաջդիմութեան մէջ կարեւոր բաժին մը ունեցան քնելու – ծութեան եւ բնաղիտութեան մեր զոյգ աշխատանոցները, որոնք օժտուած են ծխախոտի, ճակնդեղի մշակումը :

Դերեդի հովիտին կլիման տաք է: Կա – րելի է մշակել դեղձ, խաղող, թուզ, սեր – կեւիլ: Անտառները հարուստ են հատա – պտուղներով՝ մոռ, մոշ, վայրի տանձ , խնձոր, հոն եւայլն: Այդ բոլորը հոմք են Այրումի պահածոներու գործարանի հա – մար :

Զորագետի ելեկտրակայանը հնարաւո – րութիւն կուտայ պղնձի արդիւնաբերու – թեան հետ միասին զարգացնելու նաեւ քիմիական արդիւնաբերութիւն: Շրջանը յայտնի է նաեւ չաքարի գործարանով եւ իւղ – պանիրի ձեռնարկութիւնով : Բնա – կավայրերն են Կիրովական, Ալավերդի եւ Ստեփանաւան քաղաքները, Սպիտակ ա – ւանը, Կալինինոն, Թումանեան եւ Գիւլ – ագարակը, որուն սահմաններուն մէջ կը գտ – նուի հանրահռչակ մանկական առողջա – րանը :

Լոռի – Փամբակի բնակավայրերու մեծ մասը հանդստավայրեր են: Կիրովական քաղաքին մէջ կը գտնուի «Հայաստան» տպագիրատունը :

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՃԵՄԱՐԱՆԸ 1954—1955ԻՆ

Բ.

ՃԵՄԱՐԱՆԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ.— Որքան վեր բարձրանանք, այնքան ուսումնական ծը – րագիրը կը ծանրաբեռնուի եւ կը դժուա – րանայ բնականօրէն: Անցլերէնը կուգայ Ֆրանսերէնի եւ արաբերէնի հետ, իր զը – րեթէ հաւասար տեղը գրաւելու: Գրակա – նութիւնը, ուսողական եւ բնագիտական առարկաները, պատմական եւ աշխարհա – գրական խորացած դիտութիւնները ,գրա – բերը, մանկավարժութիւնն ու հոգեբա – նութիւնը եւ այլ նիւթեր կը գրաւեն դա – սացուցակի բոլոր պահերը :

Ճեմարանի ուսումնական ծրագիրը լուրջ աշխատանք պահանջող ծրագիր մըն է եւ այդ պատճառով ալ հետզհետէ վերի կարգերուն մէջ կը նօսրանան աշակերտնե – րու շարքերը: Այսպէս , ներկայ աւարտա – կան դասարանը հինգ տարի առաջ 36 հո – գինոց դասարան էր· իսկ այսօր մնացած են միայն քիչ մը արժանաւոր ճեմարանա – կաններ , որոնք յամառ եւ յարատեւ աշ – խատանքով յաղթահարելէն դժուարու – թիւնները, տիրացան ընդհանուր լայն կր – թութեան, թէ հայագիտական եւ թէ երկրորդական ուսումի եւ գիտ եւ ատանան իրենց վկայականները :

Ճեմարանի ուսուցչական կազմը կրկ – նակի նպատակ մը հետապնդելով՝ կրկ – նակի աշխատանք տիպրած է կատարել: Մէկ կողմէ պատրաստել հայ մատուռա – կաններ, միւս կողմէ դաստիարակել Ֆրանսական եւ ամերիկեան համալսա – րաններուն: Որքան ալ դժուարին ըլլայ այս նպատակը չնորհիւ ուսուցիչներու նը – ւիրումին եւ դիտակից աշակերտներու ճիգին՝ մեծ չափով մը վայելուն ար – դիւնքներ ձեռք կը բերուի :

Ասոր լաւագոյն փաստը մեր տղոց ար – ձանագրած յաջողութիւններն են՝ Փրան – սական «Պըրըւէի» եւ «Պաքալորէայի» քն – նութիւններուն մէջ :

Այս տարի փորձի համար երկու աշա – կերտներ ուղարկեցինք արարական սեր – բիֆիֆայի քննութեանց: Երկուքն ալ յա – ջողեցան: Ցառաջիկայ տարի չատ աւելի թիւով աշակերտներ պիտի ուղարկենք սոյն քննութեան :

Այս տարի մեր հինգերորդ դասարանէն — ուսման իններորդ տարի — հինգ աշա – կերտներ ղրկեցինք «պըրըւէի» քննու – թեանց : Այս հինգէն չորսը յաջողու – թեամբ անցուցին իրենց դասընթա – ցքի քննութիւնները: Ասարատան դա – սարանէն չորս հոգի ներկայացան Փրան – սական պաքալորէայի քննութեանց եւ չորսն ալ փայլուն յաջողութիւն ձեռք բե – րին :

Շատ պատուաբեր արդիւնքներ են ա – սոնք, երբ նկատի ունենանք, որ գանազան վարժարաններէ վերցուած քննութեանց ներկայացող հազարաւոր աշակերտներուն հպիւ հարիւրին երեսունը յաջողած է : Ցառուկ ուշադրութեան արժանի է նաեւ այն պարագան ,որ պաքալորէայի մեր չորս պսակաւորներն ալ մեծցած են ճե – մարանին մէջ, սերացած հայկի հիմնա – ւոր կրթութեան եւ միեւնոյն տանն իրենց Փրանսերէնով եւ ընդհանուր պատրաս – տութեամբ, սեւէ կերպով ետ չեն մնար օտար երկրորդական հաստատութիւննե – րու շրջանաւարտներէն :

Կ'արժէ ,որ հայ ծնողները լուրջ խոր – հրդածութեան նիւթ դարձնեն այս իրո – ղութիւնը :

Մեր տղոց դիտական յառաջդիմութեան մէջ կարեւոր բաժին մը ունեցան քնելու – ծութեան եւ բնաղիտութեան մեր զոյգ աշխատանոցները, որոնք օժտուած են

ՂՈՐՂՈՐ

●

Զինական մելանի պէս սեւ սեւ եւ փայ – լուն մազեր եւ աչքեր, ահագին քիթ մը ուրկէ Տօքթ· Շէրլիճեանին վիրաբուժա – կան հաստ ու բարակ գործիքները առանց խոչընդոտի անցած էին առենօք, կարճ վիզ մը որուն արամազիծը գլխուն տրա – մագիծէն աւելի էր , պակաս չէր: Առանք գետեղեցէք չափազանց լայն ուսերու եւ ցայտուն կուրծքի մը վրայ, կախեցէք եր – կու կողմերէն, չիլ եւ ոսկորէ բազկացեալ մէկ մէկ թեւ եւ սրունք ու կ'ունենանք մարզկային արարածի նմոյշ մը որուն , մենք, ընկերները «Ղորղոր» մակդիրը ըս – ւած ենք :

1927ին, երբ Ժընեւի մէջ առաջին ան – գամ անոր հանդիպեցայ, համոզուեցայ որ մեր «Տօրք Անգեղը» առասպելական հերոս մը չէր, այլ իրապէս գոյութիւն ունեցած էր եւ իրմէ ուշագակի, առանց խառնուրդի սերած էր «մեր» Ղորղորը :

Բոլորս ալ դիտէինք անոր ահռելի ու – ժը, թէեւ ոչ մէկուն հետ կռուած էր , նոյն իսկ իրեւ կատակ: Տանէ աւելի տարիներ, նոյն երդիքին տակ ապրած էինք, միասին: Տեսակ տեսակ առիթներ ստեղծելով, համբերութիւնը հատցուցած ու կուիւ յարուցած էինք իր ուժին չափը ստհմանելու համար, բայց ան՝ ջղային – նալով, ղրղռուելով հանդերձ՝ բաւակա – նացած էր միշտ բռունցքները սեղմելով , ակռաները կճրտելով եւ ղոռալով.

— Ծօ՛, կորսուեցէ՛ք դիմացէս :

Ամէն ինչ ծայրայեղ էր իր մէջ: Նոյն իսկ սիրտը որ միայն կարեկցելու եւ սի – րելու համար կը տրոփէր: Սիրտ մը, որ այդ լայնածաւալ կուրծքի մէջ հազիւ թէ կը սեղմէր :

Մկրտիչ Ղորղորեան ժամապարծութիւն կ'ուսանէր : Իր Ամբողջ հոգիով նը – ւիրուած էր այդ արհեստին: Դիշերները, մինչդեռ մենք, դասէ դուրս, դրականու – թեան, սինեմայի կամ ֆութպոլի մասին կը վիճէինք, ան, սերտարանին մէկ ան – կիւնը, արհեստին յատուկ խոշորացոյցը ձախ աչքին՝ կոտրած թափած ժամա – գոյցներ կը քակէր, կը չինէր: Աւելի կը քակէր քան կը չինէր: Եւ այսպէս , մինչեւ 1928 թէ 1929, լաւ չեմ յիշեր, երբ, «Դրօշակ»ի խմբագրատան կարասիները աճուրդի հանուեցան: Քանի մը անգամ ես ալ Ղորղորի հետ ներկայ եղայ այդ ա – ճուրդներուն: Ինձի համար, Ղորղորը դիտել այնքան հետաքրքրական էր որ – քան աճուրդը, արդէն անոր ուղղակի մասնակցելու նիւթական կարողութիւնը ունենալէ շատ ու շատ հեռու էինք :

Ինչ ակնածանքով, ինչ երկիւղածու – թեամբ կ'երկնար, Ղորղոր չօշափելու համար այն առարկաները որոնք անկաս – կածօրէն դեռ կը կրէին ով գիտէ որ ան – մահ հերոսին մատներուն դրոշմը: Թէ – բեւ նոյն իսկ Անդրանիկինը, եւ ինչո՞ւ Թերեւս, հաւանաբար , վստահաբար , ա – յո, վստահաբար Զօրավար Անդրանիկի մատներուն դրոշմը ... : Ինչեր պիտի չտար Ղորղոր, կարենալ գնելու համար դէթ հատ մը: Բայց ի՞նչ ունէր որ տա – լիք, ոչինչ: Թող ուղէին իր կեանքէն տա – սը տարի, սիրով պիտի տար, եւ ինչո՞ւ չտար, մանաւանդ սա... սա գէնքերէն հատ մը ուզէն կարենալ կախելու համար, այո, սա գէնքերէն, մօսիններէն ... :«Հայ քաջերի մօսիններից պղտակները դուռս – ացին ...»:

Օր մըն ալ, Ղորղոր, այդ «մօսիններից» հատ մը ուսին զարկած, ուռած կուրծքը ալ աւելի ուռեցուցած, գոռոզ քայլերով տուն եկաւ: Ի՞նչպէս կրցած էր տիրանալ այդ նշխարին , ինչո՞վ, երբէք չկրցանք հասկնալ: Ես անձնապէս համոզուած էի որ յաջողած էր իր կեանքէն տասը տար – ուան հետ փոխանակելու :

Այդ օրէն ի վեր, Ղորղոր լքեց իր կոտ – րած թափած ժամացոյցներու հաւաքա – ծոն եւ սկսաւ քակել, մաքրել, իւղուտել պատմական գէնքը, զոր իր սեփականու – թիւնն էր այլեւս: Կը մաքրէր, կ'իւղուտէր ժամացոյցներու չատուկ թմնկարժէք իւ – ղով, կը կախէր իր գլխուն վերեւ եւ յա – ջորդ իրիկուն կրկին վար կ'առնէր ու կը քակէր :

— Ղորղոր, կը բաւէ որքան մաքրեցիր, իւղոտեցիր սա գէնքը, թող որ հանդչի , երբ ըսէինք՝

— Ձիմարներ, դուք ի՞նչ կը հասկնաք , կը գոռար, — Տարիներէ ի վեր այս հրա – շանքը իւղ չէ տեսած,— պէտք է փայլի, պէտք է յիշէ իր հին օրերը , ուր իր տի – րոջը ուսին՝ հրաշքներ կը գործէր :

Այդ օրերուն էր երբ, դերասան Մա – րութեան, Ժընեւէն անցնելուն, մեզի ալ այցելեց եւ քանի մը օր երջանկութիւնը ունեցանք միասին ապրելու :

Ղորղոր, Վարդ, Պարգեւ եւ ես, անոր անբաժան աշակերտները եղած էինք: Կը պատրաստէինք զայն քաղաքին հնութիւնները ցուցնելով, իսկ ան, կը խօսէր մեզի Համ – լէթի, Զօր· Անդրանիկի, Օթելլոյի, Ա – բիսաակէսի մասին: Ցայտնի էր թէ այդ օրերուն Մարութեան խոր վշտով մը կը տառապէր, բայց ինչ փոյթ, մենք երջա – նիկ էինք, կը հրճուէինք իր ներկայու – թենէն :

Պրազիլիա ՎԱՀԱՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
(Մնացեալը յաջորդով)

ՅԱՆՈՒ ԽՍՏՈՂԵՉ ՀՕՏ

*

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԲԱՐԵՊԱՇՏԱԿԱՆ

— Աստուած օգնէ՛ հոգի՛ս, ախ, ախ, ա՛խ, ա՛խ, ա՛խ

պայմանագիրները եւ պնդեց թէ անհրա–ժեշտ երաշխիքները նախատեսուած են, ապահովելու համար Ֆրանսայի ներկա–յութիւնը: «Ֆրանսա պիտի չլքէ իր զա–ւակները որոնք ապահոված են իր մեծու–թիւնը Ափրիկէի մէջ: Բայց, կարելի չէ միայն բռնի ուժով ապահովել Ֆրանսայի ներկայութիւնը, որ պիտի հիմնուի փո–խադարձ վստահութեան եւ մեր մասնա–դիտական աջակցութեան վրայ: Կարդ մը պարագաներու մէջ յանդուգն լուծում մը խոհեմ լուծում է: Ոչ վերջնագիր կայ, ոչ ալ ճնշում այս կամ այն կողմէն»:

Գիշերային նիստին մէջ, ալգակողմեան երեսփոխան մը ուժգնօրէն քննադատեց համաձայնութիւնը, պնդելով թէ նոր պարտութիւն մըն է եւ թէ ի վերջոյ Ֆո–բանսա դուրս պիտի նետուի Թունուզէն:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒՆ համար ամսական թոշակ մը վճարել կ'առաջարկէ Աղգ. ժո–ղովին կրթական յանձնախումբը: Ծրա–գիրը կը տրամադրէ գումար մը վճարել այն բոլոր ուսանողներուն որոնք լրացու–ցած են համալսարանի առաջին տարին: Յանձնախումբը կ'առաջարկէ որ այդ գու–մարը առ նուազն համարժէք ըլլայ բան–ուորներու նուազագոյն օրապահիկին (23 հազար ֆրանք):

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ հաւանեցան ընդու–նել Ա. Մխուեեան առաջարկը, որով Մա–կուա յանձն կ'առնէ վճարել ամերիկեան օդանաւի մը խորտակման վնասներուն կէսը, երբեւ հատուցում:

ԿԻՊՐՈՍԷՆ կը հեռագրեն թէ հակաղ–լիական թուրքիկներ կը ցրուեն երկու գաղանի ընկերութիւններ, մէկը յունա–կան, միւսը թրքական: Առաջինը (յունա–բէն) կ'ազդարարէ Անգլիացիներուն հե–ռանալ կղզիէն, երկրորդը՝ անդլերէն, կը պահանջէ յանուն թուրք բնակչութեան խափանել Ցունաստանի հետ միացման չարժումը, եւ կամ ձգել երթալ, որպէսզի կղզին Թուրքիոյ կցուի ...

ՄԱՐՈՔԻ նոր մարզպանը, Կոմնվալ, տանդութենէն չեղելով փոխանակ չորե–նաւով Քազապլանքա երթալու, ուղղակի Թագաթ գնաց եւ ունկնդրութեան ըն–դունուեցաւ Սուլթանին կողմէ: Այս առ–թիւ ճառ մը խօսելով պարզեց իր կառա–վարութեան տեսակէտները: Սուլթանը չքանչան մը պարգեւեց նոր մարզպանին, որուն առաջին գործը պիտի ըլլար վերա–հաստատել բարեկարգութիւնը:

1100 ՖՐԱՆՔ նպաստ պիտի բաժնուի քաղաքապետութեանց եւ ծնողներու ըն–կերակցութեանց, կթի եւ չաքար բաժնե–լու համար դպրոցականներուն, 1955ի ըն–թացքին:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵԾԱՆԻՒՈՎ սկսաւ հինգշաբթի առաւօ, Հավրէն, 130 մղոնակիցներով, որոնց մէջ Ֆրանսացինե–րէն զատ կան Անգլիացիներ, Պելժիացի–ներ, Իտալացիներ, Զուիցերիացիներ, Հոլլանտացիներ, Գերմանացիներ եւն.: Առաջին հանդրուանին Հավր–Տիէպ (102 քմ.) առաջին հանդիսացաւ սպանիացի Փօպլէ, տիրանալով «դեղին չապիկին»: Ուրբաթ օր Բ. հատրուանը Տիէպ – Ռուպէ 204 քմ.: Ձեռնարկին ամբողջ ծախքը կը հաշուուի 170 միլիոն ֆրանք:

ԾԱԽՈՒ Է

Պլեթ Շօմոնի մեթրոյին մօտ, քոնֆէք–սիոնի քնդարձակ եւ լուսաւոր արհեստա–նոցի մը փոն տը Ֆամէրսը, բոլոր կազ–մածներով կամ առանձին, եթէ տարբեր գործի կը ձեռնարկուի: Վրայի յարկը՝ երեք սենեակ, խոհանոց, ննբանցք, կազ, էլեկտրականութիւն, տուչ եւ կեղր. չե–ռուցիչ: Դիմել՝ «Ցառաջ»ի:

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Նաւով, օդանաւով, երկաթուղիով ոեւէ ընկերութեամբ եւ միեւնոյն դիներով տեղերը կ'ապահովենք ճրիաբար ղէպի Հարաւային եւ Հիւսիսային ԱՄԵՐԻԿԱ, ՔԱՆԱԴԱ, ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ, ՄԻՋԻՆ ԱՐԵ–ԼԵՔ ԵՒ ամէն կողմ:

Դիմել՝ ԵԼԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի որ ու–նի 35 տարուան փորձառութիւն:

American LLOYD

48, Rue de la République
Tél.: CO 47-22 et 74-51 Marseille,
et 7, Rue Auber, Paris.

Հ.Ց.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Օգափոխութեան կայանը հաստատուած է Օգոստոս 2էն մինչեւ ամսու վերջ, Վիթրաք փառ Մանպա (Փեւի տը Տօմ) (բարձ. 800 մ.):

Մանրամասնութիւններու եւ արձանա–գրութիւններու համար հեռախօսել Գրի–գոր Փափազեանի, Մանթրալ 28–34, ժա–մը 12էն 14, կամ գրել Արա Պիպէրեանի, 16 ռիւ Փասթէօր, Ռօնի սու Պուա, Սէն:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Լիոնի Ֆ. Կ. Խաչի գաշտահանդէսը՝ որ յետաձգուած էր անձրեւի պատճառաւ, տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի, Տէ–սինի զովատեղ անտառը, Կապոյտ Խաչի օրուան առթիւ: Օթօբուսը՝ կը մեկնի, Փը–լաս Կիշառէն, ժամը 9ին: Կը խնդրուի հասարակութենէն ճշդապահ ըլլալ:

ՀԱՑԱՇԹԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ ՊԱՆԵԼՈՑԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, երեկոյեան ժամը 6ին, ձմիւռնոյ պատարագ պիտի մատուցուի Ս. Ըրշնէի մատրան մէջ, 83 ռիւ տ'արքէօյ:

ՔԱՐՈՋ ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, Առնուվիլի Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցիին մէջ կը քարոզէ ՏԻՐԱՆ արք. ՆԵՐՍՈՑԵԱՆ:

Կը հրաւիրուի Առնուվիլի եւ չրջակայքի հաւատացեալ ժողովուրդը:

Շոգեկառքը կառ տիւ Նորէն 9·32:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

. Կ. Խաչի Պանեէօ Քաչանի մասնաճիւ–ղի կողմէ, այս կիրակի ժամը 2էն սկսեալ, Պարտն Մալհասեանի օգաստն պար–տէզին մէջ, 21 Սանթիէ տը լա Ռուշ, Պանեէօ:

Հաղորդակց. միջոցներ՝ Լիները տը Սօ, իջնել Պանեէօ, կամ օթոպիւս 188, իջնել մէթրօ Պանեէօի առջեւ:

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի:

49ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի մասնա–ճիւղին եւ Հայ Երիտ. Ընկերակցութեան:

Այս կիրակի, Ալամպրայի ընդարձակ եւ օդասուն սրահներուն մէջ, կէսօրէն մին–չեւ կէս գիշեր:

Տարեդարձի հանդիսութիւն ժամը 12–էն 16:

ՃԱՇ:

Բանախօսութիւն, ուղերձ, երգ, պա–տառնութիւն, նուագ:

Ներկայ պիտի գտնուին Հ. Բ. Ը. Մի–ութեան Եւրոպայի Կեդր. Յանձնաժողովի փոխ – առեներալ Տօքթ. Արամ Պէօյիւք–եան եւ ընդհ. քարտուղար Պ. Օննիկ Թա–դէոսեան, որոնք խօսք պիտի առնեն:

Պարահանդէսը ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր: Պար, անակնկալներ, քոթիյոն, առաջնակարգ նուագախումբ:

Ճաշի տոմսերը պարահանդէսի մաս–նակցութեան իրաւունքն ալ կուտան:

Տոմսերը կարելի է հայթայթել մաս–նաճիւղի եւ Հայ Երիտ. Ընկերակցութեան անդամներէն:

Ոչ մէկ հանդանակութիւն:

— ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ —

Հերթական դասախօսութիւնը, այս եր–կուշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին, Լը Քատէ սրճարանին վերնայարկը, մէթրօ Քատէի դիմաց:

Կը խօսի՝ ՏԻՐԱՆ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ:

Նիւթ՝ Անյետաձգելի պահանջ մը:

Կարծիքներու փոխանակութիւն եւ հա–ճելի անակնկալներ: Մուտքը ազատ է:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ հերոսամարտի 40րդ տարեդարձին առթիւ, Տիկ. Հայ–կուհի Տալտալեան, հինգ հազար ֆրանք կը նուիրէ երկու Հանդամեան տուներու:

Սառնալ Ցառաջէ:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թոզատի Հայր. Մխուեիանը իր ցաւակ–ցութիւնները կը յայտնէ լիոնարնակ այրի Տիկին Մառի Գալուստեանի եւ զաւակնե–րուն, իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝ Խաչիկ Գալուստեանի մահուան առթիւ:

ՊՏՈՑՏ ԴԷՊԻ ՄԱՐՍԷՅԼ

Լիոն. — Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբը, Խանասորի տարե–ւանքի 58րդ տարեդարձին առթիւ սարքած է պատյտ մը դէպի Մարսէյլ, Յուլիս 16 եւ 17, Շաբաթ եւ Կիրակի:

Կը հրաւիրէ՛ք բոլոր ընկերները եւ ըն–կերուհիները, ինչպէս եւ վարձակալները:

Երթուդարձ 2200 ֆրանք: Օթօքարը կը մեկնի շաբաթ առաւօ, ժամը 4·30ին, Փլաս Կիշառէն եւ Տէսինի Սոսիէթէ Լիո–նէզէն ժամը 4·45, իսկ Վիէնէն Փլաս տիւ Թէօ տը Փոմէն ժամը 5ին:

Դիմել Աբէլեանի, Ռիւ Պուալօ, Տօնա–պիտեանի, 155 Կրանտ ռիւ Կիյօթիէռ եւ Միքայէլեանի 90 ռիւ Մասէնա:

ՄԵՐ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մար–սէյլի Շրջ. կոմիտէի, Նախաձեռնու–թեամբ Հ. Ց. Դ. Քրիստափոր Ենթակո–միտէի:

Այս կիրակի, ամբողջ օրը, Սէն Ժիւսթ, 117 Ավընիւ Քօլօ, Պար տիւ Շաղէ, ըն–դարձակ եւ զով ծառաստանին մէջ:

Կը խօսի ընկերուհի Ա. ՔԻՕՍԷԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, հայ–կական եւ եւրոպական պար, կ'երգէ ընկ. Զ. Գասեան: Հայկական պարերուն կը նուագէ Պ. Հ. Փաւոսեան եւ Համբար–ձումեան եղբայրներու խումբը:

Բարձրախօս Պ. Ալֆազի:

Կէսօրէն առաջ պուլի մրցում եւ զանա–զան անակնկալներ:

Ճոխ պիւֆէ:

Մուտքը ազատ է:

ՇԱՆ. — Հանդիսավայրը երթալու հա–մար առնել թիւ 55 թրօլէյն եւ իջնել վեր–ջին կայարանը: Իսկ Շատիթրըէն առնել՝ 1, 4, 5, եւ 11 թիւ հանրակառքերը եւ իջնել Սէն Ժիւսթ: Ինչպէս նաեւ 53 թիւ «Թրօլէ Պառէ»ն եւ իջնել Սէն Ժիւսթ:

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԷՅԼ. — Հ. Ց. Դ. Պուլվար Օտ–տոյի «Վառմեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ ժամը 21ին, սովո–րական հաւաքատեղին: Ներկայ կ'ըլլան Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչները: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերները ներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՎԱԼԱՆՍ. — Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկեր–ները այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին, Ահարոնեան սրահը: Խիստ կարեւոր օ–րակարգ:

ՄԵՐ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Փոն տը Շէրլէի Ազգ. Միութեան, կիրակի, 10 Յուլիս, առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Պ. Կուհայի դեղաձիթաղ դաշտին վրայ, Տրիփիէ:

Հանդիսին պաշտօնական բացումը պիտի կատարուի ժամը 14ին, Վալանսի Արաբս երգչախումբի կողմէ, «Հեռաւոր հայրե–նիք»ով: Գեղարուեստական բաժինը բարձրախօսով, նաեւ հայկական եւ Ֆը–րանսական պարեր ու անակնկալներ:

Վալանսէ վաթսուն հոգինոց օթօքարը պիտի հասնի ճիշդ ժամուն: Առատ ու–տելիք, մասչելի դիներով: Կը հրաւիր–ուին չրջանի հայրենակիցները:

Մուտքը ազատ է:

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Coupeurs qualifiés pour grosse série pour confection dames.

Դիմել՝
H. R. 6. Rue Bachaumont, PARIS (2).

*
**

Իրենց բնակարաններուն մէջ մաքուր ֆօնֆէֆսիօն կարող գործաւորուհիներ պլուզօն, փանթալոն, կիներու համար բարակ քօթոնեայ ապրանքներ, ժիւփ, քապլիէ, ֆորսաժ: Դիմել՝ Ճովհաննէս Նիկողոսեանի՝
25, Cours Richard Vitton, Lyon (Montchat)

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԱԼԻՍ ՓԻԹԱՊՃԵԱՆԻ

Սոփրանօ (ՊՈԼՍՈՑ ԵՐԱԺՇՏԱՆՈՑԷՆ)
երեքշաբթի 12 Յուլիս, ժամը 21ին

SALLE CHOPIN - PLEYEL, 8, Rue Daru
Métro *Ternes*

Յայտագիր՝

ՊՈՒԱՄՍ Ֆերկեպլիկըս Շքէտիըն
ՏԸՊԻԻՍԻ Պօ Սուար
ՓՈՒԶԻՆԻ Միմիի Առիան
ԿՈՒՆՕ Ֆաուսթ
ՏԷԼԼԱՌՈՒԱ Վերաճիլ
ՔԱԼԷՑԱ Կրանատիաս
ՍՐՈՒԱՆՋՏԵԱՆՑ Գարնան օրեր
ՍԻՒՆԻ Կաճաւ թռաւ
ԿՈՄԻՏԱՍ Վ.Դ. Ծիրանի ծառ, Կռունկ, Զինչ ու գինչ:
Ա. ՍԱՖԵԱՆ Մարտիկի երգը
Օ. ՏՈՒՐԵԱՆ Սիրերգ
ՊԱՐԹԵՒԵԱՆ Գեղչկուհիս
ՂԱԼԷՄՇԱՀ Իղձ, Իմ երգը
Հ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ Խօսքերիդ մալուխ եւ արի, խնջոյք:

ARTICLES MANUFACTURÉS POUR INDUSTRIE ET COMMERCE TEXTILE

Ets TAKVORIAN. 7, Rue Louis Balmens, GAP (H.A.) France

Téléphone: 701

« ETEX » Marque de Fabrique Déposée
Fermeture à Glissière « ETEX »
24 coloris, 5 grosseurs de mailles
Nouvelle maille extra-fine, émaillée sur laiton, curseur automatique.

Aiguilles à Tricoter « ETEX »
en acier émail inoxidabe.

Aiguilles de Machine « ETEX »
Modèles : 705, 287, 712, 339

EXPORTATION DANS TOUS LES PAYS

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՁԱՐՏԱՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ՅԻՇԵԱԼ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
Բացառիկ գիշեր հայ հաստատութիւններու համար

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ԿԻՐԱԿԻ 10 ՅՈՒԼԻՍ • DIMANCHE 10 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7721 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3132

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԵՑՑԷ՛ «ԽԱԼՏՈՒՐԱ»Ն

•

Կովկասի մէջ յաճախ կը գործածեն այս բառը, «խալտուրա», որ կը նշանակէ անպէտ, անշահ գործ կամ արտադրութիւն:

Գրական քննադատութեանց մէջ, մի՛շտ ալ կը հանդիպինք բառին: Մանաւանդ հիմա որ տեսական – քննական ուսումնասիրութիւնները այնքան զարգացած են :

Բառը փոխ կ՛առնենք այսօր, պատկերացնելու համար համաճարակ մը որ կը սպառնայ ծաղրանկարի վերածել արուա – տահմանի հայկական մամուլը :

Անհրաժեշտ չէ մանրակրկիտ ուսումնասիրութիւններ կատարել :

Ամէն տեղ ալ թերթեր ունինք որոնց խմբագիրները ոչ միայն քերականութիւն, այլեւ հասարակ ուղղագրութիւն չեն գիտեր, բայց կը յաւակնին հանրային կարծիք վարել :

Եւ ունինք հրատարակիչներ որոնք նոյնութեամբ գրաշարին կը յանձնեն որեւէ նիւթ, սիւնակները լեցնելու համար :

Եւ դեռ կան ուրիշներ ալ որոնք իրենց հրատարակած թերթին բովանդակութենէն իսկ լուր չունին :

Որո՞ւ հոգ: Բաւական է որ բաներ մը տպուած ըլլան սեւով ճերմակի վրայ, եւ թերթը լոյս տեսնէ :

Այսպէս, «խալտուրա»ն կը զարդանայ տարուէ տարի, իրրեւ հետեւանք տգիտութեան, ծուլութեան եւ անհոգութեան :

Կը զարդանայ, աւերներ գործելով ամէն ճակատի վրայ, խմբագրական, քաղաքական կամ գրական տեսութիւններէն մին – չեւ լուրերու թարգմանութիւնը :

Եթէ հարկ ըլլար անուններ եւ օրինակներ յիշել, ափ ի բերան պիտի մնայիք, ի տես համատարած անտիրութեան :

Պոլսէն մինչեւ Մինչին Արեւելք եւ Ամերիկա, խմբագիրներ կան որոնք իրենց քիթէն անդին չեն տեսներ :

Ոչ կը կարդան, ոչ կը հետեւին, ոչ ալ որեւէ յարնութիւն կը կրեն, բառի մը իմաստը կամ ուղղագրութիւնը ճշդելու համար :

Կան ալ որ ուսուցիչ են եւ ազգային կամ քաղաքական տեսութիւններ կը թխեն, խեցգեղ հայերէնով մը: Ամէնէն առաջ իրենց աշակերտներուն ծիծաղը չարժելով :

Արդէն կազմուած է թապլաբեար – իմաստասիրներու եւ յօդուածագիրներու դասակարգ մը, լքեալ գոյքի վերածելով բազմաթիւ թերթեր :

Դուռները կամակի վրայ բաց են տգիտութեան, խմաստակութեան եւ միջակութեան առջեւ: Եւ լրագրութեան մարկադակը տարուէ տարի կը լճանայ: Բուն բառով՝ կ՛ինչէ սրընթաց արագութեամբ :

Կեցցէ՛ «խալտուրա»ն: Այլեւս ո՞վ կը հետաքրքրուի մնացեալով :

Տակաւին չենք խօսիր ճաշակի եւ նկարագրի խաթարման մասին, որ յատկանիշն է նոյն թերթերուն:

Այդ ժխորին մէջ, դէմս վրայ տեղ ունին անոնք որ վարակուած են կուսակցադար աւելութեամբ :

Այս թրքաբարոյ մոլեռանդութեան մէջ ալ աւերներ կը գործէ «խալտուրա»ն, դարկ տալով լեզուի այլասերման եւ խաթարման :

Մտքի, սրտի եւ ճաշակի թշուառութիւնը իր կարգին կը թշուառացնէ մայրենիքը, յաճախ անճանաչելի դարձնելով զայն:

Մարդիկ այնքան զրաղած են բարդ խնդիրներով որ ժամանակ չունին վայելուչ հայերէն մը սորվելու :

Որ եւ է կարկատան կը տպեն, կը բաւէ որ հայերէն տառերով չարուած ըլլայ :

Եւ երբ ամբոխը ծափահարէ, իրենց ոտքը դեռեւս կը կոխէ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒՑ ԹՈՒՆՈՒԶԻ ԴԱՇԻՆՔԸ 43Ի ԴԷՄ 540 ՁԱՅՆՈՎ

•

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՍՐՏԱՌՈՒՑ ԿՈՉԸ

Ինչպէս կը նախատեսուէր, Ազգ. Ժողովը Ցուլիս 8ին վաւերացուց Թունուզի ներքին ինքնավարութեան մասին կնքած համաձայնութիւնը, չախչախիչ մեծամասնութեամբ, 43ի դէմ 540 ձայնով:

Այդ օրը առաջին ճառը խօսեցաւ հա – մայնավար ներկայացուցիչը, Վալտէք Ռուշէ, դիտել տալով թէ «հեռու ենք ճըշմարիտ ներքին ինքնավարութենէ մը, որ պիտի կազմէր առաջին քայլը կատարեալ անկախութեան: Եւ սակայն, համայնավար կուսակցութիւնը, որ հետամուտ է ամէն ընկերային յառաջդիմութեան, պիտի քուէարկէ կնքուած պայմանագիրներն – րը, այն համոզումով թէ անոնց չնորհիւ Թունուզի ժողովուրդը պիտի կրնայ յառաջ երթալ դէպի անկախութիւն : Չենք կրնար ըսել թէ համաձայնութիւնը կը կարզադրէ խնդիրը եւ գոհացուցիչ ու վերջնական լուծում մը կը կազմէ· բայց հարցին քննութեան եղանակը այս ժողո – վին առջեւ՝ կ՛ապացուցանէ թէ ստիպուած ենք ընտրութիւն մը կատարել անցեալ կացութեան եւ նոր կարգուսարքի մը միջեւ »:

Այս յայտարարութիւնը զարմանք պատճառեց չափաւոր երեսփոխանիներուն :

Ցետոյ խօսք առաւ արմատական կուսակցութեան ներկայացուցիչը, ըսելով թէ պիտի քուէարկէն համաձայնութիւնը, «որ մեծ յոյսեր ներշնչած է Թունուզի ժողովուրդին: Եթէ ի դերեւ հանենք այդ յոյսերը, այն ատեն պիտի չկրնանք վերստեղծել անհրաժեշտ կլիման՝ որեւէ գործակցութեան համար :

Զօր· մը Կոլի նախկին կուսակիցներէն Լըժանտր բացատրեց թէ Ֆրանսա նահանջի քաղաքականութիւն մը կը վարէ յի – տուն տարիէ ի վեր: «Երէկ տեղի տուինք Հնդկաչինի եւ Հնդկաստանի մէջ: Մեզի կըսէին:— «Կը թողունք Ասիան, աւելի լաւ պահելու համար Ափրիկէն »: Հարցը Ափրիկէի մասին է այսօր: Իրականին մէջ, կը գտնուինք անվախճան հանդոյցի մը մէջ: Պ· վարչապետ, Ֆրանսան ե՞րբ ոչ պիտի ըսէ զինուրներու եւ լքումներու »:

Վարչապետը ամփոփապէս խօսք առնելով յայտարարեց ·

— « Պէտք է վեր կենանք ներքին քաղաքականութեան նկատումներէն : Մեր դիրքը շատ աւելի զօրաւոր պիտի ըլլայ արտասահմանի հանդէպ, եթէ ազգային ատուար մեծամասնութիւն մը կազմուի այս հարցին առթիւ » :

Լըժանտր.— *Պէտք է որ վարչապետ մը իր մեծամասնութեան քաղաքականութիւնը վարէ, ընդդիմադիրներու քաղաքական տնտեսութենէն առաջ: Անշուշտ պիտի ըսէք թէ ձեր թեւերուն վրայ ունիք ձեր նախորդին ծնած երախան: Կը պահանջէք ճանչնալ հայրութիւն մը, ինչ որ անկարելի է»:*

Նախկին վարչապետ Փոլ Ռեյնօ դիտել տուաւ թէ վիճաբանութիւնը պէտք է կատարուի նկատի առնելով ոչ թէ անձերը, այլ Հիւս· Ափրիկէի եւ անդրծովեան երկիրներու կացութիւնը: «Եթէ համաձայնութիւնը չվաւերացնենք, հետեւանքը պիտի ըլլայ հրդեհը արծարծել Ալժերիոյ կողերուն վրայ: Այսօր ապագան է որ պէտք է նկատի առնենք. հետեւանքը աղետալի պիտի ըլլայ ոչ միայն Ֆրանսա – յինէներուն, այլեւ Թունուզցիներուն համար, եթէ պայմանագիրները չվաւերացուին: Պէտք է օգնենք Թունուզի կառավա –

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Այս միջոցին Լոզանի մէջ ժողովի ընդ – առած են երկու հազար կիներ 70 երկիրներէ, իրրեւ պատգամաւոր Մայրերու Համագումարին :

Բացումը կատարուեցաւ Ցուլիս 7ին, Ֆրանսայի գլխաւոր պատգամաւորին՝ Տիկին Էօժէնի Քոթոնի կողմէ :

Ինչպէս ուրիշ ժողովներ, այս համա – գումարն ալ իր օրակարգին վրայ ունի հիմնական խնդիր մը, — խաղաղութիւն:

Հաւատացողներ կան որ, եթէ ուրիշ ոեւ է ձեռնարկ ապարդիւն մնայ, կիները կրնան գտնել ազդու միջոց մը, խաղա – դութիւնը ապահովելու համար :

Թէեւ չարամիտներ դիտել կուտան թէ կիներ կան որոնք չեն կրնար խաղաղութիւն հաստատել ցոյն իսկ իրենց տան մէջ···

Եւ կան ալ որ ատրճանակը պատրաստ կը պահեն, ի հարկին դաս մը տալու համար իրենց էրկանը կամ սիրականին :

Չեմ գիտեր թէ թուրք պատգամաւորներ ալ կը մասնակցի՞ն այս մեծ համագումարին :

Եթէ հայ մայր մը գտնուէր, ապահովար մը պիտի խօսէր, հետեւեալ բովանդակութեամբ ·

— Սիրելի տիկիններ, կը վախնամ որ ամերիկեան դատապարտուի մեր ժողովը, հակառակ այնքան բարի նպատակներուն : «Անցուշտ ամէնէդ ալ ֆիչ – շատ պատմութիւն գիտէք: Ժողովը կը գումարուի քաղաքի մը մէջ որ մոխիր ցանեց մեր գլխուն :

« Այս քաղաքին մէջ էր որ աշխարհի Մեծերը թաղեցին մարտիրոս ժողովուրդի մը դատը, պարտեալը դարձնելով յաղթական :

« Մենք մեր երկուքուկէս միլիոնին աւելի հան մէկը զոհեցինք ապահովելու համար բոլոր ազգերու ազատութիւնը, խաղաղութիւնը եւ բարօրութիւնը :

Ինչ որ տեսան մեր մայրերը, դժուար թէ կարենաք պատկերացնել ձեր ամէնէն բոցավառ երեւակայութեամբ :

Ձեր յաղթականները, որոնք իրապէս ծունկի բերած էին մեծազօր Գերմանիան, գլխիկոր խոնարհեցան կիսակործան Թուրքիոյ առջեւ, եւ մեզ յանձնեցին աշխարհի չորս հովերուն :

Այս իրականութեան առջեւ, ի՞նչպէս կ՛ուզէք որ Լոզանի մէջ գումարուած ժողով մը կարենայ նպաստել խաղաղութեան :

« Ձեր բոլոր բանաձեւերը պիտի մնան մեռեալ տառ, եթէ չսորվիք մեր «ՏԷր Ո – ղորմեա»ն, հայերէն :

Երբ մենք դարերէ ի վեր կ՛աղաղակենք·— «Ազատութիւն եղբարց մերոց գերելոց», ընկատի ունինք բոլոր գերի ժողովուրդները :

Առանց ընդհանուր ազատութեան , չիք խաղաղութիւն :

Բարեւ ըրէք ձեր մեծերուն եւ թելադրեցէք որ անոնք ալ սորվին մեր « Տէր Ողորմեա»ն :

Վ.Ա.Հէ

ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

•

ԻՆՉ ԸՍԱԾ Է Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

Մ. Նահանգներու նախագահութեան դիւանը յայտարարութիւն մը հրատարակեց Ցուլիս ութին, լուսաբանելու համար արտաքին նախարար Տըլլըսի վերադրուած խօսք մը :

Թերթերը գրած էին թէ Տըլլըս գաղտնի դեկուցում տալով Ցունիս 10ին, ըսած էր թէ «Մ· Միութիւնը փլուզումի առջեւ կը գտնուի»: Նախագահական յայտարարութիւնը կ՛ըսէ ·— «Արտաքին նախարարը խօսքեր արտասանած չէ որեւէ անմիջական ապագայի մասին կամ չէ ըսած թէ Մ· Միութիւնը տկար դիրքով մը պիտի ներկայանայ Ժընեւի խորհրդաժողովին»:

Ինչպէս կը յիշուի, նախագահ Այզընհաուըր Ցուլիս 18ի լրագրական ասուլիսին մէջ կ՛ըսէր թէ հաւասարէ հաւասար պիտի խօսին Ռուսերուն հետ եւ թէ Մ· Միութիւնը տկարացած պիտի չնկատուի: Ցունիս 10ին Տըլլըս երեսփ· ժողովի վարկերու յանձնախումբին գաղտնի նիստին մէջ ըսած է եղեր թէ «Մ· Միութեան կարզուսարքը փլուզման կէտին հասած է, թէ «չափէն աւելի ծանրաբեռնուած է »: Այս յայտարարութիւնը նոր հրատարակուեցաւ : Նախագահական դիւանը անհրաժեշտ համարած է լուսաբանութիւն մը հրատարակել, ապացուցանելու համար թէ տարակարծութիւն չկայ Այզընհաուըրի եւ Տըլլըսի միջեւ :

× *Մ· Նահանգներու երեսփ· ժողովին վարկերու յանձնախումբը 628 միլիոն տոլար պեղչեց օտար երկիրներու սահմանուած զումարէն: Նախագահը պահանջած էր 3·266·641·750 տոլար: Յանձնախումբը քուէարկեց 2·638·741·750, « քառասնչին » դմնելով ազգ· պաշտպանութեան եմմատական մատակարարութիւնը :*

× *Այզընհաուըր ուրբաթ օր ճամբայ կ՛ելլէ դէպի Ժընեւ, ներկայ ըլլալու համար Ցուլիս 18ի խորհրդաժողովին : Այդէն Ժընեւ կը գտնուի նախագահի պահանման հրեչտակը: Զորս Մեծերը պիտի բնակին լիճին ալ ափը, ինչ որ մեծապէս կը դիւրացնէ ապահովութեան գործը : Զորս պետութեանց գաղտնի ապատարկու – թիւնները արտակարգ միջոցներ ձեռք առած են, ժողովականներուն ապահովութեան համար : Պատուիրակութեանց պետերէն իւրաքանչիւրը իր պահպանութեան հրեչտակն ունի :*

× *Մանդատներու յանձնախումբը քանի մը օրէ ի վեր նիստ կը գումարէ Փարիզի մէջ, պատրաստելու համար իր առաջարկը :*

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ վարչապետը Լոնտոն հասնելով, կարեւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Անգլիոյ վարչապետին հետ : Նախապէս այցելած էր Մոսկուա, Պելկրատ եւ Հռոմ: Այսօր ճամբայ կ՛ելլէ դէպի Գահիրէ: Կարեւոր արդիւնքներ կը սպասուին այս պտոյտներէն: Ներու մամուլի տասը – լիս մը սարքելով Հռոմի մէջ, ըսաւ թէ խաղաղութիւնը շատ աւելի մօտ կ՛երեւայ այսօր քան որեւէ տաեն: Հնդիկ վարչապետը Պապին ալ այցելեց :

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ներքաղթի վերաբերեալ տեսուչը յայտարարեց թէ միջոցներ ձեռք առնուած են, փութացնելու համար 209 հազար տարադիրներու ներքաղթը : Փոխադրութիւնը պիտի կատարուի ամսական միտ, թերեւս ամիսը երկու անգամ: Առաջին չուքնաւը Նիւ Եորք կը սպասուի Ցուլիս 12ին, 1200 տարադիրներով որոնց 55ը նոր փախած են Մ· Միութենէն: Մօտ 131·529 տարադիրներ կարզի կը սպասեն, անցագիր ստանալու համար :

ՍԱՍՏԻԿ ՏԱՔԸ տասը օրէ ի վեր կը շարունակուի Մ· Նահանգներուն մէջ, առանելի կացութեան մը մատնելով արեւելեան Նահանգներուն երկու երրորդին բնակչութիւնը: Մահեր եւ հրդեհներ ալ պատահած են :

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ եւ Հնդկաչինի կարմիր վարիչները բարեկամութեան դաշինք մը կնքեցին, Հօ Շի Մինի փեքինի այցելութեան առթիւ :

ԼԻԲԱՆԱՆԻ վարչապետը , Սամի Սոլհ , դահլիճին հրաժարականը յանձնեց Նախագահին որ ընդունեցաւ : Տագնապը հետեւանք է վարչական վերակազմութեան դժուարութեանց :.

ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ
ԻՆՉՊԷՍ ՈՐ ԷՐ

Ա.

Շատերը պրեցին իր մասին ու տակա – ւին պիտի պրեն: Անոպառ նիւթ պիտի հայթայթէ ան պրազէտին, բանաստեղ – ծին, քննադատին ու բանասէրին: Որով– հետեւ քանի մը յատկանիշներով կարելի է մօտենալ անոր երկարամեայ գրականդոր– ծունէութեան, որ կ'երկարի աւելի քան վաթսուն տարիներու վրայ:

Հակառակ անոր որ իր գրականութեան եւ լոյս ընծայած գործերուն չա՛տ կանու– խէն ծանօթ էր, մարդը սակայն, իր ան– հատական արժանիքներով ու տկարու – թիւններով, մի՛չտ անծանօթ կը մնար ին– ծի: Չեմ գիտեր թէ ի՛նչ բան արգելք կ'ըլ– լար թափանցելու անոր նկարագրի գիծե– րուն: Վերջին տարիներուն, յաճախադէպ այցելութիւններու ընթացքին միայն ինծի առիթը տրուեցաւ աւելի՛ մօտէն ճանչնա– լու ներքին մարդը, որ ընդհանրապէս, ե– ամէն մարդու համար, խորհրդաւորու – թիւն մը կը պահէ եւ կը խուսափի մեզմէ:

Այս տողերը հետեւաբար նուիրուած չեն անոր գրականութեան:

Զինքը մօտէն ճանչցայ մանաւանդ այս վերջին քանի մը տարիներուն, երբ՝ հա– կառակ իր չհետաւած ծերութեան եւ դե – դեւոտ քայլերուն, յաճախ կը հանդիպէր գրասուն: Եւ ես, ամէն աշխատանք կ'ընդհատէի, գինքը կը դիմաւորէի, իր – մով կը հետաքրքրուէի եւ մտերմական խօսակցութեան մը թելը կը բռնէի, գին– քը լսելու, խօսեցնել տալու համար: Թոյլ կուտայի որ խօսէր, պարպուէր, ինչպէս կ'ըսեն: Գիտակցութիւնը չունէր այլեւս թէ յաճախ նոյն բանը կը կրկնէր, երէկ– ուան ըսածը այսօր ու վաղն ալ պիտի կրկնէր: Կը խորհէի բան մը աւելի կոր – ղել իրմէ, հակառակ անոր որ միշտ խոր– հրդապահ մնաց ու չա՛տ բան մուրին մէջ պահեց: Կը սպասէի որ իմ մէջս ճանչնար ոչ միայն գրչի եղբայրակից մը, այլ՝ խորհրդատու մը, որուն պէտք ունինք մենք բոլորս ալ, կեանքի անողոք պարա – դաներուն մէջ, գաղտնութեան կամ ւրա – խութեան բոլոր պահերուն:

*
**

Շատ անգամ խօսակցութիւններու ըն – թացքին աննպատակ կարծուած խօսքեր կան, որոնք արժէքաւոր կը դառնան, երբ ենթական անհետացած է հանրային դոր – ծունէութեան բեմէն:

Այսպէս է գրագէտ եւ հանրային դոր – ծիչ Ա. Չօպանեանի պարագան:

Առանց բացառութեան չբաթը երկու կամ երեք անգամ իր այցելութիւնը կ'ըն– դունէի: Սովորական խօսակցութիւններէ – ըն անկախաբար, մեր զրոյցները ոչ մի – այն գրականութեան, այլեւ ժամանակա – կից աղգային հրատապ հարցերուն չուրջ կը դիպրոնանային:

Ա. Չօպանեան ինքզինքը անբաժան մէկ տարրը կը նկատէր վերջին յիսնամեակի պատմութեան, որուն մէջ՝ կը հաւատար թէ կարեւոր դեր մը կատարած էր: Այս պարագան հաւատքով ու դիտակցու – թեամբ կը չեշտէր յաճախ, երբ ամէնն ան– գամ ալ կ'ըսէի.

— Պ. Չօպանեան, պէտք էր որ դո՛ւք ալ Հայրենիք մեկնէիք, ուր անհո՛ւն դաշտ կայ պատրաստուած ու վաստակաւոր գրագէտներուն համար:

— Չեմ ժխտեր այդ պարագան, կը յա– րէր: Բայց ես տակաւին չատ ընելիքներ ունիմ Ֆրանսայի, մասնաւորաբար Փա – րիզի մէջ, ուր կը ճանչնամ բազմաթիւ հեղինակաւոր դէմքեր, մեզի համակիր, մեզի բարեկամ:

Գիտակցութեամբ ու հաւատքով ըսուած այս խօսքերն անչուչտ իրենց հիմն ունէ– ին, քանի որ աւելի քան վաթսուն տարի – ներ, գրական ու քաղաքական գոյգ մար – գերուն մէջ, դեր մը կատարած էր ոգ – բացեալը:

Զափազանց խանդավառ էր իր յուշե – րով, որոնց առաջին ճաշակը առաւ Պայ– fար օրաթերթին մէջ: Ցաճախ կ'ըսէի.

— Պ. Չօպանեան, պէտք է չարունակէք այդ յուշերը, որոնք մեր վերջին վաթսուն տարիներու կեանքէն բազմաթիւ դրուագ– ներ կը պարունակեն: Ատենն է որ վերջ– նենք: Ժամանակը կ'անցնի եւ դուք օրէ օր տկարութեան ու յոգնութեան նշաններ ցոյց կուտաք:

— Պիտի գրեմ, այո՛, պիտի գրեմ, կ'ը– սէր: Մտքիս մէջ կազմած եմ արդէն ծը– րագիրը: Կը բաւէ ր հանդարտ քանի մը օրեր ունենամ, գոնէ վերացնելու համար կեդրոնական Վարժարանին կապուած օրեր ունենամ, գոնէ վերջացնելու համար այդ կրթական հաստատութեան առաջին մեծ դէմքերը, բոլոր վաստակաւոր կըր– թական մշակները:

Եւ սակայն վճռուած այդ հանդար – տութիւնը եւ մտամփոփ պահերը չգտաւ:

Ցուչերուն ուրիշ մէկ դլուխն էր նաեւ Կիլիկիոյ պարպումին հետ կապուած բո– լոր անցուդարձը: Չեմ յուսար թէ գանոնք ալ թուղթին յանձնելու պատեհութիւնն ունեցաւ:

Վերջին տարիները, մանաւանդ 1953ին դէպի Արեւելք ըրած ճամբորդութենէն վերջ, մտքի եւ յիշողութեան կարողու – թիւնները տկարանալ սկսած էին: Չէր ճանչնար իր ամէնէն մօտիկ ընկերներն ու բարեկամները: Չէր յիշեր մէկ օր առաջ տեղի ունեցած խօսակցութիւնը: Մտա – ցրիւ վիճակ մը ունէր: Մանաւանդ գինքը մտահոգ կ'ըներ նիւթական անձկութիւնը:

— Պ. Չօպանեան, կ'ըսէի յաճախ: Հանդիսակ ժամանակն եկած է այլեւս: Դասախօսութիւնները ձեզ չա՛տ կը յոգնե– ցնեն: Ձեր յուչերը գրի առէք անյապաղ:

— Բայց ապրիլ պէտք է, կը յարէր: Այս դասախօսութիւնները հաստատած է, իբ– րեւ հայագիտութեան ամպիոն, երջան – կայիշատակ Պօղոս Նուպար փաշա, մաս– նաւոր թոշակ մը տահմանելով այս նպա – տակին համար: Ներկայ տակով չա՛տ հա– մեստ դումար մը կը տտանամ Հ. Բ. Ը. Միութենէն: Ցօբելենական հանդիսու – թիւններէն գոյացած դումարներն իսկ հա– տատած չեն տակաւին(*):

Եւ այս վաստակաւոր ծերունին, տիպ– ուած էր քանի մը դասախօսութիւններ տալ, որպէսզի փիչ մը դրամ ճարէր: Փո– խանակ, իբրեւ արդար իրաւունք տտանա– լու հանդատեան թոշակ մը:

Այս էր պատճառը, որ կը մտահոգուէր լոյս ընծայած գիրքերը տեղաւորելու խնդրով: Թերթերու եւ անհատներու կը դրկէր, որպէսզի գրէին անոնց մասին: Գրախօսականներով ծանօթացնէին հան – րութեան: Վերջին տարիներուն իր լոյս ընծայած բոլոր գիրքերը դրեթէ ուշա – դրութեան առարկայ չդարձան: «Հայրէն– ներու բուրաստան»ը, «Բանաստեղծու – թիւններ»ը, «Կեանք եւ Երազ»ը, «Պատ – կերներ»ը, բոլորն ալ գրական քննադա – տութեան բովէն չանցան: Անչուչտ վերա– քննութեան կը կարօտէին այդ գործերը: Նմանապէս երկու թատերգութիւնները, « Բամբասանք» եւ «Մութ Խաւեր», ան – նչան անցան: Ողբացեալը մէկ փափաք ունէր. — Գնահատուիլ եւ ճանչցուիլ իբ– րեւ բանաստեղծ մանաւանդ:

— Իմ գրական վաստակս չա՛տ այլազան է, կ'ըսէր: Բայց ես ամէն բանէ առաջ բա– նաստեղծ եմ: Կ'ուզեմ որ այս պարագան չեչտուի:

Չէր կրնար իր մտքէն անցընել, կամ դուչակել, թէ «բանաստեղծութիւններ»ը չատ տակար կը գտնէին եւ վիճելի՝ բանաս– տեղծի յատուկ զգայարանքը:

Պարտաճանաչութեան տիպարն էր Ա. Չօպանեան: Ամէն դիմումի գրական պա – տասխան մը ունէր: Բազմաթիւ հայրենա– կիցներու օգտակար կ'ըլլար իր դիմում – ներով: Ուրիշներուն համար չէր նեղուեր, եթէ դուռ մը գոց գտնէր, կրկին բախելու պան: Բոլոր դիմողները կ'օգտուէին իր – մէ, եւ ինքն ալ արդար փառասիրութեան մը համբոյքը կը դդար:

Նիւթապաչտ չէր եւ երբեք չէր եղած: Վարձատրութեան ամէն առաջարկ կը մերժէր: Տեղի կուտար միայն, երբ ուչադ նիւթական փոխարինութիւն պիտի դիւ – րացնէր հատորի մը հրատարակութիւնը: Ցօբելենական հանդիսութիւններուն առ – թիւ հաւաքուած դումարներն ալ հատոր – ներու հրատարակութեան կը յատկացնէր յաճախ, առանց սակայն զանոնք դրամի վերածելու նիւթական մտահոգութեան:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

(*) Ժամանակ անցնելէ վերջ անձամբ ճշդումներ կատարեցի, եւ սակայն որեւէ սրբագրութիւն չեմ ուզեր մտցնել իր յայ– տարարութիւններուն մէջ:

ՏՐՏՈՒՆՋ

«Ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր վիճակը»: Այս հարցումը ըրած էի ամիսներ առաջ, եւ մինչեւ այսօր միտքս կը տանջեմ՝ անոր պատասխան մը տալու համար:

Մեր վիճակը բարեփոխուելու չատ յոյս չի ներշնչեր:

Բայց եթէ մնանք հոս՝ ուր կը գտնը – ւինք այսօր, եթէ նոր փոթորիկ մը չբարձրանայ եւ չքանդէ ինչ որ ձեռք բե – րած ենք արիւն քրտինքով, կրնանք փառք տալ լուսապահպան աստուածներուն: Բայց այդ աստուածներուն մենք ենք որ կանդնած ենք դեղաքանդակ մեհեան մը՝ որուն կամարներուն տակ աղօթելու կ'ել – թանք ամէն օր, հայ մշակոյթին նուիր – ուած է անիկա եւ մենք մշակոյթ ըսելով կը հասկնանք Հայրենիք, Եկեղեցի եւ Ա– ռաւտ: Երեք անսահման աչխարհներ՝ որոնք կը հպատակին յաւերժական կռոյ– թի մը ներդաչնակութեան:

Ահա թէ ինչ է մեր վիճակը այսօր. հետզհետէ կը ցանցառի թիւը ոգեպաչտ կերպարանքներուն՝ որոնք հոգեմտալիլ դիտեն, յափչտակուիլ այն բոլոր գեղեց. կութիւններով՝ որոնց վրայ դարաւոր եւ անջնջելի դրոչմներ, մեր ցեղին արիւնը, մեր երկնքին արեւը, մեր նահատակնե – րուն ժպիտը կը պահեն անպլպլ խոր – հուրդներով:

Եթէ գոնէ մեզմէ անդարձ մեկնողին տեղը թափուր չմնայ, եթէ կոտրած եղե– դին տեղ նոր լուսատարաուռ եղէգ մը բո– նեն մաքրաչող ձեռքի մը մատները, եթէ կնքուած չրթներուն տեղ բացուի աղօթա– մրմունջ նոր բերան մը, տրտունջը արդա– րանալի պիտի չըլլայ: Բայց մեկնողը իր հետազնաց ճամբուն վրայ յաջորդ մը չի գտներ: Լռած եղեգին մէջ թաց կը մնայ կաթիլ մը արցունք նուագահարի աչքերէն եւ գոց չրթունքները կը բարբառին թա – խանձալուր խօսքով:

Հետզհետէ կ'ամայանայ մեհեանը եւ քանի մը նուիրեալներ ալ դողդոջուն ծունկերով միայն կ'երթան անոր սրբա – տաչ քարերը մաչելու:

Եթէ այսպէս չարունակուի, պիտի գայ օր մը, երբ լուսապահպան աստուածները իրենք ալ պիտի լքեն գայն:

Ի՞նչ կրնանք ընել որպէսզի անոր կա – մարներուն տակ բարձրանայ միչտ այն ճչմարիտ երգը՝ որ փառաբանանքն է սի– րոյ եւ կեանքի:

Մէկ օրէն միւսը չէ որ կը կազմուի եւ պատրաստ կ'ըլլայ գրագէտ մը: Բայց ա – հա նոր սերունդ մը ներկայ է մեր իրա – կանութեան մէջ: Ի՞նչ կը ներկայացնէ ան: Մեր գաւակները երեսունը անցած են արդէն եւ մենք որքան դերեզմանին կը մօտենանք, անոնք այնքան կը հեռանան մեր պաչտած աստուածներէն: Մենք որ – քան կը չտանանք բարձր բռնել եւ արծար– ծել հայ մշակոյթի ջահը, անոնք այնքան իրենց աչքերը կը սեւեռեն օտար երկինք – ներու:

Երկու սերունդներուն միջեւ բացուած անդունդը գաղափարաբանական չէ սոսկ: Մեծ է անոր վտանգը ցեղային տեսակէ – տով ալ: Հայ ապրելու, կեանքի մը պատ– կերը հայրենի ատանդութիւններով դծելու պահանջքը չի դպար նոր սերունդը:

Դպրոցին առաջին դասարանէն պէտք է դուչակել, թէ «բանաստեղծութիւններ»ը չատ տակար կը գտնէին եւ վիճելի՝ բանաս– տեղծի յատուկ զգայարանքը:

Պարտաճանաչութեան տիպարն էր Ա. Չօպանեան: Ամէն դիմումի գրական պա – տասխան մը ունէր: Բազմաթիւ հայրենա– կիցներու օգտակար կ'ըլլար իր դիմում – ներով: Ուրիշներուն համար չէր նեղուեր, եթէ դուռ մը գոց գտնէր, կրկին բախելու պան: Բոլոր դիմողները կ'օգտուէին իր – մէ, եւ ինքն ալ արդար փառասիրութեան մը համբոյքը կը դդար:

Նիւթապաչտ չէր եւ երբեք չէր եղած: Վարձատրութեան ամէն առաջարկ կը մերժէր: Տեղի կուտար միայն, երբ ուչադ նիւթական փոխարինութիւն պիտի դիւ – րացնէր հատորի մը հրատարակութիւնը: Ցօբելենական հանդիսութիւններուն առ – թիւ հաւաքուած դումարներն ալ հատոր – ներու հրատարակութեան կը յատկացնէր յաճախ, առանց սակայն զանոնք դրամի վերածելու նիւթական մտահոգութեան:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ՑՈՒՇԵՐ ԺԸՆԵՒԻՆ

ՂՈՐՂՈՐ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Օր մը, սակայն, մեկնեցաւ ան: Ափսո– սացինք, տխրեցանք, մոռցա՛ք: Ղորղոր, վերջին անգամ ըլլալով վար ա – ռաւ հրացանը, քակեց, մաքրեց, իւղո – տեց, կախեց պատէն, իր դլխուն վերեւ, եւ այդ օրէն ի վեր սկսաւ կարդալ Համլէ– թը, Օթէլլօն, Արքայ Լիրը, Մակպէթը:

— Ղորղոր, կը բաւէ որքան կարդացիր, կէս դիշեր է, աչքերուդ պիտի վնասես:

— Ցիմարներ, դուք ի՞նչ կը հասկնաք ասոնցմէ, արդէն ի՞նչ ալ չուտ մոռցաք Մարութեանը:

Որովհետեւ, իրեն համար Համլէթը, Օթէլլօն կամ Արքայ Լիրը դոյութիւն ու– նէին միայն Մարութեանի խաղարկու – թեամբ:

Ձմրան ցուրտ դիշեր մըն էր: Մարմի– նը ,հոգին սառեցնող ցուրտ դիշեր մը: Ղորղոր եւ ես ուզեցինք քաղաք իջնել դի– տելու համար «Պաղտատի Աւազակը» շար– ժանկարը: Պարտէզի դռնէն դուրս ելած ատեն՝ տեսանք որ մութ անկիւն մը, մեր ընկերուհիներէն մին, դլուխը ափերուն մէջ, արմուկները ծունկերուն, կոկոզիկ ըլած նստած էր:

— Աղջիկ, ըսի, պիտի մսխս, ներս դնա:

— Ոչ, չեմ մսիր, աղէկ եմ:

— Խենդութիւն մի ըներ, եթէ կ'ուզես մեղի հետ սինեմա եկուր, ըսաւ Ղորղոր:

— Շնորհակալ եմ, չեմ դար:

Հեծանիւ նստանք եւ հեռացանք:

— Աստուածդ սիրես, ի՞նչ ունի այս աղջիկը, ատենէ մը ի վեր չատ տխուր է, հարցուց Ղորղոր:

— Ի՞նչ պիտի ըլլայ, «ընկերը» իրմէ ե– րես դարձուց եւ միւս «ընկերուհիին» հետ կը սիրաբանի:

— Ստորին արարած, երթամ սա լիրբին լաւ դաս մը տամ, ի՞նչ կ'ըսես:

— Անօգուտ է, ըսի, քու յանդիմա – նութդ սէրը ետ չի դարձներ:

Սինեմա հասանք, դացի որ տոմսակնե– րը առնեմ, Ղորղոր ինծի մօտեցաւ.

Վահան, ես պիտի չգամ, դուն մինակդ դնա: Ըսաւ եւ առանց հաւանութեանս սպասելու, նստաւ հեծանիւը եւ հեռա – ցաւ:

Ինչ սքանչելի չարժանկար էր սա Պաղ– տատի Աւազակը: Տակէս Ցէրպաքսը ինչ լաւ կը խաղար: Բայց ոչինչ հասկցայ: Կը դիտէի առանց տեսնելու, կը կարդայի ա– ռանց ըմբռնելու: Մեղք դրամիս: Կրնա – յի տունն ալ նստելով դթասիրտ Ղորղորի եւ վշտաբեկ «ընկերուհի»ին վրայ մտա– ծել:

Ցաջորդ իրիկուն, Ղորղոր նստած մեր «ընկերուհի»ին քով, Համլէթը կը կար– դար անոր: Քանի մը օր վերջը արդէն, երկուքը միասին երկար պատյաններու կ'երթային, հակառակ յուսախիչ կամ ձիւ– նին: «Ընկերուհին» ուրախ էր այլեւս եւ այտերը սկսած էին դարձեալ գունաւո – րիլ: Ինչ ազնիւ սիրտ մը ունէր սա Ղոր – ղորը: Սիրել կը ձեւացնէր այդ աղջիկը, ամոքելու համար անոր սիրոյ վիչտը: Բայց կը սխալէի՞ արդեօք, սիրել կը ձե– ւացնէ՞ր թէ կը սիրէր իրօք:

Ամիսներ անցան, տարիներ: Ղորղոր յաջողութեամբ աւարտեց Վաչէլսօն Քոնս– թանթէնի դասընթացքը: Աւար ոնց, բայց նոյն իրիկուն արդէն նշմարեցինք որ «ըն– կերուհին» եւ Ղորղոր իրարու քով չէին նստած: Հետեւեալ օրը պատյտի ալ չգա – յին: Ղորղոր տխուր էր:

Ամիս մը չանցած, «ընկերուհին» փա – րիզ մեկնեցաւ «ընկերոջ» մը հետ ամուս– նանալու համար:

Հիմա, Ղորղոր ոչ ժամացոյց կը քա – կէր, ոչ հրացանը կ'իւղոտէր, ոչ ալ Համ– լէթ կը կարդար: Կը նստէր թափուր սե – ղանին չուրջ եւ պատուհանէն դուրս՝ հե– ռուները կը նայէր. հաւանաբար կը մտա– ծէր ալ: Տխուր էր Ղորղոր: Կքած էր խարուսիկ սիրոյ գառնութեան տակ: Քա– ջութիւն կորով բուրող այդ հսկայ գանգուածը, հովին դէմ դղացող, ամէն րոպէ մարելու հակամէտ տկար բոցի մըն էր վերածուեր: Կարեկցութենէ ծնած այդ սէրը, գանդաղ բայց հաստատ քայ – լերով, կաթիլ, կաթիլ, քամած էր իր ամբողջ կենսունակութիւնը: Ալ հետը չէինք կատակեր: Չէինք բարկացներ գին– քը: «Ղորղոր»ը իսկ սկսեր էինք չատ տես– նել իրեն եւ «Մկրտիչ» կ'ըսէինք:

Սպանիական ներքին խռովութիւննե – րուն սկիզբն էր: Մկրտիչ մտադրեց հե – ռանալ Զուիցերիայէն: Բայց ո՞ւր կրնար երթալ: Հայաստա՞ն թէ Պոլիս: Երկուքն ալ չատ հեռու էին իր սրտէն: Երկար մը– տածեց, չափեց, ձեւեց եւ ի վերջոյ որո– շեց Սպանիա երթալ, յեղափոխականներու դոնդին կամաւոր դրուելու համար: Ճամ– բայ ելաւ, բայց Սպանիան ալ չատ հեռու էր իր սրտէն: Տոմսակները ես առի: Շա – դեկաւքի երրորդ կարգ մինչեւ Մարսի – լիա, ու անկէ, չորեքչաբի չորրորդ կարգ մինչեւ Պարսելոնա:

Ամիս մը վերջը երկար երկտող մը առի: Փարիզէն դրած էր եւ «Ղորղոր» ստորա – գրած:

Իվերջոյ կրցեր էր գտնել իր սրտին ամէնէն մօտիկ տեղը:

Պրազիլիա ՎԱՀԱՆ ՊՕՑԱՃԵԱՆ

ՅԱՅՈՒՄ ԽՍՏՈՎԵՑ ՀԱՅՏ

*

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

Ես ինչո՞ւ համոզվեցի, որ Ալիսը ինձ չի խաբում։ Ինչո՞ւ էի հավատում նրա խոսքերին։ Ինչո՞ւ էի ինքս ինձ համոզում, որ նա ինձ չի խաբում։ Ինչո՞ւ էի ինքս ինձ ասում, որ նա ինձ սիրում է։ Ինչո՞ւ էի ինքս ինձ ասում, որ ես նրան սիրում եմ։ Ինչո՞ւ էի ինքս ինձ ասում, որ նա ինձ հետ ամուսնանալու է։ Ինչո՞ւ էի ինքս ինձ ասում, որ ես նրան ամուսնանալու

բուլթեան յաջողութեան: Դէպքերու հար – կադրանքը աւելի զօրաւոր է քան մարդոց հարկադրանքը »:

Նախորդ վարչապետը, Մենդէս Ֆը – բանս, որ բուն հեղինակն է կնքուած հա – մաձայնութեանց, պարզելով Թունուզի մէկ տարուան ծանր կացութիւնը, յայ – տարարեց .

— « Հարկ էր ելք մը գտնել այս կա – ցութեան: Այդ ելքը կարելի էր գտնել ճանչնալով Թունուզի ներքին ինքնավա – րութիւնը, ապահովելով Ֆրանսայի եւ հոն հաստատուած Ֆրանսացիներուն ի – րաւունքները: Ներքին ինքնավարութիւնը համաձայն է թեւարկութեան դաշինքին : 1954 Յուլիսի խօսակցութիւնը, որ սկը – սած էր անդարմանելիէն խուսափելու հա – մար, պիտի յանդէր Թունուզը ուղղակի վարելու կարգուսարքին բարձման: Այլ – եւս կարելի չէր ձգձգել ներքին ինքնավա – րութիւնը: Անշուշտ կատարեալ չէն կըն – քուած պայմանագիրները: Անոնց արժէքը երեւան պիտի գայ գործադրութեան եղա – նակէն» :

Նախորդ վարչապետը յետոյ բողոքեց անոնց դէմ որոնք կ'ըսեն թէ Ֆրանսա տե – ղի տուած է: «Երբ հանրապետութիւնը ազատութիւն եւ արդարութիւն կը պար – գեւէ, ոչ թէ տեղի տուած, այլ ինքզինքը դասած կ'ըլլայ: Ֆրանսա պէտք է օգնէ ժողովուրդներու ազատագրութեան եւ ոչ թէ պատուարներ հաստատէ բարեչըջու – թեան առջեւ » :

Ժողովը չերմապէս ծափահարեց նա – խորդ վարչապետին երկար ճառը: Կէսօրէն վերջ խօսք առաւ Պ. Էտ. Ֆոր, որ դիտել տուաւ թէ չատ քիչ երեսփոխաններ հա – կառակ են վաւերացման , այլ կ'ուզեն դինադադ թէ կարելի է յետաձգել: Ցետոյ բացատրեց կնքուած պայմանագիրներուն առաւելութիւնները: «Կ'ըսեն թէ մեր խո – սակիցները Թունուզի անկախութիւնը կ'ուզեն: Կրնա՞նք ժխտել անոնց այդ ի – տէալը: Մենք համաձայնութեան մը յան – գեցանք այդ խոչալի ճամբուն վրայ: Ան – կախութիւն բառին դէմաց Ֆրանսա պիտի արժեցնէ փոխադարձ կախում բառը : Պէտք է վստահիլ Թունուզի ժողովուրդին ժողովրդապետական զգացումին: Ի՞նչ պատճառներով պիտի ուզէ անջատուիլ , քանի որ Ֆրանսա յառաջդիմութիւն պար – գեւած է իրեն: Արդի աշխարհին մէջ որ ցնցուած է հաւասարութեան եւ յառաջ – դիմութեան զգացումներէն, ի՞նչպէս կարելի է մերժել Թունուզի ժողովուրդին ներքին ինքնավարութիւնը: Մենք պատ – ճառ ունի՞նք ամչնալու մեր կատարած գործէն: Ամենաբարիք բերաւ Թունուզի մէջ, բայց բարիքները պար – տականութիւններ կը ստեղծեն»:

Վիճաբանութիւնները չարունակուեցան դիւերային նիստի մը մէջ: Վարչապետը կրկին խօսք առնելով ըսաւ.— «Հանդիսա – ւորապէս կը յայտարարեմ , յանուն կա – ռավարութեան, թէ կնքուած համաձայ – նութիւնները երբեք չեն խախտեր Ֆրան – սայի ներկայութիւնը Թունուզի մէջ»: Այս յայտարարութեան վրայ ժողովը 120ի դէմ 470 ձայնով մերժեց յետաձգումի բանաձեւ մը եւ ի վերջոյ վաւերացուց համաձայնութիւնը :

ԱԼԺԵՐԻԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ ահա – բեկումները վերսկսած են: Մարոքի մէջ ալ խառնակ է կացութիւնը: Նոր մարզպա – նը ստիպողաբար ժողովի հրաւիրեց ապա – հովութեան բոլոր պետերը :

ԹԵՀՐԱՆի ոստիկանութիւնը կը ծանու – ցանէ թէ քսան համայնավարներ ձերբա – կալուած են: Կալանաւորներուն մէջ կը գտնուի Քաշկայ ղեցախումբին Թեհրանի ներկայացուցիչը, որ խոստովանած է թէ գաղտնօրէն դէնք ճարած է ցեղախումբին, համայնավարներու օգնութեամբ :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵԾԱՆԻԻՈՎ. — Բ. հանդրուան իր առաջին հանդիսացաւ Ֆրանսայի Անթօնէն Ռոլան, Դելին չա – պիկը առաջ Հոլանտայի Վակմանս ընդհ. դահաւորման գլուխն անցնելով: Շաբաթ Ռուպէ – Նամիւր, իսկ կիրակի Նամիւր – Մէց :

— ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ —

Հերթական դաս-խօսութիւնը, այս եր – կուշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին, Լը Քատէ սրճարանին վերնայարկը, մէթրօ Քատէի դիմաց :

Կը խօսի՝ ՏԻՐԱՆ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ:

Նիւթ՝ Անյետազգելի պահանջ մը :

Կարծիքներու փոխանակութիւն եւ հա – ճելի անակնկալներ: Մուտքը ազատ է:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ — ՊԱՏԱՐԱԳ
ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ՏՕՆԻՆ ԵՒ ՏԱՐՕՆԻ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Տարօն Տուրուբերանի Հայր. Միութիւ – նը կը հրաւիրէ իր հայրենակիցներն ու բարեկամները , խուռներամ ներկայ ըլլալ Հայոց Եկեղեցին, Տարօն Տուրուբերանի բազմահազար նահատակներու հոգեհան – գիստի արարողութեանց : Կիրակի 17 Յունիս Վարդավառի ճիշդ օրը, ժամը 10–էն սկսեալ :

Արարողութիւններէն վերջ սեղան մը սարքուած Ծէ հայրենակից Հրայր Սասու – նիի ճաշարանը, յարմար դիներով: Անյա – պաղ արձանագրուիլ, հայրենակից Գէորգ Միրոյեանի մօտ, 19 Ռիւ Ալպէր, Փարիզ (13), կամ Լեւոն Տօնիկեանին 52 Ռիւ Կ. Ռուրպէ, Պանիէօ, հեռ. Ալէ. 38–83:

Հ.Ց.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Օդափոխութեան կայանը հաստատուած է Օդոստոս 2էն մինչեւ ամսու վերջ , Վիթրաք փոտ Մանզա (փեւի տը Տօմ) (բարձ. 800 մ.):

Մանրամասնութիւններու եւ արձանա – գրութիւններու համար հեռախօսել Գրի – գոր Փափազեանի, Սանթրալ 28–34, ժա – մը 12էն 14, կամ գրել Արա Պիպէրեանի , 16 ռիւ Փասթէօր, Ռօնի սու Պուա, Սէն:

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Վալանսէն ընկեր Գ. Քիրէճեան հազար Ֆրանք կը նուիրէ Ա. Ահարոնեանի դամ – բարանին չինութեան համար :

Տառնալ «Յառաջ»էն :

ԿՐՃՆՈՊԼԸ.— Այրի Տիկին Օնպաշեան , Տէր եւ Տիկին Գ. Թիւֆէնքճեան, Տէր եւ Տիկին Նազարեան (Լա. Գօթ Ս. Անարէ), Տէր եւ Տիկին Իւլրիչ, Այրի Տիկին Սրբ. Պարսամեան եւ զաւակները (Տէսին), Յակիկ Նալպանտեան (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Ց. Հալէպեան եւ զաւակները (Տէ – սին), Տէր եւ Տիկին Հ. Հալէպեան եւ զա – ւակը (Տէսին), Այրի Տիկին Աբգունեան եւ զաւակը (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Տէր Ղուկասեան եւ զաւակները (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Ասորեան (Փարիզ), Տէր եւ Տի – կին Ա. Աբթինեան (Պ. Այրէս), Տէր եւ Տիկին Հայկ Յովհաննէսեան (Պ. Այրէս), Տէր եւ Տիկին Սիմ. Սվազլեան (Տէսին) , Տէր եւ Տիկին Ս. Կիւմիւշլեան եւ զա – ւակները (Կրճնոպլը) եւ իրենց բոլոր ազ – գականները սրտի անհուն կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի ամուսնոյն , եղբօր , քեռեկալին, քրոջ զաւկին, ազգա – կանին եւ կնքահօր՝

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՕՆՊԱՇԵԱՆի
(54 տարեկան)

դառնակսկիծ մահը որ տեղի ունեցաւ ուր – բաթ 8 Յուլիսին :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի երկուշաբթի 11 Յուլիս, ժամը 15ին : Մարմինը պիտի ամփոփուի Սալլոնի գե – րեզմանատունը :

Մեկնում 66, Ռուր Պէրիայէն :

Դերեզմանատուն կարելի է սպասել ժամը 15·15ին :

ԽՄԲ.— Մեր ցաւակցութիւնները ողջ – բացեալ ընկերոջ ընտանեկան պարապա – նեբուն, այս դառն կորուստին առթիւ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Կը փնտռեմ եղբայրս՝ կարապետ Պէզիրճեան, հօրը անունը Գրի – գոր, մօրը անունը Նազլը, քրոջ անունը Մաննիկ, բնիկ Ռոտոսթոյի, Ս. Թադա – ւոր Թաղէն, 1915ին տարագրութեան ա – ւեն կալնոյուցի Մուսուլի (Սինճար տա – ղիի) կողմերը: Կը կարծուի թէ Մարսէյլի կողմերը կը գտնուի: Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի խմացնել «Յառաջ»ի միջո – ցաւ ,իր քրոջը, Մաննիկ Զրտաչեանին, 4, Passage de l'Union. Asnières (Seine)

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՊՏՈՑՏ ԴԷՊԻ ՄԱՐՍԷՅԼ

Լիոն.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ազատութիւն» խումբը, Խանասորի տարե – լեանքի 58րդ տարեդարձին առթիւ սարքած է պուֆէ մը դէպի Մարսէյլ, Յուլիս 16 եւ 17, Շաբաթ եւ Կիրակի:

Կը հրաւիրե՛ք բոլոր ընկերները եւ ըն – կերուհիները, ինչպէս եւ վախճաղոները:

Երթուղարձ 2200 Ֆրանք: Օթօքարը կը մեկնի չարաթ առաւտ, ժամը 4·30ին, Փլաս Կիշառէն եւ Տէսինի Սոսիէթէ Լիո – նէզէն ժամը 4·45, իսկ Վիէննէն Փլաս տը Թէօ տը Փոմէն ժամը 5ին:

Դիմել Աբէլեանի, Ռիւ Պաւալօ, Տօնա – պետեանի, 155 Կրանտ ռիւ Կիյօթիէր եւ Միքայէլեանի 90 ռիւ Մասէնա :

ՓԱՒԱՆՃԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ընկերը Ե. Գասեանի մօր մահուան առ – թիւ (Վալանս) հեռեւեալ նուէրները եղած են Համազգայինի Ն. Փալանճեան ճեմա – րանին.— Պ. Խաչերեան, Ղ. Գալուստ – եան հինգ հարիւրական ֆրանք, Յովհ. Պօյաճեան 300, Ս. Զոքաքլեան, Ս. Պուր – նազեան երկու հարիւրական, Ա. Պօյա – ճեան (Ռոմանէն) հազար, Գ. Քիրէճեան 1300 ֆրանք :

Տառնալ «Յառաջ»էն :

ՕԴՈՎԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ
ԴԷՊԻ ՏՈՎԻԼ

Մասնաւոր օթօքարով, կազմակերը – պուած Հ. Ց. Դ. Պէվրիլի «Ռոստամ» խումբի կողմէ, երթուղարձ 1200 ֆրան – քի, փոխանակ 1700ի: ՅՈՒԼԻՍ 17 Կիրա – կի:

Փափաքողները կրնան արձանագրուիլ այժմէն ընկեր Սարգիս Էֆխանեանի մօտ՝ 70 Ռիւ Ժիւլիէն լա Քրուա, Փարիզ (20): Ինչպէս նաեւ ճաշարան Արթիւր, Փլաս տէ Ֆէթ: Տեղերը սահմանափակ ըլլալով լիկը խնդրուի արձանագրուիլ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒԼԻՍ 14:

Օթօքարը կը մեկնի կիրակի, Յուլիս 17 առաւտեան ժամը 7ին Պէվրիլի եկեղե – ցիին մօտ , ռիւ տէ Ռիվօլիէն (մեթրօ Ժուրտան): Դանի մը տեղ կայ տակաւին:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Ա. ՕՕԻՄԲԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Ֆ. Կ. Խաչի օդափոխութեան կայանի առաջին խումբը կը մեկնի այս չորեք – շաբթի իրիկուն ժամը 23ին: Կառ տը Լիոն, հաւաքուիլ ժամը ճիշդ 22ին, մեկ – նումի կողմի մեթրոյի պլուխը :

Այս առթիւ կը յիշեցնենք թէ առաջին խումբին արձանագրութիւնները լրացած ըլլալով նոր դիմումներ կ'ընդունուին մի – այն երկրորդ խումբին համար :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Coupeurs qualifiés pour grosse série pour confection dames.

Դիմել՝
H. R. 6. Rue Bachaumont, PARIS (2).

*
**

Իրենց բնակարաններուն մէջ մաքուր ֆօնֆէխիօն կարող գործաւորուհիներ պլուզօն, փանթալոն, կիներու համար բարակ քօթոնեայ ապրանքներ, ժիւփ , թապլիէ , ֆորսաժ : Դիմել՝ Յովհաննէս Նիկողոսեանի՝
25, Cours Richard Vitton, Lyon (Montchat)

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
Ա. Լ. ԻՍ ՓԻԹԱՊՃԵԱՆԻ

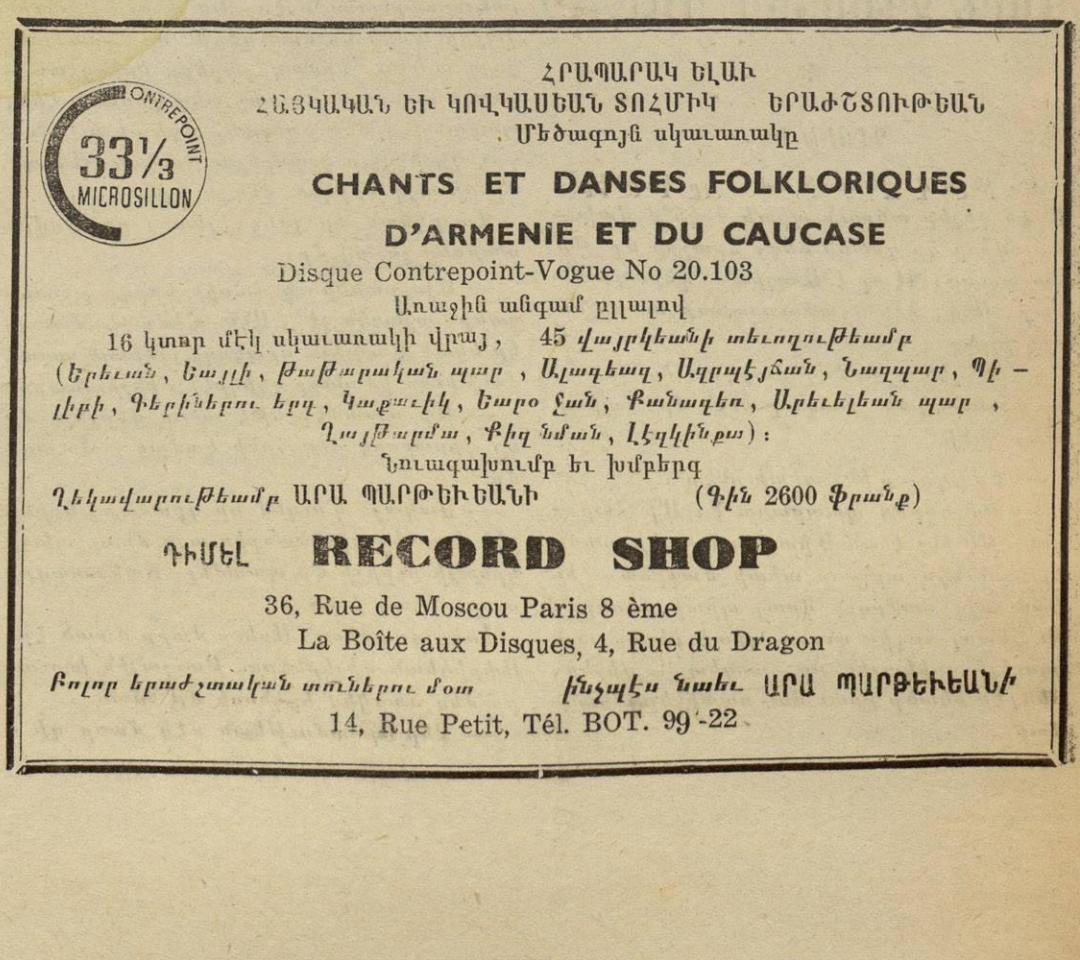
Սոփրանօ (ՊՈԼՍՈՅ ԵՐԱԺՇՏԱՆՈՑԷՆ)
Երեքշաբթի 12 Յուլիս, ժամը 21ին

SALLE CHOPIN - PLEYEL, 8, Rue Daru
Métro *Ternes*

Յայտագիր՝

ՊՈՒԱՄՍ Ֆերկեպլիհըս Շրէտիըն
ՏԼՊԻԻՍԻ Պօ Սուար
ՓՈՒՋԻՆԻ Միմիի Առիաճ
ԿՈՒՆՕ Ֆաուսթ
ՏԷԼԼԱՔՈՒԱ Վերաճիլ
ՐՈՒԱԼԷՅԱ Կրաճատիճաս
ՍՐՈՒԱՆՋՏԵԱՆՑ Գարնան օրեր
ՍԻՒՆԻ Կաֆաւ թռաւ
ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԴ. Ծիրանի ծառ, Կռունկ,.
Զինչ ու զինչ:
Ա. ՍԱԹԵԱՆ Մարտիկի երգը
Օ. ՏՈՒՐԵԱՆ Սիրերգ
ՊԱՐԹԵՒԵԱՆ Գեղջկուհին
ՀԱՅՄՇԱՀ Իղձ, Իմ երգը
Հ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ Խօսքերիդ մալուխ եմ արի, խնջոյք :

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՏՈՀՄԻԿ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ
Մեծագոյն սկաւառակը

CHANTS ET DANSES FOLKLORIQUES
D'ARMENIE ET DU CAUCASE

Disque Contrepoint-Vogue No 20.103

Առաջին անգամ ըլլալով
16 կտոր մէկ սկաւառակի վրայ, 45 վայրկեանի տեւողութեամբ
(Երեւան, Եայլի, Թաթարական պար , Ալագեակ, Ազրպէյճան, Նազպար, Պի – լերի, Գերիներու երգ, Կաքաւիկ, Եարօ Ջան, Քանազեռ, Արեւելեան պար , Ղայթարմա, Քիչ նման, Լէզկինքա):

Նուագախումբ եւ խմբերգ
Ղեկավարութեամբ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ (Գին 2600 ֆրանք)

ԴԻՄԵԼ **RECORD SHOP**
36, Rue de Moscou Paris 8 ème
La Boîte aux Disques, 4, Rue du Dragon

Բոլոր երաժշտական տուներու մօտ ինչպէս նաեւ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ
14, Rue Petit, Tél. BOT. 99-22

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN
Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ դրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՅՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ դրկելու պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հատուստներ՝ շատ յար վիճակի մէջ :
3, RUE ST-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60 (Poste 8)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 12 ՅՈՒԼԻՍ • MARDI 12 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7722 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3133

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ՊԱՂԸ» ԿԸ ՎԵՐՋԱՆԱ՞Յ

•

Բաղդատաբար բարեխառն մթնոլորտ մը կը տիրէ առ այժմ, Ժընեւի խորհրդաժողովին դադարման առթիւ (18 Յուլիս) :

Կարծողներ կան թէ կարելի պիտի ըլլայ ճամբան հարթել, հիմնական խնդիրներու կարգադրութեան համար : Կամ գոնէ վերջացնել պաղ պատերազմը, որ մթնոլորտը կը թունաւորէ տարիներէ ի վեր :

Ամէնէն բարենշան պարագան կը կազմէ բուն իսկ խորհրդաժողովին գումարման մասին գոյացած համաձայնութիւնը :

Ինչ որ անկարելի կը համարուէր տա – կաւին քանի մը ամիս առաջ, այսօր իրագործելի է : Ժողովը պիտի գումարուի :

Այս որոշումէն եռք, երկու կողմէն ալ եղան կարգ մը յայտարարութիւններ ո – րոնք համաձայնելու տրամադրութիւն մը կը ցուցնեն, յայտնապէս :

Ամէն պարագայի մէջ, աւելի ճկուն կ'երեւան երկու ճակատներուն դէմառնող վարիչները :

Իրենց դիրքերուն վրայ հաստատ մնա – լով հանդերձ, կը դրուչանան արտասա – նել չատ լեզի կամ չատ աղի խօսքեր : Եւ եթէ թիւրիմացութիւն մը ծագի, կը փու – թան լուսաբանել :

Այսպէս եղաւ, օրինակ, Տըլլըսի վերա – դրուած խօսքի մը առթիւ :

Դեռ նոր յայտնուեցաւ թէ Մ. Նահանգ – ներու արտաքին նախարարը վերջերս պե – տուցում տալով պաղատի նիստի մը մէջ, ըսած է թէ «Ա. Միւնիխը փլուզուելի մը առջեւ կը գտնուի» :

Լուրին հրապարակութենէն անմիջապէս ետք, նախագահ Այզընհաուըը պարտք սեպեց լուսաբանութիւն մը տալ իր Յուլիս 8ի լրագրական ասուլիսին մէջ :

Երկրորդ յատկանշական պարագայ մը կը կազմէ Մրուշչեւի ելոյթը Յուլիս 4ին, ամերիկեան անկախութեան տարեդարձին առթիւ :

Կը յիշուի թէ Ա. Միւնիխեան վարիչները խմբովին ներկայ եղան սարքուած ընդու – նելութեան : Եւ կեդր. Կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը քաղաքական ճառ մը խօսե – ցաւ, հաստատելու համար թէ տկարու – թեան հետեւանքով չէ որ կարգ մը առա – ջարկներ կը ներկայացնեն :

Ըսել կ'ուզէր թէ ոչ տկարացած են, ոչ ալ փլուզումէ մը կը վախնան, եթէ դի – ջումներ կատարեցին վերջերս :

Այդ դիջումներէն մէկը եթէ Աւստրիոյ հաշտութեան դաշնագրին կնքումն էր, միւսը կարելի է համարիլ Պելկրատի այ – ցելութիւնը, ուր Մրուշչեւ կը փորձէր բե – րիայի վրայ ձգել յարաբերութեանց խան – գարման մեղքը ...

Այսպէս կամ այնպէս, ակներեւ են կարգ մը խմորումներ՝ Ա. Միւնիխեան մէջ :

Հնդկաստանի վարչապետը, ճաւահար – լալ Նեհրու, որ շրջուն բարեխօսի պաշտօն մը կը կատարէ, սկսելով Մոսկուայէն, հետեւեալ եզրակացութիւնները հաղոր – դած է Անգլիոյ վարչապետին, ինչպէս ծանուցին Լոնտոնի թերթերը :—

1· Վճռակէս փակուած է Սթալինեան շրջանը : Ա. Միւնիխեան նոր վարիչները բացած են նոր շրջան մը որ այնքան յար – ձակողական չէ արտաքին ճակատին վրայ, ոչ ալ անողոք՝ ներքին գործերու մէջ :

2· Ա. Միւնիխեան պատրաստ է արդիւ – նաւորապէս բանակցելու : Ժընեւի խոր – հրդաժողովը կրնայ անկիւնադարձ մը կազմել Արեւելքի եւ Արեւմուտքի յարա – բերութեանց մէջ :

3· Արեւմտեան պետութիւնները եւ մանաւորապէս Մեծն Բրիտանիա պէտք է զնդ առաջ երթան Ռուսիոյ աւելի ճկուն դիրքին եւ նպաստեն պաղ պատերազմը վերջացնելու :

4· Ա. Միւնիխեան դիրքի փոփոխութեան պատճառներն ալ բացատրած է, որոնց մասին կարելի է խօսիլ առանձին :

Շ·

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

«ԺԸՆԵՒ Կ'ԵՐԹԱՆՔ ՅԱՋՈՂԵԼՈՒ ԿԱՄՔՈՎ» Կ'ԸՍԷ Խ. ՄԻՈՒՔԵԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ

•

Մառէչալ Բուլկանին, Ա. Միւնիխեան վարչապետը, Մոլոթով, Մալենկով, Մի – կոյեան եւ ուրիշ վարիչներ չաբաթ իրի – կուն ներկայ եղան Մոսկուայի արժան – թինեան դեսպանին սարքած ընդունելու – թեան, Արժանթինի ազգային տօնին առ – թիւ : Ընդունելութիւնը տեղի ունեցաւ չատ սիրալիր մթնոլորտի մը մէջ : Բազ – մաթիւ բաժակաճառեր արտասանուեցան, մանաւանդ յաջողութիւն յաղթելով Զորսերու յառաջիկայ խորհրդաժողովին, որ պիտի գումարուի Յուլիս 18ին, Ժընեւի մէջ :

Արժանթինի դեսպանը մաղթեց որ Ժը – նեւի ժողովը խաղաղութիւն եւ անդոր – րութիւն պարգեւէ աշխարհի : Մառէչալ Բուլկանին պատասխանեց :

— « Մենք Ժընեւ կ'երթանք այդ ոգիով եւ կը կարծեմ թէ միւս երկիրներն ալ նոյն տրամադրութեամբ տողորուած են » :

Պ. Մալենկով ալ յայտարարեց. — « Հարկ է որ Արժանթինի դեսպանին մաղ – թանքը պարզ բաղձանք մը չըլլայ, այլ ա – պագայ մը Ժընեւի համար :

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ Ա. Միւնիխեան վա – րիչները երբեք այսքան ժպտուն եւ սր – տաբաց եղած չէին : Պ. Մոլոթով, որ յաճախ կ'երեւար Սան Ֆրանչիսկոյի ճամբորդութենէն, ինքզինքը դատած էր եւ ըսաւ թէ Մ. Նահանգներուն մէջ բնակու – թիւնը լաւ առիթ մը եղաւ հան – դուսանալու : Այս առիթը հերքեց իր հրաժարման մասին չրջած զրոյցները : « Արեւմտեան մամուլը զրեց թէ Վիէննա – յի մէջ ըսած էի որ պիտի հրաժարիմ : Ես կատակ ըրի, ըսելով թէ ամէնքս ալ ծերացած ենք եւ պէտք է նոր արիւն մը հոսի : Կ'ուզէի խմանալ ամերիկեան զաղտնիքը երիտասարդացման մասին : Կը կարծեմ թէ հասկցայ, վասնզի ահաւասիկ Միկոյեանը որ աւելի երիտասարդ կ'ե – րեւայ » :

ՊԻՏԻ ՔՆՆ�եՆ ԲՈԼՈՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ա. Միւնիխեան արտաքին նախարարը յետոյ դառնալով ամերիկեան դեսպանա – տան գործակատարին, ըսաւ.— « Շատ լաւ հանդստացայ Սան Ֆրանչիսկոյի մէջ եւ հորթարածի մը գլխարկը առի զոր պի – տի ցուցնեմ բոլոր Մոսկովկիներուն » :

Գործակատարը դիտել տուաւ Բուլկա – նինի թէ չատ օգտակար եղաւ Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանատան ընդունելու – թիւնը ուր Պ. Մրուշչեւ յայտարարութիւն մը ըրաւ : Երբ մառէչալ Բուլկանին հար – ցուց թէ խորհրդային վարիչներուն այ – ցելութիւնը քիչ մը նեղութիւն չպատճա – ռե՞ց, գործակատարը հարցուց.—Ի՞նչ ի – մաստով : = Միջազգային դեռնի վրայ, պատասխանեց Բուլկանին, որովհետեւ քիչ մը ազմուկ հանեց արտասահմանի մէջ : Ամերիկեան գործակատարը ժխտա – կան պատասխան տալով աւելցուց .— Իմ կարծիքով, Մ. Նահանգներու կառավա – րութիւնը մեծ զոհունակութիւն զգաց իր – եւ հիւր ունենալով Ա. Միւնիխեան վա – րիչները :

Մառէչալ Բուլկանին այն առեն անձ – նաւթեամբ հարցուց թէ Ա. Միւնիխեան վարիչները քիչ մը չատ բաց չխօսեցա՞ն : Եւ աւելցուց .— « Կը կարծեմ թէ այդպէս պէտք է խօսինք Ժընեւի մէջ... Իրակա – նին մէջ, Ժընեւի խորհրդաժողովը սկսաւ ձեր դեսպանատունէն » :

Պատասխանելով Թղթակցի մը որ կ'ու – զէր հասկնալ թէ ինչ հեռանկարներ կը տեսնէ Ժընեւի խորհրդաժողովին համար, Բուլկանին ըսաւ. — Հեռանկարները բա – ւականին են, վասն զի կլիման լաւ է, ինչպէս եւ ժողովատեղին եւ եղանակը : Գալով օրակարգին, պիտի քննենք բոլոր յուզուած խնդիրները, ինչպէս եւ զինա – թափութեան հարցը :

Ընդունելութեան մէջ Մալենկով Ֆրանսայի հեռագրական գործակալու – թեան թղթակցին ձեռքը սեղմելով ըսաւ. — Կը կատարէք պաշտօն մը որ ծանր պա – տասխանատուութիւններ կը պարտադրէ : Շատ մեծ է լրագրողներուն դերը. վասն զի կրնան ոչ միայն ի հարկին լուսաբանել հանրային կարծիքը, այլ եւ կազմել զայն ճշմարտութիւնը խօսելով » :

Միկոյեան ակնարկելով արեւմտեան մամուլի սխալ տեղեկութեանց որոնք յա – ճախադէպ են, ըսաւ ժպտալին .

— Բայց անհրաժեշտ է որ կարենան ը – սել ճշմարտութիւնը :

Մալենկով եւ Արժանթինի դեսպանը փորձեցին պաշտպանել արեւմտեան լրա – գրողները : Դեսպանը յայտարարեց. — Մենք լաւ կը ճանչնանք զանոնք, կրնանք վստահ ըլլալ » :

Իսկ Մալենկով աւելցուց.

— « Այո, մենք ձեզ կը ճանչնանք իբրեւ խիզախ մարդիկ որոնք միշտ ճշմարտու – թիւնը կ'ըսեն » :

Մեկնելէ առաջ Բուլկանին ըսաւ Ար – ժանթինի դեսպանին . — Կ'ուզէի Ժընեւի մէջ ալ տեսնել այն անկեղծ եւ սիրալիր մթնոլորտը որ կը տիրէր ձեր դեսպանա – տան մէջ» :

ԵՐԿՈՒ ՀԱՐԻՒՐ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿ ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ

Ա. Միւնիխեան պատուիրակութիւնը, որ Մոսկուայէն ճամբայ կ'ելլէ Յուլիս 16ին, ամէնէն բազմանդամն է : Իրագեկներ ան – դամներուն թիւը կը հաշուեն աւելի քան երկու հարիւր, դլուխն ըլլալով մառէչալ Բուլկանինը եւ Մոլոթովը : Հաւանական է որ Ա. Միկոյեան եւս Ժընեւ երթայ : Հա – յտպիի փոխ – վարչապետը արդէն մաս – նակցած է Փեքինի եւ Պելկրատի պատ – ուիրակութեանց եւ ամէնէն գործօն դերը կատարեց Աւստրիոյ հաշտութեան դաշ – նագրին առթիւ կատարուած բանակցու – թեանց մէջ :

ՊԱՇՏՕՆԱՆԿ եղաւ Խորհրդարանի կեդր. կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, Ճումապայ Շայահմէտ, որ Սթալինեան շրջանէն մնացած էր եւ չատ կարեւոր դէմք մըն էր :

ՎԻԹԻԱՐի ցոյց մը կատարուեցաւ Պուէնոս Այրէսի մէջ, բողոքելու համար նախագահ Փերոնի քաղաքականութեան դէմ : Բազմաթիւ վիրաւորներ կան :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

«ՄԱՅՐԻԿԸ ՍՈՐՎԵՑՈՒՑ»

Ճամբորդութեանս ընթացքին, տեսայ կրետացի հայ տիկին մը որ Երուսաղէմ ուխտի գացած էր, իր չափահաս աղջկան հետ :

Երկուքն ալ սահուն հայերէն կը խօսէին : Թէ իրարու եւ թէ ուրիշներու հետ :

Գիրք եւ թերթ ալ կը կարդային :

Եւ որովհետեւ գիտէի թէ հայկական դպրոց չկայ Կրետէի մէջ, փորձուեցայ հարցնել օրիորդին որ կը թրվռար իր ե – բիտասարդութեան եւ գեղեցկութեան գի – տակցութեամբ .

— Օրիորդ, ո՞ւր սորվեցաք հայերէնը :

= Մայրիկս սորվեցուց : Գիտեմ ոչ մի – այն խօսիլ, այլ եւ կարդալ եւ գրել :

Ամբողջ յօդուած մը կամ ճառ մը կ'ար – ժէ այս մէկ հատիկ պատասխանը — «Մայրիկս սորվեցուց» :

Այո՛, մայրեր, նոյն իսկ մամիկներ ու – նեցաք որոնք մայրենի լեզուն կը-սորվե – ցնէին իրենց հոգեհատորներուն, ախտորի եւ արեան ճամբաներուն վրայ, ֆառա – սուն տարի առաջ :

Այսօր ալ կան մայրեր, որոնք տոգոր – ուած են միեւնոյն նախանձախնդրու – թեամբ :

Բայց, շատ աւելի մեծ թիւ մը չեն կազմեր այն մայրերը ու կիները, որոնք ոչ միայն բառ մը հայերէն չեն սորվեցներ իրենց զաւակներուն, այլեւ ամէն բան կ'ընեն, որպէսզի եղածն ալ մոռնան :

Երէկ անկարելին կը փորձէին, Ա. Բ. Գ. եւ բառեր շարելով անապատի ասագ – ներուն վրայ :

Այսօր ինք – բերան կ'ընեն, եթէ թե – լադրես էերական մը, մանկական գիրք մը կամ թերթ մը գնել, որպէսզի տղան ու աղջիկը հայերէն ալ սորվին :

Երէկ, դպրոց կը բանային թիթեղի, ֆուրջի եւ թուղթի կտորներով շինուած հիւղակներու անկիւնը, յանձն առնելով ամէն գոհողութիւն :

Այսօր ոեւէ դասընթացք բան չի խօսիր իրենց սրտին :

Շատերուն համար պատգամ է դարձեր սնամէջ խօսք մը .

— Թող մեծնան ինչպէս որ կ'ուզեն...

Միջին Արեւելքի մէջ անգամ ծնողներ կան որոնք անտեսելով ազգ. դպրոցներու ցանցը, կը նախընտրեն «սէօր»երու եւ «փըեր»ներու դպրոցները կամ անգլե – սահոսք «հայ – սհուլ»ներ դրկել իրենց զաւակները :

Խեղճերը չեն գիտեր որ այսպէս լճուած կամ այդ մթնոլորտին մէջ հասակ նետած տղան ու աղջիկը առտու մը իրենց երեսն ալ պիտի չնային, արհամարհելով իրենց « աղտոտ օտարական» : Վ.Ա.Էէ

ՋԻՋՈՒՄ ՋԻՋՈՒՄԻ ՓՈԽԱՐԷՆ

Ուշխինկթընէն կը հեռագրեն թէ Մ. Նահանգներուն պատուիրակութիւնը, ո – րուն գլուխը պիտի գտնուի նախագահ Այ – զընհաուըը, Ժընեւի ժողովին մէջ զիջում – ներ պիտի կատարէ երբ նոյնքան չօշափե – լի զիջումներ ստանայ Ա. Միւնիխենէն : Ուրիշ խօսքով, ոչ մէկ համաձայնութիւն Ժընեւի մէջ եւ այնուհետեւ, եթէ Ա. Միւնիխենը զոհանայ բարեացակամու – թեան ցոյցերով, ժպիտներով եւ ձեռքի սեղմումներով կամ բարեմիտ հաւաստիք – ներով :

Այսպէս, զինաթափութեան հարցին մէջ Մ. Նահանգներուն ուղղիծը պիտի ըլլայ ատիճանական, քայլ առ քայլ կրճա – տում, չօշափելի ապացոյցներով : Մ. Նա – հանգները չատ չեն հաւատար թուղթի վրայ արուած հաւաստիքներու եւ կը կարծեն թէ Ա. Միւնիխեան ներկայ քա – ղաքականութիւն կրնայ փոխուիլ, վերա – հաստատուելով Սթալինեան կարգուսարքը, իբրեւ հետեւանք ապդեցութեան պայքար – ներու :

× Շաբաթ օր վերջացան Անգլիոյ եւ Հնդկաստանի վարչապետներուն խօսակ – ցութիւնները : Երկուքն ալ ժամբ յարմար կը նկատեն միջազգային մեծ խորհրդակ – ցութեան մը համար, պայմանաւ որ ա – բեմտեան դիւանագիտութիւնը որքան վճռական եւ համբերատար, նոյնքան ճկուն դիրք մը բռնէ : Երկու վարչապետ – ները մանաւանդ ծանրացած են Հնդ – կաչինի եւ Ֆորմոզայի խնդիրներուն վր – րայ, որոնք մեծ մտահոգութիւն կը պատ – ճառեն, մանաւանդ որ արդէն ընդհա – րումներ պատահած են Լաոսի մէջ : Կը կարծուի թէ կարմիրները ճնշում կը բա – նեցնեն, որպէս զի Զինաստանն ալ մաս – նակցի Ժընեւի ժողովին :

ՀՆԴԿԱՁԻՆԸ կը հեռագրեն թէ բուռն ճակատամարտ մը կը մղուի Լաոսի հիւ – սիսային շրջանին մէջ, արքայական բա – նակին եւ համայնավարներուն միջեւ, մեծ մտահոգութեան մատնելով անգլիական եւ ամերիկեան կառավարութիւնները :

ԹՈՒՆՈՒԶի դաշինքին վաւերացումը մեծ զոհունակութիւն պատճառեց երկրին մէջ : Թունուզի վարչապետը եւ Նոր Տեա – թուրի վարիչը, Պուրկիպա, յայտարարե – ցին թէ Ֆրանսա դղջալու պատճառներ պիտի չունենայ :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ
ԻՆՉՊԷՍ ՈՐ ԷՐ

Բ.

Նարեկի քոյրի մը հատուածներու թարգմանութեան առթիւ 1954 Մարտ 26-ին ունեցայ հանդուցեալին հետ, որ վրդովուած էր: Նիւթը միջնադարեան հայ բանաս-տեղծական ստեղծագործութիւնը եւ անոր ֆրանսերէն թարգմանութիւնն էր: Եւ բնականաբար առաջին առթիւ Լաւօզըր տը լ'Արմէնիի երեք հատորներուն մասին խօսք բացուեցաւ: Իսկապէս «Կոթողական» ածականը ասոր կը վայլէր աւելի քան թէ ըսյս տեսած «Նարեկ»ի գրքոյկին, որուն կապուած կը մնան մէկէ աւելի անուններ :

Առիթէն օգտուելով հարցուցի թէ «Վարդենիք Հայաստանի» երկասիրու-թեան չորրորդ հատորին ձեռագիրը պատրա՞ստ է :

— Այո՛, պատասխանեց Ա. Չօպանեան : Այդ հատորը արժանի կարեւորութեամբ եւ դէպարուեստական ճաշակով լոյս ընծայելու համար, ինչպէս նախորդ երեք հատորները, անհրաժեշտ է աշխատիլ քանի մը մթլիոն ֆրանք: Նախորդ հատորներուս հրատարակութիւնը իր պատմութիւնն ունի, տխուր պատմութիւնը: Օր մը ա՛յս ալ թուղթին պիտի յանձնեմ » (Այդէն առթիւ կրկնուած խոստում մը, առանց իրակա-նացնելու) :

Ողբացեալին պատահած մահացու ար-կածէն քանի մը ամիս վերջ, երբ իր մա-տենադարանէն կարեւոր մաս մը, յայտ-նուած փափաքին եւ դրամը նամակի մը համաձայն Նուպարեան Մատենադարա-նին փոխանցուեցաւ, կ'անդիմանանք թէ « Վարդենիք »ի չորրորդ հատորին աշ-խատած ու պատրաստ ձեռագիրը դա-նուե՞ցաւ սենեակներուն յատակները ցըր-ուած ու գրադարաններուն մէջ պահուած բազմաթիւ կապոցներուն մէջ: Մեր ար-դար հետաքրքրութեան ո՛չ դոհացում պիտի տայ: Հրապարակով կը հարցնենք. — Գոյութիւն ունի՞ այդ աշխատութիւնը, ինչպէս նաեւ կէս ձգուած յուշերու տետ-րակները գտնուեցա՞ն տարիներէ ի վեր դիպուած թուղթերու դէդերուն մէջ: Ի՞նչ եղան հարիւրաւոր այն նամակները, զոր տարիներու ընթացքին ողբացեալը ստա-ցած էր բազմաթիւ ֆրանսացի գրագէտ-ներու, արուեստագէտներու եւ պետական անձերու կողմէ: Նամակներ, որոնց հա-մար ա՛յնքան հպարտ էր «Անահիտ» պար-բերականին խմբագիրը – հրատարակիչը : Քիչ անդամ պատահած է դժբախտաբար, որ գրագէտ եւ համրային գործիչի մը անհետացումէն վեր չ, անոր ձգած իրերը անխտրունակ վախճանի մը ենթարկուին :

Եղերական արկածէն (8 Յունիս, 1954) երկու ամիս առաջ Ա. Չօպանեան ծանր-պէս հիւանդացաւ եւ տաղնապալից չա-բաթներ անցուց: Քանի մը անգամ այցե-լեցի իրեն: Իր բնակարանին ու ապրելա-կերպին մասին չատ բան լսած էի : Մա-նաւանդ չատ անսպասելի դոյներով կը նը: կարագրէին անոր վիճակը: երեք սենեակ-ներ, յատակէն մինչեւ առաստաղը, դիր-քերու կուտակուած դէդեր, տարիներու փոշին իրենց վրայ: Գեանները ամէն կողմ լրագիրներու դէդեր, մեծ մասով չբաց-ուած ծրարներ: Անկողինը նոյնիսկ ազատ չէր գիրքերու եւ թերթերու ծանրութե-նէն: Գարնանային օրեր էին, եւ սակայն կաղի վառարան մը անընդհատ, դիւրեր ցերեկ, կը տաքցնէր հիւանդին ննջասենե-եակը, որ միեւնոյն ատեն աշխատասեն-եակն էր: Բազմաթիւ դարակներ ու դրա-դարանի յարկեր կապոցներու ծանրու-թեան տակ կը ոքային: Այս պայմաննե-րուն մէջ տարիներով աքնած ու աշխա-տած էր Ա. Չօպանեան: Այս նոյն անխնամ դրութեղանին վրայ դրած էր «Անահիտ» հանդէսին երկարապատում քրոնիկները, քիչ մը ամէն բանի մասին, եւ որոնց մէջ կարելի է գտնել վերջին կէս դարու մեր քաղաքական, դրական, դեղարուեստական ու ազգային պատմութիւնը, անհատական հայեցողութեան դրոշմով զրի առնուած յաճախ, չէյտուած բարեացակամու-թեամբ:

Առենէ մը ի վեր չէր կրնար զրիչ չար-ժել: Տեսողութիւնը կը տկարանար, լինչ-պէս նաեւ լսողութիւնը: Բայց եւ այնպէս չէր հաւատար որ իր ուժերը կը զաւճա-նէին: Կը ջանար երիտասարդական կորով ու խանդավառութիւն ցոյց տալ: Իր մա-հէն երկու չաբաթ առաջ, Հայ Գրողներու Ընկերակցութեան ընդհ. ժողովը տեղի ունեցաւ: Ա. Չօպանեան ներկայ էր : Քաւէներու միաձայնութեամբ ինքն ալ ընտրուեցաւ վարչութեան անդամ եւ նա-խագահ:

Գործունէութեան նոր ծրագիր կը պատ-րաստէր: Իր մահէն չորս օր առաջ, ներ-կայ եղաւ Համազգայինի լսարանին դա-սախօսութեան, ուր ինքն ալ խօսք առաւ եւ խօսեցաւ ղերասան Պետրոս Ադամեանի մասին:

Օրուան դասախօսն էր (4 Յունիս 1954) դերասան Ա. Գմբէթեան, նիւթ ունենալով Արեւմտահայ թատրոնին ծագումն ու զարգացումը :

Այս դասախօսութեան նախորդ օրը, 3 Յունիս 1954, Ա. Չօպանեան մօտս կը դտնուէր: Խօսակցութիւնը Պետրոս Ա-դամեանին չուրջ տեղի ունեցաւ:

— Կը յաւիմ, որ մեր մեծ ղերասանին իր առեղին վիշտ պատճառած եմ, ըսաւ:

Հետաքրքրութեանս դոհացում տալու համար չարունակեց .

— Պետրոս Ադամեան ջերմ հաւատաց-եալ մըն էր: Ես անխոհեմութիւնն ունե-ցայ նամակ մը գրելու եւ ըսելու, որ ես հաւատացեալ մը չեմ: Թերեւս աշակերտն էի Մատաթեայ Գարագաշեանին եւ եղիա Տէմիրճիպաշեանին, նիւթապաշտութեան վարդապետութեան հետեւողներ, որոնք ազատ մտածողներ էին, աշակերտները՝ դերմանացի ազատ մտածող Պիւխնէրի : Երիտասարդ. յանդուգն նամակիս Պետրոս Ադամեան քերթուածով մը պատասխանեց (Այդ քերթուածն էր զոր ղերասան Ա. Գմբէթեան արտասանեց Համազգայինի դասախօսութեան ընթացքին) :

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷ՛Ք ՅԱՌԱՋԸ

ՄԱՆՈՒԿ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԻ
«ԱՐԵՒՈՏ ՃԱՄԲԱՆ»
«LE CHEMIN ENSOLEILLE»

*

Նոր լոյս տեսաւ Փիէր Սեքերս Հրատա-րակչականին կողմէ Մանուկ Պէրպէրեանի «Արեւոտ Ճամբան», ֆրանսերէն :

Այս կարճ արձակ ստանաւորները ժա-մանակին տպուած են հայերէն եւ արժա-նացած ջերմ դնահատանքի: Արդարեւ նոյնիսկ այս քանի մը կտորներու մէջ, հեղինակը ցոյց կուտայ ղգայուն գրիչ մը, բանաստեղծական ահռուն լեզու եւ կանա-ցի անկեղծ ղգացումներ:

Անշուշտ այս պզտիկ գրքոյկէն մեր կը-րած տպաւորութեամբ կարելի չէ լրիւ կարծիք մը կազմել Մ. Պէրպէրեանի գրա-կանութեան մասին: Հետքը այդ գրական ա-նութեան միայն մէկ երեսյթ է, որուն կը ծանօթանանք այսօր:

Մանուկ Պէրպէրեան ինք իսկ ըլլալով թարգմանիչը իր գործին, կրցած է մնալ հարազատ եւ ընթերցողի տալ այն տպա-ւորութիւնը թէ գրուած է ուղղակի ֆը-րանսերէն :

Բանաստեղծութեան այս արձակ էջերուն մէջ արդէն երեւան կը բերէ նուրբ ար-ուեստագէտի խառնուածք մը: Իր տողերը երաժշտական են, ահռուն, հաճելի եւ ներդաշնակ :

Բանաստեղծին երգը միշտ նոյնն է, եր-գելով ձեւն է որ կը փոխուի: Հոս ալ Մ. Պէրպէրեան կ'երգէ Սէրը, Գարունը, Տա-ռապանքը, այդ երգերուն տալով անհա-տական ինքնուրոյն դրոշմ :

Այդ բոլոր տողերուն մէջ կը սարսռան արուեստագէտ հոգին եւ ղգայուն կինը :

Ցիշենք «Անցանք», սիրուն կտոր մը, «Մայիսեան դիշեր» ուր բանաստեղծը կը վերյիչէ Աբեւելքը, «Փոթորիկէն վերջ », տխուր եւ յուսախաբ, «Քանի մը վար-դեր», ուր երազը կը խառնուի կեանքին, « Տառապանքը » սիրուն պատկեր մը, « Մոռացում » եւ ուրիշ երաժշտական տողեր :

Ա. Մ.

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՃԵՄԱՐԱՆԸ
1954—1955ԻՆ

*

(Գ. եւ վերջին մաս)

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԲԱԺԻՆ.— Երկրորդ տա-րին է, որ վերաբացուած է Ճեմարանի դիշերօթիկնոցը: Անցած տարուան տասը դիշերօթիկի բաժինը:Անցած տարուան 10 ներնք 14 հոգի՝ Իրանէն, Իրաքէն, Բուէյ-թէն, Յունաստանէն, Սուրիայէն եւ Լի-բանանէն :

Գիշերօթիկ բաժինը հաստատուած է մեր նոր չէնքի չորրորդ յարկը, որ կա-ռուցուած է մասնաւոր այդ նպատակին համար: Մեր դիշերօթիկները կը ստանան առատ եւ մաքուր սնունդ եւ կը վայելեն ընտանեկան խնամք :

Գիշերօթիկ բաժինը անհրաժեշտութիւն մըն է մասնաւորաբար Լիբանանէն դուրս եղած հայութեան համար, որովհետեւ բազմաթիւ ծնողներու աչքերը յառած կը մնան այս հաստատութեան: Մենք տար-ուան ընթացքին նոր դիմումներ ստացած ենք, բայց դժբախտաբար յաճախ անցա-դրային կամ դրամական առաքման դըժ-ուարութիւններ արդելք կը հանդիսանան հեռաւոր վայրերէ ճեմարան աշակերտ ուղարկելու: Ցոյս ունինք սակայն, որ ինչպէս այս տարի, յառաջիկային ալ նոր յաւելումներ ունենանք :

Ցայտնենք այս առթիւ թէ՝ իբրեւ դոյդն հատուցում Ամերիկահայութեան ըրած դոհողութեանց՝ յառաջիկայ հոկտեմբե-րէն սկսեալ Ամերիկայի մէջ ծնած երկու հայ պատանիներ, իբրեւ դիշերօթիկ պի-տի ուսանին մեր հաստատութեան մէջ :

ՄԱՐԶԱԿԱՆ.— Ոչ միայն ֆիզիքական այլ եւ հոգեկան առողջութեան համար մարդանքն ու մարզախաղերը անհրաժեշ-տութիւն են նորահաս սերունդին : Այսօր չկայ որեւէ երկիր, որ իր վարժարան-ներուն մէջ մարզանքին կարեւորութիւնը անտեսէ: Ճեմարանին մէջ ալ հաստատած ենք մարզանքի մասնաւոր պահեր, ո-րոնցմէ դուրս մեր տղաքն ու աղջիկները կը մարզուին յատկապէս «պասքէթ պոլ» խաղին եւ իրենց մասնակցութիւնը կը բե-րեն կրթական նախարարութեան կազմա-կերպած մէջ – դպրոցական մրցումնե-րուն, ինչպէս նաեւ կը կազմակերպեն պարբերական այլ մրցումներ հայ եւ օ-տար խումբերուն հետ :

Այս տարի նորութիւն մը եղաւ Լիբա-նանի կառավարութեան կողմէ հաստա-տած դինուորական մարզանքի դրութիւ-նը՝ երկրորդական վարժարաններու մէջ, որոնց շարքին նաեւ ճեմարանը: Մեր վե-րին երկուղասարանականներուն տղաքը ամբողջ տարին, չաբաթը երեք ժամ, հետեւեցան դինուորական այս մարզանքին, որուն համար պետութեան կողմէ նշանակուած ուսուցիչներէ մէկուն պիտի դումար-ուէր: Ժողովին մասնակցողներուն համար պիտի տրամադրուէին յատուկ ինքնա-շարժներ :

Հրաւիրատրի մէջ յատկապէս յիշուած էր թէ որեւէ իր միասին առնելու պէտք չկայ, քանի որ համաժողովը կը վերջա-նայ նոյն օրը, մասնակցողները կը կե-րակրուին տեղին վրայ , յետոյ էլ կառ-քերով կը վերադառնան իրենց տեղերը :

Սպաները սկսան պատրաստուել : Ա. Ծիլուեցան, Մաքրուեցան, Հազան իրենց լաւագոյն հագուստները: Բոլորն էլ ու-զում էին ներկայ լինել համաժողովին , լսել թէ ինչ պիտի խօսուի այնտեղ եւ ինչ որ դլխաւոր է՝ տեսնել անդլիական վերին հրամանատարութիւնը :

Ժողովին պարտաւոր էին ներկայ լինել նաեւ բոլոր ուսուցիչները, բժիշկները , ճարտարապետները եւ դիւղատնտեսները:

Մայիս 27ին ճաշից յետոյ եկան անդ-լիական դինուորական խոշոր բեռնատար կառքերը դոց տանիքներով :

Միամտօրէն տրամադրուած մարդիկ ուշք իսկ չդարձրին, իւրաքանչիւր կառ-քի մէջ նստած անդլիացի երկու դինուոր-ներին, դինուած զնդացիրներով :

Բոլորը ուրախ – դուարթ տեղաւորե-ցան կառքերի մէջ :

(1) (Շար.)

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ՄԸ
ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

(ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ՑՈՒՇԵՐ)

*

ԽՄԲ.— Թարգմանուած փարիզի «Ռու-սական Միտք» թերթէն (15 յունիս 1955).

Տասը տարի է անցած ահաւոր այն դէպքերէն, որոնք սարսեցին ամբողջ աշ-խարհի սրտցաւ մարդկանց հոդիները :

1945ի Մայիսի սկիզբները Խազախները, եկած Դոնի, Կուբանի եւ Տերեկի շրջան-ներէն (Հիւս. Կովկաս), զօր. Դամանովի առաջնորդութեամբ, հեռացան Իտալիա-յէն, անցնելով Տիրոլեան Ալպերը, մտան Աւստրիա՝ Դրաւա դետի հովիտը :

Իրենց թիւն էր չուրջ 30·000 հոգի, մի-ասին հաշուելով կիները, մանուկները, ծերերը: Իրենց հետ էին նաեւ չուրջ 5000 ձիու սայլեր :

Խազախների սպայակոյտը հաստատ-ուեցաւ աւստրիական փոքր քաղաք մը՝ Լիենցի մէջ: Իրենք՝ Խազախները տեղա-ւորուեցան Պեղից կոչուած շրջանը, լն-զարձակ ճամբարի մը մէջ, Լիենցէն մէկու-կէս կիլոմեդր հեռու:Մէկ մասն ալ տեղա-ւորուեցաւ փոքր հիւղակների, վրաններու կամ իրենց սայլերու վրայ, տարածուելով ամբողջ Դրաւա դետի հովիտով:

Դրաւա դետին հովիտը փռուած է Արե-ւելեան Տրոլի մէկ դեղածիծաղ շրջանում երկու լեռնաշղթաների միջեւ, տեղ – տեղ ծածկուած խիտ անտառներով ու թա-ւուտներով, տեղ տեղ էլ դրանիտի լերկ զանգուածով :

Ասում էին, այդ հովիտը կրում էր չա-բադուշակ անուն մը, «Մահուան հովիտ»:

Իտալիայից Խազախներին կրնկակոխ հետեւում էին անդլիական դինուորներ , դրաւելով այն հողամասը ուր համախմ-բուած էին տարագիրները: Այդ հողաշեր-ը զարձաւ անդլիական դրաւուած շրջա-նան :

Անդլիացիները, սկիզբը կարծես թէ բարեացակամ էին Խազախների հանդէպ , մինչեւ իսկ պաշար էին մատակարարում, չէին խոնդուում նաեւ անոնց ներքին կեանքին եւ խազախ հրամանատարու-թեան դինուորական կարդադրութեանց :

Տարօրինակ լուրեր էին շրջում Խազախ-ների շրջանակի մէջ: Ասում էին թէ Անդ-լիացիները դիրենք փոխադրելու են դաղ-թավայրերը, հաստատելով Կազակեան շրջաններ, ինչպէս իրենց հայրենիքի մէջ. թէ երիտասարդները տանելու են դին-ուոր, իսկ մնացեալները նժոյդներ պիտի բուծանէին անդլիական հեծելազօրքի հա-մար, նաեւ պիտի զբաղէին դիւղատնտե-սութեամբ :

Բոլոր սպաները իրաւունք ունէին դէնք սպասում էին երջանիկ դարձին :

Անսպասելի օր մը, անդլիական հրաման նատարութենից եկաւ աղդարարութիւն , — յանձնել բոլոր դէնքերը, պահել միայն մի քանի հրացան պահակային ծառայու-թեանց համար :

Բոլոր սպաները իրաւունք ունէին դէնք կրելու: Այս կարդադրութեան առթիւ Անդլիացիները պատճառաբանում էին, թէ պատերազմը վերջացած է եւ թէ խաղաղ պայմաններում դէնքի պէտք չկայ :

Անդլիական կարդադրութիւնը կատար-ուեցաւ անյապաղ եւ տառապէս :

Մի քանի օր վերջ եկաւ նոր կարդա-դրութիւն — յանձնել մնացեալ հրացան-ները, քանի որ ներկայիս պէտք չկայ որ եւ է պահակային ծառայութեան , իսկ եթէ կայ, կարելի է տանել առանց դէն-քի , պարզ վկայերով : Անդլիացիների այս քայլին մէջ, ոչ ոք նենդութիւն չտե-սաւ, բոլորին թուաց բնական: Բոլորը դոհ էին :

Մայիս 25ին Խազախների սպայակոյտը տոպաւ անդլիական հրամանատարու-թիւնից դրաւոր ազդ, որով բոլոր սպա-նները եւ դինուորական պաշտօնեաները ժողովի հրաւիրուում էին Մայիս 27ին, ե-րեկոյեան ժամը չորսին, քննելու համար խազախ զօրամասերի ապագայ անելիքը եւ այլ խնդիրներ անոնց ապագայ կեան-քի մասին: Սոյն ժողովին պիտի մասնակ-ցէր նաեւ անդլիական վերին հրամանա-տարութիւնը :

Ժողովավայրի մասին որոշ բան չէր տա-ուած, կարծես թէ Շպիտալ քաղաքի ար-ուարձաններից մէկում պիտի դումար-ուէր: Ժողովին մասնակցողների համար պիտի տրամադրուէին յատուկ ինքնա-շարժներ :

Հրաւիրադրի մէջ յատկապէս յիշուած էր թէ որեւէ իր միասին առնելու պէտք չկայ, քանի որ համաժողովը կը վերջա-նայ նոյն օրը, մասնակցողները կը կե-րակրուին տեղին վրայ , յետոյ էլ կառ-քերով կը վերադառնան իրենց տեղերը :

Սպաները սկսան պատրաստուել : Ա. Ծիլուեցան, Մաքրուեցան, Հազան իրենց լաւագոյն հագուստները: Բոլորն էլ ու-զում էին ներկայ լինել համաժողովին , լսել թէ ինչ պիտի խօսուի այնտեղ եւ ինչ որ դլխաւորը է՝ տեսնել անդլիական վերին հրամանատարութիւնը :

Ժողովին պարտաւոր էին ներկայ լինել նաեւ բոլոր ուսուցիչները, բժիշկները , ճարտարապետները եւ դիւղատնտեսները:

Մայիս 27ին ճաշից յետոյ եկան անդ-լիական դինուորական խոշոր բեռնատար կառքերը դոց տանիքներով :

Միամտօրէն տրամադրուած մարդիկ ուշք իսկ չդարձրին, իւրաքանչիւր կառ-քի մէջ նստած անդլիացի երկու դինուոր-ներին, դինուած զնդացիրներով :

Բոլորը ուրախ – դուարթ տեղաւորե-ցան կառքերի մէջ :

ՆԵՂՈՒ ԶՅԱՖ ԱՍՏՎԱԾՆ ԵՄ

Գ. ՄԱՆՈՒԿ

*

Հուսով եմ՝ ընթերցողս ինձ կներէ, որ ես ալ ինչպէս ուրիշներ, ստիպուեցայ ամբողջ մէկ գլուխ մը նուիրել Նեղոսի ջուրերուն։ Ինչո՞ւ։ Որովհետեւ Նեղոսը Եգիպտոսի կեանքն է։ Ինչպէս Եգիպտոսը Նեղոսի ստեղծագործութիւնն է։ Ինչպէս Եգիպտոսի ամբողջ պատմութիւնը, ամբողջ կեանքը, ամբողջ ներկան եւ ապագան կապուած են Նեղոսի հետ։ Ինչպէս Եգիպտոսի ամբողջ գրականութիւնը, ամբողջ արուեստը, ամբողջ կրօնքը, ամբողջ առասպելները կապուած են Նեղոսի հետ։ Ինչպէս Եգիպտոսի ամբողջ հոգեբանութիւնը, ամբողջ ոգին կապուած է Նեղոսի հետ։ Ինչպէս Եգիպտոսի ամբողջ ապրելակերպը, ամբողջ կենցաղը, ամբողջ սովորութիւնները կապուած են Նեղոսի հետ։ Ինչպէս Եգիպտոսի ամբողջ տնտեսական կեանքը, ամբողջ առեւտուրը, ամբողջ արդիւնաբերութիւնը կապուած են Նեղոսի հետ։ Ինչպէս Եգիպտոսի ամբողջ գիտութիւնը, ամբողջ մշակոյթը, ամբողջ քաղաքակրթութիւնը կապուած են Նեղոսի հետ։ Ինչպէս Եգիպտոսի ամբողջ ներկան եւ ապագան կապուած են Նեղոսի հետ։

Ինչպէս ըսի վերեւ, Նեղոսը Եգիպտոսի կեանքն է։ Եթէ Նեղոսը չըլլար, Եգիպտոսը անապատ մը պիտի ըլլար։ Եթէ Նեղոսը չըլլար, Եգիպտոսի ամբողջ պատմութիւնը, ամբողջ կեանքը, ամբողջ ներկան եւ ապագան ուրիշ ընթացք մը պիտի ունենային։ Եթէ Նեղոսը չըլլար, Եգիպտոսի ամբողջ գրականութիւնը, ամբողջ արուեստը, ամբողջ կրօնքը, ամբողջ առասպելները ուրիշ ձեւ մը պիտի ունենային։ Եթէ Նեղոսը չըլլար, Եգիպտոսի ամբողջ հոգեբանութիւնը, ամբողջ ոգին ուրիշ ձեւ մը պիտի ունենային։ Եթէ Նեղոսը չըլլար, Եգիպտոսի ամբողջ ապրելակերպը, ամբողջ կենցաղը, ամբողջ սովորութիւնները ուրիշ ձեւ մը պիտի ունենային։ Եթէ Նեղոսը չըլլար, Եգիպտոսի ամբողջ տնտեսական կեանքը, ամբողջ առեւտուրը, ամբողջ արդիւնաբերութիւնը ուրիշ ձեւ մը պիտի ունենային։ Եթէ Նեղոսը չըլլար, Եգիպտոսի ամբողջ գիտութիւնը, ամբողջ մշակոյթը, ամբողջ քաղաքակրթութիւնը ուրիշ ձեւ մը պիտի ունենային։ Եթէ Նեղոսը չըլլար, Եգիպտոսի ամբողջ ներկան եւ ապագան ուրիշ ձեւ մը պիտի ունենային։

Ինչպէս ըսի վերեւ, Նեղոսը Եգիպտոսի կեանքն է։ Եթէ Նեղոսը չըլլար, Եգիպտոսը անապատ մը պիտի ըլլար։ Եթէ Նեղոսը չըլլար, Եգիպտոսի ամբողջ պատմութիւնը, ամբողջ կեանքը, ամբողջ ներկան եւ ապագան ուրիշ ընթացք մը պիտի ունենային։ Եթէ Նեղոսը չըլլար, Եգիպտոսի ամբողջ գրականութիւնը, ամբողջ արուեստը, ամբողջ կրօնքը, ամբողջ առասպելները ուրիշ ձեւ մը պիտի ունենային։ Եթէ Նեղոսը չըլլար, Եգիպտոսի ամբողջ հոգեբանութիւնը, ամբողջ ոգին ուրիշ ձեւ մը պիտի ունենային։ Եթէ Նեղոսը չըլլար, Եգիպտոսի ամբողջ ապրելակերպը, ամբողջ կենցաղը, ամբողջ սովորութիւնները ուրիշ ձեւ մը պիտի ունենային։ Եթէ Նեղոսը չըլլար, Եգիպտոսի ամբողջ տնտեսական կեանքը, ամբողջ առեւտուրը, ամբողջ արդիւնաբերութիւնը ուրիշ ձեւ մը պիտի ունենային։ Եթէ Նեղոսը չըլլար, Եգիպտոսի ամբողջ գիտութիւնը, ամբողջ մշակոյթը, ամբողջ քաղաքակրթութիւնը ուրիշ ձեւ մը պիտի ունենային։ Եթէ Նեղոսը չըլլար, Եգիպտոսի ամբողջ ներկան եւ ապագան ուրիշ ձեւ մը պիտի ունենային։

ԱՇԽԱՐՀ ՊԻՏԻ ԿՈՐԾԱՆԻ, ԵԹԷ...

(ԱՁՆՇԹԱՁՆԻ ԿՏԱԿԸ)

Ծուլիս 9ին հրատարակուեցաւ Այնըճ – թայնի կտակը, որով կ'ապզաբարէ թէ մարդկութիւնը պիտի կործանի, եթէ եր– րորդ աշխարհամարտ մը պայթի: Ա– խարհահռչակ գիտնականը այս ապշա– րելութիւնն ըրած է իր մահէն քիչ առաջ, Ապրիլ 18ին, ինչպէս կը վկայեն անգլիա– ցի փիլիսոփայ լորտ Բասըլ եւ ուրիշ ինը հռչակաւոր գիտնականներ: Բոլորը կը յայտարարեն իրենց առարապրութեան տակ, հիմնուելով Այնչթայնի ապշա– րելութեան վրայ.

— « Նկատելով որ ապագայ որեւէ պա– տերազմի մէջ հիւլէական զէնքերը ապա – հովաբար պիտի գործածուին եւ որ այդ – պիսի զէնքեր կը սպառնան մարդկութեան տեւական գոյութեան, մենք կը խնդրենք աշխարհի կառավարութիւննե – րէն ըմբռնել եւ հրապարակաւ ընդունիլ թէ կարելի չէ իրենց առաջադրած նպա – տակներուն հասնիլ պատերազմով. հետե – ւաբար կը խնդրենք խաղաղ միջոցներ գո– նել կարգադրելու համար իրենց միջեւ ե– զած բոլոր վէճերը: Տեւական յառաջդի – մութի՞ւն կ'ուզենք երջանկութեան, դի – տութեան եւ իմաստութեան մէջ, թէ մահ, որովհետեւ չենք կրնար մոռնալ մեր կռիւները: Վե՞րջ պիտի տանք մարդկային ցեղին թէ մարդկութիւնը պիտի հրաժարի պատերազմէ: Մենք կը խօսինք ոչ թէ իբրեւ անդամները այս կամ այն ազգին, ցամաքամասին կամ դաւանանքին, այլ իբրեւ մարդկային էակները, իբրեւ ան – դամները մարդկային սեւեռն, որուն տե – ւական գոյութիւնը վտանգուած է»:

Վաւերագիրը կը բաղկանայ երեք մե – քենագիր էջերէ: Ուրիշ ինը նշանաւոր գիտնականներ մերժած են առարագրել:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ պաշտօնական գործակա– լութիւնը կը ծանուցանէ թէ ձերբակալ – ուած են փեշթայի ամերիկեան դեսպանա– տան երկու հունդար պաշտօնեաները եւ երկու ամերիկացի թղթակիցները, իբրեւ լրտես: Ուրիշ ձերբակալութիւններ ալ պիտի կատարուին:

ԼԵՀԱՍՏԱՆ եւ արեւելեան Գերմանիա յայտարարութիւն մը հրատարակեցին, ո– րով իրենց վերջնական սահմանագլուխը կը նկատեն Օտէր – Նայսէ գիծը:

250·000 ԿԱԹՈԼԻԿՆԵՐ կիրակի օր հըս– կայական ցոյց մը սարքեցին Պրիւսէլի մէջ, բողոքելու համար կառավարութեան ղպրոցական քաղաքականութեան դէմ: Պելժիոյ բոլոր մասերէն ցուցարարներ համախմբուած էին մայրաքաղաքին մէջ: Թերթերը դիտել կուտան թէ երբեք այս– քան կարեւոր եւ խանդավառ համախմբ – ում տեսնուած չէր: Ցոյցը տեւեց չորս ժամ: Ամէնէն վերջը հրապարակային ժո– ղով մը տեղի ունեցաւ ուր ճառախօսները յայտարարեցին թէ պայքարը պիտի չա – րունակուի:

ՔԱՐԻԻՂի հարուստ հանքերը գտնուեցան Սարաթովի շրջանին մէջ, 2200 մեթր խո– րութեամբ (Վոլկայի արեւելեան կողմը):

Ա. ՄԻՒՒԹԵԱՆ օգտատէրերին հրամա – նատար նշանակուեցաւ մառեչալ Ժիւկո – վ, որ մինչեւնոյն անդամ է Գերագոյն Խորհուրդին:

ԼԻԲԱՆԱՆի նոր դահլիճը կազմեց հրա – ժարեալ վարչապետը, Սամի Սոլհ, երեք նոր նախարարներ առնելով:

ՏԱՓԸ հետզհետէ կը աւտականայ Փա – րիզի եւ ամբողջ հիւսիսային Եւրոպայի մէջ:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵԾԱՆԻՒՈՎ.— Գ. Հանդրուանը չաբաթ օր առաջին հա – սաւ Լուիզոն Պոպէ (Նամիւր): Նոյն օրը դեղին չապիկին արժանացաւ Հոլանտացի Վահմանս: Կիրակի օր, Դ. Հանդրուանին Նամիւր – Մէց, առաջինն էր Քէմփ (Լիւք– սէմպուրգի): Ընդհանուր դասաւորման մէջ առաջին է հիմա Ֆրանսացի Անթօնէն Ռոլան որ 13 վայրկեանի տարբերութիւն մը ունի Ռօպիքէն եւ Պոպէկէն (Գ. եւ Դ.):

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՀԱՄԱՐ

Այս չորեքշաբթի, ժամը 21ին, 143պիս Ավրնիւ Արժանթէօյ, Անիէռ:

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սե– րունդի Անիէռի մասնաճիւղի վարչու – թեան:

Դասախօս ՍԱՀԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

Նիւթը՝ Հայոց պատմութիւն:

Փափաքողները սիրով կը հրաւիրուին:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ — ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ՏՕՆԻՆ ԵՒ ՏԱՐՕՆԻ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Տարօն Տուրուբերանի Հայր· Մխիթա– ն կը հրաւիրէ իր հայրենակիցներն ու բարեկամները, խուռներամ ներկայ ըլ – լալ Հայոց Եկեղեցին, Տարօն Տուրուբե– րանի բազմահազար նահատակներու հո – գեհանգիստի արարողութեանց, Կիրակի 17 Ծուլիս, Վարդավառի ճիշդ օրը, ժա– մը 10էն սկսեալ:

Արարողութիւններէն վերջ սեղան մը սարքուած է հայրենակից Հրայր Սասու– նիի ճաշարանը յարմար գիներով: Ան – յապաղ արձանագրուիլ հայրենակից Գէորգ Մխոյեանի մօտ, 19 Ռիւ Ալպէր, Փարիզ (13), կամ Լեւոն Տօնիկեանին՝ 52 Ռիւ Կիւթավ Քուրպէ, Պանեօ, հեռ· Ալէ· 38–83:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ· ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ ՔՍԱՆՉԻՆԳԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ԺԷ· ՅԱՆԿ

Գէորգ Ֆէրմանեան	2·000
Վալանսկն·—	
Գ· Քիրէնեան	1·300
Ա· Պօյաճեան	1·000
Պ· Խաչերեան	500
Վ· Գալուստեան	500
Յովհ· Պօյաճեան	300
Ս· Զօհրապեան	200
Ս· Պուրնազեան	200
Գումար	6·000
Նախորդ գումարը՝	850·700
Ընդհ· գումար	856·700

Հ·Ց·Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Օդափոխութեան կայանը հաստատուած է Օգոստոս 2էն մինչեւ ամսու վերջ, Վիթրաք փառ Մանպա (փիւճ տը Տօմ) (բարձ· 800 մ·):

Մանրամասնութիւններու եւ արձանա – գրութիւններու համար հեռախօսել Գրի – գոր Փափազեանի, Սանթրալ 28–34, ժա– մը 12էն 14, կամ գրել Արա Պիպէրեաճի, 16 ռիւ Փասքէօր, Ռօնի սու Պուա, Սէն:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Վարչութեան ժողովը պիտի գումարուի այս չորեքշաբթի, ժամը 6·30ին, սովո – րական հատաքառեղին: Սոխպզական ներկայութիւն:

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՍԵԻԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԸ ՍԿՍԱԾ Է ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ Մ· ԱԲԵՂԵՆԱԻ

ՀԱՑՈՑ ՀԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

(Երկու հատոր, հին ուղղագրութեամբ):

Որ չատոնց սպառած է Հայաստանի մէջ:

Ամէն շաբթու լոյս կը տեսնեն երկու պրակներ, ըստիր տպագրութեամբ:

Ճեռագային լրացած եւ կազմուած օրի– նակին գինը պիտի ըլլայ 12 լիր· ոսկի:

ՄԻՒԻՒՆՈՑՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԸ

Կը հրատարակէ նաեւ

ՍՏ· ՄԱԼԽԱՍԵԱՆԻ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆԸ

(Չորս հատոր, համագումար 2402 մե – ծադիր էջ):

Անգտանելի ոչ միայն արտասահմանի, այլ եւ Հայաստանի մէջ:

Դիւրութեան համար թուժանորդագրու– թիւն հաստատուած է: Կանխիկ բաժնե – գին չորս հատորներուն համար 90 լիր· ոսկի կամ 30 տոլար:

Հասցէ·— Տպարան Սեւան,

B. P. 2669 Beyrouth (Liban)

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Ա· ԽՈՒՄԲԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Ֆ· Կ· Խաչի օգափոխութեան կայանի առաջին խումբը կը մեկնի այս չորեք – շաբթի իրիկուն: Կա ռաբ Լիոն, հասաք – ուիլ ժամը ՁիՇԴ 22ին, մեկնումի կոմի մեթրոյի կլուխը:

Այս առթիւ կը յիշեցնենք թէ առաջին խումբին արձանագրութիւնները լրացած ըլլալով նոր դիմումներ կ'ընդունուին մի– այն երկրորդ խումբին համար:

ԵՐԵԿՈՅԹ Ի ՊԱՏԻՒ

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻ ՊԱՏՐ· ՏԵՂԱՊԱՀ

ԵՂԻՇԷ ԱՐՔ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ

Ալֆորվիլի Ս· Պօղոս Պետրոս եկեղե – ցւոյ հովաբարձութիւնը երեկոյթ մը ար – քած է ի պատիւ Երուսաղէմի Պատր· Տե– ղապահ ԵՂԻՇԷ ԱՐՔ· ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ:

Ներկայ պիտի ըլլան Եւրոպայի Կաթող· պատուիրակ Սերովբէ Ծ· Վրդ· Մաճուկ– եան, Թորգոմ Վրդ· Մաճուկեան, Շահէ Վրդ· Ամէմեան եւ Ամուշատան աբեղայ Զոլջաճեան:

Երեկոյթը տեղի պիտի ունենայ Ալֆոր– վիլի քաղաքապետարանի սրահին մէջ, 22, Ռիւ Վօլթէռ, այս ուրբաթ ժամը 20·30ին:

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

ԼԻՈՆ·— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի

ՊՏՈՑՏԸ ԴԷՊԻ ՄԱՐՍԷՅԼ

Այրի Տիկին Նինա Եաղուպեանց եւ զա– ւակը՝ Օննիկ, փեսան՝ Տէր եւ Տիկ· Մու– րատեան, Լինչպէս եւ թոռը՝ Միշէլ եւ Թո– նուհին՝ Նաթիա եւ բոլոր ազգականները խորին ցաւով կը ծանուցանեն յանկարծա– կան մահը

ՅՈՐԻՆ ԵԱՂՈՒՊԵԱՆՑԻ

(կարնեցի, 70 տարեկան)

որ տեղի ունեցաւ չաբաթ, 9 Ծուլիս, իր բնակարանին մէջ, 72 ռիւ տը լա Րէփիւպլիք, Ռոմէնվիլ, յետ կարճատեւ հիւան – դութեան:

Ծուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, երեքշաբթի, 12 Ծուլիս, ժամը 13·30ին: Հանգուցեալը իր բնակարանը, (72 ռիւ տը լա Րէփիւպլիք), ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Ռոմէնվիլի դերեզմա – նատունը:

Հաղորդակցութիւն.— Մեթրօ Մէրի տէ լիլա: Առնել 105 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Փլաս Քառնօ:

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Կը փնտռեմ եղբայրս՝ Կարապետ Պէզիրճեան, հօրը անունը Գրի– գոր, մօրը անունը Նապլը, քրոջ անունը Մաննիկ, բնիկ Ռոտոսթոյի, Մ· Թագա – ւոր թաղէն, 1915ին տարագրութեան ա – տեն կորսնցուցի Մուսուլի (Սինճար տա– ղին) կողմերը: Կը կարծուի թէ Մարսէյլի կողմերը կը գտնուի: Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել «Ծառայ»ի միջո – ցաւ, իր քրոջը, Մաննիկ Զրտաիկեանին,

4, Passage de l'Union. Asnières (Seine)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ կարնեցի դերձակ Մար– տիրոսեան Օննիկի զաւակները, իրենց մօր անունը Աբմենուհի, Տատեան եւ կ'ը – սէին: Տղոցմէն մէկուն անունը Երուան: Երկար տաեն է Լիոն կը բնակէին:

Տեղեկացնել «Ծառայ»ի միջոցով Պ· Տիգրան Տատեանի, Եգիպտոս:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ կեդր· վար– չութիւնը, ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզեան չրջանի խումբերու ներկայացուցիչները, այս չաբաթ իրի – կուն ժամը ճիշդ 20·30ին Ազգ· Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ: Շատ կարեւոր օրա – կարգ:

ԾՈՎԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

ԴԷՊԻ ՏՈՎԻԼ

Մասնաւոր օթօքարով, կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Պէվրիլի «Ռոսամ» խումբի կողմէ, երթուդարձ 1200 ֆրան – քի, փոխանակ 1700ի: ՅՈՒԼԻՍ 17 կիրա– կի:

Փափաքողները կրնան արձանագրուիլ այժմէն ընկեր Սարգիս Էֆխանեանի մօտ՝ 70 Ռիւ Ժիւլիէն լա Քրուա, Փարիզ (20): Ինչպէս նաեւ ճաշարան Արթիւր, Փլաս տէ Ֆէթ: Տեղերը սահմանափակ ըլլալով լիւը խնդրուի արձանագրուիլ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒԼԻՍ 14:

Օթօքարը կը մեկնի կիրակի, Ծուլիս 17 առաւտեան ժամը 7ին Պէվրիլի եկեղե – ցիին մօտ, ռիւ տէ Ռիկօլէն (մեթրօ Ժուրտան): Ճանի մը տեղ կայ տակաւին:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Ընկեր եւ ընկերուհի Սիսլեան, ընկ· Օնպաչեանի եւ ընկերուհի Սպէնթեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն երեք հարիւր ֆրանք, Հ· Ց· Դ· Մշակոյթի տան եւ հա– րիւր ֆրանք «Ծառայ»ի բարգաւաճման հա– մար:

ԾԱԽՈՒ Է

Փարիզէն 12 քիլոմեթր կայարանէն եւ օթօպուսէն հինգ վայրկեան, Պուլվարի վրայ սենեակ մը, խոհանոց եւ ֆալ, 150 ֆրանք· մեթր պարտէզով:

ՋՈՒՐ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ:

Հեռաձայնել Սարսէլ 80:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Coupeurs qualifiés pour grosse série pour confection dames.

Դիմել՝

H. R. 10, Rue Bachaumont, Paris (2)

***

Իրենց բնակարաններուն մէջ մաքուր ֆօնֆէֆսիօն կարող գործաւորուհիներ պլուզօն, փանթալոն, կիներու համար բարակ քօթոնաւոր ապրանքներ, ժիւփ, թապլիէ, ֆորսաժ: Դիմել՝ Յովհաննէս Նիկողոսեանի՝

25, Cours Richard Vitton, Lyon (Montchat)

***

Իրենց բնակարաններուն մէջ, ֆօնֆէֆ – սիօն, փանթալոն կարող գործաւորուհի – ներ: Դիմել 57 Ռիւ Նասիօնալ, Մարսէյլ:

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԱԼԻՍ ՓԻԹԱՊՃԵԱՆԻ

Սոփրանօ (ՊՈԼՍՈՑ ԵՐԱԺՇՏԱՆՈՑԷՆ)

երեքշաբթի 12 Յուլիս, ժամը 21ին

SALLE CHOPIN - PLEYEL, 8, Rue Daru

Métro *Ternes*

ARTICLES MANUFACTURÉS POUR INDUSTRIE ET COMMERCE TEXTILE

Ets. TAKVORIAN, 7, Rue Louis Balmens, GAP (H.A.) France

Téléphone: 701

« ETEX » Marque de Fabrique Déposée
Fermeture à Glissière « ETEX »
24 coloris, 5 grosseurs de mailles
Nouvelle maille extra-fine, émaillée sur laiton, curseur automatique.

Aiguilles à Tricoter « ETEX » en acier émail inoxidabe.

Aiguilles de Machine « ETEX »
Modèles : 705, 287, 712, 339

EXPORTATION DANS TOUS LES PAYS

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՁԱՐՏԱՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ՅԻՇԵԱԼ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Բացառիկ գիներ հայ հաստատութիւններու համար

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 13 ՅՈՒԼԻՍ ● MERCREDI 13 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7723 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3134

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԳԻՏՈՒՆՆԵՐՆ ԱՆԳԱՄ...

●

Գիտուններն անգամ ահուդողի մատ – նուած են երբորդ աշխարհամարտի մը հեռանկարին առջեւ :

Մանաւանդ որ, այս անգամ պիտի դոր – ծածուին, նաեւ, հիւլէական եւ ջրածին ռումբեր, վերջնական յաղթանակը չահե – լու համար :

Եւ նորէն կը հնչէ ահակոչը :

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, հռչա – կաւոր անդլիացի փիլիսոփան, լորտ Բա – սըլ, մամուլին յանձնած է յայտարարու – թիւն մը, որ կ'աղաղակէ թէ մարդկու – թիւնը պիտի կործանի, թէ երբորդ աշ – խարհամարտ մը պայթի :

Յայտարարութիւնը ներշնչուած է Ա.Յ – նչթայնի կտակէն, եւ ստորագրուած՝ ու – րիշ ութ հռչակաւոր գիտնականներու կողմէ :

Քանի մը հատուածներ եւս այդ կոչէն, որ կը հասնի ճիշդ ժամանակին .

— « Ամէնիս ալ վտանգուած ենք միեւ – նոյն եղանակով, եւ եթէ մարդիկ ըմբռնեն այս վտանգը, յոյս կայ որ կարենանք վե – րացնել խուսափիլ հաւաբար» :

Կոչը յեռոյ դիտել կուտայ թէ հատա – րակութիւնը, նոյնիսկ շատ մը վարիչներ տակաւին չեն ըմբռներ թէ ինչ է հիւ – լէական պատերազմը : «Հասարակութիւնը կը կարծէ թէ միայն քաղաքներ պիտի կործանին :

— «Բայց մենք գիտենք արդէն թէ՝ Պիէրիհի փորձերէն ի վեր ջրածին ռումբ – երը կրնան աստիճանաբար կործանել շատ աւելի ընդարձակ երկրամասեր քան կ'ենթադրուի » :

Եթէ նոյն իսկ համաձայնութիւն դոյ – նայ սպառազինութեանց ընդհանուր կր – ճատում կատարելու համար եւ հիւլէա – կան զէնքերը արգիլուին, վտանգը անհե – տացած չի համարուիր :

Ուրեմն , ինչ գիտնականները թախան – ձագին կը խնդրեն բոլոր կառավարու – թիւններէն՝ միջոցներ գտնել, խաղաղօրէն կարգադրելու համար իրենց վէճերը :

Անոնք, ինչպէս եւ ուրիշ գիտնականներ այս յայտարարութեամբ ալ չեն դոհա – նար :

Կոչին հրատարակութենէն անմիջապէս ետք, ընկերակցութիւն մը, որ կը ձգտի համաչխարհային կառավարութիւն մը հաստատել, բոլոր ազգերու դիտունները ժողովի հրաւիրեց յառաջիկայ Օգոստոս 3ին, 4ին եւ 5ին, Լոնտոնի մէջ :

Համագումարը պիտի դրաղի Ա.Յնչթայ – նի կտակէն բխած բոլոր խնդիրներու քն – նութեամբ :

Վերջին լուրերու համաձայն, արդէն իսկ բազմաթիւ գիտուններ, նոյնիսկ հիւ – լէական մասնագէտներ հաւանած են մասնակցիլ համագումարին :

Միջազգային մամուլը այժմէն կը ծա – նուցանէ թէ համագումարը պիտի կազմէ չորս յանձնաժողովներ :

Առաջինը պիտի քննէ հիւլէական զէն – քերու քանդիչ ուժը կենսաբանական եւ բժշկական տեսակէտով, անոնց ազդեցու – թիւնը անասուններու, հունձքերու եւ մթնոլորտին վրայ :

Երկրորդը եւ երրորդն ալ մասնագիտա – կան խնդիրներով պիտի զբաղին , իսկ չորրորդը պիտի քննէ հիմնական հարց մը,— գիտունին պատասխանատուու – թիւնը :

Այսպէս , ուրեմն , հասած ենք այն օր – ուան ուր գիտունները իրենք ալ իրական մղձաւանջի մը մատնուած են, իրենց իսկ հնարած գիւտերուն հետեւանքով :

Եւ բարեբնաբար է որ ասպարէզ կ'իջնեն ա – րիւարար, փրկելու համար մարդկութիւնը անդարմանելի, համայնաքանդ փլու – զումէ մը :

Զորս Մեծերուն կ'ինկայ օգտուիլ այս նոր ահազանգէն, չարիքը բարիքի վերա – ծելու համար :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

« ՀՐԱՇՔ ՉՍՊԱՍԵՆՔ ԺԸՆԵԻԻ ԺՈՂՈՎԸՆ »

●

ՀՆԴԿԱՁԻՆԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԳԱՇԻՐԷԻ ՄԷՋ

Հնդկաստանի վարչապետը , Ներու , չարունակելով իր քննական պտոյտը մայրաքաղաքէ մայրաքաղաք, եղիպտոս հասաւ երկուշաբթի օր եւ ջերմ ընդունե – լութեան արժանացաւ :

Պատասխանելով զանազան հարցումնե – րու, Պ. Ներու յայտարարեց .

— *Զորս Մեծերու խորհրդաժողովը, որ պիտի բացուի յառաջիկայ երկուշաբթի օր, Ժընեւի մէջ, կրնայ նոր մթնոլորտ մը ստեղծել միջազգային գործերու մէջ : Բայց պէտք չէ հրաշքներ սպասենք : Ա – մէնքն ալ, մէկդի ըլլալով Ռուսերը, մեծ յոյսեր դրած են այդ խորհրդաժողովին վրայ : Կը կարծեմ թէ Մ. Մոլոթեան , Մեծն Բրիտանիոյ եւ միւս բոլոր երկիր – ներուն վարիչները համաձայն են ժողո – վուրդներու խաղաղութեան աենչին : Բայց խոհեմութեամբ կը չարժին, նկատի առնելով իրենց առջեւ եղած դժուարու – թիւնները, իրրեւ հետեւանք պաղ պատե – րազմին հոգեբանական ազդեցութեանց : Ուր որ այցելեցի զգայ խոր խաղաղասի – րութիւն եւ նուազում այն խոչընդոտնե – րուն որ կը դժուարացնեն վիճելի խնդիր – ներու լուծումը : Դարձեալ կ'ըսեմ . պէտք չէ հրաշքներ սպասենք Ժընեւի խորհր – դաժողովէն, բայց տարիներու պաղ պա – տերազմէն վերջ կ'ընթանանք դէպի աւելի մեծ գործակցութիւն եւ միջազգային յա – րաբերութեանց մեղմացում : Խաղաղու – թիւնը կրնայ հաստատուիլ աստիճանա – բար : Վերջին հինգ ամիսներու ընթացքին հետզհետէ զգացւ թէ յարաբերութեանց լա – րումը մեղմացած է» :*

Հնդիկ վարչապետը մէկ օր մնաց Գա – հիրէի մէջ, երկու անգամ տեսակցելով Ե – գիպտոսի վարչապետին հետ : Մեկնեց որեւէ յայտարարութիւն ընել այս խո – սակցութեանց մասին :

ՎԵՐՋԻՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Այս չարթու տենդագին գործունէու – թիւն մը կը տիրէ զինադադարեան չբե – ջանակներու մէջ, Ժընեւի խորհրդաժող – ովին առթիւ :

Մասնագէտներու յանձնախումբը կը չա – րունակէ իր աշխատանքները Փարիզի մէջ, օրակարգի խնդիրներու թղթածրարը կազմելու համար : Այս տեղեկագիրը պի – տի յանձնուի Արեւմուտքի երեք արտաքին նախարարներուն, որոնք ուրբաթ օր ժո – ղով պիտի գումարեն Փարիզի մէջ, ճշդե – լու համար իրենց հաւաքական դիրքը չարք մը խնդիրներու մասին : Այս կերպով կ'ուզեն միացեալ ճակատով ներկայանալ Մ. Մոլոթեան պատուիրակներուն առջեւ : Այս ժողովէն առաջ, հինգշաբթի օր մաս – նաւոր տեսակցութիւն մը պիտի ունենան Մ. Նահանգներուն եւ Անգլիոյ արտաքին նախարարները, դարձեալ Փարիզի մէջ :

Շարաթ օր Ատլանտեան խորհուրդը բացառիկ ժողով մը պիտի գումարէ, քն – նելու համար կացութիւնը, Ժընեւի ժո – ղովին բացումէն առաջ : Կիրակի օր դի – ւանագիտական գործունէութիւնը պիտի փոխադրուի Ժընեւ, ուր նախագահ Ա.Յ – ընհաուըր կը հասնի չարաթ օր եւ ուր ի – րեն հետ մասնաւոր տեսակցութիւն մը պիտի ունենան Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ վարչապետները :

× *Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապե – տը, Տոքթ. Ատընաուըր ճառ մը խօսելով յայտարարեց .— «Պէտք չէ արագ վճիռ մը սպասենք Ժընեւի մէջ, Գերմանիոյ միացման մասին : Մենք որ, հապճեպ ո – րոշումները որեւէ բարիք չեն բերեր : Տեւական լուծումները երկար ժամանակի*

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ԽՈՐԷՆ ԵԱՂՈՒՊԵԱՆ

Ընտանի դէմք մը եւս պակսեցաւ :

Աւելի քան երկու տարիէ ի վեր, ամէն օր կը տեսնէինք աննկուն սրճարանը , ճամբուն վրայ կամ խմբագրատան մէջ :

— Ահա կուգայ ...

— Երկրորդ անգամն է որ կուգայ ...

— Այսօր ուշացաւ ...

— Առջի օր երեք անգամ եկաւ ...

Բարձրահասակ, ինչպէս կ'ըլլան Բարձր Հայքի բնակիչները առ հասարակ, խորէն Եաղուպեան ոչինչ պատմած էր իր անց – եալի մասին :

Ես ալ քան չեմ հարցուցած :

Ձեմ գիտեր ինչո՛ւ , որոշ տարիքէ մը վերջ, դժուար է հարցումներ ուղղել ծա – ւօթին կամ անծանօթին :

Ապահովաբար մասնակցած է զանազան դէպքերու, կովկասեան ճակատին վրայ : Իրազեկներուն կը ձգեմ պատմել :

Պատահաբար ծանօթացայ Բանի մը տարի առաջ, երբ Լիբանանէն ազգակա – ցուհի մը կը խնդրէր իր բարեսիրը հա – ղորդել :

Խմբագրատան տեղափոխութենէն վերջ, ամէն օր ժամը 3–4 կը հանդիպէր , իր եւ ուրիշ բաժանորդի մը թերթը առնելու :

Կը պատահէր որ նորէն գայ, թերթ մը եւս գնելու համար :

Երբեմն երրորդ անգամ կուգար, դրամը սեղանին վրայ կը դնէր, թերթ մը կ'առ – նէր եւ կ'երթար :

Իրեն համար կանոն դարձած էր ոչ ոքի չտալ իր թերթը, զոր գրպանը կը պահէր միշտ :

Ով որ ուզէր աչէ մը նետել, փափկու – թեամբ կը մերժէր :

— Դրամը կուտաս, կ'երթամ կը բե – րեմ :

Այս նեղութիւնը կը կրէր ամառ – ձմեռ, առանց տրտնջալու :

— Պէտք է վարժուին, պէտք է հայերէն թերթին եւ գրքին ալ վճարեն, ինչպէս ա – մէն բանի ...

Ներկայ կ'ըլլար ազգային տօնակատա – րութեանց, հայրենի յիշատակներով կազդուրուելու համար :

Անցեալ երկուշաբթիէն ի վեր չէր երե – ւար :

— Մենք ալ տեսած չենք, ըսին բարե – կամներ : Երեւի հիւանդ է :

= Տակաւին քանի մը օր առաջ կ'անց – նէր փողոցէն, սովորական քալուածքով :

Առտու մը տղան խնդրեց որ տուն զրր – կենք հայրիկին թերթը :

Երկուշաբթի մը եւս, եւ ճամակատու – փին մէջ ձգուած երկտող մը կը խնդրէր հրատարակել մահազդը :

Այսպէ՞ս պիտի բաժնուէինք , տարա – բախտ խորէն ...

Վ.Ա.Հ.

ԾԱՆՐ ՏԱԳՆԱՊ ԵՒԿՈՓԱԼԱՒԻՈՅ ՄԷՋ

Պելկրատէն կը հեռագրեն թէ կառա – վարութիւնը հրամանագիր մը հրատարա – կեց որուն համաձայն անհրաժեշտ պի – տի քիները 21 առ հարիւր կ'աւել – նան , իսկ աշխատավարձը՝ շատ քիչ : Գինիերու այս բարձրացումը հետե – ւանք է սուր տագնապի մը որ կը տեւէ երկու տարիէ ի վեր :

Այսպէս , կարագին քիլօն 450 տինարէն կը բարձրանայ 650ի , ինչ որ կը նշանակէ 50 առ հարիւր յաւելում : Բանուած ապ – րանքներու գիները բարձրացած են ինը առ հարիւր : Բանուորի մը նուազագոյն աշխատավարձքն է 6500 տինար , որ կը – նայ բարձրանալ տասը հազարի : Մինչեւ ընտանիքի մը մէջ որ ունի երկու զաւակ , այր եւ կին աշխատելով կը չահին ամսա – կան քսան հազար տինար :

Մանաւորապէս բարձրացած են երկ – րագործական արտադրութեանց գիները եւ ապրանքն ալ դժուար կը ճարուի : Ե – կեղը մատնուած է անտեսական ծանր տագնապի մը որուն հետեւանքները դժ – ուար է նախատեսել :

Մանագէտներու կարծիքով , եթէ հունձքերը յաջող ալ ըլլան , ցորենի ար – տադրութիւնը 500·000 թոն պակաս պիտի դայ : Եթէ նոյնիսկ հողագործական կա – ցութիւնը բարւոքի , դարձեալ ուտեստի արտադրութիւնը անբաւական պիտի դայ յառաջիկայ տասը տարիներու ընթացքին :

Զրոյց կը չրջի թէ տինարն ալ նոր ար – ժեզրկումի մը պիտի ենթարկուի : Ներկայ դնով ամերիկեան տոլարը կ'արժէ երեք հարիւր տինար : Յաւելման պարագային այս գինը կրնայ բարձրանալ վեց հա – րիւրի :

(Շար.ը կարդալ Դ. Էջ)

ՄԵՐ ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐԸ

Երէկ պատիւ ունեցանք մեր խմբագրա – տան մէջ ընդունելու այցելութիւնը երու – սաղէմի Պատր. տեղապահ եւ Ամենայն Հայոց կաթող. տեղակալ Եղիշէ արք. Տէրտէրեանի, որ Լոնտոն կը գտնուէր մէկ ամիսէ ի վեր, վանքին վերաբերեալ խն – դիրներու կարգադրութեան համար :

Իրեն կ'ընկերանար Շահէ վրդ. Ա.ճէմ – եան, միաբան Անթիլիասի :

Եղիշէ արք. Փարիզ պիտի մնայ մինչեւ յառաջիկայ շաբթու :

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Երէկ Լոնտոնի մէջ բացուեցաւ Ըն – կերվարական Միջազգային Հորհրդաժողովը : Համագումարը : Այս առթիւ Բ. օր Լոնտոն մեկնեցաւ Հ. Ց. Դաշնակցութեան ներկայացուցիչը, ընկեր Հրանտ Սամուէլ :

Ժողովին կը մասնակցին 84 պատգամա – ւորներ քսան ազգերէ : Օրակարգի գլխա – ւոր խնդիրն է միջազգային կացութիւնը : Այսօր , Շորեքշաբթի , Ֆրանսայի ընկեր – վարական կուսակցութեան պատգամա – ւորներէն Ժիւլ Մոք պիտի ներկայացնէ դինաթափութեան զեկուցումը, իսկ ա – րեւմտեան Գերմանիոյ ընկերվ. ներկայա – ցուցիչը՝ տեղեկագիր մը Եւրոպայի ա – պահովութեան մասին :

Ժողովը պիտի տեւէ հինգ օր :

ՓՈՔՈՐԻԿ ԵՒ ԿԱՅԾԱԿ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Երկուշաբթի օր, իրիկուան դէմ անա – կնկալ փոթորիկ մը պայթեցաւ Փարիզի վր – րայ, տեղատարափ անձրեւներով եւ կայ – ծակի որոտումներով : Ժամը 16·30ին եր – կինքը մթնեց եւ ջրհեղեղային անձրեւ մը տեղաց : Կառքերու երթեւեկը դժուարա – ցաւ : Կառախումբերն ալ մեծ դժուարու – թեանց մատնուեցան : Բազմաթիւ փողոց – ներ լիճերու վերածուեցան : Պատուհան – ներու ապակիներ խորտակուեցան : Ութ հարիւր հեռաձայնի կոչեր ուղղուեցան հրչէջներուն, ողողուած նկուղներ փրկե – լու համար : Կղմինդրներ կը թափէին տանիքներէն : Հեծանուորդ մը եւ անցորդ մը վտանգի կայծակէն : Փոթորիկը մեծ աւերներ գործեց նաեւ գաւառի մէջ :

Նոյն օրը սաստիկ տաքը եւ փոթորիկ – ները ծանր վնասներ պատճառեցին ուրիշ եւրոպական քաղաքներու մէջ : Զոհերու թիւը 70ը կ'անցնի : Փոթորիկը բուռն էր մասնաւորապէս Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ մէջ :

ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ
ԻՆՉՊԷՍ ՈՐ ԷՐ

(Գ. եւ վերջին մաս)

Ըսի արդէն թէ չարաթը քանի մը ան – գամ իր այցելութիւնը կ'ընդունէի : Վեր – ջին առեններըը դէմքը դունատ էր : Աչքե– րուն փայլն ու երբեմնի վառվռունութիւ– նը հետզհետէ կը կորսուէին : Բայց ինք չէր հաւատար տակաւին, որ իր մտաւո – րական ուժերը տեղի կուտային կամաց կամաց : Իր բարեկամներէն ու գրագէտ – ներէն չատ քիչերը կը ճանչնար այլեւս :

Օր մը հարցուցի թէ ե՞րբ պիտի սկսէր թուղթին յանձնել իր յուշերը, մանաւանդ այն գրագէտներուն մասին, որոնց գրա – կան սկզբնաւորութիւնը ոչ միայն կը յի – շէր, այլ կը հաւաստէր թէ ինք քաջալե – րած է զանոնք եւ գուշակած է անոնց ա– պագան, իբրեւ փայլուն դէմքեր : Աւոնց– մէ կը յիշէր մանաւանդ Դ. Վարուժանը, Սիամանթօն եւ Վ. Թէքէեանը, որոնց ա – ռաջին քերթուածները «Անահիտ»ին մէջ լոյս ընծայած էր ներքոզներով :

1953ի վերջերը եւ 1954ի սկիզբները նիւթական անձկութեան մատնուած էր : Հակառակ ղէպի Արեւելք ըրած ճամբոր – դութեան, թէեւ բաւական նուիրատուու– թիւններ եղան, բայց անոնց մէկ մասը միայն իր ձեռքը հասաւ : Դէթ այդպէս կը հաւատար :

1954ի ծաղկազարդին օրը, Ապրիլ 11, բանասեղծուհի Մառի Աթմաճեանին կողմէ հրաւէր ստացած էր տօնական այդ օրը միասին անցընելու : Ա. Զպանեան ըս– տացած նամակը օր մը առաջ կարդացինք տուաւ : Ուշն ու պուա երթալու համար քանի մը բացատրութիւններ տուած էր Տիկին Աթմաճեան, դիւրացնելու համար իր այցելութիւնը : Շուարած էր : Չէր դի– տեր թէ ի՛նչպէս պիտի դանէր իր ճամ – բան : Այդ օրը ես ալ նոյն դիւղի ամառնա– յին բնակարանս պիտի մեկնէի : Ըսի թէ միասին կ'երթանք, կը բաւէ որ որոշ ժա– մուն երկաթուղիի Արեւելեան կայարանը դտնուի : Քառորդ ժամ առաջ հասած էի : Փնտռեցի զինքը : Տեսայ որ չուարած չորս կողմը կը դիտէր : Զիս կը փնտռէր : Աչքե– րուն լոյս իջաւ, երբ դիմաւորեց պիս :

— Դուք փրկեցէք պիս : Առանց ձեղի պիտի չհաւաքէի այցելութիւնս :

Ձիշդ ժամուն հասաւ իր տեղը : Եւ ե – րախտապարտ էր տուած դիւրութեանս համար : Կարելի՞ էր չկարեկցիլ իրեն :

*
**

Ողբացեալը չունէ՞ր նկարագրի մարդ – կային տկարութիւններ, ինչպէս առհա – ւարակ ամէն մարդ, ինչպէս նաեւ բոլոր գրողներն ու հանրային գործիչները :

Առանց նսեմացնելու մեր գրականու – թեան բերած իր վաստակը, արդարու – թեան եւ պատմութեան համար պիտի ը – սենք թէ Ա. Զպանեան եւս ունէը բացա– տական դիծեր, որոնք նոյնիսկ իր մօտ չեշտուած էին : Այն կարծիքը կազմուած է թէ «վարդենիք»ներու հեղինակը լայնա – խոհ էր եւ ներողամիտ : Առանց վերյի – շելու գրական այն բանավէճերը, որոնք անցեալին մէջ տեղի ունեցած են Ա. Ա. – Թեւեանի եւ Վահան Թէքէեանի միջեւ մէկ կողմէն եւ Ա. Զպանեանի՝ միւս կողմէն, մեր գրականութեան պատմութեան մէջ եւ մասնաւորաբար «Անահիտ»ներուն մէջ բազմաթիւ են գրական բանավէճերը, ո – րոնք հեղինակին նեղմտութիւնը, ներո – ղամտութեան պակասը, պահպանողակա – նութիւնը կը չեշտեն : Զարմանալի թող չթուի մանաւանդ, երբ արձանագրենք անվերապահ կերպով, որ Ա. Զպանեան նախանձի ղգացումին վերին էր վերապան– ցապէս : Չէր նեղիր որ որեւէ հայ գրող Ֆրանսերէն լեզուով քերթուած մը կամ արձակ էջ մը սորագրէր : Այդ աչխա – տանքին մեծաչնորհը իրեն վերապահած էր : Ցայտուն օրինակ մը : Մերուժան Պարսամեան Փարիզ հաստատուելէն յե – տոյ, տասնեակ մը Ֆրանսերէն հատորներ հրատարակ հանեց, բոլորն ալ Ֆրանսացի ծանօթ գրողներու յառաջաբանով, մէկը միւսէն աւելի ինքնատիպ գործեր, որոնք գնահատուեցան Ֆրանսական գրական չր – ջանակներէն : Եւ սակայն «Անահիտ»ներու էջեր գրաւող քրոնիկներուն մէջ ոչ մէկ յիչատակութիւն այդ գործերուն մասին : Ա. Զպանեան մոռցած էր նոյնիսկ, որ տարիներ առաջ, 1912ին, «Շանթ»ի խմ – բագիրը ամբողջական ու փառաւոր բա – ցատիկ թիւ մը նուիրած էր իրեն, ժամա – նակակից ծանօթ գրողներուն աչխատակ – ցութեամբ : Այս բացասական վերաբերու– մը պահեց ան ուրիչներուն հանդէպ եւս : Որովհետեւ չէր հանդուրժեր որ որեւէ մէկը գերազանցէ գինքը : Տկարութիւն ցոյց կուտար սակայն նոր գրողներու եւ երկրորդական անուններու հանդէպ, իր հանդէսին էջերը ողողելով սկսնակներու ստորագրութիւններով :

Գրական հանդէսներու եւ հրատարակա– չին արտայայտութիւններու տեսնելը արտասանուելու համար իրմէն մի ոչ քերթուածներ կ'ընդնէր, կարծէք թէ մեր գրականութեան մէջ ուրիչներ դոյութիւն ունեցած չըլլային :

Տարիներու ընթացքին պաչտօնական չր– ջանակներու հետ իր կապերը պահեց : Ձերհեցաւ սակայն երիտասարդ ուժ մը առաջնորդել իրեն հետ, ճանչցնել այդ նոյն չրջանակներուն եւ մարդոց, որպէս զի օր մը իր բացակայութեան ուրիչներն ալ օգտուէին, հանրային օգտակարու – թեան համար :

Ասսակցութիւններու թէ հրատարակո – չին արտայայտութիւններու միջոցին, Ա. Զպանեան հիւանդագին ըսուելու չափ իր եսը կը փառաբանէր :

Ցիչելով այս քանի մը բացասական դի– ծերը, պատճառ մը չեն որ ժխտենք իր բերած բազմակողմանի վաստակը մեր գր– ականութեան եւ հանրային գործունէու– թեան : Մեր վերջին յիսնամեայ գրակա – նութեան պատմութեան մէջ Ա. Զպան – եան իր արժանաւոր տեղն ունի, իբրեւ արձակագիր, բանաստեղծ, քննադատ եւ հրատարակագիր ու հրատարակասէր : Քանի մը տասնեակներու հասնող իր հա – մառօտ եւ ընդարձակ, մեծ կամ փոքր, հայերէն եւ Ֆրանսերէն բոլոր գործերը աչխատելու, պրպտելու, վերլուծելու եւ ներկայացնելու իր մեթոտին վկայու – թիւններն են : Եթէ միջազգային տարո – ղութեամբ, մտաւորական հեղինակու – թիւն մը չդարձաւ ան, մեր համեստ մի – ջավայրին մէջ սակայն ունեցաւ իր հետա– քրքրութիւնները ամէն մարդի մէջ : Գրա– կան երկու սերունդներու յիչատակներով ապրեցաւ եւ քննադատական ու վերլու – ծական էջերով անցեալը պատկերացուց ներկային մէջ :

Իր եղերական մահուան տարեդարձին առթիւ, այս քանի մը էջերը յարդանքի արտայայտութիւն մը թող նկատուին իր յիչատակին համար :

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ՀԱՅԿ. ՋԵՒԱԳԻՐՆԵՐ
ՇՈՒԷՏԻ ՄԷՋ

*

ՄՄԲ.— Վ. Մելիքսեթեան որ խորհր – դային պատուիրակութեան մը հետնուէտ գացած էր Բաւի մը ամիս առաջ, հետե– եալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ «Սո– վետական Հայաստան» ամսագրին մէջ.—

Մեր պարտականութեան նախադահ պրոֆ. Կոժեւնիկովի հետ այցելեցինք Ստոքհոլմի թագաւորական գրադարանը, ուր իմ ուչադրութիւնս գրաւեց միջնա – դարեան հին ձեռագիրներու բաժինը : Հոն կային հայկական հին ձեռագիրներ, աղո– թագրքեր եւ միջնադարեան յիչատակա – րաններ որոնք հատնարար Սթոքհոլմ հասած են ժէ – ԺԸ դարերուն հայ վաճա– ռականներու միջոցով : Ես խնդրեցի գրա– դարանի տնօրէն տոքթ. Վիլերսին ըստ հնարաւորութեան, հայկական ձեռագրե– րու լուսանկար պատճէնները գրկել Հա – յաստանի մատենադարանին : Ան խոստա– ցաւ կատարել այդ բաղձանքս : Վերջերս ստացանք լատիներէն ձեռագիր բնագիր նկար միկրոպլեոնկայով, որու վրայ դըր– ուած է Մ. Խորենացիի »Հայոց պատմու – թեան» կրճատ չարադրանքը՝ որոչ ծանօ – թագրութիւններով : Թէ չարադրանքը եւ թէ ծանօթագրութիւնները կատարած է վանական Յովհ. Բարթուղմէոս 1699ին :

Մենք այցելեցինք նաեւ Ուպսալա, Գէո– դարորդ, Բուրոս քաղաքները :

Ուպսալայի համալսարանին գրադարա– նին մէջ լինէ ցոյց տուին հայկական հին ձեռագրեր, նոյնպէս չիւատակարաններ եւ աղօթագիրքեր, որոնք տակաւին չեն ու – սումնասիրուած : Այս ձեռագրերու լը – սանկար պատճէնները նոյնպէս պիտի ըս– տանայ Հայաստանի մատենադարանը :

Գէոտեբորգի քաղաքային գրադարանին մէջ յաջողեցայ տեսնել նչանաւոր հայա – դէտ Ներսէս Բիւզանդացիի թուղթերը եւ անոր անձնական գրադարանը : Ն. Բիւ – զանդացին ամուսնացած էր չուէտուհի Սիլմա Եակոբսոնի հետ : 1880ական թուա– կաններու հայկական առաջին կոտորած – ներու նախօրէին ան կը տեղափոխուի Սթոքհոլմ եւ մինչեւ 1903 կ'ապրի հոն :

Հայ լեզուաբանները, գրագէտները, պատմաբանները չատ կը հետաքրքրուէին թէ Ն. Բիւզանդացիի մահէն (1915) ետք, ինչ եղան այդ բազմավաստակ գիտնա – կանի չուրջ չորս տարուան բեղնաւոր աչխատանքի պտուղները :

Հոն է որ իմացանք թէ Ներսէս Բիւ – զանդացին իր մահէն առաջ փոստարէն իր գրադարանը եւ թուղթերը կտակած է « Ցրիստրիկա Բեմեր Ֆաբրունդիի կա – նանց Բարեգործական Ընկերութեան », որու կեդրոնը կը գտնուէր Սթոքհոլմ : Անոր մահէն ետք, կիներու այդ ընկերու – թիւնը կը տիրանայ Բիւզանդացիի անձ – նական գրադարանին, որ բաղկացած էր հայերէն, չուէտերէն, Ֆրանսերէն, լատ– լերէն, անգլերէն, թուրքերէն, յունարէն, սլաւերէն եւ այլ լեզուներով հազարէ ա – ւելի հատընտիր գրքերէն եւ հայկական քանի մը պարբերականներէն, Բիւզանդա– ցիի թուղթերուն եւ գրեթէ բացառապէս հայերէն ու հայ գրականութեան պատ – մութեան վերաբերեալ բոլոր ձեռագրե – րուն հետ :

Սթոքհոլմի Կանանց Բարեգործական ընկերութիւնը Ն. Բիւզանդացիի թուղթե– րը եւ անձնական գրադարանը չարունակ կը պահէր նկուղներուն մէջ, գոց արկղնե– րով : Ցետագային յանձնուած է Գէոտե – բորգի քաղաքային գրադարանին, ուր դրուած են տասնարթուղթէ պատրաս – տուած թղթապանակներու մէջ, որոնց թիւը կը հասնի քանի մը տասնեակի :

Ժամանակի սղութեան պատճառով հը – նարաւորութիւն չունեցայ մանրամասն նայելու նչանաւոր հայագէտին բոլոր հա– րիւր հազար ձեռագիր էջերը եւ կրցայ թերթել միայն մօտ 30 կապոց ձեռագիր : Ես ծանօթացած եմ անոր կարգ մը աչխա– տութիւններուն, որոնցմէ կը թուեմ մի – այն մէկ քանին : Բառգիրք ստորին հա – յերէնի ի մատենադրութեանց Ժբ.–Ժի. դարուց» բաղկացած հինգ մեծածաւալ հատորներէ, երկու հազար ձեռագիր էջ, « Եղնիկ Կողբացի », « Հայ Պարսկը », « Մովսէս Խորենացի », « Հայերէն լեզու », « Ազնուով բառք », « Պատմութիւն Սրբոյ Ներսիսի », « Ճարտարութիւնք ձեռագիրն Աբրահամ երէցու եւ այլ եւ այլ գրչաց » , « Դատաստանագիրք Հայոց Եկեղե – ցւոյ », « Հատընտիր տաղարան հայ բանաս– տեղծութեան Ի. դարուն Ժբ. – Ժի. » որ ունի եօթ բաժին եւ ուրիչ բազմաթիւ ար– ժէքաւոր աչխատութիւններ, որոնց թիւը կը հասնի տասնեակներու : Բազմավաս – տակ գիտնականին աչխատանքի մեծ կա – րողութեան մասին կը վկայէ անոր կա – տարած բեղնաւոր վաստակը : Ան հայ մա– տենագրութիւնը, թէ հինգնարեան, թէ Թարգմանական, թէ տպագրական եւ թէ անտիպ, ե. դարէն մինչեւ Ժի. դար, պր – պտած է, բաղդատած, ուսումնասիրած եւ յայտնաբերած տասը հազար սխալ, որ մտած են բնագրերու մէջ տգէտ եւ ան – չնորհ արտագրողներու ձեռքով, սխալ – ներ, որոնք աղաւաղած են բնագրերու բուն իմաստը, տեղ տեղ դժուար հասկնա– լի, տեղ տալ ալ բոլորովին անհասկնալի դարձուցած բնագիրը :

Սթոքհոլմի մէջ Շուէտա – Սովետական բարեկամութեան ընկերութեան աչխա – տողները ինձ յանձնեցին չուէտական թերթ մը, ուր տպագրուած է հայ գնոջ մը (Մարիամ Գաբրիէլեան) չափազանց չահեկան յօդուածը « Հայերու կոտորածը Թիւրքիայում եւ Սովետական Հայաստա– նի բարգաւաճումը » : Յօդուածին հետ տպագրուած են թրքական չարդերուն վե– րաբերեալ Լ. Բաչալեանի, Սուրէն Պար– խարհի բոլոր «գօրաւոր» ուժերին :

Աւաղ, պատասխաններ երբեք չստաց – ուեցան, եւ չայտնի չէ, արդեօ՞ք իրենց տէրերին, թէ մնացին նամակատան մէջ :

Ճամբարի վրայ բարձրացան սեւ դրօչ – ներ, չայտարարութիւններ : Աւելի նախ – ընտրելի է մահ քան վերադարձ Խորհր – դային Միութիւն» : Ցայտարարուեցաւ ծոմ, բողոք :

Մայիս 31ի երեկոյեան որոչուեցաւ չաջորդ առաւօտ ժամը վեցին հաւաք – ուել դլխաւոր հրապարակի վրայ ընդհանուր աղօթքի եւ պատարագի :

Չաջորդ առաւօտ է : Տիրամած երկինք, մեղմ անձրեւ, անհանդստութիւն ամէն տեղ : Հաւաքւում են քահանաները, երդչախումբը, բերում են իկոնները, բուրվառները : Հաւաքուել են Խաղաղները :

Առաւօտեան մթնչաղին լսում են հա – դարաւորների աղօթքի մրմունջները ու երդչախումբի հանդիսաւոր մաղթանքն առ Աստուած :

Բիւրաւոր մարդիկ ջերմեռանդօրէն աղո– թում են, ամէն մէկը խորասուդուած ինքն իր մէջ :

(2) (Շար.)

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ՄԸ
ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

(ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ՅՈՒՇԵՐ)

*

Միամիտներից չատերը խղդում էին ի– րենց ընտանիքներին երեկոյեան պատ – րաստել տաք ջուր, ճամբորդութիւնից վերջ լուացուելու եւ մաքրուելու համար փոչիներից :

Օթօները չարժեցան, ճանապարհին հա– ւաքելով ուրիչ սպաներ, որոնք ճամբարի մէջ չէին ապրում :

Լինցէն 10 – 12 կիլոմէթը հեռու ղօրա – մասին միացան անգլիական նոր դինուած ուժեր եւ ղրահագատներ : Դժբախտ ճամբորդներ նոր հասկացան թէ ինչ ծու – ղակի մէջ էին ընկած, սակայն արդէն ուչ էր, փրկութիւն չկար :

Անգլիացիները թողած էին ճամբարի մէջ մէկ բեռնատար կառք ուչացած կամ պահակութիւնից վերադարձած սպաները հաւաքելու եւ ժողովավայր բերելու : Վերջին նստողը եղաւ, քաղաքից նոր է – կած, վերին հրամանատարութեան պա – հակազօրքի սպան : Նա չտապում էր չու – շանալ ... ժողովին ...

Անցաւ այդ երեկոն, դիշերը, եղաւ ա – ռաւօտ, սակայն գնացողները չվերադար– ձան տուն : Ընտանիքները սկսան անհան – դստանալ : Ոմանք դիմեցին անգլիական սպայակոյտին սակայն ոչ մէկ պատաս – խան չստացան : Օրը անցաւ յուսախաբու– թեան եւ նոր յոյսերի մէջ : Զէին կարո – ղանում հաւատալ խարդախութեան, դա– ւաճանութեան :

Մեկնումի երրորդ օրը մի քանի կիներ դիմեցին անգլիական հրամանատարին՝ զօր. Դէյվիսի :

Նա յայտնեց որ որեւէ տեղեկութիւն չունի, թէ ուր են սպաները ներկայիս եւ թէ ինքը համոզուած է որ ոչ մի վատ բան չի պատահի իրենց :

Զօրավարը ստում էր, նրան ամէն ինչ յայտնի էր, քանի որ նա էր բուն դեկա – վարը այս եւ հետագայ գործողութեանց :

Սպաները տարուած էին սովետական չրջանի սահմաններից Իւդէնբուրդ քաղաքը եւ այնտեղ յանձնուած սովետական հրա – մանատարութեան :

Մէկ մասը այդ սպաների դնդակահար– ուել եւ Սովետների կողմից տեղին վրայ, միւս մասը դրկուել է կեդրոնացման կա – յաններըը, իսկ դլխաւոր դեկավարութիւնը դրկուել է Մոսկուա, ուր երկար ժամա – նակ խոչտանգուելով Զեկայի գնդաններ – ում, դաժանօրէն գնդակահարուել են :

Սովետներին յանձնուած սպանների թիւը եղել է 1700 հոդի :

Ահա նոր պատուհաս : Ստացւում է հր– ամանագիր անգլիական հրամանատարու – թիւնից, որ Խաղախների ամբողջ ճամ – բարը մեկնելու է Խորհրդային Միութիւն : Մեկնումի օրը նչանակուած է Յուլիս 1 : Հրամանին մէջ չեչտուած է նոյնպէս, թէ ան որ չուզեր կամովին մեկնել, պիտի մեկնի բռնի ուժով :

Ճամբարը մնացել էր անդեկ, բոլոր հր– ամանատարները, սպաները քչուած էին, հաւաքուած էին նաեւ դէնքերը : Անտա – նելի եւ օրհասական վիճակ :

Խաղախները հաւաքում են, ընտրում նոր առաջնորդ (ատաման) բանակցելու համար Անգլիացիների հետ :

Գրուում են բողոքի հեռադիրներ, պաչտ – պանութեան խնդրանք Անգլիոյ թագաւո – րին, խորհրդարանին, դաչնակից ուժերի հրամանատարութեան, Պապին եւ աչ – խարհի բոլոր «գօրաւոր» ուժերին :

Աւաղ, պատասխաններ երբեք չստաց – ուեցան, եւ չայտնի չէ, արդեօ՞ք իրենց տէրերին, թէ մնացին նամակատան մէջ :

Ճամբարի վրայ բարձրացան սեւ դրօչ – ներ, չայտարարութիւններ : Աւելի նախ – ընտրելի է մահ քան վերադարձ Խորհր – դային Միութիւն» : Ցայտարարուեցաւ ծոմ, բողոք :

Մայիս 31ի երեկոյեան որոչուեցաւ չաջորդ առաւօտ ժամը վեցին հաւաք – ուել դլխաւոր հրապարակի վրայ ընդհանուր աղօթքի եւ պատարագի :

Չաջորդ առաւօտ է : Տիրամած երկինք, մեղմ անձրեւ, անհանդստութիւն ամէն տեղ : Հաւաքւում են քահանաները, երդչախումբը, բերում են իկոնները, բուրվառները : Հաւաքուել են Խաղախները :

Առաւօտեան մթնչաղին լսում են հա – դարաւորների աղօթքի մրմունջները ու երդչախումբի հանդիսաւոր մաղթանքն առ Աստուած :

Բիւրաւոր մարդիկ ջերմեռանդօրէն աղո– թում են, ամէն մէկը խորասուդուած ինքն իր մէջ :

(2) (Շար.)

ՆՎՈՒՄ ԽՍՏՈՎԵՇ ՉՅՍԵ

*

ԳԼՈՒԽ IԳ.

— Ը՛ռնա՛, ընդունի՛ր ինձ ամուսին – տղայի մորից ու տեսնես՝ հետո ինչպես կսիրես ինձ, ես քեզ համար ամեն ինչ կանեմ, ամեն ինչ կանեմ, միայն ընդունի՛ր ինձ ամուսին ... խնդրում եմ քեզ ...

Ընդունե՛լ ինձ ամուսին – Նախանձի ահագին փոթորիկ բարձրացավ Ռուբենի հոգում, ինչպես ամպրոպ, որ ահեղ որոտներով ու կայծակներով ծածկում է երկինքը, ինչպես ալեկոծված ծով, որ ոռնում է ու գոռում, ինչպես հրաբուխ, որ ժայթքում է ու կրակ ու ծուխ արձակում ... Ռուբենը ոտքի թռավ, ինչպես վիրավոր առյուծ, որ ուզում է ազատվել որսորդի նետից, ինչպես ցնցոտիների մեջ փաթաթված ստրուկ, որ ուզում է կոտրել շղթաները ... Ռուբենը ուզում էր ազատվել նախանձի ահագին ժանիքներից, որ ուզում էին պատռել նրա սիրտը

ընել խաղաղութեան համար, պերման ժողովուրդն է։ Պերման դաշնակցային հանրապետութիւնը չիտակ ճամբան բռնած է, հետեւելով եւրոպական քաղաքականութեան։ Ամերիկան կազմակերպութիւնը միայն պաշտպանողական հանգամանք ունի։

× Իտալիոյ արտաքին նախարարը, Մարթինօ, յայտարարեց թէ ժընեւի մէջ քննելի խնդիրները պէտք չէ ձգել մինչեւ Երեք Մեծերու հայեցողութեան, այլ պէտք է որոշուին բոլոր ազգերու համաձայնութեամբ։ Բազմաթիւ են քննելի խնդիրները, բայց բոլորն ալ իրարու հետ կապ ունին։ Անշուշտ առաջին տեղը կը բռնէ Եւրոպայի հաւաքական ապահովութեան հարցը։

× Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուած են ժընեւի մէջ, Զորս Մեծերուն պաշտպանութեան համար։ Քանի մը չաբաթէ ի վեր խորհրդակցութիւնները կը կատարուին Մ. Նահանգներու եւ Զուիցերիոյ ապահովութեան տեսչութեանց միջեւ։ Մասնաւոր հսկողութեան տակ առնուած են այն չէնքերը ուր պիտի բնակին Այզընհաուըրը եւ իր հետեւորդները։ Պիտի խուզարկուին այն թղթակիցները եւ լուսանկարիչները որոնք օգակայան պիտի երթան, Զորս Մեծերը դիմաւորելու համար։

Արդէն իսկ ժընեւ հասած են տասնեակ մը խորհրդային օդանաւեր, պաշտօնեա – ներով, զրահաքներով եւ զինանակաի թուղթերով։ Բազմաթիւ մասնագէտներ կը կազմակերպեն հեռագրի եւ հեռաձայնի սպասարկութիւնը։

ԲԱՆԱՁԵԻ ՄԸ
ԳԵՐԻ ԱԶԳԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Մ. Նահանգներու Մերակոյաին հանրապետական եւ ռամկավար առաջնորդները Ցուլիս 11ին քանաձեւ մը յանձնեցին դիւանին, արբանեակ երկիրներու ազատութեան մասին։ Բանաձեւը, որուն հաւանութիւն յայտնած է ամերիկեան կառավարութիւնը, կը հաստատէ թէ Եւրոպայի եւ Ասիոյ մէջ միլիոնաւոր էակներ կ'ապրին «համատիրական աշխարհակալութեան» լուծին տակ, եւ դիտել կուտայ թէ ազատ ժողովուրդներու հպատակութիւնը յարձակողական բռնապետութեան մը՝ սպառնալիք մըն է բոլոր ազատ երկիրներու ապահովութեան համար։

Բանաձեւը սաստրագրած են երկու խմբակցութեանց վարիչները, ինչպէս եւ արտաքին յարաբերութեանց յանձնաժողովին նախագահը։

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ օրէնք մը քուէարկեց որուն համաձայն 1300 – 1800 ֆրանք տուգանքի պիտի դատապարտուին անոնք որ խօսքեր կը գրեն չէնքերու վրայ։

ԿԱԽԱՂԱՆ պիտի բարձրանայ այսօր, չորեքշաբթի, Տիկին Բրուէթ էլլի, 28 տարեկան, որ սպանած էր իր երիտասարդ սիրականը։ Ներքին գործերու նախարարը մերժեց ներում խնդրել Թագուհիէն։

ՀՐԴԵՀ ԾԱԳԵՑԱՒ Իսի լէ Մուլինոյի մեր բարեկամներէն Սարգիս Եղիազարեանի պատրաստ հագուստի արհեստանոցին մէջ։ Վնասը կը հաշուեն աւելի քան երկու միլիոն ֆրանք։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵԾԱՆԻՒՈՎ. — Երկուշաբթի օր Քոլմար առաջին հասաւ, Ալզասցի Հասէնֆորտը, որ այս յաղթանակով անմիջապէս կը յաջորդէ «դեղին չապիկին», Անթօնէն Ռոլանի։

ՎԱՐԴԱՎԱՌԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, Վարդավառի տօնին առթիւ պիտի մատուցուի հանդիսաւոր քառաձայն Ս. պատարագ Փարիզի Ս. Ցովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ։

Պիտի պատարագէ եւ քարոզէ՝ երուսաղէմի պատր. տեղապահ եւ Ամենայն Հայոց Կաթող. տեղակալ ամենապատիւ ՏԷՐ ԵՂԻՇԷ ԱՐՔ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ։

Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը։

(Դիւան Հոգաբարձութեան)

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կրօն. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ այս կիրակի կը պատարագէ Գեր. Տ. Թորգոմ վրդ. Մաւուկեան, Ֆիլատէլֆիայէն եւ կը քարոզէ Գեր. Տ. Տիրան արք. Ներսոյեան, Նիւ Եորքէն, նախկին առաջնորդ Ամերիկայի Հայոց։

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԵՐԵԿՈՅԹ Ի ՊԱՏԻՒ
ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՊԱՏՐ. ՏԵՂԱՊԱՀ
ԵՂԻՇԷ ԱՐՔ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ

Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը երեկոյթ մը սարքած է ի պատիւ Երուսաղէմի Պատր. Տեղապահ ԵՂԻՇԷ ԱՐՔ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ։

Ներկայ պիտի ըլլան Եւրոպայի Կաթող. պատուիրակ Սերովբէ Ե. Վրդ. Մաւուկեան, Թորգոմ վրդ. Մաւուկեան, Շահէ վրդ. Աճէմեան եւ Անուշաւան աբեղայ Զոլճաճեան։

Երեկոյթը տեղի պիտի ունենայ Ալֆորվիլի քաղաքապետարանի սրահին մէջ, 22, Ռիւ Վօլթէր, այս ուրբաթ ժամը 20·30ին։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ· ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՃԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻՆ
ՔՍԱՆՀԻՆԴԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ
ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐ

Ե. ՅԱՆԿ

Պոսփոր ընկերութիւն (Պ. Պ. Կիւլէսկեան եւ Հէլվաճեան)	10·000
Տէր եւ Տիկ· Յակ· Տոլպաշեան	5·000
Տէր եւ Տիկ· Գէորգ Էմէրեան	5·000
Տէր եւ Տիկ· Հայկ Պալթայեան	5·000
Տէր եւ Տիկ· Շիմշիրեան	5·000
Տէր եւ Տիկ· Փանոսեան	5·000
Տօքթ· Փարիկեան	5·000
Պ· Ռ· Քէրէսթէճեան	3·000
Տէր եւ Տիկ· Օ· Միսխիճեան	2·000
Տէր եւ Տիկ· Ալոյեան	1·000
Տէր եւ Տիկին Գէորգեան	1·000
Պ· Գինոսեան	1·000
Պ· Հ· Աւետեան	1·000
Պ· Յ· Հազարեան	1·000
Գումար	50·000
Նախորդ գումար	550·000
Ընդհ· գումար	600·000

Հ·Յ·Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Օգափոխութեան կայանը հաստատուած է Օգոստոս 2էն մինչեւ ամսու վերջ, Վիթրաք փառ Մանգա (Փէտի տը Տօմ) (բարձ· 800 մ·)։

Մանրամասնութիւններու եւ արձանագրութիւններու համար հեռախօսել Գրի – գոր Փափագեանի, Սանթրալ 28–34, ժամը 12էն 14, կամ գրել Արա Պիպէրեանի, 16 ռիւ Փասթէօր, Ռօճի սու Պուա, Սէն։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Վարչութեան ժողովը պիտի գումարուի այս չորեքշաբթի, ժամը 6·30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Մասնակցութիւն ներկայութիւն։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Դատեմի Լուս· Ուսումն· Ընկերութեան Լիոնի մասնաճիւղին դաշտահանդէսը կայարկի, 31 Ցուլիս, առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Տէսին, Պ· Նազարին պարտէզին մէջ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ — ՊԱՏԱՐԱԳ
ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ՏՕՆԻՆ ԵՒ ՏԱՐՕՆԻ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ
ԱՌԹԻՒ

Տարօն Տուրուբերանի Հայր· Միութիւնը կը հրաւիրէ իր հայրենակիցներն ու բարեկամները, խուռներամ ներկայ ըլլալ Հայոց եկեղեցին, Տարօն Տուրուբերանի բազմահազար նահատակներու հոգեհանդիստի արարողութեանց, կիրակի 17 Ցուլիս, Վարդավառի ճիշդ օրը, ժամը 10էն սկսեալ։

Արարողութիւններէն վերջ սեղան մը սարքուած է հայրենակից Հրայր Սասունեան ճաշարանը յարմար գիներով։ Անյապաղ արձանագրուիլ հայրենակից Գէորգ Միրոյեանի մօտ, 19 Ռիւ Ալպէր, Փարիզ (13), կամ Լեւոն Տօնիկեանին՝ 52 Ռիւ կիւսթաւ Քուրպէ, Պանէօ, հեռ. Ալէ· 38–83։

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Քղիի Հայր· Միութեան։ Այս կիրակի ամբողջ օրը, Սէն Ժիւսթ, 117 Ավընիւ Բօթօ, Պար տիւ Շալէ, ընդարձակ եւ զով ծառաստանին մէջ։

Կը խօսի Տ. ԹԱԴՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Երգ հայրենակից Գեղամ Շէհրէրեանի եւ ուրիշներէ։ Հայկական եւ եւրոպական պար։

Հայկական պարեր, Սէն Լուի «Նոր Սերունդ» Միամանթօ խումբի կողմէ։

Հայկական պարերուն կը նուագէ Հ· Փանոսեանի, Սիմոն եւ խորէն եղբայրներու նուագախումբը։

Կրնաք ճաշը միասին բերել։ Ըմպելիք՝ տեղի վրայ։ Բարձրախօս Պ· Ալֆագի։

Ճոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է

Ց·Կ·ՄԱՃԻ Ա· ԽՈՒՄԲԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Ց·Կ· Խաչի օգափոխութեան կայանի առաջին խումբը կը մեկնի այս չորեքշաբթի իրիկուն։ Կառ որ Լիոն, հաւաքուիլ ժամը ձիշդ 22ին, մեկնումի կողմի մեթրոյի կլուխը։

Այս առթիւ կը յիշեցնենք թէ առաջին խումբին արձանագրութիւնները լրացած ըլլալով նոր դիմումներ կ'ընդունուին միայն երկրորդ խումբին համար։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՀԱՄԱՐ

Այս չորեքշաբթի, ժամը 21ին, 143պիս Ավընիւ Արժանթէօյ, Անիէռ։

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Անիէռի մասնաճիւղի վարչութեան։

Դասախօս ՍԱՀԱԿ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Նիւթը՝ Հայոց պատմութիւն։

Փափաքողները սիրով կը հրաւիրուին։

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

ՀԵՐԱՆՈՑՇ ՍՊԵՆՁԵԱՆԻ մահուան առթիւ, վալանսէն ընկեր Գէորգ Քիրէճեան փոխան ծաղկեպսակի հազար ֆրանք կը նուիրէ Ցառաջի բարերարման։

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ կեդր· վարչութիւնը, ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ փարիզեան չրջանի խումբերու ներկայացուցիչները, այս չաբաթ իրի – կուն ժամը ճիշդ 20·30ին Ազգ· Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ։ Շատ կարեւոր օրա – կարգ։

ԾՈՎԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ
ԴԷՊԻ ՏՈՎԻԼ

Օթօքարը կը մեկնի կիրակի, Ցուլիս 17 առաւտեան ժամը 7ին Պէլվիլի եկեղեցիէն մօտ, ռիւ տէ Ռիխօլէն (մեթրօ Ժուրտան)։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ԴԻՒՑԱԶՆԱԿԱՆ ՈՒՐՖԱՆ ԵՒ ԻՐ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐԸ»

1500 էջ, պատկերազարդ եւ բազմակողմանի բովանդակութեամբ։ Գինը 2800 ֆրանք, թղթատարի ծախքով 3000, պէղէկ եւ լաթակազմ։ Նախընտրելի է վճարումը կատարել կանխիկ, դրկելով հասցէն, գիրքը ստանալու համար ուղղակի Պէյրութէն։

Ֆրանսայի, Պելժիոյ, Հոլանտայի, Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ այլ երկիրներու համար դրել։—

Issayan, 38, Rue du Ménil, Asnières
Seine France

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Գրէց՝ Կ· Փօլատեան։ Ականատեսի մը յուշերը Տէր Զօրի Սարսափներէն, (արձակ եւ ոտանաւոր)։ Տպ· Ցուսաբեր, 1955։ Գին 500 ֆրանք։

Դիմել «Ցուսաբեր»ի վարչութեան կամ ուղղակի հեղինակին,

G. Poladian, 53, Chemin de St. Julien
Marseille (B. du R.) France

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՑՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆ ԵՒ ՁՕՐ· ԱՆԴՐԱՆԻԿ (Ազատագրական յիսնամեակ 1870–1920)։ Գրէց՝ տեղակալ Մ· Աւետեան։ 525 էջ, պատկերազարդ։ Տպ· «Լը Սոլէյ», Փարիզ, 1955։

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Coupeurs qualifiés pour grosse série pour confection dames.

Դիմել՝
H. R. 10, Rue Bachaumont, Paris (2)

***

Իրենց բնակարաններուն մէջ մաքուր ֆօնֆէֆիոն կարող գործաւորուհիներ պլուզօն, փանթալոն, կիներու համար բարակ քօթոնաւոր ապրանքներ, ժիւփ, բապլիէ, ֆորսաժ։ Դիմել՝ Ցովհաննէս Նիկողոսեանի՝
25, Cours Richard Vitton, Lyon (Montchat)

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐԸ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ ԱՒԵԼԻ ՓԱՅԼ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ...

ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱԼ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՁԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՆՑ ԳՈՅՆԵՐՆ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԴԻՄԵՑԷՔ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ
THOMLAC
16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie
ԵՒ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԵՐԸ
52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
166, Av. Aristide Briand PAVILLON -SOUS-BOIS
ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ
Մասնաւորաքար ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹ ԻԻՆ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂԱՆԵՐԿՆԵՐ որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարդարեն, իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն բնութեան սպառնալիքներուն դէմ
ՆԱԵԻ ՆՈՐԱՃԱՇԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM
ԱՑՍ ԱՄԷՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ և. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 14 ՅՈՒԼԻՍ

JEUDI 14 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7724 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3135

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԷԱԿԱՆԸ՝ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ

•

Օտարականը երբ առաջին անգամ Ֆրանսա կուգայ ,կը զարմանայ տեսնե – լով ժողովուրդ մը որ երեք օր կը պարէ, Յուլիս 14ի առթիւ:

Ինչո՞ւ չպարէ, երբ ունի սեփական հայրենիքը, ազատ եւ անկախ :

Բոլոր ժողովուրդներուն մէջ ալ, ազատ հայրենիքը խաղ կանչել կուտայ : Եւ մար– դիկ իրենց խանդավառութեան թափ կու տան ոստոստելով, երգելով, ցնծութեան առիթներ ստեղծելով :

Ինչպէս ամէն տեղ, Ֆրանսայի մէջ ալ կազմուած է հոսանք մը, որ դոհ չէ իր հայրենիքին վարչական եւ ընկերային կարգուսարքէն, եւ նոր յեղափոխութիւն կը պահանջէ :

Գաղտնիք չեն իր նշանախօսքերը , ո – րոնք Յուլիս 14ի առթիւ ալ կը տարփող – ուին թերթերով, անթելով եւ պատի ապ – դերով: Այլ մանաւանդ ճառերով :

Անշուշտ չատ բան փոխուած է 1789ի յեղափոխութենէն ի վեր :

Մարդկային միտքը անընդհատ կը զար– ծէ: Քաղաքական, ընկերային եւ տնտե – սական պահանջները կը բազմապատ– կուին զոհացում պահանջելով :

Ժողովուրդներու կեանքն ալ անընդհատ շարժում է եւ հոլովում: Ինչ որ յանդգ– նութիւն կը համարուէր երէկ, զարձած է սովորական երեւոյթ :

Վերջին երկու աշխարհամարտերէն ալ ետք խմորումներ եւ խլրտումներ յառաջ բերին, արձագանգելով երկրէ երկիր :

Ո եւէ ժողովուրդ չէր կրնար լերան մը կատարը կամ ստորոտը քաշուիլ, փակե – լով աշք ու ականջ:

Բնականաբար ամէնէն առաջ եւ ուղղա– կի պիտի ազդուէին անոնք որ կը դանուին քաղաքակրթութեան, յառաջդիմութեան բարձրագոյն աստիճանի մը վրայ :

Ֆրանսան ալ, մշտավառ հնոց յեղա – փոխութեան եւ մշակոյթի, կը դանուէր այդ ճամբուն վրայ :

Խմորումէ խմորում, ճեղք մը բացուե – ցաւ ընկերվարական ճակատին վրայ, եւ մարդիկ սկսան աւետարեր հրաչքներ սպասել Արեւելքէն :

«Կարմիր Առաւօտ»ը նոր լերան քարոզ է դարձեր հոսանքի մը համար որ տառերը կը չփոթէ իրականութեան հետ :

Այս հոսանքը չուտ մոռցաւ թէ որեւէ յեղափոխութիւն ի վերջոյ կը դառնայ բռնակալութիւն, երբ կը կապէ անհա – տին ազատութիւնը :

Նոյնպէս մոռցաւ թէ Ֆրանսան այն եր– կիրն է ուր ամէնէն յանդուգն դաղափար– ները կը ճեւակերպուին ու կը զարդանան չնորհիւ ազատութեան :

Որքան ալ անշուք երեւայ, այսօր, Յու– լիս 14ը, կը պահէ իր հիմնական արժէքը, իբրեւ խորհրդանշան ազատութեան եւ մարդկային իրաւունքներու նուիրակա – նութեան :

Նոր հոսանքը խաղաղութիւն կը պա – հանջէ ղղրդադին կոչեր ուղղելով միլիո – նաւոր բազմութեանց :

Ցնորք չէ՞ այդ խաղաղութիւնը, երբ միլիոններ կը հեծեն բռնութեան տակ : Նոյնիսկ Եւրոպայի սրտին վրայ: Եւ տա– րիներէ ի վեր :

Կարելի՞ է խաղաղութիւն եւ բարօրու – թիւն յուսալ, երբ հակայական ուժեր ծաղրանկարի մը վերածեր են Ազատու – թիւնը, Արդարութիւնը եւ Հաւասարու – թիւնը: Երբ կապարի ծանրութեամբ կը ճնշեն ուրիշներու հայրենիքին վրայ :

Յուլիս 14ի խոյանքը այսօր ալ կը պահէ իր արժէքը, իբրեւ ազդարար դանդ ամէնէն կարգի բռնութեանց դէմ :

Ազատութիւն՝ ամէնն բանէ առաջ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՈՍԿՈՒԱ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ԲՈՂՈՔԷ ՓԱՐԻԶԻ ԴԱՇԻՆՔԻՆ ԴԷՄ

*

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ԼՈՒԾԵՆ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Մոսկուայի անթեղը եւ հեռագրական դործակալութիւնը պաշտօնական զեկոյց մը հաղորդեցին, պարզելով կառավարու– թեան տեսակէտը գերմանական հարցին լուծման համար: Ահաւասիկ ամփոփումը.

— Ժընեւի խորհրդաժողովին դումար – ման առթիւ, կարգ մը ամերիկացի եւ անդլիացի վարիչներ վերջերս յայտարա – րութիւններ հրատարակեցին գերմանա – կան հարցի մասին: Այդ յայտարարու – թեանց մէջ այս լուրջ խնդիրը ներկայա – ցուցին այնպիսի ձեւով մը որուն համա – ձայն իբրեւ թէ Ռ. Միութիւնը այլեւս չի շահադրգռուիր Գերմանիոյ երկու մասե – րուն միացումով եւ վտանգ մը կը տեսնէ Գերմանիոյ միացման մէջ: Այդ յայտա – րարութիւնները չեն համապատասխաներ իրականութեան: Ամէնքն ալ դիտեն որ Ռ. Միութիւնը առանց այլ եւ այլի առաջին տեղը կուտայ Գերմանիոյ վերամիացման հարցին: Այս դիրքին դիմաց, մէջտեղ դրուեցան ծրագիրներ որոնք երկրորդա – կան տեղ կուտան Գերմանիոյ միացման , չեչտելով բանակի մը ստեղծումը արեւ – մտեան Գերմանիոյ մէջ եւ անոր անդա – մակցութիւնը արեւմտեան երկիրներու զինուորական խմբակցութեանց : Ի՞նչ իմաստ ունի «Փարիզի համաձայնու – թեանց» վաւերացումը, համաձայնու – թիւններ որոնք կը նախատեսեն զինա – պաշտութեան վերահաստատումը արեւ – մտեան Գերմանիոյ մէջ եւ անոր ընդու – նելութիւնը միացեալ Եւրոպայի եւ Ատ – լանտեան դաշինքին մէջ: Բացորոշ չէ՞ որ այդ համաձայնութիւնները ստորագրող – ները Գերմանիոյ միութիւնը դոհած են այն ծրագիրներուն որ կը ձգտին վերա – հաստատել գերման զինապաշտութիւնը : Կը հետեւի թէ այդ ծրագիրներուն դոր – ծադրութիւնը կը խափանէ Գերմանիոյ միացումը : Այժմ այդ համաձայնու – թեանց մասնակցողներէն կախում ունի դիտնալ թէ գերման ազդը պիտի վեր – հաստատէ՞ իր միութիւնը իբրեւ միակ պետութիւն, որպէս զի գերման ժողո – վուրդը կարենայ օգտագործել իր ստեղ – ծագործ ուժերը, ի շահ իր տնտեսու – թեան, նիւթական եւ հոգեկան հարստու– թեանց զարդացման :

« Կ'ըսեն թէ ներկայ պայմաններուն մէջ Գերմանիոյ միութեան համար կը բաւէ համաձայնութեան մը յանդիլ, ընտրու – թիւններ կազմակերպելու համար ամբողջ Գերմանիոյ մէջ : Այս առթիւ կը յիշեն Բարնի ծրագիրը, որ չորս արտաքին նա – խարարներու ժողովին ներկայացուեցաւ Պերլինի մէջ, 1954 յունուարին: Անշուշտ որոշ կարեւորութիւն ունին ազատ ընտ – րութեանց կազմակերպութեան վերաբեր– եալ խնդիրները :

« Նկատի առնելով Գերմանիոյ նոր կա – ցութիւնը իրրեւ հետեւանք Փարիզի հա – մաձայնութեանց գործադրութեան, վճ – ռական կարեւորութիւն կը ստանայ հե – տեւեալ խնդիրը . — Արեւմտեան Գերմա– նիան զինապաշտ պետութիւ՞ն մը պիտի վերածուի զինուորական խմբակցութեան մը մէջ, թէ միջոցներ ձեռք պիտի առ – նուին, խափանելու համար այդպիսի կերպարափոխութիւն մը: Գերմանիոյ միացման եւ Եւրոպայի ապահովութեան երաշխիքի այս էական խնդիրը պէտք չէ նեմանայ ընտրութեանց կազմակերպու – թեան եղանակի երկրորդական հարցով : Ռ. Միութիւնը համաձայն է եւ կը մնայ դերմանական միութեան: Ռ. Միութիւնը նոյնպէս համաձայն է որ անհրաժեշտ ու – շադրութիւնն ընծայուի գերման ժողո – վուրդին չհերուն եւ իրաւունքներուն եւ խաղաղութեան ամրապնդումին՝ Եւրո –

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ԴԱՐՁԻ՞ ԵԿԱՆ

Տարիներէ ի վեր խորհրդային իշխա – նութիւնը շոնդալից տեղեկութիւններ կը հաղորդէ, Ռուսերուն վերագրելով այս կամ այն գիւտը :

Ձմեռց գործիք մը, մեբենայ մը կամ հնարք մը որուն առաջին հեղինակները օ– տարական մը եղած ըլլայ :

— Շոգեշարժ մեբենա՞յ, — ուրս գիտ– նական մը հնարած է:

— Հեծելանի՞ւ,— առաջին փորձը Ռուս մը կատարած է:

— Օդանա՞ւ, ռուս իւաթը շատոնց գը – տած էր, երբ ուրիշներ կը ֆնահայիի :

— Այսինչ համաճարակին շիճո՞ւկը ,— Ո՞ւր էիք դուք, երբ Ռուս մը հրաշքներ կը գործէ՞ր, իր առաջին գիւտով :

— Սուզանա՞ւ,— Ռուսերը ծովուն ձոյ– կերը կը համրէին, երբ Եւրոպան հազիւ կը համարձակէր սովորական առագաս – տանաւ մը վարել :

Եւ այսպէս հարիւրաւոր օրինակներ անպարծութեան եւ յոխորտանքի:

Կը թուի թէ այժմ այս ճակատին վրայ եւս դարձ մը կատարել սկսած են, ծիծա– ղելի չդառնալու համար :

Մոսկուայի կուսակցական պաշտօնա –

ՁԱՇ Ի ՊԱՏԻՒ ԵՂԻՇԷ ԱՐՔ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ

Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանին կը խնդրեն ծանուցանել թէ ընդունելութիւն մը (ճաշ) կազմակերպուած է ի պատիւ Ե – րուսաղէմի պատր. տեղապահ եւ Ամե – նայն Հայոց Կաթող. տեղակալ Եղիշէ արք. Տէրտէրեանի, յառաջիկայ երեք – շաբթի, 19 Յուլիս, ժամը 7·30ին: Արձա – նագրութեանց եւ մանրամասնութիւննե – րուն համար դիմել եկեղեցւոյ դիւանա – տունը :

Ծախքերու մասնակցութեան 1700 ֆր.:

ԼԻԱԶՕՐՈՒԹԻՒՆ ԱՅԶԸՆՀԱՈՒԲՐԻՆ

Նախագահ Այզընհաուըր ճառ մը խօսե – լով , ըսաւ թէ ինք եւ չորս մեծ պետու – թեանց միւս վարիչները կը յուսան աշ – խարհը «աւելի մօտեցնել խաղաղութեան , որպէսզի քիչ մը աւելի անդորրութիւնվա – յելեն»: Նախագահը քաղաքական ճառ մը պիտի խօսի վաղը, ուրբաթ, Ժընեւ մեկ – նելէ առաջ :

× Մ. Նահանգներու խորհրդարանը ա – մէն լիազօրութիւն տուած է Այզընհա – ուըրի, յաջողութեամբ վարելու համար միջազգային բանակցութիւնները Ժընեւի մէջ: Նախագահը երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ 26 ականաւոր երեսփոխան– ներու հետ, ի ներկայութեան արտաքին գործերու նախարարին: Այս առթիւ նկա– ուած առնուեցան այն խնդիրները որ պիտի քննուին Ժընեւի մէջ, ինչպէս եւ Մ. Նա– հանգներուն եւ միւս դաշնակիցներուն դիրքը: Նախագահը յայտարարեց թէ օրը օրին տեղեկութիւններ պիտի հաղորդէ բանակցութեանց ընթացքի մասին, ման – րամասն զեկուցումներ պատրաստելով: Երեսփոխանները դոհ մնացին այս յայ – տարարութենէն: Ոմանք վախ յայտնեցին թէ Ժընեւի խորհրդաժողովը կրնայ քա – րոզչական ճակատամարտի մը վերածուիլ ազատ աշխարհին եւ համայնավարներուն միջեւ: Անոնց կարծիքով, Ռ. Միութիւնը կրնայ նեղացուցիչ կացութեան մը մատ – նել արեւմտեան պետութիւնները. հետե –

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ծանր պատասխանատուութիւն մը ունին ժողովուրդներու առջեւ եւ անոնց վարիչ– ները, որոնք այս օրերս ժողով պիտի դումարեն Ժընեւի մէջ, պարտաւոր են միջոցներ գտնել, լուծելու համար վիճելի խնդիրները » :

ՍՏԵՓԱՆ ՔՈՉԱՐԵԱՆ

(1894 — 1955)

*

« Դժուար է գրել մի ընկերոջ մասին, որի հետ խօսում էինք դեռ մի ամիս առաջ եւ որի ստուերը դեռ հետեւում է ինձ ամէնուրեք» ,— այսպէս էր գրում Սաե – փանը «Ցուսաբեր»ի մէջ 1933ին, Շարաթ, 15 Յուլիսին ողբացեալ Օհան Կարոյի մա – սին : Այո, դժուար է գրել մի ընկերոջ մասին, որի հետ կարծես դեռ երէկ էր որ խօսում էինք : Ամէն մէկ վերյիշում խոր կսկիծով է համակում հոգիս : Զկայ Սաե – փանը եւ ես հարկադրուած, քար դնելով վշտիս վրայ , պիտի գրեմ իր մասին, ե – րէկուան չունէի, այսօրուան անէութեան :

Թարմ են յիշողութիւնները իր մասին, ու անսահման վիշտ ունիմ, որ ես պիտի գրեմ իր մասին : Սակայն այդպէս է կեանքը, վիշտը – վիշտ, պարտականու – թիւնն էլ պարտականութիւն :

1955 Յունիս 19ին, Հայաստանն երա – զելով, հիւրընկալ, բայց օտար հողի վը – րայ, յաւիտենապէս իր աչքերը փակեց՝ աղնիւ, անկաշառ, հայրենասէր, մտաւո – րական եւ լաւ Հայ՝ Ստեփան Քոչարեա – նը :

Վերջին քառասնամեակի մեր լաւագոյն մտաւորականներից մէկն էր Ստեփանը , « Մայիս 28»ի անդաւաճան սերնդից :

Ծնած էր 1894ին, Հոկտեմբեր 10ին, Հին Նախիջեւան, Քոչարեան յայտնի ընտա – նիքից : Իր զերդաստանը, ժամանակին տուել է հայ ժողովուրդին ուսումնական – ներ, բարձր աստիճանի հոգեւորական – ներ : Իր հայրը՝ կարապետ Քոչարեան , աւարտելով Էջմիածնի՝ Գէորգեան ճեմա – րանը մտել է հանրային ասպարէզ Հին Նախիջեւանի մէջ, չուտով սակայն հրա – ւիրուում է Էջմիածնի Սինոդից , իբրեւ քարտուղար Սինոդի : Հետեւելով Հին Նախիջեւանից իր հետ տանում է նաեւ մանուկ Ստեփանին :

Ստեփան Քոչարեանի ամբողջ մանկու – թիւնը եւ պատանեկութիւնն անցնում է Էջմիածնում :

Մեր պատմութեան մէջ Էջմիածինը իւ – րայատուկ տեղ է գրաւում : Լինելով կա – թողիկոսիա քաղաք դարձել է մի տեսակ հայկական անպաշտօն կառավարութիւն : Հայաստանը դարեր շարունակ ենթակայ օտար պետութեանց , զուրկ ազգային պե – տական ինքնավարութիւնից, Էջմիածինը համարել հայութեան յոյսն ու ապաւէնը : Այնտեղ է մեծ մասով զարգացել հայ մը – շակոյթը, ազատագրական դաղափարները (Յակոբ Զուղայեցի, Ներսէս Աշտարակե – ցի, Խրիմեան Հայրիկ եւ ուրիշները) : Նա եղել է հայկական քաղաքական կեդրոն – ներից մէկը :

Գէորգ Դ. կաթողիկոսի նախաձեռնու – թեամբ հաստատուած՝ Գէորգեան ճեմա – րանը գարձել է հայկականութեան պահ – պանման կարեւորագոյն մէկ վառարանը : Գէորգեան ճեմարանն իր չուրջ համախմ – բել է հայ մտաւորականութեան ընտրա – նին իրրեւ ղեկավար, դաստիարակ հայ երիտասարդութեան : Հեռաւոր Կիլիկիա – յից մինչեւ Ղարաբաղ, Վասպուրականից մինչեւ Աժտերխան եւ Թուրքիստան հայ պատանիները հաւաքուել են ճեմարան հայկական կրթութիւն ստանալու եւ ծա – ռայելու հայ ժողովուրդին :

Հայկական դպրոցների պատմութեան մէջ, ոչ մէկ վարժարան չի կարողացել իր մէջ ամփոփել ամբողջական Հայաստանից եկած երիտասարդութիւնը, ինչպէս իր – միածնի Գէորգեան ճեմարանը : Ոչ Մոա – կուայի Լազարեան ճեմարանը, ոչ Պոլսոյ Կեդրոնականը, ոչ Թիֆլիսի Ներսէսեան դպրոցը, ոչ էլ Երեւանի, Շուշիի, Նոր Նախիջեւանի, Թաւրիզի հայկական միջ – նակարգ վարժարանները չեն տուել այն – քան ստուար թիւով եւ որակով մտաւո – րականներ եւ արժէքաւոր դէմքեր, ինչ – պէս՝ Գէորգեան ճեմարանը : Այդ հաստա – տութիւնը իր դասարանական եւ լսարա – նական բաժիններով եղել է հայկ. մշա – կոյթի, ամէնէն կենդանի վառարանը : 20րդ դարու սկիզբները Գէորգեան ճեմա – րանը իր կրթական մակարդակով եղել է հայկական մէկ տեսակ համալսարան : Կ. Կոստանեանի, Մ. Աբեղեանի, Ս. Տիգ – րանեանի, Մ. Բեռբերեանի, Գ. Եպ. Յով – սէփեանի եւ շարանը կարեւորագոյն հայ մտաւորականների եղել են Գէորգեան ճե – մարանի տեսուչներն ու ուսուցիչները :

Մտաւորական համատեղութեան այդ չունէի տակ, չատերի հետ զարգացել է նաեւ Ստեփան Քոչարեանը : Ուսանելով ճեմարանում նա փայլուն յաջողութեամբ աւարտել է դասարանական եւ լսարանա – կան բաժինները : Յարական Ռուսաստա – նի վարած քաղաքականութեան չնորհիւ հայկական դպրոցաւարտները ազատ մուտք չունէին Ռուսաստանի համալսա – րանները : Նրանք պարտաւոր էին յատուկ « հատուկութեան քննութիւններ» տալ համալսարան մտնելու համար եւ քանի որ ռուսերէնն լեզուն, հայկական դպրոցների մէջ, տանելի բարձրութեան վրայ չէր , շատ քիչերն էին յաջողում այդ քննու – թիւնների մէջ :

Ստեփան Քոչարեանը , բնականաշափ ուրախութեամբ հանդերձ ռուսերէնի ,փորձ չի անում ռուսական համալսարան դնա – լու : Բնականից ուշիմ, մտաւորականի խմորով, սակայն չուզեց ուսումը շարու – նակել ռուսական բարձրագոյն հիմնար – կութեան մէջ : Այրտաքին պայմաններն էլս նպաստեցին դրան :

1913 — 1914 թուերին էին, հայութեան յոյսի եւ խանդավառութեան տարիները :

Ողեւորուած հայկական ներկայով , Ստեփանը մի խումբ ճեմարանցիների հետ, աւարտելով լսարանական բաժինը , նետուեցաւ, ուսուցչական ասպարէզ , մշակոյթը տարածելու հայ ժողովուր – դի մէջ :

Ե՞րբ է աւարտել Ստեփանը ճեմարանը, դժուարանում եմ ասել : Յիշում եմ միայն որ 1915ին առաջին անգամ տեսայ դինքը ուսուցիչ Աղկինց Գայիանեան միջնա – կարգ վարժարանի :

Ա. Ի.

(Մնացեալը յաջորդով)

ՆՇԱՆԱՒՈՐ ՄԵՆԱՄԱՐՏՆԵՐ

*

Անցեալ չաբթուան ընթացքին, Փրան – սական մամուլը երկարօրէն զբաղեցաւ դնդապետ Կոլւսարի եւ վաստարան Պ. Պինքարի միջեւ պատահած բանավէճով :

Գնդապետ Կոլւսար, Պ. Պինքարի կող – մէ նախատուած ըլլալով, իր վիրաները ուղարկած էր, զայն հրաւիրելով մենա – մարտ :

Վերջին պահուն, սակայն, երկու կողմի վիրաները միաձայնութեամբ ստորագրե – ցին յայտարարութիւն մը, որով ան – կարելի կը նկատէին վէճը լուծել դէնքով :

Այս առթիւ կ'արժէ ամփոփել Ֆրան – սայի մէջ ցարդ կատարուած նշանաւոր մենամարտները .—

Մինչեւ ԺԸ. դար, դատական մենա – մարտները կը ծառայէին իրրեւ վերջնա – կան վճիռ դատելու : Եկեղեցին, նոյն – իսկ, ընդունած էր թէ պարտաւոր ան – պայման մեղաւոր էր, եւ այս պարագան յայտնապէս կը դիւրացնէր դատաւորնե – րուն գործը :

Դատական այս գրութիւնը, սակայն , չուտ վերջ դուաւ, վասնզի բազմաթիւ ա – նարդարութիւններ գործուելով սխալ վը – ճիռներ տրուեցան :

Ասկէ ետք, մենամարտը միակ միջոցը եղաւ որպէսզի անարդուած անձը պատ – ուոյ հատուցում ստանայ դէնքով :

Այս կարգի առաջին մենամարտ, տեղի ունեցաւ 1350ին, Ֆրանսացի քաջ պատե – բազմիկ Տիւկէքլէնի եւ անգլիացի ատ – պետ՝ Թօմըս Քէնթըրպըրիի միջեւ :

Հակառակ Ֆրանսացիներու եւ Անգլիա – ցիներու միջեւ կնքուած հաշտութեան , Թօմըս Քէնթըրպըրի գերեվարած էր Տիւ – կէքլէնի եղբայրը : Վերջինս կ'ներթայ գտ – նել Լանքաստըրի դուքսը, պահանջելով որ դործուած անարդարութեան համար իրեն երաւունք տրուի դէնքով հատուցմատա – նալու :

Այս մենամարտին մէջ Տիւկէքլէն յաղ – թական հանդիսանալով, դոհացում կը ստանայ, սակայն արտակարգ մեծահո – գութեամբ մը կը խնայէ պարտեալին կեանքը : Այս վերջինը կը վախուի անդ – լիական բանակէն :

Կը շարունակուին մենամարտները, յա – ճախադէպ կը դառնան այս կարգի դիմում հանդիպումներ եւ 1566ին, կայսերական հրովարտակ մը օրէնքէ դուրս կը հռչակէ մենամարտը :

Սակայն անօգուտ կ'ըլլան բոլոր ար – գելքները, եւ Հենրիկոս Գ.ի իշխանու – թեան օրով մենամարտը կը դառնայ նո – րոյթ մը : Այդ չրջանին իր բազմաթիւ կռիւներով նշանաւոր կը հանդիսանայ Պիւսի տ'Ամպուազ դուքսը, որ ի վերջոյ կը սպաննուի Կոմս Մօնթորոյի կողմէ :

1598էն 1608, Ֆրանսայի մէջ տեղի ու – նեցած մենամարտներու ընթացքին մե – ռած են 8000 ազնուականներ : Այս թիւը աւելի չատ է քան քաղաքացիական պա – տերազմերու ընթացքին զնկածներուն թի – ւը :

Լուդովիկոս ԺԳ.ի օրով, իր վարչա – պետը, Ռիշըլիէօ չվարանեցաւ դլխատել Ֆրանսուա տը Մոնմորանսին, որ հակա – ռակ դրուած արդելքին համարձակած էր օր ցերեկով մենամարտել Պովըռոնի մարքի – պին հետ :

Կիները անմասն չեն մնացած մենա – մարտներէն՝ դարձեալ Լուդովիկոս ԺԳ.ի օրով, Կոմսուհի Նէլ եւ մարքիզուհի Փա – լինեաք, չկրնալով բաժնել դուքս Ռիչը – լիէօյի սէրը, տարճանակներով կը ճակա – տին Պուլոնյըի անտառին մէջ եւ կոմսու – հի Նէլ կը կորսնցնէ իր ականջին կէսը : Լուդովիկոս ԺԳ., որ խստիւ արդիլած էր ամէն տեսակ դիմեալ ընդհարում, երբ վե – րահասու կ'ըլլայ երկու կիներու մենա – մարտին, խնդալով կը բացագանչէ :

— Իրաւունք ունին, մենամարտը ար – դիլած էի միայն էրիկ մարդոց համար ...

1789ի յեղափոխութենէն մինչեւ 1830ի երկրորդ յեղափոխութիւնը, մենամարտ – ները ցանցառ կ'ըլլան : Յետոյ, յանկարծ, Լուի – Ֆիլիպի օրով, դարձեալ օրուան նորոյթը կը դառնան, այս անգամ տա – րածուելով մասնաւորապէս լրագրողնե – րու եւ քաղաքական մարդոց չրջանակին մէջ :

Կոմսուհի Պէրիի ձերբակալութեան ա – րիթով, «Ռըվէնան» թերթի խմբագրու – թիւնը, որ ստանձնած էր անոր պաշտպա – նութիւնը, մենամարտի կը հրաւիրէ հա – կառակորդ թերթին՝ «Թոռիպիւն»ի ամ – բողջ խմբագրական կազմը :

Մեծանուն դրագէտը՝ Սէնթ – Պէօվ, նշանաւոր հանդիսացած է իր մենամարտ – ներով : Սէնթ – Պէօվ աւելի նշանաւոր և – դած է սակայն իր մէկ խօսքով դոր ար – տասանած է մենամարտէ մը առաջ :

Օր մը, երբ Սէնթ Պէօվ պիտի մենա – մարտէր «Կլոպ» թերթի անօրէնին հետ, տեղատարափ անձրեւ մը կը սկսի : Վկա – ները, հակառակորդները պատրաստ էին մենամարտին վայրը, իւրաքանչիւրը հո – վանոց մը բացած իր դլխուն :

Երբ մենամարտի հրամանը կ'արձակ – ուի, բոլորը կը փակուն իրենց հովանոցնե – րը, բացի Սէնթ Պէօվէն, որ հովանոցը դլխուն, կը յայտարարէ .

— Կ'ուզեմ մեռնիլ, այո՛, բայց չեմ ու – զեր հարբուխի բռնուիլ ...

Գ. Հանրապետութեան չրջանին, երբ քաղաքական հակամարտութիւնները հա –

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ՄԸ

ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

(ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ՑՈՒՇԵՐ)

★

Հեռու ճանապարհին, լինցէն եկող կ'երեւային փոշիների ամպեր : Շուտով հասան զինուորական բեռնատար կառքեր զոյ տանիքներով :

Մտան ճամբար : Կառքերից վար ցատ – կեցին անգլիացի զինուորները, զինուած հրացաններով կամ փայտերով, երկաթեայ գլուխներով :

Մի քանի անգլիացի սպաներ եւ զին – ուորներ լուսանկարչական գործիքներով բարձրացան հիւղակների տանիքների վը – րայ :

Զինուորները մօտեցան առաջին չարքի վրայ կանգնեցուցին եւ սկսան բռնի քա – շել դէպի բեռնատար կառքերը : Ժողո – վուրդը փորձեց ընդդիմանալ : Զինուորա – կան վարժարանի ուսանողները (կադետ) չղթայ կազմեցին եւ կորեցին հաղորդակ – ցութիւնը ժողովուրդի եւ զինուորների միջեւ : Ընդհատուեցաւ պատարագը ...

Քանի դնաց Անգլիացիների թիւը աւել – ցաւ : Հրաման տանալով վերից, զին – ուորները զինուած փայտերով եւ հրա – ցաններով յարձակեցան ժողովուրդի վը – րայ :

Լսուեցան անգլիական հրացանների ա – ռաջին կրակոցները, ուղղուած անզէն, մահուան սարսափով բռնուած բազմու – թեան վրայ :

Լսուեցան զոռոցներ, վիրաւորների վայիւններ խոշտանգուածների աղմուկ – ներ, կիների եւ մանուկների ջղագար լացեր :

Զարհուրելի, ամարդի բառաչները սար – սափի և յուսահատութեան՝ տարածուե – ցան չրջակայ լեռներն ու ձորերը, բզկտե – լով չրջակայ գիւղերի բնակչութեան սրտերը :

Աւտրիացի գիւղացիները չէին կարո – ղանում հասկնալ զարհուրելի ողբերգու – թիւնը :

Շանթահար եւ ուժասպառ մարդիկ քաչքչելով դետնին վրայ, հարուածներով նետւում էին բեռնակառքերի մէջ : Քա – շում էին կիները եւ մանուկները, ծերե – րը եւ պատառները անխտիր :

Անգլիացի երիտասարդ սպայ մը կանգ – նած էր առաջին կառքերի մօտ, յանկարծ ետ դարձաւ, մէկդի քաչուեցաւ եւ երեսը դոցեց ձեռքերով, հեկեկում էր : Նրա ե – րիտասարդ սիրտը չէր կարողանում տա – նել այդ զարհուրանքը :

Բեռնատար կառքերը թմբուած մարդ – կային խլեակներով սլանում էին դէպի երկաթուղուվայրանը, ուր դժբախտ «բեռները» նետում էին վագոնների մէջ եւ անմիջապէս վերադառնում նոր զոհեր որսալու :

Զինուորների մէկ մասը չրջապատել էր ճամբարը, միւսը՝ խուզարկում՝ ամէն տեղ, բռնի հանելով վախից սարսափած, պահուած մարդիկ, նաեւ հիւանդները, անկարող քալելու :

Թօթուում էին բոլոր իրերը եւ դրաւում ամէն բան, ինչ որ կարծում էին թէ ար – ժէք ունի : Այս թալանի մասնակցում է – ին, ինչ որ աղջիկները, եկած զինուորների հետ : Բեռցնելով կենդանի բեռները վա – գոնների մէջ, Անգլիացիները վերջացրին իրենց « ազնիւ գործը », նստան իրենց կառքերը եւ անյայտացան : Շուտով հե – ռացան նաեւ զրահապատները :

Խաղաղութիւն իջաւ ճամբարի վրայ :

Մնացած ամբոխը ծունկի եկաւ, աղո – թեց մինչեւ երեկոյ, յետոյ դանդաղօրէն սկսաւ ցրուիլ :

Հիւղակները կատարեալ էր թալան – ուած էին : Օրուան ողբերգութեան երկ – րորդ արարը, չարունակուեցաւ տների մէջ : Կիներ փնտռում էին իրենց ամու – սինները, ամուսինները՝ կիները, ծնող – ները՝ իրենց զաւակները, այս վերջիննե – րը՝ ծնողներին :

Սրտակեղէք ճիչեր, լաց , անյատակ վիշտ ու զարհուրանք :

Իջաւ գիշերը : Դրաւոյի ալիքների դո – ռում գոչիւնը մխայն կարողանում էր խեղդել մարդոց հառաչները եւ ծանր հո – գոցները :

Հեռում լսուում էին երաժշտութեան ձայներ : Ի՞նչ է այդ, պատրանք, ոչ, գե – փիւռի մեղմ սօսափիւնը բերում էր երա – ժշտութեան ձայնը լինցէն :

Մարդիկ պարում են այնտեղ : Ձայները մերթ մեռնում են հեռում, մերթ լսուում : Երեւակայութիւնը թռչում է, այնտեղ լոյս է, ուրախութիւն, երջանիկ դէմքեր եւ երեւի պարողների մէջ, այսօրուան « յաղթականները » :

Թախիծը աւելի զօրաւոր է դառնում եւ կսկծալի :

Երկինքը պատած է թափանցիկ ամպե – րով, լուսնի պաղ ցոլքերը, տարածուած են ճամբարին վրայ : Աւերածութիւն կայ ամէն կողմ :

Ահա մօրուսաւոր խաղաղ մը դէմքը տուած երկնքին : Անթարթ, ապակեայ աչքերով նայում է վեր :

(Շար.) (3)

ԵՎ ՄԵՐ ՀԱՅՏԱԳԵՑ ՀԱՅԿ

*

ՎԱՀԱՆ ԹԱՔ.

Մինչ ճաշկոն հագուստի մասին խոսքը ընկերներս ինձ ծաղրում էին, ես ուրախ էի, որ ինձ հետ ոչ ոք չի խոսում Ալիսի մասին, որովհետև ամեն անգամ, երբ նրա անունը լսում էի, սիրտս ուզում էր դուրս թռչել կրծքիցս։ Ես ամաչում էի ինքս ինձանից, որ այդքան հեշտությամբ կարող եմ ընկերներիս դավաճանել։ Ես ամաչում էի Ալիսի առաջ, որ նրան ստիպել էի ինձ հետ գալ այդ տեղերը, որտեղ ես գիտեի, որ ինքը չի կարող գալ։ Ես ամաչում էի Ալիսի առաջ, որ նրան ստիպել էի ինձ հետ գալ այդ տեղերը, որտեղ ես գիտեի, որ ինքը չի կարող գալ։ Ես ամաչում էի Ալիսի առաջ, որ նրան ստիպել էի ինձ հետ գալ այդ տեղերը, որտեղ ես գիտեի, որ ինքը չի կարող գալ։

ՅՈՒԼԻՍ 14Ի ԱՋԳԱՅԻՆ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ «ԾԱՌԱՋ»ԼՈՑՍ ՉԻ ՏԵՄՆԵՐ ՎԱՂԸ ,ՈՒՐԲԱԹ ։

ւաբար պէտք է արթուն կենալ ։

Իպեկներու կարծիքով, առ նուազն քան ինդիրներ պիտի քննուին Ժընեւի մէջ։

ՄՈՍԿՈՒԱ ԵՒ ՅՈՒԼԻՍ 14

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Ֆ. Մի – ութեան վարիչները ներկայ պիտի ըլլան Ֆրանսական դեսպանատան ընդունելու – թեան, Յուլիս 14ի ոճին, ինչպէս եղան Մ. Նահանգներու եւ Անժանթինի ազգ. ոճներուն առթիւ։ Ֆրանսական դեսպա – նը, որ Փարիզ եկած էր, Մոսկուա վե – րադարձաւ երէկ իրիկուն, մասնաւորա – պէս կազմակերպելու համար ընդունելու – թիւնը։ Իպեկները կը կարծեն թէ Ֆ. Միութեան վարիչները այս առիթէն ալ պիտի օգտուին, իրենց մերձեցման բաղ – ձանքը ապացուցանելու համար ։ Անհամ – բեր կը սպասուի Մոլոթովի եւ Խրուշչեւի յայտարարութեանց ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԻԴԿԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍԻ վարչա – պետները միացեալ զեկոյց մը հրատարա – կեցին, Ներուի այցելութեան առթիւ, յոյս յայտնելով թէ Ժընեւի ժողովը «պի – տի վանէ այն վտանգը որ կը սպառնայ բուն իսկ մարդկային ցեղին դոյութեան»։ Միեւնոյն ատեն կը յուսան թէ Զորսերու ժողովը պիտի յաջողի հիմքեր դնել աշ – խարհի խաղաղութեան եւ ապահովու – թեան համար։ Այս առթիւ անդամ մը եւս կը յիշեցնեն թէ՝ իրենց համոզումով « զինուորական դաշինքներու կնքումը մեծ պետութեանց հետ՝ չի կրնար ծառա – յել խաղաղութեան դատին եւ նոյնիսկ հակառակ արդիւնքի մը կը յանգի։ Աշ – խարհի մէջ տիրող երկիւղը եւ կասկա – ծամտութիւնը կարելի է վանել միայն ա – պահովութեան պայմաններ ստեղծելով եւ բարեկամաբար աշխատելով » ։ Եւ կը մաղթեն որ արգիլուի հիւլէական զէնք – րու չինութիւնը եւ գործածումը, ինչպէս առաջարկած են ականաւոր գիտնական – ներ եւս ։

ԱԻՍՏՐԻՈՑ հաշտութեան դաշնագիրը Ազգ. ժողովին կողմէ քուէարկուեցաւ միաձայնութեամբ (613 քուէ)։

ՄԱՐՈՒԲԻ նոր մարզպանը, Կռանվալ, արձակեց տասը ֆրանսացի պաշտօնա – տարներ ։

ՓՈԹՈՐԻԿՆԵՐԸ ԵՒ ՏԱՓԸ չատ աւելի ծանր վնասներ պատճառած են Ֆրանսայի եւ ուրիշ երկիրներու մէջ։ Վերջին տեղե – կութեանց համաձայն, մեռած են 158 հո – գի, խեղդուելով, արեւէն կամ կայծա – կէն զարնուելով եւ ուրիշ արկածներու զոհ երթալով։ Տաքը եւ խոնաւութիւնը կը չարունակուին Փարիզի մէջ։ Երկու հազար հեռաձայնի դիծեր խզուած են Բ. օրուան փոթորիկէն ։

ՊԵԼՃԻՈՑ կաթոլիկները կը չարունա – կեն իրենց պայքարը կառավարութեան դպրոցական քաղաքականութեան դէմ։ Այժմ կը սպառնան խնայողական եւ թղթատա – րական անուռկներէն քաշել իրենց դրամ – ները եւ չմասնակցիլ պետական փոխա – ռութեանց, կառավարութիւնը դժուարու – թեան մատնելու համար։

ՊՈԼՍՈՑ պուլկարական դեր – հիւպա – տոսին՝ Զոլաքովի ձերբակալութեան առ – թիւ, Թուրք թերթերը կը դրեն թէ Ապա – հովութեան տեսչութիւնը երեւան հանած է լրտեսական ցանցը, ուրիշ պուլկարներ ալ ձերբակալելով։ Պուլկարական կառա – վարութիւնը պահանջեց ազատ արձակել դեր – հիւպատոսը ։

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ անուռ – կը ծանր տագնապի մը մատնուած է, ինչպէս հաղորդեց վարչական խորհուր – դին նախագահը, աշխատանքի նախարա – րին ներկայանալով, մասնաւոր պատուի – րակութեան մը հետ։ Պատրաստ դումարը քանի մը միլիառ ֆրանքի կը հասնի, ինչ որ չի բաւեր, անմիջական վճարումները կատարելու համար ։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ.— Երեքշաբթի օրուան հանդրուանին, Ճրագը դէպի Ցիւ – րիխ, առաջին հասաւ Ֆրանսայի ախոյ – եանը՝ Տառիկատ, որուն անմիջապէս կը յաջորդէր զուիցերիացի Քիւպլէռ։ Ընդհ. դասաւորման դլուխն է տակաւին Ան. Ռո – լան ,երկրորդ՝ Հասընատրֆըը, երրորդ՝ Վակմանս, չորրորդ իտալացի Ֆոռնառա, որ իր եաին կը թողու Ռոպիքը եւ Լուիզօն Պոպէն։ Զորեքշաբթի Ցիւրիխէն Թռնօն հանդրուանին (275 քիլոմեթր) մնացած էին 113 մրցորդներ ։

ՎԱՐԴԱՎԱՌԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, Վարդավառի ոճնին առ – թիւ պիտի մատուցուի հանդիսաւոր քա – ռաճայն Ս. պատարագ Փարիզի Ս. Ցով – հաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ ։

Պիտի պատարագէ եւ քարոզէ՝ Երու – սաղէմի պատր. տեղապահ եւ Ամենայն Հայոց Կաթող. տեղակալ ամենապատիւ ՏԻՐ ԵՂԻՇԷ ԱՐՔ. ՏԻՐՏԻՐԵԱՆ ։

Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը ։

(Դիւան Հոգաբարձութեան)

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կրօն. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցա – նէ թէ՝ այս կիրակի կը պատարագէ Գեր. Տ. Թորգոմ վրդ. Մանուկեան, Ֆիլատէլ – ֆիայէն եւ կը քարոզէ Գեր. Տ. Տիրան արք. Ներսոյեան, Նիւ Եորքէն, նախկին առաջնորդ Ամերիկայի Հայոց ։

Այրի Տիկին Շնորհիկ Փափազեան, Մա – րի – Լուիզ եւ Լիլիան Փափազեան, Տէր եւ Տիկին Արթին Փափազեան, Պ. Գրիգոր Փափազեան, Այրի Տիկին Ռեբեկա Աճէմ – եան, այրի Տիկին Փարիս Սէյհեան, Տէր եւ Տիկին Մինաս Սէյհեան, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Թիւթիւնճեան եւ զաւակը, կէ – րակոսեան եղբ. (Հայաստան), Այրի Տիկ. Գոհար Օհանեան եւ զաւակները (Պոլիս), Այրի Տիկին Ազաւնի Հաճեան եւ զաւակ – ները (Պոլիս), ինչպէս նաեւ բոլոր ազգա – կանները խոր ցաւով կը ծանուցանեն ի – րենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր, հօրեղբօր, փեսին եւ ազգականին

ՅԱԿՈԲ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 11ին, իր բնակարանը, Շաւիլ, 58 տարեկանին ։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այս ուրբաթ, 15 Յուլիս, ժամը 13·45ին, Շաւիլի եկեղեցին, Ռիւ տէ Թրուա Շան – քիէ, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Շաւիլի նոր գերեզմանատունը, ամփոփ – ուելու համար ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ ընկատել ։

***

Շաւիլի եկեղեցւոյ վարչութիւնը սրտի խորին կսկիծով կը ծանուցանէ իր եռան – դուն եւ գործունեայ անդամներէն ՅԱԿՈԲ ՓԱՓԱԶԵԱՆի մահը ։

ՆԻՍ.— Օր. Հերմինէ Մխքճեան, Տէր եւ Տիկին Պարոյր Մխքճեան, Տէր եւ Տի – կին Վաղինակ Մխքճեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Սօֆի Գալանթարեան (Նիս), Այրի Տիկին Թագուհի Նազաչեան եւ զա – ւակները (Նիւ Եորք), Բժիշկ Յակոբ Մխքճեան(Ֆլիվլէնտ), Օր. Մարի Մխք – ճեան (Պոլիս), Վահրամ Մխքճեան (Ֆի – լատելֆիա), Տիկին Յուլիանէ Գէորգով (Թեհրան), Այրի Տիկին Անդիկ Սարաճ – եան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Վ. Փա – փազեան եւ զաւակները (Միլանօ), Այրի Տիկին Հեղինէ Երեմեան, Տէր եւ Տիկին Էլիզապէթ Ժամկոչեան եւ զաւակները, Երէմեան ընտանիքը եւ բոլորը խոր կսկի – ծով կը ծանուցանեն մահը իրենց մօր, մեծ մօր, քրոջ, մօրաքրոջ եւ ազգականին

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՄԱԹԻԼՏ ՄԻՍԻՔԵԱՆԻ

(Ծնեալ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ, 75 տարեկան)

որ տեղի ունեցաւ երկուշաբթի, 11 Յու – լիս, 1955։

Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ չորեքշաբթի, 13 Յուլիս, ժամը 16·45ին Մատլէնի Հայոց եկեղեցին եւ մարմինը ամփոփուեցաւ իր ընտանեկան դամբարա – նին մէջ, Բոքատի գերեզմանատունը, Նիս ։

Մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ ընկատել ։

ՅԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ֆ. Կ. ԽԱՉի Ալֆորվիլի վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Մարզարեանի եւ Տէր եւ Տիկին Փափազեանի եւ իրենց պարագաներուն, իրենց եղբօր եւ մօրեղ – բօր Խաչիկ Քեումրուեանի մահուան առ – թիւ ։

***

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը ցա – ւակցութիւն կը յայտնէ Այրի Տիկին Գա – լուստեանի եւ իր զաւակներուն, իրենց ա – մուսնոյն եւ հօր՝ Խաչիկ Գալուստեանի մահուան առթիւ ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ — ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ՏՕՆԻՆ ԵՒ ՏԱՐՕՆԻ ՆԱԶԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Տարօն Տուրուբերանի Հայր. Միութի – նը կը հրաւիրէ իր հայրենակիցներն ու բարեկամները, խուռներամ ներկայ ըլ – լալ Հայոց եկեղեցին, Տարօն Տուրուբե – րանի բազմահազար նահատակներու հո – ղեհանդիստի արարողութեանց, Կիրակի 17 Յուլիս, Վարդավառի ճիշդ օրը, ժա – մը 10էն սկսեալ։

Արարողութիւններէն վերջ սեղան մը սարքուած է հայրենակից Հրայր Սասու – նեի ճաշարանը յարմար գիներով ։ Ան – յապաղ արձանագրուիլ հայրենակից Գէորգ Միրոյեանի մօտ, 19 Ռիւ Ալպէր, Փարիզ (13), կամ Լեւոն Տօնիկեանին՝ 52 Ռիւ Կիւսթաւ Քուրպէ, Պանէօ, հեռ. Ալէ· 38–83։

ԵՐԵԿՈՅԹ Ի ՊԱՏԻԻ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՊԱՏՐ. ՏԵՂԱՊԱՀ

ԵՂԻՇԷ ԱՐՔ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ

Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղե – ցւոյ հոգաբարձութիւնը երեկոյթ մը սար – քած է ի պատիւ Երուսաղէմի Պատր. Տե – ղապահ ԵՂԻՇԷ ԱՐՔ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆի ։

Ներկայ պիտի ըլլան Եւրոպայի Կաթող. պատուիրակ Սերովբէ Ծ. Վրդ. Մանուկ – եան, Թորգոմ վրդ. Մանուկեան, Շահէ վրդ. Աճէմեան եւ Անուշաւան աբեղայ Ղոյումճեան։

Երեկոյթը տեղի պիտի ունենայ Ալֆոր – վիլի քաղաքապետարանի սրահին մէջ, 22, Ռիւ Վօլթէր, այս ուրբաթ ժամը 20·30ին։

ՀԱՅԿ. ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆԴԻ

58րդ տարեդարձին առթիւ

Շաւիլի ամուսիններ մէջ, Յուլիս 24 կիրակի։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Ֆ. Կ. Խաչի Պուլվար Օտոյի մասնա – ճիւղի հանդէսը տեղի կ'ունենայ այս կի – րակի Սէնթ Անտրէի օպասուն պարտէզին մէջ։ Բացումը պիտի կատարուի դպրո – ցական աշակերտներու կողմէ, դեկավա – րութեամբ Տիկին Ս. Թորոսեանի, դե – ղարուեստական բաժինը բարձրախօսով, նաեւ հայկական եւ ֆրանսական պարեր ։ Մուտքը ազատ է ։

Ծանօթ.— Փլաս տ'Իթալիէն առնել թիւ 25 հանրակառքը եւ իջնել վերջին կայարանը։

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը չը – նորհակալութեամբ ստացած է Նոր Սե – րունդի «Միամանթօ» խումբէն՝ ընկ. Խա – չիկ Գալուստեանի մահուան առթիւ, փո – խան ծեղկեպսակի հազար ֆրանք, կապ. Խաչի օգափոխութեան կայանի նորոգու – թեան համար ։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. ԽԱՉի Պանէօ Քաչանի մասնա – ճիւղը իր դաշտահանդէսին առթիւ, չնոր – հակալութեամբ ստացած է Տիկիններ Նուարդ Զատէեանէ, Մանիա Կարապետ – եանէ, Սիրանուշ Մարգարեանէ 500ական ֆրանք, Նուարդ Մաղաքաճեանէ հազար ֆրանք ։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ կեդր. վար – չութիւնը, ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզեան շրջանի խումբերու ներկայացուցիչները, այս չաբաթ իրի – կուն ժամը ճիշդ 20·30ին Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ։ Շատ կարեւոր օրա – կարգ ։

ՀԱՄԱՅՈՒԲԵՐԴԻ Հայր. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս կիրակի, 7 Պուլվար տ'Աթէն, Պար տիւ Կլոպի սրահը։ Օրակարգը տեղին վը – րայ։

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՃԵԴՈՒՄ.— Վալանսէն գրասէր մը, Գ. Ս. հազար ֆրանք նուիրած է «Ծառայ»ի միջոցաւ, Ահարոնեանի դամբարանի չի – նութեան համար (այս նուէրը սխալմամբ վերագրուած էր ընկեր Գ. Ք.ի, որ ար – դէն կատարած է իր պարտականութիւնը։

ՄԵՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Քղխի Հայր. Միութեան։ Այս կիրակի ամբողջ օրը, Սէն Թիւթ, 117 Ավընիւ Քօրօ, Պար տիւ Շալէ, ընդարձակ եւ զով ծառաստանին մէջ ։

Կը խօսի Տ. ԹԱԴՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին ։ Երգ հայրենակից Գեղամ Շէհրիբեանի եւ ու – րիշներէ։ Հայկական եւ եւրոպական պար։

Հայկական պարեր, Սէն Լուի «Նոր Սե – րունդ» Սիամանթօ խումբի կողմէ ։

Հայկական պարերուն կը նուագէ Հ. Փանոսեանի, Սիմոն եւ Խորէն եղբայր – ներու նուագախումբը ։

Կրնաք ճաշը միասին բերել։ Ըմպելիք՝ տեղի վրայ։ Բարձրախօս Պ. Ալֆագի ։

Ճոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Կ. Խաչէ Ալֆորվիլի վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ըս – տացած է Տէր եւ Տիկին Յովհաննէսեաններէ հազար Ֆր. իրենց զաւակին մահուան տարեդարձին առթիւ, ինչպէս նաեւ Տէր եւ Տիկին Աւետիս Նաթրեանէ 500 Ֆր. Շաւարշ Տէր Պարսամեանի մահուան տա – րեդարձին առթիւ։ Տէր եւ Տիկին Դ. Մու – րատեանէ 500 Ֆր. նուէր ։

Կ'ՈՒԶՈՒՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ մաքուր ֆօնֆէֆիօն կարող գործաւորուհիներ պլուզօն, փանթալոն, կիներու համար բարակ քօթոնեայ ապրանքներ, ժիւփ, թապլիէ, ֆորսաժ ։ Դիմել՝ Յովհաննէս Նիկողոսեանի՝

25, Cours Richard Vitton, Lyon (Montchat).

***

Իրենց բնակարաններուն մէջ, ֆօնֆէֆ – սիօն, փանթալոն կարող գործաւորուհի – ներ ։ Դիմել 57 Ռիւ Նասիօնալ, Մարսէյլ ։

ԾԱԽՈՒ Է

Փարիզէն 12 քիլոմեթր կայարանէն եւ օթօպուսէն հինգ վայրկեան, Պուլվարի վրայ սենեակ մը, խոհանոց եւ ֆաւ, 150 ֆռ. մեթր պարտէզով ։

ՋՈՒՐ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ։

Հեռաձայնել Սարսէլ 80 ։

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ARTICLES MANUFACTURÉS
POUR INDUSTRIE ET COMMERCE TEXTILE
Ets. TAKVORIAN, 7, Rue Louis Balmens, GAP (H.A.) France
Téléphone: 701
« ETEX » Marque de Fabrique Déposée
Fermeture à Glissière « ETEX »
24 coloris, 5 grosseurs de mailles
Nouvelle maille extra-fine, émaillée sur laiton, curseur automatique.
Aiguilles à Tricoter « ETEX » en acier émail inoxidabe.
Aiguilles de Machine « ETEX »
Modèles : 705, 287, 712, 339
EXPORTATION DANS TOUS LES PAYS
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՁԱՐՏԱՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ՅԻՇԵԱԼ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
Բացառիկ գիներ հայ հաստատութիւններու համար

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 — հատը 12 ֆր

ՇԱԲԱԹ 16 ՅՈՒԼԻՍ • SAMEDI 16 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7725 31e ANNEE — խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3136

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹՐՔԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

•

Ամիսներէ ի վեր Թուրքիան կը մրկուի տնտեսական տագնապի մը մէջ, հակառակ արտաքին օժանդակութեանց :

Կացութիւնը այնքան ծանրացած է որ, կառավարութիւնը ամէն օր բացառիկ օրէնքներ կը հաստատէ, առանց զոհացուցիչ ելքի մը յանգելու :

Ինչպէս ուրիշ առիթներով, այս անգամ ալ ուղղակի կ'ամբաստանուին ընդդիմադիրները, իբրեւ պատասխանատու համատարած անվստահութեան :

Անցեալ օր պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակեր էինք, այս իմաստով :

Գլխաւոր ընդդիմադիրը, Հալք, իր պետին՝ նախկին նախագահ Իսմէթի բերնով հերքեց եղած վերագրումները եւ պահանջեց որ դահլիճը հրաժարի, ելք մը դտնելու համար :

Ուրիշ ընդդիմադիր հոսանք մը, «Միլլէթ», նոյնպէս պահանջեց հրաժարիլ :

Եւ բանավէճը կը շարունակուի, պաշտօնական թէ կուսակցական բերաններով :

Արձանագրենք մէկ – երկու վարչական տնօրինութիւններ, դաղափար մը տալու համար տագնապին խորութեան մասին.—

Յուլիս 5ին, թերթերը կը հաղորդէին թէ կառավարութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, չարաշահութիւնը խափանելու համար :

Մասնաւոր պաշտօնեաներ պիտի խուզարկեն սուրճի, չաքարի, քարիւղի եւն. առեւտրականներուն խանութները, ինչպէս եւ մասնաւոր տուներ, եւ եթէ մէկ չարթնուան պէտքէն աւելի պաշար դտնեն, պիտի զրաւեն :

Արդարեւ, չարաշահութիւնը այնքան սաստկացած է որ, չարունակ յաւելում տեղի կ'ունենայ անհրաժեշտ նիւթերու գիներուն վրայ :

Ուրիշ որոշումի մը համաձայն, հակակշռի պիտի ենթարկուին կեդր. դրամատան վարկերը եւ պիտի դադրի վարկային ներածումը, որպէսզի կարելի ըլլայ պահել դրամին արժէքը :

Երրորդ որոշումով մը, մասնագէտներ – րու յանձնաժողով մը պիտի կազմուի ոչ – կուսակցականներէ, անդամակցու – թեամբ համալսարանական դասախօսներ – րու, առեւտրականներու եւ ուրիշ ձեռնհաս անձերու, բարւոքելու համար երկրին տնտեսական կացութիւնը :

Եւ վերջապէս, իրաւասութիւն տրուած է քաղաքապետութեանց, ի հարկին զրաւելու համար չհաղէտներուն հարստու – թիւնը :

Քանի մը հատուածներ ալ՝ փոխադարձ մեղադրանքներէն :

Իսմէթ Ինէօնիւ բողոքելով հրատարակուած ամբաստանագրին դէմ, դիտել կու տայ թէ տագնապին պատասխանատուն կառավարութիւնը ինքն է, իր անհաչիւ դործառնութիւններով :

Առեւտրական նախարարը բացէ ի բաց յայտարարեց թէ ընդդիմադիրները խուճապի կը մատնեն ժողովուրդը, «տնտեսական դաւադրութիւն մը» սարքելով :

Անպաշտօն նախարար մըն ալ, Տոքթ. Սարոլ, ազդարարեց թէ մօտ օրէն «Թուրնաւոր լեզուները պիտի բռնուին եւ իրենց առջեւ պիտի դտնեն այնքան չաքար որ պիտի չկրնան ուտել, այնքան թէյ որ պիտի չկրնան խմել եւ այնքան քարիւղ որ պիտի չկրնան դործածել » :

Այսպէս, տագնապը հետզհետէ կը ծաւալի, ուշադրութիւն դրաւելով մասնաւորապէս Մ. Նահանգներուն մէջ, ուր տակաւին տրամադիր չեն տալու Թուրքիոյ պահանջած նոր վարկը, 300 միլիոն տոլար :

Լոնտոնի մէջ ալ կը թեւադրեն որ Թուրքիա յոյս չդնէ արտաքին օժանդակութեան վրայ, այս տագնապը փարատելու համար :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊԻՔԵՐԸ

ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ ԺԸՆԵՒԻ ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌԹԻԻ

*

ՖՐԱՆՍԱ ՊԻՏԻ ԱՌԱՋԱՐԿԷ ԿՐՃԱՏԵԼ ՌՈՒՋՄԱԿԱՆ ԾԱԽՔԵՐԸ

Ֆրանսայի վարչապետը, Պ. Էտ. Ֆոր, եւ արտաքին նախարարը, Պ. Փինէ, լրագրական ասուլիսի մը հրաւիրելով 300 թղթակիցներ, պարզեցին կարեւոր ծրագիր մը զոր պիտի ներկայացնեն ժընեւի խորհրդաժողովին, բարւոքելու համար միջազգային յարաբերութիւնները :

Ծրագիրը կը տրամադրէ 5 – 10 առ հարիւր կրճատել Զորս Մեծ պետութեանց բոլոր զինուորական ծախքերը եւ գոյացած քանի մը հարիւր միլիոն տոլարը յատկացնել յետամնաց երկիրներու վերաշինութեան, ուրիշ խօսքով՝ «քանդիչ, ամուլ եւ ժխտական» նպատակներու սահմանուած դրամը դործածել «վեհգոհ, ընկերային եւ դրական առաջադրութեանց» :

Վարչապետը բացատրեց թէ իր ծրագիրը մաս կը կազմէ Արեւելքի եւ Արեւմուտքի վերաբերեալ խնդիրներու կարդադրութեան, իբրեւ տեսակ մը երաշխիք սպառազինութեանց կրճատման համար : Երբ իւրաքանչիւր երկիր իր եւեւմուտքին կարեւոր մէկ մասը յատկացնէ շինարար նպատակի մը, կը նշանակէ թէ աւելի քիչ պիտի ծախսէ սպառազինու – թեանց համար :

Ֆրանսայի վարչապետը անհրաժեշտ կը դտնէ հետեւեալ պայմանները, դրական համաձայնութեան մը յանդելու համար.—

1· Դէպի ապագան նայիլ եւ ոչ թէ դէպի անցեալը : Համաձայնութեան սկզբունքներ փնտռել ապագայ դործունէութեան համար :

2· Քանի որ ժընեւի խորհրդաժողովը կը դումարուի ամենաբարձր մակարդակի մը վրայ, ամենաբարձր տեսակէտով քննել խնդիրները : Անյապաղելի համարուած դժուարութիւններ կրնան լուծուիլ հաւաքական ճիդով մը :

3· Հաւկնալ միւսներուն տեսակէտը, ըմբռնելով թէ լուծումները միշտ ուժերու դերազանցութեամբ չեն դտնուիր :

Պ. Փինէ եւս խօսք առնելով, բացատրեց թէ երբ Մ. Միւոլթիւնը հաւանի Գերմանիոյ միացման, այն առեն միացեալ ազգը կրնայ յարիլ արեւմտեան կամ արեւելեան Եւրոպայի զինակցութեան, առնուազն բոլոր անհրաժեշտ երաշխիքներով :

× *Ֆրանսական կառավարութեան ծրագիրը մեծ ուշադրութիւն դրաւեց Մ. Նահանգներուն եւ Անգլիոյ մէջ, որոնք ընդհանրապէս լաւատես են ժընեւի խորհրդաժողովին արդիւնքներու մասին : Ազդաժողովն ալ քննութեան արժանի կը դտնէ Ֆրանսական ծրագիրը :*

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Մ. Նահանգներու եւ Անգլիոյ արտաքին նախարարները երկու օրէ ի վեր խորհրդակցութիւններ կը կատարեն Փարիզի մէջ, Պ. Փինէի հետ, ճշդելու համար իրենց ուղեղիծը ժընեւի խորհրդաժողովին մէջ : Ամերիկայի նախարարը օդանաւէն իջած առեն ըսաւ թէ «մեծ յոյսեր կը թեւածեն օդին մէջ» : Ցետոյ անդրադառնալով օրուան տօնին—Յուլիս 14— ըսաւ թէ «երբ աշխարհի սիրտը կը տրոփէ Ֆրանսայի սրտին հետ, իրենք ժընեւ կ'երթան այն համոզումով որ ազատութեան, եղբայրութեան եւ հաւասարութեան ոգին պիտի օդնէ մեզի, նոր քայլեր առնելու դէպի խաղաղութիւն» :

Փարիզի ամերիկեան դեսպանը ճաշի հրաւիրեց երեք նախարարները : Այսօր, շաբաթ, երեքը միասին պիտի լսեն Ատլանտեան միւս 12 պետութեանց արտաքին նախարարներուն տեսակէտները, Շայոյի պալատին մէջ : Իրազեկ աղբիւրէ կը հաստատեն թէ արեւմտեան պետութիւնները արդէն համաձայնած են ժընեւի մէջ քննելի խնդիրներու մասին :

× *Մոսկուայի անթելը եւ մամուլը մանրամասնօրէն հաղորդեցին Ֆրանսայի վարչապետին եւ արտաքին նախարարին լրագրական ասուլիսը, առանց խորհրդածութեան : Միայն արհեստակցական Միութեանց օրկանը, Թրուտ, նորէն յիշեցնելով Պ. Միւոլթեան զինաթափութեան ծրագիրը, դիտել կուտայ թէ Մ. Նահանգները իրենց զինուորական ծախքերը զեղչելով կրնան բնակարան ճարել 2–3 միլիոն ընտանիքներու, իսկ Ֆրանսա եւ Անգլիա կրնան 300·000 տուներ շինել : Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ կ'եղրակացնեն թէ Պ. Միւոլթիւնը պիտի մերժէ Ֆրանսական ծրագիրը :*

× *Աշխարհի բոլոր մասերէն 1500 թղթակիցներ եւ լուսանկարիչներ խմնուած են ժընեւ, խորհրդաժողովին առթիւ : Ոմանք հաշուած է գաղտնի կատարել բոլոր նիստերը եւ ներս չառնել ուրիշ թղթակից : Իրազեկները կը հաւատան թէ ամէնէն կարեւոր խօսակցութիւնները տեղի պիտի ունենան ոչ թէ Ազգերու պալատին, այլ դլխաւոր պատուիրակութեանց բնակած վիլլաներուն մէջ :*

ՄՈՍԿՈՒԱ ԺՈՂՈՎԻՆ ԿԸ ՂՐԿԷ ԲՈԼՈՐ ՋՈՋԵՐԸ

*

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ԲՈՒԼԿԱՆԻՆ, ՄԱՌԵՇԱԼ ԺՈՒԿՈՎ, ԸՆԴԷ. ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ ԽՐՈՒՇՉեԻ ԵԻՆ·

Պ· Միւոլթիւնը պաշտօնապէս կը ծանուցանէ թէ կեդր· կոմիտէին ընդհ· քարտուղարը, Խրուշչեւ եւ ազդ· պաշտպանութեան նախարարը, մարեշալ Ժուկով եւս ժընեւ պիտի երթան, խորհրդային պատուիրակութեան հետ որուն դլուխը կը դտնուի մարեշալ Բուլկանին : Ձեկոյցը կ'աւելցնէ թէ Խրուշչեւ խորհրդաժողովին պիտի չմասնակցի պաշտօնապէս, իբրեւ Զորս Մեծերէն մին եւ թէ պատուիրակութեան վարիչը պիտի ըլլայ Բուլկանին : Միւս անդամներն են արտաքին նախարարը, Մոլոթով եւ փոխնախորդը՝ Կրոմիքօ : Ձեկոյցը արձանագրելով դլխաւոր անդամներուն անունները, կը յիշէ նաեւ անմիջական խորհրդականները, — Մալիք (Լոնտոնի դեսպանը), Վինոկրատով (Փարիզ), Զարուբին (Ուաշինկթըն), Պուչկին (Պերլին), Սեմենով (փոխնախարար արտաքին դործերու) :

Իրազեկներու կարծիքով, այս առթիւ ալ բացառիկ դեր մը վերապահուած է Խրուշչեւի, ինչպէս Պելկրատի այցելութեան առեն :

Պատուիրակութեան դլուխը դնելով եւ րնկ ականաւոր դէմքեր, — Բուլկանին, ժուկով եւ Խրուշչեւ, Պ· Միւոլթիւնը կը հաստատէ թէ Սթալինի մահէն ի վեր երկիրը կը կառավարուի ոչ թէ սոսկական անհատի մը, այլ հաւաքական մարմնի մը կողմէ : Մանաւանդ Խրուշչեւի անդամակցութիւնը կ'ապացուցանէ կեդր· կոմիտէին վճռական դերը՝ միջազգային բանակցութեանց մէջ : Միւս կողմէ, մարեշալ ժուկովի մասնակցութիւնը այն տպաւորութիւնը կը ձդէ թէ Մոսկուա պիտի արծարծէ զինաթափութեան խնդիրը :

Զորս Մեծերու որոշման համաձայն, իւրաքանչիւր պատուիրակութիւն հինդ հոդի պիտի ունենայ բուն խորհրդաժողովի սեղանին առջեւ, ուրեմն համադումար քսան հոդի, ինչպէս եւ չորս Թարդմաններ : Ցետոյ, իւրաքանչիւր պատուիրակութիւն պիտի ունենայ հինդ ներկայացուցիչներ իրրեւ տեսակ մը պահեստի խումբ, որուն անդամները կրնան խորհրդակցութեան հրաւիրուիլ առեն–առեն : Այս ներկայացուցիչներն ալ խորհրդաժողովի սրահին մէջ պիտի դտնուին, բայց բաւական հեռու՝ ջոջերու սեղանէն :

(Շար·ը կարդալ Դ· Էջ)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՎԱՂՈՒԱՆ ԹԻՒԸ

ամբողջութեամբ նուիրուած է Տարօնի ժողովուրդին նահատակութեան քառասնամեակին :

ՅՈՒԼԻՍ 14Ի ՄԵԾ ՋՕՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Հինդշաբթի օր տեղի ունեցաւ Յուլիս 14ի աւանդական զօրահանդէսը, մասնակցութեամբ ինը հազար զինուորներու եւ հինդ հարիւր ռազմակառքերու : Այս առթիւ մէջտեղ հանուած էին բազմաթիւ նոր զէնքեր եւ հրանօթներ, իսկ այլազան օդանաւերու թռիչքը աւելի մեծ փայլ մը կուտար տօնակատարութեան : Զօրահանդէսը տեւեց աւելի քան մէկ ժամ, ի ներկայութեան հանրապետութեան նախագահին եւ կառավարութեան անդամներուն :

Միեւնոյն առեն ընդունելութիւն մը սարքուած էր Էլիզէի պալատին մէջ, ուր Տէր եւ Տիկին Քոթի ընդունեցան կառավարութեան անդամները, դեսպանները եւ բազմաթիւ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ : Մասնաւորապէս հրաւիրուած էին պատուիրակութիւն մը խլամնախկին ռազմիկներէ եւ ուրիշ երեւելիներ :

Ժողովրդային հանդէսներն ալ մեծ խանդավառութիւն ստեղծեցին հրապարակային պարերով եւ եօթը մեծ հրախաղութիւններով : Հանրակառքերու երթեւեկը կրճատուած էր, որպէսզի ժողովուրդը կարենայ հանդիստ դուարճանալ : Գիշերը լոյսերու մէջ կը լողային Փարիզի բոլոր յիշատակարանները :

ՁԱՌԵՐ ՅՈՒԼԻՍ 14Ի ԱՌԹԻԻ

Մոսկուայի Ֆրանսական դեսպանատան ընդունելութեան առթիւ խօսք առնելով, մարեշալ Բուլկանին յայտարարեց թէ խորհրդային պատուիրակութիւնը, ինչպէս Ժընեւի խորհրդաժողովը, կը դտնուի ամենաբարձր մակարդակին վրայ : Պատասխանելով թղթակցի մը եւ ամերիկեան դործակատարին հարցումներուն, մարեշալը կըսէր .

— Մեր պատուիրակութեան կազմը կը դտնուի ամենաբարձր մակարդակին վրայ, ինչ որ լաւագոյն ձեւն է : Օրինակ, ի՞նչպէս պիտի կրնայինք զինաթափութեան խնդիրը քննել Ժընեւի մէջ, առանց ազդ· պաշտպանութեան նախարարին՝ մարեշալ Ժուկովի ներկայութեան :—

Ուրիշ մը հարցուց թէ մարեշալ Ժուկով եւ նախագահ Այզընհաուըր պիտի օգտուի՞ն իրենց անձնական մտերմութենէն, իրրեւ նախկին զինակիցներ Բ. աշխարհամարտին : Բուլկանին պատասխանեց թէ անոնց անձնական յարաբերութիւնները մասնաւոր կարեւորութիւն մը չունին խորհրդային պատուիրակութեան համար :

Ընդունելութեան ներկայ էին ուրիշ խորհրդային երեւելիներ ալ, Մոլոթով Խրուշչեւ եւն· : Բոլորն ալ դիրք բռնեցին ժպտալու, լուսանկարուելու համար Ֆրանսական դեսպանին, ամերիկեան դեսպանին կնոջ եւ ուրիշ դիւանագէտներու հետ : Ցետոյ բոլորը միասին բաժակ պարպեցին Ֆրանք–խորհրդային բարեկամութեան համար :

Երբ Բուլկանին հաստատեց թէ մարեշալ Ժուկով պիտի օդնէ զինաթափութեան բանակցութեանց, ամերիկեան դործակատարը դիտել տուաւ թէ զօրականները աւելի շատ սպառազինութեամբ քան զինաթափութեամբ կը հետաքրքրուին : Բուլկանին պատասխանեց .

— Ես այդպէս չեմ կարծեր : Նախապէս ըսած եմ եւ նորէն կ'ըսեմ· ոչ ոք աւելի լաւ կ'ըմբռնէ պատերազմին սարսափները եւ զրկանքները քան մենք՝ զինուորներս : Մենք դիտենք թէ ինչ է պատերազմը» :

× *Մոսկուայի պատուիրակութեան կազմը մեծ ուշադրութիւն դրաւեց Լոնտոնի մէջ : Այս առթիւ ակնարկելով Պ· Միւոլթեան վերջին զեկոյցին, որ կը բղդէր Փարիզի համաձայնութեանց դէմ, դիտել կուտան թէ միացեալ Գերմանիա մը կրնայ ազատօրէն որոշել թէ ո՛ր կողմին պիտի միանայ :*

ՍՏԵՓԱՆ ՔՈՉԱՐԵԱՆ

(1894 — 1955)

*

(Բ. եւ վերջին մաս)

Երեւանը 1914ից առաջ զաւառական յետադիմաց քաղաք մըն էր: Հայ ունեւոր դասը եւ մտաւորականութիւնը կեդրոնացած էին Թիֆլիս — Բաղու: Հայկ. կեանքը ղեկավարւում էր Թիֆլիզից: Երեւանը մեծ դեր չէր կատարում: 1914ի պատերազմը նորութիւն մտցրեց իր կեանքի մէջ: 1915ին Երեւան էին կեդրոնացած հայկական կամաւորական խումբերը, մտաւորականութեան եւ պետական էրիստներ կեանքի նախկին կեանքը: Երեւանը սկսել էր զատնալ մի տեսակ հայկական մայրաքաղաք իր բոլոր ստորոգելիներով:

Ողեւորութեան այդ շրջանին Ստեփանն Երեւաց Երեւանի մէջ:

Ան հաղիւ քսան տարեկան կար: Աբեւելքի մէջ մարդիկ շուտ են հասուն — նանում, — բայց արդէն ցցուն դէմք դարձաւ: Իր մտանակցութիւնը դպրոցական եւ աշակերտական կեանքին թարմութիւն էին բերում իրեն հետ: Հայկական նուիթեան ոգին էր իր ուղղութիւնը: Ամէն տեղ, ուր որ նա կար, նորութիւն կար: Իր ուղղամիտ բնաւորութեան չնորհիւ, թերեւս չատ համակիրներ չունէր, սա — կայն իրեն անտեսել չէին կարողանում:

Իր բարձր հասակով, աշխատում էր նաեւ բարձր լինել իր մտքերով, զորշ զանգուածից: Անչուշտ յիշում են իր ա — շակերտները, նաեւ ծանօթները իր խա — րազանդ, նաեւ բարի բնաւորութիւնը: Ամէն ինչից վեր պիտի լինէր հայութիւ — նը, հայկ. մշակոյթը, եկեղեցին, անկա — խութիւնը: Այդ սկզբունքները մինչեւ իր կեանքի վերջին օրը մնացին իրեն ղեկա — վարող սկզբունքներ: Հայութեան սուր — բաղասութիւնը ուրիշների առջեւ անհա — զորդ էին իրեն:

1915, 16, 17 թուականներին հայկական ողբերգութեան, նաեւ յոյսի օրերին Ստեփանը միշտ մնաց հաւատով լի ղէպի Հա — յաստանի ապագան:

1917ի Ռուսաստանի փետրուարեան յե — ղափոխութեան չրջանին Ստեփանը չատ — չատերի հետ անդամակցեցաւ Հ. Յ. Դաշ — նակցութեան, այդ օրերի միակ դործօն եւ համաժողովրդական կուսակցութեան:

1918ին, հայութեան ապագայի օրերին պարտաճանաչ քաղաքացու պէս կատարեց իր վրայ դրուած բոլոր պարտականու — թիւնները:

Մայիս 28ից յետոյ եւ մինչեւ մահ մնաց հաւատարիմ հաւատացողը հայութեան ա — զատութեան եւ անկախութեան: Ստեփա — նը թէ դործով եւ թէ խօսքով մնաց «Մա — յիս 28»ի անդաւաճան ուղեկիցներից:

Հայաստանի հանրապետութեան չրջա — նին լաւագոյն մտանակցութիւնը բերաւ կրթական չարժումին: Լինելով արական դիմնազիոնի տեսչութեան անդամ, ուժ — դնօրէն պայքարեցաւ յօդուտ հայկական դաստիարակութեան դպրոցների մէջ, մտանաւորապէս Թուսնեցիից ժառանդ մնա — ցած արական առաջին դիմնազիոնի մէջ: Ակնհարեւ էր իր մտանակցութիւնը այդ չրջանին դրական եւ հասարակական մար — զերի մէջ:

Մի չարք վէճեր ունենալով Դաշնակցա — կան կարդ մը ղեկավարների հետ, հեռա — ցաւ Դաշնակցութիւնից եւ անդամագը — ուեցաւ հայ սոցիալիստ յեղափոխական կուսակցութեան (Էս — Էր), կեանքի մինչեւ վերջին վայրկեանը մնալով սա — կայն բարեկամ Դաշնակցութեան եւ հա — ւատաւոր նրա առաքելութեան:

Դժբախտաբար երջանիկ չեղաւ Հայաս — տանը: Հարաւի եւ հիւսիսի թշնամիները ոսնակոխեցին Հայաստանի ազատութիւնը եւ անկախութիւնը: Ստեփանը դէն ի ձե — ռին հազարաւորների հետ մաքառեցաւ ոսոխների դէմ: Պարտուած փետրուար — եան ապստամբութիւնից յետոյ, — 1921ին հեռացաւ Հայաստանից եւ ապաստանե — ցաւ Թաւրիզ:

Այնտեղ եւս չարունակեց իր ուսուցչա — կան աշխատանքը: Հայաստանի բոլշեւիկ — եան կառավարութեան հռչակաւոր ներու — մից յետոյ վերադարձաւ Հայաստան, նորից ծառայելու հայ ժողովուրդին: Դժբախտաբար երկար չկարողացաւ մնալ այնտեղ, կառավարութիւնը նրան ազատ — րեց Պարսկաստան: Ստեփանի համար սկսաւ տարագրութեան մէկ նոր չրջանը, որ, աւա՛ղ, վերջացաւ իր մահով:

Կարճ ժամանակ պաշտօնավարեց Նոր Ջուղայի ազդային վարժարանում, Ստեփանը ընդմիշտ հեռացաւ Պարկաս — տանից եւ հաստատուեցաւ Փարիզ:

Շուրջ երեսուն տարի ապրելով Փարիզ, նա երբեք չկորուեցաւ հայկական կեան — քից, մանաւանդ նրա մտաւոր կեանքից: Աչխատանքից յետոյ իր կարճ ժամերը նը — ւիրում էր ուսումնասիրութեանց: Յաճախ դրում էր հայ, երբեմն, նաեւ օտար թեր — թերի մէջ:

Եռանդուն անդամ էր, տարիներ առաջ Գրական Ակումբին, վերջին չրջանին էլ նուիրուած էր Ֆրանսահայ Լսարանին:

Մտաւորական կեանքը իր տարերքն էր: Ափսոս որ ժամանակ եւ հնարաւորութիւն չունեցաւ երկարաչունչ ուսումնասիրու — թիւններ կատարելու եւ իր բաժինը, լուրջ մտանակցութիւնը բերելու հայկական մշակոյթի զարգացման եւ բարգաւաճ — ման: Իր ափսոսոյ խմբագրուած դրու — թիւններն իսկ կը մնանգնահատելի տուրք հայկ. մշակոյթին, ինչպէս Գէորգեան ես — մարաքը, Արսէն Տէրտէրեան եւայլն:

Մեղք որ անողոք ճակատագիրը կանուխ բաժանեց մեզ իրենից: Թող հայ մշակոյ — թի զարգացումը պակաս լինի իր դամբա — նին:

Ա. Ի.

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ՄԸ

ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

(ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ՑՈՒՇԵՐ)

★

Ահա միւսը, աչքը չախչախուած նիհար պառաւ կին մը, երեսը թխամած փոչոտ թաւուտի մէջ, ընդարմացել է:

Հեռուն, սեւին է տալիս ինչ որ մէկ ղիակ, ահա մէկ ուրիշը, նորէն մէկը...

Որբացած մի ձի, զանգաղ քայլում է ճամբարով, խոռոված դլուխը չարժում է կարծես հասկանում է անցած — դարձա — ծը:

Միւս առաւօտ դալիս է նոր խումբ մը բեռնատար կառքերի, զինուած զինուոր — ներով եւ նորից սկսում «զործի», երկ — ուանից մնացածը լրացնելու համար: Մարդկանց դիմադրութիւնը կոտրուած է: Թուրացած Փիլիքապէս եւ հոդեպէս նը — րանք հլու կատարում են բոլոր հրաման — ները:

Շատերը հաւատ ունին հանդիպելու ի — րենց հարազատներին եւ ճակատագրո — րէն գնում են դէպի բեռնակառքերը:

Շատերը փախան մօտակայ լեռները ու անտառները: Նրանց որսում են անդլիա — ցի զինուորները: Գոռում են հրացաննե — րը:

Լեռներում եւ անտառներում թափուած են դիակները: Շատերը կախուած են ծա — ռերից: Դրաւչի սառն ալիքները հիւրըն — կալում են Խաղախների բազմաթիւ դիակ — ները:

Այսպէս մի քանի օր չարունակուեց որ — սորդութիւնը Խաղախների դէմ, որսոր — դութիւնն այնպէս ինչպէս չամբուտների մէջ որսում են վայրի կենդանիները կեն — դանաբանական պարտէզների համար, այն տարբերութեամբ որ այնտեղ աչխա — տում են կենդանիները անվնաս բռնել, էն որ դրամ են ստանում նրանց համար, իսկ այստեղ Խաղախները ոչինչ կ'արժեն:

Այնտեղ, ուր վերջանում է ճամբարի սահմանը, Դրաւա դետի ափին, չարուած են եղբայրական — համայնական դերեզ — մանները: Այնտեղ, հեռու հայրենիքից եւ խաղախեան դիրքերից, պառկած են որ — դինները խաղաղ Դոնի, Ջրառատ Կուբանի եւ սրընթաց Տերեքի: Ովքե՞ր են սրանք: Աստուած գիտէ:

Նրանց պահապաններն են մօտակայ ան — ասառը եւ արագահոս ալիքները Դրաւայի:

Աչնանային դիշերները պատում են պա — տահական անցորդին տառնեակ հազարա — ւոր մարդոց ոդբերգութիւնը, մարդիկ ո — րոնք ազատութիւն էին երազում, սակայն դաւադրօրէն յանձնուեցան դահիճներին՝ Սովետներին, մեռնելու համար:

Թարգմ. Ա.

Բ. ԳԱԼԵԱՆ

(4րդ եւ վերջ)

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՐԱԻՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

●

Սուլթան Ֆաթիհ Մուհամմէտի կողմէ Պոլսոյ գրաւման 500րդ տարեդարձին առ — թիւ, թուրք պատմաբան Իսմայիլ Համի Տանիչմէնտ գրքոյկ մը հրատարակած է « Իսթանպուլի գրաւման կարեւորութիւնը մարդկութեան եւ քաղաքակրթութեան համար» անունով:

Ցառաջաբանը նուիրուած է ջրելու մին — չեւ հիմա տիրող այն տեսութիւնը, թէ Պոլսոյ գրաւման առթած մեծ բարիքն է իտալական վերածնունդը, որ յառաջ եկաւ բիւզանդական գիտնականներու փախուս — տովը դէպի Իտալիա, որոնք իրենց հետ տարին յունական գրքերը եւ բիւզանդա — կան մշակոյթի նմոյշները:

Կ'ըսէ թէ վերածնունդը սկսած էր Պոլ — սոյ գրաւումէն առաջ, 14րդ դարուն: Նոյնիսկ աւելի կանուխ բիւզանդացի գիտ — նականները այցելած են Իտալիա: Ակնյայտ նախապէս իսլամ փիլիսոփաները (ա — րաբ) Իտալիա մտցուցած էին հին յունա — կան մշակոյթը: Արիստոտելի մեկնաբան Իպն — Րուշդ գլխաւոր աղդակն է իտալա — կան վերածնունդին:

Կը յիշէ չորս հատիններ (Քուրանի մէջ չեղած, բայց բերանացի եւ վաւերական աւանդութիւններ Մուհամմէտէն), որոնց մէջ Պոլսոյ գրաւումը մահմետականու — թեան ամենամեծ պատերազմը ըլլալը կը յայտնուի: «Օրհնեալ ըլլան այն զօրա — վարներն ու զինուորները, որ պիտի գրա — ւեն Պոլիսը»: 655 — 782 հինդ արաբական յարձակումներ եղած են Պոլսոյ վրայ, բայց անյաջող:

Արաբներէն վերջ Թուրքերուն իսկալն եղաւ անոր Գրաւումը: Սուլթան Տուղ — րուլ Պէյ, հիմնադիրը Պարսիկ Սելճուք — եան պետութեան, Փոքր Ասիա արշաւեց՝ Պոլսոյ գրաւման ճամբայ մը բանալու համար: Օսմանեան Թուրքերը ալ աւելի կը փափաքէին անոր տիրանալ:

Օսմանցի պատմագիր Ալի Չէլէպի կը դրէ, թէ Անատոլուի Թրքական գրաւու — մը, որ սկսաւ Մանազկերտի յաղթական պատերազմով 1071ին, վերջնական նպա — տակ ունէր Պոլսոյ գրաւումը: Մանազ — կերտի յաղթանակէն երկու տարի եաք, Թուրքերը տիրած էին Գափուտաղ Թերա — կղզիի ծովեզերքներուն, Գատը Քէօյէն մինչեւ Սկիւտար եւ Մարմարայէն մինչեւ Վոսփոր:

Երկարերամ Պայազիտ սուլթանի անյաջող պաշարումէն վերջ, սուլթան Մուհամմէ — տի վիճակուեցաւ յաղթանակը: Պաշա — րումը սկսաւ 1453 Ապրիլ 6ին (Ուրբաթ) եւ վերջացաւ Մայիս 29ին (Երեքչաբթի), 53 օրուան կռիւներէ վերջ:

Վերջին հետախուզութիւնները կը յայտնեն, թէ Թուրքերը կը յարգէին բո — լոր կրօնները, նոյնիսկ մահմետականու — թիւն ընդունելէ առաջ: Թուրքերը արշա — ւելով արեւմուտք՝ եկան Ախայէն (*) Մինչեւ Աբեւելք եւ դէմ յանդիման գըտ — նուեցան երկու մոլեռանդ կրօնական աշ — խարհներու, Արեւելեան Օրթոտոքս Ե — կեղեցի (Բիւզանդիոն) եւ Արեւմտեան կաթոլիկ եկեղեցի (Հռոմ): « Թուրք — մահմետական ազդն էր, որ կրօնական նե — րողամտութիւն ներմուծեց այս երկու հակառակորդ խմբաւորման մէջ: Բոլոր Արեւելեան չրջանակը օգտուեցաւ այս մարդկային իրաւունքէն: Արեւմտեան չր — ջանակէն օգտուեցան մինչեւ Աւստրիոյ մէջ Թրքական դրաւման սահմանները» :

Տանըմէկերորդ դարուն, երբ Թուրքե — րը Անատոլու արշաւեցին, Յոյն Օրթո — տոքս եկեղեցին հերետիկոս կը նկատէր Հայաստանեայց Եկեղեցին եւ կասկածելի անոր քրիստոնէութիւնը: Ըստ Ճ. Լո — րէնթի, Բիւզանդացիները Թուրքերու ար — շաւանքը կը նկատէին իրը աստուածային պատիժ Հայերու հերետիկոսութեան հա — մար: Հին բիւզանդական, հայկական եւ ասորական աղբիւրները կը հաստատեն, թէ չատ մը հայ թագաւորներ, իշխաններ եւ պատրիարքներ ու եպիսկոպոսներ կը բերուէին Պոլիս եւ կը բանտարկուէին տարիներով, նոյն իսկ կրակով կը պատ — ժուէին, որպէսզի ընդունին օրթոտոքս — թիւնը:

Տասնըմէկերորդ դարուն, հայ պատ — րիարք Խաչիկ՝ երեք տարի Պոլսոյ մէջ բռնութեան տակ օրթոտոքսութեան դառ — նալու փորձերէ եաք, կէօքսիւն աքսոր — ուեցաւ:

Կրկին նոյն դարուն Կոնստանտին Տիւ — քաս կայսրը Պոլիս բերել տուաւ Ատամ եւ Ապու Սահլ իշխանները եւ Հայոց թագա — ւոր Դաւիթ Բ.ը եւ երեք տարի չարչարեց դանոնք:

Անտիոքի պատրիարք Միխայիլ Ասորի իր ժամանակագրութեան մէջ կը յիշէ, թէ Բիւզանդացիները նոյն թշնամութիւնը ցուցուցած են Ասորիներու հանդէպ: Եւ Բիւզանդացիներու տուած չարչարանք — ները նմանցուցած է հին Հռոմէացիներու առաջին քրիստոնեաներուն տուած չար — չարանքներուն: Ուրիշ ասորի պատմագիր մը (Ալիւպ Ֆարաճ) կ'ուրախանայ Աւլի Արսլանի յաղթանակին համար Մանազ — կերտի մէջ (1071ին) եւ կ'ըսէ. «Աստ — ուած խոնարհեցուց Հպարտը եւ ուժ տը — ուաւ սուլթանին»:

Բոլոր ասորի եւ հայ պատմագիրները Թուրքերու տուած կրօնական ազատու — թեան համար երախտագիտութեամբ կ'արտայայտուին: Մատթէոս Ուռհայե — ցին նկարագրելով Աւլի Արսլանի մահը, անոր որդի եւ յաջորդ Մելիքչահի մասին կը դրէ.— « Ան չատ ազնիւ եւ համակրող էր Քրիստոսի հետեւորդներուն հանդէպ: Մելիքչահի իշխանութիւնը օրհնուած էր Ամենաբարձրէն, անոր պետութեան սահ — մանները ընդարձակուեցան եւ Հայաստան խաղաղութեան մէջ ապրեցաւ:»

«Շալանտոն, Ժան Լորան, Եորկա, Ռընէ Կրուսէ, միաբերան կը վկայեն, թէ Հայերու դործակցութիւնը Թուրքերուն, սկսած Մանազկերտի պատերազմէն, օգ — նեց Անատոլուի դրաւման եւ ճամբայ բա — ցաւ Անատոլուի արեւելքէն մինչեւ Տա — րոսի լեռները, Տիդրիսէն մինչեւ Միջեր — կրական, եւ արդիւնք էր Թուրքերու ցոյց տուած կրօնական Թոյլատուութեան»:

Միխայիլ Ասորի կը դրէ.— « Հայ զին — ուորները, որ Բիւզանդացիներու բռնու — թեան տակ ընդունած էին անոնց եղծուած կրօնքը, առաջիններէն էին պատերազմի դաշակիքներէն»: Ցետոյ Թուրքերուն միանալով յաղթեցին Բիւզանդացինե — րուն»:

Ըստ Մատթէոս Ուռհայեցիի, երբ Սե — բաստիա գտնուող հայ իշխաններ Ատամ եւ Ապու — Սահլ եւ իրենց զօրքերը դաշ — նակցեցան Թուրքերու հետ ընդդէմ Բիւ — զանդիոնի, կայսր Ռոմանոս Դ. երդում ըրաւ, որ Մանազկերտի պատերազմէն վերադարձին պիտի բնաջինջ Հայոց ա — զանդը»:

Թուրք պատմաբանը կ'եղրակացնէ.— « Իսթանպուլի գրաւման մեծ արժէքը եւ կարեւորութիւնը մարդկային իրաւունք — ներու տեսակէտէն սա է, որ Արեւելեան եւ Հարաւ — Արեւելեան Եւրոպայի մշա — կութային չրջանակին մէջ խղճի ազատու —

(*) Իսմայիլ Համի Տանիշմէնտ կ'ըն — դունի Թուրքերու Ասիայէն գաղթած ըլ — լալը, մինչ Մուսթաֆա Քէմալ չնաչխար — հիկ տեսութիւն մը հնարեց՝ Թուրքերը նկատելով Փոքր Ասիոյ բնիկներ, եւ Հի — թիթներու սերունդ եւ Հաթեան ու Սու — մէրեան քաղաքակրթութիւններու ժա — ռանգ:

Գ. Ա.

ԱՆՀԱՅՏ ՀԻՍՏՈՊՁՇ ՀՅՍԵ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ Ա.Ջ.

*

Մի քանի ամիս առաջ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Նյու Յորք քաղաքում հրատարակվող «Ամերիկյան Հերալդ» թերթի խմբագրությունը ստացավ հետևյալ նամակը.

«Խնդրում եմ ինձ ուղարկել ձեր թերթի այն համարները, որոնցում տպագրված է եղել Հայկ Ասատրյանի մասին հոդվածը։ Ես ինքս ևս հայ եմ և ցանկանում եմ ծանոթանալ իմ հայրենակցի կյանքին։ Ես ինքս ևս ծնվել եմ Ամերիկայում և ոչ մի անգամ չեմ եղել Հայաստանում։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչ է ասել Հայկ Ասատրյանը Ամերիկայի մասին, ինչպես նաև ինչ կարծիք ունի նա ամերիկացիների մասին։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչ է ասել նա Ամերիկայի մասին, որտեղ ես ծնվել եմ և ապրում եմ։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչ է ասել նա ամերիկացիների մասին, որոնց մեջ ես

ՄԱՆՐ ԴԷՊՔԵՐ ՀԻՍ. ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ հօթը հոգի սպաննուեցան, 25 հոգի վիրաւոր – ուեցան Քազապլանքայի մէջ (Մարոք) , երբ խոշոր ռումբ մը պայթեցաւ քաղաքին ամենամեծ սրճարանին մէջ: Բոլոր զոհե– րըն ալ եւրոպացիներ են: Ամբողջ թաղա – մասը խուճապի մատնուեցաւ եւ երբ ծուխը փարատեցաւ, տեսան որ զոհերը դի – տին փռուած են, ջարդուփշուր ընելու եւ ապակիներու հետ: Անմիջապէս վերջ զայ– րացած բազմութիւն մը դիմեց եկեղեցւոյ դիւանա – տունը :

Ծախքերու մասնակցութեան 1700 ֆր.:

ՎԱՐԴԱՎԱՌԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, Վարդավառի տօնին առ– թիւ պիտի մատուցուի հանդիսաւոր քա – ռաճայն Ս. պատարագ Փարիզի Ս. Ցով – հաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ :

Պիտի պատարագէ եւ քարոզէ՝ երու – սաղէմի պատր. տեղապահ եւ Ամենայն Հայոց Կաթող. տեղակալ ամենապատիւ ՏԻՐ ԵՂԻՇԷ ԱՐՔ. ՏԻՐՏԻՐԵԱՆ :

Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը :

(Դիւան Հոգաբարձութեան)

ՀԱՅԿ. ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻ

58րդ տարեդարձին առթիւ

Շաւիլի անտառին մէջ, Յուլիս 24 կիրակի:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱՌԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՔՍԱՆՀԻՆԴԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ
ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐ
Զ. ՑԱՆԿ

Պ. Խաչիկ Թէլեան	5·000
Տէր եւ Տիկին Նշան Դարբինեան	5·000
Տէր եւ Տիկ. Եր. Տէր Մեսրոպեան	5·000
Տէր եւ Տիկ. Ցար. Գարեգինեան	3·000
Պ. Կարապետ Թէրզիպաշեան	2·000
Տէր եւ Տիկ. Ցար. Ալթունեան	2·000
Տէր եւ Տիկ. Վարդերէսեան	1·000
Տէր եւ Տիկ. Քէօրօղլուեան	1·000
Տէր եւ Տիկ. Վ. Խալօղլուեան	1·000
Տէր եւ Տիկ. Ասատուր Համալեան	5·000
Տէր եւ Տիկ. Գրիգ. Մանուկեան	5·000
Տէր եւ Տիկ. Աղասի Դաւիթեան	7·000
Տորոսեան եղբարք	5·000
Պ. Ռաֆֆի Նազարեան	1·000
Այրի Տիկ. Անժէլ Ժամկոչեան (*Ստեփան Մարկոսեանի մահուան առթիւ*)	2·000
Գումար՝	50·000
Նախորդ գումար	600·000
Ընդհ. գումար	650·000

ՋԱՀԱՐԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ՃԱՇԱԳԻՆ

ՄՄԲ.— Մեր վերջին հրատարակ ծ– ցանկէն վերջ (Ապրիլ 19) ստացանք հե – տեւեալ գումարները. —

Թաշճեան (Բապէթ)	2·000
Առաքելեան	1·000
Պօյաճեան Հրանդ	1·000
Տիկին Խտըշեան	500
Սէնթ-Յարգրիտի Կապ. Խաչ	3·000
Տիկին Գամըշեան	1·000
Գումար	8·500
Ապրիլ 19ի գումար	728·350
Ընդհ. գումար	736·850

Ապրիլ մեկի ցանկին մէջ յայտարար – ուած է Լը Փօնթէյէն 16·450 ֆր. ձեռամբ Պ. Մ.ի: Այս գումարին մանրամասնու – թիւնները կը հրատարակենք յապաղու – մով :

Սեթեան, Գաբրիէլեան, Սարգիսեան, Գալիբեան, Հազարական :

Գաբրիէլեան, Այվազեան, Դանիէլեան, Տէրտէրեան, Սարքոչեան 500ական :

Վարուժան Սարքոչեան հարիւր, Ճե – բրանեան 300, Գ. Ճիհանեան 500, Պեհրիկ– եան 300, Ամատունեան 200, Մ. Սարգիս – եան, Ե. Սարգեան, Ց. Պեհրիկեան 500ա– կան ֆրանք :

Գ. Պեհրիկեան 300, Լափճինճեան, Մա– տոյեան 500ական, Ազապալ Մատոյեան երկու հարիւր, Կիւռճեան, Գ. Գալիբեան, Խաչոյեան, Եուզպալեան, Ճերանեան, Պապաճանեան 500ական, փոքրիկն Անի Գալիբեան 150, Տիկին Պապոյեան 300, Օ– զումուշեան երկու հարիւր, Հալայճեան երկու հարիւր, Կարապետեան երեք հա – րիւր, Մինասեան, Հոլոբիկեան 500ա – կան, Գալիբեան չորս հարիւր ֆրանք :

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ — ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ՏՕՆԻՆ ԵՒ ՏԱՐՕՆԻ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Տարօն Տուրուբերանի Հայր. Միութիւ– նը կը հրաւիրէ իր հայրենակիցներն ու բարեկամները, խուռներամ ներկայ ըլ – լալ Հայոց Եկեղեցին, Տարօն Տուրուբե– րանի բազմահազար նահատակներու հո – ղեհանդիստի արարողութեանց, կիրակի 17 Յուլիս, Վարդավառի ճիշդ օրը, ժա– մը 10էն սկսեալ:

Արարողութիւններէն վերջ սեղան մը սարքուած է հայրենակից Հրայր Սասու– նիի ճաշարանը յարմար գիներով : Ան – յապաղ արձանագրուիլ հայրենակից Գէորգ Միրոյեանի մօտ, 19 Ռիւ Ալպէր, Փարիզ (13), կամ Լեւոն Տօնիկեանին՝ 52 Ռիւ Կիւսթաւ Քուրպէ, Պանէօ, հեռ. Ալէ· 38–83:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կիրակի. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցա – նէ թէ՝ այս կիրակի կը պատարագէ Գեր. Տ. Թորգոմ վրդ. Մանուկեան, Ֆիլատէլ– ֆիայէն եւ կը քարոզէ Գեր. Տ. Տիրան արք. Ներսոյեան, Նիւ Եորքէն, նախկին առաջնորդ Ամերիկայի Հայոց :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Ց. Կ. Խաչի Պուլվար Օտտոյի մասնա – ճիւղի հանդէսը տեղի կ'ունենայ այս կի – րակի Սէնթ Անտրէի օգաստոն պարտէզին մէջ: Բացումը պիտի կատարուի դպրո – ցական աշակերտներու կողմէ, ղեկավա – րութեամբ Տիկին Ս. Թորոսեանի, դե – ղարուեստական բաժինը բարձրախօսով , նաեւ հայկական եւ ֆրանսական պարեր : Մուտքը ազատ է :

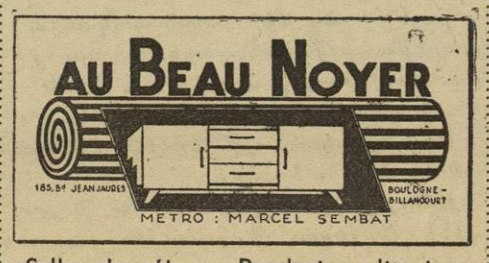
Ծանօթ.— Փլաս տ'Իթալիէն առնել թիւ 25 հանրակառքը եւ իջնել վերջին կայարանը:

Ս. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Քանի մը տեղեր միայն ազատ մնացած ըլլալով, այսուհետեւ արձանագրութիւն – ները կ'ընդունուին միայն մրցումով (foû– four): Ուստի փութացէք առաջնորդել ձեր դաւակները վերջնական փակումէն առաջ :

26, Rue Troyon - Sèvres (S. O.)
Tél. : OBS. 18-28.

Արձանագրութեան օրերն են՝ Շաբաթ եւ երկուշաբթի կամ ժամադրութեամբ :

Salles de séjour Penderies - literie
Chambres - cosys Cuisines laquées
Salons-tapisserie Fauteuils-canapés lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, Bd. Jean Jaurès
Boulogne - Billancourt

Métro MARCEL SEMBAT

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. Կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Վառմեան ենթակո – միտէն այսօր, շաբաթ, ժամը 9ին, սովո– րական հաւաքատեղին:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ կեդր. վար– չութիւնը, ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզեան շրջանի խումբերու ներկայացուցիչները, այս շաբաթ իրի – կուն ժամը ճիշդ 20·30ին Ազգ. Տան մէջ , 32 ռիւ տը Թրէվիզ: Շատ կարեւոր օրա – կարգ :

ՀԱՄԱՅՕԱՐԲԵՐԴԻ Հայր. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս կիրակի, 7 Յուլիսի տ'Աթէն, Պար տիւ Կլոպ սրահը: Օրակարգը տեղին վը– րայ:

ՀԱՄԱՅՕԱՐԲ. Միութեան Լիոնի մաս – նաճիւղի ընդհ. ժողովը այսօր շաբաթ, ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատե – ղին: Շատ կարեւոր օրակարգը :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Քղիի Հայր. Միութեան: Այս կիրակի ամբողջ օրը, Սէն Ժիւստ, 117 Ավընիւ Ռօքօ, Պար տիւ Շալէ, ընդարձակ եւ զով ծառաստանին մէջ :

Կը խօսի Տ. ԹԱԴՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Երգ հայրենակից Գեղամ Շէհրէրեանի եւ ու– րիշներէ : Հայկական եւ եւրոպական պար :

Հայկական պարերը, Սէն Լուի «Նոր Սե– րունդ» Միամանթօ խումբի կողմէ :

Հայկական պարերուն կը նուագէ Հ. Փանոսեանի, Սիմոն եւ Խորէն եղբայր – ներու նուագախումբը :

Կրնաք ճաշը միասին բերել: Ըմպելիք՝ տեղի վրայ: Բարձրախօս Պ. Ալֆազի : Ճոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն եւ ընկերները իրենց խորհին ցաւակցու – թիւնը կը յայտնեն Տէր եւ Տիկին Գասեա– նի եւ իրենց բոլոր պարագաներուն, իրենց մօր եւ պզտկանին մահուան առթիւ: Ցաւակցութիւն կը յայտնեն նաեւ ընկ. Դ. Ասատուրեանի տիկնոջը եւ բարեկամնե – րուն իրենց ամուսնոյն եւ բարեկամին մահուան առթիւ:

Փոխան ծաղկեպսակի Շրջ. կոմիտէն կը նուիրէ երկու հազար ֆր. Հ. Ց. Դ. Մշա– կոյթի տան :

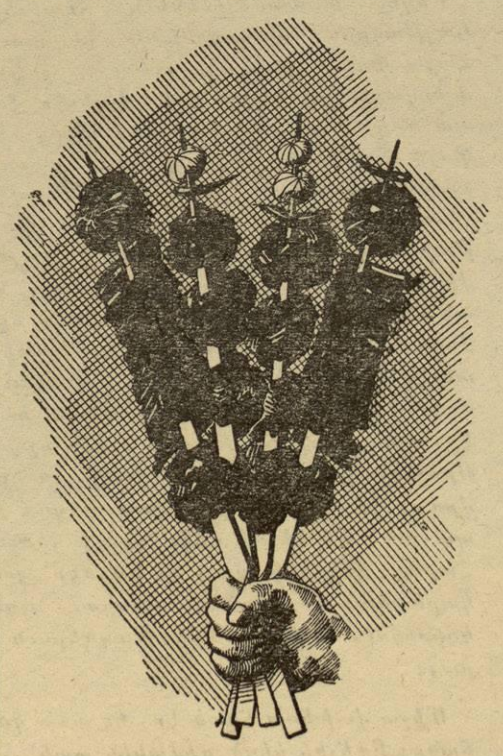
ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Բարեսէր տիկին մը արձակուրդի առ – թիւ կը նուիրէ՝ 500 ֆր. «Ցառաջ»ի, 500 ֆրանք «Ցառաջ»ի գրաշարներուն, հազար ֆր. դերասան Ա. Գաբրիէեանին, երկու հազար ֆրանք երկու Հանգստեան Տուներ – րուն, հազար ֆր. Կապ. Խաչին, հազար ֆրանք Կարմիր Խաչին, հազար ֆր. եկե – ղեցիին որբերուն : Սառնալ «Ցառաջ»էն :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ մաքուր ֆօնֆէֆսիօն կարող գործաւորուհիներ պլուզօն, փանթալոն, կիներու համար բարակ քօթոնատ ապրանքներ, ժիւփ, թապլիէ , ֆորսաժ : Դիմել՝ Ցովհաննէս Նիկողոսեանի՝

25, Cours Richard Vitton, Lyon (Montchat)

ՁԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

★

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս– եան ընտիր հերակուրներ

ՇԱՆ Զ'ԵԼԻԶԷի ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ

4, Rue Robert - Estienne

(Rue Marbeuf) PARIS (8e)

Téléphone BAL. 31 - 21

(Métro: F. D. Roosevelt)

★

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված– ներ, «շաշլիք », «քարսքի»

★

BAR AMERICAIN

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

Այրի Տիկին Թորոս Եղիազարեան, Տէր եւ Տիկին Սերժ Սալգա եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ֆրանսուա Անտրիվօ եւ զա– ւակները, Պ. Գրիգոր Կուտլիճեան, Այրի Տիկին Արուսեակ Նազարէթեան եւ բոլոր պարագաները կը ծանուցանեն թէ հոգե – հանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ, Ալֆորվիլի Ս. Պօ– ղոս Պետրոս եկեղեցին, իրենց ամուս – նոյն, հօր, մեծ հօր, եղբօր եւ ազգակա – նին՝ ԹՈՐՈՍ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ: Կը հրա – ւիրուին յիշատակը յարգողները :

— ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ —

Հերթական դասախօսութիւնը, այս եր– կուշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին, Լը Քատէ սրճարանին վերնայարկը, մէթրօ Քատէի դիմաց :

Կը խօսի ՍՏԵՓԱՆ ՏԻՒՐԱՆ :

Նիւթ՝ Նախորդ դասախօսութեան շա – րունակութիւն :

Կարծիքներու փոխանակութիւն եւ հա– ճելի անակնկալներ: Մուտքը ազատ է:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ԿԻՐԱԿԻ 17 ՅՈՒԼԻՍ

DIMANCHE 17 JUILLET 1955

31ԱՂ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7726 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3137

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՎԱՐԴԱՎԱՌ, ՏԱՐՕ՛Ն…

•

Այս երկու անուններըը անբաժան պիտի մնան իրարմէ, կեանքի թէ մահուան մէջ։

Անըմբռնելի է Վարդավառը առանց Տարօնի, ինչպէս Տարօնը առանց Վարդավառի։

Ծառատունկ տարի առաջ, մէկը հողն էր, միւսը՝ երկինք։

Հողը զարճաւ արեան դէտ։ Երկինքը փլաւ իր վլատակներուն տակ թաղելով ամբողջ ժողովուրդ մը։

Եւ պետերը լացին։ Լեռները սարսեցան։ Դաշտերը զարճան հողմրտիք՝ իրենց հազարաւոր ծաղիկներով։

— « Արշալոյսը նոր քացուած՝ կանգներ էինք Հաւատորիկի լեռներուն ամենաբարձրը կէտին վրայ։

Այնտեղէն երբ դիտեցինք անապատ դարձած մշուշապատ Դուրանը, կարծես պատանեբուած մեռել՝ *ըմբռնեցինք* ահաւոր աղէտին մեծութիւնը։

Անհացած էր մեր ժողովուրդը։ Դաշտի այս ու այն կողմը, գիւղերուն մէջ կամ եզրերուն, դիտակով կը տեսնէի բարձրացող խիտ գուլաները սեւ – դեղին մուխի։ Հայու թոնիրին ծուխը չէր այդ այլեւս, կ'այրուէին «ըմբոստ» գիւղերը, իսկ երբեմն առանձին տուներ։ Մարագներու մէջ կը հրկիզուէր ժողովրդի «ոչ–պիտա–ճի» մասը, որ չէր կրնար յագեցնել ճիւղաղներու կլիբերը։ (Իմ ցուլերը, Բ. հատոր, Վահան Փափազեան)։

Աղօտ պատկեր մըն է այս, պատահարար ընտրուած։ Տժգոյն մէկ մանրանկարը ահաւոր ողջակէզին որուն զոհ դարձաւ Տարօն աշխարհը, 1915ի Վարդավառին։

Կրնաք հազարապատկել զայն, անդամ մը եւս յիշելու համար թէ ինչպէս փոշիացաւ Թուրքիոյ հայ ժողովուրդը, «Արեւելեան Նահանգներ»էն մինչեւ Կիլիկիա, Փոքր Ասիա եւ Թրակիա։

Կառաշ էր Գաղանը եւ արիւն կը լակէր անձակատար մոլեգնութեամբ, դիւցազնական անասուններն անդամ փախուստի մատնելով։

Աչքերը թաղնակային պատեհութիւն մը պարզեւած էր իրեն։

Աչխարհ բռնկած։ Բարեկամն ու թշնամին եղբայրացած։ Ո՞վ պիտի պահանջէր չինարար այլ անտէր ժողովուրդի մը արեան հաշիւը …

Եւ սակայն, ի զո՞ւր կը յոխորտան, պատահարար չհոտած «յաղթանակ»ի մը վրայ։

Արեւմտեան Հայաստանի աչխարհագրութիւնն անդամ խորհուրդ մըն է իր դիրքով, լեռներով ու դաշտերով։

Քառասնամեակները կ'անցնին եւ Արարատն ու Մեղրագետը չեն թրքանար։ Ոչ անունով, ոչ ալ իրենց արդասաբեր հոգւով։

Զե՞ն թրքանար Ծաղկանց կամ Իննակնեան լեռները, ինչպէս Նեմրութն ու Սիփանը եւ Արարատը վեհափառ։

Տարօնը պիտի մնայ միշտ անբաժան իր Վարդավառէն — աւետաբեր կանչը տեւական վերածնութեան։

Եթէ նոյն իսկ հարիւր քառասուն տարի վորձեն « Գուրպան Պայրամ »ի թմբուկը հնչեցնել Ս. Կարապետի քարակոյտերուն վրայ, խուժանը խուճապի պիտի մատնուի լեզապատառ, լսելով Սասունցի Դաւիթի մը ահեղ սոսկը ·

— Դեռ կենդանի եմ …

Եւ լեռները նորէն «Ազատ Աստուած» պիտի երգեն։ Դաշտերը նոր Վարդավառ պիտի աւետեն։ Գետերը պիտի փրփրին ցնծութեան ալիքներով։

Անողոք է պատմութեան վճիռը։

Ո՛րքան ահարկու զահեր եւ արիւնա–զանգ լուծեր խորտակուեցան այդ հողերուն վրայ, դարերու ընթացքին։

Անոնք ոչ Վարդավառ ունէին, ոչ ալ չինարար բազուկ եւ արդար վաստակ։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲԱՐԵՆՇԱՆ ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐ ԺՐՆԵՒԻ ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌԹԻԻ

*

ԱՅՋԸՆՇԱՈՒԸՐ ԵՒ ԲՈՒԼԿԱՆԻՆ ԼԱՒԱՏԵՍ Կ'ԵՐԵՒԱՆ

Վաղը, երկուշաբթի, կը բացուի Ջորս Մեծերու խորհրդաժողովը Ժընեւի մէջ։ Ամբողջ աչխարհ անձկութեամբ կը հետեւի այս ժողովին, զայն համարելով նոր խաբանքը նոր չրջանի մը, խաղաղութեան եւ ապահովութեան խոստումներով։

Այս առթիւ առջի օր երկու նոր ճառեր խօսեցան Մ. Նահանգներու նախագահը, Այզընհաուըր եւ Մ. Մուլթեան վարչապետը, մատնեչալ Բուլկանին։

Մտորեւ կ'ամփոփենք երկու ճառերը, որոնք բարեացակամ տրամադրութիւններ կը պարունակեն, մօտաւորապէս նոյն միտքերը յայտնելով։

ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԿԸ ՊԱՏՈՒԻՐԷ ԱՂՕԹԵԼ

ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ · — 1· ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ԿՐՃԱՏՈՒՄ · — 2· ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ԱՐԲԱՆԵԱԿ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ · — 3· ՄԻԱՑՈՒՄ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ · — 4· ԴԱԴԱՐԵՑՆԵԼ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐԱԿԱՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐԸ ԱԶԱՏ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ԴԷՄ

Այզընհաուըրի խօսքը ուղղուած էր ա·մերիկեան ժողովուրդին եւ անթեղով հաղորդուեցաւ ի լուր ամենեցուն։ Նախագահը յայտարարեց թէ Ժընեւի խորհրդաժողովը պատմական պատեհութիւն մը կ'ընծայէ, խաղաղութիւն պարզեւելու համար մարդկութեան։ Այս առթիւ չեր մատչէս ողջունեց մատնեչալ Բուլկանինի վերջին յայտարարութեան հաչտարար ոգին, ըսելով որ եթէ այդ յայտարարութիւնը կ'արտայայտէ Մ. Մուլթեան վարիչներուն միտքը, «զժուարութիւն պիտի չծագի ռուսական պատուիրակութեան եւ մեր ներկայացուցիչներուն միջեւ »։

Ճառը խօսեցաւ ղէպի Ժընեւ մեկնելէ մէկ ժամ առաջ, խոստանալով բարեկամութեան ձեռք երկարել Ռուսերուն, եթէ անոնք ալ միեւնոյն տրամադրութեամբ տոգորուած ըլլան։ Քացատրելէ ետք թէ Ժընեւի խորհրդաժողովը ամենամեծ պատեհութիւնը կը ներկայացնէ «վերջ տալու համար պատերազմի զարհուրելի պատուհասին», չարունակեց · — Պիտի չնամ, Անգլիացիներուն, Ռուսերուն եւ Ֆրանսացիներուն հետ, փոխել այն ոգին որ կը յատկանչէ միջկառավարական յարաբերութիւնները վերջին տասը տարիներու ընթացքին։ Եւ յանձնարարեց 165 միլիոն Ամերիկացիներուն իրենց սեփականի եկեղեցիները երթալ կիրակի օր եւ աղօթել խորհրդաժողովին յաջողութեան համար։ Իր յայտարարութեան համաձայն ժողովին ընդհանուր նպատակները պիտի ըլլան ·— 1· Կրճատում սպառազինու–թեանց · — 2· Ազատութիւն արբանեակ երկիրներու · — 3· Վերամիացում Գեր–մանիոյ ·— 4· Վերջ համայնավարական խլրտումներու ազատ երկիրներու դէմ։

Նախագահը մանաւորապէս յիչեցուց թէ խորհրդաժողովը պիտի գործէ նոր չրջան մը բանալու տրամադարութեամբ քան թէ զայն ստեղծելու մանրամասնու–թիւններով։ Մեծագոյն խնդիրն է վերջ տալ «յարաճուն անհանգստութեան, կասկածամտութեան եւ անվստահութեան մթնոլորտին»։ Ըսաւ թէ անհնարին թաց է իր այս ճամբորդութիւնը։ Ուրիչ նախագահներ արտասահման գացած են պատերազմներու ընթացքին կամ վախճանին, կարգադրութիւններ ընելու համար։ Ինք կ'երթայ «պատերազմը խափանելու »։

Այս ճառէն առաջ, նախագահը բացատրած էր խորհրդարանին թէ Ջորս Մեծերու խորհրդաժողովը կրնար նոր հետեւանքներ բանալ միջազգային համաձայնութեան համար։ Այս իմաստով նամակ մը ուղղած էր իր տարեկան ռեզեկազրին հետ ուր կ'ըսէր ·— «Միացեալ Ազգերու դաշինքէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով Մ. Նահանգներու, Մեծն Բրիտանիոյ, Ֆրանսայի եւ Մ. Մուլթեան վարչապետները ժողով պիտի դումարեն։ Կը յուսամ թէ պիտի կրնան մեթոտներ գտնել առկախ հարցերը լուծելու համար »։

Իր բանախօսութեան ամբողջ ոգին այն էր թէ Ժընեւի խորհրդաժողովը միայն սկզբնաւորութիւն մըն է որուն վախճանը կրնանք նախատեսել ազօտ կերպով, բայց եւ այնպէս չատ կարեւոր է եւ կրնայ նոր չրջան մը բանալ մարդկութեան համար։ Այս առթիւ էր որ ջերմապէս ողջունեց մատնեչալ Բուլկանինի վերջին յայտարարութիւնը, «որուն իւրաքանչիւր բառը կը համապատասխանէր իմ արտայայտութիւններս »։

Նախագահը Ուչինկթըն պիտի վերադառնայ Յուլիս 24ին։

× Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութեան չրջանակներուն մէջ ալ կը յուսան թէ Ժընեւի խորհրդաժողովը թանկագին պատեհութիւն մը կը ներկայացնէ, միջազգային յարաբերութիւնները մեղմացնելու համար։

*

ԳԷՈՐԳ ԶԱՎՈՒՇ

Տարօնի աննման արձիւը, որ սպանեցաւ 1907 Մայիս 27ին, Սուլուխի կռիւին մէջ։

Երբեք չհեռացաւ երկրէն, միչտ մնալով ժողովուրդին հետ, մինչեւ իր հերոսական մահը։

*

«ԱՆԿԵՂԾ ՃԻԳ ՄԸ ՊԻՏԻ ՓՈՐՁԵՆՔ»

Մ. Մուլթեան վարչապետը, մատնեչալ Բուլկանին, լրագրական ասուլիս մը ընելով ըսաւ թէ «անկեղծ ճիգ մը» պիտի փորձեն, միջազգային խնդիրները կարգադրելու համար։ Եւ աւելցուց · — Եթէ արեւմտեան մեծ պետութեանց պատուիրակութիւնները նոյն ճիգը փորձեն ժողովի մէջ, պատճառ չկայ կարծելու թէ պիտի չգտնուի ազատ խաղադութեան մը հիմքը։

Լրագրական ասուլիսը տեղի ունեցաւ Կրեմլինի մէջ։ Ներկայ էին Խրուչչեւ, Մոլոթով, մատնեչալ Ժուկով եւ Կրոմիքօ, որոնք բոլորն ալ Ժընեւ պիտի երթան։ Բուլկանին կարգաց ռուսերէն յայտարարութիւն մը որ կը բաղկանար երեք էջերէ եւ որ անգլերէնի թարգմանուեցաւ։ Ներկայ էին 75 թղթակիցներ, բայց առիթ չեղաւ հարցումներ ուղղելու։ Երբ թարգմանութիւնը վերջացաւ, մատնեչալը եւ ռուս ընկերները մեկնեցան։

Ֆ. ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ

Օդափոխութեան կայանին առջեւ խումբը հանդիսաւ ճամբորդութեամբ մը հասած է Ժիւրայի իր սեփական կայանը, ինչպէս կը հաղորդեն հեռաձայնով։

«ՄԵՆՔ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՉԵՆՔ ՈՒԶԵՐ»

Ահաւասիկ յայտարարութեան ամփոփումը ·—

Ժընեւ կ'երթանք անկեղծօրէն քննելու համար այն խնդիրները որոնց լուծումը կրնայ մեղմացնել միջազգային յարաբերութիւնները եւ վերահաստատել վստահութիւնը պետութեանց միջեւ։ Աչխարհի ժողովուրդները խաղաղութիւն կ'ուզեն։ Երկու աչխարհամարտներ միայն տառապանք պատճառեցին, իսկ պաղ պատերազմը ժողովուրդները ծանրաբեռնեց պերճաչուք չախչախիչ ծախքերով եւ երկիւղով։ Ժողովուրդները կրնան ազատ չնչել երբ տեսնեն որ իրենք եւ իրենց զաւակները պատերազմի վտանգին ենթարկուած չեն։ Արեւմուտքի մէջ չատ կը խօսին Մ. Մուլթեան կարծեցեալ սպառնալիքի մասին։ Մենք երբեք պատերազմ չենք ուզած, ոչ ալ միտքէ կ'անցընենք որ եւ է յարձակում ունէ մէկուն դէմ։ Բայց նկատի առնելով Արեւմուտքի պատերազմական պատրաստութիւնները պարտաւոր ենք միջոցներ ձեռք առնել մեր ինքնապաչտպանութեան համար։ Մենք ունինք բանակ մը, ընտիր բանակ մը բոլոր առումներով։ Մենք պատերազմ չենք ուզեր։ Մենք կ'ուզենք առաւելապէս վստահութիւն, դրական գործակցութիւն եւ փոխադարձ հասկացողութիւն ազգերու միջեւ։ Մենք կ'ուզենք որ պատերազմի համար ծախսուած ահագին գումարները գործածուին բնակարաններու, դպրոցներ–

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՄԵՐ ԳՈՂԳՈԹԱՑԻ ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

●

«Այսքան չարիք թէ մոռանան մեր որդիք
Թող աշխարհ Հային կարդայ ճախատիճ»
ԱԽԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

Տակաւին մեծագոյն եղեռնը տեղի չէր ունեցեր երբ հայ վշտի երգիչը կը գրէր այս տողերը :

Բայց վեց հարիւր տարի է որ հայու թիւնը արիւն կը փսխէ իբրեւ Հայ եւ քրիստոնեայ : Ահա իր ամբողջ մեղքը :

Ամէն ազգի պատահած է պարտուիլ թշնամի ուժէ մը : Բայց պարտեալը բնաջնջել ազգի եւ կրօնի տարբերութեան համար կամ անոր անկախութիւնը ջնջելով իբրեն կեցելը միայն Թրքական է եւ Թրքավարի ...

Գերմանիոյ երկու կառոյց վարիչներ, Վիլհելմ Բ. եւ Հիթլէր պետերով ա-ղիւն քամեցին իրենց դրացի ժողովուրդներէն, բայց վերջիններուը դարձեալ վեր-բականացնեցին այդ երկիրը, յուսալով որ ի վերջոյ պիտի ըմբռնէ բարիքին իմաստը... Պարսիկներ եւ Ցոյներ, Հռոմայեցիներ եւ Արաբներ իրենց յաճախադէպ ընդհարումներով պատճառ դարձան որ Հայաստանը տկարանայ եւ Օսմանցիներ-ուն արշաւանքը յաջողեր էր պարտադրել մեր աշխատասէր, բարի ու քաղաքակիրթ ժողովուրդին : Կթան կովի, լծկան եզան դերը տարած է մեր տարաբախտ ազգը, բայց երբ կարդը եկած է անպատուութեանց հանդուրժելու՝ ըմբոստացած եւ ոտքի ելած է ի սէր կրօնի եւ ազգի :

Հառաստան տարի առաջուան սպանդը գերազանցեց բոլոր նախորդները, եւ գահիճը ձեռքերը լուացած՝ ճերմակերես կը ներկայանայ միջազգային ժողովին բունչ իբրեւ խաղաղութեան առպետ :

Ով հեղնանք : Մարդկութիւնը նիւթական ու քաղաքական հաշիւներէ տարուած այսքա՞ն ալ անկում պիտի կրէր, այս ալ անճարկուած ու հալածական ժողովուրդի մը դառին առջեւ :

Այսօր, Եւրոպայի մէջ, երբ մէկը ապտակ մը զարնէ, տո նուազն տասը հազար Ֆրանք տուգանքի կը դատապարտուի : Բայց Ազգերու ժողովին առջեւ յանցաւոր չը համարուիր ազգ մը որ լրացած է տասը ազգի արիւնը : Մինչ պատճառը մեր լռութի՞ւնն է :

Պարոնայք անօրինազգ մարդկութեան ճակատագրին, տասնեւեւերեք տարեկան պատանի մըն էի, երբ աչքովս տեսայ հօրս խողխողուիլը արիւնախանձ Թուրքին կողմէ : Ես տեսայ Մշոյ Ս. Կարապետի անտառին մէջ յղի մօրս կռնակին զարնուած դնդակը, եւ որովայնը պատռած մօրս մանկիկին դուրս գալը ... : Եւ դեռ հազարաւոր օրինակներ : Նզովք չարին եւ, նզովք չարը պաշտպանողին –

ՎԱՀԱՆ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
(Տողրամաճեան)

րան : Ո՛հ, անիշխանութիւնը քիչ է : Թուրք ու մուր մարդոց առեղծած բոլոր օրէնքներուն, կեղծ ու պատիր, բոլոր խարդախութեանց ու խաբէութեանց որոնց գործակատարութիւն անունը կուտան ...

Հայ ազգը որոշած է չմեռնիլ : 1915ի վարդավառի օրը, Օսմանի յաջորդները Ջուրի փոխարէն մեզ արեան մէջ լողացուցին եւ մնացորդը արեամբ մկրտուեցան : Այդ իսկ արիւնէն ներչնչուեցան ու ցցուեցան դահիճին դիմաց, Սոզոմոնները, Միսաքները եւ ուրիշներ : Պատիւ ու համբոյր իրենց ...

Ափսոս որ սակաւաթիւ էին :

Հառաստան տարի համբերեցինք բայց միայն մեր երկրի վրայ սակարկութիւն-ներ լսեցինք, աչքին թէ ձախին կողմէ : Քաղաքակրթութիւնն ալ սահման մը ունի : Վերջ չարաչահութեանց եւ անպատիւ համակերպութեանց : Կը բաւէ որքան խօսը հանեցին մեզ քրիստոնէութեան եւ քաղաքակրթութեան անունով խօսողները : Մինչէ միայն մեր ժողովուրդի՞ն սահմանուած է ամէն զինջում եւ համբերու-թիւն :

Հառաստան տարի վերջ, աւելի քան քառասուն երկիրներու մէջ ցրուած, քառասուն տեսակ լեզուներ սորված մեր նոր սերունդը կը մոռնայ իր մայրենիքը : Մինչէ մենք դերինե՞ր ենք, որ չարունակենք ծախուիլ այս ու այն երկրին ի խնդիր կտոր մը չոր հացի :

Մենք մեր բոյնը կ'ուզենք մեր հայրենի հողը, ուր թաղուած կը մնան մեր պապերու եւ հայրերու ոսկերոտիքը : Մենք արմատախիլ տունկեր չենք, մեր հայրենիքը կ'ուզենք : Կարելի է ժամանակ մը ժխտել արդարութիւնը, բայց կարելի չէ խափանել :

Կեցցէ արդարութեան եւ ազատութեան ոգին, կեցցէ յաւիտենական հայ ժողովուրդը :

ԼԵՒՈՆ ՏՕՆԻԿԵԱՆ

ՎԱՐԴԱՎԱՌԸ ՏԱՐՕՆԻ ՄԷՋ

●

Աւանդական սովորութիւնները խորա-պէս կապուած են մարդու սրտին հետ, դարճած տեսակ մը ժառանգութիւն : Անկարելի է որ մարդ կարենայ թօթափել ցեղային աւանդութիւնները, որոնք վառ կը պահեն ցեղային եւ ազգային ոգին դալիք սերունդներու մէջ :

Մեր հեթանոս նախահայրերը Վարդավառը կը տօնէին Վահէվահեանի խորհրդաւոր մեհեանին մէջ : Անոնք իրարու վրայ վարդ ու ծաղիկ կը թափէին եւ ճերմակ աղաւնիներ կը թռցնէին բազինին շուրջը :

Քրիստոնէական շրջանին Գրիգոր Լուսաւորիչը կը քանդէ այդ սքանչելի Մեհեանը եւ անոր տեղ կը հիմնէ Ս. Կարապետի վանքը : Այս անգամ Վարդավառի տօնին մեր քրիստոնեայ նախահայրերը փոխանակ վարդ ու ծաղիկի, Ջուր կը սրսկէին իրարու վրայ : Այսպէս չարունակուեցաւ մինչեւ մեր օրերը :

1915ին Յարդարար Թուրքը Վարդավառի տօնին, փոխան վարդ ու ծաղիկի, արիւնով ներկեց ամբողջ հայութիւնը եւ մասնաւորապէս մեր դժբախտ Տարօնը :

Անցեր է քառասուն տարի այդ սեւ թուականէն եւ Տարօնի ուխտի օրը դարձած է անմոռաց յիշատակի եւ յարդանքի օր :

Դժբա՛խտ Տարօն, արիւնաղանդ դը-ժոխքի վերածուեցաւ, երբ ամէն յատկութիւն ունէր դրախտ մը դառնալու համար, չնորհիւ իր քաջարի եւ չինարար զաւակներուն չարքաշութեան եւ աշխատանքին ...

Ան կրեց աննախընթաց սարսափներ : Տեղացաց ամէն տեսակ զրկանքներուն : Իր մորթին վրայ ընդունեց մահացու հարուածներ, տակաւ երբ կ'անձխուէր իր ընտրանին, համբերեց երբ կը խորտակուէր իր դարաւոր եւ անսպառ հարստութիւնը. բայց երբեք չկրցաւ համակերպիլ, երբ արիւնոտ ձեռք երկարեցաւ ընտանեկան սրբութենէն ներս : Բաժակը յորդած էր եւ ըմբոստացաւ քսնութեան դէմ, ձգեց տուն ու տեղ, դիւղն ու հարստանները եւ նետուեցաւ յեղափոխական վոթորիկին մէջ, ի սէր ազատութեան :

— « Ո՞ւր տեսնուած է որ խաղաղ գետ մը ձայն հանէ, երբ անոր մէջ չկան ժայռեր, խութեր եւ ուրիշ արգելիչ պատճառներ : Աչխարհի մէջ, ո՞ր օրէնքը կը թելադրէ, բնանջել ցեղ մը, ժողովուրդ մը, խեղդել ու մոռացութեան տալ անոր հերոսական մարտնջումները, անոր հեղեղած արիւնն ու անոր արդար դատը » :

Այս կսկիծը չվհատեցուց զինքը : Ան հաւատաց պատմութեան ու սիրով ծառայեց ազատագրական պայքարին : Եւ երբ կարծեց թէ յաջողած է, կայծակը պայթեցաւ...

Մի մոռնաք, սիրելի Տարօնցիներ, դուք քալ ցեղի մը չառաւիղն էք : Մեր նախնիքները մեզ կտակեցին հայրենիք ու ազատութիւն ու հաւատքը եւ մեզ պատուիրեցին անվթար պահել բոլոր սրբութիւնները : Մի մոռնաք որ մեր հայրենիքն ու բոլոր սրբութիւնները տակաւին Թուրքի կրունկ-ներուն տակ կը մնան :

Ալֆորվիլ — ՄԱՐԳԱՐ ԲԱՐԽԵԱՆ

ՏԱՐՕՆԻ ԲՆԱՋՆՋՄԱՆ ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

●

Առաջին անգամ չէ, որ մեր սիրելի «Ծառաչ»ը բացառիկ թիւեր կը նուիրէ մեր ազգային հերոսամարտներու եւ հերոսներու յիշատակին : Մենք, Տարօնցիներս, երախտապարտ ըլլանք «Ծառաչ»ին որ երբեք չի մոռնար մեր հերոսամարտներն եւ հերոսները, ամէն տարի արիւնոտ Վարդավառի առթիւ խմբագրական-ներ եւ բացառիկ թիւեր կը նուիրէ Տարօնի զարթօնքին եւ իր նահատակներու յիշատակին :

Փառք եւ պատիւ «Ծառաչ»ին :

Ո՞ր Տարօնցին սրտի խորունկ կսկիծով չի յիշեր այն մեծ ողբերգութիւնը որ սկսաւ 1915 Ցուլիս ամիսէն : Ապրիլեան եւ Ցուլիսեան մեծ եղեռնը, զոր յղացաւ եւ գործադրեց իթթիհատական կառավարութիւնը իր չանստակ Թալէաթով իր նախընթաց չունի պատմութեան մէջ :

Թէեւ քառասուն տարիներ անցեր են այդ արիւնոտ եւ մահաշունչ թուականէն ի վեր, սակայն յիշատակը թարմ է տակաւին, կարծես դեռ երէկ էր : Դեռ կը լսենք հազարաւոր մայրերու, հայրերու, քոյրերու, եղբայրներու, ծերերու եւ ծծկան մանուկներու ազիողորմ աղաղակներն եւ ճիչերը որ երկինք կը բարձրանային : Այդ քառմնելի օրերը, ոչ միայն անվթար եւ անջնջելի կը մնան մեր պատմութեան մէջ, այլ եւ օրէ օր աւելի կ'ահագնի աւելութիւնը եւ զայրոյթը արիւնոտ չարդարարին դէմ :

Հայջինջ Սարսափներուն քառասնամեակը քննութեան եւ ուխտի օր մըն է վերապրող Տարօն Տուրուբերանցիներուս եւ բոլոր տարագիր բարմութեանց համար : Զափանիչ ազգային դիտակցութեան : Մեր նահատակներու ջարդուփշուր ոսկորները յարդանքի կը հրաւիրեն մեզ անխոնջ ուր որ ալ գտնուինք եւ ինչ գաւանանքի ալ պատկանինք :

Ով Տարօնի հայրենազուրկ բեկորներ, դարձեալ արիւնոտ Վարդավառի տօնն է այսօր, Մշոյ Ս. Կարապետի ուխտի օրն է, մեր պաշտելի նահատակներու խաչե-

Ս. ԱՍՈՒԱԾՆԻ
ԵՕԹՆԱՄՍԵԱՅ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ
(1915 ՄԱՐՏԷՆ – ՕԳՈՍՏՈՍ)
(Հատուածներ)

●

ՄՄԲ.— Սասունցի Մուշեղ հետեւեալ ճեւով կը պատմէ վերջին օրհասական պայքարը, Ռուբէնի Յուշերուն մէջ.—

Ռուբէն Սասուն հասնելուն, անմիջապէս հրահանգեց հին Ֆեթայիներու եւ իշխաններու ժողով գումարել :

Այս պատմական ժողովին ներկայ էին, — Կորիւնը, Մջոն, Փեթարայի Մանուկը, Սիմալի Մանուկը Կէլէկուզանցի Հէս Կիրակոսը, Մօրուք Կարօն, Ղազարը, Զօլոն, Գալուստ Սասունին, Սէմալի Իշխան Մանուկը, Սասունցի Մուշեղը եւն. :

Ռուբէն լայն զեկուցում տուաւ ընդհանրապէս կացութեան մասին : Պարզեց այն հատկանական ծրագիրները որ ունի Թուրք կառավարութիւնը հայութեան վերաբերմամբ : Արդէն հալածանքներն ու տեղահանութիւնները սկսած են : Ռուբէն պատմական փաստեր յիշատակեց՝ անցեալի ռուսեւթուրք պատերազմներէն : Բացատրեց թէ ինչպէս, ռուսական բանակին յառաջխաղացումներն ու նահանջները հայ ժողովուրդը անցեալին մէջ մասնած են ծանր կացութիւններու : Նոյն վիճակը կրնայ կրկնուիլ : Ներկայ մեր օրերը չատ աւելի ծանր են, քան անցեալի պատմական այդ չրջանները, այժմ ամբողջ աշխարհը բռնկած է եւ Թուրքը պատեհութիւնը եկած պիտի համարէ բնաջնջելու մեր ժողովուրդը : Երեք ճամբայ ունինք, ըսաւ Ռուբէն, առաջինը ձեռնածալ նստիլ եւ սպասել որ Թուրքը դայ ու ոչխարներու նման կոտրէ մեր վիզը, երկրորդը այն է որ մենք հաւաքենք մեր ուժերը եւ ըլլանք նախայարձակ, իսկ երկրորդը ինքնապաշտպանութիւն է, ազատութիւն կամ մահ նչանաբանով, կամ բախտը կ'ունենանք, կովկասէն եկած ուժերը դիմաւորելու, եւ կամ կ'իյնանք պատուաւոր մարտով :

Ռուբէնի այս կարճ խօսքերէն վերջ, ներկաները չատեր արտայայտուեցան : Թուրքին վիզ երկարելուն՝ ի հարկէ ոչ ոք համաձայն չէր, երկրորդ միջոցը վեր էր մեր կարողութենէն : Անհրաժեշտ գէնքի պաշարը չունէինք նախայարձակ ըլլալու համար : Մեզ կը մնար ընտրել երրորդ ճամբան, այսինքն գիմել ինքնապաշտպանութեան, ժամանակ չահիլ, ու հակառակ պարագային՝ իյնալ ազատարդու պէս :

Թուրքը ողջերլու մասին ոչ մէկը չէր նուեցաւ կարծիք յայտնող, որովհետեւ այդ ուղղութեամբ բոլոր միջոցները սպառած էին : Մշոյ դաշտի եւ Սասնոյ ժողովուրդը պատերազմի առաջին օրէն օժանդակած էին կառավարութեան, բանակին հայթայթած էին պարէն եւ կենդանիներ, տրամադրած էին չալակաւորներ, դրամ, վերջապէս ամէն միջոց գործածուած էր կառավարութեան վստահութիւնը չունենալու համար, սակայն անօգուտ : Տարօնի եւ Սասնոյ ժողովուրդին ներկայացուցիչները լաւ կը ճանչնային Թուրքին նկատրաղիրը, ու գիտէին որ Թուրքը վարժուած է դինք կերակրող ձեռքերը կտրել :

Ֆեթայիներն ու իշխանները սովորութիւն չունին երկար բարակ վիճելու, ժողովրդական խնդասութիւնը զանազան առնչորդած է միշտ գործնականին : Ժողովին ուրիշ բան չէր մնար ընելիք, եթէ ոչ անցնիլ աշխատանքներու բաժանման ու պատրաստուիլ ինքնապաշտպանութեան :

Առաջին առթիւ կը կատարուին դիրքերու գլխաւոր բաժանումները : Սասնոյ ընդհանուր ճակատը եօթը գլխաւոր պաշտպանութեան դիծերու կը վերածուի :

Թուրքերը իրենց առաջին բուռն յարձակումներու չփոթին օգտուելով, յաջողած էին լեռնային թնդանօթներ տեղատրել Ալիանցոց լեռնամասին վրայ : Ասիկա իրական վտանգ մըն էր Սասնոյ ինքնապաշտպանութեան վրայ : Ալեանը կ'իշխէր կէլէկիւզանի վրայ : Առաջին ռմբակոծու-մը ցոյց կուտար որ վտանգուած էին նաեւ Անտոքի փէչերուն վրայ գտնուող դիրքերը :

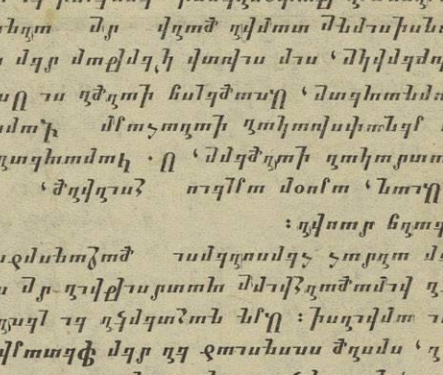
Մեր այդ ճակատին վրայ կը գտնուէին Շէնիքի Պօղոսին, Սէմալայ տէրտէրին, Գրգէի տան Վարդանին եւ Ղազարին խումբերը : Այդ չրջանին մէջ կը գտնուէր նաեւ խմբապետուհի Ռըզկն իր կանանց խումբով :

Ռուբէն կը նկատէ որ ռմբակոծումը նաեւ բարոյապէս կը ճնշէ ժողովուրդը, ուստի կ'որոշէ յարձակիլ թնդանօթներուն վրայ ու գրաւել զանոնք : Այս յարձակումին ծրագիրը ի գլուխ բերելու համար բացի չրջանի յիշատած խումբերէն, կը բերուին նաեւ Զօլոյի եւ Մօրուք Կարապետի խումբերը : Ռուբէն կռուող ուժերը կը բաժնէ երկու թեւի : Շէնիքի Պօղոսը չրջանի ուժերուն հետ պիտի առաջանայ Մխիթարայ Դուռէն ու պիտի մտնէ Մը-ճէղայ աղբիւրը, իսկ ինքը Զօլոյին ու Մօրուք Կարապետին հետ պիտի բռնէ Ալեանոցոց ճորէն մինչեւ գագաթը : Այս երկու թեւերուն գործն ալ չափազանց դժուար էր ու մեծ զգուշութիւն կը պահանջէր : Թուրքերը ոչ միայն բռնած են Ալեանի լեռը, այլեւ գրաւած են Մխիթարայ եւ Մըճէլայ գագաթները :

Բոլոր խումբերն ալ ճամբայ կ'իյնան իրիկնադէմին : Գործողութիւնը գլուխ պիտի գայ գիշերով : Լեռներուն ու ձորերուն մէջ ցրուած Թուրքերուն հաչիւը կարելի եղած չափով պիտի մաքրուէր լրեռելեայն : Առաւելապէս դաշոյնն ու սուրն էին որ գործ պիտի տեսնէին, ծայրայեղ պարագային միայն պիտի գիմուէր հրացանի : Խումբերը պէտք է չարժուէին չատ արագ, նշանակուած վայրերուն մէջ պէտք էր իրար գտնէին անունք ամէն գնով : Որոշուած էր գիշերուան յատուկ կարգախօս, այդ կերպով միայն հնարաւոր էր թշնամիէն գանազանուիլ : Մեր տղոցմաւելութիւնն այն էր որ հարազատ միջավայրի մը մէջ պիտի գործէին : Բոլորն ալ կը ճանչնային այդ լեռներուն վրայ

ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ ՎԱՀԱՆԻ ՏԱՂԱՎԱՐ

*

ՀՈՒՅՆ – ՎԱՀԱՆ
(ցուզմաեան հաւգրմը)

1915 Նոյեմբեր Տրօշի տուած ընդունելութեան ժամանակ։

... Ամէն ինչ պատրաստ էր Տրօշի ընդունելութեան համար։ Ամէն ինչ պատրաստ էր նաեւ ինձ համար։ Ես պիտի ներկայանայի Տրօշին, որպէսզի ստանայի իմ հրամանագիրը։ Ես նշանակուած էի Տրօշի կայազօրի հրամանատարի օգնական

ՀԱՅԿ. ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՑԻ
58րդ տարեդարձին առթիւ
Նաւթլի անտառին մէջ, Յուլիս 24 կիրակի :

*
**

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Վալանսի մէջ կը տօնուի Յուլիսի 24ին, կիրակի ամբողջ օրը, Սէն Փէրէի մայրապետներու օդասուն անտառին մէջ :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

*
**

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Խանասորի արշաւանքի 58րդ տարեդարձի առթիւ կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Տէսինի կոմիտէին կողմէ : 24 Յուլիս կիրակի առաւօտեան մինչեւ երեկոյ, Տէսինի ծանօթ զովասուն պուրակին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին : Երգ, պար, նուագ եւն. : Հաճելի ժամանց մը բոլորին համար : Ճոխ պիւֆէ, մատչելի գիներով :

Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր :

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիին :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ԴԻՒՑԱԶՆԱԿԱՆ ՈՒՐՖԱՆ ԵՒ ԻՐՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐԸ»

1500 էջ, պատկերազարդ եւ բազմակողմանի բովանդակութեամբ : Գինը 2800 ֆրանք, թղթատարի ծախքով 3000, դէղեկ եւ լաթակազմ : Նախընտրելի է վճարումը կատարել կանխիկ, ղրկելով հասցէն, դիրքը ստանալու համար ուղղակի Պէյրութէն :

Ֆրանսայի, Պելժիոյ, Հոլանտայի, Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ այլ երկիրներու համար ղրել :—

Issayan, 38, Rue du Ménil, Asnières
Seine France

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ մաքուր ֆօնֆէֆսիօն կարող գործաւորուհիներ պլուզօն, փանթալոն, կիներու համար բարակ քօթոնատ ապրանքներ, ժիւփ, թապլիէ, fորսաժ : Դիմել՝ Յովհաննէս Նիկողոսեանի՝
25, Cours Richard Vitton, Lyon (Montchat)

ՄԱԽՈՒ Է COTE D'AZUR

Մախու է մեկնումի պատճառով կօշիկի արհեստանոց մը բոլոր կազմածներով, բը – նակարանով եւ պարտէզով : Ապահով գործ չատ լաւ յաճախորդներով : Մանրամասնութիւններու համար ղրել «Յառաջ»ի Մ. սկզբնատառով :

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՑՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ :

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60(Poste 89)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱՒԱՆԱՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՔՍԱՆՀԻՆԴԱՄԵԱԿԻՆ ԱՒԹԻԻ

ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐ

Ֆ. ՅԱՆԿ

Նախորդ գումար	650·000
Զէօրէֆճեան եղբարք	5·000
Տէր եւ Տիկին Թ. Շամշոյեան	2·000
Պ. Գեղամ Մերիկեան	2·000
Տէր եւ Տիկ. Ե. Միքայէլեան	3·000
Պ. Սիմոն Գասպարեան	2·000
Պ. Լեւոն Պապոյեան	1·000
Պ. Սեճեֆ. Սահակեան	2·000
Պ. Յար. Սէֆէրեան	1·000
Տիկ. Լիւսի Կարապետեան	1·000
Պ. Վահէ Գալէնտէրեան	1·000
Պ. Աբգարեան	1·000
Պ. Սուրէն Պոշնաֆեան	1·000
Պ. Թորոս Պոշնաֆեան	1·000
Այրի Տիկին Քասմասեան	1·000
Տէր եւ Տիկին Սերժ Սարգիսեան	500
Պ. Ա. Պետրոսեան	500
Պ. Յ. Անդրէասեան	500
Պ. Գրիգորեան	300
Պ. Զարեհ Կորկիսեան	500
Ընդհ. գումար	676·300

ՇԱՆՕԹ.— Ինչպէս կ'երեւայ մեր հրատարակած ցանկերէն, հանդանակութիւնը յառաջ կը տարուի մեծ թափով :

Շրջուն խումբեր կը գործեն եւ դեռ պիտի գործեն ամէն Չայու դուռ :

Անոնք որ զանազան պատճառներով չեն կրնար հանդիպիլ հանդանակիչ խումբե – րուն եւ սակայն կ'ուզեն իրենց նուէրները տալ, թող բարեհաճին դիմել հետեւեալ հասցէին. —

Ohanès Hatzakordzian
15, Rue Longue des Capucins,
Marseille

Հարաւային Ֆրանսայի բոլոր հայաշատ կեդրոններուն մէջ հաւաքուած գումար – ները նոյնպէս կրնան ղրկուիլ վերոյիշեալ հասցէին :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԿՐԸՆՈՂԸ.— Ընկերուհի Վարդանոյշ Օնպաշեան իր խորին շնորհակալութիւն – ները կը յայտնէ Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւ – ղին եւ Հ. Յ. Դ. Կոմիտէին, ու նաեւ բո – լոր անոնց, որոնք, անձամբ, նամակով, հեռագրով, ծաղկեպսակով կամ փոխան ծաղկեպսակի նուէրներով իրենց ցաւակ – ցութիւնները յայտնեցին, իր ամուսնոյն՝ ընկեր Յարութիւն Օնպաշեանի կսկծալի մահուան առթիւ :

Ընկերուհին իր սիրելի ամուսնոյն յիշա – տակին երկու հազար ֆր. կը նուիրէ Ֆ. Կ. Խաչին զպրոցին, հազար ֆր. եօթ – նեղբայրեան կոմիտէին, երկու հազար ֆրանք ալ իր ողբացեալ ամուսնոյն ամե – նասիրելի «Յառաջ»ի բարգաւաճման :

× Ֆ. Կ. Խաչի Սէն Ժէրոմի մասնա – ճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է Տոքթ. Սիվրիհիսարլեանէ հազար ֆր. Օր. Ժամկոչեանի նշանախօսութեան առթիւ :

*
**

ԼԻՈՆ.— Այրի Տիկին Մարի Գալուստ – եան եւ զաւակները խորին շնորհակալու – թիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, նամակով, հեռագրով կամ ծաղ – կեպսակներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուսինին եւ հօր՝ Խաչիկ Գա – լուստեանի մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 2ին, Կրանժ Պլանշ հիւան – դանոցը, 38 տարեկանին մէջ :

ՁԱՇ Ի ՊԱՏԻՒ ԵՂԻՇԷ ԱՐՔ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ

Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանէն կը խնդրեն ծանուցանել թէ ընդունելութիւն մը (ճաշ) կազմակերպուած է ի պատիւ Ե – րուսաղէմի պատր. տեղապահ եւ Ամե – նայն Հայոց Կաթող. տեղակալ Եղիշէ արք. Տէրտէրեանի, յառաջիկայ երեք – շաբթի, 19 Յուլիս, ժամը 7·30ին : Արձա – նագրութեանց եւ մանրամասնութիւններ – ուն համար դիմել եկեղեցւոյ դիւանա – տունը :

ՁԱՇ՝
Pavillon Dauphine, descendre
à la Porte Dauphine.

Մատչելու մասնակցութեան 1700 ֆր. :

ՎԱՐԴԱՎԱՌԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, Վարդավառի տօնին առ – թիւ պիտի մատուցուի հանդիսաւոր քա – ռաձայն Ս. պատարագ Փարիզի Ս. Յով – հաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ :

Պիտի պատարագէ եւ քարոզէ՝ Երու – սաղէմի պատր. տեղապահ եւ Ամենայն Հայոց Կաթող. տեղակալ ամենապատիւ ՏԷՐ ԵՂԻՇԷ ԱՐՔ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ :

Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը :

(Դիւան Հոգաբարձութեան)

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

ԿՐԸՆՈՂԸ.— Յ. Օնպաշեանի եւ Տիկնոջ Սպենչեանի մահուան առթիւ Պ. Զաւիկ – եան կը նուիրէ, փոխան ծաղկեպսակի, երկու հազար ֆրանք կապ. Խաչի մասնա – ճիւղին, երկու հազար ֆր. Ֆ. Կ. Մ. դպ – րոցին եւ հազար ֆր. «Յառաջ»ի բարգա – ւաճման համար :

*
**

× Փարիզէն Տէր եւ Տիկին Ղ. Գալուստ – եան հազար ֆր. կը նուիրեն «Յառաջ»ի բարգաւաճման համար, ընկեր Յ. Օնպաշ – եանի եւ Տիկ. Ա. Սպենչեանի մահուան առթիւ : (Կրընոպլը), փոխան ծաղկեպը – սակի :

*
**

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Զարմայր Ալիքսանեան ընտանիքը իր սիրելի բարեկամ՝ Ստեփան Մարկոսեանի յիշատակին երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ կարմիր Խաչի օգուտ – խութեան կայանին :

Ստանալ «Յառաջ»էն :

ԳՐԱՏՈՒՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

46, Rue Richer, Paris (9).
C. C. P. Paris 3630-66
Tél.: PROvence 64-90

Նոր հրատարակութիւններ

ՀԱՑՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Հրանդ Փասդրմաճեանի, Քննս. Է Թարգմ. Մ. Իշխան, Ա. հատոր, (սկիզբէն մինչեւ Կիլիկիոյ Թագաւորութեան անկումը), մեծադիր 325 էջ, Հրատ. « Համազգային »ի Պէյրութ 1954 700

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ, Դերենիկ Ճիլմէճեանի (Դպրոցական կեանքը, Անտիպ նամակներ, Գրականութիւնը), Մատենաշար «Ցու – սաբեր, 1955, կազմուած 700

ՍԻՄԱՆԹՕ (Հոգեւարքի եւ յոյսի Ջահեր, կարմիր լուրեր բարեկամէս, Հայրենի հրաւէր, Սուրբ Մեսրոպ) Լեվան Հրատ. Պէյրութ, 1955 500

ՀՈՄԵՐՈՍԻ ՈԴԻՍԱԿԱՆԸ «Համազգային»ի մանկապատանեկան մատենաշար (4 գրքոյկ) 400

ՀՈՄԵՐՈՍԻ ԻԼԻԱԿԱՆԸ (3 գրքոյկ) 300

Հերակլէսի բաջագործութիւնները 100

Կուլիվէրի ճամբորդութիւնը (2 գրքոյկ) 200

— ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ —

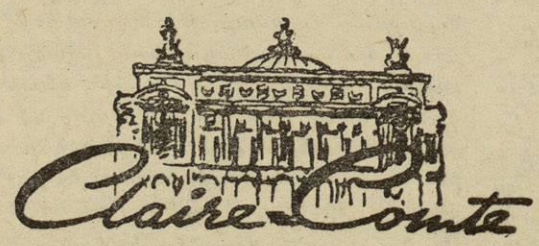
Հերթական դասախօսութիւնը, այս երեկուընուան իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին, կը Քատէ սրճարանին վերնայարկը, մեթրօ Քատէի դիմաց :

Կը խօսի ՍՏԵՓԱՆ ՏԻՒՐԱՆ :

Նիւթ՝ Նախորդ դասախօսութեան շա – րունակութիւն :

Կարծիքներու փոխանակութիւն եւ հա – ճելի անակնկալներ : Մուտքը ազատ է :

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

17 BL. DES CAPUCINES

(Face au CAFÉ de la PAIX)

Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն նկատի ունենալ :

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔՏՈՒՆԸ

բու, ղեռուէեան, մշակոյթի եւ խաղաղ դարգացման համար : Կ'ուզենք հաւաքա – կան ապահովութեան դրութիւն մը ևրս – պայի մէջ : Դրութիւն մը որուն կարենան մխանալ ուրիշ պետութիւններ եւ որ փա – րատէ երկիւղը : Պետութեանց ընկերային եւ քաղաքական կարգուսարքի տարբերու – թիւնները կը վնասեն յարաբերութեանց, բայց մենք կը կարծենք թէ պէտք չէ խանգարեն իւրաքանչիւր երկրի համակե – ցութիւնը, քանի որ այդ կարգուսարքը ներքին խնդիր է իւրաքանչիւր երկրի հա – մար : Ոմանք կը կարծեն թէ դրամատի – կան կարգուսարքը շատադոյն է քան համայնավարութիւնը : Մենք համոզուած ենք թէ համայնավարութիւնը աւելի լաւ է քան դրամատիրութիւնը. բայց այս բա – նավէճը չի կրնար լուծուիլ բռնի ուժով կամ պատերազմով : Բազմաթիւ առկախ հարցեր կան այսօրուան աշխարհին մէջ. բայց մենք կը կարծենք թէ անոնք կրնան քննուիլ սեղանի մը չուրջը : Կ'ըսեն թէ դէշ խաղաղութիւն մը աւելի լաւ է քան պատերազմը : Մենք այդպէս չենք կար – ծեր : Մեր կարծիքով, ժողովուրդները պատերազմի վախէն փրկելու համար պէտք է փնտռել միջազգային ճշմարիտ համաձայնութիւն մը եւ իսկապէս ա՛յդ է մեր առաքելութեան նպատակը ժընեւի մէջ : Միամտութիւն պիտի ըլլար կարծել թէ պիտի կրնանք ժընեւի մէջ կարգադրել բոլոր առկախ հարցերը : Եթէ միւս բոլոր պատուիրակութեանց անդամները բարի կամեցողութիւն ցոյց տան, կրնանք դժել խաղաղութեան ճամբան, հասարա – կաց լեզու մը գտնել եւ հիմք մը դնել այդ խնդիրները կարգադրելու համար : Ան – հրաժեշտ է մեծ ճիգ մը : Խորհրդային պատուիրակութիւնը կը խոստանայ այդ – պիսի անկեղծ ճիգ մը » :

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ֆրանսայէ, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգնե – րու արտաքին նախարարները վաւերացու – ցին իրենց մասնակիցներուն տեղեկագի – րը, կարդ մը սրբագրութիւններ կատա – րելով : Պ. Փինէ (Ֆրանսա) այս առթիւ, պատասխանելով զանազան հարցումնե – րու, ըսաւ թէ «անկարելի է որ բան մը դուրս չկայ այս խորհրդաժողովէն : Հին առած մը կ'ըսէ. — «Կամենալը կարե – նալ է » :

× Անգլիոյ վարչապետը վերջին տե – ղակցութիւն մը ունեցաւ Զըրչիլի հետ :

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, ռումբ մը պայթեցաւ Քազապլանքայի մէկ սրճա – րանին մէջ : Ուրիշ ընդհարումներ ալ տե – ղի ունեցան ուրբաթ օր : Սպաննուեցան եօթը, վիրաւորուեցան 25 հոգի : Բարե – բախաբար կարելի եղաւ անկարգութիւ – նը զսպել, մարզպանին միջամտութեամբ :

Հինգշաբթի օր խռովարարները կառքի մը մէջ դնելով ռումբը, քշած էին դէպի այն սրճարանը ուր Եւրոպացիները Յու – լիս 14ը կը տօնէին : Անմիջապէս վերջ Եւրոպացիներ յարձակում գործեցին խա – նութներու վրայ : Խռովութեանց ընթաց – քին խումբ մը ցուցարարներ մտան Լրա – տպէտ Շարլ Լըկոանի բնակարանը : Այս փարիզեան փաստաբանը, որ յաճախ պաշտպանած է մարոքցի ահաբեկիչներու դատը, առճանակը պարպեց, սպաննե – լով ցուցարար մը եւ վիրաւորելով 2հոգի : Ոստիկանութիւնը օգնութեան հասնելով ձերբակալեց փաստաբանը :

Մարզպանը հարկադրուեցաւ պաշար – ման վիճակ հաստատել :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ճեպընթացը (Սէնթլոն) դիմէն դուրս ելաւ Առպուայի փապուղիէն անցած առեն : Քսան հոգի վիրաւորուե – ցան :

ԿԻՊՐՈՍԻ կառավարիչը հրամանագիր մը հրատարակեց, ահաբեկումները խա – փանելու համար : Պիտի ձերբակալուի ո՛վ որ կասկածելի համարուի :

ՍՐԸՆԹԱՑ ԿԱՌՔ ՄԸ ՄԱՑԹԻՆ վրայ բարձրացաւ Քուրնէօվի մէջ եւ ծառի մը զարնուելով չախչախուեցաւ : Երեք ուղե – ւորներէն Ռիչար Ուրպարեան ? 22 տարե – կան, մեռաւ քանի մը վայրկեան վերջ, միւս երկուքին Դանիէլ Սաչաքճեան, 29 տարեկան (Արնուվիլ), եւ Մոռիս Կոքէն, 22 տարեկան ծանրապէս վիրաւորուեցան :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ.— Ուրբաթ իրի – կուն առաջին անգամ Մոնաքօ հասաւ Ֆրանսայի Ժեմինիանի : Ընդհանուր դա – սաւորման գլուխն է միչտ Ա. Ռոլան, երկրորդ՝ Քոնտառա, երրորդ՝ Պոպէ, 4րդ Կօլ : Մէկ օր հանդիստէ ետք (չարաթ) կի – րակի օր մրցորդները կը մեկնին Մարսէլ (10րդ հանդրուան) :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 19 ՅՈՒԼԻՍ • MARDI 19 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7727 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3138

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹ ՄԸ

•

Երէկ, երկուշաբթի, 18 Յուլիս քաղաքացի Զորս Մեծերու խորհրդաժողովը, ժընեւի մէջ։

Իրաւամբ չատ կարեւոր կը համարուի այս խորհրդակցութիւնը, տասը տարուան հակաճառութիւններէ վերջ։

Կլիման բարեխառն է այժմ, ինչպէս կը յայտնէին ժողովէն առաջ խօսուած ճառերն ալ, մանաւանդ մասնաւորապէս մառեչալ Բուլկանինի վերջին յայտարարութիւնը եւ նախագահ Այզընհաուըրի ճառը, որ յատկապէս կը յիշէր զայն։

Միւս երկու Մեծերն ալ, Ֆրանսա եւ Անգլիա, յուսալից տրամադրութիւններ յայտնեցին, իրենց վարչապետներուն բերնով։

Մթնոլորտը կընայ տաքնալ կամ պաղել, վիճաբանութեանց ընթացքին։

Խնդիրը այն է որ, այս անգամ բոլորն ալ կ'ուզեն արտակարգ ճիգ մը փորձել, եզրակացութեան մը յանգելու համար։

Ինչպէս դիտել կուտար Մ. Միւնթեան վարչապետը, միամտութիւն պիտի ըլլայ կարծել թէ պիտի կրնան լուծել բոլոր առկախ հարցերը։

Միւներն ալ դիտեն որ մեծագոյն յաջողութիւնը չհասած պիտի ըլլան, եթէ կարենան ճամբան հարթել, վիճելի խնդիրները ներու լուծման համար։

Արդարեւ, լաւագոյն ելքը դտած պիտի ըլլան, եթէ յաջողին վերահաստատել փոխադարձ վստահութիւնը, որ չատոնց խախտած է, թունաւորելով միջազգային յարաբերութիւնները։

Այզընհաուըր յատկապէս կը յիշեցնէր թէ մեծագոյն խնդիրն է «վերջ տալ ան հանգստութեան, կասկածամտութեան եւ անվստահութեան մթնոլորտին»։

Բուլկանին ալ կը չեշտէր.— «Մենք կ'ուզենք առաւելագոյն վստահութիւն, դրական գործակցութիւն եւ փոխադարձ հասկացողութիւն ազդերու միջեւ»։

Ի հարկէ այս բաղձանքները փորձութեան պիտի ենթարկուին, երբ սկսին բուն վիճաբանութիւնները։

Ամէն պարագայի մէջ, չատ դօրաւոր է նոր ջրջան մը բանալու տրամադրութիւնը։

Այս հաշտարար ոգին է որ տարբերու թիւն մը կը դնէ ժընեւի ժողովին եւ նախընթաց խորհրդաժողովներու միջեւ։

Ամէնքն ալ հրապարակաւ կը խոստովանին թէ ժողովուրդները խաղաղութիւն կ'ուզեն։ Ուրեմն, պէտք է ճիգ մը փորձել, ապահովելու համար խաղաղութիւնը։

— « Խաղաղութեան այս ընդհանուր քաղաձիքը ահեղ ուժ մըն է այս աշխարհիս մէջ եւ կը կարծեմ թէ բոլոր ֆաղաքական առաջնորդները կ'ըմբռնեն զայն»։ (Այզընհաուըր)։

Բուլկանին եւս կը ծանրանար նոյն կէտին վրայ, անհրաժեշտ դանելով «միջազգային ճշմարիտ համաձայնութիւն մը, ժողովուրդները պատերազմի վախէն փրկելու համար»։

Այս հաշտարար տրամադրութիւնները բաւակա՞ն են, ապահովելու համար խորհրդաժողովին յաջողութիւնը։

Մ. Նահանգներու նախագահը իր ճառին մէջ կը յիշէք քանի մը հիմնական խնդիրներ, որոնք յայտնապէս կը պղտորեն միջազգային յարաբերութիւնները։

Այդ խնդիրներէն մէկը՝ սպառազինու թեանց կրճատումը համաբելով, կը յիշէր Երկրորդը, արբանեակ պետութեանց պարագան։

— « Երբեմն հպարտ ժողովուրդներու քոյլ չի տրուիր կազմել իրենց սեփական վարչաձեւը, ազատօրէն որոշուած՝ իրենց կողմէ եւ ազատօրէն ընտրուած անհատներու դեկավարութեամբ »։

Ամերիկեան ձերակոյտին մէջ ալ այս իմաստով բանաձեւ մը քուէարկուած էր, անցեալ չաբթու։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ ԲԱՑՈՒԵՑԱՒ

•

ԽՈՐՀՐԴԱԺԻՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԱՐՉԱՊԵՏ Է. ՓՈՒԻ ՄՈՏ

Մինչ ամբողջ աշխարհ անձկութեամբ կը սպասէ թէ ինչ արդիւնքներ պիտի հաղորդուին «աշխարհի մէկ չաբթուան մայրաքաղաքէն», ինչպէս կը յորջորջուի այժմ ժընեւ — չորս վարչապետներու ժողովին առաջին նիստը տեղի ունեցաւ երէկ, երկուշաբթի, առաւօտեան ժամը 10ին։ Մակի ընդհ. քարտուղարը ժողովականներուն սեղանները կը դասաւորէր։

Ինչպէս զանազան ելոյթները եւ նչանակալից դէպքերը հետեւիլ կուտային վերջերս, համդիպումը կը սկսի լաւատեղեակ մթնոլորտի մը մէջ։ Կան յոյսեր միջազգային կացութեան բարւոքման մասին, որովհետեւ «երկու խմբակցութիւններուն բռնած դիրքը տարբեր է հիմա քան ինչ որ էր քանի մը ամիս առաջ», ինչպէս կը յայտնեն լաւատեղեակ շրջանակները։ Թէեւ իրազեկները կը կարծեն թէ այս «պատմական չաբթուան» դարձ ժամանակամիջոցին մէջ կարելի չէ առկախ խնդիրներուն հիմնական լուծում մը դտնել, սակայն չատ հաւանական կը նկատուի որ ընդհանուր գծերու մասին համաձայնութիւն մը բաւական լայն բացուած դուռ մը դառնայ ապագայ արդիւնաւոր բանակցութեանց համար։ Այս պատճառով Պատմութեան մէջ արդէն անկիւնադարձ մը եւ նոր դլուխ մը կը նկատեն ժընեւի համդիպումը։

Նախագահ Այզընհաուըր, որ ունի պետութեան վարիչի եւ կառավարութեան պետի դոյդ հանդամանքները, կը նախադահէ առաջին նիստին։ Իր բացման ճառէն եաք, ուր պիտի պարզէ համառօտ կերպով ամերիկեան տեսակէտը, հերթով պիտի խօսին Ֆրանսայի վարչապետը, Ե. Փոռ, Անգլիոյ վարչապետը Սըը Էն Թընի Իրլն, եւ ի վերջոյ Մ. Միւնթեան վարչապետ մառեչալ Բուլկանին։

Այս համապատասխանին բացումէն եաք, բո՛ւն աշխատանքները պիտի սկսին կէս օրէն եաք՝ երկրորդ նիստին ընթացքին։

Իսկ կէսրակի օր պատուիրակութիւնները մեհնդոտ դործունէութիւն մը ցոյց տալին, մանաւանդ արեւմուտքի «երեք Մեծերը»։ Մինչ մառեչալ Բուլկանին ժը նեւ հասնելով կէսրակի առաւօտ կարճ ճառ մը կը խօսէր օդակայանէն ուր կը հասատէր իր նախորդ յայտարարութիւնները, նախագահ Այզընհաուըր Ներկայ կը պատուէր ժընեւի ամերիկեան եկեղեցիին ծխականարութեանց։ Կէս օրէն եաք, Բուլկանին վրան բաց ինքնաչարժի մը մէջ պատյտ մը կատարած է Լէմանի ափին, եւ մեծ հետաքրքրութեամբ հետեւած ղողանջող ցողներու բազմութեան որ ջուրը թափած էր տաքերու պատճառով։ Իսկ նոյն պահուն Մոլոթով, իր խնդրանքին վրայ տեսակցութիւններ կ'ունենար արտաքին միւս երեք նախարարներուն հետ։ Երեկոյեան, նախագահ Այզընհաուըր կը տեսնուէր Է. Փոռի եւ Սըը Էնթընի Իրլնի հետ, որոնց կ'ընկերանային արտաքին նախարարները։ Նախ երկկողմանի կարծիքի փոխանակութիւններ տեղի ունեցած են — Ֆրանսա — Ամերիկա, Անգլիա — Ամերիկա — յետոյ միասնաբար երեք վարչապետներու մասնակցութեամբ։

Օրուան վերջին եւ կարեւոր դէպքն էր Ֆրանսական պատուիրակութեան սաքած ընդունելութիւնը, ի պատիւ խորհրդային պատուիրակութեան բոլոր վարիչներուն, որոնց կարգին՝ մառեչալ Ժուկովը։

Ճաշէն եաք, ջերմ մթնոլորտի մը մէջ, կարծիքի փոխանակութիւններ տեղի ունեցան, որոնց ընթացքին, լաւատեղեակ շրջանակներու համաձայն, վարչապետ Փոռ չեչտեց մանաւանդ երեք խնդիրներ։

— Գերմանիոյ միացում։

— Ընդհանուր եւ միասնական ապահովութեան դրութիւն։

— Զինաթափութիւն։

Մասակցութիւններուն իր դործօն մասնակցութիւնը բերաւ Մ. Միւնթեան համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղար Խրուշչեւ։ Իսկ վարչապետը, Բուլկանին, մանրամասնութիւններ խնդրեց Է. Փոռի ծրագրին մասին։ Ինչպէս դիտէք Ֆրանսայի վարչապետը պիտի առաջարկէ դինաթափութեան չնորհիւ խնայուած դումարներէն մաս մը յատկացնել միջազգային հիմնադրամի մը, յատկացնել երկիրներու օժանդակութեան համար։ Թէեւ Բուլկանին չէ արտայայտուած արտաքին բացատրութիւններուն մասին, սակայն դիտել կուտան թէ լաւ նչան մըն են այն բաժակաճառերը որ

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱԼ ՉՄՆԱՅ...

Ցխուր, չափազանց տխուր պատմութիւն մը Պիվերէճ (Կարտան)։

Դրողը բահանայ մըն է, եւ կ'ուզեմ հաւատալ թէ բուն իրականութիւնն է որ կը ներկայացնէ։

Յուլիս 8ին Մարսէյլի այդ գիւղին մէջ դասախօսութիւն մը կը կատարէ Արտակ վարդապետ, պարզելով Հայ Եկեղեցւոյ դերը, իբրեւ ազդակ ազգապահպանման։

Դասախօսութենէն վերջ խօսք առնելով, Հայկազուն բահանայ թախանձագին կը խնդրէ որ ներկաները առժամեայ մարմին մը կազմեն, որպէսզի գրաղի եկեղեցւոյ եւ դպրոցի գործերով, եւ մանաւանդ պզտիկներու հայեցի դաստիարակութեամբ։

Այս առթիւ կը պատմէ թէ 3–4 տարիէ ի վեր կարելի չեղաւ այդպիսի մարմին մը կազմել։

Ու կը պաղատի, փղձկելով.

— « Վէրքը չատ խոր է. ես դիչերները չեմ կրնար քնանալ, դուք ինչպէ՞ս կը տեսնէք եւ չէք դղար։ Ի սէր ազդութեան, սթափինք, քէն ու տեւելութիւն մէկդի դնենք, մեր բիւրաւոր հերոսները անէծք պիտի կարդան մեզի։ Գոնէ հինդ հոդիանոց առժամեայ մարմին մը կազմենք...»

Ժամանակին Սերովբէ Ծ. վ. Մանուկ – հանէն ալ խնդրած են որ միջամտէ, «դարման մը գտնելով այս 150 – 160 ընտանիքներէ բաղկացած գաղութին ցաւերուն»։

— Կարելի չեղաւ, կ'ըսէ բահանան, բարի Սամարացի մը փնտռելով։

Իր խնդրանքին վրայ, Արտակ վարդապետ ալ կոչ մը կ'ուղղէ, որպէսզի առժամեայ մարմին մը կազմեն։

Թղթակցութենէն կը հետեւի թէ այս կոչն ալ ապարդիւն անցած է։

Այսպէս, ուրեմն, 750 – 1000 հոգինոց գաղութի մը մէջ հինգ հոգի չի գտնուիր, մարմին մը կազմելու, դպրոց եւ եկեղեցի պահելու, եւ գոնէ իրենց զաւակները այլասերումէ փրկելու համար։

Երիտասա՞րդ ալ չմնաց այս երանելի գաղութին մէջ, որ երբեմն կը պարծենար իբրեւ եկեղեցասէր եւ հայրենասէր։

Տուն – տեղ շտկելով ամէն բան մոռացա՞ն, թէ ժամանակէն առաջ ծերացան։

Ի՞նչով պիտի կրնան ծառայել հայրենիքին, երբ ամբողջ սերունդ մը կը հալի, կ'օտարանայ սրընթաց, իբրեւ հետեւանք իրենց անտարբերութեան, ծուլութեան կամ ապիկարութեան։

ՎԱՀԷ

ՎԱՐՉԱՊԵՏ Է. ՓՈՒԻ ՅԱՋՈՂԱՐՁԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ԺԸՆԵՒԻ ԱՆԹԵԼ – ՀԵՌԱՊԱՏԿԵՐԷՆ

Կիրակի կէս օրէն եաք վարչապետ Փոռ ճառ մը խօսեցաւ Ժընեւի անթելէն, որ – մէ ընդունելով, իտալական, Ֆրանսական եւ այլ անթելներ նոյն պահուն հեռարձակեցին։ Ֆրանսայի վարչապետը, պար – զելէ եաք իր երկրին դիրքը միջազգային չարք մը խնդիրներու մասին, յոյս յայտնեց թէ Ժընեւի ժողովը դրական արդիւնք ներ կրնայ տալ ներկայ մթնոլորտին մէջ։

« Արեւմուտքի պաչտպանութեան ներկայ դրութիւնը պատճառ մըչէ որ ուրիշներ ալ չյարձին անոր »յայտարարելէ եաք, վարչապետը նրբութեամբ բացատրեց թէ ինք ինչպէս կ'ըմբռնէ խնդրոյ առարկայ խաղաղութիւնը։ Դատապարտեց խաղաղութեան այն ձեւը որ վախի մէջ կայունութիւն մը կը մատնէ, եւ ըսաւ թէ զոյավիճակի մը բացասական կողմերուն միայն լուծում մը կրնայ բերել ան, առանց չինարար կարելիութիւններու։ Ճառը վերջացուց փէ – կելի մէկ խօսքով, »որ կրնայ խորհրդանչել Ֆրանսայի դիրքը, միջազգային կացութեան մասին.— « Ունենալ խաղաղութիւն տկարութիւն մըն է, մինչ կառուցանել խաղաղութիւնը, մարդկային մեծագործ ուժն է »։

ՇԱՀԸ ՀՐԱՄԱՑԵՑ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆԵԼ

Թեհրանի «Ալիք»էն կ'իմանանք թէ Շահը հրամայած է պարպել եւ հայ հասարակութեան վերադարձնել Նոր Ջուղայի հայ համայնքին պատկանող երկու դպրոցական չէնքերը։ Կարասիներն ալ պիտի վերադարձուին։

Ինչպէս դրած էինք, ուրիչ կարգ մը արտօնութիւններ ալ արուած են Սպահանի Հայոց առաջնորդարանին, չնորհիւ հարաւ. Իրանի հայ երեսփոխան Վահրամ խան Զոհրապեանի աշխատանքին։

ԽԱՌՆԱԿ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

Յուլիս 14ին սկսած արիւնալի դէպքերուն առթիւ ձեռք առնուած խիստ միջոցներուն հակառակ, կացութիւնը տակաւին որոշ բարելաւում մը չի մատներ Քասապլանքայի մէջ։ Ուրբաթ օրուան ցոյցերէն եաք, երբ ինչպէս դիտէք եւրոպացի եւ տեղացի ցուցարարներ զիրար խոչտանգեցին, վաճառատուներ կողոպտեցին եւ հրդեհներ վառեցին, Մարզպանը պաչարման վիճակ յայտարարած էր Քասապլանքայի չրջանին համար, եւ զայն հռչակած՝ պինուորական գօտի։ Վարչական եւ պինուորական պատասխանատու նչանակած էր զօր. Ֆրանքի։ Սակայն, Շարաթ կէս օրէն եաք, հանդարտութեան կարճ պահէ մը եաք խռովութիւնները նորէն ծայր տուին եւ չարունակուեցան ամբողջ կիրակի օր։ Այս անգամ առաւելաբար ութ – դացիները են որ հին քաղաքէն կը խուժեն դէպի եւրոպական թաղամասերը։ Իսկ իրենց թաղերուն մէջ, կ'այրեն Հրեաներու կրպակները ու տուները։ Ապահովութեան ուժերը բուռն կերպով դիմադարձելով հրեաներուն եւ գնդացիրի կրակ բացին խռովարարներուն վրայ, որոնք պատասխանեցին ձեռնառումբերով։ Կը հաչուեն տասը մեռեալ եւ մօտ քառասուն վիրաւոր։ Կը վախցուի որ ըմբոստութեան մը հանդամանքը ստանան այս ծանր միջադէպերը։

Սակայն արդէն տրամադրական մի – ջոցներ ձեռք առնուեցան։ Ֆրանսայէն եւ – րեք զօրախումբեր օդանաւով դրկուեցան Քասապլանքա, կրակմարի դրութիւն հաստատուեցաւ երեկոյեան ժամը 9էն մինչեւ առաւօտեան ժամը վեց։ Իսկ հե – ծելանիւով չրջապատութիւնը արդիլուեցաւ, որովհետեւ ահաբեկիչները հրկի – զող ռումբեր նետելէ եաք, հեծիլով կը փախին ոտիկաններու հետապնդումէն։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

*

«Յուսաբեր» Մշակութային Ընկերակցութիւնը ամէն տարի հոգեհանդիստի պաշտօն կատարել կուտայ Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, «ի յիշատակ մեր բիւրաւոր անմահ հերոսներուն՝ որոնք իրենց կեանքը զոհաբերեցին Հայաստանի ազատութեան ճամբուն վը – րայ, եւ իրենց արիւնով նուիրագործեցին անոր անկախութիւնը»:

Բայց ինչո՞ւ հոգեհանդիստ: Հայաս – տանեայց եկեղեցիին կամարներուն տակ պէտք է հնչէր թաւ ու բարձրագոռ ձայն մը՝ պանծացնելու համար մեր անմոռա – նալի հերոսներուն յիշատակը: Անոնց տա – րած յաղթանակին փառաբանութիւնը պէտք է հիւսէինք նորաստեղծեալ շարա – կանով մը, ողջունէինք այդ կարիճները՝ որոնք եթէ նահատակուեցան հայրենիքի սիրոյն համար, հանդիսացան առաւելա – պէս զիւցազնները եւ արիւնն կը հսկեն եւ չեն ննջեր երբեք: Սարսռազդած դաշ – տերէն եւ ղարաքիլիսէի անառաներէն կու գան անոնք դեռ արիւնահոս վէրքերով, անտրտունջ հոգեվարքի իրենց մոլեգին չունչը խառնած հայրենի լեռներէն իջնող հովերուն: Կուգան մեծակոհակ բազմու – թիւններով եւ կը խեղդեն մեր ձայները իրենց մռնչիւններուն մէջ: Անոնք կը բո – զոքեն այս արարքին դէմ՝ որով մենք հանդիսա կը մաղթենք իրենց հոգիներուն:

Օրերուն օրն է այսօր: Թող ըլլայ յիշատակի օր, փառքի օր, պանծացումի օր: Բայց ոչ երբեք հոգեհանդիստի օր: Որով – հետեւ անոնց արիւնը դեռ չէ չամքած եւ անոնք որ պիտի ուզէին խաղաղութեամբ ննջել, ահասոր մրրիկի մը պայթիւնէն արթնցած են ահա եւ կը սպասեն որ Մայր Հայաստանը օրօր երգէ իրենց: Ե՞րբ պի – տի լսուի այդ քաղցրաձայն օրօրը, որ – պէսզի ոչ մէկը անոնցմէ այլեւս արթուն մնայ անվախճան գիշերին մէջ, որպէսզի բոլորն ալ իրենց գլուխները հանդչեցնեն եւ խաչաձեւեն իրենց ձեռքերը:

Գիտենք որ անոնք կը սպասեն դեռ որ արդարութեան սուրը հարուածէ մարդ – կութեան անարդար խիղճը, որ անմեղին արցունքին մէջ խեղդուին բոլոր մեղաւոր – ները: Կը սպասեն որ ճամբան՝ ուրկէ ան – ցան անվեհեր եւ անյողդողդ, ըլլայ վեր – ջին հանդրուանը ազատութեան մեհեանին առջեւ:

Հոգեհանդիստ ...

Որո՞նց համար: Բայց անոնք մանա – ւանդ այսօր իրենց զերեզմաններէն ելած՝ մանակից կ'ըլլան լուսահանդէս ոճնա – կատարութեան: Անոնց հոգիները կարօտ չեն հանդիստի, այլ խռովակոծ եւ յա – րուցեալ՝ կը շրջապատեն մեզ եւ իրենց ահեղաձայն աղաղակներով ողջերուն մե – ռելութիւնը կը դատապարտեն:

Ոչ երբեք: Անոնց ննջումը լուսամռունչ ցասումն է մեր լեռնաբաժակ ծովերուն. վայրենահոս կանչը մեր պղտոր աղաւր Արաքսին:

Ոչ մէկ վայրկեան անոնք պիտի ննջեն, այլ կանգնած իրենց զերեզմաններուն մէջ՝ ամէն առաւօտ պիտի սպասեն սեւե – ռաբիր՝ որ ազատութեան լուսածուխ դրօ – շը ծածանի մեր երկինքին տակ:

Ինչ հեղնանք է ասիկա: Հոգեհանդի՞ստ անոնց համար՝ որոնք դեռ մերժելով կը մերժեն յաւիտենական քունը, որովհետեւ անհրաժեշտ է որ արթուն մնան եւ իրենց արդարութեամբ հարուածող չանթահա – րիչ ձեռքերը բարձրացնեն ոսոխին դէմ – խուն:

Սովորական մեռելները չեն անոնք, եւ ա – նոնց տարած չաքմանակները ոսկետառ արձանագրուած են մեր պատմութեան մաշազաթներուն վրայ:

Անոնք ահա բազմահազար ու մեծա – մասունչ կը հասնին ամենուրեք՝ ուր Հայ մը կայ եւ անոր հետ կ'եղբայրանան լու – սահեղ արթնութեամբ մը՝ ուր ճչմարիտ կեանքին խորհուրդը կը պայծառանայ:

Պատերազմներու մէջ անոնց սառցած վէրքերը պիտի կոտտան չարչարալից՝ մինչեւ որ մենք ուրանանք մեր ամբողջական իրաւունքին:

Անոնք չեն կրնար ննջել, որքան ատեն որ մեր դարաւոր հայրենիքին ծոցէն բար – ձրացած կրանիտեայ վեհափառ աստուա – ծը դեռի է, եւ անոր ոտքերուն առջեւ հայ հոգագործին ցանած ցորենը չէ որ կը ծը – փայ ոսկեշող հասկերով:

Ինչո՞ւ հոգեհանդիստի պաշտօն կատա – րել կուտանք անոնց համար՝ որոնք չեն ուզեր ննջել, այլ մատնուած են ահեղ եւ անսահման խռովքի, տեսնելով իրենց չուրջը ազատութեան ոգին չզթայակապ:

Ինչպէս կրնան հանդստանալ, երբ այն աստուածային երազը՝ որուն իրականաց – ման համար իրենց արիւնը թափեցին, կարճատեւ արշալոյսով մը չողաց միայն: Երբ այն վսեմ գաղափարը՝ որուն ծնունդ տուին արեւային զեղեցկութեամբ իրենց երիտասարդ մարմինները ողջակիզելով, ազատութեան ամէնէն թունաւոր թիրախն է դարձուած այսօր:

Ոչ. հազար անգամ ոչ: Ծաղրած պիտի ըլլանք այդ կարիճները՝ անոնց աչքերը դոցելով ազօթքով ու խունկով: Ուրացած պիտի ըլլանք անոնց վարդակարմիր ա – րիւնը. հեգնած պիտի ըլլանք անոնց մա – հը՝ որուն չնորհիւն է որ կեանքը չահե – ցանք: Ծածկած պիտի ըլլանք տառասպ – նեռով անոնց սրբազան զերեզմանները՝ ա – րոնք արժանի են պահպանելու Հայաստա – նի վարդենիքով:

Բայց ի զուր է: Չենք կրնար զոցել աս – տեղարիր լայնածիր աչքերը՝ որոնք կը դիտեն մեզ, կը հետեւին մեր քայլերուն, կը թափանցեն մեր հոգիները:

Սարսռազդած նահատակները ար – թուն կը հսկեն մեր վրայ, որպէսզի ամէն օր քիչ մը աւելի արժանի հանդիսանանք սիրելու հայրենիքը այնպէս, ինչպէս ա – նոնք սիրեցին, իրենց կանանչ արիւններուն հրաբորբոք սասկութեամբը:

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԴԷՄԴԵՐ

ՄԱՌԻ — ՆՈՒԱՐԴ

*

Ամէն անգամ որ Փարիզի մէջ, որեւէ թատրոնի բեմին վրայ կը ներկայացուի «Գամելիաղարդ Տիկինը», անմիջապէս չրթներուս վրայ կուգան այս երկու ա – նունները՝ Մառի – Նուարդ:

Արեւմտահայ թատրոնի այս անուանի դերասանուհին արդարեւ, Մարկրիթ Կո – թիէի դերին լաւագոյն արտայայտիչը ե – ղած է եւ այդ դերին մէջ ալ, ներկայաց – ման վերջաւորութեան, մահացած է բե – մին վրայ, դժբախտ ու ցաւագին պատա – հարի մը հետեւանքով:

Մառի – Նուարդ ծնած է 1853ին, Կ. Պոլսոյ Բերա թաղին մէջ: Իր մանկութիւ – նը անցուցած է կատարեալ թշուառու – թեան եւ զրկանքներու մէջ, վաղնդի դժ – բախտութիւնը ունեցած է չատ կանուխէն կորնչնելու իր սիրադորով հայրը: Վա – ղահաս այս մահը պատճառ եղած է նաեւ որ կիսկատար ըլլայ Մառի – Նուարդի դաստիարակութիւնը:

Շատ մը ուրիշներու նման, ճիշդ է որ Մառի – Նուարդ ալ բեմական ասպարէզը ընդգրկած է իր ընտանիքին ապրուստը ճարելու դժբախտ հարկադրանքին տակ, սակայն ի պատիւ իրեն պէտք է ըսել թէ հետագային՝ բեմական կեանքը իրեն հա – մար բացարձակ պէտք մըն է դարձած, եւ բոլորովին նուիրուելով բեմին, ամբողջո – վին չաղախուած է անոր յուզումներովը, ցաւերովն ու վայելքներովը: Ինչեր ե – ղած են այնքան նուիրուած ու անձնուրաց բեմին հանդէպ, որքան Մառի – Նուարդ:

Մառի – Նուարդի սկսնակի քայլերը ա – ռաջնորդած է Պետրոս Մազաքեան: 1873 – ին, հայ թատրոնի այս վարպետ դերա – սոյցին ձեռքին տակ Մառի – Նուարդ բե – մական արուեստի պահանջներուն ծանօ – թանալէ եաք, յաջորդ տարին կ'ընդունի Յակոբ Վարդովեանի հրաւէրը, կը մեա – նայ անոր խումբին եւ իր առաջին քայլե – րուն իսկ ցոյց կուտայ իր ողբերգու դե – րասանի անուղիւա կարողութիւնները:

Նախանձը, սակայն, այդ «կանաչաչուկ հրէշը», առաջ մը արգելք կը հանդիսանայ Մառի – Նուարդի վերելքին:

Արդարեւ, իր քանի մը ընկերուհիները, կըսկսին թեթի աչքով նայիլ իր յարաճուն բարձրացումին վրայ եւ խուլ հակառա – կութիւն մը ծայր կուտայ անոր հանդէպ: Այս չար նախանձը այնքա՜ն յառաջ կը տարուի, որ օրին մէկը կը պահանջեն խումբին ղեկուցոյց Ֆաուլեաճեանէն որ Մառի – Նուարդ չերեւայ յաճախ դիմա – ւոր դերերու մէջ:

Թոմաս Ֆաուլեաճեան, իսկապէս հո – գեբան մարդ, տեղեակ իգական սրտի տը – կարութեանց, վարպետ եւ չրջահայեաց կերպով Մառի – Նուարդի եւ իր նախան – ձորդներուն միջեւ մերձեցում մը կը հաս – տատէ եւ անոր բարի ու ազնիւ սիրտն ալ կը ծանօթացնէ անոնց: Այդ մերձեցումը կ'ըլլայ անկեղծ ու անվերապահ եւ տակից եաքը Մառի – Նուարդ կը դառնայ մա – րոզչ խումբին սիրելի եւ յարգելի դերա – սանուհին:

Այս տեսակ մը «հաշտութիւնը», սա – կայն Ֆաուլեաճեանի վարպետութեամբ էր միայն որ գոյացաւ, այլ եղաւ նաեւ լինքնահարկադրում մը, որ անշուշտ ար – դիւնքն էր Մառի – Նուարդի ճչմարիտ արուեստագէտի տաղանդին եւ հզօր կամ – քին, որոնց ուժով այնքան ստոյիկեան կեցուածքով կրցած էր դիմագրաւել իր ընկերուհիներուն սկզբնական հեղնանքնե – րըն ու քաչքչուքները:

Մինչեւ 1878, Մառի – Նուարդ կը մնայ վարդովեան թատրոնին մէջ, ուր կը ստանձնէ առաջնակարգ դերեր: Կը ճամ – բորդէ դէպի Մերսին, Ատանա, Ադբիա – նուպոլիս, Սեւաստիկ եւ այլուր, եւ ամէն տեղ ալ կ'արժանանայ հասարակութեան անվերապահ դնահատանքին:

1881ին, Մարտիրոս Մնակեանի, Հրաչ – եայի եւ ուրիշներու հետ կը մեկնի Կով – կաս, ուր Թիֆլիսի դժուարահաճ չրջա – նակին մէջ կ'արդարացնէ իր համբաւը:

Ժամանակակից թատերական քրոնիկա – դիր Շարասան հետեւեալ կերպով կը նկա – րագրէ Մառի – Նուարդի անձը.

— «Մէջահասակ էր, դիրուկ եւ ցո – նագոյն մարմնով. թաթարական դէղեց – կութեան կատարեալ մէկ տիպարն էր, խոշոր ու երկայնկեկ աչքերը չափէն ա – ւելի զրաւիչ արտայայտութիւն մը ու – նէին. քիթը փոքր ինչ տափակ, բերանը թանձրկեկ չրթունքներով: Արտասանու – թիւնը մաքուր եւ սահուն էր:

«Պատրանքին, ծպտուածին ծանր դիմակ – ներուն տակ այս վարպետ արուեստագէտ – տուհիին զոհար սիրտը չէր կրցած ու – ծանալ ճչմարիտ զգացումներէ: Մայրա – պետի յատուկ սեւ ու մութ գոյն հանդեր – ձանքներու մէջ, անմեղ, զրեթէ սրբակ – եաց մըն էր, իր ծանօթներուն համակ – րանքովն ու յարգանքովը չրջանակուած հրեշտակ մը, միշտ ծանրաբարոյ, լուրջ, համեստ՝ միանգամայն մանուկի մը չափ միամիտ: Ընկճուած, սակաւախօս եւ հազուագէպօրէն զուարթ տեսնուած է մեծ արուեստագիտուհին»:

Սակայն, այս լռակեաց, պատուախն – դիր, համեստ ու բարի կինը օր մը դժ – բախտութիւնը կ'ունենայ կորնչնելու իր պարկեշտութեան կնիքը, տեղի տալով տկարութեան րոպէի մը: Երբ կը ղգայ իր խաբուած ըլլալը, կը սոսկայ բարոյական անկումի հեռանկարէն: Աթոթի դիտակ – ցութիւնը իր բոլոր սաստկութեամբ կը ճնշէ իր մաքրակրօն սրտին վրայ: Գրեթէ կենդանի դիակ մը կը դառնայ, սակայն բան մը չի փոխեր իր ընթացիկ եւ մանա – ւանդ բեմական կեանքին:

Կը չարունակէ խաղալ իր դերերը բե – մին վրայ, ստիպուած ըլլալով միեւնոյն ժամանակ խաղալ իր իսկ դերը՝ կեանքին մէջ:

Եւ օր մը, Շահզատէ թատրոնին մէջ կը

ՕՏԱՐ ԷՋԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԼՈՒՍՆԻՆ ԴԷՄ

*

Անտրէ Մորուայի «Պատերազմ լուսնին դէմ» գործը առաջին անգամ լոյս տեսած է 1928ին: Այս պատմուածքը ո՛չ միայն նուրբ երգիծանքմըն է, այլ եւ կը պա – րունակէ բազմաթիւ գիտական մարգարէ – ութիւններ, ինչպէս օրինակ հիւլէական ուժին օգտագործումը՝ երկրորդ Աշխար – համարտի մը ընթացքին:

Մեր ընթերցողներուն կը ներկայացնենք այս ապտմուածքը որպէս լաւագոյն նմոյշ մը վերջին տարիներուն ծագկած «գրա – կան» նոր սեռէն, որ կը կոչուի «Գիտու – թիւն եւ երեւակայութիւն» (Սիանս Ֆիք – սիօն):

(Հատուած մը 1992 թուականին Թօմ – պուքուի համալսարանին հրատարակած «Ընդհանուր պատմութիւն» գրքէն).

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.

Երկրագունդի վիճակը՝ 1962ին

1962ի ժամանակները, 1947ի պատե – րազմին ձգած վերջին հետքերը անհետա – ցած էին աշխարհիս երեսէն: Նիւ Եորք, Լոնտոն, Փարիզ, Պերլին եւ նոյնիսկ Փեքին ամբողջութեամբ վերաշինուած էին: Մնուն դներու թիւը այնքան չատցած էր, որ հակառակ 1947ի 30միլիոնի մարդ – կային ընդհ. կորուստին, 1961ի մարդա – համարը ցոյց կուտար նախապատերազմ – եան չրջանին հաւասարող բնակչութիւն մը: Տնտեսական եւ դրամական տաղնապը հանդարտած էր: Մարդիկ դարձեալ սկը – սած էին հետաքրքրուիլ արուեստներով, խաղերով: Անթել չարժանկարը տուներէն ներս մտած էր: 1962ին, Թօքիօ–Օքսֆօրտ օդային գնդակի մրցումը երեք միլիոնէ աւելի հանդիսատեսներ հաւաքած էր Մոսկուայի մէջ: Բոլորն ալ աչխարհի չորս կողմերէն փութացած էին այնտեղ:

«Մեծ»երը ամէն ճիլ թափած էին երկ – րին լրագիրները իրենց ձեռքը անցընելու համար, եւ ընդհանրապէս յաջողած էին: Մեծ խորամանկութեամբ յաջողած էին պահել ժողովրդապետութեան արտաքին խորհրդանիչները: Ժողովուրդները կը չարունակէին ընտրել իրենց երեսփոխան – ները, որոնք կ'ընտրէին նախարարներն ու նախագահները, բայց նախագահ, նախա – րար թէ երեսփոխան, կը դիմանային ցոր – չափ կ'ընդունէին Հանրային կարծիքի Դիկտատորներուն ցուցմունքները: Կա – ցութիւնը որոշ էր, եւ բոլորն ալ կ'են – թարկուէին անոր:

Այս ծպտուած բռնապետութիւնը կրնար չատ վտանգաւոր բան մը դառնալ, եթէ աչխարհի նոր տէրերը աննկարագիր մար – դիկ ըլլային: Բայց խորքին մէջ երկրա – դունդը բախտաւոր էր: 1940ին, Ֆրան – սական վերջին անկախ օրաթերթը գնուած էր Ալէն տը Ռուվրէ կոմսին կողմէ, որ «Ֆրանսական Թերթերու Միութեան» տէրն էր արդէն: Ալէն տը Ռուվրէ չափա – զանց աչխատասէր եւ տեսակ մը սուրբ մարդու համբաւը ունէր: Լուվրի մէջ կա – րելի է տեսնել քսան տարեկանին չինուած իր մէկ դիմանկարը: Նիհար դէմքով, իր հաւատաւոր մարդու դիծերը կը յիչեցնեն Մորիս Պարէսը:

Անգլիոյ մէջ, «Պրիթիչ Նիւզփէյփըրս Լիմիթըտ»ը (Անգլիական օրաթերթերու ընկերութիւն) 1942էն ի վեր կը պատկա – նէր Լորտ Փրէնք Տակլէսին, որ երիտա – սարդ, կորովի, պարկեչտ մարդ մըն էր: Իր երկար չէկ մազերն ու կապոյտ աչքե – րը աւելի չուտ կը յիչեցնէին բանաստեղ – ծի մը քան թէ գործի մարդու մը տիպա – րը: Ամերիկեան թերթերուն մենաչխրը ծերունի Ժողֆ Ռ. Սմաքն էր, տարօրի – նակ անձ մը, զրեթէ կոյր, որ քաղաքնե – րէն հեռու, բացօթեայ տեղ մը կը քնա – կէր, չրջապատուած՝ քարտուղարներու բանակով մը: Սմաքը հանրածանօթ էր իր զրեթէ անկրթութեան հասնող անկեղծու – թեամբ, բայց բոլորին կողմէ մեծապէս կը յարգուէր: Գերմանական թերթերուն միահեծան տէրը՝ Տոքթ. Մախթն ու ճա – պոնցի պարոն Թօքուհկավան չատ պատ – ուաւոր կերպով կ'ամբողջացնէին Համաչ – խարհային Տեսչութեան այս վարչութիւ – նը:

1943էն սկսեալ, այս հինգ մարդիկը սո – վորութիւն ըրած էին ամէն չաբաթ, կա – նոնաւորապէս, իրարու հետ խորհրդակ – ցել հեռաձայնով: Հանրային կարծիքի Դիկտատորները, հակառակ զիրենք բաժ – նող հազարաւոր քիլոմեթրներու հեռաւո – րութեան, կրնային խորհրդակցական ժո – ղովներ դումարել, որոնց բացարձակ գաղտնիքը ապահովուած էր Համաչխար – հային Հէրցեան Ոստիկանութեան կողմէ:

Թարգմ. Շ. Ս. ԱՆՏՐԻ ՄՈՐՈՒԱ

(1) (Շար.)

ՆՎԱՐԻ ՆՏՈՂԸ

*

ԳԼՈՒԽ IՉ.

Գրասենյակ ինչ՞ Ս.ը խոստովանեց – չեմ հասկանում ինչու, բայց ինձ համար դժվար է ասել «գրասենյակ», ասես որևէ մեկը, ում ես հարգում եմ, ինչ-որ անհասկանալի բան է ասել։ Ես ուզում եմ ասել, որ ինձ համար ավելի հեշտ է ասել «գրասենյակ», քանի որ ես գիտեմ, որ դա ինչ-որ բան է նշանակում։ Ես ուզում եմ ասել,

խօսուեցան Ֆրանսայի եւ խորհրդային ժողովուրդներուն երջանկութեան համար : Խորհրդային վարիչները մեկնեցան Ֆրանսական պատուիրակութեան յատկացած պալատէն շատ ուշ՝ առաւօտ - եան մէկը մնց :

× Ժողովին արդիւնքները ժամը ժամուն պիտի հաղորդուին մամուլին «որ - պէսզի եալթայի դաշնի համաձայնու - թեանց խայտառակութիւնը չկրկնուի » , կը հեռագրեն Ժրնեւէն, ուր հաւաքուած են մօտ 1500 թղթակիցներ : Սակայն ան - հաւանական չի նկատուիր որ դլուխ - դլխի տեսակցութիւններ ալ չըլլան , որոնց ընթացքին շարք մը դժուարութիւններ կրնան հարթուիլ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ պապական նախկին պատուիրակըկար Մինձէնդի որ լրտեսու - թեան համբաւանութեամբ բանտարկուած էր տարիներէ ի վեր կարմիր կառավարու - թեան կողմէ , ազատ արձակուեցաւ : Կ'ըսուի թէ քաղաքական պատճառներով այս որոշումը տրուած է , — իրրեւ մի - ջազդային բարւոքման առթիւ բարենշան ցոյց — որովհետեւ Հունդարիան իր դէր - քը պիտի չփոխէ եկեղեցիին հանդէպ :

«ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՄԻԱՋՈՂՈՎԻՆ» ի 4րդ համաժողովը աւարտեց իր աշխա - տանքները Լոնտոնի մէջ : Զեկոյցով մը դոհունակութիւն կը յայտնեն Զորսերու ժողովին առթիւ , եւ անհրաժեշտ կը դտ - նեն միջազդային հակակշռի տակ ընդ - հանուր դինաթափութիւնը :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ պատուիրակութիւնը ժընեւ հասնելէ առաջ արեւելք - Պերլինի մէջ տեսակցութիւն մը ունեցաւ արեւելք - Գերմանիոյ վարչապետին հետ , դերմա - նական միացման խնդրով :

ԿԻՊՐՈՍԻ մէջ բուռն ցոյցեր տեղի ու - նեցան կիրակի օր , աւարտած՝ երեք խմբակցութիւններու կողմէ : Համայնա - վարներ , Յունաստանի միացման կողմ - նակից ցոյներ , եւ Թուրքերը : Թուրք աղգայնական կուսակցութեան ընդհ - քարտուղարը ճառ մը ճօսեցաւ , ուր ոչ միայն անընդունելի դատաւ Կիպրոսի միա - ցումը Յունաստանի , այլ նաեւ սահմա - նադրութեան ամէն փոփոխութիւն կամ ներքին ինքնավարութիւն : Այս պատճա - ռով , Կիպրոսի Թուրքերուն կողմէ պա - հանջեց որ կղզին միշտ մաս կազմէ անդ - լիական կայսրութեան :

ՍՈՒՐԻՈՑ խորհրդարանէն պատուիրա - կութիւն մը , որ Մոսկուայի հրաւէրին վրայ չըլսպատոյտ մը պիտի կատարէ Խ - Միութեան մէջ , առջի օր հասաւ Սոֆա - լինկրատ :

ԱՐԵՒՄՏ - ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ խորհրդարանը , երրորդ ընթերցումէն եւ բուռն վիճաբա - նութիւններէ ետք վաւերացուց կառավա - րութեան ներկայացուցած ծրադիրը՝ վեց հազար կամաւորներու արձանագրութեան մասին : Այս առաջին արձանագրութիւն - ները պիտի ստեղծեն զերմանական ապա - դայ բանակին կորիզը , որ ըստ հասած տեղեկութեանց պիտի բաղկանայ 26 զո - րավարներէ , 276 զնդապետներէ , մօտ 700 դեր - զնդապետներէ եւն . : Իսկ ամերիկ - եան ռազմամթերքի առաջին առաքումնե - րը պիտի կատարուին յառաջիկայ գար - նան :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԻՆ կիրակի իրիկուն 10րդ հանդրուանին Մօնաքօ – Մարսէյլ առաջին հանդիսացաւ Լիւսիէն Լազարի - ան , ընդհանուր դասաւորումը փոփո - խութիւն չէ կրած , Բոլլան կը մնայ միշտ «գեղին չապիկ»ին տէրը :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ
ԱՐՁԱԿՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

Մեր բաժանորդներէն կը խնդրենք ար - ձակուրդի առթիւ հասցէի փոփոխութեան առեն անպայման կցել ՆԱԽԿԻՆ ՀԱՍՑԷՆ : Հակառակ պարագային կարելի չէ ըն - թացք տալ :

Արձակուրդի համար հասցէի փոփոխու - թեան ծախսն է հարիւր ֆրանք :

Այս առթիւ կրկին կը խնդրենք մեր բա - ժանորդներէն որ անյապաղ փակեն իրենց առկախ հաշիւները : ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Առանձին երիտասարդ եւ ճարպիկ հայ կին մը , ֆրանսահպատակ , նոր բացուե - լիք նպարավաճառի խանութի մէջ աշխա - տելու համար , յառաջիկային ընկերը ըլ - լալու հաւանականութեամբ :

Գրել Ադամեանի ,
34, Ave. d'Italie, Paris (13)

ՁԱՇ Ի ՊԱՏԻՒ
ԵՂԻՇԷ ԱՐՔ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ

Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանէն կը խնդրեն ծանուցանել թէ ընդունելութիւն մը (ճաշ) կազմակերպուած է ի պատիւ Ե - րուսաղէմի պատր . տեղապահ եւ Ամե - նայն Հայոց կաթող . տեղակալ Եղիշէ արք . Տէրտէրեանի , յառաջիկայ երեք - շաբթի , 19 Յուլիս , ժամը 7 ·30ին : Արձա - նագրութեանց եւ մանրամասնութիւննե - րուն համար դիմել եկեղեցւոյ դիւանա - տունը :

ՁԱՇ՝
Pavillon Dauphine, descendre
à la Porte Dauphine.

Մասնակցութեան 1700 ֆր . :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ . Ց . Դ . Նոր Սե - րունդի Առնուվիլի եւ Անիէրի մասնաճիւ - ղերու կողմէ : Այս կիրակի ժամը տասնմէն մինչեւ 23 , Էքուանի դեղատեսիլ անտառ - ներուն մէջ :

Ներառուած դեղարուեստական բաժին : Կը մասնակցին Անիէռի – Իսիի երգչա - խումբը , դեկավարութեամբ Պ . Գայիշ - եանի : Օր . Աստղիկ Քէօսէեան , Դանիէլ Ժէրար , եւն . : Ընկերական խաղեր եւ խանդավառ մթնոլորտ : Կը հրաւիրուին բոլոր մասնաճիւղերը :

Հաղորդակց . միջոցներ .— Հանրակառք թիւ 268 , Փորթ տը լա Շափէլէն եւ իջ - նել Քառըֆուռ տը լ'Էսփէռանս : Կառա - խումբ կառ տիւ Նոռէն ժամը 10·14 , 10·58 , , 12·05 , 14·49 , 17·09 , 18·07 : Իջնել Վիլիէ լը Պէլ – կօնէս , առնել օթօ - պիւս 268 իջնել Քառըֆուռ տը լ'Էսփէ - րանս :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նուիրուած հերոսներու յիշատակին : Հովանաւորութեամբ Հ . Ց . Դ . Մարսէյլի Շրջ . կոմիտէի , նախաձեռնութեամբ Հ . Ց . Դ . Ս . Ազթուանի Ընկ . կարօ ենթակո - միտէի : Այս կիրակի ամբողջ օրը Պ . Նա - ճարեանի ծանօթ հովանոն ազարակին մէջ , (Սէնթ Ազթուան , Քամբ . Ռոզերէ լէ Պասթիա) :

Կը խօսի ընկեր Տ . ԹԱԴՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Երգ , արտասանութիւն , եւրոպական եւ հայկական պարեր : Բարձրախօսով ընտիր նուադ : Ճոխ երշպանակներով (Ալքազ) :

Առատ ըմպելի եւ խորոված :

Մուտքը ազատ է :

ՕՓԷՐԷԹԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ «ՇԱՆԹ» դեղար - ուեստական ընկերութեան , ղեկավարու - թեամբ ժողովրդական դերասան ԹՐԱԴՈ - ՇԻ : Կը մասնակցին տիկիններ Աշխէն Տ . Յակոբեան եւ Ռոզա Անդրէասեան եւ ու - րիշ կարող ուժեր :

Այս չաբաթ երեկոյ ժամը 9ին , Պոմոնի Մ . Սահակ – Մեսրոպ սրահին մէջ :

Կը ներկայացուի

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԵԼԻՔՆԵՐԸ

(Զորս արար) : Նուադախումբ ծանօթ Յու - թակահար Մ . Չէօրէկճեանի :

ՀԱՅԿ· ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ
ԹԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՓԻ

58րդ տարեդարձին առթիւ

ՇԱԻԻԼԻ ՄԷՋ

Շաւիլի անտառին մէջ , Յուլիս 24 կիրակի :

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Վալանսի մէջ կը տօնուի Յուլիսի 24ին , կիրակի ամբողջ օրը , Սէն Փէրէի մայրա - պետներու օգաստն անտառին մէջ :

Մանրամասնութիւնները յայտնուած :

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ . Ց . Դաշնակցութեան Տէսինի կոմիտէին կողմէ : 24 Յուլիս կի - րակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ , Տէսինի ծանօթ զովասուն պուրակին մէջ :

Դեղարուեստական բաժին : Երգ , պար , նուագ եւն . : Հաճելի ժամանց մը բոլորին համար : Ճոխ պիւֆէ , մատչելի դիներով :

Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր :

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիին :

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ .— Տարօն Սալնոյեանի Հայր . Միութեան իր հերոսներու յիշատակին նը - ւիրուած 31րդ հանդէսը այս կիրակի Սէնթ Ազատրէյի օգաստն պարտէզի մէջ :

Յարդանքի խօսքէ վերջ Պուլվար Օտ - տոյի դպրոցին աշակերտները պիտի եր - դեն հայրենաչունչ երգեր ու պիտի պարեն հայրենի տարազով :

Հայկական , եւրոպական պարեր , տա - տասնուհիներ , ներկայացում : Այս տարի յիշատակի այս հանդէսը Մշոյ Ս . Կարապետի ուխտատղացութեան ձեւը պի - տի առնէ : Պիտի պարեն Մուշի Շորօր , Եարխուշտա , Թռնօֆի , անակնկալներ «Ո՛ր գայ եօթնհնուանտէր Ս . Կարապետ դիր Մուրատ կուտայ» :

Առնել հանրակառք 25 թիւ , Փլաս տ'Էք - սէն եւ իջնել վերջին կայարանը :

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Օր . Ալիս Սահակեան Հայրերու տօնին առթիւ (Յունիս 19) վերամսեայ «Յառաջ» կը նուիրէ իր հօրը , Քաշան :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ .— Այրէ Տիկին Ալնիւ Մար - կոսեան իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ բոլոր անոնց որոնք , անձամբ , հեռագրով , նամակով , ծաղկեպսակով եւ բարենպատակ նուէրներով իրենց ցա - ւակցութիւնները յայտնեցին իր ողբացեալ ամուսնոյն՝ Ստեփան Մարկոսեանի պատ - նաղէտ եւ կսկծալի մահուան առթիւ :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՎԱԼԱՆՍ .— Ֆ . Կ . Խաչէ Վալանսի վար - չութիւնը եւ ընկերուհիները իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Տէր եւ Տիկ . Գասեանի եւ իրենց բոլոր պարագանե - րուն , իրենց մօր եւ մեծ մօր մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի երկու հազար Ֆր . կը նուիրեն Համազգային Մը - չակութային ընկերութեան , Նշան Փա - լանճեան ճեմարանին :

Մատնել «Յառաջ»էն :

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԸՆԿ. ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Արեմտ . Եւրոպայի կեդր . Կոմիտէն ստիպողաբար ընկերական ընդհ . ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ չրջաններու ընկեր - ները :

ՎԻԷՆ .— Այս հինդշաբթի դիշեր :
ՎԱԼԱՆՍ .— Այս ուրբաթ դիշեր :
ՄԱՐՍԷՅԼ .— Այս Շաբաթ դիշեր :
ՏԷՍԻՆ եւ ԼԻՈՆ .— Այս կիրակի ժամը 4– Լիոնի մէջ :

ԿԱՐԵՒՈՐ ՕՐԱԿԱՐԳ :

Սոյն ժողովներուն ներկայ կ'ըլլայ կ· Կ·ի ներկայացուցիչը :

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՂԲԱՏՆԵՐՈՒՆ

Բարեսէր տիկին մը երեք հազար ֆրանք կը տրամադրէ Երուսաղէմի աղքատնե - րուն , (դումարը յանձնուած է առ որ անկ է) :

Հ·Յ·Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Օդափոխութեան կայանը հաստատուած է Օգոստոս 2էն մինչեւ ամսու վերջ , Վիթրաք փառ Մանզա (Փիւի տը Տօմ) (բարձ . 800 մ .) :

Մանրամասնութիւններու եւ արձանա - դրութիւններու համար հեռախօսել Գրի - գոր Փափազեանի , Սանթրալ 28–34 , ժա - մը 12էն 14 , կամ դրել Արա Պիպէրեանի , 16 ռիւ Փասթէօր , Ռօճի սու Պուա , Սէն :

Ս. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Քանի մը տեղեր միայն ազատ մնացած ըլլալով , այսուհետեւ արձանագրութիւն - ները կ'ընդունուին միայն մրցումով (ճօ - ճուր) : Ուստի փութացէք առանձնորդել ձեր դաւակները վերջնական փակումէն առաջ :

26, Rue Troyon - Sèvres (S. O.)
Tél. : OBS. 18-28.

Արձանագրութեան օրերն են՝ Շաբաթ եւ երկուշաբթի կամ ժամադրութեամբ :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են :

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղե - կանալու համար , հինդշաբթի եւ չաբաթ կէսօրներէն առաջ , մասնաւոր պաշտօն - եայ մը պիտի դրաւի ծնողներուն դիմում - ներով :

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Բէնսի փավիյեօն :

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ մաքուր ճօճֆէֆսիօճ կարող գործաւորուհիներ պլուզօճ , փանթալոն , կիներու համար բարակ քօթոնեայ ապրանքներ , ժիւփ , թապլիէ , բռրսած : Դիմել՝ Ճովհաննէս Նիկողոսեանի՝
25, Cours Richard Vitton, Lyon (Montchat)

★

Իրենց բնակարաններուն մէջ , ճօճֆէֆ - սիօճ , փանթալոն կարող գործաւորուհի - ներ : Դիմել 57 ռիւ Նասիօնալ , Մարսէյլ :

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐՔ
ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ ԱԻԵԼԻ ՓԱՅԼ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ...

ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱԼ
ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ
ՁԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՆՑ ԳՈՅՆԵՐՆ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԴԻՄԵՑԷՔ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ
THOMLAC
16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie
ԵՒ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԵՐԸ
52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
166, Av. Aristide Briand PAVILLON -SOUS-BOIS
ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ
Մասնաւորաբար ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹ Ի՛ՀՆ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂԱՆԵՐԿՆԵՐ որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարդարեն , իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն քնութեան սպառնալիքներուն դէմ
ՆԱեւ ՆՈՐԱՁԱՇԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM
ԱՑՍ ԱՄԻՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ եւ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 20 ՅՈՒԼԻՍ

MERCREDI 20 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7728 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3139

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՓՐԿԱՒԱՌ ԱՀԱՋԱՆԴԸ

●

Նորէն լրաբ անցած են պետնականները եւ պետութիները կը կատարեն աշ ու ձախ, հիւլէական զէնքերու զործածութիւնը արգիլելու համար :

Վերջերս հրատարակեցինք ինը մասնագէտներու կոչը, որ հիմնուած էր Ալպերթ Այնշթայնի կտակին վրայ :

Պատասխանելով իրեն ուղղուած նամակին, Անգլիոյ վարչապետը, Սըր Էնթընի Իտըն, իր համաձայնութիւնը կը յայտնէ ինը պետութիներու այն տեսակէտին թէ « բուն խնդիրը պատերազմը պէտք է խափանել, եւ ոչ թէ միայն հիւլէական զէնքերը» :

Ընկերվարական Միջազգայինի վերջին համագումարին մէջ, Ֆրանսայի ներկայացուցիչներէն Ժիւլ Մոք, որ մասնաւոր տեղեկագիր մը պատրաստած էր սպառազինութեանց կրճատման մասին, քաղմնելի տեղեկութիւններ հաղորդեց հիւլէական պատերազմի մը հետեւանքներու մասին :

Ասոր առթիւ բացատրեց թէ բաւական է 15 ջրածին ռումբ արձակել, ամբողջ Ֆրանսան կործանելու համար :

Եւ ահաւասիկ նոր ահազանգ մը :

Տանրութ միջազգային պետնականներ, որոնք Նոպէլեան մրցանակ ստացած են, Յուլիս 15ին կոչ մը ուղղեցին աշխարհի բոլոր ազգերուն, ազդարարելով թէ հիւլէական եւ ջրածին ռումբերով մղուած պատերազմ մը երկիրը այնքան պիտի վարակէ չղարձակումներով որ, ամբողջ ժողովուրդներ պիտի բնաջնջուին » :

Գիտնականները կ'ըսեն .

— « Մենք, բնագէտներ տարբեր երկիրներէ, ցեղերէ, կրօններէ եւ քաղաքական դաւանանքէ, որ իրարու հետ կապուած ենք միայն Նոպէլեան մրցանակով, սոս - կումով կը հաստատենք թէ գիտութիւնն է որ այսօր մարդկութեան միջոցներ կը պարգեւէ ինքզինքը ոչնչացնելու :

··· Ազգ մը որ ամբողջական պատերազմի մէջ կը նետուի, թէ իր անկումը կը պատրաստէ եւ թէ կը վտանգէ ամբողջ աշխարհը :

Չենք ուրանար թէ խաղաղութիւնը կը պահպանուի այս մահացու զէնքերուն պատնաւած վախով : Բայց եւ այնպէս, կը խորհինք թէ կառավարութիւնները պատրաստութիւններով կ'օրօրուին կամովին, երբ կը կարծեն թէ կրնան ի վերջոյ խուսափիլ պատերազմէն, այդ զէնքերուն պատնաւած երկիւղին շնորհիւ» :

Եղրակացութիւնը, — հրաժարիլ պատերազմէն, իբրեւ վերջին միջոց քաղաքական դատ չհետեւիլ : «Եթէ բոլոր ազդերը այս դիրքը չբռնեն, դոյութենէ պիտի դադրին » :

Գիտնականի լեզու է եւ բացատրութեան չի կարօտիր :

Ուրախ ըլլանք որ այդ ազդարարու - թիւնները կ'ուղղուին ճիշդ այն պահուն երբ Զորս Մեծերը ժողովի նստած են Ժընեւի մէջ :

Գիտունները եւ բոլոր ճշմարիտ խաղաղասէրները ուզած են ապարդիւ նետուիլ հոգեբանական պահու մը, կարելի ազդեցութիւնը գործելու համար աշխարհի հզօրներուն վրայ :

Ամէն պարագայի մէջ, այս ձեռնարկը նորէն ալ կը ծառայեն խաղաղութեան դատին, գիտականօրէն ապացուցանելով նոր աշխարհամարտի մը աննկարագրելի արհաւիրքը :

Որ եւ է ընդհարման պարագային, զինադադարները հարկադրուած են տասը կամ հարիւր համբել, վերջին խօսքը արտասանելէ առաջ :

Երբ գիտութիւնն է որ ահակոչ կը հրդեհէ եւ ժողովուրդները խաղաղութիւն կ'աղաղակեն, ինքնին վճռական հարուած մը կը ստանայ պատերազմը :

Եւ այն ատեն մարդկութիւնը փրկուած կ'ըլլայ ահաւոր մղձաւանջէ մը : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊԻԵՐԸ

ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԸ

●

ԶՈՐՍ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆԵՐԸ ՊԱՐԶԵՑԻՆ ԻՐԵՆՑ ԴԻՐՔԸ

*

ԱՌԱՋԻՆ ՓԱՅԼ ՄԸ ԵՒ ՈՉ ԹԷ ՎԵՐՋԻՆ ՓՈՐՁ ՄԸ

Երբ կը սպասուէր որ Զորս Մեծերու ժողովին առաջին նիստը պիտի կրէր պաշտօնական ճառերու չեշտը միայն, առանց յստակ առաջարկներու, իրազեկ շրջանակները որոշ զարմանքով կը հաստատեն թէ ժողովականները ընդհարութիւններէն բան մը աւելի՝ անդին անցնելով, առաջին առթիւ իսկ բաւական յստակութեամբ կը պարզեն ժողովին ընթացքին իրենց բռնելիք դիրքը : Ինչ որ ի յայտ կուգայ նաեւ Ֆրանսայի վարչապետին մէկ յայտարարութենէն զոր ըրաւ Թղթակիցներու առջեւ. — « Պայման չէ որ դիւանագիտական լեզուն, անուղղակի ճամբաներով հարցերուն շուրջը դառնայ : Կարելի է չեշտակի լեզու մըն ալ զործածել» : Այսպէս՝ ճառերը մատնեցին ծրագրային հանդամանք մը ընդհանուր առմամբ, զանազան երանգներով : Այլընհաւուրը՝ աւելի սպասողական, սակայն կորովի : Իսկն՝ խոհեմ եւ չրջահայեաց : Բուլկանին՝ սիրալիր եւ վճռական : Ուշագրաւ է մանաւանդ վարչապետ Ֆոռի երկար ճառը, զոր խօսեցաւ պատրաստութեամբ, եւ ուր ձեռներէց ոգիով մը առաջարկեց ամէնէն յստակ ծրագիրը :

Հակառակ նախապէս յայտնուած յոռետեսութեան, թէ առաւօտեան բացման ճառերը պիտի խօսուէին եւ կէս օրէ ետք վիճաբանութիւնները պիտի սկսէին, երկու - չաբթի ամբողջ օրը յատկացուեցաւ ծրագիրը — ճառերուն : Առաւօտեան Այլընհաւուերը եւ Ֆոռ, կէսօրէն ետք Իսկն եւ Բուլկանին ,որմէ ետք նախագահ Այլընհաւուրը նիստը փակեց յայտնելով թէ հակառակ պարզուած տեսակէտներու տարբերութեանց, ուշագրաւ են այն կէտերը որոնք կը թուին բոլորին հաւանութիւնը վայելել :

Իսկ այս նիստին բացումէն առաջ, առանց դժուարութեան համաձայնութիւն գոյացաւ չարք մը մանրամասնութիւններու մասին, ժողովի կազմակերպման շուրջ, եւ որոշուեցաւ որ յաջորդ օրերուն առաւօտեան նիստը վեպահսուի արտաքին նախարարներու աշխատանքներուն, իսկ կէս օրէն ետք հաւաքուին վարչապետները :

Ուրեմն երէկ առաւօտ արտաքին չորս նախարարները սկսան բանակցիլ վարչապետներուն մասին, ժողովի կազմակերպման շուրջ, եւ որոշուեցաւ որ յաջորդ օրերուն առաւօտեան նիստը վեպահսուի արտաքին նախարարներու աշխատանքներուն, իսկ կէս օրէն ետք հաւաքուին վարչապետները :

Ուրեմն երէկ առաւօտ արտաքին չորս նախարարները սկսան բանակցիլ վարչապետներուն մասին, ժողովի կազմակերպման շուրջ, եւ որոշուեցաւ որ յաջորդ օրերուն առաւօտեան նիստը վեպահսուի արտաքին նախարարներու աշխատանքներուն, իսկ կէս օրէն ետք հաւաքուին վարչապետները :

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՅԶԸՆՀԱՒՐԸ .— Մ. Նահանգներու նախագահը ուրբ կէտերէ բաղկացած ծրագիրը մը առաջարկեց, եւ ինչպէս նախապէս խոստացած էր մէջտեղ դրաւ արբանեակ պետութեանց եւ մի - ջազգային համագործակցութեան սարքած խլրտումներուն խնդիրները :

Գերմանական միացումը պէտք է իրագործուի ազատ ընտրութիւններով , ռոնմմէ ետք, Արեւելք – Արեւմուտք ապահովութեան դրութեան մը ծոցին մէջ , Գերմանիան ազատ է ընտրելու իր դաշնակիցները :

Արբանեակ պետութիւնները պէտք է իրաւունքն ունենան իրենց ուզած վարչաձեւը հաստատելու :

« Վարագոյրներու » դրութեան վերջ տալ, որպէսզի հասկացողութեան եւ վստահութեան մթնոլորտ մը ստեղծուի ժողովուրդներուն համար : Այսպէս, ճամբորդութիւնները պէտք է ազատ ըլլան Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ, լուրերը փոխանակուին ազատօրէն, մշակութային եւ տնտեսական սերտ կապեր հաստատուին :

Համայնավար կուսակցութեանց հակապետական գործունէութիւնը ազատ աչքարկի մէջ պէտք է դադրեցուի :

Սպառազինման սահմանափակում եւ միջազգային համագործակցութիւն՝ հիւլէական ուժի զարգացման եւ խաղաղ գործածութեան համար :

Ցեւտոնաց ժողովուրդներու օժանդակութիւն՝ որպէսզի անոնց կենցաղի մակարդակը շուտով բարւոքուի : Այստեղ , նախագահը հաւանութիւն յայտնեց վարչապետ Ֆոռի ծրագրին այն կէտի մասին որ կը վերաբերի նոյն խնդրին :

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ԷՏ. ՖՈՌ.—

Ֆրանսայի վարչապետը իր ճառը բաժնած էր երկու մասի : Նախ եւրոպական ապահովութեան հարցը, եւ ուրեմն Գերմանիոյ միացման խնդիրը, յետոյ վինա - թափութիւնը :

Գերմանիոյ միացումը անհրաժեշտ է խաղաղութեան եւ միջազգային կացութեան բարւոքման համար : Բայց նոյն խնդիրը սերտօրէն կապուած է ապահովութեան ղրութեան մըտահղձմանհետ : Մ. Միութիւնը որեւէ մտահոգութիւն պէտք չէ ունենայ այս մասին, որովհետեւ միացեալ Գերմանիան մնալով Ատլանտեան Ուխտին եւ Արեւմտեան Եւրոպայի Միութեան մէջ, չի կրնար վտանգ մը ներկայացնել : Ամէն պարագայի մէջ, անկարելի եւ անարդար է Գերմանիոյ նման մեծ պետութեան մը չէզոքացումը : Մոսկուա կարելիութիւնն ունի կնքելու Արեւմուտքի հետ, Փարիզի համաձայնութեանց կապարելի վրայ պաշտպանողական դաշինք մը, որուն չնորհիւ Գերմանիա կրնայ մաս կազմել ապահովութեան ընդհանուր դրութեան մը :

Գալով պինաթափութեան խնդրին, վարչապետ Ֆոռ չեշտը դրաւ առաւելապար անոր տնտեսական եւ ելեմտական անդրադարձումներուն վրայ, որովհետեւ ապառազինումը միայն պինուորական բը - նոյթ չունի : Եւ բացատրեց թէ երբ անկարելի է կատարեալ հակակշիռ մը բանեցնել զանազան երկիրներու ուժերուն վրայ, տնտեսական համագործակցութեան մը պարտաւորութիւնները,—որոնք մեծ մասով պիտի հոգացուին ռազմական պիւտճէներու սեղմումէն զոյացած դրամարներով,—պիտի ըլլան իսկական եւ ազդու հակակշիռ մը : Որովհետեւ պինաթափութիւնը արդիւնաւոր դարձնելով չատ մը կարելիութիւններ, (ինչպէս դրամագլուխներ, ճարտարարուեստի չարք մը մարդեր եւ աշխատող ձեռքեր), պետութիւնները սակայողաբար իրարու պիտի հետեւին միջազգային այս նոր տեսակի

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ ...

Հ. Բ. Ը. Միութեան Փարիզի վարչութիւնը վերջերս կոչ մը յանձնած էր մամուլին, հանգանակութիւն կատարելու եւ մեռած մտաւորականներու վայելուչ դամբարան մը կառուցանելու համար (14 Յունիս) :

Կարդալով այս կոչը, Պրիւքսէլէն ընթերցող մը դառնօրէն կը գանգատի որ Բարեգործականը տակաւին ձեւ մը չգըտաւ, ողջ, այլ ծերացած եւ անկար մտաւորականներու կեանքը տանելի դարձնելու համար :

Այս առթիւ կը պատմէ թէ իւիֆ անձամբ դիմումէ կատարած է բշուառութեան մատնուած կեդրոնականցի մտաւորականի մը համար, եւ հետեւեալ պատասխանն ստացած է ընդհ. տնօրէնէն (Նիւ Եորք) :

— « Ձեր յիշած մտաւորականին (*Մ. Մ.*) պարագան տարտամօրէն ծանօթ է մեզի, բայց կը կարծենք որ Հ. Բ. Ը. Մ. - ութիւնը անոր, ինչպէս նաեւ չատ մը ուրիշ մտաւորականներու՝ կանոնաւոր կերպով աջակցելու համար հարկ եղած նիւթական միջոցներէն զուրկ է» :

Ընդհ. տնօրէնը այս չմեղադրիէն վերջ, պարտք սեպեր է աւելցնել .

— «Այսուհանդերձ, ձեր խնդրանքը անհետեւանք չթողլու մտածումով, չանայցինք յիսուն տոլարի նպաստ մը քուէարկել տալ այս տարեչրջանին համար եւ կը յուսանք թէ այս դումարը կրնայ գոնէ ժամանակաւոր թեթեւացում մը բերել իրեն : (22 Մարտ) :

Խորհրդածութիւնները ձեզի կը ձգեմ :

Ես միշտ այն համոզումն ունեցած եմ թէ Բարեգործականը կրնար մարդավարի միջոց մը գտնել եւ մասնաւոր սնտուկ մը հաստատել այսպիսի պարագաներու համար, երբ իիչ մը լայն բանար իր պատուհանները եւ··· աչքերը : Վ.Ա.Էչ

5000 ՇՐՋԻԿՆԵՐ ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

*

Խորհրդային թերթերը կը դրեն թէ Հայաստանի Արհեստակցական Միութեանց կեդր. Խորհրդի չրջագայութեան կայարը (տուրիստական - էքսկուրսիոն բազան) սկսաւ նոր եղանակը : Մ. Միութեան չրջանները,հեռաւոր Քամչաթքայէն, Մոսկուայէն, Լենինկրատէն եւ ուրիշ վայրերէ արդէն Երեւան են հասած չրջիկներու առաջին խումբերը : Անոնք մաս կը կազմեն 61րդ երթուղիին եւ քանի մը օր Երեւան մնալէ ետք իրենց ճամբան պիտի շարունակեն դէպի Սեւան, Դիլիճան, Կիրովական եւ այլ վայրեր :

Այս տարի բացուած է նոր երթուղի մը եւս, որով չրջիկները Բաղուէն մեկնելով Երեւան, կը ծանօթանան տեսարժան վայրերուն, ապա հանրակառքով կ'երթան Ջեւան, Թիֆլիս եւ Կանանչ Հրուանդան (Պաթում) :

Այս տարի Մ. Միութեան տարբեր վայրերէն չրջիկի (տուրիստ) ուղեկցերով Հայաստան կը ժամանեն 2900 մարդ : Առկէ զատ, անհատական կարգով մօտ երկու հազար իրենց արձակուրդը կ'անցընեն Հայաստանի զեղատեսիլ բնութեան գիրկը :

ՅԱՌԱՋ.— կ'իմանանք թէ այս տարի, Ֆրանսայէն որոշ թիւով Հայ չրջիկներ պիտի ընդունին, 15 օր Երեւան մնալու իրաւունքով :

ՈՐՈՇ ԲԱՐԻՈՔՈՒՄ ՄԱՐՈՔԻ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Կիրակի օրուան դէպքերէն ետք Քազաբլանքայի չրջանը հանդարտած ըլլալ կը թուի : Երէկ մէկ երկու հրդեհներ վառուեցան միայն, իսկ քաղաքը կը մատնէ պաշարման վիճակի ենթարկուած որեւէ քաղաքի մը յատկանշանները : Ազատագրութեան ուժերը կը չրջապատին փողոցներուն մէջ : Վերջին դէպքերուն ընթացքին ըստ հրատարակուած դեկոյցին , զոհերուն թիւը բարձրացած է 63 մեռեալի : Մարզպանը կորովի միջոցներ ձեռք առնելով , վտարել տուած է երկու անթաղաթի Ֆրանսացիներ , («Ֆրանսական ներկայութիւն» կազմակերպութենէն), որոնց գործունէութիւնը Ֆրանքեւմարոքեան յարաբերութեանց համար վտանգաւոր կը նկատուէր :

× Զանազան կազմակերպութիւններ ցաւ յայտնեցին մարզպան Կրանւալի դէմ ցուցարարներ հրմշտկած էին վերջերս , զոհերու թաղման ընթացքին : Թէեւ որոշ չարժում մը կայ մարզպանին դէմ , ծայրայեղ Եւրոպացիներու կողմէ կազմակերպուած , բայց Պ. Կրանւալ վճռած է ոչ մէկ ճնշումի առջեւ ընկրկիլ, եւ դլուխ հանել իրեն վստահուած գործը :

ԱՐՈՒԵՍՏ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ

Ա.

Հռետորութեան մասին չէ խօսքս : Հռետորութիւնը , որ հինէն ի վեր ծանօթ է իբրեւ արուեստ , իր մասնաւոր եւ դասական կանոններն ունի զոր չատեր կ'ան – գիտանան :

Կ'ուզեմ խօսիլ բանախօսութեան արուեստին ձեւերուն եւ բանախօսին մասին :

ՈՐԻՆԿՆԴԻՐՆԵՐՈՒՆ ՆԵՐԿԱՅԱՆԱԼ

Բանախօսը ունկնդիրներուն պէտք է ներկայանայ պարզ եւ լուրջ, առանց ծեծ–ծեքոմի, առանց կոտրտուելու : Ուղղակի ժողովուրդին պէտք է նայի , ընդհանուր ակնարկով մը եւ ոչ թէ դլուխը վեր անկէ , գայն չի տեսնել ձեւացնելով : Ամանք ի – բենց կօշիկներուն կը նային , կամ սեղանի մը , աթոռի մը , ու չեն համարձակիր ի – բենց դլուխը վեր առնել : «Թրաք»ի ար – դիւնք է :

Ակնարկը ժողովուրդին մէկու մը վրայ սեւեռելն ալ անպատշաճ է եւ մեղի կար–ծել կուտայ որ բանախօսը այդ անձին հետ «առնելիք – տալիք » ունի եւ մնաց – եալ ունկնդիրներով չի հետաքրքրուիր :

Ամանք խօսիլ սկսելէ առաջ , խոնարհու–թիւն կ'ընեն : Սխալ :

Արուեստագէտները միայն — երբեմն , դերասան — երբ բեմ դան , պէտք է խոնարհութիւն ընեն , բայց ոչ բանախօ – սը : Ան երբ ոտքի կ'ելլէ խօսելու համար , սրահը եւ ունկնդիրները իրեն են , պէտք չէ այլեւս աչ ու ձախ դառնայ , տատամսե – լով , օրուան նախագահէն արտօնութիւն ուղելու ձեւով ... «սկսի՞մ ...» :

ՈՏՔԻ՞ ԹԷ ՆՍՏԱԾ

Ոտքի կամ նստած խօսիլը սովորութեան հարց է : Մասնաւոր օրէնք չկայ :

Առ հասարակ դասախօսութիւն մը նս – տած կը տրուի , իսկ բանախօսութիւն մը ոտքի , բայց վերջնական կանոն մը չէ ա – սիկա :

Նոյնպէս , առ հասարակ փոքր թիւով ունկնդիրներու առջեւ նստած կարելի է խօսիլ , իսկ մեծ թիւի մը առջեւ ոտքի՝ որպէսզի ձայնը աւելի հեռուն երթայ եւ սրահին օրեւէ անկիւնէն լսուի :

Բանախօսը մինակ պէտք է ըլլայ , իր տեղը :

Աւելորդ է մարդ նստեցնել իր աջն ու ձախը , եթէ անոնք կարեւոր մասնակ–ցութիւն մը պիտի չբերեն իր խօսքին :

Սրահին հեռաւոր մէկ անկիւնը նստողը պէտք չէ այն տպաւորութիւնը կրէ թէ «բեմին վրայ քանի մը հոգի կան , ձայնը անոնցմէ մէկէն կ'ելլէ» : Եթէ խօսողը պա–րապանքու բերումով ուրիշ անձերէ չըր–ջապատուած է — օրինակ վիճաբանական ժողովի մը ընթացքին — լաւ կ'ըլլայ որ ոտքի ելլէ :

ՍԿԶԲՆԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆ

Բանախօս մը պէտք է խօսիլ սկսի մօ – տաւորապէս հետեւեալ ձեւերով .— «Տի – կիններ եւ պարոններ» : Հին ձեւը , «Տիկ – նայք եւ պարոնայքը» , ինչպէս ամանք կ'ընեն տակաւին , դրաբար կը հոտի եւ ծիծաղ կը պատճառէ այսօր :

« Յարդելի հայրենակիցներ» , եթէ բա – նախօսը ունկնդիրներուն անծանօթ է , կամ «սիրելի հայրենակիցներ» , եթէ գոնէ մէկ մասին ծանօթ է :

Քիչ թէ չատ ծանօթի մը կարելի է «սի–րելի» ըսել , բայց անծանօթներու , եթէ նոյն իսկ հայրենակիցներ են անոնք , պէտք է «յարդելի»ով խօսք ուղղել :

Սկզբնաւորութիւնը պէտք է ըլլայ կարճ եւ կտրուկ : Զգուշանալու է այս կոչակա–նը երկնցնելէ . «Տիկիններ եւ պարոններ , հայրենակիցներ եւ օտարներ , օրիորդներ եւ մանչուկներ , մեծեր եւ պզտիկներ , ա – ջեր եւ ձախեր» , եւայլն , որովհետեւ երբ այսպէս սկսիք , ալ վերջը չի դար :

Անշուշտ ունկնդիրներուն համեմատ պէտք է ընել այս կոչը : Երբ բանախօս մը մանուկներու պիտի ուղղէ իր խօսքը , ա – ւելորդ են մնացեալ կոչերը , «սիրելի փոք–րիկներ»ու պէս բան մը յարմար է միայն :

Պատշաճ է կոչել օրուան նախագահը , «յարդելի կամ պարոն նախագահ , տիկին–ներ , եւայլն :

Եթէ սրահին մէջ բարձր եկեղեցական մը կայ , գայն պէտք է յիշատակել նախ եւ ա – ռաջ : «Յարդելի սրբազան , պարոն նա – խագահ ,» եւայլն :

Եթէ սրահին մէջ բարձր պաշտօնեայ մը կայ , գայն պէտք է յիշատակել նախ եւ ա – ռաջ , բայց բարձր եկեղեցականէն ետք :

Եթէ սրահին մէջ քանի մը պաշտօնա – տարներ եւ բարձր եկեղեցականներ կան , պէտք չկայ իւրաքանչիւրը յիշելու , այլ ամենամեծ եկեղեցականը եւ ամէնակա – րեւոր պաշտօնատարը եւ օրուան նախա – գահը :

Եկեղեցականով եւ պաշտօնական անձ – նաւորութիւնով սկսիլը ստիպողական չէ , այլ պատշաճութեան հարց մըն է պարզա–պէս : Իսկ եթէ անոնցմէ մին կարեւոր դեր մը ունի հանդէսին կամ երեկոյթին մէջ — օրինակ իրրեւ պատուակալ նա – խագահ , կամ կազմակերպիչ — անպատ–ճառ պէտք է յիշատակել զայն : Իսկ հան – դէսին նախագահը ամէն պարագայի մէջ պէտք է յիշել , եթէ նոյն իսկ անդրադա – րձուցի մըն է :

ՄՈՌԱԳԻՐԸ

Բանախօսը պէտք է ներկայացնէ ի՛ր նիւթին խորագիրը — եթէ օրուան նախա–գահը չէ ըրած արդէն — եւ երկու խօսքով բացատրէ զայն :

Չի բաւեր խորագիրը տալ եւ ունկն – դիրներուն խօսիլ ժամ մը , երկուք , լեռ ու ձոր պատցնելով զանոնք , որպէսզի ի վերջոյ հասկնան թէ «բանը ինչումն է» :

Ունկնդիրները սկիզբէն պէտք է պիտ – նան թէ՛ խորագիրը եւ թէ՛ նիւթը , ո – րովհետեւ խորագիր մը առ հասարակ չընդգրկեր ամբողջ նիւթը , կամ միեւնոյն խորագրին տակ կարելի է քանի մը տեսակ դիւանատան մէջ պահուած է : Այս ժողո–վը ամբողջութեամբ յատկացուած էր պատերազմին պատճառները գտնելու եւ ուրիշ պատերազմներու առաջքը առնելու դործին : «Հինգ»երը որոշեցին անդամ մը եւս լծուիլ հանրային կարծիքը դաստիա – րակելու դործին , որուն համար մերժել ժո – ղովուրդներու միջեւ առելութիւն եւ ան – վստահութիւն ներշնչող բոլոր յօդուած – ներուն հրատարակութիւնը : Երկու ազգե–րու միջեւ ծագելիք որեւէ անհամաձայ – նութեան մը պարագային պիտի ձգտանակ – ուէին չէզոք եւ պարկեշտ Թղթակիցներ՝ հարցը քննելու համար առանց տեղւոյն – թիւններու պիտի հրատարակուէին «Մի – ջազգային Մամուլի Ընկերակցութեան » բոլոր թերթերուն մէջ : Ժողովէն դուրս ե–լած ժամանակ Ռուվրէն ըսաւ իր քարտու–ղարին .

— Միւսներուն անկեղծութեան մասին այնքան վստահ եմ , որքան՝ իմ անկեղ – ծութեանս մասին : Եթէ այս անդամ ալ չկարենանք պատերազմի մը առաջքը առ–նել , ըսել է թէ այլեւս մեր յոյսը պէտք է կարենք մարդկութենէն : (Քարտուղար Պրունի «Ցուչերը» : Բ . էջ 343) :

ՀՈՎԵՐՈՒ ՏԱԳՆԱՊԸ . ՄԱՅԻՍ 1962

Թոքիօ – Օքսֆօրտ մրցումէն ամիս մը վերջ , որ միջազգային հասկացողութեան այնքան դեղեցիկ մէկ փաստն էր , Մարա–քէշի համալսարանի դասախօսներէն Պէն Թապրիթ դիւտ մը բրաւ . ստեղծեց մթ – նոլորտին հովերը կեդրոնացնող գործիք մը : Այժմ այնքան տարածուած գործիք մըն է այդ , որ աւելորդ է նկարագրել : Շատ պարզ սկզբունքի մը վրայ հիմնուած էր : Ջուրի տարբաղադրութեան եւ ատ – կէ առաջ եկած հեղուկ ջրածինի գործա – ծութեան վրայ հիմնուելով ,կարելի կ'ըլ–լար հովերու ուժը կեդրոնացնել եւ այս ձեւով առաջ բերել քարիւղէն կամ ածու–խէն շատ աւելի նուազ ծախք պահանջող ուժ մը :

Քանի մը ամիս անցաւ մինչեւ որ գործի մարդիկը կրցան ըմբռնել ամբ դիւտին հե–տեւանքները եւ գործնական կեանքին մէջ գործածութիւնը : Շուտով պարզուեցաւ , սակայն , որ հանքածուխի եւ քարիւղի հանքերու չուրջը կեդրոնացած ճարտա – րարուեստները պէտք է փոխադրուին յա–րիւեռնապէս հով արտադրող շրջանները : Ասոր հետեւանքը այն եղաւ որ մինչ այդ ամայի եւ անպտուղ մնացած հողի տա – րածութիւնները յանկարծ արժէքի մեծ բարձրացում մը ունեցան : Պաղտատի Մի–ջազգային սակարանին մէջ սկսան ծախել Կոպիի Անապատին Հովերուն , Բրիտանա–կան Մուսօնններու ընկերութեան , Ֆրան–սական Ալիզէ հողերուն արժէքաւղիքը , եւ , 1962 տարուան Դեկտեմբերին , արդէն ծայր տուած էր միջազգային մրցումը հովառատ շրջաններու համար :

Թարգմ . Շ . Ս .

(2)

Հ . Օ . ՄԻՈՒԹԵԱՆ 35ՐԴ ՊԱՏԳԱՄ . ԺՈՂՈՎԸ

Յունիս 27ին բացուեցաւ Հ . Օ . Միու – թեան 35րդ Պատգամ . Ժողովը :

Հ . Օ . Միութեան Պատգամ . Ժողովներու դումարումները սովորական , ձեւական հաւաքոյթներ չեն , այլ համազգային նը–չանակութիւն ունեցող համաժողովներ , որոնց կը մասնակցին ոչ միայն Միաց . Նահանգաց աւելի քան ութսուն մասնա – ճիւղերը , այլեւ Սփիւռքի Հ . Կ . Խաչե – րու շրջանային կազմակերպութիւնները , Ֆրանսայէն Յունաստան , Եգիպտոսէն , Պաղեստինէն , Լիբանանէն , Սուրիայէն եւ Իրաքէն ու Իրանէն մինչեւ Հարաւ . Ամե – րիկա :

Հայ կիներու այս մեծաժաւալ ու հզօր կազմակերպութիւնը , որ իր բազմահազար անդամներով ու համազգային համակ – րանքով , ժամանակակից հայ կեանքին մէջ մեծ ու նախանձայոյզ դեր մը կը կատարէ , կը դումարուի տարին անգամ մը , իր գործունէութեան համապատասխա – նիւնը ընելու եւ իր գործերուն հաշուե – կշիռը կազմելու համար , որ տարուէ տա–րի , նոր ու փայլուն նուաճումներով կը ներկայանայ :

Աւելի քան 45 տարիներու իր գործու – նէութեամբ , Հ . Օ . Միութիւնը համազ – գային յարդանք կը վայելէ , առանց փոյթ ու թմբռւկի , ինչպէս կ'ըսուի : Ամէնէն շատ գործող կազմակերպութիւնն է ան , կանացի մեծագոյն ու պաղափարական Միութիւնը , որ սակայն ամէնէն աւելի լուռ կը մնայ , խօսքերէն աւելի գործե – րուն հաւատալով , ազմուկէն աւելի քա – տեղծագործ լռութիւնը նախընտրելով : Կրնանք ըսել իրեն համար , որ միակ կազ–մակերպութիւնն է ան , որ դրամատուն – ներու մէջ մեծ պահեստներ չունի , որով – հետեւ ինչ որ կը ստանայ ժողովուրդէն , անմիջապէս կը տրամադրէ նոյն ժողո – վուրդին կարիքներուն : Իր դրամատունը՝ հայ ժողովուրդն է , անոր սիրտը , գիտա – կից ու ջերմ համակրանքը . վստահութիւ–նը՝ զոր չահած է երկար տասնամեակնե –

ունկնդիրին ուշադրութիւնը կեդրոնանայ իր խօսքին վրայ միայն : Իր չարժուձեւե – րը պէտք է ըլլան լուրջ :

Բանախօսը երբ ոտքի է , պէտք է ատատ կարենայ չարժիլ մէկ – երկու մեթր քա – ռակուսի մէջ : Ծիծաղելի եւ ունկնդիրին համար ալ տաղակալի է , երբ բանախօսը սեղանի մը կամ աթոռի մը կը կառչի սկիզբէն մինչեւ վերջը , եւ կամ փողկապը կամ կոճակ մը կը չարչրկէ չարունակ : Առ հասարակ պէտք է ղուշանալ բոլոր ծիծաղելի չարժումներէն եւ ծամածռու – թիւններէն եւ , —յիշեցնե՞նք — հազուս պարագային ձեռքը բերանը տանիլ :

ԺՐՆԵՒ ՊԱՐԳԵՒ ՆԻԿՕԼԵԱՆ

ՕՏԱՐ ԷՋԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԼՈՒՍՆԻՆ ԴԷՄ

*

ԳԼՈՒԽ ԺԹ .

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՐԾԻՔԻՆ ԴԻԿՏԱՏՈՐՆԵՐԸ

Կարելի չէ ճշդել թէ ո՞վ , առաջին ան – գամ , «Հանրային Կարծիքի Դիկտատոր» տիտղոսը գտաւ : Ճէյմս Պուքիւի դրած գեղեցիկ քէզը («Հանրային Կարծիքի Դիկտատորները» , Օքսֆօրտ , 1979) հիմ–նուած՝ ժամանակի թերթերու հաւաքա – ծոներուն եւ անձնական Թղթակցութեանց վրայ , կը փաստէ որ այդ տիտղոսը ար – դէն աշխարհի ամէն կողմը ընդհանրա – ցած էր ու կը գործածուէր 1944ին , պաշ–տօնական թուղթերու մէջ առաջին անգամ ըլլալով կը գործածուի 1945ին , (Ազգա – յին ժողով . երեսփոխան Ֆապրը Լիւսի ճառը . 4 Յունուար , 1945) :

1947Ի ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԵՒ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՐԾԻՔԻ ԴԻԿՏԱՏՈՐՆԵՐԸ

Վերջերս հրատարակուած բոլոր դիր – քերը եւ մասնաւորապէս Ռուվրէի օրա – գրութիւնը ինչպէս նաեւ Լորա Ֆրանք Տակլէսի «Ցուչերը» ցոյց կուտան թէ 1947ին , հինգ Դիկտատորները ամէն ճիգ թափեցին պատերազմին առաջքը առնելու համար : Ռուվրէի օրագրութեան մէջ , 20 Յունիս 1947ին գրուած է — «Կատա – ղութեամբ կը տեսնեմ , որ հակառակ մեր ուժին , չենք կրնար արդիլել ազգերու ինքնասիրութեան պոռթկումը» : Տակլէս կը գրէ — «Համաշխարհային պատե – րազմ՝ Մանչուրիոյ համար ... Այնքան ա–պուշ բան մը , որ կարելի չէ բառերով բացատրել ... մարդը կրնայ ատտուածա – յին ըլլալ , բայց ամբոխը խորամանկ չի – մար է » :

Պատերազմի յայտարարութենէն անմի–ջապէս առաջ բոլոր թերթերը հրատարա–կած էին զգուշաւորութեան եւ հանդար – տութեան կոչեր : Բայց հանրային կարծի–քը , բացառաբար այս անդամ , արտայայ–տուած էր հակառակ եւ նոյնիսկ ընդդիմ մամուլին : Բազմաթիւ մայրաքաղաքներու մէջ թերթերու խմբագրատուներն ու տը–պարանները յարձակման ենթարկուած էին : Պատերազմասէր աննշան թերթեր , ո – րոնք մինչ այդ գաղտնի կը հրատարակ – ուէին , մէկ օրէն միւսը մեծցան , կարե – ւորութիւն ստացան : Իսկ պատերազմը յայտարարուելէն ետք ամէն ոք ամէն ինչ զոհելու ստիպուած էր՝ հայրենիքի փրկութեան համար :

1951ին , Փեքինի մէջ ատորագրուած խաղաղութեան դաշինքէն վերջ , Հինգե – րու դիկտատուրան վերակազմուեցաւ : Գերմանիոյ մէջ Տոքթ . Քրաֆթը դրաւած էր Տոքթ . Մախթին տեղը : Միւս չորսը միշտ կենդանի էին : Առաջին ժողովին ա – տենապետութիւնը Ժընեւի Միջազգային

Հ . Օ . ՄԻՈՒԹԵԱՆ 35ՐԴ ՊԱՏԳԱՄ . ԺՈՂՈՎԸ

Յունիս 27ին բացուեցաւ Հ . Օ . Միու – թեան 35րդ Պատգամ . Ժողովը :

Հ . Օ . Միութեան Պատգամ . Ժողովներու դումարումները սովորական , ձեւական հաւաքոյթներ չեն , այլ համազգային նը–չանակութիւն ունեցող համաժողովներ , որոնց կը մասնակցին ոչ միայն Միաց . Նահանգաց աւելի քան ութսուն մասնա – ճիւղերը , այլեւ Սփիւռքի Հ . Կ . Խաչե – րու շրջանային կազմակերպութիւնները , Ֆրանսայէն Յունաստան , Եգիպտոսէն , Պաղեստինէն , Լիբանանէն , Սուրիայէն եւ Իրաքէն ու Իրանէն մինչեւ Հարաւ . Ամե – րիկա :

Հայ կիներու այս մեծաժաւալ ու հզօր կազմակերպութիւնը , որ իր բազմահազար անդամներով ու համազգային համակ – րանքով , ժամանակակից հայ կեանքին մէջ մեծ ու նախանձայոյզ դեր մը կը կատարէ , կը դումարուի տարին անգամ մը , իր գործունէութեան համապատասխա – նիւնը ընելու եւ իր գործերուն հաշուե – կշիռը կազմելու համար , որ տարուէ տա–րի , նոր ու փայլուն նուաճումներով կը ներկայանայ :

Աւելի քան 45 տարիներու իր գործու – նէութեամբ , Հ . Օ . Միութիւնը համազ – գային յարդանք կը վայելէ , առանց փոյթ ու թմբռւկի , ինչպէս կ'ըսուի : Ամէնէն շատ գործող կազմակերպութիւնն է ան , կանացի մեծագոյն ու պաղափարական Միութիւնը , որ սակայն ամէնէն աւելի լուռ կը մնայ , խօսքերէն աւելի գործե – րուն հաւատալով , ազմուկէն աւելի քա – տեղծագործ լռութիւնը նախընտրելով : Կրնանք ըսել իրեն համար , որ միակ կազ–մակերպութիւնն է ան , որ դրամատուն – ներու մէջ մեծ պահեստներ չունի , որով – հետեւ ինչ որ կը ստանայ ժողովուրդէն , անմիջապէս կը տրամադրէ նոյն ժողո – վուրդին կարիքներուն : Իր դրամատունը՝ հայ ժողովուրդն է , անոր սիրտը , գիտա – կից ու ջերմ համակրանքը . վստահութիւ–նը՝ զոր չահած է երկար տասնամեակնե –

ՅԱՎՈՒ ԽՍՏՈՎԵՑ ՁԱՅԵ

*

ԳԼՈՒԽ Վ·

— Հարցրու մեզ ինչ ուզում ես, ասաց Ավոն, մենք քեզ ամեն ինչ կասենք, որ գիտենք։ Միայն թե մեզ ինչ-որ բան հարցնես, որ մենք չգիտենք։

Ես մտածեցի։ Ինչ հարցնեմ։ Ես ոչինչ չգիտեի։ Ես ոչ մի հարց չունեի։ Ես ուզում էի միայն լսել։

— Ինչո՞ւ եք դուք այդքան ուրախ, հարցրի ես։

— Մենք միշտ ուրախ ենք, պատասխանեց Ավոն։ Մենք միշտ ուրախ ենք, որովհետև մենք ապրում ենք ուրախ երկրում։ Մենք ուրախ ենք, որովհետև մենք ապրում ենք ուրախ ժամանակներում։ Մենք ուրախ ենք, որովհետև մենք ապրում ենք ուրախ մարդկանց մեջ։ Մենք ուրախ ենք, որովհետև մենք ապրում ենք ուրախ ընկերների հետ։ Մենք ուրախ ենք, որովհետև մենք ապրում ենք ուրախ ընտանիքում։ Մենք ուրախ ենք, որովհետև մենք ապրում ենք ուրախ հայրենիքում։ Մենք ուրախ ենք, որովհետև մենք ապրում ենք ուրախ աշխարհում։ Մենք ուրախ ենք, որովհետև մենք ապրում ենք ուրախ տիեզերքում։ Մենք ուրախ ենք, որովհետև մենք ապրում ենք ուրախ ամեն ինչում։ Մենք ուրախ ենք, որովհետև մենք ապրում ենք ուրախ ամեն ինչի մեջ։ Մենք ուրախ ենք, որովհետև մենք ապրում ենք ուրախ ամեն ինչի մեջ, որ կա։ Մենք ուրախ ենք, որովհետև մենք ապրում ենք ուրախ ամեն ինչի մեջ, որ կա, որ եղել է և որ կլինի։ Մենք ուրախ ենք, որովհետև մենք ապրում ենք ուրախ ամեն ինչի մեջ, որ կա, որ եղել է և որ կլինի

համագործակցութեան մէջ։ Զէնքերը արդիւնաբերութեան բացառական արտադրութիւն են, ո՛չ մէկ անհրաժեշտ, պէտք է օգտակար ճամբու մը վրայ դնել ճարտարարուեստը։ Իսկ միջազգային հիմնադրամը, ռազմական պիւտճէներէ դուրս գտնուած, կրնայ գործել ամէնուն տրամադրութեան տակ, մասնաւորաբար ա–նոնց, որոնք ունին յետամնաց երկիրներու հոգածութիւնը։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ.—

Սըր Էնթընի Իըն, ծանրացաւ առա–ւելաբար երեք կէտերու վրայ։

— Ապահովութեան դաշինք մը, Զորս Մեծերու եւ միացեալ Գերմանիոյ միջեւ։

— Վիճաբանութիւններ՝ Գերմանիոյ եւ դրացի պետութեանց ռազմական ուժե–րուն յարաբերական քանակին մասին, զոր պէտք է ենթարկել, ըստ կարելիութեանց, հակակշիռի։

—Ոչ ռազմական զօրքի մը ստեղծումը, որուն մաս կրնան կազմել օրինակի հա–մար արեւելեան եւ արեւմտեան Գերմա–նիայէն զանազան չրջաններ։

Վարչապետ Իրըն յոյս յայտնեց թէ Ժընեւի ժողովին փակումէն առաջ, կա–րելի պիտի ըլլայ համաձայնութիւն գո–յացնել իր ծրագրին չուրջ, որմէ եաք հա–ւանական կը դառնայ Գերմանիոյ միա–ցումը։

ՎԱՋԱՊԵՏ ԲՈՒԼԿԱՆԻՆ.—

Ի. Մխութեան վարչապետը իր ծրագի–րը պարզեց, չեչտելով վեց հիմնական կէ–տեր, որոնք օրակարգի մաս պէտք է կազ–մեն։

1.— Եւրոպական ապահովութեան դը–րութեան մը հաստատումը, երկու յա–ջորդական իրագործումով։ Նախ սպառա–զինման վերացում, պահելու համար ներ–կայ ուժերու քանակը. այս չրջանին առ–կախ խնդիրները պէտք է բանակցութիւն–ներու չնորհիւ կարգադրուին։

Ցետոյ Արեւելքի եւ Արեւմուտքի ռազ–մական իմբակցութիւնները պէտք է լուծ–ուին եւ օտար ուժերը քաշուին Եւրոպա–յէն։

2.— Արբանեակ երկիրներու խնդիրը չի կրնար ժընեւի ժողովին նիւթ դառնալ։

3.— Ցորմոզայի խնդրին լուծում, եւ կարմիր Չինաստանի անդամակցութիւնը ՄԱԿի։

4.— Պէտք է լրջօրէն քննել վարչապետ Ցոռի առաջարկները։

5.— Նախազահ Այզընհաուըրի առա–ջարկը, հիւլէական ուժի խաղաղ գործա–ծութեան մասին կը հետաքրքրէ Ի. Մխ–ութիւնը, որ պատրաստ է համագործակ–ցիլ եւ միջազգային կազմակերպութեան մը տրամադրութեան տակ դնել հիւլէա–կան կազմածները։

6.— Աւտարիային քաշուած խորհրդա–յին ուժերը պիտի զօրացրուին։ Նոյնը պէտք է ընեն միւս մեծերը։

× Երկուշաբթի երեկոյ, Ի. պատուի–րակութիւնը հրաժրուեցաւ նախագահ Այզընհաուըրի կողմէ։ Խորհրդեւ նախա–գահին ձեռքը սեղմելով, ըսաւ թէ մաուի–չալ ժուկով այնքան կը փափաքէր զինք տեսնել, որ հրաժարացաւ իր աղջկան ա–մուսնութեան ներկայ դտնուելէն եւ եկաւ Ժընեւ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ մէջ, հիւս. Հնդկաչինի վարչապետին այցին առթիւ միացեալ ազ–կոյց մը հրատարակուեցաւ, ըստ որուն Ի. Մխութիւնը չորս հարիւր միլիոն ռուբ–լիի վարկ մը կը բանայ, Հնդկաչինի պէտ–քերուն համար։

ԻՏԱԼԻՈՅ խորհրդարանը վստահու–թեան քուէ տուաւ նոր կառավարութեան, եւ հաւանութիւնը յայտնեց ներկայաց–ուած կառավարական ծրագրին։

ԻԶՄԻՐԻ մօտերը զօրաւոր երկրաչարժի մը պատճառով (26 ցնցում) Սէօքէ աւանը գրեթէ քանդուեցաւ։ Կը հաշուեն երեք մեռեալ, 12 վիրաւոր, 500 վնասած տուն եւ երկու հազար անասնատան։

ԻՍՐԱՅԷԼԻ եւ Ի. Մխութեան միջեւ համաձայնագիր մը ստորագրուեցաւ ծո–վային ճամբով փոխադրութեանց չուրջ։

ՅՐԱՆՍԱՅԻ ՇՐՋԱՆԸ.—երկուշաբթի օր Լուիզոն Պոպէ առաջին հասաւ Ալճիեռն եւ այս յաղթանակով երկրորդ եղաւ ընդհ. դասաւորման, որուն գլուխը միշտ Բոլլա–նէն է։ Երեքշաբթի առաւու Զուլիեթիացի Քիւպլէր լքեց մրցումը չափազանց յոգ–նած ըլլալով։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՃԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՔՍԱՆՀԻՆԳԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐ

Ը. ՑԱՆԿ

Նախորդ գումար	676·300
Սէն ժէրմէն թաղ. խորհուրդ	5·000
Պ. Կ. Ճանիկեան	5·000
Տէր Միհրասեան եղբ.	5·000
Պ. Մ. Զօրպաճեան եւ որդի	5·000
Տէր եւ Տիկին Արտաշ Սիրունեան	5·000
Մէլէմէճեան ընտանիք	5·000
Պ. Կիրակոս Վարդանեան	2·000
Պ. Յ. Պետրոսեան	2·000
Պ. Մանուկ Գասպարեան	3·000
Պ. Սուրէն Միհրասեան	2·000
Տէր եւ Տիկին Բ. Փափազեան	2·000
Տէր եւ Տիկին Արշամ Պապայեան	3·000
Տէր եւ Տիկ. Կ. Ասարլըբեան	2·000
Այրի Տիկին Վերժին Դաւիթեան	2·000
Գումար	724·300

ԾԱՆՕԹ.— Ինչպէս կ'երեւայ մեր հրա–տարակած ցանկերէն, հանդանակութիւնը յառաջ կը տարուի մեծ թափով։

Շրջուն խումբեր կը դարնեն եւ դեռ պիտի գարնեն ամէն Հայու դուռ։

Անոնք որ զանազան պատճառներով չեն կրնար հանդիպիլ հանգանակիչ խումբե–րուն եւ սակայն կ'ուզեն իրենց նուէրները տալ, թող բարեհաճին դիմել հետեւեալ հասցէին.—

Ohanès Hatzakordzian
15, Rue Longue des Capucins,
Marseille

Հարաւային Ֆրանսայի բոլոր հայաչատ կեդրոններուն մէջ հաւաքուած գումար–ները նոյնպէս կրնան ղրկուիլ վերոյիշեալ հասցէին։

«ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐ»ՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Լիոնի Վա–ռանդեան կոմիտէի կողմէ, մասնակցու–թեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Սիա–մանթօ» խումբին։

Այս կիրակի առաւօտեան մինչեւ երեկոյ, փոն սը Շէրնւի Կուհայի (Տըիփէ) ծա–ռախիտ անտառը։

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանու–թիւն եւ անակնկալներ, հայկական ջերմ մթնոլորտ։ Ճոխ պիւֆէ։

ԾԱՆՕԹ.— Փլաս Կլիշանէն օթօբասնե–րը կը մեկնին առտուն ժամը ճիշդ 9·30–ին։ Նոր Սերնդականներէն կանխաւ ապա–հովեցէք ձեր տոմսերը։

Երթ ու դարձի գին 200 ֆրանք։

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նուիրուած հերոսներու յիշատակին։ Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Ս. Անթռանիկ Ընկ. Կարօ Ենթակո–միտէի։ Այս կիրակի ամբողջ օրը Պ. Նա–ճարեանի Ծանօթ հովասուն ագարակին մէջ, (Սէնթ Անթռուան, Քամբ. Ռոզըրէ լէ Պասթիա)։

Կը խօսի ընկերը Տ. ԹԱԴՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական եւ հայկական պարեր։ Բարձրախօսով ընտիր նուագ։ Ճոխ երգապնակներով (Ալքագ)։

Առատ ըմպելի եւ խորոված։

Մուտքը ազատ է։

ԲՈԼՈՐԻՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԲՈԼՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐԸ Կ'ԸԼԼԱՆ ԿԱՆԽԻԿ։

Վարչութիւնը ի վիճակի չէ կազմակեր–պութիւններուն կամ անհատներուն ամէն անգամ յիշեցնել պարտքերը։

Լոյս չեն տեսներ նախապէս չվճարուած յայտարարութիւնները։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ մաքուր ֆօնֆէֆսիօն կարող զործաւորուհիներ պլուզօն, փանթալոն, կիներու համար բարակ քօթոնատ ապրանքներ, ժիւփ, թապլիէ, ֆորսաժ։ Դիմել՝ Յովհաննէս Նիկողոսեանի՝

25, Cours Richard Vitton, Lyon (Montchat)

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՀԱՅԿ. ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ ԹԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻ

58րդ տարեդարձին առթիւ

ՇԱԻԻԼԻ ՄԷՋ

Շաւիլի անտառին մէջ, Յուլիս 24 կիրակի։

Գերեզմանատան մօտ։

Առաւօտեան մինչեւ երեկոյ։

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. «Արշալոյս – Նոր Սերունդ» խումբին կողմէ։

Ժամը 3ին այցելութիւն ԻՇԽԱՆ ԱՐ–ՂՈՒԹԵԱՆԻ գերեզմանին։

Անտառին մէջ զեղարուեստական բաժին բարձրախօսով եւ նուագ։ Պիւֆէ եւ խը–միչք, մատչելի գիներով։

Մոնթառնասէն առնել չորեկառք եւ իջ–նել Շաւիլ, փոն սը Սէվրէն 171 թիւ օթօ–պուսը, իջնել Փիւ սան վէն։

Օթօբուսը կը մեկնի կիրակի առաւօ–ւտ ժամը 10ին, Փլաս տէ Ֆէյթէն։ Արձանա–գրուիլ ճաշարան ԱՐԹԻՒՐ։

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի Յուլիսի 24ին, կիրակի ամբողջ օրը, Սէն Փէրէի մայրա–պետներու օգտասէր անտառին մէջ։

Կը հովանաւորէ ընկ. ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՊՕ–ՑԱՃԵԱՆ։ Կը խօսի ընկ. ԱՇՈՏ ԱՌԱՔԵԼ–ԵԱՆ։

Մանրամասնութիւնները յայտնուած։

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դաշնակցութեան Տէսինի կոմիտէին կողմէ։ 24 Յուլիս կի–րակի առաւօտեան մինչեւ երեկոյ, Տէսինի Ծանօթ զովասուն պուրակին մէջ։

Գեղարուեստական բաժին։ Երգ, պար, նուագ եւն.։ Հաճելի ժամանց մը բոլորին համար։ Ճոխ պիւֆէ, մատչելի գիներով։

Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր։

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիին։

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Տարօն Սալոնյանրի Հայր. *Միութեան իր հերոսներու յիշատակին նը–ւիրուած 31րդ հանդէսը այս կիրակի Սէնթ Անթրէյի օգտասէր պարտէզի մէջ*։

Ցարդանքի խօսքէ վերջ Պուլվար Օա–տոյի զարդոցին աշակերտները պիտի եր–գեն հայրենասիրական երգեր ու պիտի պարեն հայրենի տարազով։

Հայկական, եւրոպական պարեր, արտասանութիւններ, ներկայացում։ Այս տարի յիշատակի այս հանդէսը Մշոյ Ս. Կարապետի ուխտադնացութեան ձեւը պի–տի առնէ։ Պիտի պարեն Մուշի Շորօր, Եարխուշտա, Թումօֆի, անակնկալներ «Որ դայ եօթնանուանտէր Ս. Կարապետ գիր Մուրատ կուտայ»։

Առնել հանրակառք 25 թիւ, փլաս տ'Էթ–սէն եւ իջնել վերջին կայարանը։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հ. Ց. Դ. «Արշալոյս» խումբը, Ֆ. Կ. Ֆաչի եւ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շա–ւիլի մասնաճիւղերը յաւակցութիւն կը յայտնեն ընկեր Գր. Փափազեանի, ընկե–րուհիներ Շնորհիկ, Անիկ եւ Մաւի Փա–փազեաններու եւ պարապաներուն Յակոբ Փափազեանի յաւարի մահուան առթիւ։

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Ժամկոչեան, այրի Տիկ. Եղեմեան, այրի Տիկ. Մաթիկա Մխաք–ճեանի մահուան առթիւ հազարական Ֆր. կը նուիրեն Նիսի եկեղեցիին։

Ստանալ «Յառաջ»էն։

ԸՆԿ. ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Արեմտ. Եւրոպայի կեդր. Կոմիտէն ամիսպղպաբար ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ չրջաններու ընկեր–ները։

Վիէն.— *Այս հինգշաբթի դիշեր*։

ՎԱԼԱՆՍ.— *Այս ուրբաթ դիշեր*։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— *Այս Շաբաթ դիշեր*։

ՏԷՍԻՆ եւ ԼԻՈՆ.— *Այս կիրակի ժամը 4–ին Լիոնի մէջ*։

ԿԱՐԵՒՈՐ ՕՐԱԿԱՐԳ։

Սոյն ժողովներուն ներկայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կեդր. վար–չութիւնը խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ, բանակումին մասնակցող վա–րիչեան չրջանի բոլոր ընկերներն ու հա–մակիրները, այս չաբաթ, ժամը ճիշդ 20·30ին, Ապր. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէ–վիզ։

ՓԱՐԻԶ.— *Հ. Ց. Դ. «Արշալոյս – Սերոբ–Մ. Եօթնեղբայրեան» խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը այս չաբաթ, ժամը 20·30–ին Ծանօթ հաւաքատեղին*։

ԼԻՈՆ.— *Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կո–միտէին ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, Ցոյներու սրահը։ Խիստ կարե–ւոր օրակարգ։ Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է*։

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— *Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ, ժամը 21–ին, Ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օ–րակարգ*։

Հ.Յ.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Օդափոխութեան կայանը հաստատուած է Օգոստոս 2էն մինչեւ ամսու վերջ, Վիթրաք փառ Մանգա (Փիւի սը Տօմ) (բարձ. 800 մ.)։

Մանրամասնութիւններու եւ արձանա–գրութիւններու համար հեռախօսել Գրի–գոր Փափազեանի, Սանթրալ 28–34, ժա–մը 12էն 14, կամ գրել Արա Պիպէրեանի, 16 ռիւ Փասքէօր, Ռօնի սու Պուա, Սէն։

ՕՓԷՐԷԹԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ «ՇԱՆԹ» գեղար–ուեստական ընկերութեան, ղեկավարու–թեամբ ժողովրդական գերասան ԹՐԱԳՈ–ՇԻ։ Կը մասնակցին տիկիններ Աշխէն Տ. Յակոբեան եւ Ռոզա Անդրէասեան եւ ու–րիշ կարող ուժեր։

Այս չաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պոմոնի Ս. Սահակ – Մեսրոպ սրահին մէջ։

Կը ներկայացուի

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԵԼԻՔՆԵՐԸ

(Զորս արար)։ Նուագախումբ ծանօթ չու–թակահար Ս. Չէօրէկճեանի։

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Լէ դ'Օլիվէն Օբ. ԱՍՏՂԻԿ ԼՈՒՍԻԿԵԱՆԻ եւ Պ. ՍՈՒՐԷՆ ԿԱՐԱՋԵԱՆԻ (Նոր Սերն–դականներ) նախանախօսութեան առթիւ ե–ղած են հետեւեալ նուէրները.— Պ. Սու–րէնի հայրը ընկեր Կիրակոս Թումճեան հազար Ֆր. «Յառաջ»ի բարգաւաճման եւ երկու հազար Ֆր. Ֆ. Կապ. Խաչի կայ–նին, Սուրէնի մօրեղբայրը՝ ընկեր Թոմա Թոմաճեան հազար Ֆր. Կապոյտ Խաչի կայանին։ Ստանալ «Յառաջ»էն։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՏՈՀՄԻԿ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ
Մեծագոյն սկաւառակը

CONTREPOINT 33⅓ MICROSILLON

CHANTS ET DANSES FOLKLORIQUES D'ARMENIE ET DU CAUCASE

Disque Contrepoint-Vogue No 20.103
Առաջին անգամ ըլլալով
16 կտոր մէկ սկաւառակի վրայ, 45 վայրկեանի տեւողութեամբ
(Երեւան, Եայլի, Թաթարական պար, Ալագեազ, Աղրպէյճան, Նազպար, Պի–լիբի, Գերիներու երգ, Կաքաւիկ, Եարօ Չան, Քանազեռ, Արեւելեան պար, Ղայթարմա, Քիզ նման, Լէզգինքա)։
Նուագախումբ եւ խմբերգ
Ղեկավարութեամբ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ (Գին 2600 ֆրանք)

ԴԻՄԵԼ **RECORD SHOP**

36, Rue de Moscou Paris 8 ème
La Boîte aux Disques, 4, Rue du Dragon

Բոլոր երաժշտական տուներու մօտ *ինչպէս նաեւ* ԱՐԱ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ
14, Rue Petit, Tél. BOT. 99-22

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 21 ՅՈՒԼԻՍ

JEUDI 21 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7729 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՒԵՆԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3140

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ «ՍՓԼԵՐՈՋ»

•

Մեր զգուշթին եւ առհասարակ հայկական ճակատին վրայ երեւոյթներ կան ու – րոնք լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառեն :

Ամբողջ չրջաններ հետզհետէ կը ցամքին, անճնաոաուր ըլլալով անոարբերու – թեան եւ անչարժութեան :

Կ'լսես՝ խորշակ մը լչլեր է եւ մարդիկ ամէն բան բնական կը գտնեն : Հայաչատ կեդրոններ կան որոնք ոչ մէկայն կը խու – սափին գործօն աշխատանքէ, այլ եւ կրա – տորական դիմադրութեան փորձ մը ան – գամ չեն կատարեր :

Երբեմնի տարապայման ոգեւորութեան յաջորդած է համատարած լճացում, ինչ որ կը նշանակէ անփառունակ նահանջ :

Արտագաղթի առաջին տարիներուն, երբ անտեսական հողերը այնքան ծանր կը կչռէին, մարդիկ աւելի տրամադիր կ'ե – րեւային պարտականութիւններ ստանձնե – լու եւ հանրային կեանք վարելու :

Կը թուի թէ այն ատեն չատ աւելի վառ էր ազգային դիտակցութիւնը : Այժմէն համբակն ալ կ'ըմբռնէր թէ լուրջ աչխա – տանքի կը կարօտինք, նոր կեանքի պայ – մաններուն յարմարելու եւ նոր նաւաբե – կութենէ մը խուսափելու համար :

Այդ չրջանին էր որ կազմակերպուեցան զանազան մարմիններ եւ անհամար Միու – թիւններ : Շինարար ձեռնարկներ ալ կա – տարուեցան, — դպրոց, մատուռ, ա – կումբ եւայլն :

Գաղութը քանի կամաց կապեց եւ շէն – ցաւ, ամբողջ բազմութիւններ դարձան ամերիկեան դիտող՝ հանրային գործու – նէութեան անդաստանին մէջ :

Հորիզոնը հետզհետէ նեղցաւ, եւ մար – դիկ ազգանուէր ծառայութիւնը տարին սահմանափակեցին բանկային կամ Հայր· Միութեանց մէջ :

Ինչ որ «ուսումնական» դաս կը կոչենք, նմանապէս տժգոյն պատկեր մը կը ներ – կայացնէ այսօր :

Ճակատը նօսրացաւ բնական մահերով, տեղափոխութեամբ կամ դասալքու – թեամբ : Ինչ որ կը մնայ տակաւին, մեծ մասով կը նախընտրէ մարզանքներ կա – տարել կամ ճակատ յարդարել հոգմա – գացներու դէմ :

Կուսակցական պայքարը — բուն բա – ռով՝ խաչակրութիւն Դաչնակցութեան դէմ — կը չարունակուի նոյն անզօր կա – տաղութեամբ : Նոյն բառերով եւ բանա – ձեւերով :

Հազուագիպ է որ ուրիչ ժողովուրդի մը մէջ այսքան կիրք եւ թոյն հոսի, ատե – լութիւն սերմանելու համար իրական, ծաւալուն եւ անփոխարինելի կազմակեր – պութեան մը դէմ :

Որո՞ւ հոգ, եթէ առաջին խնդացողը պատմական թշնամին է, Թո՛ւրքը :

Ան միչտ ալ չարախինդ քրքիջներ ար – ձակելու առիթներ կը գտնէ, թղթատելով հայկական մամուլը, իր հակադաշնակ – ցական «ճիհատ»ով :

Մատուռ «սքլերոզ»ը այնքան խոր ար – մատներ ձգած է որ, քառասուն տարի վերջն ալ, ներքին թշնամիները տակաւին չեն ըմբռներ հիմնական հարցերու «ինչն ու ինչը» :

Եւ ժխորը կը չարունակուի սանձակո – տոր կատաղութեամբ : Կոտրել թափելու, ամէն ճակատի վրայ թունաւոր չոգիներ արձակելու առաջադրութեամբ :

Հակայական ուժեր զլուխ զլխի տուած են, համակեցութեան ձեւերը դտնելու, գտնէ որոշ ներդաշնակութիւն հաստատե – լու համար :

Հայկական «սքլերոզ»ը ամէն միջոց նե – րելի կը գտնէ, հակառակ ուղղութեամբ :

Եւ օտարութեան մէջ հասակ նետած սե – րունդ մը անձկութեամբ կը հարցնէ .

— Ա՞յս է որ ինքնասպանութեան պայքար կ'անուանէք ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՁՅԱՐՁԱԿԻՆ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

*

ՏԱՐԱԿԱՐԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԻԱՑՄԱՆ ՇՈՒՐՋ

ՍԱԿԱՒՃՆ ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԿՐՆԱՆ ՀԱՐԹՈՒԻԼ

« *Բարեկամութիւն* », «*Ջերմ մթնո – լորտ*», «*սիրալիր խօսակցութիւններ* », «*համաձայնելու անկեղծ փափաք*» կը հե – ռաղրեն Ժընեւէն, հակառակ երեքչաբթի օրուան նիստին մէջ ծագած տարակար – ծութեանց, որոնք կ'ապացուցանեն թէ լր – ջօրէն կը տարբերին Արեւելքի եւ Արեւ – մուտքի տեսակէտները գերմանական միացման խնդրին չուրջ : Իրազեկները թէեւ կ'ընդունին բանակցութեանց դրժ – ուարութիւնները, սակայն միւս կողմէ դրեթէ համաձայն են թէ «Լեմանի ափե – րուն վրայ, հիմը դրուած է նոր դարաչր – ջանի մը» եւ թէ վարիչներու ընթացքն անդամ, դիւանագիտական ակնոցով, այն չէ ինչ որ եղած էր վերջին տասնամեա – կին : Յատկանշական կը դտնեն նոյնիսկ խորհրդային վարիչներուն միչտ բաց ինք – նաչարժի մէջ չրջագայիլը, երբ ժամանա – կին, սթալինեան տարիներուն, կառքին պատուհաններն անդամ վարագուրուած պէտք է բլլային :

Անկասկած չատ աւելի բարենչան երե – ւոյթ մըն է ժողովի օրակարգին մասին արտաքին նախարարներուն համաձայնիլը կէս ժամուան ընթացքին, թարգմանու – թեանց ժամանակն ալ մէջը հաշուած : 1951ի «վարդադոյն պալատի ժողովին » օրակարգը որոշելու համար, պէտք եղած էր դժուարին բանակցութիւններ կատա – րել, չաբաթներ չարունակ ... կէս ժամ՝ եւ Զորսերը արդէն համաձայնած էին օ – րակարգի չորս նիւթերուն չուրջ :

— Գերմանիոյ միացում

— Եւրոպական ապահովութեան դրու – թիւն

— Զինաթափութիւն

— Արեւելք – արեւմուտք ապագայ յա – րաբերութիւններ

Կէս օրէն ետք, վարչապետներու ժողո – վը, որ դրուած էր վարչապետ Էտ. Ֆոռի նախագահութեան տակ, քննեց առաջին կէտը, գերմանական միացումը : Առաջին առթիւ իսկ, տարակարծութիւնները բա – ցորոշ դարձան : Գրեթէ նոյն տեսակէտը պաշտպանեցին Արեւմուտքի մեծերը, մանրամասնութեանց տարբերութեամբ . — Գերմանիոյ միացումը անհրաժեշտ է եւ այնքան հրատապ խնդիր մը՝ որ պէտք է իրագործուի չուտով : Յորհրդային պատ – գամաւորութիւնը այս տեսակէտը չի բաժներ սակայն, ոչ թէ որովհետեւ հա – կառակ է Գերմանիոյ միացման, այլ ո – րովհետեւ կը փափաքի նախ ապահովու – թեան դրութեան մը ստեղծումը եւ վերջը Գերմանիոյ միացումը, ինչ որ կըլլուծուի անորոշ ժամանակով այս վերջին խնդրին լուծումը :

Վիճաբանութիւնները չարունակուեցան սիրալիր եւ քաղաքավար խօսակցու – թեանց ձեւին տակ : Իւազանչիլիը պար – զեց իր դիրքը, յստակօրէն :

ՍՐՐ ԷՆԹՐՆԻ ԻՏԸՆ յայտնեց թէ տա – րակարծութիւնները կը վերաբերին մի – այն ժամանակի եւ կիրարկման ձեւի տարբերութեանց : Անհրաժեշտ նկատեց գերմանական խնդրին անմիջական լու – ծումը, եւ աւելցուց թէ պէտք է գերմա – նական միացումը նախ յաջողի, որպէսզի այդ մեծ պետութիւնը կարենայ դաշինք – ներ ստորագրելով մտնել ապահովութեան եւրոպական դրութեան մը մէջ :

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ԲՈՒԼԿԱՆԻՆ, պատասխա – նելով Անգլիոյ վարչապետին, յայտնեց թէ Գերմանիոյ միացումը մեծ կարեւորու – թիւն ունի, սակայն չատ դժուար է այդ խնդրին լուծում մը գտնել, առանց նա – խապէս ապահովութեան դրութիւն մը հաստատելու : Ամէն պարագայի մէջ, միացեալ Գերմանիան պէտք չէ մաս կազ – մէ ռազմական խմբակցութիւններու, ո – րոնք կազմուած են ուրիչ երկիրներու դէմ : Եթէ ժամանակի կը կարօտի Արե – ւելքի եւ Արեւմուտքի ռազմական դրու – թեանց լուծումը կամ հաւաքական կազ – մակերպութեան մը վերածումը, մինչ այդ, երկու Գերմանիաները կրնան յարել մէկը Արեւմուտքի, միւսը Արեւելքի, եւ աւելի սերտ յարաբերութիւններ մշակել իրարու հետ : Առենը չէ ազատ ընտրու – թիւններ կատարելու : Ցետոյ չեչտեց այն պարագան թէ արտաքին նախարարները վարչապետներուն ձգած էին օրակարգի մաս կազմելիք յաւելուածական կէտերը, եւ յիչեցուց նորէն Մայր· Արեւելքի խըն – դիրներուն կարեւորութիւնը :

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՅԶԷՆՀԱՈՒԷՐ, յայտնելէ ետք թէ ինքն ալ ուրիչ կէտեր ունի օրա – կարգին վրայ աւելցնելիք,—օրինակի հա – մար արբանեակներու խնդիրը, որու մա – սին ամերիկեան խորհրդարանը միա – ձայնութեամբ հաւանութիւն տուած է,— սակայն պատրաստ է յետաձգելու այդ կէտին քննութիւնը : Ցետոյ, դառնալով մտածել Ժուկովին, Այզընհաուէր սրտա – ռուչ չեչտով ղգայացուց յայտարարու – թիւն մը ըրաւ : Կը խօսէր ղինուորէ ղին – ուոր :

— « Զինուորականները չեն կրնար ի – բարու տուտ խօսիլ », « եթէ Ատլանտեան Ուխտը յարձակողական նպատակներ ու – նենար, ես բնաւ անոր հրամանատարու – թիւնը պիտի չստանձնէի », որովհետեւ խորչանք կը զգայ պատերազմէն : Ինչպէս նաեւ Մ. Նահանդները, որոնք կրած են Փըրլ Հարպըրի յարձակումը, եւ բնաւ նախայարձակ չեն կրնար ըլլալ : Նախա – դահը աւելցուց՝ «կը վստահացնեմ ձեզի այստեղ, թէ Մ. Նահանդները բնաւ պիտի չմասնակցին յարձակումի մը՝ ուղղուած Խ. Միութեան դէմ» : Ցետոյ պատուոյ խօսք տուաւ : Մտաչալ Բուլկանին անմի – ջապէս պատասխանեց նախագահին, եւ խոր գոհունակութիւն յայտնելէ ետք ա – ւելցուց՝ «կը հաւատանք ձեր խօսքին, ո – րովհետեւ կը ճանչնանք ձեզ իբրեւ ղին – ուոր եւ պետական մարդ» :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ԲԱԺԱԿԱՁԱՒ

Զգիտեմ թէ գիտեմ թէ չգիտեմ, կար – դացեր եմ՝ կ'լսեմ, թէ եղիվարդ կը կոչ – ուի պատմական գիւղը, էջմիածնայ մօտ, որու դաշտերուն վրայ, ընդմէջ Հրազդան ու Քասպղ գետերուն, տեղի ունեցած են մեծ պատերազմներ, — Արայ Գեղեցիկը կռուեր է Շամիրամի դէմ, Փոկասը՝ Պար – սիկներուն դէմ, Նատիր շահը՝ Թուրքե – րուն դէմ :

Բայց թէ ի՛նչ կը նշանակէ եղիվարդ այս տեղանունը՝ չգիտեմ :

Այլ գիտեմ թէ էերթող մը կ'ապրի Սիո – նի լերան վրայ, եւ կը կոչուի Եղիշէ վարդապետ, որ վերջին այս երկու բառե – րուն առաջին վանկերով նոր անուն է շի – ներ՝ ստորագրելու համար եղիվարդ : Այս էերթողն է, ահա, որ սպիտակած երկնքին լոյսով ու Քրիստոսի ծագկած փշապսակին վարդերով՝ իւղ է պատրաս – տեր, իւղ վարդի, որպէսզի «մեղրամոմէ Մագդալինէն» այդ իւղով օծէ վէրբերն անոր, որ «խորտակման գիշերներու » մէջ խոշտանգուեաւ բայց «կոխեաց զմահ » , չթաղուեցա՛ւ իբրեւ անիշան «անցորդ» մը «Ակեղդամայ»ի հողերուն մէջ, ծանօթ իբրեւ գերեզմանատուն պանդուխտներու : (Ես յիշատակեցի էերթողին հրատարա – կած բոլոր գործերը՝ այս բառերուն մէջ) :

Լա՛ւ է, լա՛ւ է, թող չըսեն թէ ծոյլ նս – տան, բուն մտան : Իւղ շինենք, լոյս շի – նենք, յաւիտենականութիւն օծենք, թող չըսեն թէ ծոյլ նստան, բուն մտան : Պատ – րաստ ըլլանք այն օրուան՝ երբ,

Սեղանն է առատ,
Դիմացն Աբրահամ ...

Հայոց շրթները ի մի բերելու պիտի երգեն ամէնէն խաղցր գիհովութեան մէջ· *Լեցնենք ընկերներ բաժակները լի,*
Թող Հայոց գինին մեզ անուշ լինի :

Այդ օրը վայելելու յոյսով, այդ փա – ռաւոր օրուան արժանաւորելու համար շա – րունակ աշխատելով, ծոյլ ծոյլ չկենա՛նք դուրսը ի սփիւռս : Ուստի այն, որ ետքդ – եան իւղ կը պատրաստէ, կը բարձրացնէ բաժակը՝ մաղթելով անոր, որ վարդի իւղ կը պատրաստէ, եւ կ'լսէ.

— Իւղը, գինին եւ ամէն բան Հայաս – տանի՛ համար :

Լեցնենք ընկերներ բաժակները լի :

Վաղը թող չըսեն մեզի թէ պարապ ձեռ – բերով եկան :

Լեցո՛ւն բաժակներով, մեր աչխատան – քին բարիքներով ու մեր ստեղծագործու – թեանց հրաչքներով, լեցուն հոգիով եւ լեցուն միտքով, բայց մէկ իտէալով եւ մէկ մաղթանքով.

— Ամէ՛ն բան Հայաստանի համար : Ա – մէն բան ի փառս մէկ հատիկ եւ յաւի – տենական Հայութեան :

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԿԱՐՏԻՆԱԼ ԱՂԱՃԱՆԵԱՆԻ ՆՈՐ ՊԱՇՏՕՆԸ

Կարտինալ Աղաճանեան , Պատրիարք Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ, նչանակուած է Պիոս ԺԲ.ի կողմէ նախադահ Արեւելեան Կանոնադրի խմբագրութեան եւ հրատա – րակութիւն քահանայապետական յանձ – նախումբին :

ՀԱՆԴԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ՔԱՋԱՊԼԱՆՔԱՑԻ ՄԷՋ

Կարգը հետզհետէ կը վերահաստատուի Քազապլանքայի մէջ : Զեռք առնուած մի – ջոցները, ապահովութեան ուժերու տե – ւական հսկողութիւնը, որոչ վախ մը կ'առթեն վերջին օրերու ցուցարարնե – րուն, որոնք չեն համարձակիր համախմ – բուիլ : Ոստիկանական ուժերու հսկողու – թիւնն ալ զարձաւ ապրու, երբ չոկատնե – րը ղրուեցան զինուորական հրամանատա – րութեան տակ : Իսկ եւրոպացի ժողովուր – դը , որ հաստատեց ծայրայեղութեանց վնասակար արդիւնքները, հետզհետէ կ'անդրադառնայ թէ պէտք է օժանդակէ մարզպանին, որպէսզի խաղաղութեան եւ համաձայնութեան մթնոլորտի մը մէջ խն – դիրները իրենց լուծումը գտնեն :

Միւս կողմէ, վերակազմելու համար ոստիկանութիւնը որ ցարդ կամայ կամ ակամայ անկարողութիւն ցոյց կուտար , մարզպանը որոչեց պաչտօնէ հեռացնել կարգ մը ոստիկաններ :

× Հինգչաբթի օր նետուած ռումբը տե – ղական պատրաստութիւն մը չէ , եւ ցարդ այդ տեսակը բնաւ չէ գործածուած Մա – րոքի մէջ, ինչպէս կը հաստատեն փոր – ձագէտները :

× Վերջին պահուն հասած հեռագրի մը համաձայն Քազապլանքայի չրջանին մէջ տախտակաչէն ամբողջ թաղամաս մը հրոյ ճարակ դարձած է : Կը հաչուեն վեց հա – զար անպատսպար :

.....

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ վարչապետը, լրագրա – կան ասուլիսի մը ընթացքին յայտարա – րեց թէ Մայր· Արեւելքի կացութիւնը չատ աւելի վտանգաւոր է քան թէ Գերմանիոյ խնդիրը :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հետագրեն թէ Կրեմ – լինի պալատը հանրութեան առջեւ բաց – ուեցաւ Դ.չ. օրէն սկսեալ : Այս որոչումը նախաբանը կը համարուի հսկայական Քանդարանի մը վերածելու պալատը, որ մինչեւ հիմա կը ծառայէր իբրեւ կառա – վարական պաչտօնատուն :

ԱՐՈՒԵՍՏ
ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ
Բ.

ՁԱՅՆԸ

Ձայնը պէտք է յստակ ըլլայ, առոգա – նութիւնը որոշ: Իւրաքանչիւր բառ պէտք է հասկցուի իւրաքանչիւր ունկնդիրէ: Ինչ աւերներ կը գործէ մեր մէջ առոգա – նութեան պակասը: Ցաճախ աւելի կը դուշակենք խօսք մը, քան կը լսենք զայն եւ մեր ուշադրութիւնը չուտ կը յոգնի, որովհետեւ ճիդը աւելի մեծ է:

Ձայնը պէտք է հանդարտ ըլլայ:

Բանախօսը պէտք է ղժուչանայ շատ ա – րագ խօսելէ եւ կմկմալէ: Լաւագոյն բա – նախօսին ալ կը պատահի դադարմր մը, բան մը փնտռել եւ կմկմալ: Բայց երբ մէ – կը յաճախ պիտի կմկմայ, աւելի լաւ է չխօսի: Առ հասարակ, մարդ երբ իր ըսե – լիքը լաւ գիտէ, չի կմկմար:

Ձայն մը պէտք է իր ելեւէջներն ունե – նայ: Կարելի չէ միեւնոյն չեշտով սկսիլ եւ վերջացնել, ձանձրալի է: Բանախօսներ գիտեմ որոնք կը գոռան շարունակ, կար – ծես Վերջին Դատաստանին օրն ըլլար:

Գլխու ձայնն է որ ամէնէն քիչ կը յոգ – նեցնէ ունկնդիրը: Ցած եւ հաստ ձայնե – րը կը յոգնեցնեն, կը ձանձրացնեն եւ կը քնացնեն:

Բանախօսը պէտք է ճանչնայ իր ձայնը եւ ելեւէջներ մտցնէ անոր մէջ, ժողո – վուրդին ուշադրութիւնը միշտ արթուն պահելու համար:

Թաւ ձայն ունենալը չանցանք չէ, այլ այդպիսի ձայնով երեք ժամ խօսիլը: Մի զբաղմանաք, կամ մի պարծենաք, երբ ուն – կնդիրները անչուշտ մտիկ ընեն ձեր թաւ ձայնը, պարզապէս ամէնքն ալ քնացած պիտի ըլլան:

Առ հասարակ կիներն են որ կ'ըսեն օրօր եւ այն կարծիքն ունինք թէ կնոջական ձայնը աւելի յարմար է օրօր ըսելու: Սխալ ...

Թաւ, հաստ եւ խռպոտ ձայները լաւա – գոյն օրօրներն են: Եթէ փորձով կ'ուզէք դառնալ, — եւ եթէ թաւ ձայն ունիք — այս յօդուածս կարդացէք անքնութենէ առաջքը առնելու բարեկամի մը եւ «դիչեր բա – րի» ըսէք առաջուընէ:

ԽՕՍՔԻՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԸ

Բանախօսը իր խօսքին մակարդակը պէտք չէ իջեցնէ կամ իր նիւթին լծու – թիւնը պէտք չէ խախտէ:

Սրամտութիւն մը ընելը բնական է, ե – թէ տեղին է անշուշտ, եւ փափաքելի ալ է, որովհետեւ ունկնդիրներուն ուշա – դրութիւնը կը սրէ:

Ըսել կ'ուզեմ որ բանախօս մը իր նիւ – թին մակարդակը կամ արժանիքը պէտք չէ իջեցնէ անյարմար եւ անտեղի խօս – քով մը:

Օրինակ մը հաւանաբար աւելի լաւ բա –ցատրէ միտքս:

Բանախօս մը լսած եմ ազգային լուրջ նիւթի մը շուրջ: Մտաւորական մըն էր, որ կը թուէր իր եւ իր կազմակերպու – թեան գործունէութիւնը: Ունկնդիրներս ուրախ էինք եւ խանդավառ, ազգին օ – գուտ մը կար իր գործէն:

Յանկարծ ըսաւ .

—Ձանըմ, կ'ընենք կոր, կ'ըլլանք կոր..

Մնդագինք անշուշտ, բայց «պազ ան – գաւ», ինչպէս կ'ըսեն:

Այս խօսքը եւ ասոր նման ասացուածք – ները կարելի է ըսել պզտիկ, մտերմա – կան շրջանակի մը մէջ: Բայց լուրջ բանա – խօսութեան մը, տեղեկատուութեան մը մէջ անյարմար են:

Բանախօսին վրայ մեր ունեցած հա – մարումը եւ անոր հանդէպ մեր ունեցած յարգանքը առնուազն մէկ աստիճան կ'իջ – նեն:

Այսպիսի մտիկ խօսք մը կը բաւէ որչատ լուրջ ճառ կամ բանախօսութիւն մը իր նպատակէն վրիպի:

Խօսքս անոնց համար չէ, որոնք մաս – նաւոր պատրաստութիւն մը չունին մտա – տորական տեսակէտով, եւ սակայն, պա – րապանքու բերումով, կը ստիպուին խօսք առնել հանդէսի մը կամ երեկոյթի մը մէջ: Այսպիսիները եթէ շատ մը սայթա – քումներ ալ ունենան, նորէն ներելի է ի – րենց: Այս պարագային քննադատելը, այս կամ այն բառին սխալ գործածութիւը, մտտի փաթթոց ընելը անտեղի է:

Եղած ճիդին եւ նպատակին պէտք է նա – յիլ, ոչ թէ թերութիւններուն:

Մեր խօսքը առ հասարակ անոնց համար է, որոնք բանախօսութիւն մը ընելու պատրաստութիւնը ունին կամ այդ պատ – րաստութիւնը ունենալու յաւակնութիւ – նը:

ԸՆԹԵՐՑՈՒՄ

Բանախօսութեան մը ընթացքին եղած ընթերցումները մաքուր առոգանութեամբ պէտք է ըլլան: Լափալիսեան ճշմարտու – թիւն մըն է, պիտի մտածեն ոմանք: Ան – տարակոյս, բայց քանի բանախօսներ կան որոնք ընթերցում ընել չեն գիտեր, նոյն – իսկ պիտի ըսէի, կարդալ չեն գիտեր:

Մէջբերումը, ընթերցումը դպրոցակա – նի մը դիտցածէն աւելի բան մը պէտք է ըլլայ: Ոմանք նոյնիսկ կէտադրութիւնը չեն յարգեր: Մէջբերումը պէտք է ճիշդ իր տեղին ըլլայ եւ ոչ թէ նիւթին այն մասին վրայ, ուրկէ խօսած ու անցած է արդէն բանախօսը, կամ այն մասին հետ կապ ու – նենայ, որուն վրայ բանախօսը եաքը պի – տի խօսի:

Առ հասարակ երկար ընթերցումները կը ձանձրացնեն: Բացառիկ կարողութեան տէր պէտք է ըլլայ մէկը (հետաքրքրա – կան նիւթ, ձայնի ելեւէջ, արուեստագէ – տի խմոր, եւայլն) երկար ընթերցում մը մարսելի դարձնելու համար ունկնդիրնե – րուն:

ԽՕՍԻԼ ՆԻՒԹԻՆ ՎՐԱՅ

Բանախօսը պէտք է խօսի իր նիւթին վրայ եւ ոչ թէ հովիւի մը պէս սար ու ձոր պտտի: Այս պարագային մեզ կը ստի – պէ որ ոչխարներու պէս եաեւէն երթանք համբերութեամբ, եթէ քաղաքավար ենք: Իսկ եթէ չենք, արդէն սրահին մէկ ան – կիւնէն փափուքը կը սկսի եւ երբեմն այնքան կը զօրանայ, որ ալ բանախօսը ձգած, սրահին մէջ միւս խօսողները կը սկսինք մտիկ ընել:

Աւելիկ կ'ըլլայ կատարեալ ազատութիւն կամ անլչխանութիւն:

Այո, բանախօսը իր նիւթին վրայ պէտք է միայն խօսի:

Ոմանք երբեմն երկար բարակ օրինակ – ներու մէջ կը լողան, երբ ունկնդիրը չա – տոնց հասկցած է իր միտքը: Երբեմն օ – րինակներու չարքը այնքան կ'երկննայ, կամ օրինակ մը այնքան մանրամասն կը պատմուի որ, ունկնդիրը կը մոռնայ թէ բանախօսը ո՞ւրկէ ճամբայ ելաւ հող հասնելու համար:

Օրինակ տալը լաւ, բայց նիւթին թելը բնաւ պէտք չէ վրիպի:

Ոմանք մէջ ընդ մէջ օրինակները կը չե – րեն, չփոթի մատնելով ունկնդիրը, մէկ օրինակը չի վերջացած ուրիշ մը կը սկը – սին:

— Կեցէք, առաջ աս մէկը պատմեմ, ը – սելով:

Երբեմն օրինակները ոչ պոչ ունին, ոչ գլուխ, իրարու չեն համապատասխաներ: Մին այս կը նշանակէ միւսը ոչ, մին ձեր – մակ է, միւսը սեւ:

Ուշադիր ունկնդիրը կը մտածէ թէ բա – նախօսը ինչպէս այդ օրինակներուն տա – կէն պիտի ելլէ: Ցաճախ տակէն կ'ելլէ «ձուկը պոչ»ի ձեւով վերջացնելով իր պատմութիւնը, ինչպէս կ'ըսէին Լատին – ները, այսինքն երկիմաստ ձեւով:

ՊԱՐԳԵՒ ՆԻԿՕԼԵԱՆ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՕՂԻՄՊԻԱԿԱՆՆԵՐԸ
*

1500 տարի առաջ երբ հռոմէական կայս – րութիւնը ինկաւ եւ մարեց օղիմպիական – ներու ջահը Ցունաստանի հողին վրայ, մեծ մարզասէրը եւ մարզասէրը Պարոն տը Գուպէրթէն, վերանորոգուած տեսնել ու – զելով յունական հին օղիմպիականներու ոգին, 1896 թիւին հաստատեց եւ կազմեց Միջազգային Օղիմպիականներու Համա – դաշնակցութիւնը (Ֆետերասիոն), ու կազմակերպեց առաջին օղիմպիականը, որ տեղի ունեցաւ Աթէնքի մէջ, ի պատիւ հին Յոյներուն: Անկէ յետոյ, ամէն չորս տա – րին անդամ մը զանազան մայրաքաղաք – ներու մէջ տեղի ունեցան սոյն միջազգա – յին օղիմպիականները, որոնք ընդմիջ – ուեցան միայն երկու համաշխարհային պատերազմներուն, 1914 – 18 եւ 1940–45: Յարդ հետեւեալ մայրաքաղաքներուն մէջ եղած են համաշխարհային օղիմպիական – ները . —

Աթէնք, 1896.— Մասնակցութեամբ 8 ազգերու, առաւելագոյն կէտերը ստացան Ամերիկացիք: Առաջին անդամ ըլլալով տեղի ունեցաւ Մարաթոնի 42 քիլոմեթր վազքը. առաջնութիւնը չահեցաւ Ամա – րուսի դիւղացի Սքիրիտոն Լուիզը: Մա – րաթոնի մրցումին հիմը դրուած է Ք.ը – րիստոսէ 490 տարի առաջ, Ցունաց եւ Պարսիկներու միջեւ եղած պատերազմին՝ Մարաթոն ըսուած վայրին մէջ, Աթէնքէն մօտաւորապէս 42 քիլմ. հեռու:

Փարիզ, 1900.— Ամերիկացիք հոս ալ չահեցան ընդհանուր ախոյեանութիւնը. 13 ազգերու մարզիկներ մասնակցութիւն ունեցան:

Սէնթ Լուիզ, 1904.— Ամերիկացիք կրկին չահեցան ընդհ. ախոյեանութիւնը. ութը ազգերու մարզիկներ մասնակից – ցան, Ճափոն եւ Ռուսիա պատերազմի մէջ ըլլալով, չկարողացան մասնակցիլ:

Աթէնք, 1906.— (Ոչ պաշտօնական), հովանաւորուած էր շատ մը եւրոպացի թագաւորներու կողմէ: Այս օղիմպիակա – նին մաս կազմեցին հին հելլենական ո – ղիմպիականներուն տեղի ունեցող Բէնտ – Ատլոնի մրցումները: (Այս օղիմպիակա – նին մրցանիշները պաշտօնական չեն հա – մարուիր):

Լոնտոն, 1908.— 22 ազգ մասնակցու – թիւն ունեցան, երկու հազարէ աւելի մար – զիկներով: Անգլիացիք առաւելագոյն կէ – տեր ստացան: Իտալացի մարզիկ մը Մա – րաթոնը չահեցաւ:

Սթոքհոլմ, 1912.— 26 ազգերու մար – զիկներ մասնակցեցան. սոյն օղիմպիակա – նին Ամերիկացիք եւ Շուէտացիք առաջ – նութիւնները իրենց միջեւ բաժնեցին: Մարաթոնը Հար. Ափրիկէն չահեցաւ, իսկ Ֆինլանտացի Քոլէհմայնէն (երկար վազք)՝ նշանաւոր մարզիկ մը, որ կը կոչուէր Թռչող Ֆինլանտացի: Երեսուն հազար հանդիսատեսներ ներկայ եղան:

Անվերս, 1920.— 25 ազգերու մար – զիկներ մասնակցութիւն ունեցան: Ամե – րիկացիք կրկին առաջին զծի վրայ են. բայց Ֆինլանտացիք մեծ յաջողութիւններ ունեցան շատ մը ուրիշ երկար վազքերու եւ նիզակ նետելու մէջ, չահեցան նաեւ Մարաթոնը, զարմանք պատճառելով աշ – խարհի, թէ ի՞նչպէս կրնայ ըլլալ, որ չորս միլիոն քնակչութիւն ունեցող ազգ մը կը մրցի եւ կը չահի Անգլիոյ, Գերմա – նիոյ եւ Ֆրանսայի պէս բազմամիլիոն եւ զօրաւոր պետութիւններու դէմ:

Փարիզ, 1924.— 45 ազգերու մարզիկ – ներու մասնակցութիւն. Ամերիկացիք ա – ռաջին զծի վրայ են, իսկ Ֆինլանտացիք կրկին լաւ մրցանիշներ իւրացուցին, մա – նաւանդ իրենց երկար վազքերու մէջ, 1500 – 5000 եւ 10.000 մէթրի նշանաւոր ախոյեան Նուրմի Մարաթոնը չահեցաւ:

Ամստերտամ, 1928.— 43 ազգերու 4 հազար մարզիկներ մասնակցութիւն ունե –

Օրինակ տալը լաւ, բայց նիւթին թելը բնաւ պէտք չէ վրիպի:

Ոմանք մէջ ընդ մէջ օրինակները կը չե – րեն, չփոթի մատնելով ունկնդիրը, մէկ օրինակը չի վերջացած ուրիշ մը կը սկը – սին:

— Կեցէք, առաջ աս մէկը պատմեմ, ը – սելով:

Երբեմն օրինակները ոչ պոչ ունին, ոչ գլուխ, իրարու չեն համապատասխաներ: Մին այս կը նշանակէ միւսը ոչ, մին ձեր – մակ է, միւսը սեւ:

Ուշադիր ունկնդիրը կը մտածէ թէ բա – նախօսը ինչպէս այդ օրինակներուն տա – կէն պիտի ելլէ: Ցաճախ տակէն կ'ելլէ «ձուկը պոչ»ի ձեւով վերջացնելով իր պատմութիւնը, ինչպէս կ'ըսէին Լատին – ները, այսինքն երկիմաստ ձեւով:

ՊԱՐԳԵՒ ՆԻԿՕԼԵԱՆ

ՕՏԱՐ ԽՋԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԼՈՒՍՆԻՆ ԴԷՄ
*

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.

1963Ի ԴԷՊՔԵՐԸ

1963 տարին աչքի կը զարնէ բազմաթիւ Ցանրակշիռ պատահարներով, որոնց ա – մէնէն նշանաւորները Հովառատ լերան ու Սինկափուրի ծովային զործարանին զրա – ւումն է:

Հովառատ լեռը, որ կը պտնուի Լիմնի զաշտային շրջանին մէջ, իր անունը կը պարտի այդ շրջանին մէջ փչող զօրաւոր հովին: 20րդ դարու սկիզբէն իսկ դիտնա – կան մը հաշիւ ըրած էր, որ Հովառատ լե – ռան վրայ դտնուող հողմաղացները կ'ար – տադրէին Նիակարայի ջրվէժին արտա – դրածին չափ հով ուժ: Այսպիսի ուժի կեդրոն մը, ի հարկէ չէր կրնար խուսա – փիլ դանազան զործատէրերու աչքէն:

Հարվուտի այլեւս դասական զործած գրքին մէջ («Հովառատ լերան հարցը». Պոսթոն, 1988) կարելի է կարդալ Ֆրան – սայի եւ Իտալիոյ միջեւ ծագած աներե – ակայելի միջազգերուն մանրամասնու – թիւնները:

Գալով Սինկափուրի ծովային զործա – րանին, ղէպքը շատ աւելի ծանրակշիռ հանգամանք ունէր: Սինկափուրի բացե – րը, ծովուն վրայ ծփուն զործարան մը հաստատուած էր, հովերուն ամէնէն շատ փչած տեղը: Ռուսեւչինական կայսրու – թեան աւազակ զործատէրերէն մէկը ծր – ծուն զործարանը ցամաքին կապող չըզ – թաներէն մէկը կտրած ըլլալուն համար, բրիտանական զաղթապետութեանց Մի – ութեան ռազմանաւերը, որոնց յանձ – նուած էր ծխուն արուեստական կղզիին պաշտպանութիւնը, սակայն կրակ բանալ չարձակողին վրայ եւ զայն ընկղ – մել: Ազգերու Դաշնակցութիւնը բայա – ռիկ նիստի մը հրաւիրուեցաւ: Մամուլի Համաշխարհային Ընկերակցութեան թեր – թեր չանացին միտքերը հանդարտեցնել, բայց զժբախտաբար, շատ աւելի զօրաւոր էր հակառակ ուղղութեամբ աշխատող ու – ժերու ազդեցութիւնը:

Բանուորական զանգուածները սկսած էին ըմբռնել թէ պետական այս յեղաշր – ջումը իրենց համար շատ ծանրակշիռ հե – տեւանքներ պիտի ունենայ: Հանքերու մէջ աշխատող բանուորները լաւ պիտէին, որ հինդ կամ շատ շատ տասը տարիէն ի – րենց արհեստը այլեւս պիտի դադրէր որ եւ է արժէք ունենալէ: Արհեստակցական Միութիւնները ճնշում կը բանեցնէին ի – րենց կառավարութեանց վրայ, որ վայր – կեան առաջ ապահովեն հովառատ շրջան – ներու տերացումը:

Ժընեւի խորհրդաժողովը, որ գումար – ուած էր 1963 Ցունիսին, բազմաթիւ բա – խումներու տեղի տուաւ, եւ, առանց Մե – նաքոյի իշխանին խոհեմ դերքին, շատ հաւանական է որ խաղաղութիւնը պահ – պանելու ահմանուած այս հաստատու – թիւնը պատճառ դառնար բազմաթիւ պա – տերազմներու յայտարարութեանց: Ու – րեմն չնորհիւ իշխան Ռէյնալէրթի խաղա – սիրական ազդեցութեան, ժողովականները բաժնուեցան առանց ծայրայեղ որոշում – ներ տալու: Բայց միջազգային հոդեբա – նութեան բոլոր մասնագէտները ազդարա – րեցին իրենց կառավարութեանց թէ ան – գամ մը եւս, համաշխարհային պատե – րազմը անխուսափելի էր:

Նոյնիսկ Սմաք Թոյլ տուաւ որ իր թեր – թերուն մէջ մեծ մեծ վերնագրերով տպ – ուի. — « Ռուսեւչինական կայսրութիւնը կը մերժէ Ֆրանսիւգերմանական առա – ջարկները:

ԼՈՐՏ ՖՐԱՆՔ ՏԱԿԼԷՍԻ ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Ժընեւէն վերադարձին, Լորտ Ֆրանք Տակլէս փարիզ հանդիպեցաւ Ռուվրէի հետ տեսակցութիւն մը ունենալու հա – մար: Ոչ միայն մեր երկրագունդին, այլ եւ ամբողջ Արեգակնային Տիեզերքին ա – պագային հետ առնչութիւն ունեցող այս խօսակցութեանց մանրամասնութիւնները մեզի անծանօթ կը մնան:

Իր մեծ զիծերուն մէջ, սակայն, հե – տեւեալը եղած է իրենց խօսակցութեան էութիւնը՝ ըստ Լորտ Ֆրանքի «Ցուչե – ր»ուն:

Նախ երկու մարդիկը կարծիքի փոխա – նակութիւն կ'ունենան միջազգային կա – ցութեան մասին: Երկուքն ալ կընդունին որ կացութիւնը չափազանց լուրջ է: Ռուվրէ զրեթէ յուսահատ է: 1947ի պա – տերազմէն առաջ շատ մեծ հաւատք կ'ըն – ծայէր իր ստեղծած կազմակերպութեան բարերար ազդեցութեան, բայց հակառակ ատոր անկարող եղած էր պատերազմին ա – ռաջքը առնելու, եւ այս բանը զինքը չա – փազանց յոռետես եւ տխուր մէկը դար – ձուցած էր: Այսօր վկայութիւն մը կը քաղենք Լորտ Ֆրանքի քարտուղարին յու – շերէն: (Քարտուղարը ներկայ էր խօսակ – ցութեանց) :

— « Աշխարհի մէջ բան մը կայ, ըսաւ Պ. Ռուվրէ, որմէ մարդիկ կը վախնան՝ պատերազմէն կամ մահուընէ ալ աւելի. այդ ձանձրոյթն է: Միջազգային համա – ձայնութեան այս մթնոլորտը որ ստեղ – ծած ենք՝ զիրենք կը ձանձրացնէ ... ճիշդ է, մեր թերթերը պարկեշտ են, միայն է, մեր թերթերը պարկեշտ են, միայն ճշմարտութիւնը կը զրեն, բայց այլեւս չահեկան չեն այդ իսկ պատճառով:

Թարգմ. Շ. Ս. ԱՆՏՐԻ ՄՈՐՈՒԱ.
(Շար.)

ԱՎՈՒՄ ԽՍՏՈՎԵՑ ՁԱՅՆԸ

*

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

— Եկէք, ընկե՛ր դպրապետ։

Շուտ, հա՛, գնացէք տեսէք ինչ կ՚ընեն անոնք, մի՛ թողուք որ մեզ ալ տեսնեն։ Ինչո՞ւ կեցած եք, ինչո՞ւ չեք շարժիր։ Ի՞նչ կ՚ուզէք ձեր մէջ տեսնել։ Ես ալ ձեզի պէս մարդ եմ, ինչո՞ւ ինծի այդպէս կ՚ուշադրէք։ Ես ալ ձեզի պէս կ՚ուտեմ, կ՚ըմպեմ, կը քնանամ, կ՚արթննամ, կ՚աշխատիմ, կ՚ապրիմ։ Ինչո՞ւ ինծի այդպէս կ՚ուշադրէք։

Ասոնք ըսելով՝ Աւետիս ոտքի ելաւ, ուզեց երթալ, բայց ոտքերը չկրցան իրեն հնազանդիլ, ինկաւ տեղը։ Ամէնքը վազեցին անոր օգնութեան։ Ոմանք ջուր ցանեցին անոր երեսին, ուրիշներ ալ ոտքերը շփեցին։ Ան ալ քանի մը վայրկեան ետք աչքերը բացաւ։ Ամէնքը ուրախացան։ Ան ալ ուրախացաւ, որ ուրիշներ իրեն չեն ծաղրեր։ Ինքզինքը ստիպեց ոտքի ելլել, ուզեց քալել, բայց չկրցաւ։ Ուրիշներ ալ ստիպեցին, որ նստի։ Ան ալ նստաւ։

— Ես ինչո՞ւ եկայ հոս, ինչո՞ւ եկայ հոս... կ՚ըսէր ինքնիրեն։ Ինչո՞ւ եկայ հոս։ Ինչո՞ւ չեմ գար հոս։ Ես ինչո՞ւ եկայ հոս։ Ինչո՞ւ չեմ գար հոս։

— Ընկե՛ր, ինչո՞ւ կ՚ըսես։ Ինչո՞ւ եկար հոս։ Ինչո՞ւ չես գար հոս։

Ինչո՞ւ եկայ հոս։ Ինչո՞ւ չեմ գար հոս։ Ես

ՎԱՐՉԱՊԵՏ Է. ՅՈՒՐ, *ինքն ալ չհշտեց Գերմանիոյ խնդրին լուծում մը գտնելու անմիջական անհրաժեշտութիւնը, սա – կայն աւելցուց թէ պէտք է ամէն երաշ – խիք տրուի Ա. Միւթիեան: Ամէն պարա– գայի մէջ միացեալ Գերմանիան պէտք է ազատ ըլլայ իր դաշնակիցներու ընտրու– թեան մէջ :*

Վիճաբանութիւնները որոշ համաձայ – նութեան մը յանգած չըլլալով, ժողովը որոշեց արտաքին նախարարներու չորեք– շաբթի առաւօտեան նիստին ձգել, Գերմա – նիոյ խնդրին քննութիւնը որպէսզի փոր – ձէն մը աւելի ճամբայ մը գտնել :

× *ԺԸՆԵԻԻ պաշտօնական նիստերուն կողքին, տեսակցութիւններ եւ ընդունե – լութիւններ անպակաս են: Առջի օր վար – վապետ Ֆոռ ընդունելութիւն մը սարքած էր ի պատիւ միւս վարչապետներուն: Բա– ցակայ էր միայն նախագահ Այզընհա – ուըը, որ իր պետութեան վարիչի հանդա– մանքով, իրաւունք չունի վարչապետի մը հրաւէրը ընդունելու: Նոյնպէս բացակայ եղաւ խորհրդային պատուիրակութեան սարքած ընդունելութենէն եւ ղրկեց իր ներկայացուցիչը՝ Ֆ. Տըլըս: Այս հան – դիպումները միայն քաղաքավարական հանդամանք չունին որովհետեւ դլուխ դլխի վիճաբանութիւնները ու կարծիքի փոխանակութիւնները չեն դադրիր ճա – չերու ընթացքին :*

× *ԱՐԵՒՄՏ. ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ներկայա – ցուցիչը ՄԱԿի մօտ, որ իբրեւ դիտող ժո– ղեւ կը գտնուի, տեսակցութիւն մը ու – նեցաւ Ֆրանսայի վարչապետին հետ, միացման խնդրին առթիւ:*

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԼՃԵՐԻՈՑ մէջ վերջերս բա – խումներ տեղի ունեցան ապահովութեան ուժերու եւ ըմբոստներու միջեւ: Սպան – նուեցան 14 ըմբոստներ: Միւս կողմէ «օ– բէնքէ դուրսերու» հարիւր հոդինոց խումբ մը յարձակեցաւ գիւղի մը վրայ եւ առե– ւանդեց հինդ կոյեր :

× *Կոստանդինի դատարանը մահուան դատապարտեց երեք ըմբոստներ :*

ՖՐԱՆՍԱՑԻ մէջ փոթորիկ, կայծակ եւ անձրեւ, աւերներ գործեցին բազմաթիւ չրջաններու մէջ: Վնասուած են մանաւանդ Փարիզի չրջանը, եւ Սէն է Մառնը: Հովին ահաւոր ուժգնութենէն կառք մը գիծէն դուրս նետուեցաւ, իսկ երկաթուղային ապա – սարկութիւնը յապաղումներ արձանա – դրեց: Փարիզի մէջ տուներ փլան: Հունձ– քը լրջօրէն վնասուեցաւ :

ԱՐԵՒՄՏ. ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապետը, Ադենաուըը, որ առջի օր հասաւ Ժընեւէն ոչ շատ հեռու գուլիերիական Մուրէն ա– ւանը, կարեւոր տեսակցութիւն մը ունե – ցաւ իր փորձադէտներուն հետ : «Հին – դերորդ Մեծը» ինչպէս կը կոչեն զայն ժամը ժամուն տեղեակ կը պահուի Ժընե– ւի ժողովին վիճաբանութիւններուն: Կը կարծուի որ գժգոհ է Իտլիոյ «ոչ ռազմա – կան գօտի» մը ստեղծելու մասին ըրած ա– ռաջարկէն :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ վերադառնալով, հնդիկ դիտնական մը յայտնեց թէ հիւլէական մարդին մէջ Ա. Միւթիեանը կը գէմ կ'անց– նի Մ. Նահանդներու դիտական նուա – ճումները :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ

Երեքշաբթի իրիկուն Սէվինեան – Միյօ հանդրուանին առաջին հանդիսացաւ ի – տալացի Ֆանթինի: Ընդհ. դասաւորման մէջ Բոլյան միշտ գլուխն է, բայց այս հանդրուանին անսպասելի յաղթականները բաւական փոփոխութիւններ մացուցին 4րդ տեղէն սկսեալ :

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Տարօն Սալոյեանի Հայր. *Մխիթեան իր հերոսներու յիշատակին նը– ւիրուած 31րդ հանդէսը այս կիրակի Սէնթ Ամարէի օպասուն պարտէզի մէջ :*

Յարդանքի խօսքէ վերջ Պուլվար Օս – մոյի դպրոցին աշակերտները պիտի եր – գեն հայրենասիրական երգեր ու պիտի պարեն հայրենի տարազով :

Հայկական, եւրոպական պարեր, ար– տասանութիւններ, ներկայացում: Այս տարի յիշատակի այս հանդէսը Մչոյ Ս. Կարապետի ուխտագնացութեան ձեւը պի– տի առնէ: Պիտի պարեն Մուշի Շորօր, Եարխուշտա, Թռնօֆի, անակնկալներ «Որ գայ եօթնանուագտէր Ս. Կարապետ գիր Մուրատ կուտայ»:

Առնել հանրակառք 25 թիւ, Փլաս տ'Էք– սէն եւ իջնել վերջին կայարանը :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱՒԱՆԱՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՔՍԱՆՀԻՆԴԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐ

Թ. ՅԱՆԿ

Նախորդ դումար	724·300
Տէր եւ Տիկ. Յ. Մարգարեան	3·000
Տէր եւ Տիկին Բիէր Սէֆէրեան	2·000
Տէր եւ Տիկին Կ. Մաթէոսեան	2·000
Տէր եւ Տիկին Գաբլանեան	3·000
Տէր եւ Տիկին Տէր – Ղազարեան	2·000
Պ. Արամ Քիթապճեան	2·000
Պ. Օննիկ Մակարեան	3·000
Պ. Կարապիս Կտաւճեան	2·000
Պ. Պօղոս Յակոբեան	1·000
Պ. Մկրտիչ Տուրդուքեան	1·000
Պ. Միսաէ Ժամկոչեան	1·000
Տէր եւ Տիկին Յ. Մանկեան	1·000
Պ. Գ. Տէր – Կարապետեան	1·000
Պ. Թորիկ Նիկողոսեան	1·000
Պ. Բիւզանդ Զօրպաճեան	500
Պ. Սարգիս Թուրլոճեան	1·000
Ընդհ. դումար	750·800

«ՀԵՐՈՄՆԵՐՈՒ ՕՐ»ՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Լիոնի Վա – րանդեան կոմիտէի կողմէ, մասնակցու – թեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Սիա – մանթօ» խումբին :

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Փոռ տը Շէրիւի Կուհայի (Տրիփիէ) ծա – ռախիտ անտառը:

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանու – թիւն եւ անակնկալներ, հայկական ջերմ մթնոլորտ : Ճոխ պիւֆէ :

ԾԱՆՕԹ.— *Փլաս Կիշառէն օթօքառեր– րը կը մեկնին առտուն ժամը ճիշդ 9·30– ին: Նոր Սերնդականներէն կանխաւ ապա– հովեցէք ձեր տոմսերը :*

Երթ ու դարձի դին 200 ֆրանք :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նուիրուած հերոսներու յիշատակին : Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Ս. Անթռանիկ Ընկ. կարօ ենթակո– միտէի: Այս կիրակի ամբողջ օրը Պ. Նա– ճարեանի ծանօթ հովասուն ագարակին մէջ, (Սէնթ Անթռան, Քամբ. Ռոզըրէ լէ Պասթիա):

Կը խօսի ընկերը Տ. ԹԱՂՈՑԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական եւ հայկական պարեր: Բարձրախօսով ընտիր նուագ : Ճոխ երդասնակներով (Ալբազ) :

Առատ ըմպելի եւ խորոված :

Մուտքը ազատ է :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տիկին Մ. Միսքճեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի, Այրի Տիկին Թիւ – փէնկճեան եւ Լիւսի Շերոխան, Փարիզ, Տէր եւ Տիկին Սթաւեան հազարական Ֆրանք կը նուիրեն Ֆ. Կ. Խաչի Պանկօ Քաչանի մասնաճիւղին : Տէր եւ Տիկին Սթաւեան, Յ. Օնպաշեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հազար Ֆր. կը նուիրեն Մշակութային Տան Ֆոնտին : Այս վերջին դումարը ստանալ Յառաջէն:

ՀԱՅԿ. ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ

ԹԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻ

58րդ տարեդարձին առթիւ

ՇԱՒԻԼ

Շաւիլի անտառին մէջ, Յուլիս 24 կիրակի: *Գերեզմանատան մօտ :*

Առաւօտէն մինչեւ երեկոյ:

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. «Արղութ – եան» խումբին կողմէ :

Ժամը 3ին այցելութիւն ԻՇԽԱՆ ԱՐ – ՂՈՒԹԵԱՆի գերեզմանին :

Կը խօսին ընկերներ Գ. ԲԱԼԱՑԵԱՆ եւ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ :

Անտառին մէջ գեղարուեստական բաժին բարձրախօսով եւ նուագ: Պիւֆէ եւ խը – միչք, մատչելի դիներով :

Կը խօսի ընկ. ՅԱՋԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Մեծախառնաշէն առնել չոգեկառք եւ իջ– նել Շաւիլ, Փոն տը Սէվրէն 171 թիւ օթօ– պիւսը, իջնել Փիւի սան Վէնէ :

Անձրեւի պարագային տեղի կ'ունենայ մեայն շերիմի այցելութիւնը :

ՎԱԼԱՆՍ

Կը տօնուի Յուլիսի 24ին, կիրակի ամբողջ օրը, Սէն Փէրէի մայրա– պետներու օգտատէր անտառին մէջ :

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կո– միտէի, մասնակցութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի եւ Նոր Սերունդի :

Կը նախագահէ ընկ. ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՊՕ – ՑԱՃԵԱՆ: Կը խօսի ընկ. ԱՇՈՏ ԱՒԱԳԵԼ– ԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժին.— *Բարձրա– խօսը հայկական ձայնապնակներով, երգ, արտասանութիւն, զուարճալի խաղեր, հայ ժողովրդական պարեր, եւրոպական պարեր: Ճոխ պիւֆէ :*

Օթօքարեր առնել Ալլօպրօժի առջեւէն :

ՏԷՍԻՆ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դաշնակցութեան Տէսինի կոմիտէին կողմէ: 24 Յուլիս կի– րակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Տէսինի ծանօթ զովասուն պուրակին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին: Երգ, պար, նուագ եւն.: Հաճելի ժամանց մը բոլորին համար: Ճոխ պիւֆէ, մատչելի դիներով:

Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր :

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիին :

ՎԻԷՆ

Ընտանեկան մեծ դաշտահանդէս

Կազմակերպուած Վիէնի Անի կոմիտէին կողմէ, այս կիրակի ամբողջ օրը : Էս – պրաբլըն Տապուրէրի զովասուն ծառերուն տակ, պաղ ու կարկաչուն առուակին ե – զերքը (ծանօթ վայր) :

Կը հրաւիրենք Վիէնի եւ չրջանի մեր հայրենակիցները :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին :

Օթօքարերու ժամերը, երթ ու դարձ տեղւոյն վրայ տեսնել յայտարարութիւն – ները :

Ճոխ պիւֆէ :

ԿՕՒՋՈՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ, ֆօնֆէֆ – սիօն, փանթալոն կարող գործաւորուհի – ներ: Դիմել 57 Ռիւ Նասիօնալ, Մարսէյլ:

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

17 BL. DES CAPUCINES

(Face au CAFÉ de la PAIX)

Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն նկատի ունենալ :

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵՑՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵՒՆՑ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔՈՒՆԸ

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ ԵՆ

Արեւմտ. Եւրոպայի Կ. Կոմիտէի յայ – տարարած ժողովները, Վիէնի, Վալանսի, Մարսէյլի եւ Տէսինի համար :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կեդր. վար – չութիւնը խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ, բանակումին մասնակցող փա– րիզեան չրջանի բոլոր ընկերներն ու հա – մակիրները, այս չաբաթ, ժամը ճիշդ 20·30ին, Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէ– վիզ :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— *Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանին բոլոր ենթակոմիտէներուն եւ խումբերուն վար– չութիւնները այս չաբաթ, ժամը 21ին Ա– հարոնեան ակումբը: Բոլոր չրջաններուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :*

ՓԱՐԻԶ.— *Հ. Ց. Դ. «Ազբիւր – Սերոբ – Մ. Եօթնեղբայրեան» խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը այս չաբաթ, ժամը 20·30– ին ծանօթ հաւաքատեղին :*

ԼԻՈՆ.— *Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կո– միտէին ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, Ցոյներու սրահը: Խիստ կարե– ւոր օրակարգ :Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :*

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— *Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ, ժամը 21– ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օ – րակարգ :*

ՕՓԷՐԷԹԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ «ՇԱՆԹ» գեղար – ուեստական ընկերութեան, ղեկավարու – թեամբ ժողովրդական դերասան ԹՐԱԳՈ– ՇԻ: Կը մասնակցին տիկիններ Աշխէն Տ. Յակոբեան եւ Ռոզա Անդրէասեան եւ ու– րիչ կարող ուժեր :

Այս չաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պոմոնի Ս. Սահակ – Մեսրոպ սրահին մէջ :

Կը ներկայացուի

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԵԼԻՔՆԵՐԸ

(Զորս արար) : Նուագախումբ ծանօթ ջու– թակահար Ս. Զէօրէկճեանի :

ԱՅՆՃԱՐԻ «ՅԱՌԱՋ» ԴՊՐՈՑԻՆ

Այրի Տիկին Մաթիլա Միսքճեանի մահ– ուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հե – տեւեալ նուէրները եղած են Այնճարի «Յառաջ» դպրոցին :

ԿՐԸՆՈՊԼԻՆ Այրի Տիկին Մարի Կիւր – ջեան, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Վարդան – եան, Այրի Տիկին Եղիսաբէթ Վարդան – եան, Այրի Տիկ. Սօֆի Գալանթարեան, Պ. Վաղինակ Միսքճեան հազարական Ֆր. Պ. Պարոյր Միսքճեան 5000 Ֆր. (դումար տասը հազար ֆրանք):

Ստանալ «Յառաջ»էն :

ԳՐԱՏՈՒՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

46, Rue Richer, Paris (9).
C. C. P. Paris 3630-66
Tél.: PROvence 64-90

Նոր հրատարակութիւններ

ՀԱՑՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Հրանդ Փաստրմաճեանի, Փրնս.է թարգմ. Մ. Իչխան, Ա. Հատոր, (սկիզբէն մինչեւ Կիլիկիոյ Թագաւորութեան անկումը), մեծադիր 325 էջ, Հրատ. « Համազգային »ի Պէյրութ 1954 700

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ, Դերենիկ Ճիլմէճեանի (Դպրոցական կեանքը, Անտիպ նամակներ, Գրակա – նութիւնը), Մատենաչար «Ցու – սաբեր, 1955, կազմուած 700

ՍԻԱՄԱՆԹՕ (Հոգեւարքի եւ յոյսի Ջահեր, Կարմիր լուրեր բարեկա – մէս, Հայրենի հրաւէր, Սուրբ Մեսրոպ) Խմբ. Հրատ. Պէյրութ, 1955 500

ՀՈՄԵՐՈՍԻ ՈԴԻՍԱԿԱՆԸ «Համազ– գային»ի մանկապատանեկան մա – տենաչար (4 գրքոյկ) 400

ՀՈՄԵՐՈՍԻ ԻԼԻԱԿԱՆԸ (3 գրք– քոյկ) 300

Հերակլէսի գործագործութիւնները 100

Կուլիվէրի ճամբորդութիւնը (2 գրքոյկ) 200

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 — Համը 12 ֆր

ՈՒՐԲԱԹ 22 ՅՈՒԼԻՍ

VENDREDI 22 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7730 — 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3141

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԿԱԼՈՒԱԾԷՆ ՆԵՐՍ

•

Մեծ հպարտութեամբ արձագանգ կը հանդիսանանք Սվիւռքի տարածքին վրայ, արուեստի կալուածէն ներս գնահատանքի արժանացած հայ նկարիչներու գործու – նէութեան : Գրեթէ միշտ, իւրաքանչիւր երկրի մէջ, կը գտնուին հայու զաւակներ, որոնք արուեստի բնածին հուրը իրենց հոգիին՝ պատիւ կը բերեն թէ իրենց եւ թէ մանաւանդ՝ իրենց պատկանած ժո – ղովուրդին :

Արուեստի կալուածէն ներս անոնց նը – ւաճումները կը նկատենք լաւագոյն նը – պաստներէն մէկը, որ կուգայ ուրախու – թեամբ լեցնելու մեծ սրտերը՝ հայու մեր հպարտութեան մէջ :

Անուններ չենք ուզեր տալ, գրեթէ բո – լորն ալ ծանօթ են : Նոյնիսկ բանան ու – նեցած ենք չաւերը տեսնելու համ՝ Պէյ – րութի մէջ, նկարչական յուցահանդէսնե – րու ընթացքին : Ասոր հետ մէկտեղ, միշտ ցաւալի պարագայ մը դրաւած է մեր ու – շադրութիւնը : Գրեթէ բոլորն ալ այդ ար – ուեստագէտներէն՝ գնահատուած են օ – տարներու կողմէ : Հայ ժողովուրդը եղած է չափազանց ժլատ իր գնահատութեան մէջ՝ գոնէ նիւթական տեսակէտէն :

Ճիշդ է որ իւրաքանչիւր արուեստագէտ կ'իրագործէ նախ իրեն համար : Բայց այդ չի նշանակեր թէ քաջալերութեան պէտք չունի : Այդ քաջալերութիւնը պէտք է գայ նախ իր պատկանած ժողովուրդէն , ու երբ չի գար՝ չենք կրնար դատապարտել զինք, երբ օտարներու մօտ կը փնտռէ այն ինչ որ կը մերժուի իր հայրենակիցնե – րէն :

Մի՛ջազգային համբաւի տէր քանի մը հայ նկարիչներ այցելեցին Պէյրութ : Կր – նա՞նք հպարտութեամբ ըսել թէ անոնց գործերէն չաւեր գնուեցան Հայերու կող – մէ : Փառք Աստուծոյ, Պէյրութի մէջ ու – նինք բազմաթիւ հայրենակիցներ, որոնք այդ «պերճանքը» կրնան թոյլ տալ իրենց անձին եւ պարագաներուն, եթէ «պեր – ճանք » իսկ նկատուի նկար մը գնելն ու տուն մը զարդարելը :

Փոխարէնը ի՞նչ կը տեսնենք : Քար ան – տարբերութիւն, միայն քիչ մը աժան քա – ջալերանք եւ ուրիշ ոչինչ :

Դիւրին է օտարներու գնահատանքով արժէք դարձած հայ արուեստագէտներու յաջողութիւններով հպարտանալ : Դժուար է սակայն պատասխանել այն հարցումին թէ հայ մարդը ի՞նչ բաժին ունեցած է այդ յաջողութիւններուն մէջ :

Պարադան նոյնն է նաեւ արուեստի այլ մարզերուն մէջ : Բացառութիւնները յար – գելով, կրնանք անվարան ըսել թէ հայ մարդը կը թերանայ իր արուեստագէտ հայրենակիցներուն հանդէպ ունեցած պարտաւորութեանց մէջ :

Այս առթիւ, առաջարկ մը : Կարելի չէ՞ մեծ միջազգային համբաւի տէր հայ նը – կարիչներու ընդհանուր ցուցահանդէս մը կազմակերպել Պէյրութի մէջ, հովանա – ւորութեամբ մեր մշակութային հաստա – տութիւններէն մէկուն :

Այդպէսով , առիթ կը տրուի աշխարհի չորս կողմերը ցրուած մեր արուեստա – գէտներուն գործերը տեսնել, միւս կող – մէ, եթէ հնարաւոր է՝ գնենք իրարու ծանօթացնել :

Առաջին հերթին դժուար երեւցող այս ծրագիրը կրնայ իրագործուիլ, եթէ բար – եացակամութիւնը չպակսի : Բարեբախ – տաբար տակաւին ունինք հայրենակից – ներ, որոնք նիւթական զոհողութիւններ յանձն առնելու առակ են՝ նման ծրագիր մը յաջողցնելու համար :

Այդպէսով, պիտի կրնանք նոյն ատեն արուեստի կալուածէն ներս հայ ժողո – վուրդի զաւակներուն նուաճումները հը – պարտութեամբ ցոյց տալ այն ժողո – վուրդներուն, որոնց հետ կ'ապրինք :

(Խմբ. ԱԶԴԱԿ)

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՊԱԶՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

*

ԲՈՒԼԿԱՆԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՑ ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ

*

ՇՈՒՏՈՎ ՊԻՏԻ ԲՆՆՈՒԻ ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ

Եթէ ժընեւի ժողովին առաջին օրը կը կրէր հանդիսաւոր դրոշմ մը, եթէ երկ – րորդ օրը զղայցունց դարձաւ նախագահ Այզընհաուըրի սրտառուչ յայտարարու – թեամբ, երրորդ օրը արձանագրեց չարք մը դժուարին բանակցութիւններ, պաչ – ռօնական նիստերուն թէ ընդունելու – թեանց ընթացքին , ուր ի յայտ եկան հիմ – նական տարակարծութիւններ :

Սակայն իրագեկ շրջանակները միշտ լաւատես են, երբ խօսակցութիւնները կը կատարուին միշտ «սիրալիր եւ բարեկա – մական մթնոլորտ»ի մը մէջ, ինչ որ չա – տերու կարծիքով կը յայտնէ համաձայ – նութեան եղր մը գտնելու իսկական փա – փաք մը : Արդարեւ իրենց յայտարարու – թեանց մէջ, ժողովականները անդիջող չեշտ գրեթէ չեն դներ, եւ ուշադրու կը նկատուի որ ներկայացուած իւրաքանչիւր ծրագիրը բաց դուռ մը կը ձգէ հաւանական փոփոխութեանց համար :

Ամէն պարագայի մէջ, ակրող կարծիքն այն է թէ վարչապետները հրաշքներ չեն կրնար գտնել մէկ օրէն միւսը, եւ թէ նոյնիսկ չարթուան վերջը եթէ չօչափելի արդիւնքներ չհրապարակուին, Ժընեւի ժողովը անկասկած դրած պիտի ըլլայ հի – մերը ապագայ թերեւս երկար, բայց ար – դիւնաւոր բանակցութեանց, որոնք պիտի ներշնչուին նոր մտայնութենէ մը : Ըսող – ներ կան թէ միջազգային լարուած վիճա – կը բարւոքելու համար բոլոր դիւանա – գէտները միանաբար այնքան բան չկը – գան ընել վերջին տասը տարիներուն ըն – թացքին որքան չորս վարչապետները՝ քանի մը օրերու մէջ : Արդէն իսկ չօչա – փելի արդիւնք մը կը նկատուի առեղ – ծուած նոր մթնոլորտը, ուր մասամբ փա – րատած կը թուին ըլլալ վախն ու կաս – կածը : Մէկ խօսքով դրական քայլ մը՝ դէպի լարուած վիճակի վերացում : Այս է ապատարութիւնն անոնց որոնք մօտէն կը հետեւին Ժընեւի անցուդարձերուն՝ ժո – ղով եւ հրաւէր :

Այսպէս, մինչ չորեքշաբթի կէս օրին Ֆրանսայի և Անգլիոյ վարչապետները նա – խագահ Այզընհաուըրի ներկայացուցի – չին՝ Տըլլըսի հետ խորհրդային պատուի – րակութեան հիւրերն էին , մառեչալ Ժու – կով կը ճաշէր գլուխ գլխի , «ընկերա – բար», Այզընհաուըրի հետ, այս վերջնոյն յատկացուած պալատին մէջ : Իսկ երե կոյեան, Ֆրանսական պատուիրակութիւ – նը հիւրն էր մառեչալ Բուլկանինի : Կար – ծիքի փոխանակութիւններ տեղի ունե – ցան մանաւանդ զերմանական եւ եւրո – պական ապահովութեան խնդիրներուն մասին : Յատկանշական կը դտնեն վարչա – պետ Ֆոռի երկար խօսակցութիւնը մառե – չալ Ժուկովի հետ, հաւանաբար զինաթա – փութեան խնդրին շուրջ :

Գալով նիստերուն, արտաքին նախա – րարներու առաւօտեան ժողովը, — որ պիտի գրաղէր Գերմանիոյ միացման առ – թիւ առջի օր ծագած տարակարծութիւն – ներով, — անհրաժեշտ դատւ որ նախքան մանրամասն քննութեան մը բացուիլը , վարչապետներու ժողովը գրաղէր օրա – կարգին երկրորդ նիւթով — եւրոպական ապահովութիւն — որ սերտօրէն կապ ու – նի առաջնոյն հետ :

Ուստի վարչապետները կէս օրէն ետք առաւելաբար գրաղեցան ապահովութեան հաւաքական դրութեան մը հաստատման հնարաւորութիւններով :

Ե. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐԶԱՊԵՏԸ, *մառեչալ Բուլկանին ներկայացուց նոր ծրագիրը*

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ՀԱՄՑԷ՞ ԿԸ ՊԱԿՍԷՐ ...

« *Մաչ* »ի վերջին թիւին մէջ կը կար – դամ հետեւեալ տեղեկութիւնը, «Հեռա – գիրներ» խորագրին տակ :—

Ե. Միութիւնը ուսումնասիրութեանց գրասենեակ մը հաստատած է Հիւս. Ափ – րիկէի եւ Միջին Արեւելքի համար, նկա – տի ունենալով հետեւեալ երկիրները , — Եգիպտոս, Լիբանան, Սուրիա, Իրաք , Իրան, Եթովպիա, Սուտան եւն :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, գլխաւոր հասցէ նշանակուած է Գահիրէի չեխական դեսպանատունը, իսկ Սուտանի համար՝ «Խարթումի Հայկական Ակումբը» :

Կարդացի եւ չհաւատացի : Ձեմ գիտեր թէ դուք պիտի հաւատա՞ք :

Ամէն պարագայի մէջ, կարելի չէր աո – տեսել այսքան թանկագի՛ն տեղեկութիւն մը, որ եթէ հիմք ունի, կը նշանակէ թէ մամուլին յանձնուած է նենգատուո – թեամբ :

Փարիզեան պարբերականը կամ իր լրա – տուն կը փորձեն որոմ ցանել , կասկածելի դարձնելու համար փոքրաթիւ հայկական գաղութ մը, խաւարակուռ Ափրիկէի մէջ :

Արդարեւ, հասցէ՞ կը պակսէր, այս « դիւանագիտական » գործը կազմակեր – պելու համար :

Քանի մը տարի առաջ ալ անգլերէն թերթ մը տեղեկութիւններ հաղորդելով եթովպիոյ սովետական գործակալներու մասին, կը յիշէր հայ եւ յոյն գործա – կիցներ :

Միջազգային մամուլը, որ շատոնց մոռցած է Հայն ու Հայաստանը, հաւա – քեցաւ կը յիշէ մեր անունը, եթէ պղտոր արաբ մը արձանագրուի, աշխարհի այս կամ այն մասին մէջ :

Ո՞վ հաշիւ պիտի պահանջէ : Մանաւանդ որ, բախտախնդիրներ ալ պակաս չեն , ամէն նակատի վրայ :

Անշուշտ Խարթումի Հայկական Ակում – բը պիտի լուսաբանէ հարցը, եթէ լուր ունի այս մութ խաղերէն :

Հանգիստ ձգեցէք մեզ, պարոնայք դե – դին կամ կարմիր լրագրողներ :

Հայկական գաղութները փորձադաշտ կամ անտէր այգի չեն, որպէսզի գոյ – գոյն բախտախնդիրներ իրենց մանածը ներկեն :

Ամէնէն համբակ թղթակիցն ալ գիտէ թէ ի՛նչ կը նշանակէ մատնանշումներ կա – տարել Ափրիկէի եւ Միջին Արեւելքի մէջ, տարագիր բազմութեանց մասին :

Եթէ շռնդալից լուրեր տարածելու մար – մաջ ունիք, նիւթ չի պակսիր «բարձր դասու» եւ սիներմաներու աշխարհին մէջ :

Նկարագրեցէք շարժանկարի աստղե – րուն ամուսնութիւնը, կրկնամուսնութիւ – նը, ամուսնալուծումները : Ապա 5 օրուան կամ հինգ տարուան մեղրալուսինները : Անոնց վարքուբարքը՝ «փլաժ»ներու վրայ կամ ազնուապետական նիջոյեաններու մէջ :

Պատմեցէք թէ ինչպէս մէկն ու մէկը հինգ անգամ կողակից կը փոխէ շապիկ փոխելու պէս : Եւ մրցումներ սարքեցէք , օր առաջ գիտնալու համար վեցերորդ կամ տասներորդ երեւելի թեկնածուն :

Բայց, հանգիստ ձգեցէք մեր տարագիր բազմութիւնները, որոնք փուշի վրայ նս – տած են արդէն :

ՎԱՀԷ

ԳԱԼՈՒՍՏ ԿԻԼԼՊԷՆԿԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

Զորեքշաբթի առաւու Լիզպոնի մէջ մեռած է Գալուստ Սարգիս Կիւլպէնկեան, 86 տարեկանին : Վերջին ամիսները արդէն ծանր հիւանդ էր եւ նոյնիսկ թղթակից մը մահուան լուրը հաղորդած էր քանի մը թերթերու :

Նախորդ դիշերը անհանգստացած էր, եւ հակառակ բժիշկներու չանքերուն որ արդէն չարաթներէ ի վեր արուեստական միջոցներով կ'ապրեցնէին, առաւօն ժամը 9ին հոդեվարք էր : Իր մօտ էին աղջիկը եւ փեսան՝ Տէր եւ Տիկին Խայեան :

Կիւլպէնկեան, բնիկ Կեսարացի, կը պատկանէր ազնուական եւ հարուստ դեր – դաստանի մը : Ուսած է Լոնտոն եւ վկայ – ուած իբրեւ ճարտարագէտ : Պաքու աշ – խատելէն յետոյ, հաստատ է «Սեւ ոս – կի»ին արժէքը եւ կարեւորութիւնը : Ա – ռաջին անգամ Լոնտոնի մէջ ստեղծած է «Թրքիշ Փեթրոլիում Քրմփընի»ն, օգտա – դործելու համար Մուսուլի քարիւղները :

մը, որ կը ներշնչուի իր բացման ճառին մէջ պարզուած միտքերէն, մտցնելով սա – կայն անոնց մէջ որոշ փոփոխութիւններ : Բուլկանինի կարծիքով, պէտք է ապա – հովութեան դրութիւնը հաստատել երկու հանդրուանով :

1.— Փոխանցման շրջան մը՝ որու ըն – թացքին պէտք է կատեգուի զինաթշաւը, ուժերու կշիռը անփոփոխ պահելու հա – մար : Իսկ Արեւելքի եւ Արեւմուտքի պաշտպանութեան դրութիւնները կը պահ – ուին, խաղաղ համակեցութեան մը սկզ – բունքներով :

2.— Եւրոպական ապահովութեան դր – ութեան մը կազմակերպումը՝ որու ըն – թացքին պաշտպանութեան երկու դրու – թիւնները տակաւ առ տակաւ կ'անդամա – հատուին, ի վերջոյ ներմուծուելու հա – մար մէկ դրութեան մէջ : Բուլկանին վեր – ջացուց , աւելցնելով թէ կրնայ այս ծրա – գիրը կատարեալ չըլլալ, եւ թէ պատ – րաստ է ամէն թեւլադրութիւն ուշի ուշով քննելու :

(Շար.ը կարդալ Դ. Էջ)

1914ին Կիւլպէնկեան, որ Անգլիահպատակ էր 1902էն ի վեր, ուրիշ կարեւոր գործո – ղութիւն մը կատարած է «Անգլեւպարս – կական Ընկերութեան» անցընելով «Թրքիշ Քրմփընի»ին արժեթուղթերը : Այս ձեւով կը տանար հինգ առ հարիւրի բաժին մը եւ կը ճանչցուէր իրրեւ «Պարոն Հինգ առ հարիւր » :

1941ին տասցած է պարսկահպատակու – թիւնը : Առաջին մեծ պատերազմէն առաջ Փարիզի մէջ ունէր անձնական մեծ բնա – կարան մը որ ծանօթ է իր մեծարժէք հնութիւններով եւ նկարներով : Երբ Մո – սաեդի կառավարութիւնը ազգայնացուց Պարսկաստանի քարիւղի հանքերը, Կիւլ – պէնկեան զրկուեցաւ իր տիտղոսէն (պարսկական դեսպանատան, առեւտրա – կան խորհրդական էր նշանակուած Փա – րիզի մէջ) եւ քաշուեցաւ Լիզպոն :

Կիւլպէնկեան չինած է Լոնտոնի եկե – ղեցին, օգնած է բազմաթիւ հաստատու – թիւններու, մասնաւորապէս Երուսաղէմի վանքին , եւ մատենադարանը կը կրէ իր անունը : Վերջերս տասը հազար սթեր – լին տրամադրած էր Թրիփոլիի մէջ չին – ուելիք եկեղեցիին համար, ինչպէս գրած էինք : Իր կովկաս ճամբորդութիւնէն եաք գրած է գիրք մը «Ճամբորդութիւն կով – կասի մէջ» : Քանի մը տարի առաջ կոր – սընցուց իր կինը :

Միջազգային մամուլը լայն տեղ կա – տայ այսօր Կիւլպէնկեանի մահուան լու – րին : Նիու Եորք Թրիպիւնի եւրոպական հրատարակութիւնը մէկ միլիառ տոլար կը հաշուէ «քարիւղի թագաւորին հարս – տութիւնը» :

1950ին Ուաշինկթընի «Նէշընըլ Կալը – րի»ի մէկ ցուցահանդէսին 41 նկարներ կա – յին Կիւլպէնկեանի հաւաքածոյէն , շատ արժէքաւոր Բամպրանտներ եւ Ռիւպէնս – ներ ունէր, կը գրէ նոյն թերթը :

« Օբսը » իր կարգին կը չեշտէ թէ Կիւլ – պէնկեան կրնար ժամբ 100·000 ֆրանք ծախսել առանց զրամապղուխին դպելու : Կիւլպէնկեան իր հարստութեամբ ամէն ինչ ունեցաւ բայց չկրցաւ իրագործել մէկ բաղձանք՝ ապրիլ մինչեւ 103 տարեկան, (հայրը 102 տարեկանին մեռած էր) :

Տակաւին առիթը կ'ունենանք խօսելու իր մասին :

ԱՐՈՒԵՍՏ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ

Գ.

Ոմանք իրրեւ օրինակ, իրենց յիշատակները կը պատմեն: Առ հասարակ պէտք է ղժուշանալ անձնական օրինակները ընդհանրացնելէ: Որովհետեւ եթէ քար մը ինկած է մեր ղլխուն, եւ տուիկ իրրեւ օրինակ կուտանք, հաւանաբար պիտի չհասկնան անոնք, որոնց ղլխուն քար չէ ինկած, թէեւ քիչ են այդպիսինները եւ չատ են անոնք, որոնք ինկած են ղլխու վրայ:

Ասով հանդերձ, ինչպէս ըսի, ղժուշանալու է աւելորդ ընդհանրացումէ:

Մեծ փորձութիւն մըն է անշուշտ մեր ղլխէն անցածները պատմելը, բայց պէտք է կարենալ ընտրութիւն մը ընել եւ պատմել միայն այն մասը, որ կրնայ չահադրդռել ունկնդիրը:

Ո՞վ կը հետաքրքրուի իմ դաւաթ մը սուրճ խմելովս, պնակ մը կերակուր ուտելովս կամ սիկառէթ մը ծխելովս, եթէ անոնք մօտէն կապ չունին նիւթիս հետ:

Երեւակայենք որ մէկը ծխելու վրայ էր երբ բարեկամ մը վրայ կը հասնի, վճիռքարճարան մը կը տանի եւ կը պատմէ... այսինչ բանը:

Այս փոքր պատահարը մեր բանախօսներէն չատեր կը պատմեն այսպէս:

... Եւ ձեռքս ղրպանս տարի եւ դուրս հանեցի ծխիկներու ծրարիկս, բայց զայն դողդոջման մատներով, կամ անհոգ մատներով (կամ ասոր նման բան մը), վերցուցի անկատար ղլուխով ծխիկ մը, հաճոյքով մօտեցուցի զայն շրթներուս, անկապատ կողմը դնելով վերի եւ վարի շրթունքներուս մէջ, կէսէն մէկ սանթիմեթր երկայնութեամբ, յետոյ ձախ ղբրպանէս հանեցի լուցկիի տուփը — կամ « ղբպանիկը »— որովհետեւ ես լուցկին ձախ ղբպանս կը դնեմ,— ուրիշներու պէս չեմ — աչ ձեռքի մատներու ճկոյն չարժումով վառեցի, եւայլն, ու սիկառէթիս բերանէս դուրս մնացած մասին մօտեցնելով, կրակը հաղորդեցի սիկառէթիս, ու — չպրաւ բոցի մը միջոցաւ — որովհետեւ իմ ամէն ըրածս ուշադրաւ է — եւ աժառնելով, մուխը ներս քաշեցի, ղէպի թոքերս — որոնք ուրիշներու թոքերուն չեն նմանիր — երբ, յանկարծ, ով զարմանք, չսպասած տեղս, բարեկամ մը ղէմս ելաւ, որ, ով անհաւատալի բան, պիս սրճարան մը հրաւիրեց, եւայլն: (կէս առ կէս կատճատած եմ, այս առաջին մասը, ուրիշ անղամուան պահելով մնացեալը):

Այս տեսակ բանախօսին հարցնող ըլլար: — Որո՞ւ հոգ, այ մարդ, թոքերդ մերինները կը նմանի՞ն թէ ոչ, սիկառէթդ աղջ՞ն վառեցիր թէ ձախէն: Միայն զո՞ւն կաս աչխարհի վրայ սիկառէթ վառող: Այդ ամէնը մեզի ի՞նչ:

Այս տեսակներուն հետ սակայն ենք միչին հաչուով երեք — չորս վայրկեան պղ լաք լսել մինչեւ որ կէս վայրկեան « տանելի» խօսք մը ըսէ: Մէկ ժամուան բանախօսութիւնը կարելի է 15 վայրկեանի նէն ընել, եթէ դուսի: Ունկնդիրներն ալ զոհ կ'ըլլան անշուշտ եւ... լոյսն ալ քիչ կը վառի:

Մի զարմանաք որ հայկական բանախօսութիւններուն չատ մարդ չի դար մտիկ ընելու:

Բանախօսները կան որոնք վարժութիւն ըրած են իրենց խօսքը միչա Ադամ — Եւայէն սկսելու, ամէնէն բանիմացները՝ Նոյ Նահապետէն, եթէ նոյնիսկ նիւթը այսօրուան մեր կեանքին կը վերաբերի: Օրինակ՝ «ազգապահպանումը »...

Բանախօսը կը սկսի.

— Նոյ Նահապետը երբ տապանէն ի ջաւ ...

Ներածականը երբ այսքան հեռուներէն կը սկսի, ունկնդիրը կը տարուի մտածել թէ սխալ բանախօսութեան մը եկած է: Ու անշուշտ քովինին դառնալով բանախօսութեան նիւթը կը հարցնէ, ան ալ իր կարգին, քովինին, եւ այսպէս չարունակաբար, մինչեւ սրահին յետին անկիւնը, քառորդ ժամ, կէս ժամ, եւ երբ ամէն մարդ կը հասկնայ օրուան նիւթը, բանախօսն ալ հասած կ'ըլլայ իր նիւթին, որով ամէն բան իր կարգին կը մտնէ:

Այստեղ՝ պղտիկ չեղում մը, օրինակ մը տալու համար:

Պէրնար Շօն նչանաւոր էր իր ներածականներուն երկայնութեամբ: Հարիւր էջ նոյ Նահապետութեան մը սկիզբը, երկու հարիւր էջնոյ ներածութիւն մը կը դնէր: Զափազանցութիւն է թէեւ, բայց հասկնալի, կամ ներելի, որովհետեւ իր ներածականները միակ թատերախաղի մը համար գրուած չեն, այլ իր բոլոր թատերական գործերուն կը վերաբերին, երբ գրչէտը կ'ուղէր նոր ուղղութիւն մը տալ թատերական արուեստին, հին գաղափարներ քննադատելով, մէկ խօսքով նոր «դպրոց» մը հիմնել, ինչպէս կ'ըսեն Ֆրանսացիք:

Վիքթոր Հիւկօ երկար ներածական մը գրեց 1827ին իր «Գրոմուէլ» առաջին հատորին: Բայց այդ ներածութեամբ նոր դպրոց մը կ'ուղէր հիմնել, ռոմանթիք դպրոցը: Ու իրաւ ալ մինչեւ այսօր «Գրոմուէլ»ի ներածականը ռոմանթիք դպրոցին « յայտարարութիւնը » կը նկատուի, որովհետեւ կը պարունակէ այդ դրականութեան ղլխաւոր դաղափարները:

Բայց վերադառնանք մեր բանախօսներուն:

Խօսեցէք նիւթին վրայ, ով բարեկամներ, ու միայն նիւթին վրայ: Գիտենք որ չատ բան գիտէք, չատ բան ունիք պատմելիք, բայց մենք ամէն բան մտիկ ընելու տրամադիր չենք, այլ միայն նիւթը: Ա. տոր ալ եթէ եկեր ենք, արդէն « մենծ պատ » է:

Բանախօս մը երբ իր ըսելիքը գրած է, լաւ, ապատ ընթերցում մը կ'ըլլայ, որ թէեւ ուղղակի խօսքի համը չունի, բայց դոնէ աւելի լաւ պատրաստուած, խորացած եւ ճշգրիտ ըլլալու առաւելութիւնները կրնայ ունենալ:

Շատեր, նոյն իսկ նախապար կամ վարչապետ, կը կարդան իրենց գրածը, որովհետեւ ներելի չէ որ փոքրիկ սխալ մը կամ սայթաքում մը գործեն: Այս ճշգրտութեան դարուն մէջ, ճշգրիտ խօսք կ'ուզուի: Բառ մը աւելի կամ պակաս պէտք չէ ըլլայ, մանաւանդ երբ պետական մարդ մըն է խօսողը: Իւրաքանչիւր բառ կշռուած պէտք է ըլլայ, կրամ մը աւելի կամ պակաս կրնայ քաղաքական կնճիռ ներու դուռ բանալ:

Իսկ մեր բանախօսը երբ ապատ կը խօսի, յայտարիր մը պէտք է ունենայ, մտքին մէջ կամ թուղթի մը վրայ:

Երբ մեծ վարժութիւն չունի բարձու թեան մը առջեւ խօսելու եւ եթէ չուզեր նախ դրել եւ ապա կարդալ, պէտք է որ առնուազն նչանակած ըլլայ իր ղլխաւոր դաղափարները թուղթի կտորի մը վրայ եւ երբ մէկ կէտը սպառէ, յաջորդին անցնի թուղթին նայուածք մը նետելէ առք, միչտ անշուշտ նիւթին կապելով:

Կ'ըսուի թէ խօսող մը երեք կէտ պէտք է մտքին մէջ ունենայ:

Առաջինը պէտք է ծառայէ նիւթին մէջ, մխրճուելու համար:

Երբ խօսողը մէկ կամ միւս ձեւով իր խօսքին թելը կը կորնչնէ, առանց այլեւայլի երկրորդ կէտին պէտք է անցնի, որ պիտի ծառայէ իր նիւթը ընդլայնելու:

Իսկ երրորդ կէտն ալ եզրակացութեան մը յանդելու պէտք է ծառայէ:

Ահաւասիկ կէտ մը դոր չատեր կ'անդիտանան: Որ եւ է բանախօսութեան, դասախօսութեան կամ ճառի մէջ, միչտ պէտք է եզրակացութեան մը յանդիլ: Ոչ թէ կորսուիլ օդին մէջ, ինչպէս դեռ մը աւազներու մէջ:

ԹԸՆԵՒ ՊԱՐԳԵՒ ՆԻԿՕԼԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ԳԱՋԱՊԼԱՆՔԱՑԻ ԱՐԻՒՆԱՀԵՂ ՑՈՅՑԵՐԸ

Ֆրանսական Ազգային Տօնին օրը,— 14 Յուլիս, Գաղապլանքան արիւնահեղ դէպքերու թատերաբեմ դարձաւ:

Եւրոպացիները իրենց դբօսանքէն վերադարձին, ընտանիքով եւ բարեկամներով չրջապատուած եւ սրճարանները մտած, կը հանդստանային:

Յանկարծ, երեկոյեան ժամը ութ ու տեսնողները, Մէր Սիւլթան ղլխաւոր պողոտայի երկու սրճարաններուն միջեւ զօրաւոր ռումբ մը պայթեցաւ: Սպաննուելեան վեց եւ վիրաւորուելեան երեսուն հոգի, ամէնքն ալ Եւրոպացիներ: Ի տես անմեղ զոհերու բղկտուած դիակներուն, պողթկաց ժողովրդական ցասումը: Անմիջապէս վրէժխնդրական մոլեգին թափօր կազմած կը սկսին ցոյցերն ու յարձակումները: Ջարդ ու փչուր կ'ըլլան արաբական վաճառատուներն ու կրպակները, ինքնաչար ժերն ու հեծելանիւները, հրդեհի կ'ենթարկուին, Արաբներ կը դանակոծուին եւ դիտապատ գետին կը փռուին: Ցետոյ կը դիմեն փաստաբան Ժան Շառլ Լըկրանի (Ամերիկեանի երբեմնի պաշտպան փաստաբան) բնակարանը: Բոնի ներս կը մտնեն եւ տակն ու վրայ կ'ընեն տունը: Քովնտի սենեակէ մը, Լըկրան տարճատակը քաչած կը հրամայէ դուրս ելլել իր բնակարանէն: Սպառնալիք, նախատինք ու հայհոյանք իրր արաբ ահաբեկիչներու դատական պաչտպան: Ճարահատ, Լըկրան կը կրակէ ցուցարարներուն վրայ:

Ներու դուռ բանալ:

Իսկ մեր բանախօսը երբ ապատ կը խօսի, յայտարիր մը պէտք է ունենայ, մտքին մէջ կամ թուղթի մը վրայ:

Երբ մեծ վարժութիւն չունի բարձու թեան մը առջեւ խօսելու եւ եթէ չուզեր նախ դրել եւ ապա կարդալ, պէտք է որ առնուազն նչանակած ըլլայ իր ղլխաւոր դաղափարները թուղթի կտորի մը վրայ եւ երբ մէկ կէտը սպառէ, յաջորդին անցնի թուղթին նայուածք մը նետելէ առք, միչտ անշուշտ նիւթին կապելով:

Կ'ըսուի թէ խօսող մը երեք կէտ պէտք է մտքին մէջ ունենայ:

Առաջինը պէտք է ծառայէ նիւթին մէջ, մխրճուելու համար:

Երբ խօսողը մէկ կամ միւս ձեւով իր խօսքին թելը կը կորնչնէ, առանց այլեւայլի երկրորդ կէտին պէտք է անցնի, որ պիտի ծառայէ իր նիւթը ընդլայնելու:

Իսկ երրորդ կէտն ալ եզրակացութեան մը յանդելու պէտք է ծառայէ:

Ահաւասիկ կէտ մը դոր չատեր կ'անդիտանան: Որ եւ է բանախօսութեան, դասախօսութեան կամ ճառի մէջ, միչտ պէտք է եզրակացութեան մը յանդիլ: Ոչ թէ կորսուիլ օդին մէջ, ինչպէս դեռ մը աւազներու մէջ:

Աբդիւլքը՝ մէկ սպանեալ, մէկ վիրաւոր: Ցուցարարները դուրս կ'ելլեն բնակարանէն, վիրաւորները գրկած: Դրան առջեւ խռնուած ամբոխը ալ աւելի կը գրգռուի եւ մահուան սպառնալիքներ կը տեղայ: Ոստիկանութիւնը վրայ կը հասնի եւ հազիւ կրնայ առաջ մահէ փրկել «կամաւոր մարզասպան» փաստաբանը:

Յաջորդ առաւօտ, նոր մարզպանը՝ կը բանվալ, Ռապաթէն կը փութայ Գաղապլանքան: Դարձեալ, ցուցարարներու հրապոյր թափօր մը զինք կը դիմաւորէ նախատական արտայայտութիւններով, որ ա բար 52 քաղաքական կալանաւորներու նորում էր չնորհած Ազգային Տօնին օրը, իբր դեղահատ լարուած կացութեան: Բայց, աւաղ, ամարդի ահաբեկիչները իր բարեացակամ տրամադրութիւնները ռումբով եւ անմեղ զոհերու արիւնով պըսակեցին եւ դժուարացուցին մարզպանին դործը:

Սակայն, ցուցարարներու արդար զայրոյթը հոս կանդ չառներ: Փողոցէ փողոց, պողոտայէ պողոտայ, աստիճանաբար թափօրը կը մեծնայ եւ աւելի քան չորս հազար հոգի, մեծ մասամբ զբաղուածքան պատանիներ եւ երիտասարդներ, զինուած որսի հրացաններով, ատրճանակներով ու բիլերով, կը յարձակին ատրբալան վաճառատուներուն վրայ: Աբդիւլքը՝ 13 սպանուած, 40ի չափ վիրաւոր, քան ինքնաչարժեր եւ քառասունէ աւելի խանութներ կողոպտուած եւ հրդեհուած:

Ատրբէյճանցիներու կողմէ հակայոյցերը կ'ըլլան, թուրքիկներ կը գրուեն թէ «պիտի չարունակենք ահաբեկումնէրը»: Երկուստեք բախումներ տեղի կ'ունենան եւ նորանոր անմեղ զոհեր կ'իյնան:

Կատարեալ պատերազմական վիճակ:

Մարզպանը վճռական միջոցներ ձեռք կ'առնէ եւ երեկոյեան ժամը 9ին մինչեւ առաւօտեան ժամը հինգը, կրակոցներ կը հրաչակէ: Գաղապլանքան իր արուարձաններով դինուորական գօտիի կը վերածէ եւ Զօր. Անտրէ Ֆրանքին կը կարգէ ընդհրամանատար:

Յուլիս 16ին, կարծելով որ կացութիւնը քիչ մը խաղաղած է, բարեկամի մը հետ կառքով դուրս ելանք, ցուցարարներու անցած պողոտաները դիտելու: Կառարեալ «ռազմադաչտ»ի մը տպաւորութիւնը կը ձգէր: Տակաւին ծխացող վառուածներ, ածխացած ինքնաչարժեր, անուակներ, ցաք ու ցրիւ պահածոյ տուփեր, փեղկի կտորներ ու չիչեր, այլազան իրեր ու կոտրտուած առարկաներ, փողոցներուն մէջ ու մայթերուն վրայ նետուած, տրորուած ...

Գացինք ռումբ նետուած սրճարանները: Դուռ փեղկերուն առջեւ խռնուելով բազմութիւն եւ ոստիկանութիւն: Ռումբ առխումբ, ցասկոտ ու չղաղրգիռ խօսակցութիւններ, վիճաբանութիւններ: Հազիւ Մէր Սիւլթան փողոցէն կը բարձրանայինք դէպի Ազատութեան 17 յարկանի հսկայ չէնքին ուղղութեամբ, երբ ցուցարարներու նոր խմբակ մը, եռաղոյն դրօչ բռնած, սկսաւ յարձակիլ արաբ նպարավաճառատան մը վրայ: Մեր աչքերուն առջեւ խանութին վարպետն ու ցուցափեղ-

---

ՕՏԱՐ ԷՋԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԼՈՒՍՆԻՆ ԴԷՄ

*

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.

ԼՈՐՏ ՖՐԱՆՔ ՏԱԿԼԷՍԻ ՄԻԶՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Փորձեցինք արուեստները յառաջ քշել.— անօգուտ: Մեծաղղորդ ոճիրներու կամ միջազգային մրցումներու առթած հետաքրքրութիւնը մեզի քսան տարի մը չահիլ տուաւ, բայց կը խնդրեմ որ քննէք վիճակագրութիւնները: Ոստիկանութիւնը այնքան կատարելագործուած է, որ ոճիրներու թիւը հետզհետէ կը նուազի: Մեր երկրագունդը ամէն բանէ, նոյն իսկ կռիսմարտէն ձանձրացած է այլեւս: Վերջին երկու օդային պնդակի մրցումներուն հազիւ մէկ միլիոն հանդիսատեսներ կային: Բազմութիւնները դաստիարակուելիք, անոնց սովրեցուցինք կարդալ ու կանոնը յարգել, հակատակորդին յաղթուելիները ծափահարել: Բայց արդիւնքը այն եղաւ, որ մարդիկը կը ձանձրանան.. Միչտ ալ այսպէս եղած է: Հռոմէական կայսրութիւնը, օրինակի համար, կատարեալ Միացեալ Ազգերու կազմակերպութիւն մըն էր. բազմաթիւ դարեր չարունակ ապահովեց աչխարհի խաղաղութիւնը. բայց այդ կայսրութեան մէջ ալ մարդիկը կը ձանձրանային, ատելութեան նիւթ մը չունէին ... Աբդ, ըսելիքս սը խուր բան մըն է բայց իրականութիւն, միայն ատելութիւնն է որ մարդիկը իրարու կը միացնէ ... Մեղի սորվեցուցած են, որ հին ժամանակները Ֆրանսան բազկացած էր զանազան անկախ նահանգներէ. օրին մէկը այդ նահանգները իրարու միացան եւ Ֆրանսան կազմեցին:

Ինչո՞ւ համար բոլոր ազգերն ալ նոյն ձեւով իրարու չմիանան: Որովհետեւ, եւ ահա հոդ է բուն հարցը, Ֆրանսական նահանգները իրարու միացան՝ դրացի եր կիրներուն դէմ դնելու համար: Բայց աչխարհի զանազան ազգերը ի՞նչ թշնամիի դէմ կրնան իրարու միանալ: Հասարակ տեղիք եղած խօսքերով մի պատասխանէք ինծի, սիրելիս, մի ըսէք թէ «կրնան միանալ թշուառութեան դէմ, հիւանդութեան դէմ...»: Ոչ, մարդոց երեւակայութիւնն է հիւանդը, երեւակայութիւնն է որ պէտք է խնամել: Շօշափելի եւ տեսանելի թշնամի մը պէտք է մեզի... Աւաղ, այդպիսի թշնամի մը գոյութիւն չունի:

— « Ուէլ, ըսաւ Լորտ Ֆրանք, երկուքը ալ նոյն բանին մասին մտածեր ենք, ինչպէս կը տեսնեմ, որո՞ւ դէմ կրնան երկրի մարդիկը միանալ: Մեր միջեւ եղած միակ տարբերութիւնը այն է որ կայն, որ ես (Թերեւս) զատ եմ պատասխանը:

— « Կարելի լուծում չկայ. յոգնած չեչտով պատասխանեց պարոն Ռուվրէն: Որո՞ւն դէմ:

— Լուսնին դէմ, մեղմութեամբ պատասխանեց Անգլիացին:

Պ. ոը Ռուվրէ ուսերը թօթուեց:

— Երանի ձեզի, Տակլէս, որ կատակելու սիրտ ունիք տակաւին: Քանի մը չաբաթէն, քանի մը օրէն դուցէ պիտի սկսի սարսափելի պատերազմը... եւ ըսել որ մեր ձեռքէն բան մըն ալ չի դար ...

— Ռուվրէ, սիրելի բարեկամս, ըրածս կատակ չէ... ընդհակառակն չատ լուրջ եմ... Մտիկ ըրէք ... ծանօթ էք ընթերցող հասարակութեան. դիտէք թէ որքան դիւրին բան է զանոնք որոշ ուղղութեամբ առնիլը ... Քանի քանիներ կ'երդուէին դիրքերով, որոնց իմաստն իսկ չէին հասկցած, կը հիանային նկարներու վրայ որոնք առաջին առթիւ միայն սարսափ ազդած էին իրենց: Ինչո՞ւ, որովհետեւ ճարպիկ հրատարակիչներ կամ նկար ծախողներ հանրային միտքը այդ ուղղութեամբ պատրաստած էին նախապէս: Ինչո՞ւ ուրեմն աւելի անտարբեր պիտի մնան մեր կողմէ մասնաւոր խնամքով պատրաստուած քարոզութեան մը, մանաւանդ որ այդ քարոզութիւնը հանրամատչելի դարձնելու եւ բոլորին դլխուն մէջ մտցնելու միջոցները չէ որ կը պակսին մեզի:

— Լաւ չեմ հասկնար ձեր ըսել ուզածը. — ըսաւ Ռուվրէ. — ի՞նչ քարոզութեան մասին է ձեր խօսքը:

— Լաւ, բացատրեմ: Դուք ալ, ինծի պէս, 1947ի պատերազմին փորձառութիւնը ունիք, եւ դուք ալ, ինծի պէս, կարդացած էք 1914ի պատերազմին նկարագրութիւնները:

Թարգմ. Շ. Ս. ԱՆՏՐԻ ՄՈՐՈՒԱ

(4) (Շար.)

ՆԿՈՒՄ ԽՍՏՈՑԵՑ ՁԱՅՏ

*

ՊԱՏՄՎԱԾՔ

Մուրացկանը ինչ-որ ժամանակ ես եմ եղել: Ես եմ եղել մի ... Ոչ, ոչ, ես չեմ եղել մուրացկան, ես եղել եմ ... Ես եղել եմ ... Ես եղել եմ ...

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՑԶԸՆՀԱՈՒՐԸ պատասխանելով յայտնեց թէ հիմնական տարակարծութիւնը կը բխի այն իրողութենէն թէ Մ. Միութիւնը կ'ուզէ նախ ապահովութեան դրութիւն մը կազմակերպել եւ վերջը Գերմանիոյ միացումը իրականացնել, մինչդեռ Մ. Նահանգները նպաստաւոր կը դանեն ճիշդ հակառակը :

ՎԱՐՁԱՊԵՏ ՅՈՒ համակարծիք եղաւ Այզընհաուըրի յայտնած այն միտքին թէ պէտք է նախ Գերմանիոյ միացումով ըզբաղիլ, որովհետեւ «չկայ ապահովութիւն առանց Գերմանիոյ միացումին,» եւ աւելցուց թէ երբ երկար աշխատանքի կը կարօտի Մ. Միութեան առաջարկած ապահովութեան դրութեան կազմակերպումը, Գերմանիոյ խնդրին անմիջական լուծում մը չտալ՝ պիտի նշանակէ Եւրոպային բաժանման երկարաձգումը :

ՎԱՐՁԱՊԵՏ ԻՏԼՆ, որպէսզի վիճաբանութիւնները անելի չմանուին, առաջարկեց չորս կէտերէ բաղկացած ծրագիր մը, որ միջին ճամբայ կը նկատուի :

1) Գերմանական խնդրին քննութիւն, ապահովութեան հարցին հետ զուգահեռաբար :

2) Ապահովութեան դաշինք մը Ջորս Մեծերու եւ միացեալ Գերմանիոյ միջեւ, որուն կրնան յարիլ եւրոպական ուրիշ պետութիւններ ալ :

3) Սահմանափակում եւ հակակշիռ Գերմանիոյ ինչպէս նաեւ զրացի երկիրը – ներու պինուորական ուժերուն վրայ :

4) Ոչ ռազմական գօտիի մը ստեղծում Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ :

Ամէն պարագայի մէջ, վարչապետներու ժողովը որոշեց փոխանցել այս ծրագիրը արտաքին նախարարներու նիստին, բանակցութեանց հիմ ծառայելու համար, որմէ ետք նորէն պիտի քննուի վարչապետներու կողմէ : Կը կարծուի որ նոյնիսկ եթէ վերջնական համաձայնութիւն մը չգոյանայ, վարչապետները պիտի որոշեն որ արտաքին նախարարները ժրնեւի ժողովէն ետք տեւական չփում ունենան օրակարգի առաջին եւ երկրորդ կէտերուն մասին — Գերմանիոյ խնդիրը եւ ապահովութիւն — որոնք սերտօրէն կապուած են իրարու : Եւ այսպէս՝ մինչեւ որ լուծում մը գտնուի այդ մասին :

× Ժընեւ հասան ամերիկեան միացեալ ազգակոյտի նախագահ Ծովակալ Ռէյ – ֆորտ, Ազգանտեան ուխտի գերագոյն հրամանատար Զօր. Կրունթէր, բարձրաստիճան սպաներ եւ պինուորական փորձագէտներ : Այս անձնաւորութեանց ժընեւ ժամանումը կանխանշանն է պինա – թափութեան մասին բացուելիք վիճաբանութեան որոնք պիտի սկսէին երկու չրջրորդ կէսը — Արեւելք – Արեւմուտք յարաբերութիւններ — հաւանաբար քըննուի այսօր :

ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՍԱՑԿՈՆԻ ՄԷՋ

Ժընեւի անցեալ տարուան համաձայնութեանց տարեդարձին առթիւ սար – քուած հանդիսութիւնները վերածուեցան խռովութիւններու : Ժողովուրդը ցոյցեր կը կատարէ փողոցներուն մէջ, բողոքելով հիւս. եւ հարաւային Հնդկաչինեներու մէ – ացման համար կատարուելիք քնարու – թիւններուն դէմ, որոնք Ժընեւի համա – ձայնութեանց հիմնական որոշումներէն են : Ժողովուրդին մէկ կարեւոր մասը կը վախնայ որ բռնմամարդ եւ կազմակեր – պուած հիւսիսը ընտրութիւնները չհի եւ Հնդկաչինը ամբողջութեամբ կարմիր դառնայ : Բախումներու ընթացքին սպա – նուեցան երկու հոգի իսկ վիրաւորներու թիւը կը հասնի 70ի : Յուցարարները առջի օր կողոպտած եւ մասամբ քանդած ու այրած էին Սայկոնի ամէնէն մեծ պան – դոկը՝ Մաժէսթիքը : Վարչապետ Տիէմ խիստ միջոցներ ձեռք առաւ, կարգը հաստատելու համար : Իսկ անգլիական կառավարութիւնը պաշտօնական դեկոյցով մը դատապարտեց Ժընեւի համաձայնութեանց արդիւնքով Սայկոն գտնուող միջազգային յանձնախումբին դէմ եղած ցոյցերը :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ

Ջորեքշաբթի իրիկուն Միյօ – Ալպի հանդրուանին առաջին հասաւ Հոլանտա – յի Տը Կրօփ : «Դեղին չապիկ»ին տէրն է միչա Անթօնէն Ռոլան, որուն անմիջապէս կը յաջորդէ Լուիզոն Պոպէ : Հինգշաբթի 14րդ հանդրուան՝ Ալպի– Նառպոն :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻՒՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՔՍԱՆՀԻՆԳԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐ

Ժ. ՅԱՆԿ

Նախորդ գումար	750·800
Արսէն Տէր Զաքարեան	20·000
Շահպազեան եղբարք	10·000
Տէր եւ Տիկին Շ. Մակարեան	3·000
Քամբ. Ֆրէգի թաղ. Խորհուրդ	5·000
Տէր եւ Տիկ. Տէլիպօյաճեան	2·000
Պակլոյեան եւ Քաշեան	1·000
Գըրգոչեան	1·000
Նիկ. Սահակեան	1·000
Տէր եւ Տիկ. Սահակ Գաբրիէլեան	2·000
Ճըրճըրեան	1·000
Տէր եւ Տիկին Տիգրան Փափազեան	1·000
Տէր եւ Տիկ. Ս. Մխճեան	1·000
Տէր եւ Տիկին Ափարեան	1·000
Տէր եւ Տիկին Գափամաճեան	1·000
Ընդհ. գումար	800·800

ԽՄԲԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՄՄԲ.— Ինչպէս հաղորդած էինք առջի օր այս ամառ Ֆրանսայէն որոշ թիւով Հայեր պիտի կարենան այցելել Հայաստան, այս առթիւ ստացանք հետեւեալ տեղեկութիւնները :

Օգոստոսի սկիզբէն ՖՐԱՆՍԱՀՊԱՏԱԿ Հայեր պիտի կարենան երթալ Հայաստան երբեւ զբօսաշրջիկ : Փափաքողները իրենց անցագրերը եւ չորս նկարներ պատրաստելով կրնան դիմել Պ. ՆՈՒՊԱՐ ՑԱԿՈԲԵԱՆԻ :

168, Rue du Temple
Métro Temple ou République

Երեքշաբթի, Հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 13էն 15, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ ժամը 18էն 20 :

«ՀԵՐՈՄՆԵՐՈՒ ՕՐ»ՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ը. Դ. Լիոնի Վահրանեան կոմիտէի կողմէ, մասնակցութեամբ Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբին :

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, փոն տը Շէրիւի Կուհայի (Տրիփիէ) ծառախիտ անտառը :

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, եւ անակնկալներ, հայկական ջերմ մթնոլորտ : Ձոխ պիւֆէ :

ԾԱՆՕԹ.— Փլաս Կլիշառէն օթօքառերը կը մեկնին առտուն ժամը ճիշդ 9·30ին : Նոր Սերնդականներէն կանխաւ ապահովեցէք ձեր տոմսերը :

Երթ ու դարձի դին 200 ֆրանք :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նուիրուած հերոսներու յիշատակին : Հովանաւորութեամբ Հ. Ը. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի, նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Ս. Աթթուանի Ընկ. Կարօ ենթակոմիտէի : Այս կիրակի ամբողջ օրը Պ. Նազարեանի ծանօթ հովասուն աղարակին մէջ, (Սէնթ Աթթուան, Քամբ. Ռողըրէ լէ Պասթիտ) :

Կը խօսի ընկեր Տ. ԹԱԴՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական եւ հայկական պարեր : Բարձրախօսով ընտիր նուագ : Ճոխ երզասնակներով (Ալքազ) :

Առատ ըմպելի եւ խորոված :

Մուտքը ազատ է :

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Տարօն Սալնոյեանի Հայր. Միութեան իր հերոսներու յիշատակին նուիրուած 31րդ հանդէսը այս կիրակի Սէնթ Անտրէի օպասուն պարտէզի մէջ :

Յարդանքի խօսքէ վերջ Պուլվար Օտտոյի դպրոցին աշակերտները պիտի երգեն հայրենասիրական երգեր ու պիտի պարեն հայրենի տարազով :

Առնել հանրակառք 25 թիւ, փլաս տ'Էքզաէն եւ իջնել վերջին կայարանը :

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՀԱՅՑ· ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ ԹԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՓԻ

58րդ տարեդարձին առթիւ

ՇԱՒԻԼ

Շաւիլի անտառին մէջ, Յուլիս 24 կիրակի : *Գերեզմանատան մօտ :*

Առաւօտէն մինչեւ երեկոյ :

Կազմակերպուած Հ. Ը. Դ. «Արշուեան» խումբին կողմէ :

Ժամը 3ին այցելութիւն ԻՇԽԱՆ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆի գերեզմանին :

Կը խօսի ընկեր ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԻԼ

Անտառին մէջ գեղարուեստական բաժին բարձրախօսով եւ նուագ : Պիւֆէ եւ խըմիչք, մատչելի դիներով :

Կը խօսի ընկ. ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Կը նուագեն Թառիստ ՍԷՅԼԱՆԵԱՆ եւ Բենօ :

Մանուկները առնել չոգեկառք եւ իջնել Շաւիլ, փոն տը Սէվրէն 171 թիւ օթօպիւսը, իջնել Փիւի սան Վէն :

Անձրեւի պարագային տեղի կ'ունենայ միայն չերեքի այցելութիւնը :

ՎԱԼԱՆՍ

Կը տօնուի Յուլիսի 24ին, կիրակի ամբողջ օրը, Սէն Փէրէի մայրապետներու օգտուն անտառին մէջ :

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Շրջ. կոմիտէի, մասնակցութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի եւ Նոր Սերունդի :

Կը նախագահէ ընկ. ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՊՕ – ՅԱՃԵԱՆ : Կը խօսի ընկ. ԱՇՈՏ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժին.— Բարձրախօս հայկական ձայնասփռակներով, երգ, արտասանութիւն, զուարճալի խաղեր, հայ ժողովրդական պարեր, եւրոպական պարեր : Ճոխ պիւֆէ :

Օթօքար առնել Ալլեսքրօժի առջեւէն :

ՏԷՍԻՆ

Կազմակերպուած Հ. Ը. Դաշնակցութեան Տէսինի կոմիտէին կողմէ : 24 Յուլիս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Տէսինի ծանօթ զովասուն պուրակին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին : Երգ, պար, նուագ եւն. : Հաճելի ժամանց մը բոլորին համար : Ճոխ պիւֆէ, մատչելի դիներով :

Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր :

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիին :

ՎԻԷՆ

Ընտանեկան մեծ դաշտահանդէս

Կազմակերպուած Վիէնի Անի կոմիտէին կողմէ, այս կիրակի ամբողջ օրը : Էս – դրէսպլինիՏատուրէրի զովասուն ծառերուն տակ, պաղ ու կարկաչուն առուակին եւ – զերքը (ծանօթ վայր) :

Կը հրաւիրենք Վիէնի եւ չրջանի մեր հայրենակիցները :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին :

Օթօքարերու ժամերը, երթ ու դարձ տեղւոյն վրայ տեւնել յայտարարութիւնները :

Ճոխ պիւֆէ :

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ ԵՆ

Արեւմտ. Եւրոպայի Կ. Կոմիտէի յայտարարած ժողովները, Վիէնի, Վալանսի, Մարսէյլի եւ Տէսինի համար :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի կեդր. վարչութիւնը խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ, բանակումին մասնակցող փարիզեան չրջանի բոլոր ընկերներն ու համակիրները, այս չաբաթ, ժամը ճիշդ 20·30ին, Աղդ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ը. Դ. Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանին բոլոր ենթակոմիտէներուն եւ խումբերուն վարչութիւնները այս չաբաթ, ժամը 21ին Ա– հարոնեան ակումբը : Բոլոր չրջաններուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ը. Դ. «Աղբիւր – Սերոբ Մ. Եօթնեղբայրեան» խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը այս չաբաթ, ժամը 20·30ին ծանօթ հաւաքատեղին :

ԼԻՈՆ.— Հ. Ը. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէին ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ ժամը 20·30ին ; Ծոյներու սրահը : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ը. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ, ժամը 21ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

25ԱՄԵԱՅ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆ

Համազգ· Մշակութ· Միութեան եւ Պէյրութի Նշան Փալանճեան Ճեմարանի

ՍԷՆ ԼՈՒԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի առաւօտեան ժամը 9·30ին, եկեղեցւոյ չրջաբակը :

Կը խօսին՝ Փրոֆ· Գ· ԽԱՉԻԿԵԱՆ եւ Պ· Կ· ՓՕԼԱՏԵԱՆ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Մեր սիրելի բոլոր թաղեցիները կը հրաւիրուին անխտիր իրենց բաժինը բերելու Հայ Կրթ· այս ազգօգուտ հաստատութեան :

Սէն Լուի Յորել· յանձնախումբի Նախագահ Ս· Պապուչեան, փոխ նախագ· Պ· Հայթայեան, գանձապահ՝ Ե· Փամպուքեան, քարտուղար՝ Յ· Համբարձումեան :

ՕՓԷՐԷթի ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ «ՇԱՆԹ» գեղարուեստական ընկերութեան, ղեկավարութեամբ ժողովրդական դերասան ԹՐԱԳՈՇի : Կը մասնակցին տիկիններ Աշխէն Տ· Յակոբեան եւ Ռոզա Անդրէասեան եւ ուրիշ կարող ուժեր :

Այս չաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պոմոնի Ս· Սահակ – Մեսրոպ սրահին մէջ :

Կը ներկայացուի

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԵԼԻՔՆԵՐԸ

(Ջորս տարբ) : Նուագախումբ ծանօթ չութակահար Ս· Չէօրէկճեանի :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

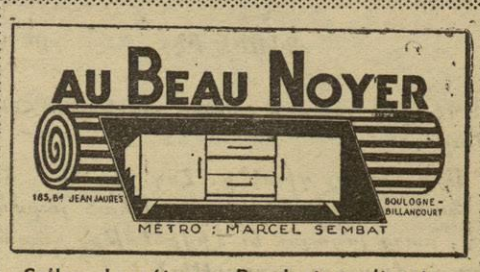
Մոնմորանսիի Հայկ· Հանգստեան Տունը սովորաբար պէտք ունի որոշ փոր – ձառութեամբ օգնական – խոհարարի մը :

Անմիջապէս դիմել վարչութեանս՝

32, Rue de Trévise, Paris (9)

Ժամը 3էն 6 :

Աղբատախնամի վարչութիւն

Salles de séjour Penderies - literie
Chambres - cosys Cuisines laquées
Salons-tapisserie Fauteuils-canapés lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, Bd. Jean Jaurès
Boulogne - Billancourt

Métro MARCEL SEMBAT

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՇԱԲԱԹ 23 ՅՈՒԼԻՍ • SAMEDI 23 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7731 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3142

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Գ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

•

Տակաւին կանուխ է, լման խօսելու համար Գալուստ Կիւլպէնկեանի մասին :

Տարակոյս չկայ թէ մեծ դէմք մըն էր, իրրեւ իշխան ճարտարարուեստի եւ հսկայ մրցակից մը՝ իր դասակիցներուն դէմ :

Իր երկրորդ անունն անգամ, «Պարսկահինդ Ամ Հարիւր», մասնաւոր իմաստ մը ունի, հակառակ իր հեգնական չեշտին :

Իրրեւ կեսարացի, ժառանգած էր զործի մարդու յատկութիւնները : Բայց պիտի չկրնար դառնալ միջազգային տիտան մը, եթէ մեւնոյն ատեն օժտուած չըլլար հեռատիպ միտքով մը եւ յարատեւ աշխատանքի տենդով :

Դէռ երիտասարդ, պրպտումներ կը կատարէ անհատական եւ դիտական գետնի վրայ, եւ կ'որոշէ ինքնուրոյն դիրք մը ստեղծել, փոխանակ ուռճանալու հօրենական ժառանգութեամբ :

Եւ կը յաջողի բանալ ճամբայ մը որ շատ չանցած արքայի մը, ճշմարիտ միա-պետի մը դիրքը եւ ուժը պիտի պարգեւէր իրեն :

Բաւական չէր քարիւղի հոր մը դառնել Մուսուլի մէջ կամ այլուր :

Հարկ էր ճակատիլ հսկայական ուժերու դէմ, չափուիլ պետութեանց եւ միջազգային համայնակուլ ընկերութեանց դէմ : Իմարկին աչք առնել բազմապիսի վտանգները, դինուած՝ համբերութեամբ, հնարամտութեամբ եւ յարատեւութեամբ :

Կիւլպէնկեան տակաւ ու յաղթեց : Ու երբ ուրիշներ, իր մրցակիցները կամ կառավարութիւնները իրենց միջեւ կը բաժնէին Իրաքի քարիւղը, հայ ճարտարագէտը կրցաւ կորզել առիւծի բաժին մը, — Հինդ առ հարիւր : (Միջանկեալ ըսենք որ Ֆրանսան կը ստանար 22 առ հարիւր) :

Այլեւս դարձած էր անդիմադրելի : Ուրիշ հսկաներ տապալեցան, ինք մնաց իրաւարարը քարիւղի հրապարակին :

Այն ատենն որ, պետութիւններ ան-դամ իր խորհուրդին կը դիմէին : Կամ փոխադարձութիւններ կ'առաջարկէին :

Հաղուագիւտ է որ օտարական մը՝ այն ալ դժբախտ եւ անճար ժողովուրդի մը զաւակը — այնքան աղմուկ հանած ըլլար միջազգային քաղաքական եւ անտեսական շրջանակներու մէջ :

Ամէն տեղ իր խօսքը կշիռ ունէր իրրեւ անվիճելի հեղինակութիւն :

Հատորներ գրուած են իր մասին, եւ մենք իր կենսագրականը չէ որ պիտի արձանագրենք :

Բարեմիտներ պիտի հարցնեն.— Բայց ի՞նչ ըրաւ իր ազգին համար : Մտածե՞ց արքայավայել դեր մը կատարել, Հայրենիքին կամ տարագիր բազմութեանց համար :

Դժբախտաբար ժխտդին է պատմութեան այս էջը :

Տարիներու ընթացքին, բազմաթիւ քննադատութիւններ եղած են հայկական մամուլին մէջ, մասնաւորելով իր կրաւորական դիրքը՝ հայկական պահանջներու հանդէպ :

Ցառաջն ալ չարունակ յիշեցուցած է ազգային հոգեր որոնց լուծման մէջ վճռական դեր կրնար կատարել Քարիւղի Արքան :

Գալուստ Կիւլպէնկեան երբեք չէ չեղած իր համոզումներէն եւ ուղեղէն : Եւ դուժարներ որմտադրած է համաձայն իր հայեցողութեան : Գումարներ որոնք հապիւ ճերմակերես պիտի հանէին սովորական հարուստ մը :

Երանի՛ անոնց որ կը հաւատան թէ անակնկալ մը պատրաստած է, մասնաւոր կատակով մը :

Ի՞նչ կ'արժէ միջազգային փառքը, առանց ազգային յիշատակի մը, արժանի՝ հանդուգնալին իմացականութեան, տրմի-տեսական դիրքին եւ ազգային պիտակ-ցութեան :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՆԻՍՏ ՄԸ ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

*

ԱՅՋԸՆՀԱՈՒԸՐ
«ՓՈԽԱՆԱԿԵՆՔ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԴԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ »

ԲՈՒԼԿԱՆԻՆ
«ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ՌՈՒՄԲԵՐՈՒ ԶԴԻՄԵՆՔ »

Հինգշաբթի 21 Յուլիսի վարչապետական նիստը իր պատմական հատանական անդրադարձումներով, կարեւոր անկիւնադարձ մը կը նկատուի չատերու կողմէ, նախագահ Այչընհաուըրի «զղայացունց» առաջարկին պատճառով. որակում մը՝ որ չափազանցուած չի թուիր երբ կը դրծածուի զրեթէ բոլոր թղթակիցներուն կողմէ :

Մ. Նահանգներու նախագահը, երկրորդ անգամ ըլլալով կը ձգէ դիւանագիտութեան դասական ճամբաները, իրատրանական լեզուին անհասկնալի տարազները ու կը խօսի չեշտակի, անկեղծօրէն, կարծէք հասկնալի դառնալու համար բոլորին, մանաւանդ ժողովուրդներէն : « Ասօգա կ'ուզեմ մանաւանդ Մ. Միութեան որովհետեւ մենք երկուքս ենք որ ամբաստած ենք քանդումի ամէնէն ահագնկու զէնքերը, եւ մենք ենք որ վախ կ'պղենք , մենք մեզի եւ աշխարհի, յանկարծական յարձակումի մը վտանգով» : Ու-րեմն «կ'առաջարկեմ զործնական ծրագիր մը, զոր կրնանք անմիջապէս զործադրել : Փոխանակենք մեր պաշտպանողական եւ ռազմականզրութեանց վերաբերեալ փաստաթուղթերը, իրենց բոլոր մանրամասնութիւններով եւ երկու երկիրներուն ամբողջ տարածութեան մասին : Յետոյ մեր հետազօտական օդանաւերը թող ա-զատօրէն եւ փոխադարձաբար թռիչք կատարեն մեր հողերուն վրայ, եւ լուսանկարեն զինուորական բոլոր հաստատութիւնները : Եւ ձեզ կը վստահացնեմ որ սկզբնաւորութիւն մը պիտի ըլլայ այս , որովհետեւ յանկարծական յարձակումի մը վտանգը նուազելով, փոխադարձ վստահութիւն պիտիհաստատուի եւ լարուած վիճակը բարւոքուի » :

Նոր ապաւորութիւն ձգեց նախագահին այս անսպասելի եւ պատմութեան մէջ աննախընթաց առաջարկը դիւանագիտական շրջանակներու վրայ : Կ'ըսէր ՝ կը հաղորդենք ձեզի մեր զաղտնիքները, եւ կէք քննեցէք եւ հաստատեցէք տեղւոյն վրայ. եւ կը դնենք մէկ պայման.— Մենք ալ մեր կողմէ զանք քննելու : Իրագեկնե-րու կարծիքով ազգային պաշտպանութեան դրութեանց մասին ըմբռնումներն անգամ կրնան փոխուիլ, նախագահին բերած այս «նոր» դիրքով : Պատմութեան մէջ չէ եղած երկիր մը որ առաջարկէ այնքան զղուշութեամբ պահուած իր ռազմական զաղտնիքները ուրիշի մը, նոյնիսկ դաշնակիցի մը, ամբողջութեամբ հաղորդել : Ամէն պարագայի մէջ ոչ ոք կը սպասէր որ Այչընհաուըր այսքան «առաջ երթայ» : Մ. Նահանգներու դոյութենէն ի վեր ոչ մէկ նախագահ այսքան տիրական կերպով իրերու ընթացքը փորձած է փոխել : Ցատկանշական է որ ամերիկեան խորհրդարանինիսաը ընդհատուեցաւ որպէսզի նախագահին կատարած յայտարարութիւնը կարդացուի : Բազմաթիւ ծերակուտականներ եւ խորհրդարանական-ներ ծափահարեցին եւ խօսք առնելով նպաստաւոր կարծիքներ յայտնեցին Այչընհաուըրի նախաձեռնութեան մասին : Իրագեկներու կարծիքով միայն Այչընհաուըրի նման հեղինակութիւն ունեցող անձ մը կրնար ճշդում բանեցնել իր կուսակցութեան ալ թեւին՝ ծայրայեղ հանրապետականներու վրայ, եւ ինքզինք պարտադրել ընդդիմադիր ժողովրդապետականներուն :

Նմանապէս խոր էր արձագանգը, վարչապետներու ժողովին մէջ : Ֆրանսայի վարչապետը անմիջապէս խօսք առնելով յայտարարեց . — « Եթէ մարզուն մեծադոյն թշնամին մղձաւանջն է, զինադադարի դրութեան դէմ ցցուած խոչընդոտը սկեպտիկութիւնն է : Եթէ լուսեցան անկեղծ մարդու մը այս խօսքերը , երբ այնքան մեծ պատասխանատուութիւններ ունի , աշխարհ պէտք է հասկնայ որ արդէն մեծ յաղթանակ մը տարինք այստեղ սկեպտիկութեան դէմ» : Վարչապետը պարզեց յետոյ իր միտքերը, զինադադարի մասին : Պէտք է հրատարակուին զինուցարքական ուժերու եւ պիւտճէներուն մասին լայն տեղեկութիւններ, որովհետեւ «կարելի չէ հակակշռիլ ենթարկել ուժերը առանց այդ տեղեկութեանց» : Վերջացուց՝ յիշեցնելով իր բացման ճառին մէջ ա-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԳՆԴԱՊԵՏ Տ. ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՒ

Որ կսկիծով կ'արձանագրենք զոյժը , որ առացանք Թեհրանէն.— «Գնդապետ Տիգրան Բաղտասարեան յանկարծամահ եղաւ Յուլիս 20ին Թեհրանի մէջ, սրտի տագնապի հետեւանքով, — Թաղումը կատարուեցաւ երէկ, Յուլիս 22ին» :

Ողբացեալ ընկերը, ծածկանունով՝ Տիգրիս, ընկերական Շաատախցի, իր նախակրթութիւնը վերջացնելէ ետք ծննդավայրին մէջ, կը մեկնի Վան, ուր կը յաճախէ « Տոմինիքէն Եղբայրներու » Ֆրանսական վարժարանը : 1909ին կ'անցնի Պոլիս, կը մտնէ Սպայից վարժարանը, զոր կ'աւարտէ եւ 1914ին, պատերազմի յայտարարութեան առթիւ, կը զրկուի Կովկասեան ճակատը, ուր կը վիրաւորուի : Պահ մը կը զարմանուի Վանի վին. հիւանդապետին մէջ, յետոյ ապաքինումի չրջանը անցընելու համար կը վերադառնայ Շատախ : Աչխատեզ կը մտնակցի ինքնապաշտպանութեան կռիւներուն, եւ այնուհետեւ մինչեւ Հայաստանի Հանրապետութեան կազմութիւնը՝ կը մնայ պատնէշին վրայ : Հայաստանի Հանրապետութեան օրերուն՝ 8րդ դունդի հրամանատար, մեծ դեր խաղացած է ներքին ճակատներու վրայ, թշնամի բոյները քանդելու տեսա-կէտով : Ազատ Հանրապետութեան խորհուրդին եւ արտասահման անցած , կարեւոր աչխատանքներ կատարած է կուսակցական գծով :

Հրատարակած է «Հայաստանի Հանրապետութեան վերջալոյսին» դիրքը, որ նախապէս լոյս տեսած է «Յառաջ»ի մէջ իրրեւ թելեթոն :

Աչխատակցած է «Յառաջ»ի , «Յուսաբեր»ի , «Հայրենիք»ի եւ այլ Դաչնակցական թերթերու : Ժամանակ մը խմբագրած է նաեւ «Ռազմիկ» պիւլետրակրան պարբերաթերթը (Փարիզ) :

Մեր անկեղծ ցաւակցութիւնները իր կնոջ եւ զաւկին, որ Փարիզ կը մնան :

***

Այս կսկծալի մահուան առթիւ երէկ երեկոյեան հետեւեալ հեռագիրները զրկուեցան Թեհրան «Ալիք»ի հասցէով :

Խորապէս ազդուած այս յանկարծական կորուստին առթիւ կը ներկայացնենք մեր ցաւակցութիւնները :

Հ.Յ.Դ. ԱՐԵՒ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ
ԿԵՆՏՐ. ԿՈՄԻՏԷ

Անկեղծ ցաւակցութիւններ այս կսկծալի կորուստին առթիւ : ՅԱՌԱՋ

Կ'ողբամ Տիգրանի ծանր կորուստը :
ՏԷՐ – ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

ՆՈՐ ԽՌՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԾԱԳԵՑԱՆ

Մէկ երկու օրուան որոշ հանդարտութենէ մը ետք, Մարոքի մէջ միջադէպերը նորէն ծայր տուին : Առջի օր երբ մարզպանը, Կրանուալ, Մառաքէշ կը հասնէր, բուռն ցոյցեր տեղի ունեցան : Կրակ բացուեցաւ պաշտօնական թափօրին վրայ : Սակայն իրագեկներու կարծիքով յարձակումը ուղղուած չէր մարզպանին դէմ , եւ ահաբեկիչները կ'ուզէին հաւանաբար սպաննել Մառաքէշի փաչան՝ էլ Կլաուին : Ոստիկանութիւնը զիմադարձեց : Ցուցարարները տուին տասը մեռեալ եւ մօտ երեսուն վիրաւոր : Փաչայի թիկնապահներէն մին ալ սպաննուեցաւ : Ոստովութիւնները տեւեցին ամբողջ օրը , ցուցարարները հրդեհներ կը վառէին եւ կը պահանջէին նախկին սուլթանին վերադարձը :

Հակառակ այս լարուած վիճակին , լաւատեղեակ չրջանակներու կարծիքով Պ. Կրանուալ , իր առաջին դժուարութիւններէն ետք, կացութեան տէրն է արդէն : Մեծ յոյսեր կը յայտնեն թէ չուտով կարզը պիտի հաստատուի, որովհետեւ «ֆըրանքեամարոքեան բարեկամութիւնը ան-խախտելի է » :

× Առջի օր մարզպանը 14 անձնաւորութեանց վտարման որոշումը տուաւ, իրրեւ անբաղձալի : Անոնց մաս կը կազմէ «Ֆրանսական Ներկայութիւն» կազմակերպութեան նախագահը՝ Տօքթ. Բոս :

ԳԱՍՊԱՐ ՌՍՏԻԿԵԱՆ

Յուլիս 15ին Պոսթընի մէջ մեռած է ընկեր Գասպար Ռստիկեան : Բնիկ Խարբերդի, կանուխէն մտած էր Հ. Յ. Դ. շարքերուն մէջ եւ եղած է անոր հատուածային պինուորներէն մին : Երկար տարիներ անդամակցած է Դաչնակցութեան Հիւս. Ամերիկայի գերագոյն ժողովներուն եւ Մարմիններուն : 70 տարեկան էր : Թաղումը տեղի ունեցած է Յուլիս 17ին :

Գ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆԻ ԿՏԱԿԸ

Ըստ տեղական թերթերու, Ուրբաթ առաւօտ պիտի յայտնուէին «Քարիւղի թագաւոր»ին կտակի տրամադրութիւնները : Նուազար Կիւլպէնկեան որ հինգշաբթի հասաւ Լիզպոնայի Անգլիական Գեսպանատունը : Ցուզարկաւորութեան թուականը յայտնի չէ տակաւին : «Փարիզ-Փրէս» կը զրէ թէ Յիւրիխ պիտի թաղուի :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ

ԿԸ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԻ

Մինչ Պոնի դիւանագիտական չրջանակները վերապահութիւն կը յայտնեն ծրագիրին մէջ Գերմանիոյ խնդրին համար լուծում մը դանուելու հաւանականութեան մասին, եւ քիչ մըն ալ զարմանք ու չզայնութիւն՝ Անգլիոյ վարչապետին «պինդ թաւ զօտին» առաջարկին առթիւ , վարչապետ Ատընաուըր որ ինչպէս հաղորդած էինք Զուիցերիա կը զտնուի, Մուրէն կանչեց ժընեւի զերմանացի դիւտղներըը եւ Պոնէն փորձագէտներ : Տեսակցութիւնը տեւեց վեց ժամ անդադար : Սակայն յայտնի չէ տակաւին թէ ինչ դիրք պիտի բռնէ «հինգերորդ մեծը» Գերմանիոյ մասին առաջարկուած վերջին ծրագիրներուն զիմաց :

.....

ԱՐԱԲԱԿԱՆ եւ ասիական երկիրներ զէմում կատարեցին ՄԱԿի մօտ, որպէսզի յառաջիկայ նստաչրջանին օրակարգի նիւթ դառնայ Ալճերիոյ եւ Մարոքի կացութիւնը :

ԱՐՈՒԵՍՏ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ

(Դ. եւ վերջին մաս)

ՎԵՐՋԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէ՞ս վերջացնել բանախօսութիւն մը, կամ ինչպէս յանդիլ եզրակացու-թեան մը :

Եզրակացութիւնը բանախօսութեան ա-մենակարեւոր զաղափարն է, դասը զոր կ'ուզէք հանել անկէ :

Պէտք չէ երբեք վերադառնաք նիւթին զանազան մասերուն, ունկնդիրներուն ու-շադիր կեցուածքէն օգուտ քաղելով եւ « վայ, ըսածիս հասնեցան» մտածելով նո-րէն սկսիք ձեր սրամտութիւնը, եթէ բան մը մոռցած էք ըսելու, վազ անցէք :

Եզրակացութեան մը յանդելէ եառ, երբ կ'երկարէք նիւթը, ծիծաղելի կը դառնաք պարզապէս :

Լսած եմ մէկը որուն իրաւունք տրուած էր երկու խօսքով բացում մը կատարել եւ օրուան բանախօսը ներկայացնել :

Բեմ ելաւ եւ հինգ վայրկեան մը խօսե-ցաւ : Այդքան մը խօսիլը բնական է, թէհեւ որքան կարճ այնքան լաւ :

Ունկնդիրները երկիւղածութեամբ մը-տիկ ըրին : Երբ խօսքը վերջացուց, ան-չուշա ծափահարուեցաւ : Կարծես ծափե-րէն խանդավառուած եւ հաղիւ բեմէն քաշուելու պատրաստուած՝ նորէն առաջ եկաւ եւ նոյն նիւթը սկսաւ ծայրէն պատ-մել, աւելի մանրամասն : Այս երկրորդ տպաւորութիւնը տեւեց մօտ 8 – 9 վայր-կեան : Ու երբ ալ ղլուխները սկսան աջ ու ձախ դառնալ եւ աթոռներ շարժուիլ, բաւ համարեց եւ խօսքը անցուց օրուան բա-նախօսին :

Ծափերու թնդիւն մը բռնեց սրահը, որ անշուշտ աւելի վերջացնելուն համար էր քան խօսածին :

Ասոր վրայ, «ծօ, ըսածիս կը հասնին կոր», մտածելով անշուշտ, երրորդ ան-գամ բեմ եկաւ մեր ճարտասանը եւ «աս ալ ըսեմ որ»ով մը սկսաւ եւ մէկ անգա-մէն մխրճուեցաւ Հայոց պատմութեան մէջ մօտ 10 – 12 վայրկեան, երբ օրուան նիւթն էր մօտաւորապէս հետեւեալը .—

« Ա՛ջ ձեռքով ուտել թէ ձախ ձեռքով» :

Ընթերցողը պիտի զարմանայ եւ պիտի մտածէ թէ կը չափազանցեմ : Կը վստա-հեցնեմ որ ճշմարտութեան չատ մօտ եմ :

Այս տեսակ ճարտասանին երկրորդ ան-գամ խօսք չեն տար : Եթէ կ'ուզէք որ ձեզ դնահատեն, հակիրճ եղէք եւ միայն նիւ-թին վրայ խօսեցէք :

Վերջին կէտ մըն ալ կ'արժէ որ ընթեր-ցողին ուշադրութեան յանձնեմ :

Օրուան խօսողը, երբ դասախօսութիւն մըն է իր ըրածը, պէտք չէ «կեցցէ»ներով վերջացնէ իր խօսքը : Միայն բանախօսու-թիւն մը կարելի է այդպէս վերջացնել, երբ հերոս մը կամ ազգային հարց մը դրուատել է բանախօսին նիւթը, կամ պարագային համեմատ, խանդավառու-թիւն առեղծել է միտքը ունկնդիրներուն մէջ, «կեցցէ, կամ ազգի հայկական մշա-կոյթը, եւ կամ, կեցցէ այսինչ հերոսը » :

Բայց անիմաստ է, երբ դասախօսու-թիւն մը կ'ընէք, այսինքն երբ ձեր ուն-կնդիրներուն բան մը սորվեցնելու կան-չուած էք, զայն կեցցէներով վերջացնելը :

Օրինակ մը տանք : Երբ կանչուած էք խօսելու եւ ներկայացնելու հայերէն լեզ-ուի մէջ մակրային կատարած գերը եւ ժամ մը ձեր ունկնդիրներուն դլուխները արդուկած էք, յիմար բան է վերջացնել՝ «Ուրեմն կեցցէ հայկական մակրայը» , պոռալով :

Դասախօսութեան մը վերջաւորութեան կեցցէ պոռալը մէկ առաւելութիւն մը մի-այն ունի : Քնացողները կ'արթնցնէ. ատ ալ անխղճութիւն է :

Եւրոպացիք իրենց ճառերը կը վերջա-ցնեն ըսելով՝ ժէ տի, որ կը նշանակէ, « ես ըսելիքս ըսի», կամ «ես այլեւս վեր-ջացուցի » :

Բարեկամներէս ոմանք ընդօրինակելով այս ձեւը, իրենց խօսքը կը վերջացնեն հետեւեալ երկու վանկով — «ըսի» , որ քիչ մը ծիծաղելի է եւ կարճ ըլլալուն , անշմար կ'անցնի :

Ծանօթ մըն ալ սովորութիւն ըրած էր իր ճառէն վերջը ըսել· — «Ա՛ս ալ ա-սանկ», որ նոյնքան ծիծաղելի է :

Մեր մէջ քանի որ մասնաւոր ասպա-րէզ մը չունինք, ճառի մը վերջաւո-րութիւնը յայտնելու համար, կարծեմ առ հասարակ խօսքին իմաստը պէտք է ցոյց տայ թէ բանախօսը վերջացուցած է իր խօսքը :

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Վիճաբանութիւնը ինքնին արուեստ մըն է կամ ձիրք մը : Ամէնուն տրուած չէ ի ծնէ ունենալ այդ ձիրքը : Բայց կարելի է կրթուիլ, կրթուած մարդոց հետ չփման մէջ մտնելով եւ դոնէ մասամբ իւրացնել այդ արուեստը :

Վիճաբանութիւնը կարծիքի փոխանա-կութիւն պէտք է ըլլայ եւ ոչ թէ վէճ-պոռչտուք :

Այս վերջինը չատ հեռուները կրնայ տանիլ, յամառութիւնը մինչեւ անհաս-կացողութիւն եւ թշնամութիւն :

Այս առթիւ օրինակ մը, որ հաւանաբար ծանօթ է չատերու :

Երկու հայ դիւղացիներ կը քալէին ար-տերու մէջէն : Հեռուն դաշտին մէջ կը տ'չ-մարեն բան մը որ կը չարժուի : Մին կ'ը-սէ .

— Տես, հուռնա, արծիւը :

— Արծիւ չէ, էծ է, կը պատասխանէ երկրորդը :

— Չէ, արծիւ է :

— Չէ, էծ է (այծ) :

Վէճը կը տաքնայ : Բայց յանկարծ չար-ժող էակը օդը կը բարձրանայ, թեւերը լայն բացած, կատարեալ արծիւ մը : Ա-ռաջինը կ'ըսէ .

— Տօ, տեսա՞ր որ արծիւ էր, ահա կը թռի :

Երկրորդը, որ չէր ուզեր պարտուած դուրս դալ, կը պատասխանէ :

— Թռի էլ էծ է :

Ու դլուխը կ'առնէ ,կը քալէ բարկացած :

Վէճերը առ հասարակ այսպէս կը վեր-ջանան : Ոչ ոք կ'ուզէ տեղի տալ ակներեւ ճշմարտութեան առջեւ : Վէճը մեղի պա-հպանելի եւ ծիծաղելի բաներ ընել կու-տայ եւ մածունին «սեւ է» կ'ըսեն :

Վիճաբանութիւնը, ինչպէս ըսինք , կարծիքներու փոխանակութիւն է : Կատարեալ վերջնական կար-ծիք չկայ ,ամէն ինչ յարաբերական է, ինչպէս կ'ըսեն : Մեր դաղափարներն ալ պէտք է որ ուրիշներու դաղափարներուն հետ չփման մէջ մտնելով, կոկուին, ձե-ւաւորուին եւ անորոշութենէ ազատուելով խորանան եւ ճշդիւթ ձեւ մը առնան :

Բայց ասիկա միայն ուրիշին խօսքը մը-տիկ ընելով եւ անկէ օգտուելով կ'ըլլայ :

Վիճաբանութենէ մը օգտուելու համար քանի մը տարրական պայմաններ կան :

Առաջին պայման .— չբարկանալ :

Երկրորդ պայման .— չվիրաւորել դի-մացինը :

Երրորդ պայման .— չյամառիլ իր կար-ծիքին վրայ :

Կարելի է անշուշտ ուրիշ պայմաններ ալ աւելցնել այս կարեւորներուն վրայ , ինչպէս, անպայման ձայն չառնել, երբ նորութիւն մը չունիք ըսելիք :Արդէն խօս-ուածներուն ուշադրութիւն դարձնել, նո-րէն չկրկնելու համար զանոնք , եւայլն :

Վիճաբանական հաւաքոյթի մը ընթաց-քին, ինչպէս Փարիզի հայկական լսարան-ները սովորութիւն ունին կազմակերպե-լու, չատեր կը կարծեն թէ ստիպուած են ձայն առնել անպատճառ : Կը կարծեն որ եթէ խօսք չառնեն, պզտիկ կը մնան : « Այբը խօսեցաւ, ինչո՞ւ ես ալ չխօսիմ », կը մտածեն :

« Տասը խորհէ, մէկ պլորէ», կ'ըսէ ժո-ղովրդական առածը : Ճիշդ տեղին է : Եթէ տասը բան դիտէք, մէկ հատը ըսէք մի-այն, վստահ եղէք որ մնացեալ ինը ծա-նօթ բաներ են արդէն :

Ատուած ամէն չնորհ ձեր վրայ չէ թա-փած, ուրիշներն ալ ունին : Միայն ինք-նահաւան մարդը կը կարծէ որ իր ըսածը «տարբեր» բան էր, եթէ նոյնիսկ արեւին, անձրեւին մասին խօսք :

***

Տարիներու փորձառութենէ մղուած՝ դրի առի այս քանի մը դաղափարները , դուարճանալով եւ պատահական ընթեր-ցողը դուարճացնելու նպատակով , բայց սխալ պիտի ըլլար կարծել թէ , այս ամէն մեղքս վրայ, ես եմ լաւագոյն բանախօ-սը :

ՊԱՐԳԵՒ ՆԻԿՕԼԵԱՆ

ՄԵՐ ՀԵՐՈՍՆԵՐԸ

*

Մարսէյլի Տարօն Սալնոյ Զորի հայրե-նակցական Միութիւնը, ամէն տարի, մեր հերոսներուն նուիրուած օր մը ունի, որ կը թարմացնէ հանդէսով մը, կամ դաշ-տահանդէսով մը անոնց նուիրական յի-շատակը : Հեռու հայրենի լեռներէ , ձո-րերէ եւ սրբավայրերէ , օտար հողի ի-ւոններու տակ, օտար դաշտերու մէջ, հայրենի սովորութենոյ համաձայն , այդ օրը կը վերապրի հին օրերուն նման , ու-տելով, խմելով , պարելով ու երդելով :

Այսօր մեզի կը մնայ պանծացնել անոնց խնկելի յիշատակը : Որքան կ'երկարին օ-տարութեան մեր տարիները, այնքան ա-ւելի փարինք մեր մեծ մեռելներուն : Վայ այն ժողովուրդին որ չուտ կը մոռնայ իր մեռելները :

Տարօն Սալնոյ Զորցին պիտի չմոռնայ իր պաշտելի զաւակները, որոնք իրենց հե-րոսութեամբ օրինակ հանդիսացան չատե-րուն :

Գրեթէ քառորդ դար մեր հայրենի լեռ-ներն ու ձորերը թնդացին անոնց ըմբոստ հերոսական կռիւներուն արձագանդով : Քանի մը յայտնի անուններ բիւրաւոր ա-նանձնականերու այդ բազմութենէն, որոնք սրբացան իրենց հերոսավայել գործերով , կռիւներով ու նահատակութեամբ , ի սէր հայրենիքի ազատագրութեան :

Աղբիւր Սերոբ, Գէորգ Զաւուշ, Հրայր, Դժոխք, Գոմայ Կորիւն, Մարդար վար-ժապետ, Արապօն ու Գալէն, Շենիքցի Մանուկ, Մշեցի Տիգրան, զօրավար Սմ-բատ, Շամիրմեցի Սօղօմ, Կայծակ Վա-ղարշակ, Կոտոյ Հաճին, Ախլաթցի Մո-սօն, Ուրտափցի Ցարթին, Սասունցի Մու-շեղ, Գրէն ու Ցակէն, Ղազարն ու Զօլօն, Հախն ու Սճօն, Սարգիսն ուկարօն, Սու-լուխայ Սերոբ իր զոյդ կորիւններով, Ախ-ճանի Ռուբէն, Մշեցի Մճոն, Խնձորկնայ Եագօն, Աւլաթինցցի Վարդան, Ալբա-նայ Արամ, Աւուճ Աւագ, Մօտկանցի Սի-մոն, Սեդրակն ու Սարօն, Կոպեցի Աբ-չակ, Բուլանըխցի Սարգիս, խմբապետ Զոհրապ, Պատեցի Զուլումաթ : Ախլաթ-ցի Ռաչօն, Քօսայ Մխսաք, Ղասապ Սար-գիս, Բլթլխցի Մուշեղ, Ցոխիկեան Աբ-մենակ, Մխթն ու Էլօն, Գալուցի Ղազար, Նահատակ Բարսեղ, Սերոյ Պօղոս, Վար-դան վարդապետ, Երկար Բարսեղ, Պալա-պլըխ Կարապետ, Լեւոնեան Աբմենակ, Ա-շոտ Երկաթ, Ձարտար Ցակոբ, Սերոբի Սօսէն, Ֆրանք Սահակ, Զրից Համբար-ձում, Մեղեսի Սիսակ, Հարօն ու Կրպօն , Սորտարա Տիրան, Ցխսաւայ Աբրէթ, Գո-մերու Ցովիկ, Տէր Սարգիս, Ավրանի Հայկ, Կառնենու Մկրտիչ, Փերթակցի Պետօն, Մօկանաց Դավօն, Տէրդեւնայ Վարդան, Բալըըվայ Ցովօն, Վարդենիս-ցի Մարտիրոս, Հասրաթն ու Սահակ , Բիցա Համբօն, Ծամերդու Ցովօն, Բեր-թակցի Ներսօն, Փոխիկեան Արամ, Թե-ղուցցի Աստատուր , Ֆլիմն ու Հասօն , Երկար Նատօն, Զրհոբցի Արթէն, Մշեցի Մուշեղ, Զաթօն ու Փրթօն, Ալիջանայ Մխթար, Ձիթենեաց Լուդմն, Տիւրան ու Քեռին, Սեմալայ Կրպօն :

Կծռակցի Կարօն, Աբրէն ու Մուրատ, Դատուանցի Աչոտ, Տէր Ցովհաննէս եւ իր որդին Դանիէլ Դելէմաք, Ցնորաց Մու-րատ, Խնուսցի Ազիզ, Շապուհ ու Լեւոն , Սալըզանքցի Ցակէն, Միքէն ու Գասպար , Ալիճանցի Անդրանիկ, Մօրուք Կարապետ, Սասունցի Մուշօն, Կարմունջցի Տէր Գրի-գոր, Վարժապետ Սարգիս, Սոխորդցի Իսրօն , Շամիրմեցի Մուշեղ, Կծռուկցի Ալվազ, Աղուէս Կարօն, Արամն ու Էլօն , եւ դեռ հազարներ կան, որոնց չարքը եթէ չարունակենք՝ վերջը չի դար :

Ահա այս սուրբերուն անմոռանալի յի-շատակն է որ կը վերանորոդէն Տարօն Սալնոյ Զորցիները իրենց հանդէսով :

Ամէն Հայու պարտքը թող ըլլայ, իր ներկայութեամբ յարդել հերոսներուն յի-շատակը , եւ քաջալերել հանդէսին կազ-մակերպիչները :

ԱՐՄԵՆԱԿ ՑԱԿՈԲԵԱՆ

ՕՏԱՐ ԼՋԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԼՈՒՍՆԻՆ ԴԷՄ

*

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.

ԼՈՐՏ ՖՐԱՆՔ ՏԱԿԼՔՍԻ ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Ամէն պարագայի մէջ եւ ամէն տեղ նոյն միջոցները են որ կը դործածուին... Նախ կը ստեղծուի աւելութեան զգացում մը՝ թշնամիին հանդէպ, ապա այդ աւելու-թիւնը չարունակ կ'արծարծուի եւ վառ կը պահուի՝ թշնամիին կողմէ կատարուած ոճրային արարքներու, մահափորձերու, եւայլն պատմութիւններով : Մարդոց մէջ քննադատական միտքը կը մեռնի, տրա-մաբանութիւնը կը նկատուի մոլութիւն , դիւրահաւանութիւնը կը դառնայ՝ պար-տականութիւն : Այդ վիճակին հասած եւ ինքզինքէն ելած հանրային կարծիքի մը ամէնէն արտառոց բանն իսկ կարելի է հաւատացնել... Այդպէս տաքցած ժողո-վուրդի մը՝ թշնամիին կողմէ կատար-ուած որեւէ արարք կարելի է հաւատա-ցնել... Մինչեւ հոս համաձա՞յն ենք ի-րարու :

— Այո, բացարձակապէս համաձայն· բայց այս բոլորը ի՞նչ դարման ունին մեր վիճակին համար :

— Համբերեցէք, պատասխանեց Անգ-լիացին : Երեւակայեցէք վայրկեան մը, որ վերը յիշած զայրոյթս, աւելութիւնս եւ թշնամիին կողմէ կատարուած որեւէ ա-րարքի հաւատալու պատրաստ այդ տրա-մադրութիւնը կարենանք արթնցնել եր-կրի բոլոր ազգերուն ու ժողովուրդներուն մէջ՝ զոյութիւն չունեցող ,կամ դոնէ մեղմ հետ անմիջական յարաբերութեան մէջ մտ-նել չկրցող թշնամիի մը հանդէպ : Չէ՞ք կարծեր որ այս ձեւով յաջողած կ'ըլլանք, առանց որեւէ վտանգի, ժողովուրդներուն մէջ պատրաստել պատերազմի մը հոգե-վիճակը, որուն չնորհիւ բոլորը կը միա-նան իրարու՝ զոյութիւն չունեցող թշնա-միի մը դէմ : Չէ՞ք կարծեր որ այս ձեւով վերջապէս յաջողցուցած կ'ըլլանք մեր մոլորակին կատարեալ միութիւնը :

— Անկասկած, ըսաւ Ռուվրէ, քիչ մը անհանդիստ· բայց ընդդէմ որո՞ւ :

— Ամէնէն դիւրինը խնդրին այդ մասն է· .. Որեւէ մէկուն դէմ, պայմանով որ իսկապէս զոյութիւն չունենայ... Լուսնի բնակիչներուն դէմ, կամ Հրատի դէմ , կամ Արեւսեակի բնակիչներուն դէմ ... միեւնոյնն է... Երեւակայեցէք, Ռուվրէ, որ վաղուան մեր թերթերուն մէջ պատ-մենք, թէ անծանօթ տեղէ մը ուղար-կուած անծանօթ ճառագայթներու տա-րափ մը հիմնայատակ՝ կործանած է այս-ինչ փիւղը : Կը հաւատա՞ն մեր պատմածին թէ՝ չեն հաւատար :

— Այո, կը հաւատան, բայց եւ այն-պէս եթէ քննութիւն մը ...

— «Բայց սիրելիս, ո՞վ կ'ուզես որ քն-նէ ,եւ նոյնիսկ եթէ այդպիսի մէկը ըլ-լար, ի՞նչ թերթի մէջ պիտի լոյս ընծա-յէր իր քննութեան արդիւնքը, քանի որ բոլոր թերթերը մեր ձեռքն են : Ի հարկէ, այնպէս մը պէտք է ընենք որ անծանօթ ճառագայթները Նիւ Եորքի, Փարիզի կամ Լոնտոնի պէս տեղ մը չիյնան, այլ՝ Թիւ-քիստանի կամ Ալասքայի մէջ պեռեղուած փոքրիկ գիւղ մը... ո՞վ պիտի երթայ քն-նելու ...

— Ճիշդ է, իրաւունք ունիք· յետո՞յ :

— Ցետո՛յ, յաջորդ օրը նոյնատեսակ յարձակում մը՝ Զինաստանի մէջ ... ա-ւելի միւս օրը՝ Աւստրալիոյ մէջ ... հետ-զհետէ աւելի ու աւելի մեծ տառերով վերնագրեր ... « Խորհրդաւոր թշնա-մին» ... «Ո՞Վ Ի ԵՐԿՐԻՆ ՎՐԱՑ ՑԱՐՁԱ-ԿՈՂԸ » :

Ընդհանուր իրարանցում ... Հովատատ չրջանները երկրորդական ատոմճանի վը-րայ կուգան : Կ'ըմբռնէ՞ք թէ ինչ ըսել կ'ուզեմ :

— Չափազանց հետաքրքրական է :

— Այս ձեւով ութ օր մթնոլորտը տաք-ցընելէ եւ ջղայնացնելէ ետք զանազան դիւտարարներու հետ տեսակցութիւններ կը հրատարակուին : Անգլիոյ մէջ մարդիկ կը ճանչնամ որ աշխարհի խաղաղութեան համար այդ ծառայութիւնը կը մատու-ցանեն ինծի, դուք ալ՝ այստեղի դիտուն-ներուն կը դիմէք, Քրաֆթը՝ Գերմանիոյ դիտուններուն : Ուրեմն բոլոր այս դի-տուները, ուսումնասիրելով ճառագայթ-ներուն ուղղութիւնը, այն եզրակացու-թեան կը հասնին թէ անոնք կրնան դալ միայն մէկ կարելի աղբիւրէ , այսինքն՝ Լուսնէն... կամ եթէ կ'ուզէք՝ Հրատէն , միեւնոյնն է :

Թարգմ. Շ. Ս. (Շար.)

ԱՆՏՐԻ ՄՈՐՈՒԱ (5)

ՆԿՈՂ ԶՅՍՏԳԵՉ ՀԱՅՏ

ԳԱԼՈՒՍՏ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

*

Ես ծնած եմ Ալաշկերտի գավառի Մեծ Մուրատ լեռան ստորոտի Ծովասար գյուղում։ Հայրս՝ Ավետիս Վարդանեանը, ինչպես և մեր գյուղի մյուս տղամարդիկը, զբաղվում էր հողագործությամբ և անասնապահությամբ։ Մայրս՝ Մարիամ Ղազարեանը, տնային գործերից բացի, ձեռագործ էր անում։ Ես նրանց միակ զավակն էի։

Ինչպես հայ գյուղացի ընտանիքներում սովորական է, ես էլ մանկուց սկսեցի հոր հետ աշխատել։ Ամռանը արածեցնում էի հոտը, ձմռանը՝ ոչխարի համար խոտ էի հնձում, ձյուն էի հավաքում։ Ամռանը հոտը տանում էինք Մեծ Մուրատ լեռան լանջերը, որտեղ ամառանոցներ կային։ Ես հոտի հետ գնում էի, հոր հետ հնձում էի, ձյուն էի հավաքում։ Ամռանը հոտը տանում էինք Մեծ Մուրատ լեռան լանջերը, որտեղ ամառանոցներ կային։ Ես հոտի հետ գնում էի, հոր հետ հնձում էի, ձյուն էի հավաքում։

Ամռանը հոտը տանում էինք Մեծ Մուրատ լեռան լանջերը, որտեղ ամառանոցներ կային։ Ես հոտի հետ գնում էի, հոր հետ հնձում էի, ձյուն էի հավաքում։

*

Ես ծնած եմ Ալաշկերտի գավառի Մեծ Մուրատ լեռան ստորոտի Ծովասար գյուղում։ Հայրս՝ Ավետիս Վարդանեանը, ինչպես և մեր գյուղի մյուս տղամարդիկը, զբաղվում էր հողագործությամբ և անասնապահությամբ։ Մայրս՝ Մարիամ Ղազարեանը, տնային գործերից բացի, ձեռագործ էր անում։ Ես նրանց միակ զավակն էի։

Ինչպես հայ գյուղացի ընտանիքներում սովորական է, ես էլ մանկուց սկսեցի հոր հետ աշխատել։ Ամռանը արածեցնում էի հոտը, ձմռանը՝ ոչխարի համար խոտ էի հնձում, ձյուն էի հավաքում։

առաջարկուած ուժերու սահմանափակման եւ միջազգային հիմնադրամի մը ստեղծման ծրագիրը, զոր հաղորդած էինք առաջի օր :

Իսկ Մառեշալ Բուլկանին ընդունելէ ետք Այզընհաուըրի յայտարարութեան «անչափելի կարեւորութիւնը» յայտնեց թէ բարեբաստիկ նշան մը կը նկատէ զայն բանակցութեանց համար : Նախագահին առաջարկէն առաջ, Բուլկանին որ նիստին նախագահն էր, ներկայացուցած էր դինադադարութեան մասին իր ծրագիրը :

1·— Աւստրանեան Ուխտի անդամները մէկ կողմէ, Վարչապետի պաշտպանին յղումները մէս կողմէ, ոչ – յարձակման պայմանք մը պէտք է ստորագրեն : Դաշինքը ժամանակաւոր է եւ չեղեալ կը նկատուի երբ երկու խմբակցութիւնները լուծարուին, ապահովութեան միջազգային դրութեան մը հաստատումով :

2·— Ուժերու սահմանափակում. — Գրեթէ այն ծրագիրը՝ զոր Խ. Միութիւնը առաջարկած էր Մայիսին, Լոնտոնի մէջ դումարուած դինադադարութեան յանձնաժողովին : Խ. Միութիւն, Չինաստան եւ Մ. Նահանգները միասնաբար 1·500·000 զինուոր : Ֆրանսա եւ Անգլիա՝ 650·000 : Միւս պզտերը միասին՝ 200·000 : Զէնքերու քանակի կրճատում՝ 75 առ հարիւր : Ցետոյ կ'առաջարկէ որ 4 Մեծերը համաձայնութիւն մը ստորագրեն զսպանձնաժողովի մը հակակշիռին եւ տեւական քննութեան :

Արեւմուտքի մեծերուն ծրագիրները զիրար կ'ամբողջացնեն, ինչպէս կը յայտնեն լուսաբերգականները, իսկ Բուլկանիի առաջարկին մէջ «լրջօրէն քննելիք կէտեր կը գտնուին» : Ամէն պարագայի մէջ, վարչապետներու ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց արտաքին նախարարներու ժողովին յղել ներկայացուցած ծրագիրը : Այզընհաուըրի, Իտընի եւ Ֆոռի առաջարկները դրեթէ ամբողջութեամբ, իսկ Բուլկանի ծրագրէն մասնաւորաբար հիւլէական ռումբի վերաբերեալ կէտը : Եթէ արտաքին նախարարները համաձայնէին, վարչապետները երկուսն նիստին մէջ նորէն պիտի քննէին զինաթափութեան խնդիրը : Այլապէս ուղղակի պիտի անցնէին օրակարգի չորրորդ նիւթին՝ Արեւելք – Արեւմուտք յարաբերութեանց :

× Առջի առաւօտն արտաքին նախարարը ներու ժողովը, որ պիտի զբաղէր Գեր – մանիոյ եւ ապահովութեան խնդիրներով, չյաջողեցաւ համաձայնութեան դեմին մը առեղծել : Մոլոթով միշտ կը պահանջէ Գերմանիոյ միացումէն առաջ հաստատել ապահովութեան դրութիւն մը, մինչդեռ երեք մեծերը կը չեշտեն զերմանական միացման անմիջական անհրաժեշտութիւնը : Հաւանական կը նկատուի որ հոկտեմբերին արտաքին նախարարները նոր ժողով մը գումարեն Փրնեւի մէջ, այս զոյգ խնդիրներուն լուծում մը գտնելու համար :

× Առջի օր վարչապետ Ֆոռ տեսակցութիւններ ունեցաւ Անգլիոյ վարչապետին եւ նախագահ Այզընհաուըրի հետ, Հնդկաչինի կացութիւնը քննելու համար :

Իսկ Եգիպտոսի, Զուիցերիական Համագործակցութեան նախագահը ընդունելութիւն մը ցարքեց, որուն ներկայ գտնուեցան երեք վարչապետները եւ առաջին անգամ ըլլալով նախագահ Այզընհաուըր որովհետեւ հրաւէրը կուտար նախագահի մը :

.....

Ա. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ յուշագիր մը ղրկեց Լոնտոն, խնդրելով Անգլիայէն որ պէտք եղած ղիմումները կատարէ որպէսզի Հնդկաչինի մասին Փրնեւի անցեալ տարուան յանձնառութիւնները յարգուին : Կը բողոքէ զինադադարի յանձնախումբին դէմ կատարուած յարձակումներուն առթիւ, եւ կը պահանջէ որ Հնդկաչինի մէջ ստորագրուած զինադադարի պայմանները նախապատրաստական աշխատանքները սկսին : Ինչպէս պիտի քննութիւնները պէտք է տեղի ունենան դալ Յունիսին :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ

Հինդշաբթի իրիկուն Ֆրանսայի Քաթիւ առաջին հասաւ Ալպի 14րդ հանգրուանին : Ընդհանուր դասաւորումը փոփոխութիւն չէ կրած :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ· ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՓՍԱՆՉԻՆԴԱՄԵՆԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐ

ԺԱ· ՅԱՆԿ

Նախորդ գումար	800·800
Տէր եւ Տիկ· Գրիգոր Պաղտասարեան	20·000
Պ· Նորայր Սահաքճեան եւ Հոյերը	10·000
Տէր եւ Տիկ· Յեսու Զրահեան	5·000
Տէր եւ Տիկ· Մեսրոպ Շահինեան	2·000
Տէր եւ Տիկին Լեւոն Պէյլէրեան	2·000
Արպոյեան եղբարք	3·000
Պ· Երուանդ Մկրտիչեան	1·000
Տէր եւ Տիկ· Պ· Վանոյեան	1·000
Տէր եւ Տիկ· Յ· Քէրիմեան	1·000
Տէր եւ Տիկ· Վ· Սաաքճեան	2·000
Պ· Յար· Մխճեան	500
Այրի Տիկին Յակոբեան	500
Պր· Գազագեան	500
Տէր եւ Տիկին Հայկ Ֆրէնկեան (փոխան ծաղկեպսակի Ս· Մարկոսեանի)	1·000
Ընդհ· գումար	850·300

«ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐ»ՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Լիոնի Վարանդեան կոմիտէի կողմէ, մասնակցութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբին :

Այս կիրակի առաւօտեան մինչեւ երեկոյ, փոն տը Շէրլիի Կուհայի (Տրիփիէ) ծառախիտ անտառը :

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ, հայկական ջերմ մթնոլորտ : Ճոխ պիւֆէ :

ԾԱՆՕԹ.— Փլաս Կիշառէն օթօքառերը կը մեկնին առտուն ժամը ճիշդ 9·30–ին : Նոր Սերնդականներէն կանխաւ ապահովեցէք ձեր տոմսերը :

Երթ ու դարձի գին 200 ֆրանք :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նուիրուած հերոսներու յիշատակին : Հովանաւորութեամբ Հ· Ց· Դ· Մարսէյլի Շրջ· կոմիտէի, նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Ս· Աթթունեան Ընկ· Կարօ Ենթակոմիտէի : Այս կիրակի ամբողջ օրը Պ· Նաճարեանի ծանօթ հովասուն ագարակին մէջ, (Սէնթ Անթուան, Քամբ· Ռոզըրէ լէ Պասթիա) :

Կը խօսի ընկերը Տ· ԹԱԴՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական եւ հայկական պարեր : Բարձրախօսով ընտիր նուագ : Ճոխ երշպանակներով (Ալքաղ) :

Առատ ըմպելի եւ խորոված :

Մուտքը ազատ է :

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Տարօն Սալուոյեանի Հայր· Մխիթեան իր հերոսներու յիշատակին նուիրուած 31րդ հանդէսը այս կիրակի Սէնթ Անարէյի օդասուն պարտէզի մէջ :

Յարգանքի խօսքէ վերջ Պուլվար Օտտոյի դպրոցին աշակերտները պիտի երգեն հայրենասիրական երգեր ու պիտի պարեն հայրենի տարազով :

Առնել հանրակառք 25 թիւ, փլաս ա'Էքսէն եւ իջնել վերջին կայարանը :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ· Կ· ՅՄԱՁԻ Ամնուվիլի մասնաճիւղը իր լեռմ շնորհակալութիւնները կը յայտնէ բժիշկ Ազթինեանի որ ձրիաբար կատարեցաւ տասնէ աւելի երախաներու բժշկական քննութիւնները :

●

Բունարճեան եւ Ղազարեան ընտանիքները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք անձամբ կամ նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի – Լալ ամուսնոյն եւ փեսային Կարապետ Բունարճեանի մահուան առթիւ :

★

Կրքնոպլի Կապ· Ասչի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Կրքնոպլի Ապր· Եկեղեցական Միութենէն օթթը հազար Ֆր· Կապ· Ասչի զպրոցի Փոնտին, տարեվերջի քննութեան առթիւ :

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՀԱՅԿ· ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ ԹԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՓԻ

58րդ տարեդարձին առթիւ

ՇԱՒԻԼ

Շաւիլի անտառին մէջ, Յուլիս 24 կիրակի : Դերեզմանատան մօտ :

Առաւօտեան մինչեւ երեկոյ :

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· «Արզութեան» խումբին կողմէ :

Ժամը 3ին այցելութիւն ԻՇԽԱՆ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆԻ գերեզմանին :

Կը խօսի ընկերը ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

Անտառին մէջ գեղարուեստական բաժին բարձրախօսով եւ նուագ : Պիւֆէ եւ խըմիչք, մատչելի գիներով :

Կը խօսի ընկ· ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Կը նուագեն Թառիստ ՍԷյրան եւ Բեճօ :

Մանփառնասէն առնել չոգեկառք եւ իջնել Շաւիլ, Փոն տը Սէվրէն 171 թիւ օթոպիւսը, իջնել Փիւի սան Վէճ :

Անճբաւի պարապային տեղի կ'ունենայ միայն չերիմի այցելութիւնը :

ՎԱԼԱՆՍ

Կը տօնուի Յուլիսի 24ին, կիրակի ամբողջ օրը, Սէն Փէրէի մայրապետներու օդասուն անտառին մէջ :

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէի, մասնակցութեամբ Ֆ· Կ· Ասչի եւ Նոր Սերունդի :

Կը նախագահէ ընկ· ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՊՕ – ՅԱՃԵԱՆ : Կը խօսի ընկ· ԱՇՈՏ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժին·— Բարձրախօս հայկական ձայնասփռակներով, երգ, արտասանութիւն, զուարճալի խաղեր, հայ ժողովրդական պարեր, եւրոպական պարեր : Ճոխ պիւֆէ :

Օթօքար առնել Ալլոպրոժի առջեւէն :

ՏԷՍԻՆ

Կազմակերպուած Հ Ց Դաշնակցութեան Տէսինի կոմիտէին կողմէ : 24 Յուլիս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Տէսինի ծանօթ զովասուն պուրակին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին : Երգ, պար, նուագ եւն· : Համեղի ժամանց մը բոլորին համար : Ճոխ պիւֆէ, մատչելի գիներով :

Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր :

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիին :

ՎԻԷՆ

Ընտանեկան մեծ դաշտահանդէս

Կազմակերպուած Վիէնի Անի կոմիտէին կողմէ, այս կիրակի ամբողջ օրը : Էս – ղէսպլինիՏապուրէրի զովասուն ծառերուն տակ, պաղ ու կարկաչուն առուակին եւ – գերքը (ծանօթ վայր) :

Կը հրաւիրենք Վիէնի եւ շրջանի մեր հայրենակիցները :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին :

Օթօքարերու ժամերը, երթ ու դարձ տեղւոյն վրայ տեսնել յայտարարութիւնները :

Ճոխ պիւֆէ :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

●

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի կեդր· վար – չութիւնը խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ, բանակումին մասնակցող վարչական շրջանի բոլոր ընկերներն ու համակիրները, այս շաբաթ, ժամը ճիշդ 20·30ին, Ապր· Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանին բոլոր ենթակոմիտէներուն եւ խումբերուն վարչութիւնները այս շաբաթ, ժամը 21ին Ահարոնեան ակումբը : Բոլոր շրջաններուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· «Ազբիւր – Մերոմ· Եօթնեղբայրեան» խումբի ընկերական ընդհ· ժողովը այս շաբաթ, ժամը 20·30–ին ծանօթ հաւաքատեղին :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՅՕԲԵԼԵԱՆ

Համազգ· Մշակութ· Միութեան եւ Պէյրութի Նշան Փալանճեան Ճեմարանի

ՍԷՆ ԼՈՒԻ ՄԻՋ

Այս կիրակի առաւօտեան ժամը 9·30ին, եկեղեցւոյ շրջաբակը :

Կը խօսին՝ Փրոֆ· Գ· ԽԱՅԻԿԵԱՆ եւ Պ· Կ· ՓՕԼԱՏԵԱՆ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Մեր սիրելի բոլոր թաղեցիները կը հրաւիրուին անխտիր իրենց բաժինը բերելու Հայ Կրթ· այս ազգօգուտ հաստատութեան :

Սէն Լուի Յորել· յանձնախումբի Նախագահ Ս· Պապուչեան, փոխ նախագ· Պ· Հայթայեան, դանձապահ՝ Ե· Փամպուքեան, քարտուղար՝ Յ· Համբարձումեան :

Հ· Յ· Դ· ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Շնորհակալութեամբ ստացանք իրենց այցելութեան առթիւ Տէր եւ Տիկին Տ· Տաճեանէ հազար ֆրանք, Տիկին Ս· Բալիկեանէ 500 Ֆր· :

Վարչութիւն

ՕՓԷՐԻԹԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՒԻՄ ՊՕՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ «ՇԱՆԹ» գեղարուեստական ընկերութեան, ղեկավարութեամբ ժողովրդական դերասան ԹՐԱԳՈՇԻ : Կը մասնակցին տիկիններ Աշխէն Տ· Յակոբեան եւ Ռոզա Անդրէասեան եւ ուրիշ կարող ուժեր :

Այս շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պոմոնի Մ· Սահակ – Մեսրոպ սրահին մէջ :

Կը ներկայացուի

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԵԼԻՔՆԵՐԸ

(Զորս արար) : Նուագախումբ ծանօթ ջութակահար Մ· Չէօրէկճեանի :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Եփթքարտաշեան Յակոբ Փալճաղեանի մահուան առթիւ 1500 ֆր· կը նուիրեն Օննիկ Սերոյեանի (Հիւանդ մը) եւ 500 Ֆրանք «Յառաջ»ի բարգաւաճման Փոնտին :

*
**

Խորէն Եաղուպեանի (Եաղուպեանց) մահուան առթիւ Տէր եւ Տիկին Ե· Տըն – կոչեան երկու հազար Ֆր· կը նուիրեն Կարմիր Խաչի բարեգործանին :

Ստանալ «Յառաջ»էն :

*
**

ԼԱՆՍԻ·— Տիկին Հերմանուշ Սպենչեան – նի եւ Յարութիւն Օնպաշեանի մահուան առթիւ Տէր եւ Տիկին Պարգեւ Օհանեան կը նուիրեն հազարական Ֆր· Կրքնոպլի Կապ· Ասչի զպրոցին Փոնտին :

Տէր եւ Տիկին Սվազլեան իրենց կնքահօր, Յարութիւն Օնպաշեանի, մահուան առթիւ երկու հազար Ֆր· կը նուիրեն Կրքնոպլի Կապ· Ասչի զպրոցի Փոնտին :

●

Խորէն Եաղուպեանցի մահուան առթիւ Գրիգորեան ընտանիքը կը նուիրէ հազար Ֆրանք, Ֆ· Կապ· Ասչին Փարքըի մասնաճիւղին եւ հազար Ֆր· Հանդստեան տան : Ստանալ «Յառաջ»էն :

ԼՈ. ՔՕՔ ՍԷՆ ԹՈՒԱՆՏՐԼ (Իզէր) Տէր եւ Տիկին Նազար Նազարեան իրենց եղբօրը եւ աներձադին ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՕՆՊԱՇԵԱՆԻ կսկծալի մահուան առթիւ հազար Ֆր· կը նուիրեն «Յառաջ»ի բարգաւաճման համար եւ հազար Ֆրանք ալ Աղքատախնամին գոյգ ծերանոցներուն համար : Ստանալ «Յառաջ»էն :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ԿԻՐԱԿԻ 24 ՅՈՒԼԻՍ • DIMANCHE 24 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7732 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3143

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

•

Անառասորէն 58 տարի վերջն ալ աշխար-
հագրիւ հայութիւնը սրտաբուխ խանդա-
ղատանքով կը պանծացնէ անմոռանալի
յիշատակը այն 250 կարիճներուն, որոնք
սրբազան վրէժի կրակը սրտերուն մէջ,
« Յուլիս ամսոյ 25ին» խոյացան քրտա-
կան ոճրագործ ցեղախումբի որջին վրայ :

1896ին Մագրիկ ցեղը, ղեկավարու-
թեամբ Շարաֆ բէկի, Ս. Բարթողիմէոսի
վանքին մօտերը դաւադրաբար յարձակած
եւ կոտորած էր Վանէն եկող յեղափոխա-
կաններու խումբ մը :

Կարելի չէր մարսել այս նախատինքը :
Անհրաժեշտ էր դաս մը տալ ոճրագործ-
ներուն : Պատժել զանոնք եւ հայութեան
ճակտէն սրբել ոչխարի պէս ջարդուելու
արատը :

Հ. Յ. Դաշնակցութեան ծնունդի օրէ-
րուն, 1890ի ամառը, Սարգիս Կուկունեա-
նի ծանօթ արշաւանքը կազմակերպուած
էր հապճեպով : Խանդավառ ու տաք գլուխ
երիտասարդներ, հայրենասիրական է-
ռանդով տոգորուած, ուզած էին օր առաջ
երկիր մտնել եւ Հայկական Դատ ար-
ծարծել :

Այդ առաջին փորձը ձախողեցաւ : Թր-
քական սահմանը չանցած՝ հայդուկները
դինաթափ եղան ռուս պահակախումբին
կողմէ եւ Սիպերիա աքսորուեցան :

Ցարական կառավարութիւնը իր սաղ-
մին մէջ խեղդեց յեղափոխական այդ
ձեռնարկը :

Անառասորի արշաւանքը պատրաստուե-
ցաւ Պարսկաստանի հիւրընկալ հողին վը-
րայ : Հ. Յ. Դաշնակցութեան ղինուոր-
ները ամիսներ առաջ տենդոտ աշխատան-
քի լծուեցան, նոր զէնքեր ու ռազմանիւթ
պատրաստելու համար :

Գաղտնապահութիւնը կատարեալ էր :

Թուրքիայէն, Կովկասէն ու Պարսկաս-
տանէն եկած հայրենասէր երիտասարդ-
ներ իրարու հետ մրցումի ելած էին՝ ար-
շաւանքին մասնակցելու պատիւին արժա-
նանալու համար :

Անոնց մէջ կային բազմաթիւ մտաւորա-
կաններ ալ, ուսանողներ, բժիշկ մը, քա-
հանայ մը, նոյնիսկ Թուրք մը, որ հա-
յացած եւ Սամուէլ անունն էր առած :

Ընդհանուր հրամանատարն էր Նիկոլ
Դուման, օգնական ունենալով Արիստա-
կէս Զօրեանը (Կարս), Ռոստոմի եղբայ-
րը :

1897 Յուլիս 24ին պաշարուեցաւ Շա-
րաֆ Բէկի բանակավայրը, որ քանի մը
հարիւր վրաններէ կը բաղկանար, փըռ-
ուած Անառասորի դաշտին մէջ :

Այդածագին տրուեցաւ յարձակման ազ-
դանշանը : «Ազիզ Վարդանը, ձախից Իշ-
խանը » (Արշուեթեան) կը ղեկավարէին
արշաւախումբը : Ֆետայիները միաժա-
մանակ սկսան իրենց դիրքերէն դնդակ
տեղացնել՝ կարկուտի նման :

Շարաֆ Բէկն ու իր հիւրտերը լեզս-
պատառ փախան, մեծ կորուստներ տա-
լով :

Պատժուած էր Մագրիկ ցեղը : Լուծ-
ուած էր հայ ֆետայիներու վրէժը՝ հայ
ֆետայիներու ձեռքով :

Աւարառու եւ ջարդարար ցեղախումբե-
րը հասկցան այլեւս թէ կարելի չէ ան-
պատիժ կերպով կոտորել Հայը, անպատ-
ուել հայ կինը եւ կողոպտել Հայուն
ստացուածքը :

Անառասորը դարձակէտ մը եղաւ Հայոց
ժամանակակից պատմութեան մէջ :

Այնուհետեւ ունեցանք բազմաթիւ հե-
րոսներ եւ հերոսամարտներ : Անառասորի
19 նահատակներէն վերջ, անհամար հայ-
դուկներ զոհեցին իրենց կեանքը՝ յանուն
հայրենիքի ազատութեան :

Ամէն տարի այս եղանակին ոճներով
Անառասորի տարեդարձը, մեր մտածում-
ները կ'երթան նաեւ այն բոլոր անուանի
եւ անանուն հերոսներուն, որոնք դիւցազ-

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆԵ՛Լ ԹԷ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

*

ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱՄ

*

ՄՈԼՈԹՈՎ՝ ՆՈՐԷ՛Ն «ՊԱՐՈՆ ՈՁ»

Ուրբաթ, հինգերորդ օրը ժընեւի ժո-
ղովին, կը մտանէ վերապահութեան մա-
նոլորտ մը առաւելաբար : Արտաքին նա-
խարարներու նիստերէն — որոնք աւելի
կարեւոր կը նկատուին քան թէ վարչա-
պետներուն նիստը Աբեւելք – Արեւմուտք
յարաբերութեանց մասին — կը փչէ նո-
ւազ տաք հով մը :

Ոմանց համար խոր անհամաձայ-
նութիւններ ծագած են, ուրիշներու
կարծիքով բանակցութիւնները յանգած
են անելի, կամ նոյնիսկ ձախողած : Սա-
կայն լաւատեղեակ շրջանակները կը
յայտնեն միշտ որոշ լաւատեսութիւն մը :
Ամէն պարագայի մէջ, ժընեւի ժողովին
չէին սպասուեր վերջնական համաձայնա-
գրեր, ոչ ալ առկախ բոլոր խնդիրներուն
լուծումը : Նկատել կուտան թէ արդէն
կարեւոր քայլ մը առնուած է դէպի մի-
ջազգային կացութեան բարւոքումը, փո-
խադարձ վստահութեան հաստատումը,
եւ մանաւանդ՝ ջլամարտի վերացումը :
Ժընեւ եթէ նոյնիսկ «կիսկատար եւ հա-
մեստ արդիւնքներ տայ» արդէն ձեռք
բերուած կը թուի տեսակ մը դինադա-
դար, տասը տարիներու ապարդիւն վի-
ճաբանութիւններէ, քարոզչական յարձա-
կումներէ եւ տեղ տեղ դինեալ բախում-
ներէ հետք : Այս առթիւ նկատի առնել կու
տան նախագահ Այզընհաուըրի առջի օր-
ուան պատմական առաջարկը, դինուորա-
կան զաղանիքներու փոխանակութեան
մասին : Թէեւ տակաւին մտածել եւնին չէ պատասխանած Այզընհաուըրի,
սակայն արդէն Արեւմուտքի մէկ «հոգե-
բանական յաղթանակը » կը նկատեն Մ.
Նահանգներու նախաձեռնութիւնը, վա-
խի զգացումին վրայ : Միւս կողմէ, երբ
յանուն խաղաղութեան եղած չընդհատ
յայտարարութեանց նախաձեռնութիւնը
Մոսկուայի մինաշխորհը կը թուէր մին-
չեւ վերջերս, նախագահին «եկէք լուսա-
նկարեցէք»ը օրաւուր հարուած մը կու
տայ Կրեմլինի քարոզութեան : Լուսանկա-
րել հիւլէական կեդրոններ օրինակի հա-
մար ..., որոնց վրայէն ամերիկեան
ճամբորդական օդանաւերն անգամ թռելու
իրաւունք չունին : Ուրեմն առաջարկ մը՝
որ թէ վստահութիւն կրնայ ներշնչել Ա-
րեւելքի եւ թէ մեծ ազդեցութիւն գործել՝
հանրային կարծիքին վրայ : Եւ իրաւդիէ-
նները կապ մը կը տեսնեն այս խնդրին եւ
Մոլոթովի ցոյց տուած անղիջող դիրքին
միջեւ, ուրթաթ օրուան նիստերուն ըն-
թացքին : Արդարեւ, հակառակ դումարը-
ուած երեք յաջորդական ժողովներուն ո-
րոնց վերջինը տեւեց մինչեւ կէս գիշեր,
արտաքին նախարարները չկրցան համա-
ձայնիլ : Մոլոթով դրած է իր նախկին
«պարոն ոչ»ի այնքան ծանօթ դիմակը,
եւ պզտիկ մանրամասնութիւններու հա-
մար կը մտնէ երկարապատում վիճաբա-
նութեանց մէջ : Կը յայտնեն թէ երբեմն
« սիրալիր » մթնոլորտին անհամապա-
տասխան ելոյթներ անգամ կ'ունենայ,
հետանալով այսպէս խորհրդային միւս
դեկավարներու հրապարակած «ջերմ երե-
ւոյթէն եւ քաղաքավարական նոր ձեւե-
րէն » :

նօրէն իրենց պատուոյ դաշտին վրայ :

« Հերոսներու Օր»ն է այսօր :

Կը խոնարհինք անոնց խնկելի յիշատա-
կին առջեւ :

Ու հաւատարիմ կը մնանք ա՛յն խոհա-
կին, որ առաջնորդն եղաւ անոնց :

Մինչեւ որ տիրանանք մեր ազատ հայ-
րենիքին :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՅԱԿՈԲ ՄԱԼԱՔԵԱՆ ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՒ

Խոր կսկիծով կը հաղորդենք դոյժը, որ
կը հասնի Մարսէյլէն : Յակոբ Մալաքեան
յանկարծամահ Ուրբաթ կէսօրէ ետք :

Ծնած է Ռոստոմը 1883ին : Աւարտած է
թաղային Յովհաննեան վարժարանը, ուր
անօրէն ունեցած է Կիւլիպոլեան, Գալուստ
Անդրէասեան, Սրբենց, Լեւոն Շանթ : Եկե-
ղեցական երգե՛ցողութեանց կամուրջէն
վարժ, դեղեցիկ ձայն մը ունենալուն հա-
մար, Այվազեան վարդապետ (կաթողի-
կոսութենէ դարձած), եպիսկոպոսանալու
նպատակով էջմիածին մեկնելու ժամա-
նակ՝ կ'առաջարկէ էջմիածին տանիլ,
բայց ծնողքը կը մերժեն : Դպրոցը աւար-
տելէ ետք, կը մտնէ առեւտրական ասպա-
րէզ, բայց միշտ հաւատարիմ մնալով ե-
կեղեցիին : Հիացող մը կոմիտասի, ծա-
նօթ՝ եկեղեցական հին ու նոր երգեցողու-
թեանց, զոց գիտէր գլխաւոր չարաքա-
նները :

1924էն ի վեր հաստատուած էր Մար-
սէյլ : Երկար տարի վարած է Մարսիլիոյ
եկեղեցիին դպրապետութիւնը : Կը վայե-
լէր Խորասանճեանի վստահութիւնը,
այնպէս որ մեծ գեր կատարեց կտակով
մը Մարսիլիոյ հայ դաղութին սեփական
նուիրիւնը գործնելու համար եկեղեցին,
զոր կառուցանել տուած էր Խորասան-
ճեան : Դարձեալ, իր ջանքերուն չնորհիւ
էր որ երաժշտագէտ Վարդան Սարգսեան
նշանակուեցաւ դպրապետ նոյն եկեղե-
ցիին :

Գրասէր, մտաւորականներու բարեկամ,
անդամ ազգային ու մշակութային բազ-
մաթիւ կազմակերպութեանց, Մարսիլիոյ
դաղութին ամէնէն ծանօթ եւ կարեւոր
դէմքերէն մին կը համարուէր : Առաջին
օրէն կապուած նաեւ «Յառաջ»ի՝ երբեւ
հաւատարիմ եւ անկեղծ համակիր մը :

Իր որդին՝ սինեմայի ծանօթ տպան-
դաւոր բեմադրիչ Աչոտ Մալաքեան (Ան-
րի Վէռնէօյլ) :

Մեր խոր ցաւակցութիւնները այրի Տի-
կին Արաքսի Մալաքեանին, Պ. Աչոտ Մա-
լաքեանին եւ Օր. Գայեանէ Քիրազեանին :

«ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԳԱԼՈՒՍՏ ԿԻԼԻՊԷՆԿԵԱՆ»

Ինչպէս դրած էինք, ուրբաթ
առտու յայտնուեցաւ Գ. Կիւլպէնկեանի
կտակի տրամադրութիւնները : Իր փա-
տարանը, Ազերտօ Փերթիկաօ, մամուլի
ասուլիսի մը ընթացքին ըսաւ թէ հան-
գուցեալին կամքն է.— «Հաստատել իր
անունով հիմնարկութիւն մը, որուն նը-
պատակն է օգնել կարօտեալներու, ար-
ուեստին, դաստիարակչական եւ գիտա-
կան գործերու առանց ազգութիւնի» :

— *Այս ֆոնտը պիտի ըլլայ Փորթուկալ-*
եան եւ իր կեդրոնը Լիզպոն, բայց իր
գործունէութիւնը պիտի տարածուի «բո-
լոր քաղաքակրթուած երկիրներուն մէջ» :

Փորթուկալցի փաստաբանէն զատ, Գ.
Կիւլպէնկեան ունէր ուրիշ խորհրդական-
ներ, մէկը անգլիացի հին բարեկամ մը,
Լորտ Բէնթլիճ օֆ Ուէրմութ, միւսը փե-
սան՝ Գէորգ Խայեան, որփարիզ կ'ապրի :

Բոլոր խնդիրները որ կը վերաբերին այս
հիմնարկութեան, ենթակայ պիտի ըլլան
Փորթուկալեան օրէնքին, բայց ժառան-
գական խնդիրները պիտի անօրինուին
ըստ անգլիական օրէնքին : Համաձայն
փորթուկալեան օրէնքին, բարենպաստակ
յատկացումները տուրքէ զուրկ են : Այս
հիմնարկութեան պիտի պատկանի նաեւ
Կիւլպէնկեանի նկարներու նշանաւոր հա-
ւաքածոն, որ Ռուշինկէթն կը դտնուի :
Այս կտակը գրուած է 1953 Յունիս 23ին,
որեւէ փոփոխութիւն չէ կրած, ինչպէս
փաստաբանը յայտնեց գաւակներուն, ո-
րոնց համար անակնկալ մը եղած է : Պարզ
է թէ կարեւոր բաժիններ ձգուած են տը-
ղուն, աղջկան եւ միակ թոռան : Փաստա-
բանը կ'ըսէ նաեւ թէ անկարելի է դիտնալ
ճշդութեամբ թէ որքան պիտի ըլլայ ամ-
բողջ հարստութեան դուն քանակը, իր-
մէ զատ մարդ չէր գիտէր, եւ չէր ալ
յայտնէր : Օր մը կը հարցնէ իր փաստա-
բանին, «ո՞րքան կը դնահատէք հարստու-
թիւնս» : «Ինդրեմ, Պ. Կիւլպէնկեան, ին-
ծի գլխու ցաւ մի պատճառէք » :

Կիւլպէնկեան որեւէ կալուած չէ գնած
Փորթուկալի մէջ, բայց մեծապէս օգնած
է կարօտեալներու :

Կիւլպէնկեան չատ բարի սիրտ ունէր,
բայց խիստ էր գործերու մէջ, համաձայն
Տօքթ. Փերթիկաոյի :

Հետեւեալ մանրամասնութիւնները կան
իր կտակին մէջ իր հիմնարկութեան մա-
սին :—

Շարունակել կանոնաւորապէս օգնել
Պոլսոյ Եսի Գուլէի հիւանդանոցին եւ Ե-
րուսաղէմի Կիւլպէնկեան մատենադարա-
նին : Պոլսոյ Ս. Փրկիչ հիւանդանոցին
ձգեց Պոլսոյ իր կալուածը Սալամլէք խա-
նը, այն պայմանով որ հիւանդանոցը չա-
րունակէ խնամել իր ծնողքին դամբանը եւ
պատարագ մատուցանել տայ անոնց յի-
շատակին : Իսկ Երուսաղէմի Կիւլպէնկեան
մատենադարանին համար պիտի վճարուի
Եսի Գուլէի հիւանդանոցին ձգուած Սա-
լամլէք խանի եկամուտէն մաս մը :

Կտակը կը յանձնարարէ որ կտակա-
տարները, եթէ կարեւոր կը նկատեն, ա-
պահովեն աշակերտութիւնը հետեւեալ ան-
ձերուն.— Աւետում Պոսաք Ցակոբեան,
Էքսէրճեան, Շաւլ Պ. Լ. Ուիլսօ, Ռո-
պեռթօ Կիւլպէնկեան, Լ. Կ. Տանթօն եւ
բրիտանական Թոմփսըն Մըքլինթոք հաս-
տատութիւնը :

Մարմինը երկուշաբթի առտու օդանա-
ւով պիտի փոխադրուի Ցիւրիխ : Դագա-
ղին պիտի ընկերանան դաւակները : Մար-
մինը դմռսուած, կը մնայ Լիզպոնայի
Անգլիական դերեզմանատան մատուռը :

Հ. Յ. Դ. Աբեմեան Եւրոպայի Կեդր.
Կոմիտէն խորին ցաւով կը դուժէ վաս-
տակաւոր եւ սիրելի ընկեր՝

ՏԻԳՐԱՆ ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 20ին
Թեհրանի մէջ :

Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ
Յուլիս 22ին :

չապեհներէն, որ նախքան իրենց աշխա-
տանքներուն արդիւնքը հաղորդուելը,
վերջին ճիգ մըն ալ ընեն աւելի չօչափելի
համաձայնութիւններ դոյացնելու հա-
մար : Ուրեմն դէռները փակուած չեն նը-
կատուիր : Վարչապետներու ժողովը այս
առաջարկը ընդունած ըլլալով, արտաքին
նախարարները երէկ առաւօտ նոր նիստ մը
պիտի գումարէին : Եթէ արդիւնքի մը
յանգած ըլլային, վարչապետները պիտի
քննէին զանոնք, իրենց ժամը 11ի նիստին

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՑՈՒՇԱՏԵՏՐԸ

ՆՈՐ ՀԵՂԻՆԱԿ ՄԸ

*

Գրականութեան մէջ աւանդութիւններ կան, որոնք սերունդէ սերունդ կը չարունակուին: Որեւէ դրող դրական մարդին մէջ նախապէս կը յայտնուի արձակ կամ ոտանաւոր փորձերով, եւ յետոյ է որ հասորներով հրապարակ կուգայ:

Նուպար Զարխուտեանի պարագան տարբեր է բոլորովին: Մեր դրականութեան մէջ իր յայտնութիւնը հատորներով եղաւ: Իրմէն բան մը կարդացած չէի: Իր մասին առաջին անգամ «Նայիրի» շաբաթաթերթը տեղեկութիւններ տուաւ: Ներկայիս սակայն իրմէն ունինք քանի մը հատորներ: Արձակ մը «Կայէն՝ Անմեղը» եւ երկար քերթուած մը՝ «Օրօր դիակներու համար»:

Նորագոյն հրատարակութիւններու ջէ – ջին մէջ «Կայէն՝ Անմեղը» կրնար անտեսուիլ, ինչպէս յաճախ այդ կը պատահի նոր դրողներու երկերուն, որոնք անոնց – մասը կ'անցնին ու կը մոռցուին:

« Կայէն՝ Անմեղ»ի նիւթը հին ուխտիչն առնուած է: Ադամ Եւայի, առաջին այր եւ կնոջ աւանդութիւնն է, իրենց առաջին զաւակներուն Կայէնին եւ Աբէլի նոյնքան ծանօթ պատմութիւնով: Եւ սակայն Նուպար Զարխուտեան, իր վերնագիրը, ուրիշ խօսքով իր մտածումը արդարացնելու համար, ուրիշ դերակատարներ ալ կեանքի կը կոչէ:

Կայէն կը սիրուի Ադամէն, բայց ան աւելի է Եւային, որուն առաջին սիրոյ պտուղն է: Եւա կը սիրէ Աբէլը: Աբէլ իր մօր հարազատ զաւակն է, աւելութեան նոյն զգացումներով լեցուած հանդէպ իր անդրանիկ եղբօր, Կայէնի: Կայ նաեւ Մաէլլան քոյրը, որ կը սիրէ Կայէնը, եւ որ այս վերջինին սերունդը չարունակողը պիտի ըլլայ: Բայց եւ այնպէս Աբէլ թշնամին է Մաէլլային, իր եղբօր Կայէնի սիրելիին:

Կայէն եւ Մաէլլա կը բաժնուին ընտանիքի միւս անդամներէն, իրենց նոր կեանքը չարունակելու համար: Կայէն ճարտար որսորդ, կը մեկնի քարայրէն, իրենց նոր բնակարանէն, որս մը բերելու համար: Օգտուելով այդ բացակայութենէն, Աբէլ կուգայ կ'առեւանգէ Մաէլլան եւ կը սպաննէ: Փոխվրէժը կը դործադրուի Կայէնի կողմէն: Այս վերջինը կը սպաննէ իր եղբայրը Աբէլը: Եւ եղբայրասպանութեան այդ առասպելն է որ կը չարունակուի դարեր ու դարեր:

Մեր հեղինակը ուրեմն իր այս դրութիւնով կուզայ արդարացնել Կայէնը, եւ հաստատել անոր անմեղութիւնը:

Ահաւասիկ ամփոփ տողերով այս դրութեան բովանդակութիւնը: Նորութիւնն ու ինքնատպութիւնը միայն նիւթին ա'յս կերպով մշակումը չէ: Արուեստն է որ կը պահպանէ այս նիւթը նման ուրիշ յղումներէն:

Մարդկային ողբերգութիւնը, երկրային դրախտին կորուստը անհնազանդութեան եւ առաջին մեղքին դործադրութեամբ, քը – նարերդական ու հովուերդական արուեստով տուած է մեզի Նուպար Զարխուտեան, յանդելու համար «Հոդ էիր եւ հոդ պիտի դառնաս» անէծքին:

Այս հատորը իր 70 էջերուն մէջ բանաստեղծական չունչով դրուած է, պատկե – րալից նկարագրութիւններով, երբ ամէն բան կոյս էր հողագունդին վրայ: Եւ քանի մը մարդկային ստուերներ միայն կը վայելէին բնութեան ներդաշնակութիւնը: Առաջին մեղքին կը յաջորդէ «եղբայրասպանութիւնը», նախանձի եւատելութեան դպացումները թեւ կ'առնեն մարդոց հոգիներուն մէջ, «զարերու աւանդավէ – պը» իր դոյութիւնը արդարացնելու համար:

Նուպար Զարխուտեան արդի աչքառ – հարարին տիրապետած է: Եւ սակայն ներ – րելի չեն քանի մը քերականական վրէպ – ներ, որոնք պատահական չեն, քանի որ յաճախ կը կրկնուին: Ահաւասիկ քանի մը օրինակներ, որոնք կընային խնայուիլ դեղեցիկ յղացումներով այսպիսի դործի մը:

Քերականական այս սխալները ներդոր – ծական բայերուն քով հայցական հոլով սեռի խնդիրին բացակայութիւնն է.—

— « Իվերջոյ ուղեց յաղենալ ծառերու պտուղներով որոնց արհամարհած էր միշտ» փոխանակ ըսելու՝ զոր կամ զորս արհամարհած էր (էջ 14 – 15):

— « Ուժ մը կայէնին կը նետէր երեն – ներու կեանքէն հեռու » փոխանակ ըսելու՝ կայէնը (էջ 20):

— «Կայէն կատաբեալ էր ,եւ կը պե – րազանգէր իր եղբայրներուն, փոխանակ ըսելու՝ եղբայրները (էջ 38):

— « Աբէլ դիտէր ասիկա եւ առիթի մը կը սպասէր պատժելու համար բրդջը » փոխանակ ըսելու՝ բոյրը (էջ 47):

— « կը դիտէր այս էսկին որմէ սերած էին բազմաթիւ զաւակներ» փոխանակ ը – սելու՝ էակը (էջ 48):

— « Սպանելու այն էակը որուն կը պատպարէր փոխանակ ըսելու զոր (էջ 59):

×

Նուպար Զարխուտեանի միւս դործը– «Օրօր դիակներու համար» խորագրով, երկու մասէ կը բաղկանայ: Ա. մասը Գեհենի դռները, Բ. մասը Գանկերու աշտարակը, որոնցմէ ամէն մէկը քանի մը քերթուածներ ունի առանձին վերնագիրներով: Ոլքան սիրելի է ինձի համար Նուպար Զարխուտեանի առաջին հատորը, արձակ, նոյնքան անկարելի եղաւ հաչտուիլ երկրորդին բովանդակութեան: Ի՞նչ ըսել կրնայ քերթողը: Եթէ իրա'ւ օրօր մը ըլլար մեր բիւրաւոր նահատակներուն համար, սիրով պիտի կարդայինք, նոյնիսկ քանի մը անդամ: Մեր նահատակներուն վրէժխնդրութեան եւ դդացած ատելութեան համար կրակը աւելի որոնք չուտով կը հասատատուին իբրեւ իրականութիւն:

ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ ԼԵՌՆԵՐՈՒՄ

ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆ

*

Մենք մի ծեր չուն ունէինք, Բոզարճանուն: Երբ ես անասունները քշում էի հանդ, նա պոչը ոլորած, մէջքին դրած հպարտ – հպարտ քայլում էր իմ յետեւ – ից: Վիզը հաստ, բրդոտ ոտքերը հզօր՝ մի իսկական դայլախիղդ էր դա: Փոքր ժամանակ հայրս ականջները կտրել էր, որ անդքերը միշտ բաց մնան եւ լաւ լսի:

Սարում, մթին դիւերները մէկ էլ տե – սար Բոզարը վեր կացաւ վրանի չէմքից ու ձորը դմբդմբացնելով կորաւ խաւա – րում, պնում էր դայլերին հալածելու:

Շատ տարիներ են անցել, մինչեւ հիմա էլ երազում տեսնում եմ մեր Բոզարին, որը սարսափ էր դողերի ու դայլերի համար, եւ մեղմ ու բարի երեխաների, կանանց ու փոքր, անօդնական արարած – ների հանդէպ:

Բոզարը շատ մտերիմ էր մեր հարեւանի չան՝ Զալանկին: Սա մի չահէլ չալ չուն էր, միշտ կայտառ, միշտ չարաճճի: Գուցէ դա նրանից էր որ, Զալանկը դեռ ձագեր չունէր եւ հոգսի տակ չէր ընկել:

Մեր Բոզարը, թէեւ ծեր էր, բայց իր նախկին վեհանձնութիւնն ու հպարտութիւնը դեռ պահպանում էր: Միշտ լուրջ էր ու դլուխը բարձր պահած, կատակներին էլ չէր արձագանդում, պոչով դետինն աւլել չդիտէր ուրիշ չների նման, չէր սիրում չողոքորթել՝ տիրոջ ոտքերին փաթաթ – ուել: Բայց այնքան անճնուէր էր, որ տիրոջ համար իրեն կրակը կը նետէր:

Մեր Բոզարը առանձին քնքշանքով էր վերաբերում Զահէլ Զալանկին եւ ինչքան էլ վրդովուած լինէր, նրան տեսնելուն պէս մեղմանում էր, իւրովի «ժպտում»: Հանդում, կանաչ մարդագետիններում Զալանկը պատում էր Բոզարի չուրջը, թռչում էր նրա վրայով, բկից բռնում էր դնում տակն ու «խեղդում», եւ հազար ու մի չարաճճիութիւններով չարչարում էր ծերուկին, իսկ նա համբերութեամբ տա – նում էր ու ներողամիտ նայում իր ջահէլ հարեւանհուն:

Զալանկն ամառնամուտին ձագեր բերեց եւ մնաց տանը՝ նրանց խնամելու:

Այդ օրից սկսած մեր Բոզարին դժուարութեամբ էինք պահում հանդում, չա – րունակ ձդտում էր դէպի վրանները, ուր Զալանկն էր:

Տարին վատ էր, մեր դիւղում սով էր, ո՛վ չանը հաց կըտար.... Քանի հանդ էր դալիս Զալանկը, քաղցած էջը մնում, մի բան մե՛նք էինք տալիս, մի բանբողոն էր իր բաժնից մաս հանում: Այժմ տանը խեղճ Զալանկը ինչպէ՞ս կերակրի ե՛ւ ի – րեն, ե՛ւ ձագերին:

Բայց, զարմանալի բան, մեր Բոզարը դնալով նիհարւում էր, իսկ Զալանկը կազդուրւում էր, չնայած վեց ձագ էր կերակրում:

— Ես չանը լաւ չէք մտիկ անում, — մի օր մօրս վրայ նեղացաւ հայրս:

— Ամէն ժամանակուայ չափ ուտելիք ենք տալիս, բայց դէ, պառաւել է, լըս – րելու է, հո չի չաղանալու, — արդարացաւ մայրս:

Ես դլխի ընկայ, թէ ինչ է կատարւում եւ արդէն ուրախացայ, որ վազեցի իմ ընկեր Պետրոսի մօտ, նրան վրանից դուրս հանեցի ու ասացի.

— Պետրո՛ս, էս օր մեր սարում անա – սուն չի՛ փճացել:

— Ոնց չէ, Մարկոսենց մոզին դէլը կե – րել է:

— Բոլո՞ը:

— Չէ, ոեխիցը խլել են բերել ... Հըէ կշխոքը դրած միսը ծախում են:

— Դէ դնանք առնենք:

— Մեղ փողը որտեղի՞ց, — տատան – ուեց Պետրոսը:

— Փողը պէտք չէ, դնանք:

Մտանք Մարկոսենց վրանը:

— Քեռի՛, — դիմեցի ես ծեր հովին, — մեր Բոզարի համար մի քանի ոսկոր տուր, էդուց քեզ համար անտառում մի լաւ չամբարիշ կը չինեմ:

— Տար, բալա, որ չամբարիշ չբերես չե՞մ տայ, ամօթ չի՞ որ, հարեւան մարդիկ ենք, — նեղացաւ ծերունին եւ մոզու վերջաւորութիւնները մսալի կարեց ու տուեց ինձ:

— Բայց դէ հարամ ուտի Բոզարը, որ պառաջուայ Բոզարը լինէր իմ մոզին դէլե – րո՞ց կը լինէր,— աւելացրեց ծեր հովիւը:

— Դէ նա մեր Զալանկով էնքան է տա – ուել, որ արար աշխարք մոռացել է, — ծիծաղելով պատասխանեց Պետրոսն, ու դուրս եկանք վրանից:

Ամառուայ լուսնեակ, մեղմ դիշեր էր: Գնացինք մեր Բոզարի բնի մօտ եւ թարմ միսն ու ոսկորները դրինք առաջը, ուշում էինք նրան փորձել:

Ես Պետրոսի ձեռքից բռնեցի եւ նրան

հզօր պիտի ըլար, եթէ այդ «Օրօր»ին չիատնէինք ոճրագործին անունը:

Հեղինակը ինքզինքը «Դիակներուն օրօր երդող խեղճ»ի՝ անուանէ: Մեծ դէպքէն քառասուն տարիներ վերջ, մեր բանաս – տեղծներէն ու ներշնչեալներէն ուրիշ երգ ու օրօր կը սպասենք մենք: Աւելի մարդ – կային, աւելի անկեղծ, աւելի հարազատ ու սրտի մօտիկ: Չեմ ըսեր թէ բանաս – տեղծական ներշնչումը կը պակսի հեղինակին: Ընդհակառակն: Գերզդայուն հոդիի մը խմորը ունի ան, որ յաճախ կը կորնչնէ մտածելու իր հատատարակչութիւնը, դառնալու համար «Դիակներուն օրօր երդող խեղճ մը»:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

«Կայէն՝ Անմեղը» Նուպար Զարխուտեան, հրատ. «Արամազդ»ի, Պէյրութ 1954: «Օրօր Դիակներու համար», Նուպար Զարխուտեան, հրատ. «Արամազդ»ի, Պէյրութ, 1955:

Զալանկը պատում էր Բոզարի չուրջը, թռչում էր նրա վրայով, բկից բռնում էր դնում տակն ու «խեղդում», եւ հազար ու մի չարաճճիութիւններով չարչարում էր ծերուկին, իսկ նա համբերութեամբ տա – նում էր ու ներողամիտ նայում իր ջահէլ հարեւանհուն:

Զալանկն ամառնամուտին ձագեր բերեց եւ մնաց տանը՝ նրանց խնամելու:

Այդ օրից սկսած մեր Բոզարին դժուարութեամբ էինք պահում հանդում, չա – րունակ ձդտում էր դէպի վրանները, ուր Զալանկն էր:

Տարին վատ էր, մեր դիւղում սով էր, ո՛վ չանը հաց կըտար.... Քանի հանդ էր դալիս Զալանկը, քաղցած էջը մնում, մի բան մե՛նք էինք տալիս, մի բանբողոն էր իր բաժնից մաս հանում: Այժմ տանը խեղճ Զալանկը ինչպէ՞ս կերակրի ե՛ւ ի – րեն, ե՛ւ ձագերին:

Բայց, զարմանալի բան, մեր Բոզարը դնալով նիհարւում էր, իսկ Զալանկը կազդուրւում էր, չնայած վեց ձագ էր կերակրում:

— Ես չանը լաւ չէք մտիկ անում, — մի օր մօրս վրայ նեղացաւ հայրս:

— Ամէն ժամանակուայ չափ ուտելիք ենք տալիս, բայց դէ, պառաւել է, լըս – րելու է, հո չի չաղանալու, — արդարացաւ մայրս:

Ես դլխի ընկայ, թէ ինչ է կատարւում եւ արդէն ուրախացայ, որ վազեցի իմ ընկեր Պետրոսի մօտ, նրան վրանից դուրս հանեցի ու ասացի.

— Պետրո՛ս, էս օր մեր սարում անա – սուն չի՛ փճացել:

— Ոնց չէ, Մարկոսենց մոզին դէլը կե – րել է:

— Բոլո՞ը:

— Չէ, ոեխիցը խլել են բերել ... Հըէ կշխոքը դրած միսը ծախում են:

— Դէ դնանք առնենք:

— Մեղ փողը որտեղի՞ց, — տատան – ուեց Պետրոսը:

— Փողը պէտք չէ, դնանք:

Մտանք Մարկոսենց վրանը:

— Քեռի՛, — դիմեցի ես ծեր հովին, — մեր Բոզարի համար մի քանի ոսկոր տուր, էդուց քեզ համար անտառում մի լաւ չամբարիշ կը չինեմ:

— Տար, բալա, որ չամբարիշ չբերես չե՞մ տայ, ամօթ չի՞ որ, հարեւան մարդիկ ենք, — նեղացաւ ծերունին եւ մոզու վերջաւորութիւնները մսալի կարեց ու տուեց ինձ:

— Բայց դէ հարամ ուտի Բոզարը, որ պառաջուայ Բոզարը լինէր իմ մոզին դէլե – րո՞ց կը լինէր,— աւելացրեց ծեր հովիւը:

— Դէ նա մեր Զալանկով էնքան է տա – ուել, որ արար աշխարք մոռացել է, — ծիծաղելով պատասխանեց Պետրոսն, ու դուրս եկանք վրանից:

Ամառուայ լուսնեակ, մեղմ դիշեր էր: Գնացինք մեր Բոզարի բնի մօտ եւ թարմ միսն ու ոսկորները դրինք առաջը, ուշում էինք նրան փորձել:

Ես Պետրոսի ձեռքից բռնեցի եւ նրան

ՕՏԱՐ ԷՋԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԼՈՒՍՆԻՆ ԴԷՄ

*

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.

ԼՈՐՏ ՖՐԱՆՔ ՏԱԿԼԷՍԻ ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

— « Ոչ, ըսաւ Պ. Ռուվրէ, Լուսինը աւելի ապահով է:

— « Ա՛ռ, ըսաւ Տակլէս. ես, անձնապէս պիտի նախընտրէի Հրատը: Տարիներէ ի վեր կը կրկնենք թէ Լուսինը անբնակ է:

— Այո, ըսաւ Պ. Ռուվրէ, այդ իսկ պատճառով Լուսինը զատենք, ինչ կ'ըլլայ ինչ չըլլար. աւելի ապահով է:

« — Այդպէս թող ըլլայ, ըսաւ Լորտ Ֆրանք: Ուրեմն այս «անորակելի» յար – ձակումներուն աղբիւրը Լուսինն է ... Այդ միջոցին կը սկսինք սարսափելի յօդուածներ՝ Լուսնի ու իր բնակիչներուն դէմ, եւ, Ռուվրէ, ձեռքս կրակը կը դնեմ եթէ մինչեւ երեք ամիս իւրաքանչիւր մարդ, մարդ կամ կին համոզուած չըլլայ թէ Լուսնի բնակիչները սարսափելի հրէշներ են եւ թէ երկրի բնակիչներուն առաջին պարտականութիւնն է՝ ատել եւ ոչնչացնել Լուսինը:

Զանազան երկիրներու պատերազմական նախարարութիւնները, որ Ցուլիս ամսուն իրարու դէմ պատերազմելու ծրագիրները կը պատրաստէին, այժմ քով քովի եկած, կը ջանային Լուսնի դէմ միացեալ ճակատ մը կազմել եւ դիմադրութիւնը կազմակերպել: Զինական գինուորական պատ – ուիրակութիւն մը համակրանքի խելայեղ ցոյցերով ընդունուած էր Պերլինի մէջ, ուր ժողովուրդը կը թնդացնէր նոր երգը՝ «Ատելութիւն Լուսնին»: Ճափոնի մէջ ո – րոշ թիւով մարդիկ հարաբիրի ըրած էին՝ Երկրագունդի պատուին դէմ կատարուած եւ անպատիժ մնացած այս յարձակման դէմ բողոքելու համար: Անգլիոյ մէջ հակալուսնային ատելութիւնը արտայայտութեան տարօրինակ ձեւ մը ստացած էր: Սրճարաններու մէջ, դուրսը ,ներսը, ամէն տեղ, մարդիկ–կիներ ու մանուկներ միեւնոյն երգը կ'երդէին. «Ո՛հ, գիս սպ մի՛ խստեր, ո՛վ Լուսնի մարդ, մի՛ խրտղեր, մի՛, ո՛հ, մի՛»: Միացեալ Նահանգներուն մէջ Մերակոյսը, հակառակ երկու լուսանոյսը ծերակուտականներու բուռն բողոքներուն, խոստացաւ հարիւր միլիոն տոլարի նուէր մը տալ այն պիտնականին, որ պիտի յաջողէր որոշ պատդամ մը հասցնել Լուսին եւ կամ, անկարելութեան պարագային՝ բողոքի որեւէ ուրիշ արտայայտութիւն:

Թարգմ. Շ. Ս. ԱՆՏՐԻ ՄՈՐՈՒԱ

(Շար.)

ՆՈՒՅԸ ՀԱՏՈՑԵՑ ՄԱՅՍ

*

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

(Ամբ Նորբէյո փեսայի հարսնեւք)

— Ձեզ մը չեմ ճանչեր։

— Ջեմ տեսած ձեր պատկերը դաշտին մէջ, ուր կ՚աշխատիք ու ձեր տղոցմէն մին ինծի ըսաւ թէ ձեր անունը Ամբ Նորբէյո է։

— Ես եմ, Ամբ Նորբէյո։

Մատները իրարու խմեցուց։ Ը՛ւ մեծ ուռեցաւ։ Ամբ Նորբէյո ետքը ըսաւ.

— Ես ալ ձեզ կը ճանչնամ։ Ձեր հայրը Ամբ Նորբէյո Ֆրանկ է, ձեր մայրը՝ Ֆրանկ Ֆրանկ։ Ձեր տունը Ֆրանկ Ֆրանկ է։ Ձեր ամբողջ ընտանիքը Ֆրանկ Ֆրանկ է։ Ես ալ Ֆրանկ Ֆրանկ եմ։ Ես ալ ձեր ընտանիքին պատկանիմ։ Ես ալ Ֆրանկ Ֆրանկ եմ։

Ամբ Նորբէյո Ֆրանկ Ֆրանկ ոտքի ելաւ, ձեռքը երկնցուց եւ ըսաւ.

— Ես ալ Ֆրանկ Ֆրանկ եմ։ Ես ալ ձեր ընտանիքին պատկանիմ։ Ես ալ Ֆրանկ Ֆրանկ եմ։

Ամբ Նորբէյո Ֆրանկ Ֆրանկ

Այրի Տիկին Աբաճսի Մալաճեան եւ զաւակը Աշոտ Մալաճեան, Օր· Գայանէ Քիւրազեան եւ բոլոր պարագաները սրտի խոր կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ ազգականին

ՅԱԿՈԲ ՄԱԼԱՔԵԱՆԻ

յանկարծական մահը, որ տեղի ունեցաւ Ուրբաթ իրիկուն, Յուլիս 22ին, Մարսէյլ: Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի երկուշաբթի առաւօտ ժամը 10ին, Փրատոյի Մայրեկեղեցիէն, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Սէն Փիէռի գերեզմանատունը:

Մանաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

մէջ: Այլապէս կը կարծուի որ իրենք պէտի փորձեն դժուարութիւնները հարթել, նախքան վերջնական զեկոյցին քննութիւնը:

Հաւանական կը դանեն որ արտաքին նախարարներու հանդիպումները քանի մը օրով երկարաձգուին, որպէսզի կարելի դառնան վարչապետներու վերջին նիստին որոշումներուն հիման վրայ նոր բանակցութիւններ, եւ քննութիւնը վարչապետ Ֆոռի զինաթափութեան մասին ներկայացուցած զրաւոր ծրագրին, որուն բովանդակութիւնը հաղորդած էինքչորեքշաբթի օր:

Ամէն պարագայի մէջ, նախագահ Այդընհաուըը պիտի մէկնէր Քընեւէն չարաթ երեկոյ, ինչպէս որոշուած էր նախապէս:

ԱՐԵՒԵԼՔ—ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«ՃԱՄԲԱՆԵՐԸ ԲԱՆԱՆՔ»

Քընեւի ժողովի փակման նախօրեակին, վարչապետները զրաղեցան օրակարգի վերջին նիւթով՝ Արեւելք – Արեւմուտք յարաբերութեանց խնդրով: Նախագահ Այզընհաուըը, որ նիստին առենապետու-թիւնը կը վարէր, յայտարարութիւն մը ըրաւ ուր երեք կէտերէ բաղկացած ծրագրով մը պարզեց Մ. Նահանգներու դիրքը այս չորրորդ խնդրին մասին:

1·— Պատուարներու վերացում, որ պէտի լուրերն ու զաղափարները աղատ մուտք ունենան զանազան երկիրներու մէջ:

2·— Ազատ ճամբորդութիւնները Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ որպէսզի անհատները դիւրաւ աւելի լաւ ճանչնալով, սառեցնեն փոխադարձ բարեկամութեան մթնոլորտ մը:

3·— Ստեղծել նպաստաւոր պայմաններ առեւտրական փոխանակութեանց համար:

Նախագահէն եռք խօսք առաւ Ֆրանսայի վարչապետը, որ յստակ օրինակներով պարզեց թէ ինչ անվտահ մթնոլորտ մը կը ստեղծեն փոխանակութեանց եւ ճամբորդութեանց վրայ ճնշող արգելքները, երկաթէ վարագոյրին երկու կողմն ալ: Կոչ մը ընելէ եռք, այս դարը «խաղաղութեան դարը» դարձնելու մասին, առաջարկեց:

— Ազատ ճամբորդութիւն, զբօսաշրջիկներու թէ գործով ճամբորդողներու համար:

— Մշակութային եւ արհեստակցական մարզերու մէջ սերտ յարաբերութիւններ:

— Տնտեսական համագործակցութիւն, մաքսատուրքերու նուազում, եւ առեւտրական փոխանակութիւններ:

— Համագործակցութիւնը կարելի է յաջողցնել, երբ արեւելքի եւ արեւմուտք երկիրները հիմնեն միջպետական կազմակերպութիւններ, իւրաքանչիւր մարզի համար:

Արտաքին նախարարներու նիստին եզրակացման պատճառով, ժամանակը ուշ էր արդէն: Ուստի վարչապետ Իդըն, փոխանակ իր ծրագիրը կարդալու, զայն զրաւ սեղանին վրայ եւ ասելով «թերեւս աւելի նպաստաւոր է որ արտաքին նախարարներուն ժամանակ տանք որպէսզի չափունակեն իրենց աշխատանքները»: Գալով մառեչալ Պուլկանինի, որ բերանացի պիտի ընէր իր յայտարարութիւնը, «զաղափարական» հետեւեցաւ Անգլիոյ վարչապետին օրինակին, հրաժարեցաւ խօսելէ, եւ խոստացաւ Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ ապագայ յարաբերութեանց մասին խորհրդային ծրագիրը զրաւոր կերպով յանձնել չուտով:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ

Էքս լէ Փեմ առաջին հասաւ խաւսպի փնծծի: Շաբաթ օր հանդիսաւ օր էր:

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

Այրի Տիկին Հայկանուշ Բաղտասարեան եւ զաւակը Ժաքօ Բաղտասարեան, Տէր եւ Տիկին Համայեակ Բաղտասարեան (Պոլիս – Վիա), Տիկին Նուարդ Պէզազեան, Տիկին Սաթենիկ Զաքարեան եւ զաւակները (Պոլիս), Տիկ· Ս· Զաքարեան, Տէր եւ Տիկ· Հայկազ Պէզազեան, Տէր եւ Տիկին Վ·ա – հան Պէզազեան, Տէր եւ Տիկին Վաղարշակ Տէր Վարդանեան եւ զաւակները (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Մխիթար Դարմանեան եւ զաւակները (Թեհրան), Օր· Սիրանուշ Զաքարեան, Զաքարեան եղբայրները (Հայաստան), Տէր եւ Տիկին Վահան Փաստրմաճեան, Պ· Գասպարեան եւ զաւակները (Ամերիկա), Պ·Ենովք Սահակեան եւ բոլոր պարագաները խոր վշտով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ ազգականին

ՏԻԳՐԱՆ ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆԻ

յանկարծական մահը որ տեղի ունեցած է Թեհրանի մէջ Յուլիս 20ին: Թաղումը կատարուած է Յուլիս 22ին:

ԽՄԲԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԽՄԲ·— Ինչպէս հաղորդած էինք առջի օր այս ամառ Ֆրանսայէն որոշ թիւով Հայեր պիտի կարենան երթալ Հայաստան իրրեւ զբօսաշրջիկ: Փափաքողները իրենց անցագրերը եւ չորս նկարներ պատրաստելով կրնան դիմել Պ· ՆՈՒՊԱՐ ՑԱԿՈԲԵԱՆԻ:

168, Rue du Temple
Métro Temple ou République

Երեքշաբթի, Հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 13էն 15, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ ժամը 18էն 20:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են:

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղեկանալու համար, հինգշաբթի եւ չարաթ կէսօրներէն առաջ, մանաւոր պաշտօնեայ մը պիտի զրաւի ծնողներուն դիմումներով:

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Բէնոի Փավիյեօն:

Ս. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Քանի մը տեղեր միայն ազատ մնացած ըլլալով, այսուհետեւ արձանագրութիւնները կ'ընդունուին միայն մրցումով (foûfour): Ուստի փութացէք առաջնորդել ձեր զաւակները վերջնական փակումէն առաջ:

26, Rue Troyon - Sèvres (S. O.)
Tél. : OBS. 18-28.

Արձանագրութեան օրերն են՝ Շաբաթ եւ երկուշաբթի կամ ժամադրութեամբ:

M'ORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻԱՑՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաչուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ:

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Նաւով, օդանաւով, երկաթուղիով ուեէ ընկերութեամբ եւ միեւնոյն պիներով տեղերը կ'ապահովենք ճրիաբար դէպի Հարաւային եւ Հիւսիսային ԱՄԵՐԻԿԱ, ՔԱՆԱԴԱ, ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ, ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ եւ ամէն կողմ:

Դիմել՝ ԵԼԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի որ ունի 35 տարուան փորձառութիւն:

American LLOYD

48, Rue de la République
Tél.: CO 47-22 et 74-51 Marseille,
et 7, Rue Auber, Paris.

ՀԱՅՑ· ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ ԹԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻ

58րդ տարեդարձին առթիւ

ՄԱՐՄԷՑԻ

Մեծ պատրաստութեամբ:

Կիրակի Յուլիս 31ին, ամբողջ օրը, Սկիպթէմ լէ Վալօնի անտառին մէջ, (անցեալ տարուան տեղը):

Պատուոյ նախագահութեամբ Սեփթիմ քաղաքապետ՝

RAPHAEL BAPTISTIN

Կը նախագահէ ընկ· Յ· ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Կը խօսի Պ· Կ· ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Հայկական եւ եւրոպական պարեր: Ճոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ: Տեղի կ'ունենայ պուլի եւ այլ խաղերու մրցումներ:

Թիւրիմացութեան տեղի չտալու համար այժմէն կը յայտարարենք որ դուռէն բան ծախելը բացարձակապէս արգիլուած է:

ՇԱՒԻՒ

Ժամը 3ին այցելութիւն ԻՇԽԱՆ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆի դերեզմանին:

Կը խօսի ընկերը ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

Անձրեւի պատճառով դաշտահանդէսը տեղի պիտի չունենայ:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

ՍԷՆ ԺԵՐՈՄ (Մարսէյլ)·— Սէն Ժերոմի Թաղ· խորհուրդը իր խորին չնորհակալութիւնները կը յայտնէ այն բոլոր թաղեցիներուն որոնք հետեւեալ նուէրները ըրին ի նպաստ Թաղիս ղպղպեան կարապետ Բոնապարճեանի կսկծալի մահուան առթիւ: Սարգսի Թաղեցիներու կողմէ երկու հազար ֆրանք, Մկրտիչ Տուրզուեան, Վարպետեան եղբարք եւ Բարգէն Փրուտեան հազարական ֆրանք, Դաւիթ Դաւիթեան, Յարութիւն Նէվչէհիրլեան, Կղեմէս Պետրոսեան, Կարապետ Ճանիկեան, Գէորգ Յ· Այվատեան (Սէն Ժերոմ) եւ Յ· Պետրոսեան 500ական ֆր·:

ՆՈՒԻՐՆԵՐ·— Ֆ· Կ· Մաչի Շրջ· վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է իր օգափոխութեան կայանին համար, Պ· Մ· Հայրապետեանէ Իլիսականը (Հոմերոս) չորս զրքոյկ, ինչպէս եւ Ողիսակաները (Հոմերոս) չորս զրքոյկ: Հրատարակութիւն «Համազգայինի»:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ· ԿԱՊ· ԽԱՉԻ Շաւիլի մասնաճիւղը Օգափոխութեան կայանի չէնքին համար չնորհակալութեամբ ստացած է, զպրոցի նախկին ուսուցչուհի Տիկին Փայլուն Սարգիսեանէ հազար ֆր· ի յիշատակ իր երկու վաղամեռիկ աշակերտներուն, Միհրանիկ Տողրամաճեանի եւ Վահէ Աթան – եանի:

*

Օր· Հերմինէ Միսքճեան, Տէր եւ Տիկին Պարոյր Միսքճեան, Տէր եւ Տիկին Վ·ա – զինակ Միսքճեան եւ զաւակները, Այսի Տիկին Սօֆի Քալանթարեան չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, զրաւոր կամ նուէրներով ցուցակութիւն յայտնեցին իրենց մօր, մեծ մօր եւ քրոջ՝ ՄԱԹԻԼՏ ՄԻՍՔՃԵԱՆի մահուան առթիւ:

ԾԱԽՈՒ Է COTE D'AZUR

Ծախու է մեկնումի պատճառով կօշիկի արհեստանոց մը բոլոր կազմածներով, բը – նակարանով եւ պարտէզով: Ապահով դործ չատ լաւ յաճախորդներով: Մանրամասնութիւններու համար զրել «Ցառա»ի Մ· սկզբնատառով:

17 BL. DES CAPUCINES

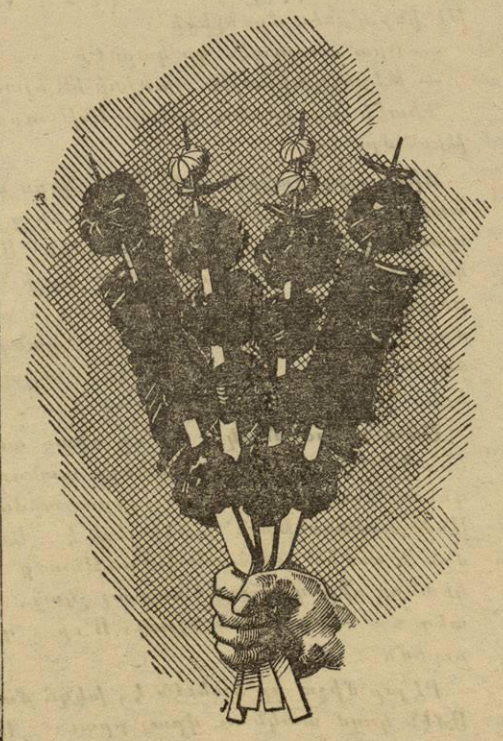
(Face au CAFÉ de la PAIX)

Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն նկատի ունենալ:

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔՍՈՒՆԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

*

Ֆրանսական – Հայկական եւ կովկասեան ընտիր էվրակուրներ

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷի ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ

4, Rue Robert - Estienne

(Rue Marbeuf) PARIS (8e)

Téléphone BAL. 31 - 21

(Métro: F. D. Roosevelt)

*

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորովածներ, «շաշլիք», «քարսքի»

*

BAR AMERICAIN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ՅՈՒԼԻՍ • MARDI 26 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7733 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3144

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԱԿԱԲՈՑԻ ԺԽՈՐԸ

•

Ամէնքդ ալ պիտէք թէ ինչ տաղտկալի տպաւորութիւն կը գործեն մակաբոյծ ա–լիքները (փառազիտ), *երբ անթելը կը բանաք, ձեր նախընտրած առուլիսը, երա–ժշտութիւնը կամ զեկուցումը լսելու հա–մար :*

Քանի մը անգամ կը փորձէք վերահաս–տատել ներդաշնակութիւնը : Ժխորը կը չարունակուի, եւ ճարահատ, կը դադ–րեցնէք ունկնդրութիւնը :

Այսպէս ալ մեր հանրային կեանքին մէջ, ուր հազար դլուխ ձայներ կը լսո–ւին, պղտորելով մթնոլորտը :

Մակաբոյծ ժխորը աւերներ կը գործէ խօսքով, դրիչով եւ կողմնակի արարք–ներով :

Կը փորձէք որոշ պայծառութիւն ստեղ–ծել, հանրօգուտ աշխատանքի մը ճամ–բան հարթելու համար :

Վրայ կը հասնի մակաբոյծ ժխորը, ու–չադրութիւնը այլուր դարձնելու համար :

Տեսակէտ մը կը պարզէք, եւ կամ կը պաշտպանէք առողջ տեսակէտ մը, հիմ–նաւորելով եւ աւելի ընդլայնելով :

Գրչի խշրտուքներ եւ խռպոտ կանչեր վերիվայր կը ընդհատեն ամէն բան, «օդնու–թի՛ւն» աղաղակելով :

Կը բացատրէք թէ Հայկական Արտա–սահմանը չի կրնար կանդուն մնալ եւ զօ–րանալ, առանց հաւաքական եւ ներդաշ–նակ աշխատանքի :

Մակաբոյծ ժխորը վայնասուն կը փը–ցնէ, ըսելով թէ արդէն դատապարտուած ենք անհետ կորսուելու : «Մեռանք ։ կո–րանք » :

Արդար հպարտութեամբ կը պարզէք տարադիր բազմութեանց կատարած նուա–ճումները, 30 – 35 տարիներու ընթացքին :

Դատնափոյտ եւ դժմակասէր աղմկա–րարները կը վերսկսին փոխատացութիւնը , ճերմակը սեւ ներկայացնելու համար :

Կ'ուզէք արթուն պահել հանրային կար–ծիքը, որպէսզի անձնատուր չըլլայ սնա–մէջ մարդանքներու :

Մակաբոյծ ժխորին հետ թունաւոր դո–ղրչիներ ալ կը բարձրանան, եւ չըջապա–տը կը դառնայ անշնչելի :

« Ես »ը կը մնայ պաշտելի, «դուն» կամ «ան», խոտելի :

Եւ ժխորը կը սաստկանայ, երբ կու–սակցադար կիրքն ալ փրփրի :

Ինչ որ բանավէճ պիտի համարուէր , կը վերածուի անճոռնի «դալմաղալ»ի մը :

Այլեւս ի՞նչ հանրային կարծիք ...

Ընթերցողը եւ ունկնդիրը կը բաժնուին խմբակներու , իրենց կարդին ջուր ծեծե–լու համար :

Դուն կազմակերպուած եւ հասուն, յա–բաճուն ուժեր կը պահանջես, յանուն տարադիր բազմութեանց բարօրութեան , աղմկարարները փուչերու եւ մացառնե–րու անտառ մը կը ձեւացնեն :

Եւ օրերը իրիկուն կ'ըլլան յօրանջելով :

Սերունդի փրկութի՞ւն : Մշակոյթի զար–գացո՞ւմ : Տոկուն եւ ծաւալուն կապե՞ր դաղութէ դաղութ : Ցարատեւ աշխա–տա՞նք լաւագոյն օրերու համար :

Որո՞ւ հոգ : Ժխորը ամէն բանէ վեր : Թամ – թամ՝ դրչով, խօսքով եւ չարժու–ձեւերով : Զափուելու փորձեր :

Ոչ թէ հիմնաքար մը տեղաւորելու կամ աւելի զօրացնելու, այլ քար առ քար խախտելու համար :

Եւ կան սեւամաղձ հոգիներ ալ, որոնք ծակ կը զարնեն, որպէսզի ժխորը ծաւալի բոլոր ճակատներուն վրայ, ցամքեցնելով չինարար հաւատքի եւ ինքնապաշտպա–նութեան բոլոր աղբիւր՛ները :

Դեռ կան ուրացողներ եւ թուլամորթ–ներ ալ, որոնք այս խառնաճաղ ժխորը կը չփոթեն իրական գործունէութեան հետ :

Ա՞յս էր կոչումդ, հէ՛յ ուսումնական դաս, որ կը յաւակնիս ծառայել ցիրուցան բազմութեանց ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ «ԺԸՆԵՒԻ ՈԳԻՈՎ»

*

ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ՝ ԺԸՆԵՒԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻՆ

Որքան ալ չօշափելի արդիւնքներ տը–ւած չըլլայ Ժընեւի ժողովը, երբ ուղղա–կի համաձայնագրեր չեն ստորագրուած օրակարգի զանազան խնդիրներուն մա–սին, ընդհանուր է սակայն լաւատեսու–թիւնն ու դոհունակութիւնը, նոյնիսկ խանդավառութիւնը, վեց օրերու անխոչ աշխատանքներէ ետք ձեռք բերուած «ան–չօշափելի բայց դրական արդիւնքին» չնորհիւ երբ իրականութիւն կը դառնայ արդէն « Ժընեւի ոգին » : Եթէ մի–ջազգային այս նոր մտայնութիւնը տեւէ, իրարեկներու կարծիքով ապագային կա–րելի պիտի դառնայ խնդիրներուն լուծու–մը : Ամէն պարագայի մէջ, չնորհիւ մե–ծերու միջեւ ուղղակի խօսակցութեանց , կասկածամտութիւնը կը նահանջէ, եւ մեծ պետութիւնները համոզուած ըլլալ կը թուին թէ իրենցմէ իւրաքանչիւրը անկեղ–ծօրէն կը փափաքի խաղաղութիւն : Այս տեսակէտէն Այզընհաուըր, «Ժընեւի մար–դը» , ինչպէս զինք կը կոչեն, մեծ դեր խաղաց իր սրտառուչ յայտարարութիւն–ներով, մինչ միւս վարչապետները իրենց կողմէ ցոյց կուտային իրարհակացողու–թեան ոգի : Մանաւանդ Ֆրանսայի վարչապետը որուն միջամտութիւնը վեր–ջին նիստին, վճռական եղաւ վարչապետ–ներու միանակնական համաձայնագրին ստո–րագրման համար :

Շատերու կարծիքով այս արդիւնքը կա–րելի է դինադադար մը նկատել, ջամբո–ւին վերացման համահասար : Վարչա–պետ Իսրն, լաւատես կը սահմանէր է–ղած աշխատանքը, երբ դոհունակութիւն յայտնելէ ետք, կը յայտարարէր Լոնտոն հասածին պէս. «Սպասուած արդիւնքին, անկասկած աւելի բան ձեռք ձգեցինք » :

Իսկ վարչապետ Ֆոր, խօսելով չաբաթ երեկոյեան Ժընեւի անթելէն , իր տպա–տորութիւնները կուտար եւ կը թելադրէր չափազանց խանդավառութիւն ցոյց տը–ւղղուն՝ «տակաւին շատ բան եւ դժ–ուարին աշխատանքներ կան կատարելիք » իսկ յուսախաբներուն՝ թէ ոչ ոք Ժընեւի ժողովէն վերջնական դաչինքներ պէտք էր սպասէր եւ թէ վարչապետներու միանա–կան ուղեցոյցը արտաքին նախարարնե–րուն, ինչպէս նաեւ Ժընեւի մէջ ստեղ–ծուած նոր ոգին, վարիչներու զիրար ա–ւելի լաւ ճանչնալը, «մեծ յոյսեր կրնան թելադրել ապագայ բանակցութեանց հա–մար, անշուշտ եթէ նոյն մթնոլորտը տի–րէ» : Խօսքը կ'ուղղէր առաւելաբար սկեպ–տիկներուն :

ՈՒՂԵՑՈՑՑԸ

Գալով հրատարակուած համաձայնա–գրին, ստորագրուած չորս վարչապետնե–րուն կողմէ, բացի քանի մը վերապահնե–րէ կ'ընդունուի մեծ դոհունակութեամբ դրեթէ բոլորին կողմէ, իրրեւ յաղթանակ մը տասը տարիներու «նիկէթ»ին վրայ : Ստորեւ կուտանք հիմնական մասերը :

Մ. Նահանգներու, Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Խ. Միութեան վարչապետները , մղ–ուած միջազգային կացութիւնը բարւո–քելու եւ ժողովուրդներու միջեւ վստա–հութեան մթնոլորտ մը ստեղծելու փա–փաքէն, կ'որոշեն որ արտաքին նախա–րարները չարունակեն աշխատանքները , վարչապետներուն միանամբար որոշած ուղեցոյցին հիման վրայ, նկատի ունե–նալով զերմանական եւ եւրոպական ա–պահովութեան խնդիրներուն սերտ կապը :

Կը հրահանգեն որ արտաքին նախարար–ներու ժողովը զումարուի յառաջիկայ հոկտեմբերին, Ժընեւ, ուր պէտք է քն–նարկուին . —

1.— Ապահովելու համար Եւրոպայի խաղաղութիւնը , իրաքանչիւր երկրի չահերուն համաձայն, պէտք է .—

ա) Ապահովութեան դաչինք մը՝ Եւրո–պայի կամ Եւրոպայի մէկ մասին համար, որուն մէկ տրամադրութեան համաձայն պէտք չէ բռնի ուժ գործածուի խնդիրնե–րու լուծման համար :

բ) Ուժերու սահմանափակում եւ հա–կակչիռ :

գ) Արեւելքի եւ արեւմուտքի միջեւ զօ–տիի մը ստեղծումը, ուր զինուորական չարժումները պէտք է փոխադարձ համա–ձայնութեամբ կատարուին :

դ) Գերմանիոյ միացումը պէտք է կա–տարուի Եւրոպայի ապահովութեան եւ ազատ ընտրութեանց հիման վրայ, ըստ զերման ժողովուրդին չահերուն :

2.— Զինաթափութիւն : Որպէսզի պա–տերազմի վտանգը նուազի եւ ռազմական պիւտճէներու կրճատումով նոր հնարաւո–րութիւններ ստեղծուին եւ մարդկութեան վիճակը բարւոքուի, (մանաւանդ յետա–մնաց երկիրները), պէտք է . —

ա) Մէջտեղ բերել զինաթափութեան ա–մէնուն կողմէ ընդունելի դրութիւն մը :

բ) Աչխատանքները նախ պիտի սկսին ՄԱԿի զինաթափութեան յանձնաժողովին կողմէ, 29 Օգոստոսին, Նիւ Եորք, Ժընե–ւի ժողովին մէջ վարչապետներու առա–ջարկած ծրագիրներուն հիման վրայ :

գ) Արտաքին նախարարներու ժողովը նկատի պէտք է առնէ յանձնաժողովին թե–լադրութիւնները , եւ ներչնչուի վարչա–պետներու առաջարկներէն :

3.— Արեւելք Արեւմուտք յարաբերու–թիւններ . —

Արտաքին նախարարները պէտք է փոր–ձագէտներու յանձնեն նախապատրաստա–կան ծրագիր մը կազմելու գործը, որ – պէսզի՝

ա) Հետզհետէ վերցուին խոչընդոտները որ ցցուած են ազատ հաղորդակցութեանց եւ առեւտրական փոխանակութեանց դէ–մաց :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

«ՄԵԾԵՐԸ» ԿՐ ԶՈՒԱՐՃԱՆԱՆ...

Միջազգային մամուլը աչէ ու ականջ կտրած է, լուր մը աւելի թուցնելու հա–մար Զորս Մեծերու ամենօրեայ կեանքէն :

Եթէ ուրիշ բան չգտնեն, կը նկարագրեն թէ ինչպէս կը հագուին կամ ինչպէս օրը իրիկուն կ'ընեն անոց տիկիններն , լե–մանի ափերուն վրայ :

Ցուլիս 21ին շոգենաւի մը մէջ սեղան սարքեր են Տիկնայ Այզընհաուըր, Ֆոր , Տըլըս եւ Մաք Միլըն, հրաւիրելով նաեւ Զուիցերիոյ հանրապետութեան նախագա–հին կինը :

« Լը Մոնտ » համով – հոտով պատ–մութիւն մը եւս կ'արձանագրէ . —

Մառեշալ Բուլկանին չորեքշաբթի օր Ազգերու Պալատը կը մտնէ ուրախ – զը–ւարթ :

Նրբանցքին մէջ հանդիպելով ամերիկ–եան գաղտնի ոստիկանութեան գլխաւոր գործակալին, վերէն վար կը չափէ զայն ժպտագին, եւ այտերը կը շոյէ :

Դործակալը ափ ի բերան կը մնայ :

Երանի՛ թէ այսպէս ալ շարունակուէր մինչեւ խորհրդաժողովին վախճանը :

Ամէն պարագայի մէջ, ուրախալի է որ շէնշող մթնոլորտ մը կը տիրէ :

Անշուշտ իմացաք որ ամէնէն ալ, նոյն իսկ Խ. Միութեան ներկայացուցիչները բաց կառքերով կը պտտին, անցորդներու ջերմագին ծափերուն մէջ :

Ժպտուն ակնարկներ ,փոխադարձ փափ–կանկատութիւն, յաջորդական ճաշեր , վոտկա եւ ուիսքի, խմբանկարներ առանց խտրութեան, — այս բոլորը կ'ապացու–ցանեն թէ բան մը փոխուած է միջազգա–յին յարաբերութեանց մէջ :

Երբ խորհրդային մառեշալ մը կը զբ–ւարճանայ Մ. Նահանգներու Ապահովու–թեան պաշտօնեային հետ, ուրեմն սառ մը հալած եւ ջերմաչափը բարձրացած է :

Ապահովաբար Այզընհաուըր ալ ափ ի բերան ձգած է Չեկայի գործակալները , «պոմս»ի փորձ մը առաջարկելով, կամ թենիս խաղալով :

Աղջիկներէ որ Լեմանի ափերը պատմու–թեան մէջ արձանագրեն ժպիտներ, կրս–միքներ, բարեացակամ արտայայտու–թիւններ, կազմելով ծիրանի գօտի մը :

Այսպիսի մթնոլորտի մը մէջ, երէ փր–կարար ելքի մըն ալ չյանգին, գոնէ խու–սափած կ'ըլլան Լոզանի խայտառակու–թեան նոր տպագրութենէն :

Մարդիկ չափազանց զգայուն են այսօր, եւ անուշ խօսք մը, փոխադարձ կասկածի մը փարատումը չարիքներ կը խափանեն :

Թող զուարճանան Մեծերը եւ կամքնին փոխանակեն, որպէս զի չփորձուին բը–ռունցք բարձրացնել, այս կամ այն պա–տրուակով :

Մշոյ Սուլթան Սուրբ Կարապետը իրենց օգնական, հոգ չէ թէ Հայկական Դատը իրենց օրակարգէն դուրս մնացած ըլլայ :

Մենք ոչ հիւլէական ռումբ ունինք, ոչ ալ ջրածին :

Եթէ նախագահ Այզընհաուըր կը հաւա–տայ որ աղօթքը խաղաղութիւն եւ ազա–տութիւն կը բերէ, «Տէր Ողորմեա» մըն ալ մեզմէ, մատաղով եւ հերիսայով :

Վ.Ա.Հէ

ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ ՄԱՍԻՆ

*

Ժընեւի մէջ, Արեւմուտքի Երեք Մեծերը հանդիպում մը ունեցած էին Սայկոնի վեր–ջին խռովութեանց առթիւ եւ համաձայ–նած՝ ներդաշնակ դիրք մը բռնելու մա–սին : Որոշուած է յուշագիր մը դրկել հա–րաւ. Հնդկաչինի վարչապետ Տիէմի , պայն հրաւիրելով որ կարելին ընէ որպէս զի յարդուին Ժընեւի անցեալ տարուան համաձայնութեանց բոլոր տրամադրու–թիւնները, մասնաւորաբար կատարուե–լիք ընտրութիւններուն առթիւ, եւ Սայ–կոնի միջազգային յանձնախումբին առա–քելութիւնը դիւրացուի : Ինչպէս հաղոր–դած էինք, նոյն խնդրով Մոսկուա յուշա–գիր մը դրկած էր Լոնտոն , իսկ Հնդ–կաստանի վարչապետը, Նեհրու, Խ. Մի–ութեան եւ Անգլիոյ ուշադրութիւնը հրա–ւիրած Հնդկաչինի ծանրակչիռ կացու–թեան վրայ :

.....

ՍՈՒՐԻՈՑ ներկայացուցիչը ՄԱԿի մօտ, տեսակցութիւն մը ունեցաւ Մ. Նահանգ–ներու արտաքին փոխ նախարարին հետ եւ յայտնեց թէ կը խօսի իրրեւ ներկա–յացուցիչ արաբական երկիրներուն : Ինդ–րեց որ Մ. Նահանգները իրենց հեղինա–կութիւնը ի գործ դնեն, որպէսզի « Մա–րոքի եւ Ալժերիոյ խնդիրները իրենց ար–դար լուծումը գտնեն » :

ԱՐԺԱՆԹինի մէջ խառնակ կացութիւն մը կը տիրէ : Նախագահ Բերոնի յայտա–րարութենէն ետք թէ «կը հրաժարի իր հիմնած կուսակցութեան նախագահութե–նէն որպէսզի ըլլայ Արժանթինացիներուն նախագահը», չարք մը արդիւնած կու–սակցութիւններ կը վերակազմուին : Առջի օր ցոյցեր տեղի ունեցան որոնց ընթաց–քին սպաննուեցաւ մէկ հոգի : Ծովային ուժերու ըմբոստութեան լուրը հերքուե–ցաւ : Ոմանք կը կարծեն թէ Բերոն ի վեր–ջոյ պիտի քաշուի երկրին նախագահու–թենէն : Առջի օր կը հեռագրէին թէ ծովակալ Թէսէր որ բերոնական կուսակ–ցութեան նոր նախագահն էր, հրաժարած է իր պաշտօնէն :

ՆԵՀՐՈՒԻ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԸ

*

ՆՄԲ.—« Օրօր »ի մէջ, Անթի Ամուրա քնդարձակ յօդուածաշարք մը նուիրած է Հնդկաստանի ներկայ կացութեան մասին, որմէ կը քաղենք կարեւոր մասեր.—

Ֆորմոզայի չուրջ ստեղծուած տարա – կարծութեանց եւ կռիւներու ամենաառաջ չրջանին, Հնդկաստանի վարչապետը՝ Նեհրու օգնաւուել մեկնեցաւ Անգլիա :

Տելհիի օդակայանին մէջ, այդ օրը կը տիրէր վախի ծանր մթնոլորտ մը :

— Այս օդանաւը որ կը մեկնի, թերեւս հաշտութեան օդանաւն է, մտմնջեց օդա – նաւին մէջ դանուող անգլիացի ճամբորդ մը : Եթէ Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ հաշտութեան կարելիութիւններ կան, պանդք հրահրողը միայն Նեհրուն կրնայ ըլլալ :

Նոյն իրիկունը, մամուլը նոյն կարծիքը կը յայտնէր, եւ ոչ միայն Հնդկական մա – մուլը, այլ եւ անգլիական, ֆրանսական եւ ամերիկեան մամուլը՝ միաձայն :

Արդեօ՞ք Նեհրուն հաշտութեան թղթա – խաղին վերջին քարտն է :

Չեմ դիտեր : Սակայն վստահ եմ որ երկրորդ աշխարհամարտին յաջորդող վե – րիվայրումներուն եւ թոհուբոհին մէջ, Հնդկաստան կը դրաւէ առաջին տեղը՝ դի – ւանագիտական բարդ խնդիրներու լուծ – ման պահուն :

... Ի՞նչ կը ներկայացնէր Հնդկաստանը պատերազմէն առաջ :

Երկիր մը՝ անգլիական դրաման տակ, առանց յատուկ քաղաքականութեան, ա – ռանց արժէք ներկայացնող տնտեսու – թեան, երկիր մը՝ ուր իշխանական ճոխ փիղերը եւ օճ հմայողները օտար չրջիկ – ներուն աչքէն կը ծածկէին մուրացիկներն ու անհպելիները, երկիր մը՝ որ ամէն բա – րիք կ'ապահովէր իր ժողովուրդին մէկ մասին եւ ոչինչ կուտար ուրիշ ստուար մեծամասնութեան մը :

Անկասկած, կար Կանտին : Սակայն քաղմամիլիոն արեւմտեաններու համար — ինչպէս եւ փոխարքային համար — կան – տին ուրիշ ոչինչ էր, եթէ ո՛չ խենթ մը եւ բուսակեր մը :

Բոլոր մենատէրներու չրջանին, Հիթ – լեր, Մուսոլինիի եւ Սթալինի սիրապե – տութեան օրով, իր խաղաղասէր վարդա – պետութիւնը ընդհանուր աշխարհի ծիծա – ղը յառաջացուց : Կարելի՞ էր յաղթել բրիտանական կայսրութեան առանց թն – դանօթի եւ առանց ռումբի, պարզապէս մերժելով զրաման ուժերուն զործակցիլ եւ ղեկավարութիւն «հացադուլ»ներ կազմա – կերպելով :

Այն առեն, ո՛չ ոք կը հաւատար Հնդ – կաստանի ապագային : Անոր լաւագոյն ա – պագային մասին հաւատքը չվերահաս – տատուեցաւ նոյնիսկ երբ 1946ին Հնդկա – տան տիրացաւ իր անկախութեան եւ ին – կաւ քաոսի մը մէջ : Փաքիստան բաժնուե – ցաւ Հնդկաստանէն, ուր դաղթականնե – րով լեցուն կառաչարեր դնդացիրի բըռ – նուեցան եւ ուր, Տելհիէն մինչեւ Կալկա – թա, Հնդիկ եւ Մահմետական սկսան ի – րար կոտորել անխնայ :

... Մեծ տարբերութիւն մը կայ այսօր սակայն 1947ի Հնդկաստանին եւ 1955ի Հնդկաստանին միջեւ :

1947ին, Հնդկաստան կը ներկայացնէր մեծդի մարմին մը որ դիւրաւ կարելի էր անդամահատել, մէկ խօսքով դիւրին որս մըն էր՝ համայնավարութեան համար :

Այսօր, Հնդկաստան, կը ներկայանայ իբր ախոյեանը համաշխարհային չէզո – քութեան :

Երբ Թիթօ դուրս կ'ելլէ իր երկրէն, կ'երթայ դէպի Հնդկաստան երկար ճամ – բորդութեան մը : Երբ Նեհրու Մոսկուա կ'երթայ, անսահման խանդավառու – թեամբ կ'ընդունուի հոն, ո՛չ միայն ղե – կավար շրջանակներու, այլ եւ ամբոխին կողմէ որ ծաղիկներ կը նետէ իր վրայ, վասնզի զայն կ'ընդունին իբրեւ հաշտու – թեան մարդը, հակառակ անոր որ իր երկրին մէջ Նեհրուն կատաղի հակահա – մարտնավար մըն է :

Քորէայի հարցին կարգադրութեան ի նպաստ Հնդկաստան հաշտարարի լաւա – գոյն դերը կատարեց, ինչպէս նաեւ Հնդ – կաչինի կնճիռին լուծումը արագացուց :

Եւ ներկայիս, թէ Արեւմուտքը եւ թէ Արեւելքը հաւասարապէս կընդունին որ Հնդկաստանը կը ներկայանայ իբրեւ ա – պար չէզոքութեան :

... Հնդկաստանը կամուրջ մըն է նաեւ ճգուած Չինաստանի եւ Ամերիկայի մի – ջեւ : Արդարեւ Փեքինի հնդիկ դեսպանին միջոցաւ էր որ Ուաշինկթըն վերահաստ եղաւ քորէական հարցին մէջ չինական միջամտութեան մը վտանգէն : Թէեւ Մաք – Արթըր հաւատք չընծայեց սկիզբ – ները, բայց յաջորդող դէպքերը ցոյց տը – ւին որ ան սխալած էր :

Միւս կողմէ, Հնդկաստանն է նոյնպէս, որ ջերմ կերպով կը պաշտպանէ Չինաս – տանի ներկայութեան թէղը Միացեալ Ազ – գերու կազմակերպութեան ծոցին մէջ :

« Չինաստանը գոյութիւն ունի, եթէ համայնավար Չինաստանը չըլլայ նոյն – իսկ, եւ այդ պարագային գրեթէ աշխար – հի մէկ քառորդը կը պակսի » : Այս է կարգախօսը հնդիկ դիւանագէտներուն, որոնք դաստիարակուած անգլիական դպ – րոցին մէջ, պէտք եղած ժամանակ գիտեն ըլլալ կատաղի իրապաշտներ, ինչպէս ի – րենց նախկին դաստիարակները :

... Հնդկաստանը, սակայն, սովի եր – կիրն է :

« Հնդիկներու եկամուտը, կը գրէ տն – տեսագէտ մը, հազիւ բաւական է կերակ – րելու համար երեքի վրայ երկու հոգի, պայմանաւ որ այ դերկուքը տկլոր չըլլին, որ ամբողջ տարին դուրսը ապրին, ըլլո – կուին նուազադոյն զրօսանքի եւ չպահան – ջեն ուրիշ ոչինչ քան իրենց ուտելիքը » :

Հնդկաստանի մէջ միայն մուրացիկները չէ որ սովի ենթակայ են : Տառնեակ մի – լիոններով թշուառ գիւղացիներ գոյու – ձան Զինաստանի եւ Ամերիկայի մի – ջեւ : Արդարեւ Փեքինի հնդիկ դեսպանին միջոցաւ էր որ Ուաշինկթըն վերահաստ եղաւ քորէական հարցին մէջ չինական միջամտութեան մը վտանգէն : Թէեւ Մաք – Արթըր հաւատք չընծայեց սկիզբ – ները, բայց յաջորդող դէպքերը ցոյց տը – ւին որ ան սխալած էր :

Միւս կողմէ, Հնդկաստանն է նոյնպէս, որ ջերմ կերպով կը պաշտպանէ Չինաս – տանի ներկայութեան թէղը Միացեալ Ազ – գերու կազմակերպութեան ծոցին մէջ :

« Չինաստանը գոյութիւն ունի, եթէ համայնավար Չինաստանը չըլլայ նոյն – իսկ, եւ այդ պարագային գրեթէ աշխար – հի մէկ քառորդը կը պակսի » : Այս է կարգախօսը հնդիկ դիւանագէտներուն, որոնք դաստիարակուած անգլիական դպ – րոցին մէջ, պէտք եղած ժամանակ գիտեն ըլլալ կատաղի իրապաշտներ, ինչպէս ի – րենց նախկին դաստիարակները :

... Հնդկաստանը, սակայն, սովի եր – կիրն է :

« Հնդիկներու եկամուտը, կը գրէ տն – տեսագէտ մը, հազիւ բաւական է կերակ – րելու համար երեքի վրայ երկու հոգի, պայմանաւ որ այ դերկուքը տկլոր չըլլին, որ ամբողջ տարին դուրսը ապրին, ըլլո – կուին նուազադոյն զրօսանքի եւ չպահան – ջեն ուրիշ ոչինչ քան իրենց ուտելիքը » :

Հնդկաստանի մէջ միայն մուրացիկները չէ որ սովի ենթակայ են : Տառնեակ մի – լիոններով թշուառ գիւղացիներ գոյու – թիւն ունին, միլիոնաւոր գործաւորներ չունին վարձատրութեամբ, ինչպէս նաեւ դէշ վճարուած պաշտօնէութիւն մը, ծան – րաբեռնուած ընտանեկան հոգերով :

Օրական 60էն 90 ֆրանքը չանցնող օրա – վարձերով ինչպէ՞ս կրնայ ընտանիք մը ապրիլ եւ ապրեցնել իր զաւակները, երբ բրինձին քիլօն կ'արժէ 40 ֆրանք :

Կալկաթայի մէջ, ուր աշխատանոցնե – րու գործաւորներու օրական բացակայու – թիւնը կը հասնի մինչեւ հարիւրին 35ի, հաստատուած է որ գործաւորները չեն կրնար հասնիլ իրենց աշխատութեանց վայրը, որովհետեւ անուադրութեան հե – տեւանքով չեն կրնար իրենց սրունքնե – րուն վրայ կենալ :

Հնդիկ կառավարութիւնը իր առջեւ ու – նի ուրեմն առնուազն երեք հարիւր մի – լիոններ զանգուած մը, որուն եկամուտը անբաւական է պէտք եղած սնունդը ստա – նալու եւ քիչ թէ շատ բնակելի երդիք մը ունենալու համար :

... Այսուհանդերձ Հնդկաստան խորա – պէս համոզուած է որ աշխարհի վրայ կա – րելի է ստեղծել բարւոք յարաբերութիւն – ներ եւ այդ տեսակէտէն չատադովն է նոյնիսկ իր երկրէն ներս, առանց անդրա – դառնալու որ ինք վերջ ի վերջոյ կռուա – խնճոր մը պիտի դառնայ եւ թէ ըլլա՛յ Ա – մերիկացիները կամ Ռուսները, մին իր տոլարներով, միւսը իր փաղաքշական ձե – ւերով, կ'աշխատին Հնդկաստանը նետել աշխարհը բաժնել ցանկացող այս երկու հատուածներէն մէկուն դիրկը :

Հաւանաբար Հնդկաստան պիտի կարո – ղանայ ընտրել լաւագոյնը : Եթէ միանայ համայնավար հատուածին, վերջնականա – պէս պիտի վճռուի մինչեւ այսօր ա – դատ Ասիոյ ճակատագիրը : Որովհետեւ մեզի համոյք պատճառէ կամ ոչ, անժխ – տելի իրականութիւնը ա՛յն է որ Հնդկաս – տան այսօր կը ներկայանայ իբրեւ լիարժ – ասիական ազգերու եւ բազմաթիւ արա – բական երկիրներու :

Հազիւ դուրս ելած անգլիական թեւար – կութենէն եւ դժուարելով հակազդեցա – վայր պայքարին դլուխը, Նեհրուի երկի – րը կարեւոր ազդեցութիւն մը ունի երի – տասարդ ազգերու, ինչպէս նաեւ Աֆրիկ – եան դաղթավայրերու վրայ : Իր խօսքը՝ օրէնք է :

Հակառակ որ ներքին բարեկարգու – թիւնները տակաւին չեն իրագործուած երկրին մէջ, Հնդկաստան սակայն, մէ – ջազգային քաղաքականութեան կրկէսին մէջ հետզհետէ ունեցաւ ազդեցութեան բարձրացում մը, եւ այս արժանաւոր պատկը անկիւ անվիճելիօրէն կը պարտի իր արժանաւոր դաւակին՝ Նեհրուին :

Գ. ԳԻՒԼՊԻՆԿԵԱՆԻ
ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

*

Տեղական մամուլը երկար սիւնակները արամադրած է «քարիւղի թագաւոր»ին, որ մեռաւ անցեալ օրվիզոնայի մէկ չքեղ պանդոկին մէջ, ուր կ'ապրէր տասը տար – րիէ ի վեր :

Այս առթիւ «Փարի – Փրէս »ի մէջ Վիք – թոր Ֆրանքոյի յօդուածէն կը քաղենք հե – տեւեալ մանրամասնութիւնները :

Կիւլպէնկեանի չորրորդ փառասիրու – թիւնն էր ապրիլ մինչեւ 106 տարեկան, որովհետեւ հայրը, իրմէ վաստուղջ, մե – ռած է 105 տարեկանին :

Կիւլպէնկեան կ'ապրէր «Ավիզո» պան – դոկը 110 սպասաւորներով, 25 սենեակ աւենալով իր արամադրութեան տակ : Իր ժառանգորդներուն կը ձգէ ... 350 մի – լիառ ֆրանք : Քարիւղի մասնագէտներուն համար կիւլպէնկեան աւելի էր քան պա – րոն Հինդ Առ Հարիւր : Ինք էր որ Արե –ւելքի մէջ ակռն էր անձրեւին կամ արե – ւին : 1946ին զարմանալան դժուարու – թիւններ ստեղծեց Սթէնտըրտ Օյլ եւ Սո – ֆոնի վէրմ ամերիկեան ընկերութիւննե – րուն, որոնք կը փորձէին Արաբեւմտե – րիկեան Ընկերութեան բաժնեթուղթերը առնել : Այդ առթիւ Սթէնտըրտի մէկ ներկայացուցիչը ըսած էր.— Իր պա – հանջները այնքան մեծ են, որ պէտք է « պարոն չհաւաքժին» դնել անունը : Եւ կը պատմեն թէ օր մը երբ մեծ պանդոկի մը մէկ կը տեսնէր կին մը, որ մարդարի – տի զմայլելի մանեակ մը ունէր, ըսած է. «Առաջին անդամն է որ այսպիսի հարս – տութիւն մը ձեռքս կը խուսափի առանց իմ չհաւաքժինս առնելու» :

Ամուսնացած էր 1914էն չատ առաջ, եւ Լոնտոնէն վերադարձին, կ'ըսէր իր կնոջ. — « Երեք նպատակ ունիմ : Հարստանալ որքան կարելի է, հաւաքել աշխարհի ա – մէնէն դեղեցիկ նկարները, եւ ապրիլ միչտ քաչուած» : Աւելի եաքերը կ'ըսէր.— Զորրորդ նպատակս է երկար ապրիլ, մինչեւ 106 տարեկան :

Շնորհիւ իր հօրը, «երիտասարդ Հա – յը», ինչպէս կը դրէ Թղթակիցը, Կար – միր Սուլթանին կողմէ պաշտօն ստացաւ քարիւղ փնտռել Մուսուլի մէջ եւ երբ դտաւ, Օսմանեան կառավարութեան զբլ – խաւոր ելմտական խորհրդականը դար – ձաւ : 1909ին, Արեւմտեան պետութիւն – ները կ'աչխատէին «Հիւանդ մարդուն » ձեռքէն խլել Թրքական կայսրութեան պա – տառները : Գերմանիա կը ստեղծէր իւր « Պաղտատ Պան »ը ...:

Շնորհիւ Կիւլպէնկեանին, Արեւմուտքը յաղողեցաւ Մեծին Արեւելքի քարիւղի դործերուն մէջ մտնել : 1911ին, Թրքական կառավարութեան ելմտական խորհրդա – կանը մէջտեղ կը հանէր «Թրքիոյ Փէթրո – լիում Քըմփընին», որուն բաժնեթուղթե – րուն 85 առ հարիւրը կը բաժնուէր Անգ – լիոյ, Գերմանիոյ եւ Հոլանտայի միջեւ : Մնացեալը կը մնար Կիւլպէնկեանին եւ... Անգլիացիներուն : 1914 – 18ի պատերազ – մին կը ստանայ Միջին Արեւելքի դերմա – ուած պայքարը : Պէտք եղած հոգեվիճակը ստեղծուած էր : Հովերու Միջազգային Միութիւնը կազմուած էր. հարկ կա՞ր ա – ւելի յառաջ երթալու :

— Երեք պատճառ ունինք սկսուած գործը չարունակելու համար, պատաս – խանեց Տակլէս : — Նախ՝ չատ հետաքրք – րական խաղի մը բնոյթը ստացաւ հարցը : երկրորդ, Լուանէն եկած յարձակումնե – րուն յանկարծական զաղարումը կրնայ կասկածի տեղի տալ : Եւ երրորդ, որով – հետեւ Հովերու խոդերը ցոյց կուտայ թէ մարդիկ կրնան պոռթկալ որեւէ հարցի համար. առիթի կը սպասեն միայն : Ինչ – պէս կ'ըսէիք՝ կը ձանձրանան : Հրաչալի խաղալիք մը տուինք իրենց ձեռքը. ձգենք որ հետը խաղան. ինչէ՞ն կը վախնաք :

— Գուցէ ծիծաղելի ըլլամ, պատասխա – նեց Ռուվրէ, բայց եթէ իսկապէս Լուսինը բնակիչ ունի ...

Լորա Ֆրանք լիաթոք խնդաց.

— Ահա, ըսաւ, մեր ձեռք ձգած չաջո – ղութեան լաւագոյն գրաւականը. նոյնիսկ դուք ազդուած էք մեր քարոզութենէն :

— Խնդալիք բան չկայ, պատասխանեց Ռուվրէ. իսկապէս մտահոգ եմ : Այս ... մտահոգ ... 1914ի եւ 1947ի պատերազմ – ներուն դիտական պատմութիւնը կրկին կարդացի :

Թարգմ. Շ. Ս. — ԱՆՏՐԻ ՄՈՐՈՒԱ (7)
(Շար.)

ՕՏԱՐ ԼԶԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԼՈՒՍՆԻՆ ԴԷՄ

*

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.

ՊԼՆ ԹԱՊՐԻԹԻ ԴԻՐՔԸ

Հրատարակուած բազմաթիւ յօդուած – ներէն յատկանշականը Մարաքէշի Գիտա – կան Համալսարանէն Պլն Թապրիթի դրա – ծըն էր անկասկած :

Հակալուսնային պայքարին իրենց ա – ջակցութիւնը բերող դիտնականներէն մեծ մասը հինգ անօրէններէն մէկին կամ միւ – սին անձնական բարեկամներն էին եւ մեր երկրագունտին անյայտ վիճակին դիտակ – ցելով, հաւանած էին, թէեւ ակամայ, այս փրկարար խարէութեան մեղսակից դառնալ : Բայց Պլն Թապրիթի պարագան նոյնը չէր : Ժուժոտ եւ մենակեաց մարդ էր, զրեթէ զուրս չէր ելլեր իր դիտական աշխատանոցէն եւ երբ որոշէր հարցի մը լուծումը դտնել, հանդիստ չէր ըներ մին – չեւ որ նպատակին հասնէր :

Այս հարցին մէջ ալ նոյն վերաբերմուն – քը ցոյց տուաւ : Նախ պատասխան – յոդ – ուած մը զրեց Քէմպրիճի դասախօսներէն Պաքըլի զրութեան, որուն մէջ Պաքըլի խորհուրդ կուտար Լուսնի բնակիչներուն դէմ թշնամական որեւէ արարքէ առաջ, համաձայնութեան եզր մը դտնել : Պլն Թապրիթ հետեւեալ պատասխանը հրե – տարակեց.

— «Լուսնի մակերեսին վրայ կրնա՞ն դոյութիւն ունենալ ապրող էակները : Ոչ, եթէ «ապրող էակ» ըսելով հասկնանք մե – ղի պէս բջիջներէ կազմուած էակներ : Բայց կրնա՞նք պնդել որ ապրող էակները անպայման մեր կազմութիւնը ունին : Կան թերեւս տարբեր ճառագայթումներէ ծը – նած կեանքեր, զոր մենք չենք կրնար պատկերացնել, եւ որոնք մեզի անծանօթ պատճառներով որոշած են մեզ բնակիչներ :

«Եթէ Լուսնին վրայ ապրող էակներ կան (եւ վերջին չարաթներու դէպքերը կը փաստեն այդ պարագան), ասոնք հրէշնե – րէ տարբեր բան մը չեն կրնար ըլլալ, այնքան տարբեր մեզմէ, որ անոնց հետ յարաբերութեան մէջ մտնելու եւ համա – ձայնութեան մը դալու հարցը կարելի չէ նոյնիսկ նկատի ունենալ : Մեր եւ հարիւր հազարաւոր տարիներէ ի վեր Լուսնային պայմաններու տակ կազմաւորուած այդ էակներուն միջեւ նմանութեան ոչ մէկ կէտ կարելի է դտնել : Եթէ Լուսինը բնա – կիչ ունի, մեր եւ այդ բնակիչներուն փոխ – յարաբերութիւնները կրնան միայն վազրի եւ որսորդի յարաբերութիւնները ըլլալ : Կարելի՞ է վազրը համոզել, ոչ. կամ կը սպանես եւ կամ կը սպանուիս : Մարդը վազրերը քաղաքակրթելու չէ – լաւ, այլ՝ զանոց ոչնչացնել անոնց ցեղը :

« Արդ, չատ աւելի դիւրին է մարդուն եւ վազրին միջեւ համայնական լեզու մը դտնել քան թէ մարդուն եւ Լուսնի բնա – կիչներուն համար հասարակացփլիսոփա – յութեան մը յանդիլ : Վազրը ստնտու կենդանի մըն է. իր կազմական կեանքը չատ մը ձեւերով կը նմանի մերինին : Մինչդեռ մենք ոչինչ դիտենք Լուսնի բը – նակիչներուն մասին : Անոնց մտածելա – կերպը հասկնալ զանազը կամ մեր մտա – ծելակերպը անոնց բացատրել ուղելը մի – այն անծանօթներ պարունակող թուաբա – նական խնդիր մը լուծելու կը նմանի : Բայց տարբեր բան է անոնց դիմադրելը, այդ պատճառով ալ, ահա, պէտք է գտ – նել այնպիսի ճառագայթումներ, որոնք կարենան դիրենք բնաջնջել» :

ՌՈՒՎՐԷԻ ԵՒ ՏԱԿԼԷՍԻ
ԱՆՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Լորա Ֆրանք Տակլէս մեծապէս զուար – ճացաւ Պլն Թապրիթի յօդուածը կարդա – լով : Ռուվրէ, ընդհակառակն, սկսած էր անհանդստութեան նչաններ ցոյց տալ : Բազմաթիւ անդամներ հեռաձայնել Տակ – լէսին եւ Սմաքին դսելու համար, թէ խո – հեմութիւն չէ՞ր ըլլար դադրեցնել սկըս – ուած պայքարը : Պէտք եղած հոգեվիճակը ստեղծուած էր : Հովերու Միջազգային Միութիւնը կազմուած էր. հարկ կա՞ր ա – ւելի յառաջ երթալու :

— Երեք պատճառ ունինք սկսուած գործը չարունակելու համար, պատաս – խանեց Տակլէս : — Նախ՝ չատ հետաքրք – րական խաղի մը բնոյթը ստացաւ հարցը : երկրորդ, Լուսնէն եկած յարձակումնե – րուն յանկարծական զադարումը կրնայ կասկածի տեղի տալ : Եւ երրորդ, որով – հետեւ Հովերու խոդերը ցոյց կուտայ թէ մարդիկ կրնան պոռթկալ որեւէ հարցի համար. առիթի կը սպասեն միայն : Ինչ – պէս կ'ըսէիք՝ կը ձանձրանան : Հրաչալի խաղալիք մը տուինք իրենց ձեռքը. ձգենք որ հետը խաղան. ինչէ՞ն կը վախնաք :

— Գուցէ ծիծաղելի ըլլամ, պատասխա – նեց Ռուվրէ, բայց եթէ իսկապէս Լուսինը բնակիչ ունի ...

Լորա Ֆրանք լիաթոք խնդաց.

— Ահա, ըսաւ, մեր ձեռք ձգած չաջո – ղութեան լաւագոյն գրաւականը. նոյնիսկ դուք ազդուած էք մեր քարոզութենէն :

— Խնդալիք բան չկայ, պատասխանեց Ռուվրէ. իսկապէս մտահոգ եմ : Այս ... մտահոգ ... 1914ի եւ 1947ի պատերազմ – ներուն դիտական պատմութիւնը կրկին կարդացի :

Թարգմ. Շ. Ս. — ԱՆՏՐԻ ՄՈՐՈՒԱ (7)
(Շար.)

նական ստացուածքներու կարեւոր բա – ժիններէն եւ վրէժ լուծելով Անգլիացիներ – ուն կը յաջողի Ֆրանսայի տալ իրաքեան քարիւղներու 22·75 առ հարիւրը: Իր ու – նեցած հինգ առ հարիւրը այդ թուականէն ի վեր կը բարգաւաճի զանազան գործերու մէջ, դեղարան, պանդոկ, ծաղիկ ...

Իր «անձնական պանդոկ»ին մէջ, Ավը – նիւ տ'Իէնա, չինել տուած էր արեւելեան պարահէզ մը, աղբիւրով: Այս բազմամի – լիոնատէրը ունեցած է կարգով Թրքական, անգլիական, Ֆրանսական, սուրիական, լիբանանեան, լեհերէն չխօսիր, իրաք – եան եւ վերջապէս պարսկական անցագիր – ներ: 1940ին Փարիզէն Վիշի գացած առեն «Քարիւղի այս թագաւորը» իր «Րոլս – Րոյս»ին համար ... քարիւղ չունէր: Ցե – տոյ հաստատուեցաւ Լիզպոնա Ավիզ պան – գոկը, որուն յաճախորդները երբ կը տես – նէին «այս ազգին կէս ճաղատ ծերուկը», երբեք չէին մտածեր թէ Աչխարհի ամէ – նէն զօրաւոր մարդոց մէկն է: Մէկ օր – ուան մէջ աւելի հեռագիր կը ստանար քան Փորթուգալի կառավարութիւնը մէկ շաբ – թուան մէջ: Եւ այնչափ կը հեռագրէր որ նամականատունը իրեն զեղչեալ դին մը չը – նորհած էր, մանաւանդ որ միլիոնատէր – ները յաճախ աւելի ժլատ են իրենց դրա – մին համար :

Դրամէն զատ , Կիւլպէնկեան ժլատ էր նաեւ իր ժամանակին համար: Անգամ մը աղգական մը որ գինքը տեսնելու եկած էր, ստացաւ որոշ գումար մը, բայց չկր –ցաւ տեսակցութիւն մը ունենալ «Քարիւղի կայսրին» հետ: Ան կ'ըսէր. — «Երկու տեսակ մարդու հետ կը տեսնուիմ, անոնց հետ որոնք ինձմէ հարուստ են, եւ անոնց հետ որոնք ինձմէ աւելի խելացի են, այս աղգականը ոչ մէկին է ոչ միւսը » :

Երբ հարստացաւ, կրցաւ իրագործել իր երկրորդ փառասիրութիւնը՝ ըլլալ նկա – տելու մեծ հաւաքածոյի մը տէրը: Եւ հա – ւաքեց Բօրօներ, Մանէներ, Տըկաններ , Ֆրագոնարներ, Վանտիէեր : Կը հաւաքէր նաեւ հին չինական յախճապակիներ եւ հռոմէական ապակեղէններ : Բայց այս փառքերուն փոխարէն Կիւլպէնկեան զո – հեց իր անհատական կեանքը: Կինը, Նը – ւարդ, որ հայերէն «նոր վարդ» կը նչա – նակէ (միշտ «Փարի– Փրէս»ի թղթակիցն է որ կը գրէ) խաղաղ եւ մինակ կեանք մը կը վարէր եւ մեռաւ Փարիզի իր պալատին մէջ երեք տարի առաջ :

Գալուստ – Սարգիս Կիւլպէնկեան մե – ռաւ մինակ: Հիւանդ՝ ամխուներէ ի վեր միայն մածուն, լոլիկ, ստեպղին, անուշ, եւ «լոխում» կ'ուտէր: Եւ «չուտ չծերա – նալու համար» ամէն օր մասաժ կ'ըլլար : Մեռաւ մինակ, տղան, Նուպարը Գերմա – նիա էր: Ձիշդ է որ աղջիկը, Ռիթա, եւ ամուսինը Գէորգ Էսայեան կողքին էին, բայց, կ'աւելցնէ «Փարի Փրէս », Արե – ւելքցիի մը համար մեռնիլ մանչ զաւկին հեռու՝ չնորհազրկութեան դլուխ գործոցն է :

Ուրիշ կարգ մը թերթեր հարց կուտան թէ որո՞ւ պիտի մնան իր 41 մեծարժէք նկարները, զորս Կիւլպէնկեան փոխ տը – ւած էր Ուշինկթընի Ազգային Թանգա – րանին «անորոշ ժամանակի մը համար :»

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵԸԸ
ՔԱՆԱՏԱՑԻ ՃԱՄԲԱՐԻՆ

*

Յուլիս 29ին Հայ Արիներու երկու խմ – բակոց խումբ մը կը մեկնի Քանատա, մասնակցելու համաշխարհային միջազ – գային ճամբարին որ տեղի կ'ունենայ Օ – գոստոս ամսուն :

45 աղջերու ներկայացուցիչները պիտի մասնակցին, եւ կը յուսացուի որ քան հազար սկաուտներ մասնակցին :

Հայ Արիները այս անգամ ալ պիտի մասնակցին իբր առանձին ազգ, եւ իբր Հայ : Հայկական պատուիրակութեան մէջ կան Հայ Արիներու Փարիզի եւ Մարսէյլի մասնաճիւղին սկաուտները , պիտի դան նաեւ միւթեան եղիպտոսի չրջանին Արիները, եւ այսպէսով հայկական դեղե – ցիկ պատուիրակութիւն մը պիտի կարե – նայ մասնակցիլ :

Բոլոր աղջերու պատուիրակութիւննե – րը մեծ նիւթական օժանդակութիւն ստա – ցան իրենց կառավարութիւններէն: Ձա – նապարհածախսը եւ տեղական բանակու – մի ծախքերը չատ կարեւոր գումար մը կը ներկայացնեն: Հայ Արիներու Միութիւնը իր ուժերուն վստահած ,օժանդակեց ստոր հոգիանոց պատուիրակութեան մը ծախքե – րուն : Լաւ պատրաստուած պատուի – րակութիւն մը պիտի մասնակցի, եւ ան – գամ մը եւս ներկայացնէ հայ սկաուտու – թիւնը :

Ճամբարէն առաջ Հայ Արիները Քանա – տայի մէջ տասը օր հիւր պիտի ըլլան Քա – նատացի ընտանիքներու մօտ :

Օգոստոս 16ին պիտի մեկնին Նիա – կարա ուր ճէմպօրիին կը սկսի Օգոստոս 18ին, եւ կը տեւէ տասը օր :

Միեւնոյն տեղի պիտի ունենայ սկաուտական համաշխարհային միջազ – գային ժողովը, որուն պիտի մասնակցին երեք հայ պատուիրակներ :

Կը յուսանք թէ Քանատացի մեր հայրե – նակիցները պիտի գան այցելելու հայկա – կան բանակավայրը , քաջալերելու հայ – կական պատուիրակութիւնը :

Գ. Մ.

Արդարեւ 1950ին Միացեալ Նահանգներու մայրաքաղաքին հիմնարկութեան 150ամ – եակին առթիւ, «Քարիւղի Թագաւորը » տրամադրած էր իր անդնահատելի հաւա – քածոն, որուն մէջ ինչպէս յիշած էինք կան Ռամպրանտներ , Ֆրագոնարներ , Վան Տիքեր, Մօնէներ, Մանէներ, Հալ – սեր, Քօրօներ: Ամէնէն նչանաւորն է Րամպրանտի « Փալաս Աթենէ»ն որ կը պատկանէր կայսերական Ռուսիոյ : Յ'ը – սեն թէ 1917ի յեղափոխութեան ժամանակ Կիւլպէնկեան կրցած է համոզել Սովետ – ները որ իրեն ծախեն :

Կիւլպէնկեանի մահը ազդեց նաեւ սա – կարանները վրայ, դլխաւորաբար Լոն – տոն, ուր քարիւղի արժէթուղթերը 35 մի – լիառի անկումի կրեցին անոր մահուան օրը: Կիւլպէնկեան անօրէնն էր տասը քարիւղի ընկերութեան :

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

« ԱՅՐԱՄ ԱՐՏԻՆ ՀՈՒՆՁՔԸ »

ՌՕԱՆ.— Երբ կը կարդանք «Յառաջ»ի մէջ «նորերու յաջողութիւնը» սրտանց կը հրճուինք :

Մօրս բերնէն լսած էի այս առակը , — «Այրած արտին հունձքը վերջը առատ կ'ըլլայ»: Մեթէ հարկ կա՞յ յիշեցնելու թէ բոլոր այս յաջող զաւակներուն ծնողքը չափահաս որը – որքուհիներ կամ կէս որը որքուհիներ են, — քիչ բացառու – թեամբ միայն, — որոնց մեծամասնու – թիւնը իրենց մատղաչ եւ դպրոցական տարիքին մէջ Տէր Զորի կիզիչ անապատ – ներուն վրայ մահ ու կենաց պայքարը կը մղէր :

Մեր փոքրիկ դպրոցն ալ ունեցաւ իր չնորհալի «նորերը» :

Լեւոն Թորոսեան, 23 տարեկան, ընկեր Մեսրոպ Թորոսեանի որդին, Լիոնի ա – տամնաբուժական համալսարանը յաջո – ղութեամբ աւարտեց յիսուն աշակերտի վրայ առաջին հանդիսանալով Լաբժանա – նալով Լորէալի, ինչպէս եւ արծաթեայ պատուանչանի :

Օր. Աստիւհի Թորոսեան, 17 տարեկան, պաքալորէայի առաջին մասը աւարտեց առաջին հանդիսանալով դասարանին մէջ: Իսկ Նուպար Թորոսեան, մեծ որդին , 27 տարեկան, արդէն կը զործէ իբրեւ բժիշկ Լիոնի հիւանդանոցին մէջ: Նոյնպէս Սի – մոն Թորոսեան վկայուեցաւ իբրեւ ճար – տարապետ, այս վերջիններուն յաջողու – թեան արձագանգը տուաւ արդէն «Ցա – ռաջ» իր ժամանակին :

Սահակ Պահամեան , 18 տարեկան, քո – ղէժ Նասիոնալ թէչնիքի կօլիկի գասըն – թացքը աւարտեց յաջողութեամբ, արժա – նանալով ուսուցչական կազմին չնորհա – ւորութեանց :

Ընկեր Ներսէս Քէօսէեանի դուստրը Օր. Աստղ, ստացաւ հաշուապահի վկայական:

Կը յուսանք թէ գալ տարի մեր զաղու – թը նոր յաջողութիւններ պիտի արձանա – գրէ, նկատի ունինք Օր. Ժաղլին Թորոս – եանը, ընկեր Բենիամին Թորոսեանի դուստրը եւ եղ. Մինասեան :

ՂԱԶԱՐ ՊԱՀԱՄԵԱՆ

***

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ ՄԷՋ

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ.— Յուլիս 10ի կիրա – կին զեղեցիկ դաշտահանդէս մը սարքած էր Ազգ. Միութիւնը Թրիփիէի զովասուն անտառին մէջ: Կանուխէն արդէն դաշտը լեցուած էր հայրենակիցներով: Տեղացի – ներու մեծամասնութիւնը ներկայ էր, իսկ մօտակայ քաղաքներէն բազմաթիւ հիւրեր եկած էին, յարգելու համար Ազգ. Միու – թեան այս ազգօգուտ ձեռնարկը : Վա – լանի ժողովուրդին համար իսկական ար – շաւ մըն էր, մասնաւոր օթօքար մը դա – տին վրայ փոխադրեց այնտեղի երդչա – խումբի բոլոր անդամները, որոնք միշտ, թէ' ճամբորդութեան ընթացքին , թէ դաշտին վրայ, հայկական հաճելի մթնո – լորտ մը ստեղծեցին իրենց երգերով եւ պարերով :

Պաշտօնական բացումը կատարեց վար – չութեանատենապետը՝ Պ. Ց.Պիչաքճեան, որ չնորհակալութիւն յայտնելէ ետք , խնդրեց որ միշտ միացած մնանք ,եւ չթե – լանանք մեր ազգային պարտականու – թեանց մէջ :

Գեղարուեստական բաժինը սկսաւ Վա – լանսի Արաքս երգչախումբի «Իմ հեռուր հայրենիքով» , ղեկավարութեամբ Օր. Աւճանեանի: Ցետոյ եղան չատ զեղեցիկ մեներգներ եւ արտասանութիւններ, երգ – չախումբին անդամներու կողմէ, որոնք արժանացան ջերմ ծափերու :

Ցիշենք փոքրիկն Աւճանեան որ զմայլե – լի կերպով երգեց եւ արտասանեց : Այս առթիւ Փոն տը Շէրիւէն Պ. Մելքոն Ահա – րոնեան նուիրեց իրեն հազար Ֆրանք, ա – նուշիկ աղջնակն ալ իր կարգին նուիրեց այ զգումարը Արաքս երգչախումբին :

Լիոնի Ազգ. Միութեան անդամներէն Պ. Գառնիկ Քիլէրճեան իր ոգեւորիչ խօսքե – րով խանդավառեց ներկաները : Իսկ Վա – լանսէն, Պ. Ձէքմէյեան չատ օգտակար թելադրանքներ ըրաւ ազգապահպանման համար: Հայր Լեւոնեանը որ միշտ կ'աչ – խատի օգտակար ըլլալ Փոն Տը Շէրիւի Հայերուն, զուարթ եւ պատչամ խօսքեր ըրաւ բարձրախօսին առջեւ : Վալանսի Ազգ. Միութեան ատենապետ Պ. Ց. Ան – տոնեան գեղեցիկ ճառով մը քաջալերեց տեղւոյն ժողովուրդը եւ կազմակերպիչ – ները եւ խոստացաւ օգնել Ազգ. միութեան թէ նիւթապէս եւ թէ բարոյապէս , մինչեւ որ կառուցուի Փոն տը Շէրիւի ժողովուր – դի փափաքած եկեղեցին :

Տիկին Թոմպայեանը նուիրած էր Ազգ. Միութեան՝ մեծ խնամքով պատրաստուած թերթանոյշ մը որ աճուրդի դրուելով , կնքահայրութեամբ Պ. Բ. Մելքոնեանի, դոյացաւ ինը հազար Ֆր.:

Փոն տը Շէրիւի ժողովուրդը չնորհակա – լութիւն կը յայտնէ Վալանսի «Արաքս » երգչախումբին որ միշտ կուգայ ոգեւորել իր երգերով եւ հայկական պարերով տեղ – ւոյն բոլոր հանդէսները: Շնորհակալու – թիւն նաեւ Տէր եւ Տիկին Անտոնեաննե – րուն որոնք միշտ կ'օգնեն վարչութեան ձեռնարկներուն ինչպէս եւ Ազգ. Միու – թեան բոլոր անդամներուն որոնք չխնայեցին բոլոր ներկաները դոհ ձգելու համար :

ՀԱՅԿ– ՊԼՂՆԱՂ

ՀԱՆԳԻՍՏ
ԶԱՐՄԱՑՐ Ծ. Վ. ԿԷՉԻՒԻՐԵԱՆԻ

Պոլսոյ թերթերէն կ'իմանանք թէ խոր ծերութեան մէջ (90 տարեկան) վախճա – նած է Զարմայր Ծ. Վ. Կէչիւիրեան: Մը – տաւորական դէմք մըն էր, գրող եւ հրա – պարակագիր , հրատարակած է «Տաճար» պարբերաթերթը , եւ եկեղեցական ու դրական յօդուածներ տարածրած թեր – թերու մէջ: Քանի մը ամիս առաջ ինչպէս մանրամասն դրեցինք, տօնուեցաւ իր գը – րական գործունէութեան յոբելեանը :

— Աւելին կայ, սըր էօսթէյս: Հաւա – տալու ամէն պատճառ ունինք որ այս գործերուն բուն դլխավորը Եոհաննես – պուրկ կը դտնուի այս միջոցիս:

Ու այնքան խիստ նայուածք մը նետեց վրան որ վախցայ թէ արդեօք կը կասկա – ծէր որ ես կրնայի ըլլալ այդ մարդը:Այդ մտածումիս համար պզտիկ քրտինք մը զգա – ցի :

— Եոհաննեսպուրկ – Փրիթորիա չոգե – կառքը չի բաներ, սակայն կրնամ կարգա – դրել որպէսզի անհատական կառքով մեկ – նիք :

Զեզի կրնամ հայթայթել նաեւ երկու տարրեր անցագիրներ. մին տրուած Ամե – րիկեան կառավարութեան կողմէ, միւսը՝ հատատելու համար թէ անգլիացի այցե – լու մըն էք եւ որեւէ առնչութիւն չունիք մեր կառավարութեան հետ:

— Մէկը ձեր ժողովուրդին, միւսն ալ գործադրել յատարարողներուն համար, այդպէս չէ՞ :

— Շատ ճիշդ :

Այս ծրագիրը լինի նպատակայարմար չթուեցաւ: Գիտեմ թէ այս տեսակ պարա – գաներու մէջ ինչեր կրնան պատահիլ:

ԱԿԱԹԱ ՔՐԻՄԹԻ

Թարգմ. Ա. Հ.

(Շար.)

ԳՈՐՇ ԶԳԵՍՏՈՎ ՄԱՐԴԸ

*

ԳԼՈՒԽ ԻԸ.

(Սըր Էօսթէյս Փեթլըրի
օրագիրէն քաղուած)

Գրեցի երեն Քէյի Թաուն մնալ եւ պրա – ղիլ տիկին Պլէրի անուշկներով, որոնք հաղուագիւտ եւ արժէքաւոր իրեր կը պա – րունակեն :

Ուրեմն ամէն բան կարգադրուած՝ կը մեկնիմ Օր. Փեթեկրիւին հետ: Եւ եթէ ուշ մէկը տեսած է Օր. Փեթեկրիւն , պիտի ընդունի որ կատարելապէս պար – կեշտ մէկն է ան :

ԳԼՈՒԽ ԻԹ.

Եոհաննեսպուրկ, 6 Մարտ

Կացութիւնը լաւ չէ այստեղ: Սովորա – կան բացատրութեամբ՝ հրաբուխի վրայ կ'ապրինք: Այսպէս կոչուած՝ բանթողնե – րու խումբեր փղոցները չրջելով եղեռ – նալից սպառնական ակնարկներ կ'ուղղեն անցորդներուն: Կ'ենթադրեմ թէ այժմէն իսկ յզփացած հարուստ դրամատէրները կ'ընտրեն՝ պատեհ ժամուն չարդելու հա – մար : Ինքնաշարժ չէք կրնար նռուել , բանթողները ձեզ վար կը նետեն ինքնա – չարժէն : Պանդոկատէրները կատակելով կ'ըսեն, որ ուտելիքը պահելու պարապա – յին անոնք մինչեւ իսկ փոխարէն վրայէն վար կ'առնեն ձեզ :

Երէկ ղիշեր՝ «Քիլմորընի» աչխատա – ւորական բարեկամիդ՝ Րիվզին պատա – հեցայ: Բոլոր այս մարդոց նման ալ եր – կարապատում բոցաչունչ ճառերը կը խօ – սի պարզապէս քաղաքական նպատակնե – րով, վերջն ալ խօսածին կը զղջայ: Րիվզ կը պատրաստուէր Քէյի Թաուն երթալու եւ երեք ժամ տեւողութեամբ հոլանտերէն ճառ մը խօսելու, ինքզինքը արդարացնե – լու համար թէ՝ սխալ մեկնութիւն տըր – ուած է իր ճառին: Ուրախ եմ որ Հարաւ. Ափրիկէի Օրէնսդիր Ժողովին մաս չեմ կազմեր... Երեսփ. ժողովն ալ թէեւ այ – քան լաւ չէ, բայց գոնէ մէկ լեզու ու – նինք, նաեւ կարգ մը սեղմումներ՝ ճառին տեւողութեան չկատմամբ: Այստեղ կը խօսին ժամերով — ճառախօս մը մինչեւ իսկ երեք օր խօսեր է,— եւ տարրեր լե – զուներով: Հարաւ. Ափրիկէի մէջ մարդիկ չատ համբերատար ըլլալու են :

Փեկէթը Քէյի Թաուն պահելու համար չատ մը զործեր ստեղծեցի, բայց ի զուր. վաղը քովս կուգայ: Կը նմանի այն հա – ւատարիմ շանը որ կուգայ մեռնիլ տիրոջը մօտ: «Յուշերս», որոնք այնքան լաւ կընթանայի՞ն: Բանթողներու առաջնորդ – ներուն պատմութիւններէն այնքան երգի – ծական ու սրամիտ պատմուածքներ յօրի – նած էի:

Այս առտու կառավարական պաշտօնեա – յի մը հետ տեսակցութիւն մը ունեցայ: Բարեկիրթ, համոզկեր եւ խորհրդաւոր անձ մը: Նկատելով բարձր ու կարեւոր դիրքս՝ խորհուրդ տուաւ որ անձամբ եւ կամ իր միջոցներով Փրիթորիա երթամ :

— Ուրեմն խռովութիւն մը կ'ակնկալ – ւէք, հարցուցի :

— Խռովութիւն չարուցանողները բան – թողները չեն: Անոնց եռեւը ուրիշ կազ – մակերպութիւն մը կը գտնուի: Զէնք ու ռազմանիւթ կը տեղայ: Մեր ձեռքը հա – ւած կարգ մը վաւերագիրներ որոշ լոյս կը սփռեն այդ ռազմանիւթը ներածելու մասին զործածուած միջոցներու նկատ – մամբ: Կանոնաւոր դաղտնագրութիւն մը գոյութիւն ունի: Օրինակ, գետնախնձոր կը նչանակէ «պայթուցիկ», ծաղկակա – գամբ՝ «զէնք» եւն. :

— Շատ հետաքրքրական է այդ, ըսի :

— Աւելին կայ, սըր էօսթէյս: Հաւա – տալու ամէն պատճառ ունինք որ այս գործերուն բուն զեկավարը Եոհաննես – պուրկ կը գտնուի այս միջոցիս:

Ու այնքան խիստ նայուածք մը նետեց վրաս որ վախցայ թէ արդեօք կը կասկա – ծէր որ ես կրնայի ըլլալ այդ մարդը:Այդ մտածումիս համար պզտիկ քրտինք մը զգա – ցի :

— Եոհաննեսպուրկ – Փրիթորիա չոգե – կառքը չի բաներ, սակայն կրնամ կարգա – դրել որպէսզի անհատական կառքով մեկ – նիք :

Զեզի կրնամ հայթայթել նաեւ երկու տարրեր անցագիրներ. մին տրուած Ամե – րիկեան կառավարութեան կողմէ, միւսը՝ հատատելու համար թէ անգլիացի այցե – լու մըն էք եւ որեւէ առնչութիւն չունիք մեր կառավարութեան հետ:

— Մէկը ձեր ժողովուրդին, միւսն ալ գործադրել յատարարողներուն համար, այդպէս չէ՞ :

— Շատ ճիշդ :

Այս ծրագիրը լինի նպատակայարմար չթուեցաւ: Գիտեմ թէ այս տեսակ պարա – գաներու մէջ ինչեր կրնան պատահիլ:

ԱԿԱԹԱ ՔՐԻՄԹԻ

Թարգմ. Ա. Հ.

(Շար.)

բ) Ժողովուրդներու միջեւ տեղի ունենան ազատ չփումներ, որոնք համապատասխանեն փոխադարձ չահերու :

Այս ուղեցոյց – համաձայնագիրը, եթէ մեծ կարեւորութիւն ունի այն պատճառով որ միակամ հրահանգ մըն է տրուած՝ արտաքին նախարարներուն, սակայն դի – տել կուտան թէ հիմնական տարակար – ծութեան որոշ լուծում մը չի բերեր, հակառակ նրբին դարձուածքներուն : Նախ ապահովութի՞ւն (Ա. Միութիւն) թէ Գերմանիոյ միացում (Արեւմուտք) : կը կարծուի թէ դիւրին դիւրին Մոսկուա պիտի չզիջի այս կէտին վրայ : Մանաւանդ որ մտաբեալ Բուլկանին Ժընեւէն Արեւել· Պերլին հասնելով — ուր Արեւել· Գերմանիոյ միացումը պիտի մնայ մէկ քանի օր — յայտարարած է· «Բնաւ Գերմանիոյ միացումը պիտի չըլլայ – դունինք, առանց ապահովութեան դրու – թեան մը հաստատման » :

ԺՈՂՈՎԻՒՆ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԸ

Ժընեւի վերջին հանդիպումը, չաբաթ օր, արձանագրեց անձկալից ժամեր : Արտաքին նախարարները միշտ չէին կրցած համաձայնիլ : : Պէտք եղաւ միջամտու – թիւնը վարչապետներուն, որոնք դումա – րեցին երեք նիստեր, ամէնը մօտ հինդ ժամ : Պահ մը յուսահատական կը կար – ծուէը կացութիւնը, սակայն երկրորդ նիստին, Ֆրանսայի արտաքին նախարա – րին մէկ առաջարկին վրայ միջին ճամբայ մը գտնուեցաւ, համաձայնութիւն գոյա – ցնելով վերջնական զեկոյցին չուրջ : Իսկ երրորդ նիստը, երեկոյեան, նուիրուեցաւ ատոմազրման արարողութեանց : Կը նա – խագահէր վարչապետ էմ· Ֆոռ, որ հար – ցուց ժողովականներուն.—«Բովանդակու – թեան մասին նկատողութիւններ ու – նի՞ք»··· «Նիէ՛թ» պոչեց Բուլկանին բարձրաձայն· իրեն հետեւեցաւ Այզըն – հաուըր, ևս, նոյնքան գոռ ձայնով լինչ որ տեղի տուաւ ներկաներու խնդուքին :

Փակման ճառերուն՝ չորս վարչապետնե – րը յայտնեցին լաւատես միտքեր, յոյս յայտնելով թէ չնորհիւ թափուելիք ապա – գայ ջանքերուն, մարդկութիւնը պիտի ունենայ այն լինչ որ Ժընեւէն կը սպասէր՝ հաստատուն խաղաղութիւն մը :

Զորս Մեծերը մեկնեցան ժողովասրա – հէն, ջերմ ողջոյններ ուղղելով ժողովուր – դին : Կէս ժամ եւոք օդանաւ կը նստէր նախագահ Այզընհաուըր, որուն խանդա – վառ ընդունելութիւն մը կը սպասէր Ուա – շինկթընի մէջ : Միւսներն ալ չուտով հե – տեւեցան Այզընհաուըրի օրինակին եւ կի – րակի օր Ժընեւ սաացած էր արդէն իր սովորական դիմագիծը : Ամէնէն վերջ ճամբայ ելաւ Ֆրանսայի վարչապետը, որ հասաւ Փարիզ կիրակի երեկոյ :

× Յատկանշական կը նկատուի «Փրաւ – տա»յի կիրակի օրուան յօդուածը, որուն խորագիրն էր հակայական «Լա՛ւ է» մը : Յօդուածին «Փրաւտա» պաշտօնական անձ – նաւորութեանց յայտարարութիւնները ջրած է ներքին պատճառներով : Առաջին անգամն է որ ոչ մէկ յարձակում կայ « կապիտալիստներու» դէմ, նոյնիսկ ֊ կը դովչ ամերիկեան կենցաղը : Իրագեկներն ալ «լաւ է» կը պատասխանեն, որովհե – տեւ «Փրաւտա» կը դրէ այն՝ զոր պէտք է մտածէ խորհրդային ժողովուրդը :

× Նորէն զրոյցներ կը շրջին թէ Մոլո – թով պիտի հրաժարի արտաքին նախարա – րութենէն : Իր չոր ընթացքը Ժընեւի մէջ, ինչպէս նաեւ չուքի մէջ ձգուիլը նչան մրկը նկատուին այս ուղղութեամբ : Կարծողներ կան թէ իր վերջին «նիէթ»ն է ըսած ար – դէն, եւ թէ հոկտեմբերին իր տեղը պիտի դրաւէ ուրիշ մը :

ԵԳԻՊՏՈՍ ցնծութեանց մէջ կը ծանէ վարչաձեւի փոփոխութեան եր – րորդ տարեվիցը : Այս առթիւ հրաւիր – ուած են օտար պետութեանց ներկայա – ցուցիչները : Խորհրդային պատուիրակու – թեան վարիչը, որ ղեկադոյն խորհուրդի արտաքին գործոց յանձնաժողովին նա – խագահն է, վինուրական տողանցքէն ետք յայտարարեց.— «Մորապէս ապա – ւրուեցայ եգիպտական ուժէն : Այդպիսի բանակ մը երբ կայ, Սուէզի ջրանցքը պէտք չունի անգլիական ուժերու պաշտ – պանութեան .» :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ

Մէկ օր հանդիսակ վերջ մնացած 73 մր – ցորդները կիրակի իրիկուն հասան Թու – լուզ : Առաջինն էր Պելժ Վան Սթանպեռ – կէն : Երկուշաբթի դէպի Սէն – կոտան ուր որոշ փոփոխութիւններու կը սպասուի ընդհանուր դասաւորման մէջ :

ՀԱՅԿ· ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ
ԹԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՓԻ

58րդ տարեդարձին առթիւ

ՄԱՐՍԷՅԼ

Կը տօնուի մեծ պատրաստութեամբ : Կիրակի Յուլիս 31ին, ամբողջ օրը, Սէվթէմ լէ Վալօնի անտառին մէջ, (անցեալ տարուան տեղը) :

Պատասխանատուութեամբ Սեփ – թեմի քաղաքապետ՝

RAPHAEL BAPTISTIN

Կը նախագահէ ընկ· Յ· ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Կը խօսի Պ· Կ· ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Հայ – կական եւ եւրոպական պարեր : Ճոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ : Տեղի կ'ունենայ պուլի եւ այլ խաղերու մրցումներ :

Թիւրիմացութեան տեղի չտալու հա – մար այժմէն կը յայտարարենք որ դուր – սէն բան ծախելը բացարձակապէս արգիլ – ուած է :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են :

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղե – կանալու համար, հինգշաբթի եւ չաբաթ կէսօրներէն առաջ, մանաւանդ պաշտօն – եայ մը պիտի ղբաղի ծնողներուն դիմում – ներով :

Երթեւեկի համար Փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Րէնոի Փավիյեօն :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՑԹ

Լա Թուիպիւն տէ Ֆամ, հիմնուած կոմ – սուհի տը Պոնէյի եւ իր զրպիտուհի ըն – կերուհիներու կողմէ, Միջազգային բա – նաստեղծութեան վերելքի միութեան հետ կը կազմակերպէ իր ամսական գեղար – ուեստական հաւաքոյթը, այս ուրբաթ, ժամը 18–20, Փէռնոյի հաստատութեան մէջ, 31 ռիւ Պասանօ, Մէթրօ Փոռժ 5, Այս հաւաքոյթները որքան որ fօfքէյլի ձեւին տակ տեղի կ'ունենան, ունին զուտ գրական, գեղարուեստական արժէք եւ քնոյթ :

Ունկնդրութիւնը եւ պատուասիրութի՛ւն ձրի են :

Կոմսուհի տը Պոնէ որ ունեցած է նը – մանապէս fօնսէրվաթուառ տ'Ան անուն դասախարակչական հիմնարկութիւն մը, մօտ երեք հարիւր աշակերտով : Սեպտ·էն սկսելով կը վերաբանայ իր այդ հիմնար – կութիւնը ուր պիտի տրուին դասեր՝ նիւթ ունենալով չարժանկար, քաղաքագիտական բարեկրթութիւն, ընդհ· գրականութիւն, դասական եւ ազգային պարեր, երգ եւ երաժշտութիւն, Ֆրանսերէնն եւ օտար լե – զուներ, առողանութիւն, արտասանու – թիւն եւն· եւ հայերէնի լայն ուսուցում նոյնիսկ օտարներու (լեզու, պատմու – թիւն, գրականութիւն) :

Մանրամասնութիւններ կը հաղորդուին Թ· Գառնիկի կողմէ Ազգային Տան մէջ, ամէն երեքշաբթի ժամը 16–18, կամ ա – ռանձին ժամադրութեամբ :

Հեռախօս՝ Թիւ· 22·50 կամ Թէթպու 48·11 :

ՅՈԿՈԲ ՄԱԼԱՔԵԱՆԻ
ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Տէր եւ Տիկին Շաւարշ Մխաքեան Յա – կոբ Մալաքեանի կսկծալի մահուան առ – թիւ փոխան ծաղկեպսակի 3000 Ֆր· կը նուիրեն Մշակոյթի Տան Փոնտին : Սոա – նալ «Յառաջ»էն :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Գնդ· Տ· Բաղտասարեանի կսկծալի մահուան առթիւ Ղազար Ներկարարեան եւ ընտանիքը իրենց խորին ցաւակցութիւն – ները կը յայտնեն Տիկին Բաղտասարեա – նին, զաւկին եւ բոլոր պարագաներուն եւ փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն Ահա – րոնեանի դամբարանին հազար Ֆր·, եւ «Յառաջ »ի բարգաւաճման 1000 Ֆրանք :

ՅԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ֆ· Կ·Պաչի Կրընոպլի մանանճիւղին վար – չութիւնս իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Օր· Հերմինէ Մխաքճեանի (Նիս) եւ իր ընտանեկան բոլոր պարա – գաներուն, Այրի Տիկին Մաթիլտ Մխաք – ճեանի կսկծալի մահուան առթիւ :

Այս առթիւ չնորհակալութեամբ ստա – ցած է Օր· Հերմինէ Մխաքճեանէն երկու հազար Ֆր· ի նպաստ իր զպրոցին :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Կաթ· Պաչի վարչութի – նըս հրապարակաւ իր խորին չնորհակա – լութիւնները կը յայտնէ տեղւոյս Ազգ· Միութեան որուն վարչութեան անդամնե – րը ներկայ եղան իր զպրոցի աշակերտնե – րու տարեվերջի քննութեան, ու ջերմա – պէս գնահատեցին մանանճիւղիս եւ ու – սուցչին կատարած աշխատանքները եւ 7000 ֆրանք նուիրեցին զպրոցին :

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ԼՈՒՐՏ

Նախագահութեամբ Գերպ· Հայր Կա – րապետ Ծ· Վ· ԱՄԱՏՈՒՆԻԻ : (Առաջ· Ֆրանսահայ Կաթողիկէներուն) :

Տեղի կ'ունենայ Օգոստոս 16–23 :

Արձանագրուելու համար դիմել տեղ – ւոյն Հայ Կաթող· Ժողովրդապետ Վար – դապետներուն ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒԼԻՍ 30 :

Ս. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Քանի մը տեղեր միայն ազատ մնացած ըլլալով, այսուհետեւ արձանագրութիւն – ները կ'ընդունուին միայն մրցումով (ֆօն – fուր) : Ուստի փութացէք առաջնորդել ձեր զաւակները վերջնական փակումէն առաջ :

26, Rue Troyon - Sèvres (S. O.)
Tél. : OBS. 18-28.

Արձանագրութեան օրերն են՝ Շաբաթ եւ երկուշաբթի կամ ժամադրութեամբ :

ԳՐԱՏՈՒԻՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

46, Rue Richer, Paris (9).
C. C. P. Paris 3630-66
Tél.: PROvence 64-90

Նոր հրատարակութիւններ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Հրանդ Փասթրմաճեանի, Ֆրնս·է Թարգմ· Մ· Իշխան, Ա· Հատոր, (սկիզբէն մինչեւ Կիլիկիոյ Թագաւորութեան անկումը), մեծադիր 325 էջ, Հրատ· « Համազգային »ի Պէյրութ 1954 700

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ, Դերենիկ Ճիւմճեանի (Դպրոցական կեանք – ը, Անտիպ նամակներ, Գրակա – նութիւնը) , Մատենաշար «Ճու – սաբեր, 1955, կազմուած 700

ՍԻԱՄԱՆԹՕ (Հոգեւարքի եւ յոյսի Ջահեր, կարմիր լուրեր բարեկա – մէս, Հայրենի հրաւէր, Սուրբ Մեսրոպ) Խաչան Հրատ· Պէյրութ, 1955 500

ՀՈՄԵՐՈՍԻ ՈԴԻՍԱԿԱՆԸ «Համազ – գային»ի մանկապատանեկան մա – տենաշար (4 գրքոյկ) 400

ՀՈՄԵՐՈՍԻ ԻԼԻԱԿԱՆԸ (3 գրք – քոյկ) 300

Հերակլէսի ֆաջագործութիւն – ները 100

Կուլիվէրի ճամբորդութիւնը (2 գրքոյկ) 200

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՏՈՀՄԻԿ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ
Մեծագոյն սկաւառակը

33⅓ MICROSILLON CONTREPOINT

CHANTS ET DANSES FOLKLORIQUES D'ARMENIE ET DU CAUCASE

Disque Contrepoint-Vogue No 20.103
Առաջին անգամ ըլլալով
16 կտոր մէկ սկաւառակի վրայ, 45 վայրկեանի տեւողութեամբ
(Երեւան, Եայլի, Թաթարական պար, Ալագեազ, Ազրպէյճան, Նաղպար, Պի – լիբի, Գերիներու երգ, Կաքաւիկ, Եարօ Ջան, Քանաղեռ, Արեւելեան պար, Ղայթարմա, Քիզ նման, Լէզգինքա) :
Նուագախումբ եւ խմբերգ
Ղեկավարութեամբ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ (Գին 2600 Ֆրանք)

ԴԻՄԵԼ **RECORD SHOP**

36, Rue de Moscou Paris 8 ème
La Boîte aux Disques, 4, Rue du Dragon
Բոլոր երաժշտական տուներու մօտ ինչպէս նաեւ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ
14, Rue Petit, Tél. BOT. 99-22

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐՔ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ ԱՒԵԼԻ ՓԱՅԼ ՏԱԼՈՒ ՀԱ ՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ...

ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱԼ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՁԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՆՑ ԳՈՅՆԵՐՆ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԴԻՄԵՑԷՔ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ
THOMLAC
16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie
ԵՒ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐԸ
52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
166, Av. Aristide Briand PAVILLON -SOUS-BOIS
ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

Մասնաւորապէս ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹ Ի՛Ն ԸՆՏԻՐ ԻԽՂԱՆԵՐԿՆԵՐ որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարդարեն, իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն բնութեան սպառնալիքներուն դէմ
ՆԱԵԻ ՆՈՐԱՁԱՇԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM
ԱՑՍ ԱՄԷՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ ԵՒ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 ՅՈՒԼԻՍ • MERCREDI 27 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7734 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3145

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿՏԱԿՆ ԱԼ ՓԱՐԻԻՂ

Եղաւ ինչ որ կը նախատեսէինք :

« Բարի Գալուստը », ինչպէս կը կոչէր պրակէտ Օննիկ Զիֆթէչ Սարաֆ, 20–25 տարի առաջ, անգամ մը եւս աննշան համբանքի մը տեղ դրած է հայ ժողո – վուրդը, միջազգային սեփականութիւն ղարձնելով իր անհաշուելի հարստու – թիւնը :

Կարդացիք իր կտակը, որ քարիւղ կը Տոմի : Ուրիշ խօսքով, լցրծուն է եւ թթու :

Ուրեմն, իր հարստութեան մեծագոյն մասը պիտի վերածուի Փորթուկալեան Հիմնարկութեան մը, եւ պիտի յատկաց – ուի «մարզասիրական, գեղարուեստա – կան, կրթական, դիտ. նպատակներու, բոլոր քաղաքակիրթ երկիրներուն մէջ » :

Հայոց ազգին անունը չկայ : Բայց հար – կաւ իր բաժինը պիտի ստանայ, իբրեւ « քաղաքակիրթ » մասնիկ մը :

Ազգային կեանքի մէջ արդէն մասերու բաժնուած, միջազգային անդաստանին մէջ ալ հայ ժողովուրդը կը զառնայ կո – տորակ մը, Կիւլպէնկեան կտակով :

Ներողութի՛ւն : Թանկագին բաժին մը արամադրուած է երկու հայկական հաս – տատութեանց, Պոլսոյ Ազգ. Հիւանդանո – ցին եւ Երուսաղէմի Կիւլպէնկեան Մատե – նադարանին :

Ինչպէս կ'երեւայ, հայ միլիառատէրը ուզած է հետեւիլ Նոպէլի օրինակին, որ իր հսկայական հարստութիւնը տրամա – դրած է միջազգային դրականութեան, արուեստի եւ գիտութեան զարգացման, տարեկան մրցանակներով :

Դժբախտաբար Գալուստ Կիւլպէնկեան մոռցեր է — կամ իր խորհրդականները մոռցուցեր են — որ Նորվեկիայի միլիո – նատէրը երկիր ունէր ապատ եւ բարգա – ւած ժողովուրդով :

Ի՞նչ բաժին կրնան յատկել հայրենիքը եւ տարագիր բազմութիւնները Կիւլպէնկ – եան Հաստատութենէն, երբ գիտենք որ կտակատարներէն երկուքը օտարականներ են, մէկը՝ փորթուկալցի փաստաբանը, միւսը անգլիացի լորտ մը : Երրորդ ան – դամը, Կիւլպէնկեանի փեսան, ո՞րքան ձեռնհասութիւն եւ ճարտարութիւն կրնայ ունենալ, կարելի եղածին չափ ճոխացնելու հա – մար հայկական բաժինը :

Մանաւանդ որ, հանդուցեալը ուրիշ օ – տարականներ ալ կ'առաջարկէ իբրեւ գոր – ծակից, երկու Հայերու հետ (մէկը՝ ան – կար ծերունի մը, միւսը՝ անձամբ հայ – կական կեանքին) :

Բարեմիտներ պիտի կարծեն թէ Հայոց ազգին անունը պիտի փառաւորուի այս կտակով :

Պակաս ըլլա՞յ այդ փառքը :

Ո՞ր միջազգային թանգարանին եւ Մա – տենադարանին մէջ արձանագրութիւն չկայ Հայոց ազգի մասին :

Մինչդեռ, ամբողջ ժողովուրդ մը — կենդանի ուժ — անկարելին կը փորձէ, վառ պահելու համար իր արեւը ի սիփուռս աշխարհի ...

Փառքի ո՞ր տեսակը անմոռանալի չի – չտակ մը պիտի չձգէր պատմութեան մէջ, —

Հայկական համալսարան մը՝ օտար ա – փերու վրայ :

Հայկաւանի մը վերածել եղբայրական Լիբանանի այն զարչահոտ խրճիթները ուր ամբողջ սերունդներ կը ծիւրին աւելի քան երեսուն տարիէ ի վեր :

Հարիւրաւոր զարգացական չէնքեր Միջին Արեւելքի մէջ եւ այլուր, ներկայ ախոռ – ներուն տեղ :

Հաստատուն Հիմնադրամ մը՝ Հայկա – կան Մշակոյթի զարգացման համար :

Արդիական աւան մը՝ հայրենիքին մէջ :

Կրնաք ճոխացնել չարքը, նկատի առնե – լով ժառանգութեան գումարը :

Դեռ պիտի խօսինք, հաստատելու հա – մար թէ մեզի համար անակնկալ մը չէր հայ Կրեսոսին փորթուկալեան փչրանքը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՈՒ ՇՐՋԱՆԸ ԿԸ ՍԿՍԻ

*

ԱՑՋԸՆՀԱՒՈՒԸՐ ԽՕՍԵՑԱՒ

ԱՆԹԵԼ – ՀԵՌԱՊԱՏԿԵՐԻՆ

Ժընեւի ժողովէն առաք, որուն արդիւնք – ները զոհունակութեամբ ողջունուեցան ամբողջ աշխարհի կողմէ, նախապատ – րաստական դժուարին աշխատանքներու շրջան մը կը սկսի, չորս մեծերուն հա – մար : Քանի մը ամիսէն, հոկտեմբերին, արտաքին չորս նախարարները պէտք է դործադրեն « անչօշափելի արդիւնքը » որ էական իրականութիւնն եղաւ Ժընեւի, իսկ նախապէս՝ պէտք է հարթեն չարք մը դժուարութիւններ որպէսզի վերատես – ծուի Ժընեւի մթնոլորտը : Փորձագէտնե – րը արդէն տեղեակ դործունէութիւն մը ցոյց կուտան : Վարիչները կը զեկուցա – նեն եւ կը մեկնաբանեն Ժընեւի ուղեցոյ – համաձայնութիւնը իրենց երկրին դեր – գոյն մարմիններուն :

Ֆրանսայի վարչապետը տեսակցու – թիւն մը ունեցաւ առջի օր նախագահ Ռ. Քոթիի հետ, որուն ընթացքին պարզեց իր համոզումները վարչապետներու հան – դիպումին մասին : Շուտով յայտարարու – թիւն մըն ալ պիտի ընէ երեսփոխանական ժողովին առջեւ, եւ զեկուցանէ արտաքին գործոց յանձնաժողովին : Իսկ արտաքին նախարար Փինէ մեկնաբանելով առջի օր Ժընեւի արդիւնքները յայտարարեց . — « Անչուշտ ոչ մէկ խնդիր լուծում մը ստա – ւաւ : Սակայն Չորս Մեծերը համաձայ – նեցան քննութեան խնդիրներուն մասին, եւ համաձայնութեան այս ոգին նպաս – տաւոր մթնոլորտ մը պիտի ստեղծէ ար – տաքին նախարարներու հոկտեմբերի ժո – ղովին համար, ուր պիտի ծագին խոպ – կան դժուարութիւնները : Եւ խնդիրներու բարդութիւնը ակներեւ կը դարձնէ որ դիւրին պիտի չըլլայ մեր գործը » :

Անգլոյ վարչապետը իր կարգին, ըն – դունելով թագուհիին կոչմէ, պարզեց միջազգային նոր կացութիւնը : Իսկ ե – րէկ, Ժընեւի ժողովը նախարարաց խոր – հուրդի նիստին նիւթ պիտի դառնար :

Գալով խորհրդային վարիչներուն, տա – կաւին Արեւել. Պերլին կը գտնուին : Հա – մայնավար կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղարը Խռուչչեւ ճառի մը մէջ յայտնեց թէ դերմանական խնդիրը պէտք է իր լուծումը գտնէ, երկու Գերմանիա – ներու մասնակցութեամբ : Իսկ « Փրաւ – տա »ի նոր յօդուածը, ուր կ'առաջարկուի համաեւրոպական ապահովութեան հա – մար գաշինքի մը կնքումը, լրագրկիներու կողմէ պաշտօնական յայտարարութեան մը տեղ կ'առնուի, կատարուած՝ Ժընեւէն անմիջապէս եառ :

Նմանօրինակ զործունէութիւն՝ Ուա – շինկթընի մէջ : Երկուշաբթի օր նախա – գահ Այզընհաուըր եւ արտաքին նախա – րար Ֆ. Տըլլըս դեկուցում մը տուին ամե – րիկեան խորհրդարանի վարիչներուն : Նախագահ Այզընհաուըր յայտնեց թէ հա – կառակ տիրող յոյսերուն եւ նպաստաւոր մթնոլորտին, պէտք է աչալուրջ ըլլալ եւ Արեւմուտքի ապահովութեան դրու – թիւնը չկարացնել : Սակայն ընդհանուր առմամբ լաւատես էր նախագահը.— հա – մոզում յայտնեց թէ ապագայ բանակցու – թիւնները պիտի կատարուին « տարբեր մթնոլորտի» մը մէջ : Միւս կողմէ չատ յոյս չունի որ Մ. Միութիւնը ընդունի պինուորական դաշնիքները փոխանակե – լու իր առաջարկը : Խորհրդարանի վարիչ – ներէն մին, իր պաշտօնակիցներուն կողմէ յայտնեց նախագահին թէ դոհ են Ժընեւի ժողովէն, եւ թէ Մ. Նահանդները « չեն կորնցուցած այնտեղ, ընդհակառակն՝ չահած են» :Այսխորհրդակցութենէն ետք, Էյզենհաուըր ճառ մը խօսե – ցաւ Ուաշինկթընի անթել – հեռատեսակե – ըէն, ամերիկացի ժողովուրդին պարզելու համար Ժընեւի համաձայնութեան բուն իմաստը : Մ՛չա լաւատես, դոհունակու – թիւն յայտնեց վերջին անցուդարձերուն մասին, զգուշացնելով սակայն կանխա – հաս խանդավառութիւններէ եւ չափա – զանցած յոյսերէ, որովհետեւ « եթէ մեծ յառաջդիմութիւններ արձանագրուեցան խաղաղութեան ճամբուն վրայ, եթէ ըս – տեղծուեցաւ իրարհասկացողութեան նոր ոգի մը, դժուարին է խաղաղութեան ճամբան եւ պէտք է ըլլալ չրջահայեաց» : Մ. Միութեան զեկավարները, հակառակ տարակարծութեանց, անկեղծ ըլլալ կը թուին, հրապարակելով նոր մտայնու – թիւն մը . «եթէ ճիշդ է որ ստեղծուած են նոր հնարաւորութիւններ, արտաքին նա – խարարներու ժողովը, հոկտեմբերին, պէտք է զրական ապացոյցները տայ ա – տոր, իրրեւ փորձաքարը մեր յոյսե – րուն» : Ամէն պարագայի մէջ, ուղեցոյց համաձայնութեան բոլոր կէտերը պէտք է նախապէս ուշի ուշով քննել, ամէն անա – կընկալի առաջքն առնելու համար : Իսկ իր առաջարկը, պինուորական դաշնիքները փոխանակելու մասին, զրական կարեւոր նախաքայլ մըն է դէպի դինաթափութիւն, կրնայ հաստատել իրարու հանդէպ վըս – տահութիւն, եւ բարեոգել միջազգային կացութիւնը : Այզընհաուըր յայտնեց նա – եւ թէ ոչ մէկ դաշնի համաձայնութիւն կնքուած է Ժընեւի մէջ, եւ թէ ինչ որ – դիւնք որ ձեռք ձգուած է, արդէն հան – րութեան սեփականութիւնն է : Ճառը վերջացուց նորէն չեշտելով բանակցու – թեանց համաչխարհային կարեւորութիւ – նը եւ յուսալից չունչով մը՝ « Մ. Նա – հանդները ամէն ճիգ պիտի թափեն հաս – տատելու համար խաղաղութիւնը : Այս նպատակով պիտի աշխատինք Մ. Միու – թեան, ինչպէս նաեւ ուրիշներու հետ, այնքան ատեն որքան դոյութիւն ունենայ համաձայնելու անկեղծ փափաք մը » :

* * *

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ՄԱԿի պիտի յղէ Կիպրոսի խնդիրը, որովհետեւ Լոնտոնի ժողովին թուականը (Օգոստոսի վերջ) անընդունե – լի կը դտնէ : Ինչպէս դիտէք Անգլիա, Յունաստան եւ Թուրքիա ժողով մը պիտի դումարէին Կիպրոսի մասին Լոնտոնի մէջ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ԻՆՉԵ՞Ր ԱԼ ԿԸ ՀՆԱՐԵՆ ...

Հազիւ ֆանի մը թերք կրցայ դղթա – տել, Գ. Կիւլպէնկեանի մահուան առթիւ : Գիտեմ որ բազմաթիւ թերքեր մրցումի ելած են, առասպելական բաներ պատմե – լու համար Քարիւղի թագաւորին վրայ :

Տակաւին չմեռած, ինչե՞ր կը թխէին, աշխարհի բոլոր լեզուներով :

Եւ մեր թերթերն ալ ճոյնութեամբ կը թարգմանէին, առանց զտելու սուտն ու իրաւը :

Մահուան առթիւ տեսած թերթերուս մէջ ալ հանդիպեցայ հրաշապատում հէք – եաթներու :

Թաւառական թերք մը, « Լա Մոնթաճ – յը », կը գրէ թէ Գ. Կիւլպէնկեան սերած էր հայ ուսեւոր ընտանիքէ մը «որուն հա – մար կ'ըսէին թէ շառաւիղն է հայ թագա – ւորներու » :

Ասդին, ծաղրաբարոյ « Լը Մոնտ »ը, կը պատմէ (21 Յուլիս) .

— « *Այս մարդը, զոր նկատի առնել ստիպուած էին Մօտաւոր Արեւելքի քա – րիւղի մեծ ընկերութիւնները, ծնած էր 86 տարի առաջ, աղքատ ու թերեւս թշե – ուառ, Հայաստանի խորերը : Կ'ըսեն թէ երիտասարդութիւնը անցուցած է կօշիկ ներկելով Պոլսոյ մէջ* » :

Ուրեմն, մէկուն պատմութեան — կամ լսածին — համաձայն, Գ. Կիւլպէնկեան արբայական ծագում ունի : Ամէն պարա – գայի մէջ, ունեւոր ընտանիքի մը զաւակն էր : Իսկ միւսին պատմութեամբ, այնքան ադքատ էր որ, ստիպուած էր կօշիկ ներ – կել Պոլսոյ փողոցներուն մէջ :

Ես աւելի վաւերական պատմութիւններ գիտեմ :

Ահաւասիկ մէկը .—

Գալուստ Կիւլպէնկեան *Յառաջի* բաժա – նորդ էր Բ. աշխարհամարտէն առաջ : Ճիշդ ու ճիշդ վճարելով տարեկան բաժ – նեգինը, որ 150 ֆրանք էր այն ատեն, ընկալագիր կը պահանջէր, ֆրանսերէն նամակով մը :

Ու կը կարդար կանոնաւորապէս, առ – տուն կանուխ :

Եթէ իրեն վերաբերեալ տեղեկութիւն մը երեւար նոյն օրը, հեռաձայնը բանա – լով կը հարցնէր Ա. Խատիսեանի .

— *Յառաջը* ո՞ր աղբիւրէն իմացած է այս լուրը :

Մեր ողբացեալ ընկերն ալ կը հարցնէր խմբագրին, որ կը հաղորդէր մանրամաս – նութիւնները :

Անգամ մը գրուած էր թէ Պ. Կիւլպէնկ – եան հինգ միլիոն սթերլինի վարկ մը պի – տի տրամադրէ Թուրքիոյ :

Հեռաձայն,— Ո՞րկէ առած են այս լուրը :

— Թուրքերէն « Իքթիհատ կազէթա – սի»էն : Սխա՞լ է :

— Ես այդքան մանր գործերով չեմ զբաղիր : Լեհական կառավարութիւնը քը – սան միլիոնի փոխառութիւն մը խնդրած է :

— Եթէ միւս լուրը սխալ է, կրնաք հեր – քել :

— Թող այդպէս մնայ : Թերեւս օգտա – կար կ'ըլլայ :

Դեռ ինչե՞ր...

ՎԱՀԷ

ԴԱՒԱՒՍ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆի մարմինը Լիզպոնայէն օդանաւով փոխադրուեցաւ Ցիւրիխ, այրուելու համար : Աճիւնները պիտի տարուին Նիս, եւ պիտի տեղաւոր – ուին կնոջ՝ Նուարդի դամբարանին մէջ :

ՋԻՆԵԻԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կարծէք « Ժընեւի ոգին » իր անդրա – դարձումները կ'ունենայ նաեւ չինեւամե – րիկեան յարաբերութեանց վրայ : Երկար ժամանակէ ի վեր Փեքինի եւ Ուաշինկ – թընի մէջ աշխատանքներ կը տարուէին, որպէսզի չարք մը խնդիրներու լուծման համար ուղղակի բանակցութիւններ կա – տարուին երկու երկիրներուն միջեւ : Մե – ծագոյն օգտակար եղան այս ուղղու – թեամբ Հնդկաստանի Մ.Ա.Կի ներկայացու – ցիչը Ք. Մէհոն, եւ Փեքինի անգլիական դործակատարը : Այնպէս որ, նախապատ – րաստական խօսակցութիւնները տուած ըլլալով դրական արդիւնք մը, Մ. Նա – հանդներու արտաքին նախարարութիւնը դեկոյցով մը կը յայտէ թէ երկուշաբթի, 1 Օգոստոսին, չինեւամերիկեան բանակ – ցութիւններ տեղի պիտի ունենան Ժընեւի մէջ, մասնակցութեամբ երկու երկիրնե – րու կողմէ դրկուած ներկայացուցիչնե – րու : Մ. Նահանդներու ներկայացուցիչն է Փրակտի ամերիկեան դեսպանը : Պիտի քննուին.— Ամերիկացի դերի օդանա – ւորդներու, Մ. Նահանդներ դտնուած չի – նացի ուսանողներու, երկու երկիրներու քաղաքացիներուն հայրենիք վերադարձի խնդիրները : Նաեւ՝ « ուրիշ տակաւ խն – դիրներ», որոնք չվերաբերին ուրիշ եր – կիրներու չահերուն : Այսպէս, խնդրոյ ա – ռարկայ չի կրնար դառնալ Ֆորմոզան, որ Ազգ. Չինաստանի վերաբերեալ հարց է : Միւս կողմէ այս բանակցութիւնները չեն նշանակեր թէ Մ. Նահանդները կը ճանչնան Փեքինի կառավարութեան իրա – ւական դոյութիւնը :

× Ծերակուտական ճորճ, առջի օր խօ – սելով անթելչէն, նպաստաւոր գտած էր որ բանակցութիւններ կատարուին Չինաս – տանի հետ, « նախքան երկու Չինաստան – ներու միջեւ դինեալ բախում մը » :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՎԵՊ ԴԱՊՈՒՀՈՒ ՄՋՈՒԱԳՏՈՒ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՎԻ ՎԱՀԱՆԻՆ ՏՈՒՆԸՆԴՀԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԻՊԱՊՈՒՄ ՄԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ ՎԱՀԱՆ ՏՈՒՆԸՆԴՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ՄԸ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ԳՈՒՐԳԵՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԻՊԱՊՈՒՄ ՄԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ ՎԱՀԱՆ ՏՈՒՆԸՆԴՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ՄԸ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

*

Ֆրիտիւֆ Ներուսեն Նանսէնը մէ ոչ միայն հռչակաւոր գիտնական մըն է, այլեւ՝ ազգային մեծ գործիչ մը, որ իր ամբողջ կեանքին ընթացքին ցոյց տուած է ազգասիրական ոգի մը, որ ամէն առիթ ի նպաստ Հայաստանի օգտագործած է, որ ամէն ջանք թափած է Հայաստանի ազատագրութեան համար։

Ֆրիտիւֆ Նանսէնի անունը ծանօթ է ամբողջ աշխարհին։ Ան ոչ միայն մեծ գիտնական մըն է, այլեւ՝ մեծ հումանիստ մը, որ իր ամբողջ կեանքին ընթացքին ցոյց տուած է, որ ամէն ինչ կրցած է ընել մարդկութեան համար։

Ան ծնած է 1861 թուականին Նորվեգիոյ Քրիսթիանիա քաղաքին մօտ գտնուող Ֆրոգներ կալուածին մէջ։ Ան ուսանած է Քրիսթիանիայի համալսարանին մէջ, ուր ստացած է բնագիտական գիտութիւններու դոկտորի աստիճան։ Ան ուսանած է նաեւ Փարիզի, Լայփցիկի եւ Պերլինի համալսարաններուն մէջ։

Նանսէն ճանչցուած է իբրեւ ծովագնաց, ծովագէտ, ծովային հետազօտող, ինչպէս նաեւ՝ իբրեւ բնագէտ, ֆիզիոլոգ, հիւսիսային շրջանի հետազօտող, ճանապարհորդ, ազգագրագէտ, քաղաքագէտ, հասարակական գործիչ, դիւանագէտ եւ հումանիստ։

Նանսէն ունեցած է ամենաբազմազան գործունէութիւն մը։ Ան ամենէն առաջ ծովագնաց մըն է։ Ան ծովագնացութեան մասին գրած է հետաքրքրական գիրքեր։ Ան ծովագնացութեան մասին գրած է հետաքրքրական գիրքեր։ Ան ծովագնացութեան մասին գրած է հետաքրքրական գիրքեր

ՆԱՀԱՆՋ ԶԱՅՑ

ՎԱԼԵՐԻ ԽՈՍՏՈՎԻ

*

Երեսունհինգ տարի առաջ Մուշեղ Տաճատի Մելիքյանը եւ Եղբայր Եղիա Ամենայնի Ներսիսյանը հանդիպեցան Վանի Ս. Կարապետ վանքի մոտ։ Մուշեղը Եղբայրին ուղարկած էր Վասպուրական՝ Ամենայնի Աթոռին մոտ, որպեսզի Եղբայրը Վանի Ս. Կարապետ վանքի վանահայրի պաշտոնը ստանձնի։ Մուշեղը Եղբայրին հանդիպեցավ Վանի Ս. Կարապետ վանքի դռան մոտ։ Եղբայրը ձիու վրայ էր, Մուշեղը՝ ոտքով։ Մուշեղը ձիուն բռնեց եւ ասաց.

— Ողջո՛ւյն, Եղբայր։ Ես Մուշեղն եմ, Տաճատի որդին։ Ամենայնի Աթոռից եկած եմ։ Ամենայնին ուղարկած է ինձ, որ ձեզ ուղեկցեմ Աթոռ։

Եղբայրը ձիուն կանգնեցուց, ներքեւ իջավ, ձեռքը մեկնեց Մուշեղին եւ ասաց.

— Ողջո՛ւյն, Մուշեղ։ Ես Եղբայրն եմ։ Ինչո՞ւ ես եկել։

— Ես եկել եմ, որ ձեզ ուղեկցեմ Աթոռ։

— Ինչո՞ւ ոտքով ես եկել։

— Ձի չունեմ։

— Ես ձիուս վրայ կը նստիմ, դու ոտքով կը գաս։

— Ես ոտքով կը գամ, որովհետեւ

ԾԱՆՐ ՄԻՋԱԴԷՊԵՐ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

Մարզպան կրանվալ չարունակելով էր պաշտօնական այցերը Մարոքի զանազան շրջաններուն մէջ, երկուշաբթի օր հասաւ Մէքնէս։ Ինչպէս Մարաքէշի մէջ, հոն ալ խռովութիւններ ծագեցան, չատ աւելի ծանրակշիռ։ Մարզպանի քաղաք հասնելէն առաջ, գուցարարները փողոց – ներուն մէջ անկարգութիւններու ձեռնարկած կ'ըլլան, եւ նախորդ սուլթանին վերա – դարձին ի նպաստ կարգախօսներ կը պո – ռային։ Հաստատուած է որ գոյցերը դրդուած են Քազապլանքայէն հասած եւ պատնօրէն Մէքնէսի մէջ սպրդած քանի մը հարիւր խռովարարներէ։ Ապահովու – թեան ուժերը, — « կամայ կամ ակամայ» ինչպէս կ'ըսեն, — խիստ քննութիւն չեն կատարած որպէսզի արգիլեն անբաղձա – լիներու քաղաք մուտքը։ Երբ մարզպանը կը հասնի, գոյցերը բուռն հանդամանք մը կը առնեն եւ ոստիկանական չղթային խզումով պաշտօնական թափորը յարձակ – ման կ'ենթարկուի։ Ապահովութեան ու – ժերը կը միջամտեն եւ արիւնոտ բախում – ներ տեղի կ'ունենան։ 15 մեռեալ եւ 50 վիրաւոր։ Ոստիկաններու կողմէ՝ ինը վի – րաւոր։ Այս ծանրակշիռ կացութեան պատճառով պաշարման վիճակ եւ կրակ – մար կը հաստատուի քաղաքի արաբական թաղամասին մէջ, որ առնուած է այժմ պինուորական չղթայի տակ, բաղկացած՝ սենեգալցի պինուորներէ, բանակի այլ ջո – կատներէ եւ հրասայլերէ։ Նոյն երեկոյ – եան տասը հազար գուցարարներ կը թա – ղեն զոհերը, առանց նոր միջադէպերու։ Շնորհիւ խիստ միջոցներուն, կը յուսայ – ուի որ նոր խռովութեանց առաջքը պիտի առնուի։

× *Մարզպանը յայտարարութիւն մը ը – րաւ ուր կ'ըսէ թէ պիտի չընկրկի այսպէ – սի ճնշումներու դիմաց, եւ թէ երբ իր առաքելութիւնը համաձայնութեան եզր մը գտնելու եւ կարգը հաստատելու կը ծառայէ ոչ մէկ ճիգ պիտի խնայէ որպէս զի Ֆրանքեւմարոքեան բարեկամութիւնը իր ըրական արդիւնքները տայ։ Հակա – ռակ զինք դիմաւորող գժուարութեանց յոյս ունի որ պիտի յաջողի, ամէն պարա – գայի մէջ ոչ մէկ որոշում պիտի տայ առանց «մեր Մարոքցի բարեկամներուն հաւանութեան»։*

Միւս կողմէ մարզպանը յեռաձգեց իր ճամբորդութիւնը դէպի Ֆէս ուր պիտի հասնէր չաբաթ օր։

ՍՓԵՐԼԻՆԸ ՊԻՏԻ ԻՋՆԱ՞Ց

Անցեալ հինգշաբթիէն ի վեր Լոնտոնի սակարանը վտանգաւոր նշաններ ցոյց կու տայ։ Բաղմաթիւ արժէթուղթեր ինկած են։ Կը վախցուի որ անգլիական սթերլինը անկում կրէ։ Մորհրդարանի երէկուան նիստին ֆինէթ պիտի զառնար այս պարա – գան։ Արդէն էլեմտական նախարարը ծը – րագիր մը մշակած է, եւ ձեռք պիտի առ – նէ միջոցներ անկումին առաջքն առնելու համար։ Տաղնապին երկու կարեւոր պատճառները կը նկատուին նախ վերջին գործադուլները որ վնասեցին արտա – ահմտութիւնը, յետոյ չաբք մը արտադրու – թիւններու տեղւոյն վրայ վաճառումը, որ կը կրճատէ արտածումներու քանակը։ Այնպէս որ էլեմտական միջոցներու կոչ – քին, ներքին չուկային տուած դիւրու – թիւնները պիտի վերցուին, որպէսզի ա – ւելի քիչ ղնորգներ ըլլան։ Այսպէս՝ ըն – թացիկ առարկաներու մանաւանդ վա – ճառումը պիտի գժուարանայ։

ԱՐԵԻԵԼ. ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապետը, Ա – րընաուըը, լրագրական ասուլիսի մը ըն – թացքին յայտարարեց թէ Ժընեւի ժողո – վին մէջ, Արեւելքը եւ Արեւմուտքը հա – մաձայն էին զերմանական միացման ըս – կզբունքին, իրագործումն է որ տարա – կարծութիւններ առեղծեց։ Միւս կողմէ, յայտնեց թէ Մոսկուա պիտի երթայ ար – ագին նախարարներու հոկտեմբերի ժո – ղովէն առաջ։

ԿԱՐՄԻՐ ՋԻՆԱՍՏԱՆի ուժը կը հաշ – ուեն 4·5 միլիոն պինուոր։

ԻՍՐԱՑԻԼԻ երեսփոխանական ընտրու – թիւնները տեղի կ'ունենան այսօր։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ

Երկուշաբթի իրիկուն Շառլ Կոլ առա – ջին հասաւ Սէն – Կօտան։ ինչպէս կը նա – խատեսէր ընդհանուր դասաւորման դը – լուխը անցաւ Լուիզոն Պոպէ։ Երեքշաբթի դէպի Փօ։

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՀԱՅԿ. ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻ

58րդ տարեդարձին առթիւ

ՄԱՐՍԷԼ

Կը ծօնուի մեծ պատրաստութեամբ։

Կիրակի Յուլիս 31ին, ամբողջ օրը, Սէվթեմ լէ Վալօնի անտառին մէջ, (անցեալ տարուան տեղը)։

Պատուոյ նախագահութեամբ Սեփ – թեմի քաղաքապետ՝

RAPHAEL BAPTISTIN

Կը նախագահէ ընկ. Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Կը խօսի Պ. Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Հայ – կական եւ եւրոպական պարեր։ Ճոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ։ Տեղի կ'ունենայ պուլի եւ այլ խաղերու մրցումներ։

Թիւրիմացութեան տեղի չտալու հա – մար այժմէն կը յայտարարենք որ դուր – սէն բան ծախելը բացարձակապէս արգիլ – ուած է։

ՏԻԳՐԱՆ ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

ՄԱՐՍԷԼ.— Վասպ. Հայր. Միու – թեանս կեդր. վարչութիւնը, սրտի խոր կսկիծով դուժեց Վասպուրականի աբ – ժանաւոր զաւակներէն ազդային մեծ գոր – ծիչ եւ քաջ գինուորական գնդ. Տիգրան Բաղտասարեանի անսպասելի ու դառնա – զեղ մահը։

Վարչութիւնս հայրենակցական ղա – ւակներով, թարգմանն կը հանդիսանայ յանուն՝ Ֆրանսահայկական Վասպուրականցի – ներու յայտնելու իր վշտակցութիւնը իր այրիին ու զաւակին։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Մանիա Քոչարեան եւ զա – ւակը՝ Միքայէլ կը ծանուցանեն թէ հո – գեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկր – տիչ եկեղեցին իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ՍՏԵՓԱՆ ՔՈՉԱՐԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ։

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգող ընկերները եւ բարեկամները։

ԴԱՏԷՄՅԻԱԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած է Դատէմի Լուս.Ուս. Ընկ. Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ։

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Տէսին, Պ. Նալպանեան սրճարանին եռե – ւի պարտէզին մէջ։

Այս դաշտահանդէսը կազմակերպուած է Ուսումնասիրաց դործնական նպատա – կին ի նպաստ։

Ճոխ պիւֆէ եւ Խարբերդցիներու նշա – նաւոր fիւֆքէն։

Հայկական զեղջուկ երգերու եւ պարե – րու կարդին ապահովուած է նաեւ Խար – բերդի փող եւ թմբուկը։

Մուտքը ազատ է։

Հ.Յ.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Օգափոխութեան կայան հաստատուած է Օգոստոս 2էն մինչեւ ամսու վերջ, Վիթրաք փար Մանգա (փոխ. տր Տօմ) (բարձ. 800 մ.)։

Մանրամասնութիւններու եւ արձանա – գրութիւններու համար հեռախօսել Գրի – գոր Փափազեանի, Սանթրալ 28–34, ժա – մը 12էն 14, կամ գրել Արա Պիպէրեանի, 16 ռիւ Փասքէօր, Ռօճի սու Պուա, Սէն։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

«LE CHEMIN ENSOLEILLE»

MON CHEMIN ENSOLEILLÉ

(Recueil de poèmes)

Գրեց ՄԱՆՈՒԿ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Éditions Pierre Seghers

Գին 350 ֆրանք

Կը ծախուի գրատուն Պարսամեան, 46 Ռիւ Ռիշէ։

ՄԱԽՈՒ Է COTE D'AZUR

Ծախու է մեկնումի պատճառով կօշիկի արհեստանոց մը բոլոր կազմածներով, բը – նակարանով եւ պարտէզով։ Ապահով դործ չատ լաւ յաճախորդներով։ Ման – րամասնութիւններու համար դրել «Ցա – ուա»ի Մ. սկզբնատառով։

ՖՐ. Կ. ԽԱԶԻ ՕԳԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆԻ ՇԷՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Նախորդ դումար	1·375·376
Մեսրոպ Տէր Գրիգորեան	1·000
Գասպարեան ընտանիք	1·000
Տէր եւ Տիկին Կ. Պահչէեան	3·000
Տէր եւ Տիկին Արշ. եւ Անիկ Պագրեեան	5·000
Պ. Ա. Աճէմեան	1·000
Տէր եւ Տիկին Զրուանդեան	10·000
Ոմն	1·000
Ոմն	1·000
Ոմն	5·000
Բարեսէր Տիկին մը	1·000
Պ. Կ. Թումբեան	1·000
Պ. Թ. Թոմասեան	2·000
Մարօֆահայ համայնիք	45·000
Վալանսի մասնաճիւղ	50·000
Լիոնի մասնաճիւղ	50·000
Ֆարատեան	1·000
Յ. Ալիքսանեան	2·000
Ա. Տամլամեան	1·000
Պ. Պալասանեան	2·000
Ճըճկրտրեան	500
Ոսկիեան	500
Անտոնեան	500
Ընդհ. դումար՝	1·559·876

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ֆ. Կապոյտ Խաչի Շրջ. վարչութիւնը իր անկեղծ ցաւակցութիւնները կը յայտ – նէ Օր. Հ. Մխքճեանի իր մօր այրի տիկ. Մաթիլդա Մխքճեանի մահուան առթիւ։

ԽՄԲԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՄՄԲ.— Արդէն գաղորդած էինք առջի օր որ այս ամառ Ֆրանսայէն որոշ թիւով Հայեր պիտի կարենան այցելել Հայաս – տան։ Այս առթիւ ստացանք հետեւեալ տեղեկութիւնները։

Օգոստոսի սկիզբէն ՖՐԱՆՍԱՀՊԱՏԱԿ Հայեր պիտի կարենան երթալ Հայաստան իրենց դրօսաշրջիկ։ Փափաքողները իրենց անցագրերը եւ չորս նկարներ պատրաս – տելով կրնան դիմել Պ. ՆՈՒՊԱՐ ՅԱ – ԿՈԲԵԱՆի։

168, Rue du Temple

Métro Temple ou République

Երեքշաբթի, Հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 13էն 15, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ ժամը 18էն 20։

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

Մեր բաժանորդներէն կը խնդրենք ար – ձակուրդի առթիւ հասցէի փոփոխութեան առեն անպայման կցել ՆԱՒԿԻՆ ՀԱՅՑԷն։ Հակառակ պարագային կարելի չէ ըն – թացք տալ։

Արձակուրդի համար հասցէի փոփոխու – թեան ծախսն է հարիւր ֆրանք։

Այս առթիւ կրկին կը խնդրենք մեր բա – ժանորդներէն որ անյապաղ փակեն իրենց առկախ հաշիւները։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԲՈԼՈՐԻՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԲՈԼՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒՄ – ՆԵՐԸ Կ'ԸԼԼԱՆ ԿԱՆԽԻԿ։

Վարչութիւնը ի վիճակի չէ կազմակեր – պութիւններուն կամ անհատներուն ամէն անգամ յիշեցնել պարտքերը։

Լոյս չեն տեսներ նախապէս չվճարուած յայտարարութիւնները։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Մանմորանսիի Հայկ. Հանպատեան Տու – նը ստիպողաբար պէտք ունի որոշ փոր – ձառութեամբ օգնական – խոհարարի մը։

Անմիջապէս դիմել վարչութեանս՝

32, Rue de Trévise, Paris (9)

Ժամը 3էն 6։

Աղթատախնամի վարչութիւն

Կարդացէք

ԾԱՏՈՒՐ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆի

ԽԱԶԻՆ ՃԱՄԲԱՆ

Ժողովածու Ապրիլեան եղեռնէն փըր – ցուած զառն դրուագներու։

Գինը՝ 400 ֆրանք։ Դիմել հեղինակին՝

Z, Berberian, 104, Av. d'Italie, Paris (13)

եւ Փարիզահայ դրավաճառներու։

Ս. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Քանի մը տեղեր մնացած ըլլալով, այսուհետեւ արձանագրութիւն – ները կ'ընդունուին միայն մրցումով (fo – four)։ Ուստի փութացէք առաջնորդել ձեր զաւակները վերջնական փակումէն առաջ։

26, Rue Troyon - Sèvres (S. O.)

Tél. : OBS. 18-28.

Արձանագրութեան օրերն են՝ Շաբաթ եւ երկուշաբթի կամ ժամադրութեամբ։

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ԼՈՒՐՏ

Նախագահութեամբ Գերպ. Հայր կա – րապետ Ծ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆիի։ (Առաջ. Ֆրանսահայ կաթողիկէներուն)։

Տեղի կ'ունենայ Օգոստոս 16–23։

Արձանագրութիւնը համար դիմել տեղ – ւոյն Հայ կաթող. Թողովրդապետ Վար – դապետներուն ՄԻՆՉեւ ՅՈՒԼԻՍ 30։

ՆՈՒԻՐ

Լիւսի Յակոբեանի ամուսնութեան առ – թիւ Պ. Պ. Զարդճեան հազար ֆրանք կը նուիրէ Մշակոյթի Տան։

ՇԱԻԻԼի եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հազար ֆրանք Տիկին Սարգիսեանէ, 500 ֆրանք Տաճատ Տաղրամաճեանէ, Յակոբ Փա – փազեանի մահուան առթիւ։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

«ԴԻՒՑԱԶՆԱԿԱՆ ՈՒՐՑԱՆ ԵՒ ԻՐՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐԸ»

1500 էջ, պատկերազարդ եւ բազմակող – մանի բովանդակութեամբ։ Գինը 2800 ֆրանք, թղթատարի ծախքով 3000, դէ – ղեցիկ եւ լաթակազմ։ Նախընտրելի է վճարումը կատարել կանխիկ, դրկելով հասցէն, դիրքը ստանալու համար ուղղա – կի Պէյրութէն։

Ֆրանսայի, Պելժիոյ, Հոլանտայի, Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ այլ երկիրներու համար դրել։—

Issayan, 38, Rue du Ménil, Asnières Seine France

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Գրեց՝ Կ. Փոլատեան։ Ակնատեսի մը յուշերը Տէր Զօրի Սարսափներէն, (ար – ձակ եւ ոտանաւոր)։ Տպ. Յուսաբեր, 1955։ Գին 500 ֆրանք։

Դիմել «Յուսաբեր»ի վարչութեան կամ ուղղակի հեղինակին,

G. Poladian, 53, Chemin de St. Julien Marseille (B. du R.) France

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՍԵԻԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԸ

ՍԿՍԱԾ Է ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ Մ. ԱՐԵՂԵԱՆի

ՀԱՑՈՑ ՀԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

(Երկու հատոր, հին ուղղագրութեամբ)։ *Որ չատոնց սպառած է Հայաստանի մէջ։*

Ամէն շաբթու լոյս կը տեսնեն երկու պրակներ, ընտիր տպագրութեամբ։

Ճեւապային լրացած եւ կազմուած օրի – նակին գինը պիտի ըլլայ 12 լիր. ոսկի։

ՄԻԵՒՆՈՑՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԸ

Կը հրատարակէ նաեւ

ՍՏ. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆի

ՀԱՑԵՐԷՆ ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆԸ

(Զորս հատոր, համագումար 2402 մե – ծադիր էջ)։

Անգնահատելի ոչ միայն արտասահմանի, այլ եւ Հայաստանի մէջ։

Դիւրութեան համար բաժանորդագրու – թիւն հաստատուած է։ Կանխիկ բաժնե – գին չորս հատորներուն համար 90 լիր. ոսկի կամ 30 տոլար։

Եւրոպայի միակ ներկայացուցիչ՝

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ. ԳՐԱՏՈՒՆ

ՑԵՂԻՆ ՁԱՅՆԸ

Քիւրտիստանի լեռներուն մէջ եւ ուրիշ պատմուածքներ, պատկերներով։

Գրեց՝ ԱՐԱՄ ՀԱՅԿԱԶ

Գին 750 ֆրանք։ Դիմել ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

Գրատուն, 46 ռիւ Ռիշէ կամ «Յառաջ»ի։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 28 ՅՈՒԼԻՍ • JEUDI 28 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7735 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3146

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

« Ի՞ՆՉ Կ'ՈՒԶԵՆ ԻՆՉՄԷ »

Այս հարցումը կ'ուղղէր Գալուստ Կիւլպէնկեան, ամէն անգամ որ քննադատու – թիւն մը երեւար իրեն դէմ, Ցառաջի մէջ։

Կը բացատրէինք թէ ի՞նչ կ'ուզենք, — իր իմացականութեան, վարկին եւ դեր – քին համապատասխան ձեռնարկ մը, տա– րակիր բազմութեանց բարօրութեան եւ հայկական մշակոյթին զարգացման հա – մար։

Առիթով մը երբ նոյն հարցումը կ'ուղ– ղէր, յիշեցուցինք հրատապ խնդիր մը։

Լուսահոգի Ազգերու Դաշնակցութիւնը ծրագիր մը յղացած էր, Պէյրութի հիւ – զատանները քանդելու եւ մարդավարի ա– նակարաններ կառուցանելու համար։

Այդ ծրագրին չնորհիւ թիթեղի եւ քուրջի կտորներու ապականութենէն, այ– լասերմէ եւ ծխբամէ պիտի փրկուէին քառասուն հազար ղժբախտներ։

Ազգերու Դաշնակցութիւնը կ'ուզէր հանգանակութեամբ ճարել անհրաժեշտ դրամագլուխը, բայց կէս ճամբան մնացած էր։

Բացատրեցինք թէ Պ. Գալուստ Կիւլ – պէնկեան կրնար մէկ չէքով լուծել խըն – դիրը։

Մենք ըսինք, մենք լսեցինք։

Ուրիշ առիթով մը, Պ. Կիւլպէնկեան ճաշի հրաւիրելով ընկերներ Ահարոնեանը եւ Խաչիկեանը, կը յայտնէր թէ ինք հա– տաք չունի քաղաքական ձեռնարկներու վրայ, եւ կ'առաջարկէր ծրագիր մը յօ – րինել, օգնելու համար հայկական մշա – կոյթին զարգացման։

Մեր ընտրութեան առեն կը թեկնածուէր կանգ չառ– նել որեւէ դրամագլուխ վրայ, եւ կը նախա – տեսէր առ նուազն մէկ միլիոն տոլար, որ այն առեն կ'արժէր 25 միլիոն Ֆրանկ։ (Այս բոլորը տեղի կ'ունենան աւելի քան քսան տարի առաջ)։

Խումբ մը մտաւորականներ պէտք պիտի տային, մշակելով ճոխ եւ այլազան ծրա – գիր մը, — Մշակոյթի տուն, ճեմարան, տպարան, հրատարակչական ընկերու – թիւն, դպրոցներու ցանց մը եւն.։

« Ցառաջ »էն ալ խնդրած էին որ առեն մը դպրեցնէ քննադատութիւնները։

Ծրագիրը կը տանին, միլիոնատէրը հաւանութիւն կը յայտնէ, եւ կը խոստա– նայ քննել արձակուրդէն վերադարձին։

Քանի մը արձակուրդ անցաւ տպար – դիւն։ Եւ Ցառաջ տիպուհեցաւ լռութիւնը խզել խմբագրականով մը։

Նոյն յուսախաբութիւնը կրած էր հան– դուցեալ Պալաքեան եղիսկոպոս, որ ճաշի հրաւիրուելով այս հանդիպումէն չատ ա– ռաջ, նոյնպէս ծրագիր մը պարզած եւ չհայլ խոստումներ առացած էր։

Այս երկու անցքերը եւ ուրիշ պարագա– ներ մեզի այն համոզումը ներշնչած էին թէ Պ. Գալուստ Կիւլպէնկեան միտք չունի որեւէ հոյակապ, իր կարողութեան եւ դաստղութեան համապատասխան ձեռ – նարկի դլուխը անցնելու, ի կենդանու – թեան։

Ան պահացաւ միջակ հարուստի մը բարե– գործութիւններով, որոնք ինչքան ալ մեծ – նահատելի ըլլան, չեն կրնար տեւական փառապսակ մը կազմել։

Եւ ահաւասիկ իր փորթուկալեան կտա– կը, — լռումն յուսախաբութեանց։

Մենք երբեք միտք չունինք նեմատացնե – լու հանդուցեալ միլիոատատէրին յիշա – տակը։

Մուսալի քարիւղը վառելոց Սեւրի դաշ – նագիրը, մեր դլխուն փաթթելով լոպանի քուրջը։

Պ. « Հինդ առ հարիւր »ին քարիւ – դարոյր կտակն ալ մանրուքի մը կը վերածէ հայ ժողովուրդը, փշրանքներ տրամադրելով, ի միջի այլոց ...

Երանի՛ թէ սխալած ըլլայինք եւ իր հայ եւ օտար կտակատուներները կարե – նային փրկել իր վարկը, անակնկալ դի– տեր կատարելով։

Մարդ ի պատուի էր եւ ոչ իմացաւ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐԸ

ԼԱՒԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ՝ ԾԱՅՐ. ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԱՍԻՆ

*

ԵՐԿԱԹԷ ՎԱՐԱԳՈՅՐԸՆ ԵՏՔ, ՊԱՄՊՈՒԽ

ՎԱՐԱԳՈ՞ՅՐՆ ԱԼ ԿԻԶՆԷ

Ինչպէս հաղորդեցինք երէկ, չինեւամե– րիկեան բանակցութիւնները պիտի սկսին երկուշաբթի օր, Ջորսերու ժողովէն տա– պիս շարաթ մը ետք, նոյն վայրը։ Անշուշտ սահմանափակ ժողով, համեստ օրակարգ — առաւելաբար երկու երկիրներու քա – ղաքացիներուն հայրենիք վերադարձը — սակայն անկասկած առիթ մը՝ որպէսզի քննուին անպաշտօն կերպով Ծայր. Արե – ւելքի վերաբերեալ չարք մը կենսական խնդիրներ։ Ա՛յս է կարծիքը լաւատեղեակ շրջանակներուն, որոնք յոյս կը յայտնեն թէ Ժընեւի «փոքրիկ հանդիպումը» կըր– նայ դուռ բանալ ապադայ չատ աւելի կա– րեւոր ժողովներու։ Օրինակի համար Շու Ան Լէյ — Տըլըս հանդիպում մը, այն չրջանին՝ երբ Ատենաւորը կը բանակցի Մոսկուայի մէջ. քանի որ կրէմլինի դէր– քը Պոնի հանդէպ նմանութիւններ ունի Ուոշինկթընի դէրքին հետ, փէքինի հան– դէպ։ Ամէն պարագայի մէջ, Զինաստա– նի համագործակցութիւնն ի վեր, առաջին անդամն է որ Ծայր. Արեւելքի ապադայ հսկան ուղղակի խօսակցութիւններ պիտի ունենայ Խաղաղականի հսկային՝ Մ. Նա– հանդներու հետ, դեսպաններու մակար – դակութեամբ։ Մինչեւ վերջերս Ուոշինկթըն մերժած էր պաշտօնական շփումներ ու – նենալ կարմիր Զինաստանի հետ, որպէս դի փէքինի կառավարութեան որեւէ մէկ ձեւով ճանաչումը չնկատուի այդ։ Ամէն պարագայի մէջ, Մայիսէն սկսեալ դան– դան ձեւի առաջարկները կ'ըլլային փէքինէ եւ Ուոշինկթընի կողմէ, եւ ահա յանկարծ կը յանդին Ժընեւի, որ կրնայ նպաստել Ծայր. Արեւելքի կացութեան բարւոք – ման։ Եւրոպայի վառօդի տակառէն եւս, փոքր մը՝ Ասիական վառօդի տակառին ալ վրայ քիչ մը «դով ջուր լեցնելու», եր– կաթէ վարագոյրին վրայ բացուած ճեղ– քերէն եւս, չանք մը՝ պամպուկ վարա – դոյրը բանալու։

Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, Փի – նէ, լրագրական ասուլիսի մը ընթացքին դոհունակութիւն յայտնելէ եւս չինեւա – մերիկեան խօսակցութեանց մասին, պար– զեց Ֆրանսայի դիրքը Փէքինի հանդէպ։ Յայտնեց թէ Ֆրանսան 1949էն ի վեր կը մտածէր ճանչնալ դոյութիւնը Փէքինի կառավարութեան, ինչպէս Անգլիան, սա– կայն Զինաստանի ոչ – բարեկամական դիրքը Հնդկաչինի կացութեան առթիւ նպաստաւոր մթնոլորտ մը չէր առեղծած։ Իսկ ապագային, ծրագիրը երբ միչտ դո– յութիւն ունի, կարելի կը դանէ կարգա – դրութիւն մը, նկատի առնելով սակայն դաշնակից Մ. Նահանդներու դիրքն ալ։

Ուոշինկթըն, իր կողմէ կը պարզէ Մ. Նահանդներու դիրքը, Ժընեւի հանդի – պումէն առաջ, արտաքին նախարար Տը – լըսի բերնով։ Լրագրական ասուլիսի մը ընթացքին, կը յայտնէ թէ Մ. Նահանգ – ները պատրաստ են Ժընեւի մէջ ուրիչ խնդիրներ ալ քննել, յանուն խաղաղու – թեան, «երբ չորս վարչապետներու ժո – ղովէն եւս պատերազմի վտանգը նուա – զած է »։ Օրինակի համար Ֆորմոզայի նեղուցին մէջ զինադադարի մը հարցը։ Ամերիկեան ներկայացուցիչը պիտի փոր– ձէ հասկնալ թէ Զինաստան պիտի հրա – ժարի՞ բռնի ուժի դիմելու ծրագրէն, և թէ պիտի ընդունի՞ զինադադար մը։ Ամէն պարագայի մէջ, պաշտօնական օրակար – դին նիւթերուն հետ, կրնան քննուիլ այն խնդիրները որոնք ուղղակի կը հետա – քրքրեն երկու երկիրները։ Իսկ Ֆորմոզա

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ՄԻ՞Ն ԹԷ ՉԱՄԵՆ

Ժուժկալութեան Քրիստոնէական Ընկե– րութեան անդամուհիները ստիպողական հեռագիր մը ուղղելով նախագահ Այզընհաուըրի, «թախանձագին կը խնդրեն » որեւէ ոգելից ըմպելի չհրամցնել Ջորս Մեծերուն, Ժընեւի խորհրդաժողովի րն– թացքին։

Իչնո՞ւ այս պահանջը, երբ այն պա – հուն երբ Ջորս Ջոջերը այնեան պէտք ու– նէին աշխուժանալու, որպէս զի կարենա– յին դիմանալ ամենօրեայ յոգնութեան։

Զարմիտներ կ'ըսեն թէ Ռուսերը ահա– գին խանակութեամբ վոտկա փոխադրած էին Ժընեւ, իրենց ընկերակիցները ուրա– խացնելու համար։

Անշուշտ Ֆրանսացիները ալ «Ռիֆաո» եւ ուրիշ ոգելից ըմպելիներ տարած են, բաւական չհամարելով իրենց պատուա – կան գինիները։

Անգլեսաքսոնները ալ կրնան «ուիսքի » փոխադրած ըլլալ, իբրեւ աւելի ազդու կազդուրիչ։

Ժուժկալութեան Քրիստոնէական ընկե– րութեան տիկիններն, որոնք օրուան շար– ժումին ալ կը հետեւին, յանկարծ յիշեր են թէ երեք Մեծերը ճոխ գինիարբուքներ սարքած էին Եալթայի եւ Փոցտամի մէջ, շռայլարար բաժակաճառեր արտասանե – լով։

Արդ, ամէնիս ալ գիտենք որ եթէ աշ – խարհը երկու մասի բաժնուած է եւ մէկը միւսին դէմ նետեր կ'արձակէ, պատճառը այն է որ անգործադրելի որոշումներ տր– ուեցան Եալթայի եւ Փոցտամի մէջ։

Տիկիններն Քրիստոնէական ընկերու– թեան անդամուհիները պարզապէս գիտութիւն կը սերմանեն, ստիպողական հեռագիր մը ուղղելով եւ խնամակալի դեր տալով իրենց նախագահին։

— « *Կը յուսանք թէ որեւէ ոգելից ըմ – պելի պիտի չհրամցուի խորհրդաժողովի ընթացքին, մանաւանդ այն պահուն երբ հիմնական որոշումներ պիտի տր – ուին* »։

Կը կարծեմ թէ տիկինները ինչ մը կը չափազանցեն։

Ո՞վ ըսաւ թէ աշխարհի հզօրները վոտ– կա կամ ուիսքի կը խմեն, օրինակ, երբ որոշեն բանաձեւ մը խմբագրել սպառա – զինուածքի կրճատման կամ հաւաբակցա ապահովութեան մասին։

Եւ յետոյ, իրականութիւն չէ՞ որ տրա– մադրութիւնները բարեփոխուեցան և ժը– նեւի խորհրդաժողովը յաջողեցաւ, շնոր– հիւ զանազան ընդունելութեանց առթիւ սարքուած գինարբուքներու։

Եթէ Մոսկուայի ամերիկեան եւ ֆրան– սական դեսպանատուները միայն ջուր հրամցնէին իրենց ազգային տօներուն առ– թիւ, կը հաւատա՞նիք թէ խրուշչեւ, Բուլ– կանին եւ Մոլոթով լեզու պիտի թափէին, այնեան սիրալիր բաժակաճառեր արտա – սանելով։

Եւ փոխադարձաբար։ Արեւմտեան ջո – ջերն ալ աւելի բարեհաճ նայուածքներ չե՞ն ուղղած, վոտկա ըմպելով, դեռ Սթալինի օրերէն։

Մնաց որ, Այզընհաուըր դեռ ժընեւ չգացած, կը պատուիրէր ապօթել կիրակի օր (17 Յուլիս), խորհրդաժողովին յաջո– ղութեան համար։

Այսեան բարեպաշտ նախագահ մը կր – նա՞յ ոգելից ըմպելի առաջարկել ժողո – վականներուն։

Ժուժկալութեան Քրիստոնէական ըն – կերութեան անդամուհիները պարզապէս գիտութիւն կը սերմանեն, ստիպողական հեռագիր մը ուղղելով եւ խնամակալի դեր տալով իրենց նախագահին։

Վ.Ա.Հ.

Խ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՄԵԿՆԻ ՊԵՐԼԻՆԷՆ

•

Այսօր Խ. Միութեան վարչապետը, մառեչալ Բուլկանին եւ համապատասխան կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը Խրուշչեւ, կը մեկնին արեւել. Պերլինէն դէպի Մոսկուա։ Կը կարծուի որ իրենց հինդ օր տեւող այցելութեան ընթացքին, խորհրդային վարիչները մանրամասնու – թեամբ քննած են, արեւելեան Գերմա – նիոյ վարչապետ Կրոթեվոլի հետ, իրենց բանելիք դիրքը նախ վարչապետ Ատըն – աուըրի հանդիպ, յետոյ հոկտեմբերին դրամարեւելիք արտաքին նախարարներու ժողովին։

Նախքան իրենց մեկնումը, Պերլինի մէջ սարքուեցաւ ժողովրդական հսկայ հաւա– քոյթ մը, 250·000 հոգիի մասնակցու – թեամբ։ Խրուշչեւ ճառ մը խօսելով յայ – տարարեց թէ Խ. Միութիւնը պիտի պաշտպանէ Արեւել. Գերմանիոյ «ժողո – վրդավարական պաղափարարանութիւ – նը», միացման ամէն ծրագրի մըջ։ Ցե– տոյ պարզեց Խ. Միութեան դիրքը Գեր– մանիոյ միացման մասին, որ կրնայ յա – ջողիլ միայն ապահովութեան դրութեան մը ստեղծումով։ Միացման մը պարագա– յին, Մոսկուա թոյլ պիտի չտայ որ Արե – ւելեան Գերմանիան «մարսուի» Արեւմա– նեան չրջանէն։ Վերջացուց՝ ասելդնելով. — Ոմանք ուզեցին հապճեպով յաջողցնել Փարիզի համաձայնութիւնները, որպէսզի Խ. Միութեան հետ բանակցին զօրաւորի դիրքին մէջ։ Կը տեսնեն այժմ, թէ ա – պարդիւն են իրենց յոյսերը։ Իսկ արտա– քին նախարարներու ժողովին, երկու Գերմանիաներն ալ պէտք է լսուին»։ Իրմէ առաջ խօսք առած էր վարչապետ Կրօթ – վոլ, պահանջելով որ երկու Գերմանիա – ներուն միջեւ «պատուարները փլցուին » հակառակ անոր որ անոնք կը պատկանին երկու տարբեր խմբակցութիւններու։

ՓԱՐԻԶԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Վերջին պահուն Փարիզի եկեղեցիին տպացանք Յուլիս 3ի ընտրութեանց ար – դիւնքը։ Մանրամասնութիւնները կը հը – րատարակենք վաղը։

ՓԱՐԻԶԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԹԻՒ

Փարիզի եկեղեցւոյ Հոդաբարձութեան անդամներէն Պ. Հայկ Թոփաքեան Յուլիս 8 թուակիր նամակ մը ուղղած է առաջ – նորդ Սերովբէ Ծ. Վ.ի, բողոքելով կարդ մը օրինազանցութեանց դէմ։ Յուլիս 22 թուակիր նամակով մըն ալ մեզի ղրկած է բողոքադրերն Փրանսերէնի պատճէնը եւ կը խնդրէ որ հրատարակենք։

Սկիզբէն ի վեր, այս հարցին մէջ մեր հիմնական մտահոդութիւնն եղած է խու– սափիլ նոր պառակտումներէ, որպէսզի կարելի ըլլայ տանելիմթնոլորտ մը ստեղ– ծել։

Ուստի զանց կ'առնենք նամակին հրա – տարակութիւնը, մատնանշուած օրինա – զանցութեանց քննութիւնը ձգելով իրա – ւասու մարմիններուն։

Նամակագիրը այս առթիւ կը յայտնէ թէ ձեռնարկներ կը կատարուին, պետա – կան դատարան դիմելու համար, բայց ինք չարմար չգտնելով այդ ձեւը, կ'առա– ջարկէ քուէհամարը դադրեցնել ցնոր անօրինութիւն եւ իրաւարար առեան մը կազմել, հրաւիրելով նաեւ Փրանսայի փաստաբաններ եւ քաղաքական դէմքեր։

Եթէ իսկապէս անհրաժեշտ է իրաւա – բար առեանի մը կազմութիւնը, բարեկա– մարար պիտի թելադրէինք որ դլխու ցաւ չպատճառեն մեր Փրանսացի բարեկամ – ներուն եւ գոհանան հայ անդամներով։

Արդահատելի կը դառնանք, մեր ներքին տագտուկները փռելով հիւրընկալ երկրին իշխանութեանց առջեւ։

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆԸ

Ա.

1955ի Յուլիս ամիսը յիշատակելի պիտի մնայ Եւրոպայի քաղաքական տարեգրութեանց մէջ։

Զորս Մեծերու Ժընեւի խորհրդաժողովը — ուր նախօրեակին Լոնտոնի մէջ դումար — ուեցաւ Ընկերվարական Միջազգայինի համաժողովը։

Ֆրանքֆորթի մէջ վերակազմուելէ ի վեր (1951 Յուլիս 1), չորրորդ անգամն է, որ աշխարհի ընկերվարական կուսակցութիւնները իրարու մօտ կուգան՝ օրուան միջազգային հրատապ խնդիրները քննելու եւ համապատասխան բանաձեւեր քուէարկելու համար։

Երկրորդ համաժողովը տեղի ունեցած էր 1952 Հոկտեմբերին Միլանի մէջ, երբորդը՝ Սթոքհոլմ՝ 1953 Յուլիսին։ Ու — ըսմն ճիշդ երկու տարի անցած էր վերջին համաժողովէն ի վեր։

« Եղբայրական պատուիրակութիւն»ներ եկած էին ո՛չ միայն Եւրոպայէն, այլ հեռաւոր Ասիոյ երկիրներէն, Հնդկաստա — նէն, Հնդկաչինէն, Ինտոնեզիայէն, մին — չեւ իսկ Ճափոնէն։

Ընկերվարութիւնը իրրեւ կազմակեր — պուած ուժ, մեծ յառաջդիմութիւններ ըրած է վերջին քանի մը տարիներու ըն — թացքին Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ։

Ասիոյ նորագոյն ժողովուրդները զար — թօնքի, վերածնունդի փայլուն շրջան մը կ'անցընեն ներկայիս։ Ընկերվարութիւնը, իր ժողովրդավար ու ազատաշունչ սկզբունքներով մեծ յառաջդիմութիւններ կ'արձանագրէ օրէ օր հեռաւոր Ասիոյ մէջ։

Եւրոպայի ընկերվարական կուսակցութիւնները զաղափարական բուռն պայքար կը մղեն ամէն կարգի աշխարհակալու — թեանց դէմ։ Կը պահանջեն սորուկ ու կեղեքուած ազգերու ազատագրութիւնը։ Անոնց ազատ եւ անկախ ապրելու իրա — ւունքը։

Լոնտոնի համաժողովին մէջ կարեւոր թիւ մը կը կազմէին ասիացի պատգամա — ւորները, որոնք մանաւանդ պատիւներու արժանացան եւ ազատօրէն պարզեցին ի — րենց տեսակէտները։

Համաժողովին ներկայացուած տեզե — կագրին համաձայն, Ընկերվարական Մի — ջազգայինին մաս կը կազմեն 40 կուսակ — ցութիւններ՝ իրրեւ իսկական անդամ կամ դիտող, շուրջ տասը միլիոն անդամնե — րով (9·886·037)։ Երիտասարդական կազ — մակերպութիւնները ունին 351·177 ան — դամ։ Երիտասարդ Ընկերվարականներու Միջազգային Միութիւնը՝ 474·552 ան — դամ։

Զանազան երկիրներու մէջ ընկերվա — րական թեկնածուները ստացած են 64·759·609 ընտրողներու քուէն։

Աւստրիոյ, Պելճիքայի, Հոլանտայի, Շուէտի, Նորվեկիոյ, Տանիմարքայի, Ֆինլանտիոյ, Իսրայէլի, Ճամայիքայի եւ Մալթայի կառավարութեանց մէջ գործօն դեր կը կատարեն ընկերվարականները։

Միջազգայինի անդամ կուսակցութիւն — ները կը հրատարակեն՝ 182 օրաթերթ (6·158·966 օրինակ), 130 շաբաթաթերթ (1·733·400), 15 կիսամսեայ եւ 254 ամ — սաթերթ (1·737·600 օրինակ)։ 25 համա — կիր օրաթերթերու տպաքանակը եօթը մի — լիոնէն աւելի է։ Նոյնքան՝ շաբաթաթեր — թերուն ու ամսագիրներունը։

Ընկերվարական կանանց միջազգային կազմակերպութիւնը կը հաշուէ մէկուկէս միլիոն անդամ։

Ամէն կողմ յարաճուն վերելքի մէջ է ընկերվարութիւնը։

(Շար.)

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՏՈՎԻԼ
ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԳԵՂԵՑԻԿ ԾՈՎԵԶԵՐԲԸ

★

Ոչ մէկ ծովեզերք Եւրոպայի մէջ այն — քան զրիչ չարժել կուտայ թերթերուն մէջ Օգոստոս ամսուն, որքան Տովիլ եւ ոչ մէկ ծովեզերք կը հիւրընկալէ այնքան ականաւոր այցելուներ, թագաւորներ, աստղեր եւ միլիառատէրներ, որքան նոր — մանուական այս ծովեզերքը։ Ասով մէկ — տեղ Եւրոպայի ամէնէն սուղ քաղաքը, տակաւին անծանօթ կը մնայ շատերու։

Այս չնաշխարհիկ ծովեզերքին տէրն է Ֆրանսուա Անուէ, 76 տարեկան, որ այս քաղաքին մէջ աշխատիլ սկսած է իբրեւ դարեջուրի տակառներվլորող, դարեջրա — ման մը համար։ Ներկայիս կը վարէ Տո — վիլի երեք մեծ պալատները.— Քազինօն, դիւերային երկու քազաուէները, եւ երեք մեծ սրճարանները։ Ջմեռը Քան կ'երթայ։ Առտուն կանուխ կը խորհրդակցի իր « սպայակոյտ » անդամներուն հետ։ Ան դիտէ թէ քանի հոգիի ճաշ պիտի տրուի ամէն օր իր պանդոկներուն մէջ, դիտէ ա — մէն նոր հասնող ծանօթ անձնաւորութեան անունը, եւ դիտէ թէ ընչքան չահ եղած է պաքարայէն, թղթախաղերէ եւն.։

Այս գարու սկիզբը արդիլուած էր կի — ներու մուտքը թղթախաղի ակումբներուն մէջ։ Պ. Անուէն էր որ զանոնք հոն ա — ռաջնորդեց։

Տիկին Անուէն վերատեսուչն է Լա Պոլի ծովեզերքին, ուրկէ ամէն առաւօտ կը հեռաձայնէ իր ամուսնոյն։

Տովիլի երեք մեծ պանդոկները Նոր — մանտին, Ռուայալը եւ Կոլֆը մօտ հազար պաշտօնեայ ունին։

Ճաշարանները, Քազինօն Ամպասատէօ — ռը ութ հարիւր պաշտօնեաներ եւ սպաս — եակներ ունին։

Թենիսի, կոլֆի, փոլոյի խաղավայրերը ունին աւելի քան յիսուն մասնագէտներ։

Այս պանդոկներուն անձնակազմի ան — դամներուն երեք չորրորդը տեղացի չեն եւ արտասահմանէն կուգան իրենց ընտա — նիքներով, որով Պ. Անուէն մօտ հինգ հազար անձի հոգը ունի, որոնք զլխաւո — րապար Իտալիայէն եւ Քանէն են։

Այս միեւնոյն պանդոկները Օգոստոս ամսուան մէջ կը սպառեն 1·300·000 հաւ — կիթ, երեսուն թոն կարագ, 12·000 հաւ, քառասուն թոն միս, երեսուն հազար շամ — փանեայի չիչ, երկու հարիւր հազար հան — քային ջուր։

Տովիլ ունի երկու մեծ ջերմանոց որոնք տասը հազար ճափոնական վարդ (օրքիտ — սիա) եւ կռնկենի (ժեռանիում) կ'արտա — դրեն, անհրաժեշտ՝ զարդարելու քաղաքը։

Պ. Անուէ քառասուն միլիոն ֆրանք կը ծախսէ ձմեռը՝ յուլիսին ներկայանալի վիճակի մէջ դնելու համար իր պանդոկ — ները։ 150 սենեկապետները եւ սպասա — ւորները, ներկարարի, կահագործի եւն. կը փոխուին հոկտեմբերէն սկսեալ։

Նախքան պաշտօնեայ մը վարձելը՝ Պ. Անուէ կը հարցնէ անոր թէ զօրաւոր յի — չողութիւն ունի։ Որովհետեւ երբ մեծ ղէմք մը երկու օր կը մնայ պանդոկը եւ յաջորդ առթին կը վերադառնայ, պաշտօնեան պէտք է յիշէ անոր բոլոր սո — վորութիւնները, պէտք չէ որ յաճախոր — դին հարցնէ թէ սուրճը թեթեւ կ'ուզէ թէ զօրաւոր։

Նոեմանեի եւ Ամպասատէօռ պանդոկ — ներուն մառանապետը՝ Ալպէռ Փոռաթի կ'ըսէ թէ դինիի ամէնէն լաւ հասկցողնե — րը Անգլիացիներ են, թէ յաճախորդ մը իր սիրտղոներէն աւելի, իր դինիի տեսակի ապսպրանքէն կը հասկնայ։ « Երբ Ուինս — օրի դուքսը սեղան նստի, դիտեմ թէ Ռէնի դինի պէտք է բերեմ»։ Ամէնէն աւե — լի միլիառատէր կիւլպենկեանն է որ դինի չատ զարմացուցած է, որովհետեւ միայն ջուր կը խմէր, կ'ըսէ, մէկ ալ Ֆարուք թագաւորը որ միայն պղպեղաւոր կ'ապս — պրէր։ Կ'ըսուի թէ Ալպէռ Փոռաթի Նա — փոլէոնի չառաւիղներէն է։

Տովիլի խաղատունը Եւրոպայի ամէնէն զեղեցիկներէն է։

Անցեալ տարի Ալի Խան երբ Տովիլ գը — նաց, կէս գիշեր էր, եւ իսկոյն ուղղակի քազինօ վազեց սովորական հագուստով։ Ներս մտած առեն Պ. Անուէն կալլոի Տօռէի դրան առջեւ էր։ Ալի խան կը փորձէ ներս մտնել։ Պ. Անուէն որ կը ճանչնար զայն մա՛կուէենէն ի վեր (Ալի Տովիլի մէջ մեծցաւ) եւ զայն հրապարակաւ՝ «իշ — խան» կը կոչէ, թեւէն կը բռնէ եւ կամաց մը կ'ըսէ. «Կ'ուզե՞ս երթալ հագուիլ, ինչպէ՛ս մտածեցիր հոս գալ առանց սմո — քինկի»։ Այս արգելքը ամէնուն համար է առանց խտրութեան, զբամի եւ դիրքի տէր մարդոց։ Զօր. Քէօնիկին, հակառակ իր աստիճանին, երբ արձակուրդի վես — տակ կը կրէ, ինչպէս եւ Մարթին Քա — րոլին, երբ առօրեայ հագուստի կարճ քո — ղանգով կ'ըլլայ։

Քազինոն ունի իր դիմաճանաչը որ կը ճանչնայ տասնեակ հազար նշանաւոր խա — զացողները։ Կը ճանչնայ նաեւ ոստիկա — նական ցանկին մէջ արձանագրուած 9000 անձերը, որոնց արգիլուած է խաղալը, անոնցմէ եւ ոչ մէկը պիտի կրնայ հոն մտ — նել։ Այս դիմաճանաչը աներեւակայելի լաւ յիշողութեան տէր մէկն է։

Շահեկան է դլխարկի (ռուլէթ)՝ սե — ղանը, որուն պաշտօնեաները չեն վճար — ուիր։ Անոնց եկամուտի դլխաւոր աղբիւ — րըն է նուէրներէ զոյացած դրամը։ Երբ խաղացող մը լաւ դումար մը չահի հա — րիւր, հինդ հարիւր, հազար ֆրանք կու — տայ դնդակները դարձնողին, որ կը ստա — նայ չանուն միւս պաշտօնեաներուն։ Ամ — բողջ տարուան մէջ միայն յուլիսի եւ օ — գոստոսի ամիսներուն անոնք կ'ապահովին իրենց տարեկան չահը։

Առաստղեղական թիւերով կը խաղան Տո — վիլի մէջ, չահերը եւ վնասները հասցնե — լով միլիառներու։

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ ՏԻԵԶԵՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ԴՐՈՑԹԸ

●

Ոչ միայն Հայաստանի, այլեւ Խ. Մ. Ա — ութեան չատ սիրուած աստղաբաշխներէն մէկն է Վիկտոր Համբարձումեանը։ Ան դեկավարն է Հայաստանի լեռներուն վրայ դետեղուած Բիւրականի աստղադիտական դիտարանին։

Վ. Համբարձումեան վերջերս Անգ — լիական Թագաւորական Ընկերութեան կողմէ հրաւիրուեցաւ Անգլիա եւ բանա — խօսութիւններու չարք մը տուաւ Օքս — ֆորտի, Քէմպրիճի եւ Մանչեսթերի մէջ։

Աստղաբաշխական դիտութեան սիրա — հար անգլիացիները չատ մեծ հետաքրքրու — թեամբ հետեւեցան հայազգի աշխարհա — ծանօթ դիտնականի բանախօսութիւննե — րուն։

Վիկտոր Համբարձումեան իր դրոյթը կը հիմնէ «պայթուցիկ» կոչուած աստղե — րու վրայ։

Ներկայ աստղաբաշխներու համաձայն, տիեզերական նիւթին կէսը միայն աստ — ղերու մէջ պարունակուած է, իսկ մնա — ցածը տարածուած է միջաստեղային ան — սահման պարապութեան մէջ, փուչիի կամ տարածուն կաղերու ձեւին տակ։

Միջաստղերու (նէբիւլէօզ) մէջ, կարգ մը դիտնականներ կը տեսնեն կազային խտացած զանգուածներ, որոնք հետագա — յին ծնունդ պիտի տան նորանոր աստղե — րու։ Սակայն այս զանգուածները յաւե — ան պիտի չկազմուին՝ աստղերու ծնունդ տալու համար։ Օր մը տիեզերքի ամբողջ նիւթը մէկ հսկայ զանգուածի պիտի վե — րածուի, երբ աստղերն ալ բոլորովին ծերացած ըլլան։ Ըստ կարդ մը աստղա — բաշխներու, աս վճռական դէպքը տեղի պիտի ունենայ մի քանի տասնեակ միլիառ տարի յետոյ։

Վ. Համբարձումեան տարակարծիք է տիեզերքի կործանման եղանակին չուրջ։ Իր դրոյթը կը հիմնէ «պայթուցիկ« աստ — ղերու վրայ։

Ըստ Համբարձումեանի, նիւթը վերջ — ին անոնցմէ եւ ոչ մէկը պիտի կրնայ հոն մտ — նել։ Այս դիմաճանաչը աներեւակայելի լաւ յիշողութեան տէր մէկն է։

Շահեկան է դլխարկի (ռուլէթ)՝ սե — ղանը, որուն պաշտօնեաները չեն վճար — ուիր։ Անոնց եկամուտի դլխաւոր աղբիւ — րըն է նուէրներէ զոյացած դրամը։ Երբ խաղացող մը լաւ դումար մը չահի հա — րիւր, հինդ հարիւր, հազար ֆրանք կու — տայ դնդակները դարձնողին, որ կը ստա — նայ չանուն միւս պաշտօնեաներուն։ Ամ — բողջ տարուան մէջ միայն յուլիսի եւ օ — գոստոսի ամիսներուն անոնք կ'ապահովին իրենց տարեկան չահը։

Առաստղեղական թիւերով կը խաղան Տո — վիլի մէջ, չահերը եւ վնասները հասցնե — լով միլիառներու։

ՕՏԱՐ ԷՋԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԼՈՒՍՆԻՆ ԴԷՄ

★

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.

1964 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻ ԱՂԵՏԸ

Այս վայրկեանիս օդանաւս աւերակնե — րուն վերեւն է։

Ամբողջ քաղաքը հսկայական փոս մը դարձած է։ Արտաղրուած տաքութիւնը այնքան սաստիկ է, որ անկարելի է 500 մեթրէն վար իջնել։ Դժբախտաբար կաս — կածէ վեր է, որ Լուսինէն եկած փոխ — յարձակման մը արդիւնքն է այս։

— Սարսափելի է... ըսաւ Ռուվրէ .. կը յիշե՞ք թէ ինչ կ'ըսէի։ Անհրաժեշտ է որ ...

— Զգոյշ եղէք, Ռուվրէ, պէտք եղած նախազգուշական միջոցները չկրցայ ձեռք առնել։ Մեր խօսակցութիւնը կրնայ լսուիլ...

— Ուրեմն ժամը 8·18ին· 452 մեթր ե — կայն ալիքներու վրայ։ «Հինդ»երու սահ — պողական ժողով։

— Շատ լաւ, ըսաւ Տօքթ. Քրաֆթ. (Պրուն· 4· 19·20)։

★

ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌ�ջեւ Տօքթ. Քրաֆթ պար — զեց ողբերգութեան մանրամասնութիւն — ները։ Քաղաքին կեդրոնական մասը ամ — բողջութեամբ ոչնչացած էր։ Աւերա — ձաններուն մէջ մաս մը տուներ հրկիզ — ուած էին, իսկ շատ քիչ թիւով տուներ միայն չէին վնաս։ Կարելի չէր հաստա — տակէս ըսել թէ վերապրողները կային, բայց անհաւանական էր, քանի որ յառաջ եկած տաքութիւնը այն աստիճան սաս — տիկ էր որ, օդնութեան փութացող օդա — նաւեր ոչ միայն չէին կրնար ցամաք իջ — նել, այլ եւ սոխպուած էին սաւառնիլ500 մեթրէն վեր։

Երջանկայ դիւղերու բնակիչներուն հալ — ածքնութենէն հասկցուած էր, որ Լուս — նէն եկած յարձակումը սկսած էր կէս դիշերը քառորդ անցած։ Այդ չրջանի բը — նակիչները ընդոստ արթնցած էին յան — կարծական տաքութեան մը աղեհցութեան տակ։ Անոնցմէ ոչ ոք նչմարած էր արտա — սովոր լոյսեր։ Լուսնի բնակիչներուն դոր — ծածած «Մահուան ճառադայթը» հաւա — նաբար լուսաւոր չէր։ Լոյս աչքով եւ ս — դանաւերէն դիտուած, այն տարածու — թիւնը որ նախապէս քաղաքը կը պարփա — կէր, դարձած էր հսկայական փոս մը։

Տակլէս ձայն ուղեց, եւ իր վրայ առաւ այս դէպքին պատասխանատուութիւնը։ Անմեղ եւ նոյնիսկ հաճելի դաղափար մը չյղացած ըլլալ կը կարծէը։ Դէպքերը ցոյց տուին սակայն, որ միջմոլորակային պատերազմի մը դաղափարը կարելի չէր անվտանգ համարել՝ երկրի ներքին քա — ղաքական վտանգներուն առջեւը առնելու նպատակով։ Ռուվրէ, որ չուարած կեր — պարանք մը ունէր, յայտարարեց թէ պա — տասխանատուութիւնը կը ծանրանար բո — լորին վրայ, քանի որ «Հինդ»երու ժողո — վը իր ամբողջ կազմով մասնակցած էր այս վտանգաւոր խաղին։ Աւելցուց նաեւ թէ իրենց նպատակը լաւ էր, բայց տակէն դժբախտութիւն դուրս եկաւ։ Ցամեռնային դէպս եղածը եղած է, պատասխանատո — ւութիւնները ճշդելու ժամանակը չէ, այլ հարկ է զարման մը դտնել ստեղծուած կացութեան։

Տօքթ. Քրաֆթ դիտել տուաւ որ եթէ «Հինդ»երու ժողովին մէջ ձեռնաուէ էր ճանչնալ զործուած սխալը, անիմաստ էր դուրսը խօսիլ այդ մասին։ Կացութիւնը այնքան փոխուած էր որ Լուսնէն եկած յարձակումները փոխանակ երեւակայա — կան ըլլալու՝ իրականութեան վերածուած էին։ Գալով ներքին քարոզութեան, ան — հրաժեշտ էր լաւագոյնս օդտադործել ստեղծուած հոդեվիճակը եւ ամրապնդել մարդկային եղբայրութեան զդացումնե — րը։

Սմաք, յաջորդ խօսք առնողը, առա — ջարկեց Պէն Թապրիթի վրայ ճնշում բա — նեցնել, որպէսզի իր դիւտին գաղտնիքը յայտնէ բոլորին, եւ միւս կողմէ՝ բոլոր կառավարութիւնները անսահման վարկեր քուէարկեն անոր՝ Լուսնին դէմ տարուե — լիք պայքարը, լաւագոյնս կազմակերպե — լու համար։

— Ես բոլորովին տարբեր կարծիք ու — նիմ, ըսաւ Ռուվրէ։ — Չեմ ուզեր կրկ — նել, որ նախապէս ունեցած բոլոր վա — խերս իրականացան։ Արդ, հիմա ալ այն համոզումը ունիմ, թէ քանի մենք չար — ձակինք, այնքան ալ չարձակման պիտի ենթարկուինք։ Ինչո՞ւ չէք ուզեր պար — զապէս չանհանգստացնել Լուսնի բնակիչ — ները։ Մինչեւ որ մենք իրենց վրայ ան — խոհեմաբար չուղարկեցինք մեր ճառա — դայթները, մեզի դէմ ուղղուած որեւէ ա — րարքի մէջ չդանուեցան։ Զիրենք անհան — դստացուցինք. — Բողոքեցին։ Ինչո՞ւ չենթադրել, որ իրենք ալ գոհ պիտի ըլ — լան նախկին վիճակին վերադառնալով։ Իւրաքանչիւրը կ'ապրի իր հաշուին, ա — ռանց միւսը անհանդստացնելու։ Չեմ կարծեր որ մեր դէմ առելութեան զդա — ցումներ ունենան, մեզ չեն ճանչնար։

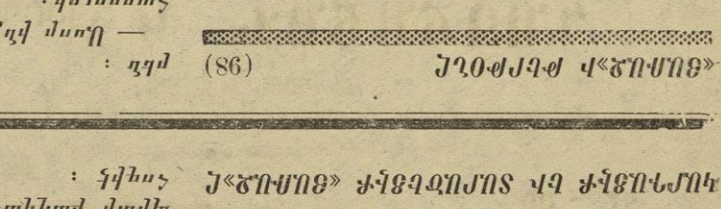
— Չեզի համաձայն չեմ, ըսաւ Տակլէս։ Մարդ իր չճանչցած բանն է որ կ'ատէ։

Թարգմ· Շ· Ս·

ԱՆՏՐԻ ՄՈՐՈՒԱ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՆԱՅՈՒՄ ՀԱՍՏՈՊՉԻ ՀԱՅԵ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆԻ

Նախաբան

Մեր ամ ծարավ ունեցող ազգերի համար ամենից մեծ աղբյուրը Ս. Գրքի Աստված է։ Ինչպես ֆիզիկական ծարավ հագցնելու համար ջրի աղբյուրի մոտ պետք է գնալ, այնպես էլ հոգևոր ծարավ հագցնելու համար Աստվածաշունչ պետք է կարդալ։

— Ինչո՞ւ, ասում է, ինձ համար ես պետք չէ Աստվածաշունչ կարդալ. ես գիտեմ, որ Աստված կա, և ինձ համար դա բավական է։

Ես պատասխանում եմ, որ Աստված կա, և Նա ուզում է, որ մարդիկ Նրան ճանաչեն Աստվածաշնչի միջոցով

կղզիին կացութիւնը, Ազգ. Ձինառատանի ալ կը վերաբերի, եւ ուրեմն չի կրնար երկկողմանի խօսակցութեանց նիւթ դառնալ։ Լրագրողի մը հարցումին, թէ ծրագրական ճորճի առաջարկին մասին ի՞նչ կը մտածէ, Տըլըս պատասխանեց թէ առ այժմ Ձինառատանի եւ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարներուն միջեւ տեսակցութիւն մը կազմակերպելու ծրագիրը չկայ, եւ թէ ժընեւի ժողովը չի նը չանակեր թէ Ուոշինկթըն կը ճանչնայ Փէքինի կառավարութիւնը։

× Նոյն առաւիսին ընթացքին, Տըլըս արտայայտուեցաւ նաեւ Զորս Մեծերու ժողովին մասին։ Շեշտելէ ետք թէ ժընեւի ժողովը լաւ արդիւնքներ տուաւ, հետագային պատերազմի վտանգը եւ ստեղծելով նպաստաւոր մթնոլորտ մը, Տըլըս յայտնեց թէ հակառակ տարակարծութեանց Գերմանիոյ միացումը «մօտ է» եւ կրնայ իրագործուիլ։

Յետոյ յիշեց զրական ուրիշ արդիւնքները։— Նուազ լարուած վիճակ՝ Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ, դիւանագէտները այլեւս կրնան համբերութեամբ գործի ձեռնարկել։ Վերջապէս՝ յայտնելով թէ կացութիւնը աւելի կը բարւոքի, եթէ Խ. Միութիւնը ազատութիւն տայ իր արբանեակներուն որ ընտրեն իրենց ուզած վարչաձեւը, եւ դադրեցնէ համայնավար խլրտումները ուրիշ երկիրներու մէջ։

× Փէքինի թերթերէն մէկը, ինչպէս նաեւ անթեղը, ժընեւի հանդիպումին առիթ կը յայտնեն թէ հրատապ խնդիրներ են Ֆորմոզայի մասին կարգադրութիւն մը, Հնդկաչինի կացութիւնը, եւ Ձինառատանի ՄԱԿի անդամակցութեան հարցը։

ՍԹԵՐԼԻՆԸ ՊԻՏԻ ԶԻՑՆԱՑ

Անգլիոյ խորհրդարանը 292ի դէմ 230 ձայնով քուէարկեց ելեմտական նախաբարին առաջարկած միջոցները, սթերլին նի անկումը արգիլելու համար։ Այնպէս որ պիտի պահէ իր նախկին արժէքը՝ 2 տոլար 80։

Ելեմտական նախաբարը, պըթլէր, յայտարարած է որ բառին բուն առումով անհեռական տագնապ մը պոյութիւն չունի Անգլիոյ մէջ, որ ընդհակառակն հետզհետէ կը բարդաւաճի։ Սակարանի վեր ջին ելեւէջները պարագայական են։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՐՈՒՔ մէջ կարգը վերահաստատուեցաւ։ Առջի օրուան խռովութեանց վիրաւորներէն երկուքը մահացան հիւանդանոցին մէջ։ Իսկ Սուլթանը կոչ մը ուղղելով ժողովուրդին, թելադրեց որ դադրին ծայրայեղութիւններէ եւ աջակցին իշխանութեանց չանքերուն, որպէսզի կարգը վերահաստատուի։ Չհետեւին ոճրագործներու կարպախօսներուն, յանուն Մարոքի չահերուն։

ԻՍՐԱՑԷԼԻ ընտրութիւններուն արդիւնքները թէեւ տակաւին ամբողջու թեամբ յայտնի չեն, սակայն առաջին նը չանները առաւելութիւնը կուտան աշխատաւորական կուսակցութեան։ Ցետոյ կուգայ Մափայը, որ ազգերեկչական նախկին իրկուն կազմակերպութենէն կը բխի։ Համայնավարները ստացած են ձայներուն հազիւ երկու տո հարիւրը։ Ընտրական պայքարին կը մասնակցին 18 կուսակցութիւններ։ Չի կարծուիր սակայն որ խորհրդարանին մէջ փոփոխութիւններ կատարուին։

ՊՈՆԻՆ հասած տեղեկութեանց համա ձայն, Խ. Միութիւնը կը բազմապատկէ Արեւել. Գերմանիոյ իր ուժերը։

ՈՒՈՇԻՆԿԹՐԸ մերժեց ճափոնի մէկ խնդրանքը, ճափոնացի պատերազմական ոճրագործներու ներում չնորհելու մասին։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ

Երեքշաբթի իրիկուն Պելժիացի Պրան քառ առաջին հասաւ Փօ։ Պօպէ կը պահէ դեղին չապիկը։

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ
ԱՐՁԱԿՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

Մեր բաժանորդներէն կը խնդրենք արձակուրդի առթիւ հասցէի փոփոխութեան առեն անպայման կրկել ՆԱՒԿԻՆ ՀԱՅՑԷն։ Հակառակ պարագային կարելի չէ ըն թացք տալ։

Արձակուրդի համար հասցէի փոփոխութեան ծախսն է հարիւր ֆրանք։

Այս առթիւ կրկին կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն որ անյապաղ փակեն իրենց առկախ հաշիւները։ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿ. ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ
ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՓի

58րդ տարեդարձին առթիւ

ՄԱՐՍԷԼ

Կը տօնուի մեծ պատրաստութեամբ։

Կիրակի Յուլիս 31ին, ամբողջ օրը, Սէփթէմ լէ Վալօնի անտառին մէջ, (անցեալ տարուան տեղը)։

Պատուոյ նախագահութեամբ Սեփթեմի քաղաքապետ՝

RAPHAEL BAPTISTIN

Կը նախագահէ ընկ. Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Կը խօսի Պ. Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Հայկական եւ եւրոպական պարեր։ Ճոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ։ Տեղի կ'ունենայ պուլի եւ այլ խաղերու մրցումներ։

Թիւրիմացութեան տեղի չտալու համար այժմէն կը յայտարարենք որ դուռէն բան ծախելը բացարձակապէս արգիլուած է։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՍ

Այրի Տիկին Մանիա Քոչարեան եւ զաւակը՝ Միքայէլ կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ՍՏԵՓԱՆ ՔՈՉԱՐԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ։

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգող ընկերները եւ բարեկամները։

Ս. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Քանի մը տեղեր միայն ազատ մնացած ըլլալով, այսուհետեւ արձանագրութիւնները կ'ընդունուին միայն մրցումով (football)։ Ուստի փութացէք առաջնորդել ձեր զաւակները վերջնական փակումէն առաջ։

26, Rue Troyon - Sèvres (S. O.)
Tél. : OBS. 18-28.

Արձանագրութեան օրերն են՝ Շաբաթ եւ երկուշաբթի կամ ժամադրութեամբ։

ԴԱՏԷՄՅԻԱԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած է Դատէմի Լուս.Ուս. Ընկ. Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ։

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Տէսին, Պ. Նաղարեան սրճարանին եռակի պարտէզին մէջ։

Այս զաշտահանդէսը կազմակերպուած է Ուսումնասիրացի գործնական նպատակին ի նպաստ։

Ճոխ պիւֆէ եւ Խարբերդցիներու նշանաւոր fիւմքէն։

Հայկական զեղջուկ երգերու եւ պարերու կարդին ապահովուած է նաեւ Խարբերդի փող եւ թմբուկը։

Մուտքը ազատ է։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՒԹ

Լա Թուիպլիւ տէ Ֆամ, հիմնուած կոմսուհի տը Պոնէյի եւ իր զրադիտուհի ընկերուհիներու կողմէ, Միջազգային բանաստեղծութեան վերելքի միութեան հետ կը կազմակերպէ իր ամսական զեղարուեստական հաւաքոյթը, այս ուրբաթ, ժամը 18–20, Փէռնոյի հասաստուեան մէջ, 31 ռիւ Պասանօ, Մէթրօ Ժուժ 5, Այս հաւաքոյթները որքան որ fօfքէյլի ձեւին տակ տեղի կ'ունենան, ունին զուտ զրական, զեղարուեստական արժէք եւ բնոյթ։

Ունկնդրութիւնը եւ պատուասիրութիւնն ձրի են։

Կոմսուհի տը Պոնէ որ ունեցած է նը մանապէս fօնսէրվաթուար տ'Ան անուն դաստիարակչական հիմնարկութիւն մը, մօտ երեք հարիւր աշակերտով։ Սեպտ.էն սկսելով կը վերաբանայ իր այդ հիմնարկութիւնը ուր պիտի տրուին դասեր նիւթ ունենալով չարժանիկար, քաղաքացիական բարեկրթութիւն, ընդհ. զրականութիւն, դասական եւ ազգային պարեր, երգ եւ երաժշտութիւն, ֆրանսերէն եւ օտար լեզուներ, առողանութիւն, արտասանութիւն եւ այլն. եւ հայերէնի լայն ուսուցում նոյնիսկ օտարներու (լեզու, պատմութիւն, զրականութիւն)։

Մանրամասնութիւններ կը հաղորդուին Թ. Գառնիկի կողմէ Ազգային Տան մէջ, ամէն երեքշաբթի ժամը 16–18, կամ առանձին ժամադրութեամբ։

Հեռաձօն՝ ԹԻԻ. 22-50 կամ ԹԷթպու 48-11։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նիմի եւ շրջակայքի Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ կրօն. Ընկերակցութեան վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ազգային բարերար

ԳԱԼՈՒՍՏ ԿԻԼՊԻՆԿԵԱՆԻ

մահուան առթիւ, անոր սգակիր զաւակներուն, տէր եւ տիկին Եապեանի եւ տէր եւ տիկին Նուպար Կիւլպէնկեանի, եւ համայն պարագաներուն։ Հանգուցեալին յիշատակը յաւէտ վառ պիտի մնայ Նիմի հայ զաղութին մէջ եկեղեցւոյ կողքին կանգնել տուած չքեղ երիցատուներով։

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՕԳԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ
ԿԱՑԱՆԻ ՇԷՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ֆ. Կ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Առնուվիլի մասնաճիւղէն նախապէս 25·000 եւ վերջերս ալ 10·000 ֆրանք, դումար 35·000 ֆրանք։

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ԼՈՒՐՏ

Նախագահութեամբ Գերպ. Հայր Կարապետ Ծ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻի։ (Առաջ. Ֆրանսահայ կաթողիկէներուն)։

Տեղի կ'ունենայ Օգոստոս 16–23։

Արձանագրուելու համար դիմել տեղւոյն Հայ կաթող. Ժողովրդապետ Վարդապետներուն ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒԼԻՍ 30։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Գրեց՝ Կ. Փօլատեան։ Ականատեսի մը յուշերը Տէր Զօրի Սարսափներէն, (արձակ եւ ոտանաւոր)։ Տպ. Յուսաբեր, 1955։ Գին 500 ֆրանք։

Դիմել «Յուսաբեր»ի վարչութեան կամ ուղղակի հեղինակին,

G. Poladian, 53, Chemin de St. Julien
Marseille (B. du R.) France

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Մոնմարթանսի Հայկ. Հանդուստեան Տունը սոխպողաբար պէտք ունի որոշ փորձառութեամբ օգնական – խոհարարի մը։

Անմիջապէս դիմել վարչութեանս՝

32, Rue de Trévise, Paris (9)

Ժամը 3էն 6։

Աղթատախնամի վարչութիւն

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի օգափոխութեան կայանի մասնակցողներուն մեկնումը այս երկուշաբթի Օգոստոս մեկին, ժամը 21·18ին, Կար տը Լիոնէն։

Ժամադրավայր՝

ԺԱՄԸ ՁԻՇԴ 20ԻՆ

Hall départ Grande Ligne

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՀԱՄԱՀԱՐԲ. Հայր. Միութեան Վանքանի մասնաճիւղի վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր զոլոր ընկերները այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պ. Սիմոնեանի սրճարանը, բիւ Պէլիմայ։ Օրակարգ՝ Պատգամաւորներու ընտրութիւն եւ զանազան խնդիրներ։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ԴԻՒՑԱԶՆԱԿԱՆ ՈՒՐՖԱՆ
ԵՒ ԻՐՇԱՅՈՐԴԻՆԵՐԸ»

1500 էջ, պատկերազարդ եւ բազմակողմանի բովանդակութեամբ։ Գինը 2800 ֆրանք, թղթատարի ծախքով 3000, զեղչիկ եւ լաթակազմ։ Նախընտրելի է վճարումը կատարել կանխիկ, զրկելով հասցէն, դիրքը ստանալու համար ուղղակի Պէյրութէն։

Ֆրանսայի, Պելժիոյ, Հոլանտայի, Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ այլ երկիրներու համար զրել։—

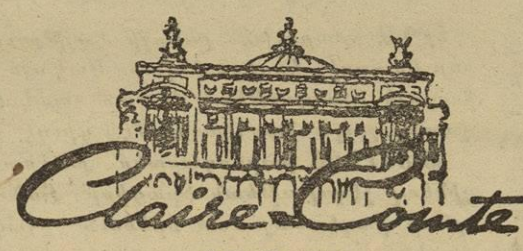
Issayan, 38, Rue du Ménil, Asnières
Seine France

ԾԱԽՈՒ Է
ՊԱՐԱՊ ՓԱԻԻՅՈՆ ՄԸ

2 սենեակ (առաջին յարկը), պզտիկ տէպառա մը, մեծ խոհանոց մը, ճաշասենեակ մը (պետնայարկը) լաւատար, տուշ, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն, կեդրոնական ջեռուցում, հեռաձայն, մեծ կառատուն (12×4·75), ձեղնայարկ, (որ կարելի է աշխատանոցի վերածել), պարտէզ, պտղատու ծառերով։

Այցելելու համար ժամը 15էն վերջ, 14 Ռիւ տը Նիս, Ալֆորվիլ, (դէն 3 մի լիոն)։

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

17 BL. DES CAPUCINES
(Face au CAFÉ de la PAIX)
Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն ննկատի ունենալ։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔՍՏՈՒՆԸ

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՏՕՀՄԻԿ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ
Մեծագոյն սկաւառակը

CHANTS ET DANSES FOLKLORIQUES
D'ARMENIE ET DU CAUCASE

Disque Contrepoint-Vogue No 20.103
Առաջին անգամ ըլլալով
16 կտոր մէկ սկաւառակի վրայ, 45 վայրկեանի տեւողութեամբ
(Երեւան, Եայլի, Թաթարական պար, Ալագեազ, Ազրպէյճան, Նաղարա, Պի լիսի, Գերիներու երգ, Կաքաւիկ, Եարօ Ջան, Քանաղեռ, Արեւելեան պար, Ղայթարմա, Քիզ նման, Լէզգինքա)։
Նուագախումբ եւ խմբերգ
Ղեկավարութեամբ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ (Գին 2600 ֆրանք)

ԴԻՄԵԼ RECORD SHOP
36, Rue de Moscou Paris 8 ème
La Boîte aux Disques, 4, Rue du Dragon
Բոլոր երաժշտական տուներու մօտ ինչպէս նաեւ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ
14, Rue Petit, Tél. BOT. 99-22

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՈՒՐԲԱԹ 29 ՅՈՒԼԻՍ

VENDREDI 29 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7736 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3147

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՅԻՇԵՑԻՆ ԵՒ ԱՆՑԱՆ

*

«Ժընեւի ոգին» իրական սփոփանք մը եղաւ բոլոր խաղաղասէր ժողովուրդնե – րուն համար :

Այն ատենին ալ, Ֆ. Միւրէյեան վա – րիչները, մամուլը եւ անթելն անգամ ո – գեւորիչ արտայայտութիւններ ունեցան :

Ի տես – Մոսկուան «պատմական ղէպք մը» կը նկատէ Ջոբա Մեծերու խորհրդա – ժողովը, «Աշխարհի բոլոր ժողովուրդնե – րուն համար» : Եւ մանաւորապէս կը հեշ – տէը թէ «ժողովը սկսաւ ու վերջացաւ ի – րական գործակցութեան մթնոլորտի մը մէջ» :

Մոսկուայի Գրոմիկոյի Միւրէյեան պաշտօնաթերթը , « Լիտերատուրնայա Կազեթա» կը գրէ , «կեցցէ՛ Ամերիկա» խո – րագրով .

— « Խորհրդային ժողովուրդը միշտ համակրալիր զգացումներ սնուցած է ա – մերիկեան ժողովուրդին հանդէպ, ժողո – վուրդ մը որ օժտուած է ստեղծագործ եւ տեւական ոգիով ... Մենք գիտենք որ զի – նապաշտութեան ոգին խորապէս խորք է ամերիկացի ժողովուրդին եւ հակառակ՝ Մ. Նահանգներու պատմութեան ու ա – ւանդութեան » :

Ու մինչ տարիներով կը հեղնէին Մ. Նահանգներուն հզօր աջակցութիւնը երկ – րորդ Աշխարհամարտին մէջ, այս անգամ խորհրդային թերթը կը յայտարարէ բարձրաձայն .

— «Մենք խորին երախտագիտութեամբ կը յիշենք Ամերիկացիներուն կրած զոհո – ղութիւնները Բ. աշխարհամարտի ըն – թացքին եւ կը մեծարենք փաշականու – թեան դէմ մղուած ճակատամարտին ա – մերիկացի զոհերը : Մենք կը ճանչնանք ճշմարիտ Ամերիկայի դէմքը, բաց եւ անկեղծ» :

Նոյնիսկ զովասանքներ երեւցան Մոսկուայի միւս թերթերուն մէջ ալ, ո – րոնց հետեւեցան բոլոր հանրապետու – թեանց օրկանները, թարգմանաբար կամ ինքնագիր յօդուածներով :

Ամէն պարագայի մէջ, կը դանուինք նո – րանշան երեւոյթի մը առջեւ :

Խորհրդաժողովը կոչուած չէր հրաչք – ներ գործելու կամ հինգ – վեց օրուան մէջ լուծելու բազմաթիւ կնճռոտ խնդիրներ :

Բայց, ստեղծեց մթնոլորտ մը որ կրնայ աննախընթաց համարուիլ, եթէ նկատի առնենք միջազգային յարաբերութեանց ներկայ վիճակը :

Շատեր զինազադար կը կոչեն ժողովին ելքը : Ուրիշներ պակ պատերազմը վերջա – ցած կը համարին :

Ինչպէս ալ մեկնեն, իրականութիւն է որ խորհրդաժողովը չարք մը հիմնական խն – դիրներ քննեց փոխադարձ բարեացակա – մութեամբ, տանտիրոջ սառնակոյտը հալեցնելու տրամադրութեամբ :

Ճիշդ է, գործնական ելքի մը չյանդե – ցան . բայց կրցան զգալապէս պայծառա – ցնել հորիզոնը :

Բաւական բան պարզուեցաւ, թեր ու դէմ յայտարարութիւններով :

Մութ մնաց միայն մէկ հիմնական խն – դիր ,— ժողովուրդներու ինքնորոշման ի – րաւունքը, որ սերտ կապ ունի խաղաղու – թեան եւ ապահովութեան հետ :

Այզընհաուըր իր առաջին յայտարարու – թեան մէջ յուզեց այս խնդիրը , փափ – կութեամբ յիշեցնելով արբանեակ երկիր – ներու կացութիւնը եւ համայնավարներու խոովայոյզ գործունէութիւնը ազատ եր – կիրներու մէջ :

Ինքնորոշման սկզբունքը ճանչնալով հանդերձ, մառեչալ Բուլկանին անմիջա – պէս դիտել տուաւ թէ խորհրդաժողովը իրաւունք չունի խառնուելու պետու – թեանց ներքին գործերուն ...

Եւ այսպէս ալ փակուեցաւ հարցը : Այլ եւս ոչ մէկ խօսք այդ մասին : Ոչ Ամերի – կացիներուն, ոչ ալ միւսներուն կողմէ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐԸ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՎԱՐԻՉՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՆ ԱՆԳԼԻԱ

*

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ԽԱՆԴԱ – ՎԱՌՈՒԹԵԱՄԲ ԿՈՂՋՈՒՆԷ ԼՈՒՐԸ

«Մառեչալ Բուլկանին եւ պարոն Խրուշ – չեւ ընդունեցին տրաէրա , եւ յառաջիկայ գարնան պիտի գան Անգլիա» . այս խօս – քերով աւարտեց Անգլիոյ վարչապետը իր երկար յայտարարութիւնը, զոր կը կա – տարէր խորհրդարանին առջեւ, ժընեւի ժողովին մասին : Որքան զեկուցումը, նոյնքան ալ զայացունց լուրը հաղորդած էր անգլիական ծանօթ պաղարիւնու – թեամբ : Սակայն երեսփոխանները, ա – ռանց բացառութեան, ընդդիմադիր թէ պահպանողական ,բուռն ծափերով ողջու – նեցին Իտընի խօսքերը :

Լուրը հրատարակուեցաւ Լոնտոնի եւ Մոսկուայի մէջ միաժամանակ , զրեթէ նոյնիմաստ զեկոյցներով .- Ժընեւի ժողո – վին ընթացքին Ֆ. Միւրէյեան եւ Անգլիոյ վարչապետները նպաստաւոր գտան երկու երկիրներու միջեւ յարաբերու – թեանց ամրապնդումը, որ ձեռք կրնայ բերուիլ Ժընեւ սկսած ուղղակի տեսակ – ցութեանց չարունակութեամբ : Ֆ. Մի – ւութեան վարչապետը, մառեչալ Բուլկա – նին եւ Գերագոյն Խորհուրդի անդամ Պ. Խրուշչեւ կ'ընդունին վարչապետ Իտընի հրաւէրը :

Անգլիա , քիչ մը «չուքի մէջ» մնալէ ետք Ժընեւի ժողովին ընթացքին, երբ նախա – գահ Այզընհաուըրի հեղինակութիւնն ու յայտարարութիւնները առաջին կարգի անցած էին, ահա կ'արձանագրէ դիւա – նագիտական յաջողութիւն մը , ստեղծե – լով առիթը Անգլիա — Ֆ. Միւրէյեան զը – լուխ – զլխի հանդիպման մը : Իրագեկնե – րը կը յայտնէին թէ Լոնտոն չատ լաւ ար – գով չէր նայած Ժընեւի ամերիկեւխորհր – դային երկասացութիւնը, ինչ որ իսկա – պէս տեղի ունեցաւ երբեմն, նիստերուն ընթացքին կամ նիստերէն դուրս :

Լոնտոնի թերթերը չռնդալեց խոր – զրերով կը ծանուցանեն լուրը, երբեւ անգլիական քաղաքականութեան մէկ յաղթանակը : «Ո՞ր խենթը, ասկէ մէկ տարի առաջ կրնար հաւատալ այսպիսի լուրի մը» : 1910էն ի վեր , երբ Ռուսիոյ Ջարը Անգլիա գացած էր Խուրրատ թա – գաւորի թաղման առթիւ, ոչ մէկ ռուս դերագոյն պետ այցելած էր Անգլիա : Ռուսիոյ խորհրդայնացումէն ետք, ոչ մէկ վարչապետ «զրամատիրական եւ քաղքե – նի» պետութեան մը բարեկամական այցե – լութիւն տուած էր : Բուլկանինի առաջին ճամբորդութիւնը չէ այս ղէպի Լոնտոն : Եղած է հոն 1936ին, սակայն իբրեւ Մոս – կուայի քաղաքապետ :

Անշուշտ մինչեւ յառաջիկայ գարուն « կամուրջներու տակէն չատ ջուր կրնայ անցնիլ» մանաւանդ եթէ նկատի ունենանք թէ արտաքին նախարարներու ժողովը — որուն համար արդէն կ'ենթադրուի 14 Հոկտեմբերը — տեղի պիտի ունենայ նախքան խորհրդային վարիչներու Լոն – տոն այցը : Եւ յատկանշական է անգլիա – կան խորհրդարանի նոյն նիստին ընթաց – քին արտաքին նախարար Մըք Միլէնի յայտարարութիւնը՝ ուր կ'ըսէ .

« Ժընեւի մէջ օգտակար աշխատանք մը տարինք . սակայն կը զգուշացնեմ ձեզ չա – փազանցուած լաւատեսութենէ , որով – հետեւ մանաւանդ ապահովութեան եւ Գերմանիոյ խնդիրներուն առթիւ վիհ մը դոյութիւն ունի Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ : Այն տպաւորութիւնն ունիմ որ առ այժմ Մոսկուա մասնաւոր փութկոտու – թիւն մը ցոյց չի տար Գերմանիոյ միա – ցումը յաջողցնելու համար» : Նոյն խնդ – րին մասին, վարչապետ Իտըն ալ ներքու – թեամբ հասկցուցած էր թէ որքան անա – խորժ էր Անգլիոյ համար ամերիկեւխոր – հրդային երկկողմանի համաձայնութիւն մը, նոյնքան անըմբռնելի՝ զերմանեւխորհ – րդային չափազանց մօտիկութիւն մը : Որովհետեւ «չի միայն Ֆ. Միւրէյեանը , այլ ամբողջ Եւրոպան պէտք է երաշխիք – ներ ունենայ թէ զինուած Գերմանիան նոր ագռեսիայի մը պիտի չդառնայ» : Վար – չապետ Իտըն քօղարկուած ձեւով քննա – դատեց նաեւ նախագահ Այզընհաուըրի ներկայացուցած «հսկայական ծրագիրնե – րը » որովհետեւ «աւելի համեստ ծրա – գիրներ կրնան աւելի դիւրութեամբ իրա – գործուիլ, քան թէ մեծ ծրագիրներ » :

Ամէն պարագայի մէջ անգլիական հան – րային կարծիքը խոր զոհունակութիւն կը յայտնէ խորհրդային ղեկավարներուն այ – ցին առթիւ, որուն շնորհիւ Անգլիոյ հե – ղինակութիւնը պիտի զօրանայ Միջազ – գային գետնի վրայ, եւ երկու երկիրներ պիտի ունենան բարւոք յարաբերութիւն – ներ :

× Լաւատեղեակ շրջանակներու կար – ծիքով, զրամատիրական երկրի մը այս առաջին այցը նախապատն է չարք մը ու – րիշ այցելութիւններու, որոնք կրնան կա – տարուիլ յանկարծական կերպով, նայն – իսկ Լոնտոնէն առաջ : Կը յիշեն մանաւանդ Հնդկաստանի եւ Թուրքիոյ պարագա – ները :

× Ոմանք կը կարծեն թէ փոխ – վար – չապետ Ա. Միկոյեան պիտի մասնակցի խորհրդային պատուիրակութեան :

.....

ՎԱՐՉԱՊԵՏ Էտ. Ֆոռ, նախաբարբաց խորհուրդին հաղորդեց Ժընեւի ժողովին արդիւնքները, եւ ստացաւ կառավարու – թեան շնորհաւորութիւններն ու հաւանու – թիւնը իր վարած քաղաքականութեան հա – մար : Իսկ երէկ կարեւոր յայտարարու – թիւն մը պիտի ընէր վարչապետը, խոր – հրդարանի արտաքին գործոց յանձնաժո – ղովին առջեւ, Մարոքի կացութեան մա – սին : Կը նախատեսուին քննադատու – թիւններ :

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՅԶԸՆՀԱՈՒԸՐ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐՈՒՆ

Ժընեւէն վերադարձէն ետք առաջին ան – գամ ըլլալով, Մ. Նահանգներու նախա – գահը արտայայտուեցաւ թղթակիցնե – րուն , լրագրական ասուլիսի մը ընթաց – քին, միջազգային կացութեան մասին : Յատկանշական են իր յայտարարութեան կարգ մը կէտերը :

— Ժընեւի խօսակցութիւնները կը պարզեն «չեչտի» փոփոխութիւն մը : Ոչ աւելորդ վիճաբանութիւններ, ոչ ալ քա – րոզութիւն :

— Կը ճշդեմ , առաջարկեցի որ խորհր – դային օգնականները թուին որ չըջանին վը – ռայէն որ կ'ուզեն, նոյնիսկ հիւլէական ճարտարարուեստի կեդրոններու վրայէն .

— Պէտք չէ թուլութիւն ցոյց տանք , աշխատելով հանդերձ յանուն խաղաղու – թեան, պիտի չկրճատենք մեր ուժերը :

— Մառեչալ Ժուկով յայտնեց ինձի թէ Ֆ. Միւրէյեանը խոր փափաքն ունի չպա – տերազմելու :

Գալով ծերակուտական ճօրճի առա – ջարկին, որուն համաձայն չինեւամերիկ – եան բանակցութիւններ պէտք է կատար – ուին արտաքին նախարարներու մակար – դակով, նախագահը յայտնեց թէ հա – կառակ չէր որ այդպիսի հանդիպում մը տարքուի, պայմանաւ որ անհրաժեշտ նկատուի : Ամէն պարագայի մէջ, չի կր – նար ենթադրել թէ երբ եւ ուր կրնան տե – սակցիլ Ֆ. Տըլլըս եւ Շու Ան Լէյ :

Ակնարկելով խորհրդային վարիչներուն Անգլիա այցին, Այզընհաուըր յայտնեց թէ Ժընեւի մէջ, Մ. Նահանգներու եւ Ֆ. Մի – ւութեան միջեւ ալ նկատի առնուած էր փոխայցելութիւններ կատարելու ծրա – գիրը, սակայն պաշտօնական հրաւէրներ չէին եղած : Սակայն բարձրաստիճան պաշտօնատարներ, փոխադարձաբար պի – տի այցելեն երկու երկիրները :

ՕԴԱՑԻՆ ԾԱՆՐ ՄԻՋԱԴԷՊ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ՎՐԱՑ

Իսրայէլեան օդանաւային էլ Հալ ընկե – րութեան ճամբորդատար մէկ օդանաւը, որ Լոնտոնէն թռչ Ավիվ կ'երթար, պուլ – կարական սահմանները մօտ անյայտա –ցած է, իր 51 ճամբորդներով եւ եօթը օ – դաչուներով : Հակասական լուրեր հասած են ցարդ այդ մասին : Ոմանց կարծիքով, ռումպողաբար լքած է բոցերու մէջ, ու – րիշներ կ'ըսեն թէ վար ինկած է : Հաս – տատած է սակայն որ պուլկարական հակաօդային թնդանօթները կրակ բացած են կոնստէլլասիոնին վրայ, եւ թէ օդա – նաւին մնացորդները կը դանուին պուլ – կարական հողին վրայ : Սահմանապահ յատ զինուորներ տեսած են բոցերը : Իսկ տատանակէն ստացուած վերջին անթելը, Աթէնքի կայանէն ,կը հաղորդէր նոյն լու – րը : Սակայն յայտնի չէ տակաւին դոհերուն թիւը : Սոֆիան ցարդ ոչ մէկ դեկոյց հրատարակեց միջադէպին մասին, իսկ Իսրայէլեան քննիչ յանձնախումբ մը արդէն հասած է Սալոնիկ : Կը վախ – ցուի որ բոլոր ճամբորդներն ալ ածխա – ցած ըլլան :

Լոնտոնի պաշտօնական շրջանակները « չատ ծանր » կ'որակեն պատահածը : Մինչեւ հիմա բազմաթիւ անգամներ օդա – յին միջադէպեր տեղի ունեցած էին արե – ւելեան Եւրոպայի երկիրներու վրայ, սա – կայն առաջին անգամն է որ առեւտրա – կան ընկերութեան մը օդանաւը վար կ'առնուի :

** Վերջին պահուն Սոֆիայէն կը հե – ռագրեն թէ ոչ ոք ազատած է : Ջեն յայտներ «արկածին» պատճառները :

ԱԻՍՏՐԻԱ ԱՆԿԱԽ

Աւստրիոյ հաշտութեան դաշնագիրը պաշտօնապէս ի գործ դարձաւ Դ. Ժա – մը 12ին : Խորհրդային, ամերիկեան, Ֆը – րանսական եւ անգլիական ուժերը վեր – ջին անգամ ըլլալով տողանգ մը կատա – րեցին Վիէննայի մէջ :

Նախքան տողանգը, Վիէննայի չորս մարզպանները վերջին նիստ մը դումա – րած էին, որմէ ետք հրատարակած զե – կոյց մը՝ ըստ որուն իրենց առաքելութիւ – նը վերջացած կը նկատեն, եւ բարօրու – թիւն կը մաղթեն անկախ Աւստրիոյ :

× Վարչապետ Ռաապ այս առթիւ յայ – տարարեց .— «Այսօր վերջ կը դնէ Աւս – տրիոյ համար կացութիւն մը, որ վար – կաբեկիչ է ամէն քաղաքակիրթ ժողովուր – դի համար» :

× Առջի օր ռուս սպայ մը վեց զինուոր – ներու գլուխն անցած , փորձած էր փախչել խորհրդային գօտիէն : Երբ պաշարուեցան սպան անձնասպան եղաւ, իսկ զինուորնե – րը յանձնուեցան :

.....

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ խորհրդարանը քուէար – կեց կարեւոր օրէնք մը, երեսփոխաննե – րու քուէ տալու կերպին մասին : Այսպէս՝ չարք մը պարագաներու — նոր կառավա – րութեան մը ներկայացման առթիւ , վըս – տահութեան քուէ , դաշնագրերու վա – ւերացում եւն . — երեսփոխանները պար – տաւոր են անձամբ ներկայ գտնուիլ որ – պէսզի քուէարկելու իրաւունք ունենան : Չնորհիւ այս օրէնքին , «խորհրդարանը պիտի ստանայ իր արժանավայել դիմա – գիծը, եւ կառավարութիւնները պիտի ունենան աւելի երկար կեանք մը» կը գրեն տեղական թերթերը : Օրէնքը պիտի գոր – ծադրուի յառաջիկայ հոկտեմբերէն ակը – նալ :

ԱԼՃԵՐԻՈՑ մէջ, ըմբոստներու սարքած ծուղակն իյնալով սպանուեցան 23 լե – գեոնականներ, բուռն կռիւներէ ետք : Ըմբոստներու կողմէ կը հաշուեն 30 ըս – պանուած :

ՓԼԵՒՆ նչանակեց իր ներկայացուցի – չը— Վարչապետի չինական դեսպանը .— Ժընեւի չինեւամերիկեան բանակցու – թեանց համար :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆԸ Դ. ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Բ.

Միջազգային չորրորդ համաժողովը գումարուեցաւ Յուլիս 12 – 16, Լոնտոնի կեդրոնական թաղամասին՝ Ուէսթմինս – թըրի արբայարանին մօտիկ Քէքսթըն Հօլլի մեծ սրահին մէջ :

Սրահը չքեղօրէն զարդարուած էր մասնակցող ազգերու մեծադիր դրօշակներով :

Ներկայ էին 38 երկիրներէ 120 պատգամաւորները, եղբայրական պատուիրակները եւ դիտողներ :

Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը կը մասնակէր երկու պատուիրակներով :

Պատգամաւորներուն մէջ կային բազմաթիւ միջազգային ականաւոր դէմքեր, նախկին վարչապետներ եւ նախարարներ, ինչպէս Քլէմէնթ Էթլի, Հէրպըրթ Մորիսըն, Հայերու վաղեմի բարեկամ Քամիլլ Հիւիսմանս՝ նախագահ Պելճիքայի խորհրդարանին, Վիկտոր Լարոք, Ֆրանսա – յէն՝ Կի Մոլէ, Ժիւլ Մոք, Ալպէր Կամիւ, Ասթրէ Ժիլիժ, Քրիսթիան Փինօ , դեր – ման կուսակցապետ Էրիխ Օլընհաուըր , Իտալիայէն Անճէլիքա Պալապանօֆ եւ այլ ծանօթ անձնաւորութիւններ :

Ժողովին կը նախագահէր Մորկըն Ֆիլիպս, քարտուղար Անկլիոյ Աչխատաւոր – բական կուսակցութեան եւ նախագահ Մէջազգային, իր կողքին ունենալով երկու փոխ – նախագահները՝ Կի Մոլէ եւ Օլընհաուըր, քարտուղարը՝ Եուլիուս Պրա – ունթալ ու Տիկին Խաթէ Սըմմըրսգիլը՝ նախագահ Աչխատաւորական կուսակցութեան :

Օրակարգի զլխաւոր հարցերն էին՝ Զինաթափութիւնը, Եւրոպայի ապահովութիւնը, Ասիոյ եւ Ափրիկէի կացութիւնը, յեռամնայ երկիրներու օժանդակելու խնդիրը, ՄԱԿի Ուխտին վերաքննութիւնը եւայլն :

Ցաջորդական հինգ օրերու ընթացքին բոլոր խնդիրներու մասին կարդացուեցան զանազան մասնագէտներու կողմէ նախապէս պատրաստուած զեկոյցներ, որոնց մասին թեր ու դէմ կարծիքներ լսելէվերջ՝ հանուեցան համապատասխան բանաձեւեր :

Գործածական լեզուներն էին անգլիերէն, ֆրանսերէն եւ գերմաներէն : Իւրաքանչիւր պատգամաւոր մտիկ կ'ընէր իր նախասիրած լեզուով, շնորհիւ մասնաւոր ընկալուչի մը :

Տիկին Խաթէ Սըմմըրսգիլի բարի գալուստի ուղերձէն վերջ, Միջազգայինի նախագահ Մորկըն Ֆիլիպս պարզեց Սթոքհոլմի համաժողովէն ի վեր, երկու տարիներու ընթացքին ընկերվարութեան կատարած նուաճումները զանազան երկիրներու՝ մասնաւորապէս Պելճիքայի, Տանիմարքայի, Նորվեկիոյ, Հոլանտայի, Գերմանիոյ, Ֆինլանտայի, Ճափոնի, Նոր Զելանտայի, եւն. մէջ :

Ողջունեց Ծայրագոյն Արեւելքի հեռաւոր երկիրներէն եկող եղբայրական պատգամաւորները, որոնք այդքան մեծ զոհողութեանց յանձնառու եղած էին : Ուսւելցուց .

« Զենք կարծեր թէ հիմնական տարակարծութիւններ կը բաժնեն մեզ : Ամէն օր աստիճան մը աւելի կը դիտակ – ցինք թէ աշխարհ մէկ է եւ բոլոր խնդիրներն ալ սերտօրէն կապուած են իրարու հետ : Շատ չանցած բոլոր ընկերվարական կանոնները պիտի միանան իրարու մէկ մարմին՝ միեւնոյն հասարակաց նպատակին ծառայ »:

Ասիոյ ընկերվարական խորհրդաժողովի անունով եղբայրական ուղերձ մը կարդաց ընդհ. քարտուղար Վիժոնօ (Ինտոնեզիա – յի) ,որ փափաք յայտնեց աւելի եւս սերտացնել կապերը Եւրոպայի ու Ասիոյ ընկերվարականներուն միջեւ : Անհրաժեշտ է ստեղծել համաշխարհային ընկերվարական գաղնակցութիւն մը : Միացեալ ուժերով քննել միջազգային քաղաքական հարցերը եւ աշխատիլ հպատակ ժողովուրդներու ազատագրութեան համար : Մեր անմիջական նպատակը պէտք է ըլլայ, ըստ պայքար՝ ազգերու ազատութեան, պայքար՝ աղքատութեան, անօթութեան ու կրթօտութեան բարձումին համար, միջազգային զործակցութեամբ, հիմնուած հաւասարութեան եւ արդարութեան վրայ :

Քարտուղար Պրաունթալի տեղեկագրին համաձայն, արդէն իսկ սերտ գործակցութիւն հաստատուած է Ասիոյ ընկերվարական կազմակերպութեան հետ : Միջազգայինի կողմէ պատուիրակներ մասնակցած են 1953 Օգոստոսին Հայտարա – պատի եւ 1954 Նոյեմբերին Թոքիոյի մէջ գումարուած ժողովներուն : Ակէ գաս՝ միասին պատրաստած են ՄԱԿի Ուխտին վերաքննութեան եւ տնտեսական զար – գացման համար ՄԱԿի յատուկ հիմնադրամի մը ստեղծման ծրագիրները : Միասին ոտնած են Հպատակ ժողովուրդներու Ազատութեան Օրը՝ 1954 Հոկտ. 30ին եւ միացեալ զեկոյց մը հրատարակած՝ 1955 Մայիս մէկին :

Եզրակացութիւն, — Անհրաժեշտ է փութացնել ստեղծումը համաշխարհային Միջազգայինի մը , ինչպէս, փափաք յայտնուած էր Միլանոյի 1952ի համաժողովին մէջ :

(Շար.)

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՏԻԳՐԱՆ ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

ՏԻԳՐԱՆ ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

(ՏԻԳՐԻՍ)

*

Կարճ հեռագիր մը, հազարաւոր քիլոմեթրներ հեռուէն «Տիգրիս յանկարծ – մահ, յուղարկաւորութիւնը 22 Յունիսին» : Եւ ահա, այդ կարճ հեռագրով, վերջ կը տրուի կեանքի մը, որ իր ամբողջ տեւողութեան եղած էր խանդավառ կռուող մը, քարոզիչ մը՝ լի բեղուն գործունէութեամբ :

Վերջին պատերազմէն առաջ ծանօթ – ցայ լրեն : Իրը դասախօս եկած էր մեր շրջանը, գինուորական եւ հայդուկային կռիւներու մասին դասախօսութիւն մը տալու : «Ռազմիկ»ի խմբագիրը – պատասխանատու անօրէնն էր այն տաեն : Շատ ալ հաւատաք չունէինք, թէ հայ նախկին գնդապետ մը ի՞նչ գինուորական դասախօսութիւն պիտի կրնար տալ : Դասախօսութեան ընթացքին էր որ մեր կասկածը վերածուեցաւ հիացումի եւ հասկցանք իր իսկական արժէքը : Աչակերտներու տեղ դրած մեզ, մանրամասնօրէն նկարագրեց հայդուկային կռիւները, եւ ընդհարումի մը պարագային գինուորական հաւանական զործողութիւնները, յառաջխաղացում, նահանջ, գինուորական կարեւոր գիրք եւն., որոնց մասին այս վերջին պատերազմին միայն հասկցանք կարեւորութիւնը :

Համեստ էր բնաւորութեամբ եւ յաճախ «վարպետչի եաեւ»էն, միշտ մոլեթի մէջ զործող հաւատաւոր կուսակցական մըն էր, առանց աղմուկի եւ յուցարարու – թեան եւ մնաց նոյնը, մինչեւ իր կեանքին վերջին օրերը :

Պատերազմի ընթացքին մեկնած էր Փըրանսայէն, զանազան կարեւոր գործերու պատճառաւ :

Ազատագրումէն ետքը վերադարձաւ կրկին Ֆրանսա : Այս անգամ անձնական եւ կուսակցական այլ գործերու բերմամբ զարձանք մտերիմներ եւ յաճախ միասին էինք :

Կը պատմէր իր կուսակցական գործունէութեան մասին, այնպիսի ձեւով մը որ կարծէք դերակատարը ինք չէր երբեք :

Ֆրանսա գալէն ետքն ալ յաճախ ճամբորդելու հարկադրանքին առջեւ կը գտնուէր, երկար ժամանակով , իսկ պատերազմի տեւողութեան բոլորովին բաժնուած էր իր տունէն : Վերադարձած օրէն իսկ պատրաստութիւն կը տեսնէր մեկնելու այլուր , կուսակցական գործով , եւ այնքան տունէն հեռացած կը մնար պարտականութիւններու բերմամբ, որ օր մը պետական անձնաւորութեան մը չարաճճի յանդիմանութիւնը լսեցինք . — «Դաշ – նակցականներդ այս ի՞նչ անաստուած եւ բարսիրտ մարդիկ էք եղեր, որ այս մարդուն հանգիստ չէք ձգեր որ բիչ մը տունը մնայ իր կնկան եւ տղուն հետ» : Իր կեանքը կը նմանցնէինք, արդիական հայդուկի կեանքին, որ տուն տեղ ձգած, միշտ լծուած էր կուսակցական գործի :

Ամէն անգամ որ Փարիզ կուգար , ես էի պինք առաջին դիմաւորողը եւ միասին կ'երթայինք իրենց տունը : Այնպէս մը եղած էր, որ կարծէք ես էի միշտ որ պատրաստած էի պինքը տուն առաջնորդելու եւ ասիկա այնքան յաճախ պատահած էր այս վերջին տարիներու ընթացքին , եւ իր կինը այնքան յաճախ տեսած էր մէզ միասին, ամէն Փարիզ գալուն, որ երբ ինծի մինակ կը տեսնէր, առանց Տիգրի – սի, կը հարցնէր թէ ո՞ւր է ամուսինս , ե՞րբ պիտի գայ : Հաշտուած էին այդ կեանքին հետ թէ իր կինը եւ թէ իր ան – հաւատաս տղան :

Այս վերջին բացակայութիւնը բաւական երկար տեւեց , Օգոստոսին վերջապէս պիտի վերադառնար... բայց աւաղ, մահ – ուան ղոյժը երկաթ առաջ հասաւ տուն :

Այդ կարճ հեռագրով մահուան ղոյժը , Սահակին հետ միասին զացինք հազար – դելու կնոջ եւ տղուն, ճիշդ ուրբաթ ա – ռաւօտ, այն պահուն, երբ իր տունէն մըղոններ հեռու, հեռաւոր Պարկաստանի մէջ, տեղի կ'ունենար իր յուղարկաւորութիւնը :

Զափազանց յուզուեցաւ կինը մեզ տեսնելուն : Տղան դիչերանց արդէն այդ սըխուր պարտականութիւնը կատարած էր , մօրը զգացնելով երթալ սիրելին մահը : Արցունքներուն մէջէն, սգաւիրը այրին , երկաթ ստացած վերջին նամակին մասին պատմեց թէ կը սպասէր իր զալուն, Օ – գոստոս ամսուն հոս պիտի ըլլար, կը խոսէր պարտականութեան մասին թէ, երբ մէկը յանձն կ'առնէ պարտականութիւն մը, մանաւանդ պատասխանատու պաշտօն մը, պէտք է լրիւ կատարէ իր պարտականութիւնը : Եւ լալագին հարց կուտար մեզի թէ արդեօք կատարե՞ց այդ պարտականութիւնը ... :

Տխուր են անշուշտ մահերը, ուր որ ալ պատահին : Բայց աւելի տխուր կը դառնան կարծէք, երբ տունէն եւ տնեցիներէն հեռու երթալ աչքերը կը փակեն, կրկնակի տխրութիւն թէ մեռնողին եւ թէ մնացորդին համար :

Պարտականութիւնը լրիւ կատարողի դիտակցութեամբ բաժնուեցաւ մեզմէ մեր սիրելի Տիգրիսը : Եւ երբ իր կինը հարց

ՕՏԱՐ ԷՋԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԼՈՒՍՆԻՆ ԴԷՄ

*

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.

ՓԵՏՐՈՒՀԱՐ ճի ՌԱԶՄԱԾՈՂՈՎԸ

— Լաւ, չարունակեց Ռուվրէ. եթէ անպայման կ'ուզէք զոհացում տալ հանրային կարծիքին, եւ մի՛ – մոլորակային վարկը քաւէարկել տալ, ինչո՞ւ համար այդ դումարները չէք ուզեր յատկացնել Լուսնի բնակիչներուն հետ յարաբերու – թիւն հաստատելու եւ ոչ թէ անոնց դէմ պատերազմելու համար : Ի վերջոյ, կը – նանք հասկցնել որ դէշ նպատակներ չու – նէինք .կը կարծէինք թէ Լուսինը անբը – նակ էր : Կարելի չէ՞ այն բանը անոնց հասկցնել :

— Բացարձակապէս անկարելի էր, ը – սաւ Տակլէս.— Ցիշեցէք Պէն Թապրիթի յօդուածը. այդ մարդոց եւ մեր միջեւ նըմանութեան որեւէ եղր չկայ. ի՞նչպէս կ'ուզէք յարաբերութեան մէջ մտնել ի – նոր հետ (*) :

Բոլորը, նոյնիսկ Ռուվրէ, ստիպուեցան ընդունիլ թէ Տակլէս իրաւացի էր եւ այժմ ուրիշ լուծում չկար բացի «պատերազմէ – լ»էն : Սարսափելի բառը անգամ մը եւս արտասանուեցաւ : Ցամենայն դէպս որոշուեցաւ Լուսնի բնակիչները փորձել , նոր յարձակում չընել եթէ իրենք ալ, իրենց կողմէ, երկիրը հանդիստ ձգեն : (Պրուն. Դ. 33) :

ՌՈՒՎՐԷԻ ՄԱՀԸ

Ցաջորդ երկու օրերուն ճշդրիտ պատահարները մինչեւ այսօր անորոշ կը մնան : « Հինդ »երու ժողովին ձայնագրուած ա – տենագրութիւնը ցոյց կուտայ թէ որոշուած էր Պէն Թապրիթը խորհրդակցութեան հրաւիրել : Սմաք, որ անձնապէս կը ճանչնար պիտանականը , առաջարկեց որ «Հինդ»երէն մէկը անձամբ Մարաքէշ երթայ : Բնականաբար այդ պարտականութիւնը Ռուվրէին վստահուեցաւ :

Փետրուար վեցի կէսօրէն վերջ, լուր տարածուեցաւ թէ Ռուվրէի օդանաւը Մարսէյլ, պայքար՝ աղքատութեան, անօթութեան ու կրթօտութեան բարձումին համար, միջազգային զործակցութեամբ, հիմնուած հաւասարութեան եւ արդարութեան վրայ :

Քարտուղար Պրաունթալի տեղեկագրին համաձայն, արդէն իսկ սերտ գործակցութիւն հաստատուած է Ասիոյ ընկերվարական կազմակերպութեան հետ : Միջազգայինի կողմէ պատուիրակներ մասնակցած են 1953 Օգոստոսին Հայտարա – պատի եւ 1954 Նոյեմբերին Թոքիոյի մէջ գումարուած ժողովներուն : Ակէ գաս՝ միասին պատրաստած են ՄԱԿի Ուխտին վերաքննութեան եւ տնտեսական զար – գացման համար ՄԱԿի յատուկ հիմնադրամի մը ստեղծման ծրագիրները : Միասին ոտնած են Հպատակ ժողովուրդներու Ազատութեան Օրը՝ 1954 Հոկտ. 30ին եւ միացեալ զեկոյց մը հրատարակած՝ 1955 Մայիս մէկին :

Եզրակացութիւն, — Անհրաժեշտ է փութացնել ստեղծումը համաշխարհային Միջազգայինի մը , ինչպէս, փափաք յայտնուած էր Միլանոյի 1952ի համաժողովին մէջ :

(Շար.)

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

(*) Տակլէսի այս նախադասութիւնը այժմ մեր դպրոցական բոլոր դասագրքերուն մէջ կը յիշուի, իբրեւ սխալ տրամաբանութեան օրինակ : Արդարեւ, փաստուած է 1964էն ի վեր , որ իրարու չնմանող էակներ կրնան իրար հասկնալ եւ իրարու հետ յարաբերութեան մէջ մտնել :

Ֆրանսա գալէն ետքն ալ յաճախ ճամբորդելու հարկադրանքին առջեւ կը գտնուէր, երկար ժամանակով , իսկ պատերազմի տեւողութեան բոլորովին բաժնուած էր իր տունէն : Վերադարձած օրէն իսկ պատրաստութիւն կը տեսնէր մեկնելու այլուր , կուսակցական գործով , եւ այնքան տունէն հեռացած կը մնար պարտականութիւններու բերմամբ, որ օր մը պետական անձնաւորութեան մը չարաճճի յանդիմանութիւնը լսեցինք . — «Դաշ – նակցականներդ այս ի՞նչ անաստուած եւ բարսիրտ մարդիկ էք եղեր, որ այս մարդուն հանգիստ չէք ձգեր որ բիչ մը տունը մնայ իր կնկան եւ տղուն հետ» : Իր կեանքը կը նմանցնէինք, արդիական հայդուկի կեանքին, որ տուն տեղ ձգած, միշտ լծուած էր կուսակցական գործի :

Ամէն անգամ որ Փարիզ կուգար , ես էի պինք առաջին դիմաւորողը եւ միասին կ'երթայինք իրենց տունը : Այնպէս մը եղած էր, որ կարծէք ես էի միշտ որ պատրաստած էի պինքը տուն առաջնորդելու եւ ասիկա այնքան յաճախ պատահած էր այս վերջին տարիներու ընթացքին , եւ իր կինը այնքան յաճախ տեսած էր մէզ միասին, ամէն Փարիզ գալուն, որ երբ ինծի մինակ կը տեսնէր, առանց Տիգրիսի , կը հարցնէր թէ ո՞ւր է ամուսինս , ե՞րբ պիտի գայ : Հաշտուած էին այդ կեանքին հետ թէ իր կինը եւ թէ իր ան – հաւատաս տղան :

Այս վերջին բացակայութիւնը բաւական երկար տեւեց , Օգոստոսին վերջապէս պիտի վերադառնար... բայց աւաղ, մահ – ուան ղոյժը երկաթ առաջ հասաւ տուն :

Այդ կարճ հեռագրով մահուան ղոյժը , Սահակին հետ միասին զացինք հազար – դելու կնոջ եւ տղուն, ճիշդ ուրբաթ ա – ռաւօտ, այն պահուն, երբ իր տունէն մըղոններ հեռու, հեռաւոր Պարկաստանի մէջ, տեղի կ'ունենար իր յուղարկաւորութիւնը :

Ցաջորդ երկու օրերուն ճշդրիտ պատահարները մինչեւ այսօր անորոշ կը մնան : « Հինդ »երու ժողովին ձայնագրուած ա – տենագրութիւնը ցոյց կուտայ թէ որոշուած էր Պէն Թապրիթը խորհրդակցութեան հրաւիրել : Սմաք, որ անձնապէս կը ճանչնար պիտանականը , առաջարկեց որ «Հինդ»երէն մէկը անձամբ Մարաքէշ երթայ : Բնականաբար այդ պարտականութիւնը Ռուվրէին վստահուեցաւ :

Փետրուար վեցի կէսօրէն վերջ, լուր տարածուեցաւ թէ Ռուվրէի օդանաւը Մարսէյլ, պայքար՝ ազգերու ազատութեան , պայքար՝ աղքատութեան , անօթութեան ու կրթօտութեան բարձումին համար, միջազգային զործակցութեամբ, հիմնուած հաւասարութեան եւ արդարութեան վրայ :

Քարտուղար Պրաունթալի տեղեկագրին համաձայն, արդէն իսկ սերտ գործակցութիւն հաստատուած է Ասիոյ ընկերվարական կազմակերպութեան հետ : Միջազգայինի կողմէ պատուիրակներ մասնակցած են 1953 Օգոստոսին Հայտարա – պատի եւ 1954 Նոյեմբերին Թոքիոյի մէջ գումարուած ժողովներուն : Ակէ գաս՝ միասին պատրաստած են ՄԱԿի Ուխտին վերաքննութեան եւ տնտեսական զար – գացման համար ՄԱԿի յատուկ հիմնադրամի մը ստեղծման ծրագիրները : Միասին ոտնած են Հպատակ ժողովուրդներու Ազատութեան Օրը՝ 1954 Հոկտ. 30ին եւ միացեալ զեկոյց մը հրատարակած՝ 1955 Մայիս մէկին :

Եզրակացութիւն, — Անհրաժեշտ է փութացնել ստեղծումը համաշխարհային Միջազգայինի մը , ինչպէս, փափաք յայտնուած էր Միլանոյի 1952ի համաժողովին մէջ :

(Շար.)

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

Ֆրանսա գալէն ետքն ալ յաճախ ճամբորդելու հարկադրանքին առջեւ կը գտնուէր, երկար ժամանակով , իսկ պատերազմի տեւողութեան բոլորովին բաժնուած էր իր տունէն : Վերադարձած օրէն իսկ պատրաստութիւն կը տեսնէր մեկնելու այլուր , կուսակցական գործով , եւ այնքան տունէն հեռացած կը մնար պարտականութիւններու բերմամբ, որ օր մը պետական անձնաւորութեան մը չարաճճի յանդիմանութիւնը լսեցինք . — «Դաշ – նակցականներդ այս ի՞նչ անաստուած եւ բարսիրտ մարդիկ էք եղեր, որ այս մարդուն հանգիստ չէք ձգեր որ բիչ մը տունը մնայ իր կնկան եւ տղուն հետ» : Իր կեանքը կը նմանցնէինք, արդիական հայդուկի կեանքին, որ տուն տեղ ձգած, միշտ լծուած էր կուսակցական գործի :

Ամէն անգամ որ Փարիզ կուգար , ես էի պինք առաջին դիմաւորողը եւ միասին կ'երթայինք իրենց տունը : Այնպէս մը եղած էր, որ կարծէք ես էի միշտ որ պատրաստած էի պինքը տուն առաջնորդելու եւ ասիկա այնքան յաճախ պատահած էր այս վերջին տարիներու ընթացքին , եւ իր կինը այնքան յաճախ տեսած էր մէզ միասին, ամէն Փարիզ գալուն, որ երբ ինծի մինակ կը տեսնէր, առանց Տիգրիսի , կը հարցնէր թէ ո՞ւր է ամուսինս , ե՞րբ պիտի գայ : Հաշտուած էին այդ կեանքին հետ թէ իր կինը եւ թէ իր ան – հաւատաս տղան :

Այս վերջին բացակայութիւնը բաւական երկար տեւեց , Օգոստոսին վերջապէս պիտի վերադառնար... բայց աւաղ, մահ – ուան ղոյժը երկաթ առաջ հասաւ տուն :

Այդ կարճ հեռագրով մահուան ղոյժը , Սահակին հետ միասին զացինք հազար – դելու կնոջ եւ տղուն, ճիշդ ուրբաթ ա – ռաւօտ, այն պահուն, երբ իր տունէն մըղոններ հեռու, հեռաւոր Պարկաստանի մէջ, տեղի կ'ունենար իր յուղարկաւորութիւնը :

Զափազանց յուզուեցաւ կինը մեզ տեսնելուն : Տղան դիչերանց արդէն այդ սըխուր պարտականութիւնը կատարած էր , մօրը զգացնելով երթալ սիրելին մահը : Արցունքներուն մէջէն, սգաւիրը այրին , երկաթ ստացած վերջին նամակին մասին պատմեց թէ կը սպասէր իր զալուն, Օ – գոստոս ամսուն հոս պիտի ըլլար, կը խոսէր պարտականութեան մասին թէ, երբ մէկը յանձն կ'առնէ պարտականութիւն մը, մանաւանդ պատասխանատու պաշտօն մը, պէտք է լրիւ կատարէ իր պարտականութիւնը : Եւ լալագին հարց կուտար մեզի թէ արդեօք կատարե՞ց այդ պարտականութիւնը ... :

Տխուր են անշուշտ մահերը, ուր որ ալ պատահին : Բայց աւելի տխուր կը դառնան կարծէք, երբ տունէն եւ տնեցիներէն հեռու երթալ աչքերը կը փակեն, կրկնակի տխրութիւն թէ մեռնողին եւ թէ մնացորդին համար :

Պարտականութիւնը լրիւ կատարողի դիտակցութեամբ բաժնուեցաւ մեզմէ մեր սիրելի Տիգրիսը : Եւ երբ իր կինը հարց

բացատրէ իր վարկածը, որ է՝ հակալուսնային մոլեռանդներու կողմէ գործադրուած սպանութիւն, արկած, կամ ո – ճիր, Ռուվրէի մահը մեր մոլորակին համար կատարեալ դժբախտութիւն մը եղաւ : Պէն Թապրիթի դիրքն ալ նուազ խորհրդաւոր չէր : Իսկապէ՞ս չատացաւ արդեօք «Հինդ»երու կողմէ ուղարկուած հեռագիրը, որուն մէջ խոսիւ կ'արգիլէր ուէր իրեն հակալուսնային որեւէ յարձակում, թէ՞ գիտնականի իր հետաքրքրութեան չկարենալով դիմադրել, ուզեց անձամ մը եւս փորձել իր գիւտը : Շատ թէր ու դէմ կարծիքներ փոխանակուեցան այս մասին (տես Հերցի «Մի՛ – մոլորակային պատերազմին պատասխանատուները » , Երուսաղէմ, 12 հատոր) :

Ամէն պարագայի մէջ, տհա դէպքերը. վեցէն եօթի դիչերը երկրագունդէն որոչ չափէս տեսանուեցաւ, որ Լուսնին վրայ նոր փոս մը բացուած էր : Պատասխանը չուշացաւ. Փետր. եօթին, երեք վայրկեանի մէջ, Էլպէօֆ (Ֆրանսա), Պրիս – թօլ (Բոտ Այլէնտ) եւ Ուիլսալա (Շուէտ) քաղաքները հիմնայատակ կործանեցան Լուսնէն եկած ճառագայթներէն :

Մի՛ – մոլորակային պատերազմներու դարաշրջանը սկսած էր :

Թարգմ. ՇԱՒԻՒ ՍԱՓՐԱԶ ԱՆՏՐԻ ՄՈՐՈՒԱ

(10 եւ վերջ)

ՅԱՆՈՒ ԽՍՏՈՎԵՑ ՉԱՅՍ

ԳԼՈՒԽ Լ.

(Նվեր պատմագրեհեն էջադրած)

Մ՛ՀՉ, ՆՅՆ, ախեվու, մի քանի տարիներ, որ ես ալ պատճառ մը չունէի ինծի համար ուրիշներու պես ապրելու, ինչպէս ամէն ոք կ՛ապրի։ Ես ալ կ՛ապրէի, ինչպէս ամէն ոք կ՛ապրի։ Ես ալ կ՛ուտէի, կը խմէի, կը քնանայի, կ՛ուրախանայի, կը տխրէի, կը սիրէի, կ՛ատէի, կը ծնանէի, կը մեռնէի, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախութիւններս, իմ տխրութիւններս, իմ սէրերս, իմ ատելութիւններս, իմ ծնունդներս, իմ մահերս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ցաւերս, իմ հիւանդութիւններս, իմ վիշտերս, իմ կսկիծներս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ օրերս, իմ տխուր օրերս, իմ ծանր օրերս, իմ թեթեւ օրերս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ գիշերներս, իմ տխուր գիշերներս, իմ ծանր գիշերներս, իմ թեթեւ գիշերներս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ ժամերս, իմ տխուր ժամերս, իմ ծանր ժամերս, իմ թեթեւ ժամերս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ րոպէներս, իմ տխուր րոպէներս, իմ ծանր րոպէներս, իմ թեթեւ րոպէներս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ վայրկեաններս, իմ տխուր վայրկեաններս, իմ ծանր վայրկեաններս, իմ թեթեւ վայրկեաններս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ տարիներս, իմ տխուր տարիներս, իմ ծանր տարիներս, իմ թեթեւ տարիներս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ դարերս, իմ տխուր դարերս, իմ ծանր դարերս, իմ թեթեւ դարերս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ հազարամեակներս, իմ տխուր հազարամեակներս, իմ ծանր հազարամեակներս, իմ թեթեւ հազարամեակներս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ միլիոնամեակներս, իմ տխուր միլիոնամեակներս, իմ ծանր միլիոնամեակներս, իմ թեթեւ միլիոնամեակներս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ միլիարդամեակներս, իմ տխուր միլիարդամեակներս, իմ ծանր միլիարդամեակներս, իմ թեթեւ միլիարդամեակներս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ տրիլիոնամեակներս, իմ տխուր տրիլիոնամեակներս, իմ ծանր տրիլիոնամեակներս, իմ թեթեւ տրիլիոնամեակներս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ քուատրիլիոնամեակներս, իմ տխուր քուատրիլիոնամեակներս, իմ ծանր քուատրիլիոնամեակներս, իմ թեթեւ քուատրիլիոնամեակներս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ քուինտրիլիոնամեակներս, իմ տխուր քուինտրիլիոնամեակներս, իմ ծանր քուինտրիլիոնամեակներս, իմ թեթեւ քուինտրիլիոնամեակներս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ սեքսթիլիոնամեակներս, իմ տխուր սեքսթիլիոնամեակներս, իմ ծանր սեքսթիլիոնամեակներս, իմ թեթեւ սեքսթիլիոնամեակներս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ սեպթիլիոնամեակներս, իմ տխուր սեպթիլիոնամեակներս, իմ ծանր սեպթիլիոնամեակներս, իմ թեթեւ սեպթիլիոնամեակներս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ օքթիլիոնամեակներս, իմ տխուր օքթիլիոնամեակներս, իմ ծանր օքթիլիոնամեակներս, իմ թեթեւ օքթիլիոնամեակներս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ նոնիլիոնամեակներս, իմ տխուր նոնիլիոնամեակներս, իմ ծանր նոնիլիոնամեակներս, իմ թեթեւ նոնիլիոնամեակներս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ տեսիլիոնամեակներս, իմ տխուր տեսիլիոնամեակներս, իմ ծանր տեսիլիոնամեակներս, իմ թեթեւ տեսիլիոնամեակներս, ինչպէս ամէն ոք։ Ես ալ կ՛ունենայի իմ ուրախ անթիլիոնամեակներս, իմ տխուր անթիլիոնամեակներս, իմ ծանր անթիլիոնամեակներս, իմ թեթեւ անթ

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ անթելը ամբողջութեամբ հաղորդեց նախագահ Այզընհաուըրի ճառը, զոր խօսած էր առջի օր :

ՄԱՌԵՇԱԼ ԹԻԹՕ երկու հարիւր հազար հոգիի առջեւ յայտարարեց թէ եուգոսլաւիան պիտի չլքէ Արեւմուտքը, սակայն պիտի համագործակցի բոլոր երկիրներուն հետ : Ցեսոյ յայտնեց թէ Ս. Մխիթարը կը հրաժարի պահանջելէ եուկոսլաւ պարտքէն 90 միլիոն տոլար :

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ նոր օրէնքներ հաստատեց ալքոլամոլութեան դէմ , որոնց համաձայն, այդ հիւանդութեան բուժումը պարտադիր կը դառնայ :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒ խորհրդարանէն պատուիրակութիւն մը չուտով պիտի մեկնի Մոսկուա :

ԱՐԺԱՆԹԻՆ սուզի մէջ է Լիւա Փերոնի մահուան երրորդ տարելիցին առթիւ : կը սպասուէր որ խռովութիւններ ծագին , սակայն միջադէպեր չպատահեցան : Փերոնական կուսակցութեան անդամները դիմում կատարեցին նախագահ Փերոնի մօտ , որպէսզի վերստանձնէ կուսակցութեան ղեկավարութիւնը : Չի կարծուիր սակայն որ նախագահը ընդունի :

Միւս կողմէ , տասը տարիէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով , ընդդիմադիր կուսակցութիւններէն արմատականներու վարիչը իրաւունք ստացաւ անթելէն խօսելու : Ընդդիմադիր ղեկավարը պահանջեց որ կառավարութիւնը յարգէ սահմանադրական օրէնքները :

ԱՓՐԵԻԱՍԻԱԿԱՆ պետութեանց ՄԱԿի խմբակցութիւնը , նորէն կ'արծարծէ Մոլքի հարցը կատարելով նոր դիմումներ : Նախապէս առաջարկած էր օրակարգի նիւթ դարձնել այդ խնդիրը : Միւս կողմէ մերժած է Քէնիայի ազգայն . կուսակցութեան խնդրանքը , Մաօ – Մաօներու խնդիրն ալ ՄԱԿի յղելու մասին :

ՁԻՆԱԿԱՆ դրամագլուխներու մեծ մասը , 90 առ հարիւր յատկացուած է ծանր ճարտարարուեստին :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ

Զորեքշաբթի իրիկուն հոլանտացիվահմանս առաջին հասաւ Պոռտօ : Պօպէ միշտ ընդհանուր դասաւորման գլուխն է : Հինգշաբթի դէպի Փուաթիէ :

ԽՄԲԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԽՄԲ.— Արդէն հաղորդած էինք առիթ օր որ այս ամառ Ֆրանսայէն որոշ թիւով Հայեր պիտի կարենան այցելել Հայաստան : Այս առթիւ ստացանք հետեւեալ տեղեկութիւնները :

Օգոստոսի սկիզբէն ՖՐԱՆՍԱՀԱՅԱՏԱԿ Հայերը պիտի կարենան երթալ Հայաստան իրրեւ դրօսաշրջիկ : Փափաքողները իրենց անցագրերը եւ չորս նկարներ պատրաստելով կրնան դիմել Պ. ՆՈՒՊԱՐ ՅԱԿՈԲՅԱՆ :

168, Rue du Temple
Métro Temple ou République
Tél. TUR. 64-96

Երեքշաբթի , Հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 13էն 15 , Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ ժամը 18էն 20 :

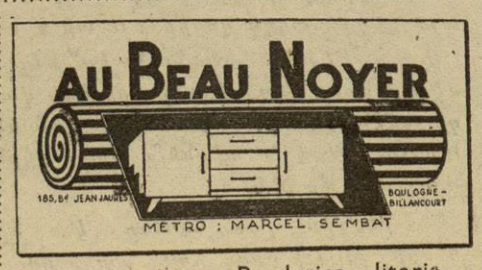
ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են :

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղեկանալու համար , հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրներէն առաջ , մանաւոր պաշտօնեայ մը պիտի պատրաստ ծնողներուն դիմումներով :

Երթեւեկի համար փանթէոնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Բէնսի փավիյեոն :

Salles de séjour Penderies - literie
Chambres - cosys Cuisines laquées
Salons-tapisserie Fauteuils-canapés lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, Bd. Jean Jaurès
Boulogne - Billancourt
Métro MARCEL SEMBAT

ՀԱՅԿ· ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ ԹԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՑԻ

58րդ տարեդարձին առթիւ

ՄԱՐՍԷՑԼ

Կը տօնուի մեծ պատրաստութեամբ :

Կիրակի Յուլիս 31ին , ամբողջ օրը , Սէնթէմ լէ Վալօնի անտառին մէջ , (անցեալ տարուան տեղը) :

Պատուոյ նախագահութեամբ Սեփ – Թեմի քաղաքապետ՝

RAPHAEL BAPTISTIN

Կը նախագահէ ընկ· Յ· ՊԱՊԻԿԵԱՆ
Կը խօսի Պ· Կ· ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Հայկական եւ եւրոպական պարեր : Ճոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ : Տեղի կ'ունենայ պուլի եւ այլ խաղերու մրցումներ :

Թիւրիմացութեան տեղի չտալու համար այժմէն կը յայտարարենք որ դուրսէն բան ծախելը բացարձակապէս արգիլուած է :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Մանիա Քոչարեան եւ զաւակը՝ Միքայէլ կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Փարիզի Ս· Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ՍՏԵՓԱՆ ՔՈՉԱՐԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգող ընկերները եւ բարեկամները :

Ս. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Քանի մը տեղեր միայն ազատ մնացած ըլլալով , այսուհետեւ արձանագրութիւնները կ'ընդունուին միայն մրցումով (foot-four) : Ուստի փութացէք առաջնորդել ձեր զաւակները վերջնական փակումէն առաջ :

26, Rue Troyon - Sèvres (S. O.)
Tél. : OBS. 18-28.

Արձանագրութեան օրերն են՝ Շաբաթ եւ երկուշաբթի կամ ժամադրութեամբ :

ԴԱՏԻՄՑԻԱԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած է Դատէմի Լուս·Ուս· Ընկ· Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ :

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ , Տէսին , Պ· Նազարեան սրճարանին եւեւի պարտէզին մէջ :

Այս զաշտահանդէսը կազմակերպուած է Ուսումնասիրացի գործնական նպատակին ի նպաստ :

Ճոխ պիւֆէ եւ Խարբերդցիներու նշանաւոր բիւֆքէն :

Հայկական զեղջուկ երգերու եւ պարերու կարգին ապահովուած է նաեւ Խարբերդի փող եւ թմբուկը :

Մուտքը ազատ է :

ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Կրթական նախարարութեան կողմէ Օր· Հայկանուշ Թորոսեան ստացած է՝

ՕՖԻՍԻՒ Տ'ՈՒՐԱՏԷՄԻՒ

պատուանշանը :

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ՅԱԿՈԲ ՄԱԼԱՔԵԱՆԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Մարսէյլի Համազգ· Մշակ· Միութիւնը եւ իր Յոբ· Յանձնախումբը իրենց խոր ցաւակցութիւնները կը յայտնեն Տիկին Արաքսի Մալաքեանին , Պ· Աշոտ Մալաքեանին , Օր· Գ· Քիւրակեանին :

Այս առթիւ ստացած ենք հետեւեալ նուիրատուութիւնները վոխան ծաղկեպսակի :

Հանգուցեալին որդին՝ Աշոտ Մալաքեան	20·000
Ագգ· Առաջնորդարան	2·000
Տոքթ· Յակոբ Սիվրիհիսարլեան	1·000
Պ· Յակոբ Աւետիքեան	2·000
Տէր եւ Տիկին Նշան Դարբինեան	2·000
Տէր եւ Տիկին Խրայէլ Դարբինեան	2·000
Տէր եւ Տիկին Լեւոն Պապիկեան	3·000
Տէր եւ Տիկ· Գագիկ Շալճեան	1·000
Պ· Մելքոն Պօղոսեան	1·000

×

Վիճնէն Տէր եւ Տիկին Արտաշէս Զաքարեան կը նուիրեն հազար ֆր· «Ցառա-Ջ»ի բարգաւաճման համար :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

Հանգուցեալ Ռուբէն Մարզարեանի յիշատակին , այս կիրակի , կը հրաւիրենք յարգելի ազգայիններէը :

Պ· Ռ· Մարզարեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուէրները եղած են եկեղեցւոյս .— Պ· Պ· Ա· Տէօվլէթեան , Տօնումեան եղբարք , Ն· Տէր Մինասեան , Գափլանեան ընտանիք հազարական ֆրանք , Պ· Կ· Աճէմեան 500 ֆրանք , Հանգուցեալ Լափայեան Գրիգորի թաղման վոխան ծաղկեպսակի Պ· Պ· Գ· Շալճեան , Աբր· Մօրուքեան , Տիկին Մարիա Պօյաճեան հազարական եւ Պ· Թ· Լափայեան 300 ֆր· : Տիկին Զամպաքճեանի վոխան ծաղկեպսակի Պ· Կ· Զամպաքճեան 1500 ֆր· :

Մեր ցաւակցութիւնները :

Ս· Աստուածածնայ տօնին առթիւ Պոմոնի Թաղ·ը որոշած է աղքատաց Մատաղօրհնութիւն եւ Խաղողօրհնութիւն կատարել հանդիսաւոր կերպով : Երկու ոչխար արդէն նուիրուած է , փափաքող անդամները կրնան ասանդական այս Մատաղօրհնէնքին մասնակցիլ :

Թաղ· խորհուրդ Պոմոնի

ՓՈՔՐԵՐՈՒ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Նէօյիի լիսէի աշակերտ , փոքրիկն Յովհաննէս Թաղուորեան ստացած է նախնական ուսումի վկայականը :

ԲՈԼՈՐԻՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԲՈԼՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒՄ – ՆԵՐԸ Կ'ԸԼԼԱՆ ԿԱՆԽԻԿ :

Վարչութիւնը ի վիճակի չէ կազմակերպութիւններուն կամ անհատներուն ամէն անգամ յիշեցնել պարտքերը :

Լոյս չեն տեսներ նախապէս չվճարուած յայտարարութիւնները :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ· Կ· Խաչի Անկէնի տարեկան հանդէսը Հոկտեմբեր 16ին :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի օգափոխութեան կայանի մասնակցողներուն մեկնումը այս երկուշաբթի Օգոստոս մեկին , ժամը 21·18ին , Կար տը Լիոնէն :

Ժամադրավայր՝

ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 20ԻՆ

Hall départ Grande Ligne

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՀԱՄԱՒԱՐ· Հայր· Միութեան Վանանի մասնաճիւղի վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին , Պ· Սիմոնեանի սրճարանը , բիւ Պէլիմայ : Օրակարգ .— Պատգամաւորներու ընտրութիւն եւ համակից խնդիրներ :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՏԷՍԻՆ .— Հայրենակից Տիգրան Բազտասարեանի մահուան առթիւ , Վասպուրականի Հայր· Միութեան մասնաճիւղը յուղումով յաւակցութիւն կը յայտնէ իր այրիին , զաւկին եւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ԴԻՒՑԱԶՆԱԿԱՆ ՈՒՐՖԱՆ ԵՒ ԻՐ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐԸ»

1500 էջ , պատկերազարդ եւ բազմակողմանի բովանդակութեամբ : Գինը 2800 ֆրանք , Թղթատարի ծախքով 3000 , դեղեցիկ եւ լաթակազմ : Նախընտրելի է վճարումը կատարել կանխիկ , ղրկելով հասցէն , ելքը ստանալու համար ուղղակի Պէյրութէն :

Ֆրանսայի , Պելժիոյ , Հոլանտայի , Գերմանիոյ , Իտալիոյ եւ այլ երկիրներու համար ղրել .—

Issayan, 38, Rue du Ménil, Asnières
Seine France

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Գրեց՝ Կ· Փօլատեան : Ականատեսի մը յուշերը Տէր Զօրի Սարսափներէն , (արձակ եւ ոտանաւոր) : Տպ· Յուսաբեր , 1955 : Գինն 500 ֆրանք :

Դիմել «Յուսաբեր»ի վարչութեան կամ ուղղակի հեղինակին ,

G. Poladian, 53, Chemin de St. Julien
Marseille (B. du R.) France

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

— Մոնմորանսիի Հայկ· Հանգստեան Տունը սուիպոզաբար պէտք ունի որոշ փոր – ձառութեամբ օգնական – խոհարարի մը : Անմիջապէս դիմել վարչութեանս՝

32, Rue de Trévise, Paris (9)

ժամը 3էն 6 :

Ադֆատախնամի վարչութիւն

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐՔ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ ԱԻԵԼԻ ՓԱՅԼ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ...

ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱԼ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՁԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՆՑ ԳՈՅՆԵՐՆ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԴԻՄԵՑԷՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ

THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie

ԵՒ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԵՐԸ

52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
166, Av. Aristide Briand PAVILLON -SOUS-BOIS

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

Մասնաւորապար ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹ Ի՛ՆՆ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂԱՆԵՐԿՆԵՐ որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարդարեն , իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն բնութեան սպառնալիքներուն դէմ
ՆԱԵԻ ՆՈՐԱՁԱՇԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM

ԱՑՍ ԱՄԷՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ եւ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր

ՇԱԲԱԹ 30 ՅՈՒԼԻՍ

SAMEDI 30 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7737 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3148

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՅՈՒՍԱՏՈՒ ՓՈՐՁ ՄԸ

*

Ուրեմն, այս տարի Հայեր ալ պիտի կրնան երթալ Հայաստան, իբրեւ շրջիկ, ամառնային արձակուրդին առթիւ :

Լուրը իմացեր էինք արդէն եւ թերթին հաղորդուած զեկոյց մըն ալ կը հաստատէ իրողութիւնը :

Անցեալ գարունէն ի վեր, մինչպզպային մամուլը կը ծանուցանէր թէ Մ. Մխու – թիւնը այս տարի աւելի լայն պիտի բանայ դուռները օտար շրջիկներու այցելու – թեան համար :

Այս լուրին վրայ, շրջիկներու խումբեր կը պատրաստուէին Անգլիոյ, Հոլանտայի եւ սկանտինաւեան երկիրներու մէջ :

Տրամաբանական էր որ միւս 15 խորհրդային հանրապետութիւններն ալ օգտուէին կեդրոնի որոշումէն :

Այսպէս կամ այնպէս, յուսատու փորձ մըն է ար կը կատարուի, մանաւանդ արտօնութեամբ, խմբական այցելութիւն մը սարքելու համար Ֆրանսայէն դէպի Հայաստան :

Ծանօթ չենք մանրամասնութեանց : Փափաքողները կրնան դիմել եւ իմանալ, անոր համեմատ որոշելու համար իրենց ընելիքը :

Հրատարակուած աղբէն կ'երեւայ որ բացարձակ պայման է Ֆրանսական հպատակ ըլլալ, որպէսզի զացողները դժուարութեան չհանդիպին, վերադարձի համար :

Շատ բան կախում ունի այցելութեան կազմակերպիչներու լրջութենէն եւ ուղղամտութենէն, որպէսզի թիւրիմացութիւններ չծագին :

Թերեւս հարցարաններ ալ պատրաստուած են :

Ամէն պարագայի մէջ, ձեռնարկին չահը կը պահանջէ քթէ – բերնէ չերթալ, տարապանքի վերածելով դրօսական պտոյտ մը :

Առաջին փորձն է այս, եւ կրնայ ընդհանրանալ եւ տեւական դառնալ տարի – ներու ընթացքին, իբրեւ բնական երեւոյթ :

Տարիներէ ի վեր կը հարցնէինք թէ տարագիր Հայը ինչո՞ւ կրնայ ամէն տեղ երթալ, նոյնիսկ Թուրքիա մտնել, բայց ոչ իր հայրենիքը :

Հիմա որ շրջագայութեան առաջին փորձը կը կատարուի Ֆրանսայի մէջ, կը կարծենք թէ օգուտը պիտի ըլլայ փոխադարձ :

Տարբական պահանջ է մերձեցումը հայրենիքի եւ տարագիր բազմութեանց զանկներուն միջեւ :

Հայկական «կարօտ»ը միայն բաղձանք չէ, այլ եւ հաւատք ու կորով :

Այս առաջին փորձով, թերեւս ճամբան հարթուի ուրիշ բնականոն պահանջ մը եւս դոհացնելու :

Ժրնեւի խորհրդաժողովին մէջ ճառեր խօսուեցան Արեւմուտքի եւ Արեւելքի մերձեցման, փոխադարձ երթեւեկի, զանազանութեանց եւ հրատարակութեանց ազատ փոխանակութեան մասին :

Պատճառ չկայ որ դէպի Հայաստան խմբական այցելութենէն եւ ոչ ճամբաները չբացուին սովորական երթեւեկներու համար :

Ո՞ր երկրին զաւակը չի կրնար իր հայրենիքը երթալ ազատօրէն, եթէ անոր ցանկը անցած չէ, բռնակալ իշխանութեան մը հրամանով :

Մեծերը կրնան չատ մը պատճառներ եւ պատրուակներ գտնել, ազատ փոխանակութիւնը սահմանափակելու համար :

Մեր միտքը հայրենիքը ամէն բանէ առաջ պարտաւոր է վստահութիւն ներշնչել տարագիր բազմութեանց, լուսաբանելով ծուռերան մտնելիքները :

Հայկական համակեցութիւնն ալ այդ կը շեշտադրէ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՆ ՅԱՒ ՅԱՅՏՆԵՑ

*

« ԳԱՁԹԱԿՂԵՑՈՒՑԻՉ

ԱՆՀՈԳՈՒԹԻՒՆ»

Ազելով լուսթիւնը, Սոֆիա ի վերջոյ զեկոյց մը հրատարակեց օդային միջադէպին մը մասին, զոր հաղորդեցինք երէկ : Պուլկարիա կ'ընդունի թէ իր հակաօդային թնդանօթները վար առած են խորհրդային օդանաւը որ Լոնտոնէն դալով կ'ուղղուէր դէպի Պոլիս – Թէլ Ավիվ :

Սոֆիայի զեկոյցին համաձայն, խորհրդային կոնստելլասիոնը չեղելով իր ճամբէն թռած է Պուլկարիոյ սահմանային շրջաններուն վրայէն, եւ երկրի պաշտպանութեան ուժերը չկարենալով ճշդել օդանաւին ինքնութիւնը, թնդանօթի «զգուշարիչ մէկ քանի հարուածներ» քաշած են, որու հետեւանքով օդանաւը վար ինկած է : Բոլոր ճամբորդները, ինչպէս նաեւ օդաչուները, ընդամէնը 58 հոգի, մեռած են : Պուլկարական կառավարութիւնն ու ժողովուրդը խոր ցաւ կը յայտնեն այս առթիւ Իսրայէլի : Հինգ նախարարներէ բաղկացած քննիչ յանձնախումբ մը ղրկուած է «արկածին» վայրը, աղէտին պատճառները ճշդելու համար :

Իսրայէլ բուռն բողոքագիր մը ուղղեց «Պուլկարիոյ, հակօդային ուժերու ցոյց տուած զայթակղեցուցիչ անհոգութեան պատճառով, որուն զոհ գացին 58 հոգի» : Միւս կողմէ կը պահանջէ «վնասուց համաչափ հատուցում, պուլկարական կառավարութիւնը նկատելով միջադային դեպքի վրայ գործուած այս յանցանքին մէկ պատասխանատուն » :

Մինչդեռ լուրը Թէլ Ավիվ հասնելէն անմիջապէս ետք, իսրայէլեան քննիչ յանձնախումբ մը Ցունաստան հասած էր եւ առանց անցագրի սպասելու դիմած պուլկարական սահման : կը հաղորդեն թէ ան մղուած է, Սոֆիա մերժած ըլլալով զայն ներս ընդունիլ : Թէլ Ավիվ «պարմանալի» կը գտնէ այս պարագան, մինչ Պուլկարիա կը պատասխանէ թէ նշանակուած յանձնախումբը կը բաւէ բացուած քննութեան համար, եւ իրաւասութիւն կուտայ Սոֆիայի իսրայէլեան դործակատարին որ ընկերանայ նախարարական յանձնախումբին : Նոյն իրաւասութիւնը տրուած է նաեւ անգլիական դործակատարին, որովհետեւ մեռեալներուն մէջ — որոնց դիակները փոխադրուած են Սոֆիայի հիւանդանոցը — կան անգլիա – հպատակներ ալ :

Որ յուզում կը տիրէ միջազգային շրջանակներու մէջ, այս միջադէպին առթիւ : Թէլ Ավիվի պուլկարական դեսպան – նատան դէմ որեւէ յարձակման մը առաջքն առնելու համար, ոստիկանական կարեւոր ուժեր շղթայի տակ առած են պայն :

Մինչ Ուշինկթըն, իր կարդին, պաշտօնական բողոքագիր մը կը ղրկէ Սոֆիա, Լոնտոնի թերթերը եւ միջազգային մամուլը ընդհանրապէս, բուռն չեչտով կը դատապարտեն այս «օդային ոճիրը » ինչպէս կը յորջորջէ անգլիական թերթ մը :

Եւ դեռ քաղաքական անդրադարձում – ները, երբ Արեւելք — Արեւմուտք «սիրալիր» յարաբերութեանց հիմերը նետուած ըլլալ կը թուին, երբ խորհրդային վարիչներու Անգլիա այցին լուրը հրատարակուելէն հազիւ 24 ժամ առաք կը պատահի «անորակելի դէպք մը » ինչպէս կ'ըսէ տեղական թերթ մը, աւելցնելով .— «Ջլամարտի ատեն անդամ անընդունելի էր ճամբորդական օդանաւի մը հանդէպ նման արարք, բայց հիմա՞ ...Ժրնեւէն անմիջապէս ե՞տք ...» : Ուրիշներ դատնութեամբ հարց կուտան թէ այսքան քի՞չ արժէք կը ներկայացնէ մարդկային կեանքը համայնավար երկիրներուն մէջ : Այո՛, օդանաւը չեղած է իր ճամբէն, ինչ որ հաստատուած իրողութիւն մըն է : Բայց պատճա՞ռ մըն է այդ որ վար առնուի եւ մեռնին անմեղներ : Ոմանց կարծիքով կրակելու հրամանը արուած է անպատասխանատու սպաներու կողմէ : Իսկ ուրիշներ կ'ըսեն թէ ով ալ հրամայած ըլլայ, հպատակած է նախապէս արուած խիստ հրահանգներու եւ կ'աւելցնեն «կ'ենթադրուի որ սիրալիր յարաբերութեանց հազ – ձկպ հոլովոյթը ժամանակ չէ ձգած Մոսկուայի որ արբանեակներուն հրահանգ տայ արդէպի հետեւին իր օրինակին » :

Ամէն պարագայի մէջ, պատասխանատու անձնաւորութիւններ — ինչպէս անգլիական խորհրդարանի ընդդիմադիր խմբակին վարիչներէն Մորիսըն — կը պահանջեն որ միջազգային համաձայնութիւն մը կնքուի այսպիսի միջադէպերու առաջքն առնելու համար :

× Գլխաւոր օդաչուն, անգլիացի մը, վարած է ժամանակին էլիզապէթ թագուհիի եւ Զրրչիլի օդանաւերը :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ԿԱՇՈՒԵՑՔԸ ՉԵՐ «ՉՈՒՐՈՒՐ»Ը

Չեմ գիտեր կարդացի՞ք : Պոլսոյ *ձիւմհուրիյէթ* լրագրին թղթակիցը, Սամի Ճոշար, յօդուածաշարք մը հրատարակած է, նկարագրելով իր պտոյտը Արաբսի քրմական ափին վրայ :

Այս առթիւ կը պատմէ թէ սահմանա – գլուխը շրջապատուած է պողպատեայ աշտարակներով, մեքենայացած ? (մեքենաշարժ) հրացաններով, փշաթելերով եւ ուրիշ արգելակներով :

Իր պատմութեան համաձայն, այս բոլորը հաստատուած են փախուստները արգիլելու համար :

— « *Հրահանգ տրուած է զօրապին վրայ կրակ բանալ առանց ազդարարու – թեան, բայց եթէ եկող ըլլայ, «բարի եկար» պիտի ըսեն եղեր* » :

Պայ Սամի Ճոշար ի զուր սուտ խեղդ կը ձեւանայ, մոռնալով որ աշտարակներ, փշաթելերը եւ միւս արգելակները ամէն բանէ առաջ սահմանուած են Հայաստանը պաշտպանելու իր յայտնի եւ գաղտնի թշնամիներուն դէմ :

Պայ Սամի ուրիշ բաներ ալ պատմելով, կը նկարագրէ իր պտտած շրջանը, ուր կը բարձրանայ «երկնասլաց Արարատ լեռը» :

Եւ կը շարունակէ.

— « *Հին Թուրքերուն Սիւրմէլի Զուրուր» զոր յորջորջած այս հողերը պահ մը պարսիկներուն ձգուեր են, Ռուսերը զբաղեր են, եւ վերջապէս բուն տիրոջ, մեզ անոր, ան ալ մեզի միացեր է* » :

Այո, պատմութիւնը եւ աշխարհագրութիւնն ալ այդ հողերէն փախչելով, բուրգ թերթին «Սիւրմէլի Զուրուր»ին մէջ թուխսի նստեր են :

Պայ Ճոշար հիացումով կը դիտէ Արարատ լեռը, «ձիւնէն ալ սպիտակ » : Եւ ի՞նչ :

— « *Դաշտն ալ սպիտակ է . անոր ալ սպիկարութիւնը բամպակէն յառաջ կու գայ : Բամպակն ու ձիւնը, ցուրտն ու տաքը գլուխ գլխի տուեր են* » :

Հօ՛ կէլսին, Պայ Ճոշար :

Լեռը լեռ է, ձիւնն ալ բնութեան մէկ երեւոյթ : Երկուքին ալ սպիտակութիւնը կը բխի նոյն աղբիւրէն :

Իսկ սա դիմացի դաշտին սպիտակութի՞ւնը : Ճիշդ է, «բամպակէն յառաջ կու գայ » :

Ուրեմն, աշխատունակ ձեռքեր կան որ բամպակ եւ ուրիշ բարիքներ կը ցանեն Արարատեան դաշտին մէջ :

Հապա դո՞ւք ի՛նչ կը բանիք :

Արաբսի քրմական ափին վրայ, հանդիպակաց վայրերուն մէջ ալ սպիտակ դաշտեր կա՞ն : Վարուցան եւ արտադրութիւն կա՞յ, թէ ջարդուփշուր ոսկորներովշրջուտուրը եւ հրանօթներու ճոխնչը կը լսուին :

Լեռը գրկեր նստեր էք եւ պաղգաւակ հեգնութիւններ կը փորձէք Երեւանի եւ Էջմիածնի դէմ :

Ցաշատեցէք բուն քրմական «Սիւրմէլի Զուրուր»ը ,եւ Արարատը ոչ միայն կը շողայ ձիւնէն ալ սպիտակ, այլ եւ կանանչ նարօտ կը կապէ, իբրեւ յաւիտենական արեան Արարատեան եւ Եփրատեան Հայաստանի :

ՎԱՀԷ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

*

ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ԱՓՐԻԿԷի

ԽՆԴԻՐԸ ՔՆՆՈՒԵՑԱՒ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, վարչապետ Լա. Ֆոռ , առջի օր պարզեց Մարոքի կացութիւնը խորհրդարանի արտաքին գործոց յանձնաժողովին առջեւ : Յայտնեց թէ սուլթանական խնդիր դոյութիւն չունի կառավարութեան համար , թէ կացութիւնը բարւոքելու ճամբուն վրայ է եւ թէ «ներկայ Սուլթանին հետ համագործակցաբար չուտով բարեփոխութիւններ պիտի կատարուին Մարոքի մէջ :

Իսկ Հիւս. Ափրիկէի խնդիրներուն պատասխանատու նախարարը, Ժիւլի, երկու ժամ անընդհատ խօսելով, վերլուծեց կացութիւնը մանրամասնութեամբ, — եղած ահաբեկումները, մարոքցի պղտմնականներու, յեղափոխականներու եւ հակա – ահաբեկչական կազմակերպութեան վնասարար գերը, արտաքսումներուն անհրաժեշտութիւնը, վերջապէս սուլթանական խնդիրը՝ որուն առթիւ չեչտեց թէ խնդրոյ առարկայ չի կրնար ըլլալ գահընկէց սուլթանին վերադարձը , մանաւանդ երբ Մարոքի ներքին խնդիրներէն է այդ , ուրեմն Մարոքցիներու վերաբերեալ :

Յետոյ ներմօրէն պաշտպանեց մարդպան կրանվալի գործունէութիւնն ու քաղաքականութիւնը : Ըսաւ՝ «երբ կը տես – նէք թէ որքան կնճռոտ է կացութիւնը , կառավարութիւնը պէտք է ընտրէր նոր եւ գործունեայ մէկը իրրեւ մարզպան : Պ. Կրանվալ ճիշդ այդ անձն է » :

Յանձնաժողովին նախագահը չնորհակալութիւն յայտնեց նախարարը իր յստակ զեկուցումին համար : Թէեւ եղան քննադատութիւններ, սակայն հաւանական է որ կառավարութիւնը առանց մեծ դժուարութեան չարունակէ իր որոշած քաղաքականութիւնը :

× *Մարզպան Կրանվալ վերջացուցած ըլլալով Մարոքի մէջ կատարած իր քննական չրջանը, պակ չաթթ դեկուցում մը պիտի ղրկէ Փարիզ : Ռապաթի մէջ , տեղացի 7 «Քայիտ»ներու հետ տեսակցութեան մը ընթացքին, այս վերջինները խոստացան իրենց անվերապահ օժանդակութիւնը եւ ներկայ սուլթանին հանդէպ հաւատարմութիւն յայտնեցին :*

× *Խորհրդարանը առջի օր զբաղեցաւ Այժերիոյ խնդրով : Բազմաթիւ ճառառ – խօսներ թեր ու դէմ կարծիքներ յայտնեցին կառավարութեան հիւսիսային Ափրիկէի մէջ վարած քաղաքականութեան մասին, այնպէս որ վիճաբանութիւնները ընդարձակուեցան եւ ընդդրկեցին բազմաթիւ հարցեր : Երեսփոխաններէն չատեր*

«ՅԱՌԱՋ»Ի

Վաղուան թիւը, բացառապէս վեց էջ, ենթ բովանդակութեամբ, ամբողջովին նուիրուած է թերթին հիմնարկութեան երեսնամեակին : (1 Օգոստ. , 1925) :

ԱՌ ՈՐ ԱՆԿ Է

«Յառաջ»ի խմբագրապետը արձակուրդով բացակայ է Փարիզէն :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

•

Փորձ մը կատարել, բաղդատութեան դնելու եւ կշռելու թուրք մշակոյթին մը-տաւորական կեանքը մերինին հետ, 1908-էն 1914ը (Օսմ. Սահմանադրութենէն մինչեւ Մեծ Եղեռնը):

Աչխատութիւն մը՝ որ կարօտ է ձեռն-հաս դրիչներու ուսումնասիրութեան եւ քննական վերլուծումին:

Իմ ուժերէս վեր է անշուշտ, բայց եւ այնպէս պիտի ջանամ թռուցիկ, հապճեպ ակնարկով մը, միշտ յիշողութիւններուս ապաւինած՝ ընդգծել ներկայացուած զբաղականութեան համայնապատկերը — թէ մերը եւ թէ անոնցը:

Այս հայեցողութեամբ նախ ներկայա-ցնենք գաւառներու մէջ ստեղծած մեր մշակութային կեանքը, — Դպրոց, մա-մուլ եւ հրատարակութիւն, քանի որ այս երկրորդութեան մէջ է որ կը զարթնուի, եւ յղկուելով ձեւ ու հոգի կ'առնէ գրա-կանութեան մը կեանքը:

Սանասարեանի, Ճէննանեանի, կեդրո-նականներու, Հայկազեաններու եւ Խար-բերդի, Այնթապի, Մարզուանի, Պարսէ-զակի եւ այլ վայրերու բարձրագոյն երկ-րորդական վարժարաններու եւ գոլէճնե-ու գոյութիւնը, զօրաւոր ազդակներ հայ մշակոյթի զարգացման եւ մտաւորակա-նութեան մը կազմաւորման:

Իսկ ի՞նչ ունէին անոնք — միայն մասի վրայ համբուած հինգ կամ վեց «Իտատի» բարձրագոյն ղարոցներ:

Հոս, կը տեսնուի զերակշռութիւն մը ղէպի մեզ եւ արու արդիւնքը՝ բարգաւաճ մամուլ մը, ինչպէս՝ Տրապիզոնի մէջ Խարխոս, Պանտոս, եւ Մուծակ: Կիբրոսնի մէջ Փեթակ, Երզնկայի մէջ Արօր, Մարզուանի մէջ Նոր Այգ, Հայկունի եւ Բոզքոյ, Խարբերդի մէջ Եփրատ, Վանի մէջ Աշխատաւէտ, Կարնոյ մէջ Յառաջ, Սանասարեանի Հայ Սիրտը, Ամասիոյ մէջ Ապառաժ, Սեբաստիոյ մէջ Հոդդար, Նիկոմիդիոյ մէջ Բիւթանիա, (չաբաթաթերթ), Իզմիրի մէջ Արեւելեան Մամուլը, Դաշիմբը (երկօրեայ) Արշալոյսը, Հայ գործակատարութիւնը: Եւ դեռ ցանկը լրիւ չէ: Նմանապէս զանազան քաղաքներու՝ մէջ հրատարակուած՝ « Փարոս », «Տիգրիս», «Պարտիզակ» «Մեղու», »Մեհեան» եւ այլ պարբերաթերթեր: Ասոնք՝ սիրուն կոչքերով կիսամսեայ եւ կամ ամսագիր հանդէսներ էին, գրական, պատմագիտական, եւ այլ հետեւեալ նպատակներով ճոխացուած: (Ջանց առած եմ թուելու խմորատիպները եւ երկար կեանք չունեցող թերթերը):

Իզմիրի մէջ հայկական տպագրութիւնն ու հրատարակութիւնները, որ սկսած էին 1676ին, մեզի կը ներկայանան երկու հարիւրէ աւելի հատորներով: Ջանազան քաղաքներու մէջ եւս հրատարակուած են տասնեակներով գիրքեր:

Հայ մամուլի եւ հրատարակութեան արդասաբեր հունձքին դէմ, տեսնենք թէ ի՞նչ կը ներկայացնէին անոնք.— Վեց կամ եօթը թերթեր, չորս էջնոց, օրա-թերթի ձեւով, եռօրեայ կամ չաբաթա-կան: Կրնամ յիշել միայն «Իգպալը», «Մէչվերկթ»ը, «Գարատէնիզ»ը, «Կերա-սուն»ը, քիչ մը տեղական եւ քիչ մըն ալ քաղաքական նիւթերով լեցուած:

Եթէ նոյնիսկ ուրիշ մէկ քանի թերթեր ալ գտնուէին, այսուհանդերձ, ինչպէս կը տեսնուի, ոչ բաւականով եւ ոչ ալ որակով չէին կրնար չափուիլ հայկականին հետ:

Իսկ զալով արուեստին — թատրոնի, երաժշտութեան, նկարչութեան, քանդակագործութեան, — Մշակոյթի այս աս-պարէզն ալ ամայի եւ խոպան վիճակ մը կը ներկայացնէին անոնք:

Ջուներեան նշանաւոր թատերագիրներ, տաղանդաւոր երաժիշտներ, նկարիչներ, մեկ խօսքով՝ չունեցան հանրածանօթ եւ արժէք ներկայացնող գործեր եւ մարդեր:

Իսկ հայութիւնը կը վայելէր արուեստի աչխարհ մը՝ չնորհիւ իր ունեցած թատերական կամ երաժշտական ասպա-րէզին փայլուն աստղերուն, որոնք կ'երե-ւային զաւառներու մէջ ալ պարբերաբար:

Ս. Հէքիմեանի ձեռնարկին ձախողելէն ետք, Վարդովեան կը սկսի կէտիք Փաչա-յի կրկէսին մէջ տալ իր ներկայացում-ները, որոնք օր ըստ օրէ մեծ յաջողութիւն կը դտնեն: Երանուհի այս ներկայացում-ներուն կը մասնակցի պարբերաբար եւ երբեմն ալ կ'երեւի Սկիւտար, Ազիզիէի բեմին վրայ, եւ ամենուրեք կ'ողջունուի ցնծագին համակրութեամբ մը:

1868ին կը դառնայ Վարդովեան Թուր-քոնին առաջին մնայուն դերասանուհին: Իր բեմական գործունէութեան ամենա-փայլուն շրջանը կ'ըլլայ այս, որ անընդ-հատ տասը տարիներ կը տեւէ:

Վարդովեանի վարչութեան տակ, Երա-նուհի Գարագաչեանի առանձնած դերե-րուն կարեւորութիւնը դիւրաւ կ'ապացու-ցանէն թէ ան իր արուեստով եւ բեմական ըմբռնումով աչ նուազ նրբերանգ ու ճոխ էր քան Հրաչեան եւ Մառի — Նուարդը, եւ աւելի վարպետ ու լրացեալ՝ քան Ա-րուսեակը(*):

Այս շրջանին խաղացած դերերէն կա-րելի է յիշատակել հետեւեալները.— Ան-ժէլիք (Նեղսիրտ Բարեգործ), Հայկանոյշ (Կործ. Ռուբինեանց թագաւորութեան), Որմզդուխտ (Արտաշէս Աշխարհակալ), Մէրսէյէս (Մոնթէ - Քրիսթօ), Թէրէզա (Կեսար - Պորճիա), Սաթենիկ (Վա-սակ Սիւնի), Մարկրիթ (Գամելիագարդ Տիկինը), այս վերջինը իր լաւագոյն դե-րերէն մին եղած է:

Արեւմտահայ բեմական գործիչներու կեանքին ու գործին լաւագոյն մատենա-դիրը՝ Շարասան, հետեւեալ կերպով կը նկարագրէ Երանուհի Գարագաչեանը.—

« ... Դիրքերու մէջ եզակիօրէն ար-ձանային գեղեցկութիւն մը, ժէստերու մէջ ազնուականութիւն մը, դիմագծերու յարափոփոխ յօրինմանը մէջ աննման դի-տողութիւն մը, ներշնչածութեան մէջ հիանալի զգուշութիւն մը, գլխու եւ մարմնի շարժուձեւերուն մէջ երաժշտա-կան չափականութիւն մը, վեհութիւն մը քալուածքին ու հեղինակութիւն մը նայ-ուածքին մէջ, յստակութիւն մը ձայնի հնչուածքին եւ ներդաշնակութիւն մը ձայնին մէջ, ահա ասոնք էին իր բեմական դոր-ծիչի առաւելութիւնն ու ձիրքերը, որք անվերապահօրէն սահմանեցին իրեն վար-պետ ու ճշմարիտ արուեստագիտուհիի ա-նունը»:

« ... Իտալացի դերասանուհիներու մարդկային հոգեյոյզ բարձր զգայմանց ծայրայեղ արտայայտութեան եւ Ֆրան-սուհիներուն՝ նոյնիսկ կիրքերու պատկե-րացման միջոցին զգեցած վեհապանծ պարզութեան ու տիրութեան քաղցրա-խառնուածն էր իր արուեստը, առանց սա-կայն զոյդն աննկերդաչնակութեան եւ խորթութեան: Որքան խելացի այնքան ալ աչխատասէր, անհուն սիրով մը կապուած էր բեմին »:

Երանուհի Գարագաչեան մասնաւոր հա-կում մը ունեցած է այրական դերերու համար եւ ի պատիւ իրեն պէտք է ըսել թէ այդ դերերը կատարած է բնական պատ-չաճաւորումով մը, անմրցելի նուաճում-ներ կատարելով: Այս կարգի դերերէն կարելի է յիշել Արա (Արա Գեղեցիկ), Փօլ (Փօլ Է Վերժինի) եւ մանաւանդ Թուրք յայտնի գրող Նամըք Քէմալի (Խեղճ տը-ղայ) թատերգութեան մէջ Աթա պէյ դե-րը, որով Երանուհի գարձած է ժամանա-կին թատերասէր հասարակութեան կուռ-քը:

1878ին, Սերովբէ Պէնկլեանի օփերէթ-թային խումբով կը մեկնի Ադրիանուպո-լիս: Վերադարձին (1881) Մնակեանի, Սիրանոյշի, Աստղիկի եւ ուրիշներու հետ կը մեկնի Կովկաս, ուր թատերական փայլուն շրջան մը անցընելով մեծ յաջո-ղութիւն ձեռք կը բերէ մանաւանդ Տիկին Օպրէի (Տիկին Օպրէի գաղափարները) դերով:

Վերադարձին՝ բաւական առեն հեռու կը մնայ բեմէն: Սակայն վերջ ի վերջոյ, չի կրնար «Նեռոի պատմուճանը» նետել իր վրայէն, քան դի լաւ դիտէր որ այդ պարագային պիտի «պոկէր իր միսն ու ոսկորն ալ »:

Ուրեմն, գարձեալ Սերովբէ Պէնկլեանի խումբով կը մեկնի Եգիպտոս: Այս ան-գամ, բուրգերու երկրին մէջ ստանձնած իր դերերը, մանաւանդ Ժիրօֆլէ Ժիրօֆ-Տիկինը), այս վերջինը իր լաւագոյն դե-րերէն մին եղած է:

Արեւմտահայ բեմական գործիչներու կեանքին ու գործին լաւագոյն մատենա-դիրը՝ Շարասան, հետեւեալ կերպով կը նկարագրէ Երանուհի Գարագաչեանը.—

« ... Դիրքերու մէջ եզակիօրէն ար-ձանային գեղեցկութիւն մը, ժէստերու մէջ ազնուականութիւն մը, գիմագծերու յարափոփոխ յօրինմանը մէջ աննման դի-տողութիւն մը, ներշնչածութեան մէջ հիանալի զգուշութիւն մը, գլխու եւ մարմնի շարժուձեւերուն մէջ երաժշտա-կան չափականութիւն մը, վեհութիւն մը քալուածքին ու հեղինակութիւն մը նայ-ուածքին մէջ, յստակութիւն մը ձայնի հնչուածքին եւ ներդաշնակութիւն մը ձայնին մէջ, ահա ասոնք էին իր բեմական դոր-ծիչի առաւելութիւնն ու ձիրքերը, որք անվերապահօրէն սահմանեցին իրեն վար-պետ ու ճշմարիտ արուեստագիտուհիի ա-նունը»:

« ... Իտալացի դերասանուհիներու մարդկային հոգեյոյզ բարձր զգայմանց ծայրայեղ արտայայտութեան եւ Ֆրան-սուհիներուն՝ նոյնիսկ կիրքերու պատկե-րացման միջոցին զգեցած վեհապանծ պարզութեան ու տիրութեան քաղցրա-խառնուածն էր իր արուեստը, առանց սա-կայն զոյդն աննկերդաչնակութեան եւ խորթութեան: Որքան խելացի այնքան ալ աչխատասէր, անհուն սիրով մը կապուած էր բեմին »:

Երանուհի Գարագաչեան մասնաւոր հա-կում մը ունեցած է այրական դերերու համար եւ ի պատիւ իրեն պէտք է ըսել թէ այդ դերերը կատարած է բնական պատ-չաճաւորումով մը, անմրցելի նուաճում-ներ կատարելով: Այս կարգի դերերէն կարելի է յիշել Արա (Արա Գեղեցիկ), Փօլ (Փօլ Է Վերժինի) եւ մանաւանդ Թուրք յայտնի գրող Նամըք Քէմալի (Խեղճ տը-ղայ) թատերգութեան մէջ Աթա պէյ դե-րը, որով Երանուհի գարձած է ժամանա-կին թատերասէր հասարակութեան կուռ-քը:

1878ին, Սերովբէ Պէնկլեանի օփերէթ-թային խումբով կը մեկնի Ադրիանուպո-լիս: Վերադարձին (1881) Մնակեանի, Սիրանոյշի, Աստղիկի եւ ուրիշներու հետ կը մեկնի Կովկաս, ուր թատերական փայլուն շրջան մը անցընելով մեծ յաջո-ղութիւն ձեռք կը բերէ մանաւանդ Տիկին Օպրէի (Տիկին Օպրէի գաղափարները) դերով:

Վերադարձին՝ բաւական առեն հեռու կը մնայ բեմէն: Սակայն վերջ ի վերջոյ, չի կրնար «Նեռոի պատմուճանը» նետել իր վրայէն, քան դի լաւ դիտէր որ այդ պարագային պիտի «պոկէր իր միսն ու ոսկորն ալ »:

Ուրեմն, գարձեալ Սերովբէ Պէնկլեանի խումբով կը մեկնի Եգիպտոս: Այս ան-գամ, բուրգերու երկրին մէջ ստանձնած իր դերերը, մանաւանդ Ժիրօֆլէ Ժիրօֆ-

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՀԻՆ ԴԷՄՔԵՐ

Ե. ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

*

Երանուհի Գարագաչեան արեւմտահայ բեմի լաւագոյն մշակներէն մին է եղած: Սկսնակի իր քայլերուն մէջ իսկ փայլած այս դերասանուհին, արեւելահայ բեմին վրայ ալ, Սիրանոյշի, Աղամեանի, Հրաչ-եայի եւ այլոց կողքին տիրական դիրք մըն է ունեցած:

Երանուհի Գարագաչեան ծնած է 1848-ին, Սկիւտարի մէջ: Բնութենէն օժտուած արտակարգ դեղեցկութեամբ, բարեկեցիկ ընտանիքի զաւակ, Երանուհի իր նախնա-կան ուսումը Թաղին աղջ. վարժարանին մէջ առնելէ ետք, բեմ կ'առաջնորդուի իր ընտանիքին թելադրութեամբն իսկ:

Առաջին անգամ բեմ կ'ելլէ Արեւելեան Թատրոնին մէջ, որ Ս. Հէքիմեանի ղեկա-վարութեամբ կը գործէր (1864-65):

Իր առաջին դերը կ'ըլլայ Աչխէն Տիկին (Մեծն Տրդատ) եւ քիչ ժամանակուան մը ընթացքին Երանուհի կը հասնի պատուա-ւոր տեղ մը Արեւմտահայ Թատրոնին մէջ: Այս շրջանին է գարձեալ որ նշանաւոր կը հանդիսանայ Սանդուխտի դերով, այն աստիճան որ նախանձը կը շարժէ իրեն ժամանակակից եւ արդէն հասատատուն համբաւ մը տիրացած դերասանուհի Ա-րուսեակին: Իր նախաքայլերուն մէջ իսկ Երանուհի հասարակութեան մէջ կը վա-յելէ արդէն իսկ վարպետ ու լրացեալ բե-մական գործիչի մը համբաւը, բան մը որ Թրքահայ Թատրոնին մէջ բացի Թովմաս Ֆասուլեանճանէն ոչ ոք ունեցած է:

(*) Արուսեակ Փափազեան, արեւմտա-հայ հանճարեղ դերասանուհի, որ 1864ին Պոլսոյ բեմերուն վրայ «Յուդիթ»ի, «Մէ-տէա»ի եւ այլ դերերու մէջ ևսեմացուցած է փայլը իտալացի յայտնի դերասանուհի Ռիսդորիի, որ այդ շրջանին Պոլսոյ բե-մերուն վրայ երեւցած է նոյն դերերով:

Ցիշենք, Արմենիան, Աբելեան, Մատաթ-եան, Շահին, եւն.: Իսկ հին սերունդը՝ Պոլսոյ մէջ ունեցաւ Զուհաճեան, Մնակ-եան, Ֆասուլեանճեան, Սիրանոյշ, որոնց հեղինակութիւնները ու խաղերը կը մնան միշտ անմահ, ամբողջ Թուրքիոյ մէջ:

Իսկ տաղանդաւոր մեծ երաժշտագէտը կոմիտաս մոլեղնօրէն կ ծափահարուէր իրենց կողմէ Պոլսոյ «Թիւրք Օճաղի»ին մէջ:

Մշակոյթի այս ասպարէզին մէջն ալ, ակներեւ է մեր գերազանցութիւնը, հայ միտքին ու հոգիին բարձր չափանիշը:

Իսկ գալով ճարտարարուեստին, եւ ա-ռեւտրական, անտեսական, մասնագիտա-կան ասպարէզները կեդրոնացած էին հա-յերու եւ մասամբ ալ Յոյներու ձեռքին մէջ:

Ճշմարտութիւն մը՝ որ վաստօրէն ա-պացուցուած է ամէնքին կողմէ:

Այս մարդին մէջ ալ, բաղդատութեան գրուելով, մեր գերազանցութիւնը բացա-յայտ ճշմարտութիւն մը կը կազմէ:

ԱՐՏԱԻԱԶԴ ՄԵԼԻՔԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

Շ. ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԷՆ ԿՈՒԳԱՄ

Նուէր հօրեղբօրորդուս

Գիտես, մանուկ էի այն օրերուն: Հայ-բենի տան աւանդութիւնը, յարգ՛ քը, ամօթխածութիւնը, երկիւղած վեհու-թեամբ կը թեւածէին մեր երդիքներուն, վերեւ: Մեր երեսին ամօթխածութեան քողը պատռած չէր, մեր հետաքրքրու-թիւնը ամէն տեղ չէինք կրնար հասցնել, մեր հասակէն վեր բաներ իմանալու իրա-ւունք չունէինք: Ահա թէ ինչու այսօր-ուան տասը տարու մանուկին դիտցածին, տեսածին, հասկացողութեան տարողու-թիւնը չունէինք: Ահա թէ ինչու յափշ-տակութեամբ ըմպեցի Շ. Գարահիսարցի-ներուն «Քօլալու դասատու»էն մինչեւ օ-րըս ինծի համար խորհրդաւոր ինքնու-թիւնը ...

Տարեցներուդ կեանքի վայելքին մէջ, մանկիկին օրհնութիւնը ճաշակողներուդ համար «Քօլալու դասատու»ներուն ստ-ուերները, ուղեկիցներ դարձած են ձեզի: Իսկ իմ բախտակիցներուս, Ապրիլեան սե-րունդին վիճակուեցաւ Գողգոթային անո-ղորմ ճամբան: Կ'ըսենք, այսօրուան Հայն եմ, հայութիւնովս պիտի ջանամ արծարծել Հայկազեան կրակը:

Ահա մեր տարբերութիւնը:

Շ. Գարահիսարցիներու « Քօլալու դա-սատու »ին հետ ապրած յիշատակներուդ մէկ դրուագը հոգին ալեկոծեց, տխուր սիրտս հրավառեց, տողերուդ մէջ գտայ անցեալ, հին օրերու երանութիւնը եւ յա-րատեւութեան հաւատքը: Հաւատա, հե-քով խառն չնչաւորութիւնս սեղմած՝ կար-գացի անցեալին կարօտը բերող, հայրե-նասիրութիւնս բոցավառող մէկ էջերուդ մէջ:

Մեղի, մանաւանդ լինձիլէանցիներուն հա-մար քառասուն տարի հարկաւոր էր սոր-վելու, լսելու, նմանօրինակ անցքերու նկարագրութիւններով վերազտնելու եւ ճանչնալու մեր ինքնութիւնը: Կը նա-խանձիմ, երկիկ կուտամ սերունդիդ, գոնէ այդ չափին ալ տեսած ու ապրած էք դուք: Հապա մե՞նք, ձեր դիտցածին, վայելա-ծին կէսին կէսն ալ չտրուեցաւ մեզի:

Տես, քանի քանի ամիսներ անցած են: Նոր յայտնութիւններ ունեցանք: Բայց հոգիս «Քօլալու դասատու»ին տուեալին կառչած է, անկողին կը մտնեմ, բայց չեմ կրնար քնանալ: Ըսէ, խնդրեմ, ինչո՞ւ այդ աստիճան ժլատ գտնուեցար: Ամբողջ քառասուն տարի համբերեցիր, քառասուն տարի խոկացիր, որպէսզի քառասունքի ուխտով նուէրդ ստանամ, ճանչնամ ինք-նութիւնս: Այդ կարճ պատմուածքիդ մէջ մինչեւ օրս կը փնտռեմ «Քօլալու դասա-տու»ներու հաւատքը, նուիրումը, անիսօ խառնուածքին զաղանիքը, հայրե-նասիրական բարձունքը: Ու քանի կը կարդամ «որու զաւակ» ըլլալս, անխար-դախ վկայագիրը, ալ աւելի կ'անճրկիմ տէր գառնալու համար ինքնութեանս:

Զարչարանք է, չարչարանք, հոգիս ալե-կոծ ծովու մէջ ինկած կարծես՝ կը մաքա-ռիմ: Անօրինակ նուիրումով կը տան-ջուիմ: Գալարումներուս հետ կը փորձեմ « Քօլալու դասատու »ին հետքերուն մո-տենալ: Մատուցումս կը կեդրոնացնեմ մանկական յիշատակներուս վրայ, երե-ւակայութեանս կ'ապաւինիմ ունենալու համար իսկական պատկերը, ճանչնալու եւ ճանչցուելու տենչով առլցուն: Աւազ, քանի կը մօտենամ աներեւոյթ ուժ մը ա-ւելի կը հեռացնէ մեզ իրարմէ:

**

Տես, հիմա հաւատամքս կը թուչէ օ-տարութեան ծանր լուծը չպրտելով: Կ'անցնիմ ,հոս կը թողում երկիրներ, ծովեր, լեռներ, անապատներ, որոնք դեռ երկկ ցեղիս անճիտման խոյանքը եւ դի-մադրական կորովը կը հեգնէին: Կ'արտո-րամ, անհամբերութիւնս սիրտս կը կրծէ: Կարօտի կանչս ապատաւնէ մեղեդիներու կը վերածուի: Կ'ուզեմ, կ'ուզեմ, ժամ ա-ռաջ հասնիլ ցեղիս հաւատքի ժայռին՝ Շ. Գարահիսարի:

Տառապանքէն խռնճռուած հոգիս կը թռ-չըռայ, թախծոտ սրտիս հեւքը կը բար-ձրանայ: Քառասուն տարիներու ճամբան կտրած ու ձեռքս նոր հասած, աչքերուս բոցը հրահրող կենսատիր կտակին վերա-նորոգիչ պատգամէն էութիւնս կը սար-սռայ:

Շ. Գարահիսարի քառասնամեակի տօ-նախմբութեան օրն է այսօր, չեմ ուզեր քովէն քալել: Չեմ ուզեր մեղսակից ըլլալ կեանքի կախարդանքէն գինովցողին, տա-բիներու փլուզումին առկ ճուռղին, յու-սալքումի եւ մոռացումի գերկը նետող-ին, վերջին ժամու խմաստութիւն ծախ-ղին ...

Ահա կը մօտենամ երկհուան սպանդա-նոցին, արեան գետերէն ճողոպրած ծախու պատառ հոգւոյս մէջ կրկին ծա-խած է լոյսն արարչական, յոյսն յաւիտե-նական, հաւատքն յարատեւութեան: Կ'երթամ Շ. Գարահիսարի անանուն հե-րոսներուն անմահութեան խորանին ջա-ները վառելու, նահատակ կեցցիս վրիժա-ռու մասունքի ջուրը ըմպելու, քառասուն տարիներու ուխտին պատգամը առնելու հաւատաւորէն, հերոսէն, Հայու անկուն կամքը գարթնողէն, հայրենասիրութեան կրակը վառ պահողէն, նուիրեալէն, մտքի մշակէն, գոհաբերուղէն մեր օրօրոցը օ-րօրող անդին մայրիկէն:

Բոլորն ալ այնտեղ են: Շ. Գարահիսա-րի բերդին հաւատաւոր պահակները հն-չեական, գաշնակցական անվեհեր հերոս-ները, կեանքի գառնութիւնը ճաշակող մարտիկները, մտքի տիտաններըը, յոգ-նութիւն չճանչցող մշակները, որոնք մեր մանկութիւնը օրօրեցին ազատաւանչ ա-գրօթքներով, որպէսզի չարունա-կենք ու չեփորենք գարերու խո-րերէն ծլարձակուած ազատաս-թեան, արդարութեան հաւա-տամքը: Այնտեղ են բոլորը, Հայուն ան-

ՆՈՒՈ ԲԱՖԱՅԱՆԸ

*

Մ՝Ա և Ն. Ֆաֆայեանք։ Հատորներ Ա. եւ Բ. 1921 Յունուար-Դեկտեմբեր։ Պոսթըն, 1922։ Էջ 232։

Վաղուց ի վեր կը զգայինք հրատարակութեան մը պէտքը, որ ամբողջական պատկեր մը տար մեր նորագոյն գրականութեան։ Ամէն անգամ որ հարկ կ՚ըլլար մեր գրականութեան մասին խօսիլ, կամ ուրիշներուն հետ, կամ մեզի համար, մեր ունեցած գիտութիւնները ամբողջացնելու համար, կը զգայինք թերի տեղեկութիւններու պակասը։ Ամէն մարդ կը գիտնայ, որ մեր գրականութեան մասին ամենէն աղքատ տեղեկութիւնները կը գտնուին մեր ամսագիրներուն մէջ։ Ամսագիրներ կը կարդան միայն անոնք, որոնք կը հետաքրքրուին գրականութեամբ, եւ ասոնք ալ ամսագիրներուն մէջ կը գտնեն միայն այն գրուածները, որոնք կը հետաքրքրեն զիրենք։ Ուրեմն ամսագիրներուն մէջ տպուած գրուածները կը մնան միայն սահմանափակ թիւով անձերու ձեռքը։ Ասոնք ալ, ամսագիրներուն մէջ տպուած գրուածները, ժամանակի ընթացքին կը մոռցուին, կը կորսուին, եւ ասոնց հետ ալ կորսուած կ՚ըլլան նաեւ գրականութեան մասին տեղեկութիւնները։ Ուրեմն ամսագիրներուն մէջ տպուած գրուածները, ժամանակի ընթացքին, կը դառնան մատչելի միայն մասնագէտներուն։ Ասոնք ալ, ամսագիրներուն մէջ տպուած գրուածները, ժամանակի ընթացքին, կը դառնան մատչելի միայն մասնագէտներուն։ Ասոնք ալ, ամսագիրներուն մէջ տպուած գրուածները, ժամանակի ընթացքին, կը դառնան մատչելի միայն մասնագէտներուն։

Ահա թէ ինչու մեր գրականութեան մասին ամենէն աղքատ տեղեկութիւնները կը գտնուին մեր ամսագիրներուն մէջ։ Ամսագիրներ կը կարդան միայն անոնք, որոնք կը հետաքրքրուին գրականութեամբ, եւ ասոնք ալ

չէ՛ տեսեր ընկերային բարեփոխութեանց եւ Հիւս. Ափրիկէի ճարտարարուեստագործ – ման անհրաժեշտութիւնը: Որոշուեցաւ որ Ալժերիոյ մէջ հռչակուած բացառիկ վի – ճակը երկարաձգուի երեք ամիս եւս : Ծրագրուեցաւ նոր դաւառի մը (Պօն) ըս – տեղծումը ինչպէս նաեւ գատական կազ – մին բարեփոխումը :

ԱՆԳԼԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՃԱՌԸ

ԺԸՆԵՒԻ ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԱՍԻՆ

Անգլիոյ վարչապետը, Սըր Էնթընի Ի – տըն, ճառ մը խօսեցաւ առջի երեկոյ ան – թել — հեռապատկերէն, եւ հաղորդեց իր տպաւորութիւնները չորս վարչապետնե – րու ձեռք բերած արդիւնքներուն, եւ խորհրդային վարիչներու Անգլիոյ տալիք այցելութեան առթիւ:

Ցայտնելէ եառք թէ բոլոր խնդիր – ները լուծում մը չեն գտած Ժընեւի մէջ, անհերքելի դաւս այն իրողութիւնը թէ մեծ յաջողութիւն մըն է ստեղծուած մթ – նոլորտը, քանի որ «նոր դարաշրջան մը կը սկսի Արեւելք – Արեւմուտք յարաբերու – թեանց համար»: Լաւատեսութեամբ ար – տայայտուեցաւ նաեւ ապագային մա – սին :

Գալով Անգլիոյ դիրքին՝ երեք սկզբունք·

— Բարեկամութիւն՝ Մ. Նահանգներու հանդէպ :

— Ատլանտեան Ուխտի կազմակեր – պում :

— Գերմանիոյ միացում :

Պարզելէ եառք հիմնական տարակարծու – թիւնները Գերմանիոյ եւ Ապահովութեան խնդիրներուն չուրջ, վարչապետը ճառը վերջացուց յայտարարելով՝ «պատրաստ ենք քննելու առաջարկուած երկու լու – ծումներն ալ » :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ սուբիական դեսպանատան մէջ ընդունելութիւն մը սարքուած էր առջի օր ի պատիւ Սուրիացի երեսփո – խաններու, որոնք, ինչպէս պիտէք, չոր – ջապտոյտ մը կը կատարեն Մ. Միութեան մէջ: Երեսփոխանի մը հիւս. Ափրիկէի կացութեան մասին ըրած ակնարկութեան պատասխանելով, Մ. Միութեան փոխ – վարչապետը, Ա. Միկոյեան, ըսաւ. — « Բաժակս կը պարպեմ արաբական ան – կախ միութեան մը կենացը » :

ՄՈՐՀՐԴԱՑԻՆ վարիչները 4 Օգոստո – սին համար բացառիկ նիստի մը հրաւիրե – ցին Գերագոյն Մորհուրդի անդամները : Մտադիր Բուլկանին պիտի զեկուցանէ Ժընեւի ժողովին արդիւնքներուն մասին:

ԱԼԺԵՐԻԱՑԻ ըմբոստներ իրենց դոր – ծունէութիւնը ընդարձակած են մինչեւ Թունուզ: Առջի օր սպաննուեցան երկու պաշտօնատարներ, յիսուն ըմբոստներէ բաղկացած խումբի կատարած յարձակ – ման ընթացքին: Իսկ Դշ· օր սպաննուած 24 լեգէոնականներու թաղումը տեղի ու – նեցաւ հանդիսաւոր կերպով , ինչչէլայի մէջ:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ

Հինգշաբթի իրիկուն Ֆրանսացի Ֆո – բեսթիէ առաջին հասաւ Փուաթիէ: Պօպէ միշտ «դեղին չապիկ» է , նախկին «դեղին չապիկ»ը Ա. Բոլլան, հիւանդ՝ լքեց մըր – գումը :

կալդացէֆ
ԾԱՏՈՒՐ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԻ
ԽԱՉԻՆ ՃԱՄԲԱՆ
ժողովածու Ապրիլեան եղեռնէն փըր – ցուած դառն դրուագներու :
Գինը՝ 400 ֆրանք: Դիմել հեղինակին՝
Z, Berberian, 104, Av. d'Italie, Paris (13)
եւ փարիզահայ դրավաճառներու :

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN
Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՅՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ :
3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՀԱՅԿ· ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ
ԹԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻ

58րդ տարեդարձին առթիւ

ՄԱՐՍԷՑԼ

Կը տօնուի մեծ պատրաստութեամբ :
Կիրակի Յուլիս 31ին, ամբողջ օրը ,
Սէնթէյմ լէ Վալօնի անտառին մէջ ,
(անցեալ տարուան տեղը) :
Պատուոյ նախագահութեամբ Սեփ – թեմի քաղաքապետ՝
RAPHAEL BAPTISTIN
Կը նախագահէ ընկ· Յ· ՊԱՊԻԿԵԱՆ
Կը խօսի Պ· Կ· ՓՕԼԱՏԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Հայ – կական եւ եւրոպական պարեր : Ճոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ : Տեղի կ'ունենայ պուլի եւ այլ խաղերու մրցումներ :
Թիւրիմացութեան տեղի չտալու հա – մար այժմէն կը յայտարարենք որ դուր – սէն բան ծախելը բացարձակապէս արգիլ – ուած է :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Մանիա Քոչարեան եւ զա – ւակը՝ Միքայէլ կը ծանուցանեն թէ հո – գեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Փարիզի Ս· Յովհաննէս Մկր – տիչ եկեղեցին իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝
ՍՏԵՓԱՆ ՔՈՋԱՐԵԱՆԻ
մահուան քառասունքին առթիւ :
Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգող ընկերները եւ բարեկամները :

ԴԱՏԱՄԻՑԻԱԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած է Դատէմի Լուս·Ուս· Ընկ· Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ :
Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Տէսին, Պ· Նազարեան սրճարանին եռե – ւի պարտէզին մէջ :
Այս դաշտահանդէսը կազմակերպուած է Ուսումնասիրացի գործնական նպատա – կին ի նպաստ :
Ճոխ պիւֆէ եւ Խարբերդցիներու նչա – նաւոր fիւփքէն :
Հայկական զեղջուկ երգերու եւ պարե – րու կարգին ապահովուած է նաեւ Խար – բերդի փող եւ թմբուկը :
Մուտքը ազատ է :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են :

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղե – կանալու համար, հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրներէն առաջ, մասնաւոր պաշտօն – եայ մը պիտի ղրաւի ծնողներուն դիմում – ներով :

Երթեւեկի համար Փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Ըէնսի Փավիյեօն :

ԳՐԱՏՈՒՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ
46, Rue Richer, Paris (9).
C. C. P. Paris 3630-66
Tél.: PROvence 64-90
Նոր հրատարակութիւններ
ՀԱՑՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ , Հրանդ Փաստըմաճեանի , փրոֆ·ի թարգմ· Մ· Իշխան , Ա· Հատոր , (սկիզբէն մինչեւ Կիլիկիոյ Թագաւորութեան անկումը) , մեծադիր 325 էջ , Հրատ· « Համազգային »ի Պէյրութ 1954 700
ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ , Դերենիկ Ճիլմէճեանի (Դպրոցական կեանք, Աւետիս Ճամակներ, Գրական նուիրիւնը) , Մատենաշար «Ճու – սաբեր , 1955 , կազմուած 700
ՍԻԱՄԱՆԹՕ (Հոգեւարքի եւ յոյսի Ձահեր , կարմիր լուրեր բարեկա – մէս , Հայրենի հրաւէր , Սուրբ Մեսրոպ) Խաչան Հրատ· Պէյրութ , 1955 500
ՀՈՄԵՐՈՍԻ ՈԴԻՍԱԿԱՆԸ «Համազ – գային»ի մանկապատանեկան մա – տենաշար (4 գրքոյկ) 400
ՀՈՄԵՐՈՍԻ ԻԼԻԱԿԱՆԸ (3 գըր – քոյկ) 300
Հերակլէսի ֆաթագործութիւն – ները 100
Կուլիվէրի ճամբորդութիւնը (2 գրքոյկ) 200

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ· ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱՌԱՆՁԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՔՍԱՆՀԻՆԳԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ ՄԱՐՍԷՑԼ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐ

	ժԳ· ՅԱՆԿ
Նախորդ դումար	893·300
Տէր եւ Տիկ· Ա· Ալփուաարեան	10·000
Տէր եւ Տիկ· Օննիկ Սիմոնեան	5·000
Տէր եւ Տիկ· Պետրոս Նազարեան	4·000
Տէր եւ Տիկ· Ա· Մելքոնեան	2·000
Տէր եւ Տիկին Գեղամ Խոսրովեան	3·000
Տօքթ· Դաւիթեան եղբ·	3·000
Աւետեան եղբարք	2·000
Պ· Պետրոս Զիմպարեան	1·000
Պ· Հ· Աւագեան	3·000
Պ· Մելքոն Պօղոսեան	2·000
(Անահիտ Փափազեանի նչա – նախօսութեան առթիւ)	
Ողբացեալ Յ· Մալաքեանի մահ – ուան առթիւ՝ հանգանակու – թեան յատկացուած բաժինը	17·000
Ընդհ· դումար	945·300

Ֆ· ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ԿԱՑԱՆ

Կապոյտ Խաչի օգափոխութեան կայանի Բ· խումբը կը մեկնի Օգոստոս 12ին, հե – ռախօսով միայն արձանագրուողներէն կը խնդրուի չուառով դիմել տիկին Թադէոս – եանի, 5 Ռիւ Մէյրան :

Առաջին խումբին մնալ ուզողներէն եւս կը խնդրուի դիմել նոյն հասցէին եւ կամ հեռախօսել ԹՐԻԻ· 27–35 :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ
ԱՐՁԱԿՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

Մեր բաժանորդներէն կը խնդրենք ար – ձակուրդի առթիւ հասցէի փոփոխութեան առեն անպայման կցել ՆԱԽԿԻՆ ՀԱՍՑԷՆ: Հակառակ պարագային կարելի չէ ըն – թացք տալ :

Արձակուրդի համար հասցէի փոփոխու – թեան ծախսն է հարիւր ֆրանք :

Այս առթիւ կրկին կը խնդրենք մեր բա – ժանորդներէն որ անյապաղ փակեն իրենց առկախ հաշիւները : ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ԵՂԻՇԷ.— Այս :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի օգափոխու – թեան կայանի մասնակցողներուն մեկնու – մը այս երկուշաբթի Օգոստոս մեկին , ժամը 21·18ին, կար տը Լիոնէն :

Ժամադրավայր՝

ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 20ԻՆ

Hall départ Grande Ligne

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊՕՄՈՆԻ ՄԷՋ

Հանդուցեալ Ռուբէն Մարգարեանի յի – շատակին, այս կիրակի, կը հրաւիրենք յարգելի աղգայիններըը :

Մ· Աստուածածնայ տօնին առթիւ Պօ – մոնի Թաղ·ը որոշած է աղքատաց Մա – տաղօրհնութիւն եւ Խաղողօրհնութիւն կատարել Հանդիսաւոր կերպով: Երկու ոչխար արդէն նուիրուած է , փափաքող ազգայիններըը կրնան աւանդական այս Մատաղօրհնէնքին մասնակցիլ

Թաղ· Խորհուրդ Պօմոնի

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Մանօթ դաշնակահար Բաֆֆի Պետրոս – եան Մ· Նահանդները պիտի մեկնի եւ նը – ւագահանդէս մը պիտի տայ Նիւ· Եորքի Թաուն Հոլի մէջ, կազմակերպութեամբ Հանրածանօթ Լեւինի :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԲԱԲԵՐԴ ԵՒ ԻՐ ՇՐՋԱՆԸ

Գրեց՝ Մաղաքիա Ասլանեան
(ԲԱԲԳԷՆ ՔԱՀԱՆԱՑ)

Կը պարունակէ տեղագրական եւ աղ – դագրական մանրամասնութիւններ , Հա – յաչինչ սարսափները, բուռ մը քաջերու արշաւը դէպի Կովկաս եւ ուրիշ անտիպ տեղեկութիւններ : (308 էջ):

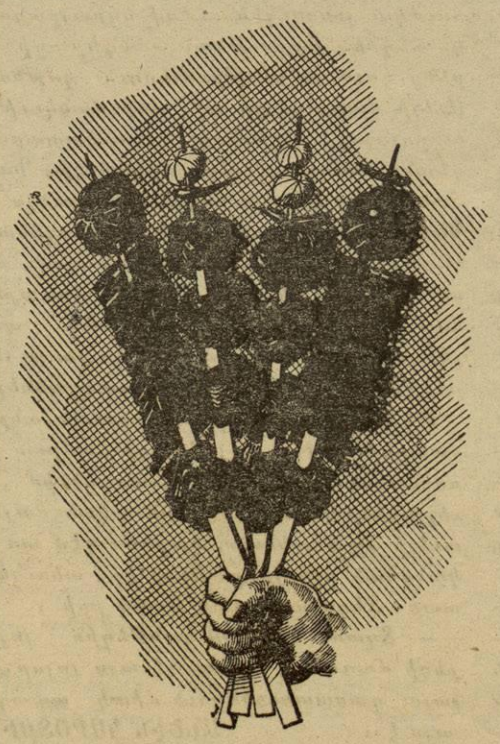
Գիրքը զարդարուած է շատ մը հազ – ուագիւտ պատկերներով :

Գին 500 ֆրանք

Դիմել Եփրեմ Թեւանեանի, կամ Վահ – րամ Եսայեանի ,
38 - 40, Rue de la Montagne
Ste. Geneviève, Paris (5)
Իսկ Մարսէյլի մէջ·—
Խոշէն Նազարէթեանի
7, Bld. Mouren la Cabucelle
Ինչպէս նաեւ Հայկ· գրատուները :

17 BL. DES CAPUCINES
(Face au CAFÉ de la PAIX)
Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25
Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն նկատի ունենալ :
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ
ՓՐԻԶԷՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔՈՒՆԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ
Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ
★
Ֆրանսական – Հայկական եւ Կովկաս – եան ընտիր էրեակուրներ
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
4, Rue Robert - Estienne
(Rue Marbeuf) PARIS (8e)
Téléphone BAL. 31 - 21
(Métro: F. D. Roosevelt)
★
Հաճելի մթնոլորտ
Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ , «չաշլիք » , «քարսքի»
★
BAR AMERICAIN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ԿԻՐԱԿԻ 31 ՅՈՒԼԻՍ • DIMANCHE 31 JUILLET 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7738 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3149

ԵՐԵՍՆԱՄԵԱԿԸ

*

Ո՞վ կրնար գուշակել թէ՝ երեսուն տարի վերջ՝ հայրենիքէն հեռու, տակաւին պանդուխտ պիտի մնայինք եւ «Յառաջ» պիտի չարունակէր լոյս տեսնել այս օտար աստղերուն տակ :

1925 Օգոստոսի սկիզբը, երբ կը հրատարակուէր «Յառաջ» երկօրեայի առաջին թիւը, տակաւին յոյս ունէինք չուտով երկիր վերադառնալու :

Ի՞նչ էր Ֆրանսայի հայութեան վիճակը՝ երեսուն տարի առաջ :

Դրեթէ երեք տարի անցած էր Իզմիրի աղէտէն ի վեր, երբ պաղթականական հոսանքը ողողած էր ամբողջ Ֆրանսան, Մարսիլիայէն մինչեւ Փարիզ ու մինչեւ հեռուները :

Յունաստանէն, Լիբանանէն եւ Սուրիայէն եկած որբերը ցրուած էին ազարակներու մէջ, իրարմէ հեռու :

Չկար գիրենք առաջնորդող, տեղական օրէնքները սորվեցնող մարմին մը : Չկար միութեան օջախ մը, զաւառի մութ անկիւններուն մէջ կորսուած կամ մեծ քաղաքներու լաբիւրինթոսին մէջ մոռցուած հայրենակիցներու միջեւ :

Լոյս – Քաղաքին մէջ համախմբուած էին մեր վերապրող մտաւորականները, ազգային ու քաղաքական գործիչները՝ մեծ թիւով :

Հ. Յ. Դաշնակցութեան Ժ. Ընդհանուր Ժողովը նոր գումարուած էր Փարիզի մէջ (1924 Նոյեմբերէն 1925 Յունուար) եւ Հան հատատած՝ իր վերադոյն մարմինը :

Ահկէ ամիս մը առաջ էր, որ Հ. Յ. Դաշնակցութեան Ֆրանսայի կազմակերպութիւնը՝ ուռճանալով, վերածուած էր Կեդրոնական Կոմիտէութեան :

Այս պայմաններուն տակ, ստիպողական զարձած էր արդիական լուրջ թերթի մը հրատարակութիւնը Փարիզի մէջ, որ կոչուած էր, համեստ չափերով, փոխարինելու արեւմտահայ մշակոյթի կեդրոն Պոլիսը :

Նախաձեռնութեան պատիւը վիճակեցաւ փոքրաթիւ համրակիր Շաւարշ Միսաքեանի, որ պատանի հասակէն նետուած էր լրագրական ասպարէզը եւ պահ մը Բարձր Հայքի ոստանին՝ Էրզրումի մէջ համրագրած էր «Յառաջ»ը :

Ես ալ զարձայ թերթին մնայուն աշխատակիցը՝ առաջին թիւէն սկսեալ, անընդհատ հինգ տարի (1925 – 1930) :

Շատ համեստ եղաւ իր ծնունդը, Փարիզի լքուած թաղամասերէն անծանօթ փողոցի մը բակին մէջ (65 rue Faubourg) :

Երկու մութ ու խոնաւ սենեակներու մէջ ամփոփուած էին տպարան, համրագրութիւն ու վարչութիւն :

Ամբողջ երեք ամիս, մինչեւ «Մասիս» տպարանը փոխադրուիլը, այդ խոնարհ դեռնայարկէն է, որ լոյս աշխարհ կուգային Յառաջի թիւերը, որոնք կը կարդացուէին մեծ յափշտակութեամբ, ոգեւորելով ու խանդավառելով մեր ցիրուցան բեկորները :

Փարիզը «Հայկական մայրաքաղաք» ըլլալով, Ֆրանսայի միւս շրջաններն ալ զարձած էին «զաւառ» :

Շուտով սկսան թղթակցութիւններ տեղալ «զաւառ»էն : Ընդհանրապէս որբեր էին գրողները : Տեղեկութիւն կուտային իրենց շրջանի կեանքին, իրենց ճիգերուն ու ցաւերուն մասին :

« Ձայներ Գաւառէն»ը ամէնէն կենդանի սիւնակն եղաւ «Յառաջ»ին :

Հետզհետէ սկսան կազմակերպուիլ փոքրիկ «զաղութ»ներ Ֆրանսայի զանազան կողմերը : Հայրենակցական միութիւններ, կուսակցական մարմիններ, բարեսիրական ընկերութիւններ, կրթական յանձնախումբեր եւն իրարու հետ մրցումի եւ

ՕՂՋՈՅՆԵՐ

*

31 Յուլիս, 1955

Ընկեր Շաւարշ Միսաքեան

Խմբագիր ՅԱՌԱՋի

Երեսուն տարիներ առաջ, երբ քառասնի վիճակ մը կ'ապրէր զպղծաշխարհը, եւ մասնաւորաբար Ֆրանսահայ զաղութը անկերպարան՝ հապճեպ սկսած էր մտնել իր հաւաքական կեանքի ուղիին մէջ, դուք, զօտեպնդուած՝ Հ. Յ. Դաշնակցութեան վստահութեամբ, եւ բոլոր մեր շրջանի ընկերներու ու զաղափարակիցներու աջակցութեամբ, ուժն ու յանդգնութիւնը ունեցաք, զժուարին պայմաններու մէջ հիմը դնել «Յառաջ»ին, որուն մէջ պիտի գոլային ոչ միայն Հ. Յ. Դաշնակցութեան խօսքն ու միտքը, այլ ամբողջ Ֆրանսահայ կեանքի պատկերը :

Երեսուն երկար տարիներ անցած են այդ օրէն եւ այսօր հպարտութեամբ կարելի է յայտարարել որ «Յառաջ»ը տուած է իր արդիւնաւոր պտուղը եւ արդէն զարձած հայ մամուլի կարկառուն անդամներէն մին, ինչպէս նաեւ հաւատարիմ մարդիկը Դաշնակցութեան դրչի բանակին եւ ժամանակիս բարձրախօսը Դաշնակցութեան զաղափարականին :

«Յառաջ»ը ոչ միայն Եւրոպայի ազգային կեանքին ու մտքին արտայայտիչն է այլեւ վահանակիրն է նաեւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան Արեւմտ. Եւրոպայի Կեդր. Կոմիտէին, արտայայտիչը անոր ապրումներուն եւ հայեցին Հ. Յ. Դաշնակցութեան զաղափարախօսութեան :

Երբ հայ հաւաքական կեանքը մատնուած է զանազան հատուածներու քմահաճոյքին, ու պատակամոն ոգին եւ ձեռքակ ջարդը հսկայ աւերներ կը զործեն, երբ հայ զանգուածը մահու եւ կենաց պայքար կը մղէ յանուն իր համրանքի փրկութեան, Դաշնակցութեան մամուլը միշտ պատնէշին վրայ է իբր յառաջապահ :

Սիրելի ընկեր Միսաքեան, Հ. Յ. Դաշնակցութեան Արեւմտ. Եւր. Կեդր. Կոմիտէին բուռն բաղձանքն է որ այս երեսնամեակը զառնայ նոր հանդրուան մը աւելի ուժգին հնչեցնելու մեր ձայնը մին – չեւ որ իրականանան մեր զարաւոր երազները :

Առ այդ, յանուն շրջանի բոլոր ընկերներուն, սրտանց կ'ողջունենք Յառաջի երեսնամեայ տարեդարձը :

Վստահ ենք որ, չնորհիւ ընկերներու, համակիրներու եւ աշխատակիցներու ակտիւութեան, Յառաջը պիտի մնայ աբեթուն զրօչակիրը մեր սիրելի կազմակերպութեան՝ Հ. Յ. Դաշնակցութեան խօսքին ու մտքին :

Ընկերական ջերմ բարեւներով

Հ. Յ. Դ. ԱՐԵՒՄՏ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷ

(Շար.ը կարդալ 6րդ էջ, Ա. սիւնակ)

լան՝ յանուն ազգային ինքնապաշտպանութեան, յանուն հայապահպանման :

«Յառաջ» քաջալերեց բոլոր ձեռնարկները եւ աջակցեցաւ անոնց յաջողութեան :

Բացի պատերազմի տարիներու ակամայ զադարումէն, «Յառաջ» կանոնաւոր բարար կը հրատարակուի 30 տարիէ ի վեր, չնորհիւ խմբագրին բացառիկ զոհողութեանց :

Երկար տարիներէ ի վեր ինքն է, որ միակըատանձնած է խմբագրի պատասխանատու զործէն զատ նաեւ թերթին «խոհանոց»ի ամենօրեայ սեւ աշխատանքը :

Երեսնամեակին առթիւ խմբագրին յանկալով առողջութիւն եւ երկար կեանք, կը մաղթենք չուտով «Յառաջ»ը հրատարակուած տեսնել մայր – հայրենիքին մէջ :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՎԱՍՏԱԿԸ ԵՒ ԻՐ ՊՍԱԿԸ

Գրեց՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Ընկեր «Յառաջ»,

Այսօր, դուն կը հրճուիս, իսկ ես կը սխրիմ, տես թէ ինչո՛ւ :

Միասին մեծցանք, խաղացինք թեւ թեւի, պայքարեցանք թիկունք թիկունքի : Երբ ոչ ոք կը խանգարէր մեր աճումը, դուն ծառ մը կ'ըլլայիր՝ կը բանայիր ամպհովանիդ, իսկ ես չուքիդ տակ նըստած՝ կը կարդայի եւ կը զրէի, ինչպէս երդը կ'ըսէ :

Մի պատըտիկ տղայ մը կէր ,
Անապատայ վաճիճ կը մնէր ,
Օր կորեկէ կուտ մը կ'ուտէր ,
Բոպիկ ոտիով փուշ կը բաղէր ,
Իճիճ կը գրէր, իճիճ կը կարդէր ,
Զուտ իրիկուն աղօթքի կ'աճէր :

Մերթ լիճ մը կ'ըլլայիր դուն՝ ջուրով պաղպաջուն ու գոյնով կապտաւուն, իսկ ես լաստդդ՝ կը նետուէի ջուրերուդ մէջ, կը լողայի, կը լողայի՝ հալածելով ազուռը ջրանոյշները կամ... բաղերը :

Եւ այսպէս, բայց այսպէս, վերջապէս

Գնաց գարուն, եկաւ աշուն :

Ծառ դարձար դուն, բարձրաբերձ եւ սաղարթաշատ, մինչ իմ... տարիներս լեցան :

Հիմա դուն ուրախ ես՝ տարիներուդ թիւովը հպարտ, մինչ ես տխուր եմ՝ տարիներուս բեռովը նկուն :

— Փարի՛զ, Փարի՛զ, ի՞նչ ըսիր դիս, կը հարցնեմ յանախ՝ մինութեան պահերուս մէջ. ձիշդ 25 տարեկան էի՝ երբ Ֆրանսա մտայ : Մագերս երեսոսի գոյն եւ առատ : Աչքերս լոյսով ու կրակով լեցուն՝ չորառատ : Հոգւոյս մէջ անհուն տենչ մը ուսանելու եւ հմտութիւն ամբարելու : Փարի՛զ, ի՞նչ ըսիր երիտասարդութիւնս : Ահա արդէն աչքերս լուսակարօտ, գլուխս ճաղատ, հոգիս վհատ :

Գիտեմ թէ ի՛նչ պիտի ըսես, ընկ. «Յառաջ» : Լսեր եմ, չա՛տ եմ լսեր :

Դուն, երեսնամեայ ծառ, ոստափիւնեղովդ, մեր սրբազան անտառներուն հեռքը կարծես, ներշնչեցիր երիտասարդութիւնը արեւմտեաքն մինչեւ արեւելք, ուրկէ նոր կուգամ՝ հատատուելէ առաք թէ ոստափդ հասեր է մինչեւ Ֆարսխատան, մինչեւ Խուժաստան : Բարւոք գատեցար դու : Կը յիշեմ, փարձեցիր նաեւ համոզել զիս թէ նուիրական է այս տպարէզը, նուիրական՝ իր առաքելութեամբն ան չուչա, ու լքումը՝ կարպախուռութիւն :

Ընկեր «Յառաջ», թոյլ տուր ինձ անգամ մըն ալ խոստովանիլ թէ կարպախոյս (էվատէ) մը չեմ, այլ փախուստ մը կը համարիմ, «օդ առնել մը», ինչ որ ըրած եմ իբրեւ հրապարակագրութիւն, միշտ ինձ խորշելի :

Հայերէն լեզուն, բախտաւոր գուգադիպութեամբ մը, հրապարակագրութիւն կը կոչէ ասպարէզ մը, որուն ծագումը, ինչ ալ ըսէ իր պատմութիւնը, կապուած է հրապարակին (ակորա), բառին յունական նշանակութեամբ : Արդարեւ, ըստ հելլենական քաղաքակրթութեան պատմութեան, հրապարակը այն քառուղին էր, ուր, ինչպէս ժամադրավայր մը, պարբերաբար եւ առիթ կը համախմբուէին արեւելեան համեմներու եւ անուշահոտութեանց վաճառականը, անբուժելի ախտերու կեղծ հրաչագործը, նըր ատուած – ներու ինքնակոչ առաքեալը, բարձրագոչ իմաստութեանց մեկնիչ փիլիսոփան վերջապէս նաեւ խունկն ու սխտորը, Սոկրատն ու Պօղոսը : Ժամանակին, բժշկութիւնը, փիլիսոփայութիւնը եւ կրօնքն ալ ապրանքներ էին, որ կը ծախուէին այդ հրապարակներուն վրայ : Արդի քաղաքակրթութիւնը, սակայն, եկաւ բաժնեց յարգը յարգին, ցորենը կորեկէն, կորեկը խիճէն : Այսուհանդերձ հրապարակին առանդութիւնը կա՛յ ու կը մնայ, եւ երեսան կուգայ՝ ամէն անգամ որ հարկ կ'ըլլայ պաշտպանել ամէնէն ազնուական եւ ամէնէն սրբազան զաղափարը, նոյնիսկ եթէ բիւր պզատնին ուղեղէն :

Արդ, այդ առանդութիւնը հաշտ չէ մտքիս հետ : Բարի՛, ա՛ն ,բարի՛ է հրապարակին բազմութիւնը, որ կը նմանի թռչնիկներու , կուտ որսնող, կուտ հատքող : Բայց ես ի՞նչ ընեմ, եթէ զաղափարին յզացման համար ներսէս բան մը պայման կը համարի յարգել Ադամի ամօթխածութեան զգացումը, — կա՛մ թզենիի տերեւ զործածել, կա՛մ թզենիներուն թաւուտքը ապատանիլ, վասնզի արուեստագէտին եւ կնոջ յղանալու պրոցեսը նման է, բոլորովին համանման :

Ահա թէ ինչո՛ւ կարպախոյս մը չեմ՝ ըսի, այլ փախուստ մը համարեցայ՝ եթէ երբեմն փորձեցի հրապարակագրութիւն ընել, փոխանակ... նարտ խաղալու :

Բայց առիկա առիթ մը եղաւ, որ ծանօթանամ հրապարակին :

Դուն, սիրելի «Յառաջ», դուն խորքով հրապարակախոյս, սովորութեա՛մբ մի – այն հրապարակին մտերիմ, ուղեցիր հրապարակագրութիւնը մօտեցնել զրականութեան, — այլ խօսքով՝ հրապարակագրական զօրանոցը կատարել զրական նուիթեան այլեւին եղերքէն : Քաղաքականութիւն մըն է առիկա, սկզբունքով զեղեցիկ, որ, սակայն, կը քայլերէ կարգ մը մեղքեր :

Շատո՛նց, [illegible] քանդած են զրական պիկար պինուորները՝ նկատառոտ, հրապարակագրութեան գերի դարձնելով զրականութիւնը : Ուստի զարմանալի չէ տեսնել, հիմա, զրագէտներ, որոնք ... հրապարակագրութիւն կ'ընեն՝ զրականութեան անունով : Եւ զրական թերթեր, որոնք... զազէթաճիութիւն միայն կ'ընեն : Օրէնք զարձեր է չզրաղիլ իր ասպարէզով : Թերեւս մեղքը կուգայ ժամանակէն, որ բովհետեւ խանութպանը զարձեր է ... ակրտէր, եպիսկոպոսը՝ քաղաքագէտ, զպրոցականը՝ հրապարակագիր : Ա՛յ, տես սա երիտասարդը, որ մտերիմ տաչել չի պիտեր, բայց խմբագրական կը զրէ : Սա միւսը, որ քերականութիւն չի գիտեր, աստուածաբանութիւն կը զրէ Մարքսին մասին : Ըսե՞մ թէ ունինք թերթեր ալ՝ առանց... խմբագրի : Նկատելով որ ամէն ձախազած մարդ կը վազէ խմբագիր դառնալու, Հայաստան սիրել սորվեցնելու համար... Հայուն (ի՞նչ մեծ զործ), կը հարցնեմ՝ կեանքի մէջ ձախողածնե՞րն ալ քիչ եկան որ խմբագիր պակսեցաւ :

Միւս կողմէ, հայ զրականութիւնը զարձաւ հետզհետէ ջրվայր, որովհետեւ հրապարակագրութեան զիւրութիւնները մոլորեցուցին զրագէտը, որ սկսաւ չկարդալ այլեւս, չմտածել այլեւս, չզարգանալ այլեւս : Ներշնչումով զրելու աստիճանը պատրուակ զարձաւ սրճարան մը մտնելու եւ իրենցմէ բան մը պարպող մարդոց ձեւով՝ երկու երեք թուղթ լեցնելու : Պզտուկ, հմտութիւն ամբարելու, ինքզինք սրբագրելու եւ կատարելագործելու վարժութիւնը մոռցուեցաւ ընդմիշտ : Ճիզի մասին պազպատ՛ր ունեցող չկայ : Գիտցածը աւելցնելու մասին մտածող չկայ : «Դպրոցական զրասենեակներու վրայ սորվածս չա՞տ է այս ժողովուրդին համար» կ'ըսեն՝ երբ այդ սորվածին ալ մոռցած են չատոնց : Եւ նախակրթարանները տուածով քննադատութիւն կ'ընեն, որովհետեւ տեսութիւն մը կայ որ կը պաշտպանէ զիրենք. «Ի բնէ օժտուած բլալ եւ ներշնչումով զրել» : Եւ այս «ի բնէ օժտեալները», զորս հրապարակագրութիւնը, ծանօթ հրապարակագրութիւնը, կը քայլերէ իր սիւնակներուն իրրեւ ճա–

(Շար.ը կարդալ 6րդ էջ Գ. սիւնակ)

«ՅԱՌԱՋ»Ը ԼԵՌՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ

*

Մութը կ'իջնէր քիչ քիչ: Բայց լոյսերը աւելի առատ կը ժայթքէին լեռներուն կատարներէն: Գագաթներ կը փայլէին ասկի կոյտերու պէս: Լոյսերը աւելի հզօր լոյս մը կուտային լեռներուն եռեւէն: Ամրան հոյակապ վերջալոյս մըն էր երկնամերձ հովիտ մը մէջ: Լոյսերու մէջ էր անդունդը որ երկուքի կը բաժնէր հովիտը: Կը փայլէին անդունդէն վեր, իրենց կատարներէն վեր բարձրացող ծառերը, փայլակներ կը թափէին: Ոսկեզոյն լոյս մը կը լուսաւորէր ղիմացի զառիթափներն ու բլուրները, անտառներն ու բերդանման ապառաժները, լեռը: Կը լուսաւորէր մրգաստաններն ու արտերը, տուները՝ որ կ'երեւային խումբ խումբ, կամ մեկուսացած՝ բլուրներու ալեկոծութեան վրայ: Մեծ հրավառութիւն էր աւելի անդին կիրճին մէջ՝ որ ահուր եւ վեմ կ'երեւար նոյն տեղն: Քարերը աւերակներ էին տեղ տեղ եւ աւերակներուն մէջ նստած ցաւոտ հոդիներ: Վերջալոյսի լոյսերէն կեանք առած՝ առասպելական, խրոխտ էակներու պէս էին, մերթ՝ դաժան ու երախաբաց քարերու դիմաց:

Ձիւնոտ լեռները, նարնջագոյն ձիւներ կ'երեւային կիրճէն անդին: Բարձր լեռներ:

Լռութիւն էր եւ հեռաւոր ծովի ձայն մը կը լսուէր: Հեռուն՝ ջուրեր կը խաժդէին ծառախիտ ապառաժի մը վար, ծառերուն եւ քարերուն զարնուելով: Մարչափ մը կը լսուէր մերթ: Հեռաւոր աշխարհէ մը կուգար կարծէք, քաղցրութիւն մը կը բերէր հեռուներէն, տարիներու խորէն: Լռութիւն էր եւ անչարժ ալեկոծութիւն: Յաղթութիւն եւ անճկարեր մեծութիւն:

Իրիկուն էր: Ճաշի ժամ: Պատառաքաղներու եւ պնակներու ճայներ կուգային տունէն՝ որուն մօտ նստած էի: Բայի, երջանիկ պահն էր օրուան: Սեղանի մը չուրջ էին կարծէք նաեւ ամպերը: Առաքելական կերպարանքներ սրբազան սեմերը, դեղին պատ[illegible], ոսկի կարմիր, [illegible] լռութեան մէջ, լուսեղէն հոգի մը կը խօսէր կարծէք գեղեցիկ աշխարհի մը մասին:

Կ'որոճային հեռաւոր լեռները ուղտերու նման:

Հոյակապ վերջալոյս մըն էր, թախծոտ, ինչպէս միշտ, բայց քաղցր՝ նոյն տեղն: Նման՝ յոյսին որ հիասթափ կը ձգէ եւ նոր յոյս մը կ'ըլլայ: Նման՝ մոռացումին՝ որ կը տանի ամէն ինչ, եւ տանելով, տխրութիւն տալով հանդերձ, միխիթարութիւն մը, խաղաղութիւն մը կը բերէ: Նման՝ կեանքին՝ որ վնաս է մեկ կողմէն եւ վաստակ՝ նոյն տեղն: Սպառում է եւ աճում: Այս աշխարհէն եկածը այս աշխարհին կը ձգենք ի վերջոյ: Բայց բան մը կը տանինք կարծէք, վաստակ մը: Ոչ այն՝ որ ճարտարութիւն կամ ճարպիկութիւն կ'ըսուի, այլ այն որ վեր է տարողութենէ: Ոչ իսկ մեծ խմացականութիւնը: Անկէ աւելի վեր բան մը՝ որ երկնքէն կուգայ եւ երկնքին կ'երթայ:

Կը նայէի: Ճամբուն վրայ երեւցաւ յանկարծ հայրենակից մը, մեկը օգափոխութեան եկած՝ քանի մը Հայերէն: Մօտեցաւ, բարեւեց: Նստեցաւ կողքիս:

Ճամբորդութենէ մը կը վերադառնար: Քանի մը օրեր անցուցած էր դանդաղ քաղաքներու մէջ: Եւ այդ օրը, վերադարձի ճամբուն վրայ, տարօրինակ բան մը պատահած էր իրեն, օթոքարին մէջ:

Օթոքարը կանգ կ'առնէ պիւլաքպաղաքի մը առջեւ: Ճամբորդներ կ'իջնեն: Նոր ճամբորդներ կը մտնեն կառքէն ներս: Նորերուն մէջ, մեր հայրենակիցը Հայու կերպարանքով մէկը կը տեսնէ յանկարծ: Եւ իր ամբողջ հետաքրքրութիւնը անոր կ'երթայ այլեւս: Կառքը կ'արշաւէ, կ'անցնի լեռնային ճամբաներէ, ահաբեկիչ անդունդներու եզրէն կ'անցնի, կը սուրայ լեռնային անտառներու մէջէն, էլ քալէ վեղեցիկ լիճերու քովէն: Բայց մեր հայրենակիցին նայուածքը կ'երթայ եւ կանգ կ'առնէ միշտ Հայու նմանող մարդուն վրայ: Կը խորհի պահ մը մօտենալ անոր: Կը քաշուի: Կը սպասէ, որ մարդը նայի իրեն: Չի նայիր: Բայց մեր հայրենակիցը չի կրնար ձերբազատուիլ իր հետաքրքրութենէն: Հա՞յ է թէ չէ, կ'ուզէ դիտնալ անպայման: Եւ Հայ է, կ'ըսէ երբ կը նայի մարդուն: Եւ կը վարանի Հայ է ըսելու: Պատուհանէն դուրս կը նայի պահ մը: Լիճին վրայէն, լերան չուքին տակէն քալող առագաստներուն կը նայի: Բայց կրկին աչքերը կը սեւեռէ անծանօթին վրայ:

Եւ ահա, յանկարծ, հրաշքի պէս բան մը կը պատահի: Մարդը Թերթ մը կը հանէ գրպանէն, «Յառաջ» մը, եւ կը սկսի կարդալ: Կը կարդայ: Եւ մեր հայրենակիցը կը նայի լոյս տեսած մէկու մը պէս: Սրտի բաբախումներ կ'ունենայ: Շարժ[illegible] է հոգին: Կը նայի Թերթին, մինչ կ'արշաւէ կառքը: Թերթին, «Յառաջ»ին կը նայի գոյն նոր տեսնողի մը պէս, անով տարուած, կախարդուած, մէկու մը պէս: Ցուզում, ուրախութիւն, սրտի բաբախում:

Այս էր որ կը պատմէր մեր հայրենակիցը: Անծանօթ Հայը, իջած էր յանկարծ կայարանը եւ ինք չէր կրցած մօտենալ անոր: Եւ դժգոհ էր ինքզինքէն: Եւ ոգեւորութեան մէջ էր տակաւին:

Մէկն էր որ Փարիզի մէջ, իր հասցէին եկած Թերթերը չէր բանար իսկ: Անկէն մը կը ղնէր զանոնք, խանութին եաին:

ՔԱՆԻ ՄԸ ԳԻՇԵՐ

*

«Յառաջ»ի երեսնամեակին առթած հրճուանքը եւ, ինչո՞ւ չըսել, նաեւ հը– պարտանքը մէկէ աւելի հիմեր ունին մեզի համար:

Անշուշտ Թերթի մը երեսնամեակը ինքն ըստ ինքեան ուրախալի է ամէն անոնց համար որոնք տարիներու ընթացքին ի վար ուղղակի թէ անուղղակի կապեր ունեցած են անոր հետ, որպէս ընթերցող թէ որպէս աշխատակից: Եւ մեր համակրութեան ու վստահութեան տիրացած դործի մը երեսուն տարիները տաւած ու տոկացած ըլլալու պարագան անխտիր խնդակցութեան աղբիւր կրնայ միայն ըլլալ:

Բայց այս երեւոյթը, որքան ալ մեր դժբախտ իրականութեան մէջ սակաւութիւն, բացառութիւն չէ սակայն եւ ունեցած ենք եւ ունինք Թերթեր որոնք երեսուն աւելի տարիներ կը յայտարարեն իրենց Թռւա– դրութեան մէջ:

Ինչ որ յատկանշական է «Յառաջ»ի մէջ, ժամացոյցի մը կանոնաւոր ճշդա– պահութիւնն է որ սկզբնական չըլլանէն մինչեւ այսօր, անշեղ սկզբունքն եղած է իր հրատարակութեան: Պատերազմի ըն– թացքին Թերթին դադարումը դէպքերու հարկադրանքէն ծնած անհրաժեշտ որո– շում մըն էր անշուշտ:

Մեր պարբերաթերթերուն վաղեմի ախտը վարակած է նաեւ երբեմն մեր օրա– թերթերէն մի քանին: Կը զամանանք ի– րաւէս երբ ձեռք առած մեր պարբերա– թերթը մէկ թիւ եւ մէկ թռւական կրէ իր ճակտին: Երկու կամ երեք թիւ, երկու– երեք ամիս ի մի չաղախուած տեսնել այնքան բնական երեւոյթ է այլեւս, որ բնականն է մեզ զարմանքի մատնողը:

Այս ախտը, որուն պատճառները գաղտնիք չեն, նախահաշիւ չունենալ, ծրագիր չունենալ, նպատակ չունենալ, ըսելիք չունենալ եւն. սկսած է փոխանցուիլ նաեւ օրաթերթին ոմանց որոնք զանց առնելով «առօրեայ բառին տարրական իմաստն անգամ, քանի մը համարներ ձեռք ձեռքի տուած կը ներկայանան, առանց էջ մը, մէկն էր որ Թերթին կարօտը չէր զգար՝ Շատեր մեծ հաճոյքով է որ, ծառի մը տակ, կամ ծովափին աւազներուն վրայ, կը բանան հայերէն Թերթը եւ կը կար– դան: Մեծ վայելք մըն է չաւերուն հա– մար այդ ընթերցումը: Հոգեկան բաւա– րարութիւն մը կ'առնեն: Կարգալով, կը պահեն երեսնց կապը հայութեան հետ: Շատեր ազգային հարցերով զբաղելու բերէ: Նման՝ կեանքին՝ որ վնաս է մեկ կողմէն եւ վաստակ՝ նոյն տեղն: Սպառում է եւ աճում: Այս աշխարհէն եկածը այս աշխարհին կը ձգենք ի վերջոյ: Բայց բան մը կը տանինք կարծէք, վաստակ մը: Ոչ այն՝ որ ճարտարութիւն կամ ճարպիկութիւն կ'ըսուի, այլ այն որ վեր է տարողութենէ: Ոչ իսկ մեծ խմացականութիւնը: Անկէ աւելի վեր բան մը՝ որ երկնքէն կուգայ եւ երկնքին կ'երթայ:

Կը նայէի: Ճամբուն վրայ երեւցաւ յանկարծ հայրենակից մը, մեկը օգափոխութեան եկած՝ քանի մը Հայերէն: Մօտեցաւ, բարեւեց: Նստեցաւ կողքիս:

Ճամբորդութենէ մը կը վերադառնար: Քանի մը օրեր անցուցած էր դանդաղ քաղաքներու մէջ: Եւ այդ օրը, վերադարձի ճամբուն վրայ, տարօրինակ բան մը պատահած էր իրեն, օթոքարին մէջ:

Օթոքարը կանգ կ'առնէ պիւլաքպաղաքի մը առջեւ: Ճամբորդներ կ'իջնեն: Նոր ճամբորդներ կը մտնեն կառքէն ներս: Նորերուն մէջ, մեր հայրենակիցը Հայու կերպարանքով մէկը կը տեսնէ յանկարծ: Եւ իր ամբողջ հետաքրքրութիւնը անոր կ'երթայ այլեւս: Կառքը կ'արշաւէ, կ'անցնի լեռնային ճամբաներէ, ահաբեկիչ անդունդներու եզրէն կ'անցնի, կը սուրայ լեռնային անտառներու մէջէն, էլ քալէ վեղեցիկ լիճերու քովէն: Բայց մեր հայրենակիցին նայուածքը կ'երթայ եւ կանգ կ'առնէ միշտ Հայու նմանող մարդուն վրայ: Կը խորհի պահ մը մօտենալ անոր: Կը քաշուի: Կը սպասէ, որ մարդը նայի իրեն: Չի նայիր: Բայց մեր հայրենակիցը չի կրնար ձերբազատուիլ իր հետաքրքրութենէն: Հա՞յ է թէ չէ, կ'ուզէ դիտնալ անպայման: Եւ Հայ է, կ'ըսէ երբ կը նայի մարդուն: Եւ կը վարանի Հայ է ըսելու: Պատուհանէն դուրս կը նայի պահ մը: Լիճին վրայէն, լերան չուքին տակէն քալող առագաստներուն կը նայի: Բայց կրկին աչքերը կը սեւեռէ անծանօթին վրայ:

Եւ ահա, յանկարծ, հրաշքի պէս բան մը կը պատահի: Մարդը Թերթ մը կը հանէ գրպանէն, «Յառաջ» մը, եւ կը սկսի կարդալ: Կը կարդայ: Եւ մեր հայրենակիցը կը նայի լոյս տեսած մէկու մը պէս: Սրտի բաբախումներ կ'ունենայ: Շարժ[illegible] է հոգին: Կը նայի Թերթին, մինչ կ'արշաւէ կառքը: Թերթին, «Յառաջ»ին կը նայի գոյն նոր տեսնողի մը պէս, անով տարուած, կախարդուած, մէկու մը պէս: Ցուզում, ուրախութիւն, սրտի բաբախում:

Այս էր որ կը պատմէր մեր հայրենակիցը: Անծանօթ Հայը, իջած էր յանկարծ կայարանը եւ ինք չէր կրցած մօտենալ անոր: Եւ դժգոհ էր ինքզինքէն: Եւ ոգեւորութեան մէջ էր տակաւին:

Մէկն էր որ Փարիզի մէջ, իր հասցէին եկած Թերթերը չէր բանար իսկ: Անկէն մը կը ղնէր զանոնք, խանութին եաին:

(Շար.ը կարդալ 5րդ էջ Գ. սիւնակ)

սիւնակ մը, տող մը, տառ մը աւելցնելու Թերթին սովորական ծաւալին վրայ: Բախտաւոր ենք եթէ «մեր կամքէն անկախ» պատճառներով յաջորդ թիւն ալ Ծառատակին չծանուցանեն:

Թղթատեցէք «Յառաջ»ի հատաքածոն, օրը օրին, նոյնիսկ ժամը ժամուն լոյս տեսած է ան, հակառակ նման ձեռնարկի մը համար անխուսափելի դժուարութիւններու, չնախատեսուած պատահարներու, նիւթական թէ բարոյական անակնկալներու: Մեքենան է խանգարուեր թէ տղաները են թափեր, խմբագիրը օրերով յոգնած կ'ընկղմի ստիպուեր է անկողինը մնալ թէ իր անմիջական գործակիցներն են հիւանդները կամ բացակաները: Պատճառներ չեն: «Յառաջ»ը լոյս պիտի տեսնէ եւ կը տեսնէ:

Այս առարկայական ճշդապահութեան արժէքը սակայն երկրորդական պիտի մը– նար, եթէ Թերթին բովանդակութիւնը, խմբագրութեան եղանակը, նիւթերու ներկայացումը եւ լուրերը հաղորդելու ձեւը, տրուած ըլլալով պայմաններն ու ծաւալը, լաւագոյնս չյարմարէին պահանջներուն: Արդարեւ փոքր է անշուշտ տակաւին ծաւալը եւ նախապատերազմեան ծանրութեան սահմանը չանցաւ մինչեւ հիմա: Բայց այդ ծաւալն ալ վարպետ օգտագործումով մը բաւական եղած է տալու մեզի պլհաւորն ու էականը որ կը ապահովէ ամէն օր մեզի յաճախող եւ ապահով բարեկամի մը մտերմիկ զրոյցով: Ճոխ եւ այլազան են «Յառաջ»ի նիւթերը, հանրային կարծիքին ուղղութիւն տուող կամ մեր ներքին եւ որքան ճնշիչ հոդերը չօշափող խմբագրականներէն մինչեւ մեր անցեալն ու ներկան վերլուծող յօդուածաշարքերը:

Սփիւռքի զրական Թէ բացատական եւ քեւոյթներու յիշատակութենէն մինչեւ մեր խոհ զաղութին անցուդարձը, մեծ կեդրոններէն մինչեւ նետուած անկիւն մը ծառացած ափ մը Հայերու կեանքին պարերը: Հայրենի երկրին ու ժողովուրդին նուաճումներէն ու տաղնապներէն մինչեւ մէջտզրային կեանքը յուզող, փոթորկող, յուսադրող Թէ մռնչաւորող հարցերը: Մեր ճակատագրին ու ապագային հետ անբաժանելի առնչութիւն ունեցող Տաճկահայաստանի եւ Արեւելքի չարժումներէն մինչեւ առօրեայ եւ ընթացիկ լուրերը: Աչերնուցէք տակաւին, զրական կտորները, մարքի, արուեստի, մշակոյթի չարժումները, մեր յեղափոխական անցեալին կամ պատմական դրուագներուն նուիրուած Թերթօններէն մինչեւ չահեկան վէպերը: Մեծ եղեռնի վկայութիւններն ու մտածուած էջերը, առօրեայ տոմսերը, զանազան ու այլազան մխութեանց զոր ծունկութենէն մինչեւ մարզական կեանքը: Եւ չսպառեցի մատանց Թուումը:

ԲԱԲԳԷՆ ԳԱՎԻՋ

(Շար.ը կարդալ 5րդ էջ Գ. սիւնակ)

ԹՕՍՓ Կ'ՈՒԶԵՄ

*

Ի՞նչպէս խօսք ուղել այս դահլիճին մէջ ուր անժպիտ դահլճապետը, կը պատահի որ իր խստամտութեամբ արգիլէ խօսքը, զոյն յանդուգն նկատելով, առանց կարենալ դժգոհելու անոր ճշդութիւնը:

Բայց իր բացակայութեան իր փոխանորդ – աղջկան ժպտուն հրաւէրը, գիս կը պարտաւորէ — ճառել այս հանդիսաւոր հանդրուանին առթիւ, որ է վարիչեան Յառաջին երեսնամեակը:

Մանաւանդ որ այդ հանդրուանին աւելի քան քանի տարին, ամէն օր, ամէն ժամ դէմ առ դէմ եղած ենք ան՝ իբր խմբագիր, ես իբր տպագրիչ, չգիտցայաչար գործակիցներով եւհպիւ թէ գործակիցով — ինչպէս բնականն է ա– մէն թերթի վարչութեան եւ տպարանին միջեւ քիչ մը ամենուրեք, այլ մանաւանդ մեր մէջ:

Երեսուն տարի տարաբնութեան մէջ, ըստ իր սովորական սլօկանին՝ «այս լուր– ծուն պողոտաներուն վրայ» հիմնաւոր– ուիլ, արմատանալ աշխարհի ամէնէն լայծուն դեռնին վրայ որ հայ մամուլն է, հեւ ի հեւ աշխատանքով, յամառօրէն, տոկունութեամբ եւ անձնական նախաձեռնութեամբ, կողքին ունենալով թարմ ու վաւրուան ուժեր, իսկ թիկունք՝ կուսակցութեան բարոյական օժանդակութիւնը մխայն. — իրաւամբ արժանի է փառապսակի մը: Փառապսակ՝ զոր մենք յաճախ կը կազմենք փշախառն ծաղիկնե– րով, որպէսզի պսակաւորը ամէն անգամ որ չօչափէ խայթուի մխանգամայն:

Մխաքեան Շաւարշ մեր դասին՝ 900ա– կան սերունդին ամէնէն երկարաչունչ զբողն եղաւ: Սկիզբը լռակեաց էր եւ կը կարծէինք թէ պիտի մնար այդպէս թարգմանութեանց ծիրին մէջ: Սակայն ան լռութիւնն եւ անընտել ընկերականութիւնը կ'օգտագործէր մշտական աշխատանքով, եւ օր մը երբ իր հատոր, ամփոփ ու կարճափառ արձակը հրապարակ դրաւ, յայտնութիւն մը եղաւ իր զրական ու քերթողական լարերով: Օսմ. Սահմանադրութիւնը իր լեզուն ու թռիչքը ար– ձակեց իր նախաձեռնած Ազդակ հանդէսին մէջ:

Մեծ պատերազմը աւարտելուն երբ Ա– զատամարտի համբագրական համաստեղութիւնը — Ակնունի, Զարդարեան, Վրոամեան, Շահրիկեան եւ ընկերները — սպանդի մէջ խաւարեցաւ, ինք՝ անոնց կրտսերը, մահապարտի չապիկը հրաչքով թօթափած, վերցուց ասպարը եւ կանգնեցաւ պատնէշին վրայ, ժառանգը չարուն– նակելու համար:

Եւ յաջողեցաւ պահպանել աւանդութիւնը կարճ տաեն մը, երբ նոր մրրիկը մղեղի պէս զայն ալ փչեց արտասահման– նէն մինչեւ Փարիզ: Հոս ան վերակենդանացուց «Յառաջ»ը ուր իր լրագրողի նախկորձը կատարած էր էրզրումի մէջ, անոր խմբագրին եղիչէ Թօփչեանի սպանութենէն ետքը:

Բայց Փարիզը ոչ էրզրում էր ոչ Պոլիս: Միջավայրն ու մտայնութիւնները տար– բեր էին, աղատութեան եւ կեանքի պայմանները տարբեր: Ժողովուրդը իր հոգին վրայ չէր: Բամութիւնները գան ու գրիւ: Ամէն ինչ խառն եւ անդիմադիմ: Այս աեսարանը կը մեղմէր ու կը դաղջացնէր իր կուսակցական խստամբերութիւնը, իր զատաղամ սրութիւնները կը կլորցնէր, աւելի լայն դետնի վրայ օգտակար ըլլալու իր զգացողութիւնը աստիճանաբար կը դրաւէր իր միտքն ու գործունէութիւնը: Եւ այսպէս սաղմնուեցաւ ու մարմնացաւ «Յառաջ»ը որ դարձաւ ինքնուրոյն հայ Թերթ մը, աւելի շատ հանրային բարբասիրութեամբ, առանց կորսնցնելու իր կուսակցական կնիքը:

Այս է պատճառը այս Թերթին ժողովրդականացման, ամէնէն մեղմաբարոյ Դաշնակցական մամուլին: Եւ լաւ որ այդպէս է:

Շաւարշ չէր կրնար այլապէս գործել: Ինք Պոլսահայ մամուլի ոգիով Թրծուած, անհատականութեան մը տէր, կրնար հեռեւիլ կուսակցութեան մը պարտաւորութեանց, զանազան իր մաղէն մաղելէ վերջը: Ինք «հեթանոս» կուսակցական մը եղաւ, ինչպէս երբեմն ալ ստորագրեց այդպէս:

Շաւարշ այսպէս իր պրիսմակին մէջէն չողարձակելով հանրային կեանքին վրայ աւելի լաւ ծառայեց զաղթահայ – Ֆրան– սահայ կեանքին ոգեւորման, որով ծառայեց նաեւ իր կուսակցութեան, անոր դէմ կուսակուած զայրոյթները մասամբ հարթել կարենալով:

Ես դիւրահաւան չեմ ոչ ալ գովեստի ու փառաբանութեան մօտ: Կրնամ յայտնել Թէ լրագրական ասպարէզին մէջ միշտ անհամաձայն եղած ենք: Ես իր կուսակցութեան դէմ սլաքներ շատ եմ արձակած, իսկ ինք ինծի դէմ գործածած է նախատական ու վիրաւորիչ լեզու: Բայց այս բոլորը չեն կրնար խաթարել մեր բարեկամութիւնը, որ կը սկսի շատ կանուխ, երբ մօտաւորապէս քսանամեայ յանդուգն ու ինքնահաւան խմբագիրներ մխեւնոյն մայթին վրայ կ'աչխատինք բայց տարբեր չէնքերու մէջ:

Այժմ ալ կարգ մը հարցեր մեզ կը բաժնեն, անդրդուելի մնալով հանդերձ մեր տեսակէտներուն վրայ, պատճառ մը չէ այդ որ ես գլխարկս չբանամ իր երեսնամեայ վաստակին առջեւ որ իր տարողութիւնը ունի մեր մամուլին պատմութեան մէջ:

Ուրեմն ա՛ռ «չոր» քնջոյքին առթիւ, այս Թերթին համեստ գահլիճին մէջ, մեր բացակայ բաժակները բարձրացնենք գահէճապետին համար — եթէ կ'ուզէք պահ բառախաղ մը — այս գահճապետին համար որ խելք Թղթակիցներու եւ համակ զրողներու տղերքը չարգուիչուր կ'ընէ, ոչ Թէ գանոնք կատորելու, այլ յօտելու, հորդելու, որպէսզի անոնցմէ կեանքի փչուրներ փրկելով իր «փոքր ածուին ծղօտները ժմրնդնէ, «փոքր ածուն» ո– րով կը հպարտանայ իբր Յառաջի տըն– կարանը» յետոյ ծաղկոց, Յետոյ զրոց:

Քարի վայելում դեռ երկար տաեն:

ՅԱԿՈՒԲ ՏԻՐ–ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԲԱՑՈՒՄ ՏԱՐԱԾՔԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ «ԾՈՒՈՒՑ»-Ի ԱՇԽԱՏԱԿՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

*

1925 Օգոստոս 2-ին լույս տեսավ փա-
րիզի «Յառաջ»-ը, առաջին անգամ ի-
րեն որպես «ռուսական ազգայնական
օրգան, սկիզբ տալով «Ռուսական գա-
ղութ» խորագրի տակ հրատարակվող
հատուկ էջին: Ինչպես հայտնի է, «Յա-
ռաջ»-ը հրատարակվում է Միլյուկովի
խմբագրությամբ, որ ինքն էլ ներկա-
յացնում է ռուսական ամենաարմատա-
կան հակահեղափոխական տարրերի
ամենաանզիջող թևը: Ռուսական գա-
ղութի էջերում «Յառաջ»-ը ամեն օր
հրապարակում է ռուսական հակահե-
ղափոխական կազմակերպությունների
ներքին կյանքի, նրանց ներսում տի-
րող տրամադրությունների, նրանց
միջև եղած հարաբերությունների
մասին ամենաարժեքավոր տեղեկու-
թյունները:

Ահա թե ինչ է գրում «Յառաջ»-ը
1927 թ. Օգոստոսի 16-ի համարում
իր առաջնորդող հոդվածում.

«ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑԸ»

«Ռուսական գաղութի մեջ ամենից
շատ խոսում են հայերի մասին: Ամեն
օր ստանում ենք նամակներ, որոնց
մեջ հարցնում են հայերի մասին: Ամե-
նուր, ուր հանդիպում ենք ռուսների,
նրանք հետաքրքրվում են հայերով:
Ինչո՞ւ է այդպես: Ինչո՞ւ հայերի հան-
դեպ ռուսների մեջ այդքան մեծ հե-
տաքրքրություն կա:

Պատասխանը շատ պարզ է: Հայե-
րը ներկայացնում են ռուսական գա-
ղութի միակ կազմակերպված ազգա-
յին խումբը: Մնացած ազգերը, որոնք
ներկայացված են ռուսական գաղութի
մեջ, կամ ընդհանրապես կազմակեր-
պություն չունեն, կամ էլ նրանց կազ-
մակերպությունները այնքան թույլ են,
որ նրանց մասին խոսելն անիմաստ է:
Հայերն են միայն, որ ունեն իրենց
կազմակերպությունները, որոնք ամ-
բողջ ուժով կանգնած են իրենց ազ-
գի պաշտպանության գործի վրա:

Ռուսական գաղութի մեջ հայերի
դիրքը շատ ուրախալի է: Նրանք ոչ
միայն չեն ենթարկվում ռուսական
ազդեցությանը, այլև ռուսներին են
ենթարկում իրենց ազդեցության տակ:
Ռուսական գաղութի մեջ հայերի ազ-
դեցությունը շատ մեծ է: Հայերը ոչ
միայն ռուսներին են ենթարկում իրե-
նց ազդեցության տակ, այլև ռուսնե-
րի միջոցով ազդում են ռուսական
պետական գործեր

ՊՐԿՏ ՁԱՒԱՆ
(«Ցառաչ»ի խրեսնամեսիկ արթ.)

ԱՅՈՅԸ ԽԱՐՏԱՂՈՒՄ Է ՀԱՅՏՆՎԱԾ ՄԱՀՎԱՆ ՀԱՐՑԻ ԳԱՂԱՆԱՐԸ

ՁԱՂԿԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԱՄԱՍԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏ

«ՄԵՐ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐԸ»

*

1925 Օգոստոս 13ին, փարիզի թա-
ղամասերից մեկում հայտնի եղան ան-
ծանոթ մարդու դիակի մնացորդներ։ Ո՛չ
ոք կարող եղավ ճանաչել զոհին։ Ոչ
մի հետք, ոչ մի նշան, որ կարող էր
ցույց տալ նրա ինքնությունը։ Ոչ
մի ծանոթ դեմք չհայտնվեց դիահե-
րձարանում, որ նայեր դիակին և
ասեր՝ ա՛յ, ահա նա, որ մեզանից
անհետացավ այսինչ օրը։ Ոչ մի
ազգականի սիրտ չդողաց, որ նա
իր հարազատներից մեկը լիներ։
Ոչ մի ընկերոջ աչք չարտասուեց
նրա համար։ Ոչ մի հարևան չհա-
ղորդեց, որ նա իր հարևանն էր։
Ոչ մի ծանոթ չհայտնվեց, որ նա
ծանոթ լիներ նրան։ Ոչ մի ծա-
ռայող չհայտնվեց, որ նա իր տի-
րոջը կորցրած լիներ։ Ոչ մի ան-
գործ չհայտնվեց, որ նա իր գոր-
ծակիցը լիներ։ Ոչ մի ընկեր չհա-
յտնվեց, որ նա իր ընկերը լիներ։
Ոչ մի ազգական չհայտնվեց, որ
նա իր ազգականը լիներ։ Ոչ մի
հայ չհայտնվեց, որ նա հայ լիներ։
Ոչ մի մարդ չհայտնվեց, որ նա
մարդ լիներ։ Ոչ մի ոք չհայտնվեց,
որ նա ոք լիներ։ Ոչ մի բան չհայ-
տնվեց, որ նա բան լիներ։ Ոչ մի
բան չհայտնվեց, որ նա բան լիներ։
Ոչ մի բան չհայտնվեց, որ նա բան
լիներ։ Ոչ մի բան չհայտնվեց, որ
նա բան լիներ։ Ոչ մի բան չհայտն-
վեց, որ նա բան լիներ։ Ոչ մի բան
չհայտնվեց, որ նա բան լիներ։ Ոչ

ՅԱՌԱՋ 1925 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻՆ

ԶԱԽԷՆ ԱՋ.— Յարութիւն Պուռնազեան, Կ. Պետուշ, Շաւարշ Միսաքեան, Տիկին Միսաքեան, Հրանտ Սամուէլ, Շաւարշ Նարդունի, *հեռը թերթին՝ երկու դրա – չարնելը ձախէն աջ՝* Արամ Եոփեան եւ Հրանտ Սրապեան

«ՄԵՐ ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐԸ»

է, եթէ ոչ «Ցառաջ»ի քարոզած գաղա – փարը։ Այդ է որ առանց չափազանցելու կը ղգամ որ «Ցառաջ»ն է Փարիզի կամ Ֆը – րանսահայ Հայութեան կենդրոնը ու թէեւ ես, հեռաւոր Իրանէ կը զգամ, բայց կը – կլինի լինճ իրեն քաշեց «Ցառաջ»ը ու իր հողին։ Կը մղձեմ որ այդ կենդրոնը — ինչպէս սիրտ ու հոգի ամուր եւ կանգուն մնայ ու իր կենդանի հոգին եւ ապրինը նաեւ արեան ուղարկի մեր բոլոր գրուածներիս կենդանի պահելու համար — նաեւ հոգով։

Ց. ՀԱՒՆԱԶԱՐԵԱՆ

Թէհրան, 26–7–1951

*
**

Հայ մշակոյթի եւ հայրենի զգացումի ճշմարիտ ներկայացուցիչին՝ իմ հիացու – մի արտայայտութիւնս անկեղծօրէն։

Հ. Ս. Վ. ԱԳԻԼԵԱՆ

(Տեսուչ Մուրատեան վարժարանի)

Մարտ 1950

*
**

«Ցառաջ»ը ընդհատած եմ միշտ իբրեւ ամէնէն ապահով խնամքով խմբագրուած թերթը հայ լրագրու մէջ, ուր «հայ – կական հարց»ի հայոյ լուրերն ու գրա – կանութիւնը նկատի առնուած են միշտ, թէր եւ դէմ նկատողութիւններով։ Կը մաղթեմ որ նոյն եռանդով յառաջ տար – ուին աշխատութիւնները, միշտ յօդուտ ազգին։

Հ. Ն. ԱԿԻՆԵԱՆ

17 Մայիս, 1952

*
**

Ցուզիչ եւ գաղջ յիշատակ մը կը տա – նիմ հետս աշխատանքի եւ նուիրումի այս բոյնէն որ է «Ցառաջ»ի խմբագրատունը։

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ

27–7–52

*
**

Il est pénible pour un député libanais (élu au titre Arménien), de devoir exprimer son admiration à «Haratch», en langue française. Ainsi en a decidé le sort. Mais il convient dans n'importe quelle langue, de souligner ici le rôle éminent que joue le journal «Haratch» dans notre vie nationale. Et les pas de l'Arménien quel qu'il soit, de passage à Paris, doivent nécessairement le conduire à «Haratch» pour lui permettre de se retremper dans l'atmosphère arménienne. Je suis de ces Arméniens là, indépendement du fait que l'amitié prodiguée à mon égard par Mr. Missakian et son équipe m'incite à établir mon Q. G. provisoire au journal

14-12-54 *D. TOSBATH*

*
**

Օտար միջավայրի եւ փարիզի նման մեծ ոստանի մը մէջ հայ թերթ հրատարակե – լը իրական հերոսութիւն է եւ մեծ ապ – պանութիւն։ Ամէն Հայ, կը խորհիմ, միայն յարգանք պարտ ունենալ նման հերոսներու նկատմամբ։ Այս առթիւ իմ սրտագին գոհունակութիւնս հայ մտքի եւ լեզուի մեծ հերոս՝ Պ. Շ. Միսաքեանին եւ անոր մեծ օժանդակ Շ. Նարդունիին եւ բոլոր անոնց՝ որոնք կը ջանան եւ կը նպաստեն հայ մտքին եւ հայ լեզուին ի խնդիր։

ԵՂԻՇԷ ՍՐԲՈՍԱՆ

12 Յուլիս, 1955

« Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻ »

*

«Ցառաջ»ի մեր սիրելի խմբագիրը միշտ անողոք է եղած թէ իր անձին եւ թէ իր աշխատակիցներուն հանդէպ։ Անողո՛ք անշուշտ բառին ազնուական իմաստով։

Արդարեւ հեռաւոր այս Օվեռնիայի մէջ, ղիշերուան այս պահուն՝ յանկար – ծակի յայտնուած փոփաքի մը ինչպէ՞ս կրնամ զոհացում տալ՝ տողելու համար հապճեպով գրուած քանի մը նախադա – սութիւններ, «Ցառաջ»ի հրատարակու – թեան երեսնամեակին առթիւ։

Երեսուն տարի ... Մտաբերեցէք թէ ի՛նչ կը ներկայացնէր Հայութիւնը Սփիւռ – քի մէջ 1924–25 թուականներուն։

Ազգասէր խլեակներ՝ բնաւեր ու հալա – ծական, մահուան սարսափը դեռ իրենց աչքերուն, ներկան անստոյգ, մէկ վայրը անծանօթ։ Կատարեալ յուսալքում։ Ու կեղծ ու պատիր խայծեր ...

Հոժիկու բազուկ մը պէտք էր յուսա – հատ այդ ամբոխը ոտքի կանգնեցնելու եւ Հայկեան անսպառ կորովը արծարծելու համար անոնց սիրտերէն ներս։

Ազգապահպանման այդ դժուարին բայց ազնուական զործին լծուեցաւ «Ցառաջ»։ Սակայն այդ զործը պլուին հանելու հա – մար անհրաժեշտ էր ունենալ առողջ ան – սակիաններ եւ զանոնք բնդհանրացնող հա – ւատաւոր անձեր։

Գրական հաճոյք է կարդալ «Ցառաջ»ի կուռ ու խմաստալից խմբագրականները՝ գրուած գեղեցիկ հայերէնով եւ իւրայա – տուկ հառաւ ոճով։ Գնահատուած իր քա – ղաքական հակառակորդներէն անգամ։

Դարձաւ ան գպրոց մը նորերուն թէ հիներուն համար, ինչպէս լսուած է յա – ճախ։ Իր աշխատակից երիտասարդներէն չատեր իրենց պաշարը կը պարտին «Ցա – ռաջ»ի։

Ու երեսուն տարի վերջ, այսօր, եթէ Ֆրանսայի Հայութիւնը ողնայարը չա – կած՝ կ'ապրի ազգային գիտակցու – թեամբ, առաւելաբար դարձեալ կը պար – տի «Ցառաջ»ի եւ իր անխոնջ խմբագրին։

Անցնող երեսուն տարիներուն ունեցանք քաղ. զոյնզոյն օրաթերթեր ու պարբե – րաթերթեր։ Բոլորն ալ չքացած են հրա – պարակէն։ «Ցառաջ» կը շարունակուի անխափան, միշտ աւելի առոյգ, աւելի կորովի, իբրեւ առաջին եւ միակ օրա – թերթը Եւրոպայի։

Միայն այս պարագան կը բաւէ արդէն ցոյց տալու համար ժողովրդային հա – մակրութիւնը հանդէպ այս թերթին։

Ու հիմա անզազանապահութիւն մը։ Ես այն հազուագիւտ Հայերէն եմ, որ բախտը ունին այս քանի մը օրերը «Ցառաջ»ի խմ – բագրին մօտ անցընելու։

Արդ, սիրելի ընկեր Շաւարշ, մինչ փա – րիզի մէջ կամ այլուր, ընկերներ ու բա – րեկամներ թերեւս կենացդ պարպեն չամ – փանեայի չիշեր, դուն լեցուր բաժակդ «Սեզան»ի ակին ջուրով, ես՝ «Սէն Վիք – թոռ»ով, ու խմենք կենացը յաւերժական հայ ազգին, որուն համար կ'արժէ աշ – խատիլ ու նաեւ հիւանդանալ ... ու թող գրիչդ մնայ միշտ զալար։

Ռուայեան, 27 Յուլիս

Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ

«ՅԱՌԱՋ»Ը ԼԵՌՆԵՐՈՒ ՎՐԱՑ

(Շարունակուած Բ. էջէն)

պէտքը կը զգան միշտ։ Քառասունէն ա – ւելի տարիներ անցեր են մեծկորձանումէն այդ լեռներուն վրայ, այն կարօտը զոր կը զգան չատեր՝ երբ կը հեռանան Փարիզէն։ վեր։ Բայց չատեր կը յիշեն զայն միշտ, հակառակ անոր որ դիրքի հասած են։ Վէրք մըն է իրենց մէջ։ Մեծ հարցական մըն է։ Զայն յիշելու, պեզելու, վերլու – ծելու պէտքը կը զգան։ Շատեր, կարօտը կը զգան իրենց նմանները ձայնին։ Կամ կը հեռաքրքրուին իրենց նմանները վէ – ճերով։ Կը կարդան։ Կը կարդան, մինչ կիպիչ արեւը կը զարնէ ծառին կամ ծո – վին, մինչ ծառը կը ճօճուի, կամ ալիք – ները ալիքներուն կը զարնուին։ Կը կար – զան դաշտերու խաղաղութեան մէջ, բնութեան դեղեցկութեան մէջ, մինչ հովը կը փչէ, գետը կը հոսի, թռչունները կ'երգեն։ Կը կարդան կապոյտ, պայծառ երկնքին առջեւ։ Արձակուրդին ամէնէն հաճելի պահն է այս ընթերցումը՝ ոմանց համար։ Ոմանք, որքան ալ երջանիկ ըլ – լան, որքան ալ տարուած՝ բնութեան դե – դեցկութիւններէն, մեծ պակաս մը կը զգան եթէ չկարդան հայերէն թերթ մը։ Հայրենիք մըն է այդ թերթը՝ ընթերցո – ղին համար։ Այդ թերթը, որուն մէջ հա – յութիւն մը կ'ապրի տակաւին, կեանք մը կը տարածէ տակաւին իր չուրջ, բեկոր – ները փրկելու կ'աշխատի եւ մշակոյթ մը կերտելու կը ձգտի։ Այդ թերթը կը խօսի աւերակ, ամայի հայրենիքէն քով բարձ – րացող նոր հայրենիքէն։ Այդ թերթին մէջ է ցեղին ոգին, տառապանքն ու յոյսերը ցեղին, հիասթափութիւններն ու հաւատ – քը մեր ժողովուրդին, որ, բոլոր դժբախ – տութիւններէն վերջ, դլուխը վեր կը բարձրացնէ միշտ։ Հայաչխարհ մըն է այդ թերթը։ Կը կարդան զայն չատեր՝ ար – տերուն մէջ ու լեռներուն վրայ, ալ աւելի չատ կը կարդան զայն, այդ արտերուն մէջ եւ լեռներուն վրայ որ հայրենիքը կը յիշեցնեն։ Ալ աւելի չատ կը կարդան զայն, երբ կը մօտենան բնութեան եւ կը մնան մինակ եւ մենութեան մէջ, կը մօ – տենան իրենց ինքնութեան։

Մեր հայրենակիցը չունէր այս բոլորը։ Եւ սակայն յուզուած էր։ Աւելի օծութեան մէջ էր։

Այս էր որ կը պատմէր ան՝ զարմացու – մով եւ հիացումով։ Կը խօսէր։ Մութը կ'իջնէր քիչ քիչ։ Կը նուաղէին քիչ քիչ գոյները։ Լեռները սուսերներու կը վե – րածուէին քիչ քիչ։ Հոսող ջուրերուն ձայնը աւելի խռովիչ արձագանդներ կը տարածէր։ Գիշատիչ թռչունի մը ճիչը կը լսուէր մերթ ընդ մերթ։ Տխրութիւն մը կը ծաւալէր։ Եւ սակայն վեհ, վեհափառ բան մը կար ամէն կողմ։ Կը փայլէին ա – ռաջին աստղերը, եւ աստղերու պէս կը փայլէին հեռաւոր տուներուն լոյսերը։ Լեռները կ'երեւային աւելի վեհ։ Մեծ դե – ղեցկութիւն մը կար։ Յաւիտենականու – թիւն, արարչական մեծութիւն, անմոռա – նելի եւ անբացատրելի խորութիւն։ Մեծ յոյս մը կար։

Ապրելու, քաղցրութիւն մը կար։

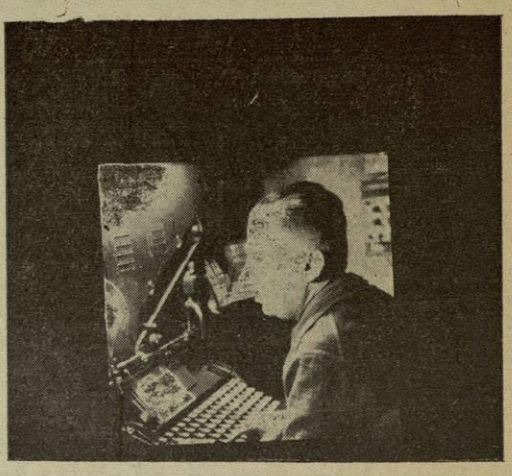
Կը խօսէր հայրենակիցը։ Առաջին ան – դամ էր որ բարախած էր իր սիրտը՝ նման բանի մը համար։ Ու կը զգայինք թէ զե – դեցիկ էր այդ բարախումը։ Բացուած եւ բարախած էր այդ սիրտը դեղեցիկ խո – յանքի մը համար։ Արթնցած էին յան – կարծ անոր մէջ՝ զարերէն եկող ցաւերն ու կարօտները, արիւնը աւելի արագ չար – ժած էր։ Աւելի արագ եւ ուժգին՝ զգա – ցումներն ու յուզումը։ Կը զգայինք թէ փոխուած էր մարդը, դեղեցիկ բան մը կատարուած էր իր մէջ։ Դուրս եկած էր յանկարծ իր առօրեայ հաչիւներէն եւ զգացած էր հայութեան կարօտ մը։ Կա – րօտը մեր տառերուն։ Կարօտը՝ Հայու մը մօտենալու, եղբայրութեամբ մօտենալու։ Զգացած էր ցեղին դժբախտութիւնը եւ անոր փրկութեան պէտքը։ Թերթէն եկող լոյսը զգացած էր, մնալով մինակ, ինք – զինք մինակ զգալով լեռներուն վրայ։ Իր հայութիւնը զգած էր։

Կը խօսէր, եւ ականջ կուտայի իրեն։ Կը խօսէր եւ վերջալոյսը աւելի դեղեցիկ էր իր ձայնով։ Ականջ կուտայի իրեն եւ կը նայէի։

Խաղաղութիւն մը՝ ալեկոծութեան մէջ, տեւականութիւն մը՝ յաւիտենականու – թեան պէս։

Ամրան հոյակապ վերջալոյս մըն էր լեռներուն վրայ, որոնց վրայ «Ցառաջ» մը տեսնուած էր։

Ն. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

«Ցառաջ»ի տողաշար Արամը՝ որ երե – սուն տարի է «Ցառաջ» կը չարէ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ԳԻՇԵՐ

(Շարունակուած Բ. էջէն)

Այս բոլորը տալ ընդունելի եւ բաւարար սահմանի մէջ համեստ ծաւալով մը, դիւ – րին աշխատանք մը չէ բայց որուն յա – ջողութեան պատնիքն ունի «Ցառաջ»։ Անշուշտ այս է պատճառը որ բազմաթիւ թերթեր ամէնէն չատ «Ցառաջ»էն կ'ար – տասովին, իրենց աշխատանքը դիւրացնե – լու համար, բայց որոնք չատ յաճախ բա – րեխիղճ չեն պահուիր աղբիւրը ցոյց տա – լու չափ։

Այս չափուած ու ձեւուած ճոխութիւնն ալ սակայն պիտի չբաւարարէր մեզ եթէ ան մեզի տրուէր աղճատ ու այլանդակ լեզուով մը՝ որ դժբախտաբար այսօր տի – րարար կ'իշխէ մեր հրատարակութեանց մեծագոյն բաժինին մէջ։

«Ցառաջ» յստակ եւ առոյգ լեզու մը ու – նի, որովհետեւ նախ լեզուին պաչտա – մունքն ու սէրն ունի։ Մէր այս ցաւակից կացութեան մէջ մեր թերթերը, մանա – ւանդ անոնք որ անմիջական չփման մէջ են լայն խաւերու հետ, կոչումն ու պիտակ – ցութիւնը պէտք է ունենան պահելու եւ պաչտպանելու միակ գանձը որ տակաւին կը մնայ մեր բաց ափերուն մէջ, բայց որ իրենք են առաւելապէս այդ գանձը հող – մացրիւ վտանդները։ «Ցառաջ» կը գա – նայ տահմանափակել չարիքը, խրատելով եթէ սատելով, յորդորելով եթէ մեղադրե – լով։ Այլ մանաւանդ կոկիկ ու դեղեցիկ լեզուին օրինակը տալով։ Այս ալ իրապէս բացառիկ երեւոյթ մըն է մեր օրերու օ – բագրութեան մէջ։

«Ցառաջ»ի երեսնամեակին առթիւ ես ուղեցի այս քանի մը յատնի ու ծանօթ իրողութիւնները ստորագծել միայն, մաղթելով որ նոյն թափով եւ նոյն նուի – րումով չարունակէ իր հայանուէր առա – քելութիւնը, տակաւին չատ «ամեակ»ներ եւ իր առօրեայ այցով անպակաս ընէ մեր յոյսը լաւագոյն ու լուսաւոր ապագայի մը՝ որուն անխախտ հաւատքն ունինք մենք։

ԲԱԲԳԷՆ ԳԱՎԼԻՋ

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԲԱԱՆԸՀԻՆԳԱՄԵԱԿԸ

1950 Օգոստոսին մեր վաղաճան պաշ – տօնակիցը անակնկալը ըրած էր նուիրե – լով հեռեւեալ տողերը *Ցառաջի* 25ամեա – կին առթիւ ...

Parmi les preuves de vitalité que manifeste la colonie arménienne dispersée en France, l'une des plus significatives est l'existence d'un journal quotidien «Haratch» qui depuis 25 ans constitue le lien fraternel entre les malheureux habitants éloignés de leur pays.

C'est, en effet le 1er Août 1925 que paraissait le 1er numéro de ce quotidien. Les 25 ans d'existence n'ont été marqués que par les 4 ans d'interruption de l'occupation allemande durant lesquelles le journal a aussitôt cessé de paraître. Durant toutes les autres années de sa vie «Haratch» a constitué la Tribune libre des Arméniens de France, et malgré tout les malheureux dispersés, loin de leur patrie, ont trouvé des informations, des chroniques et surtout des articles de fond de Mr. Missakian, Arménien fidèle à sa patrie en même temps qu'ardent francophile. «*Dauphiné Libéré*»

5 *Août* 1950

ՈՂՋՈՅՆՆԵՐ

Մարսէյլ՝ 24 Յուլիս, 1955

Սիրելի ընկ· Տ· Միսաքեան,

Հ· Ց· Դաշնակցութեան Մարսէյլի, արուարձաններու եւ շրջաններու բոլոր ենթակամիւնեներու եւ խումբերու ընկերները – ներսէն կողմէ, Շրջ· կոմիտէն իր ընկերքարան անկեղծ ողջոյնները կը հաղորդէ ձեզ՝ եւ ձեր միջոցաւ նաեւ՝ բոլոր խմբագիրը, աշխատակից ու գործակից ընկերները – րուն եւ բարեկամներուն, «Յառաջ»ի հրատարակութեան ընկերամեակին ա – ռիթով :

Այսօր, կրնաք վստահ ըլլալ որ մեծ դեր վերապահուած է «Յառաջ»ին : Անոր կանոնաւոր եւ յարատեւ հրատարակութիւ – նը՝ անգնահատելի ծառայութիւններ մատուցած է Ֆրանսահայ գաղութին, երկրի օրէնքներուն եւ պայմաններուն ծանօ – թացման տեսակէտէն : Միւս կողմէ, ե – թացման տեսակէտէն : Միւս կողմէ, եւ – րեսուն տարիներ չարունակ, «Յառաջ»ը եղած է աղպաչունչ ոլիով զրոց մը, յօդի եւ լոյսի իրական կանթեղ մը տարածիր եւ աստանդական հայութեան ցիր ու ցան բեկորներուն համար, որոնք, միջազգային առօրեայ անցուդարձերուն ծանօթանալով հանդերձ, չերմօրէն զնահատած են «Յառաջ»ի ճշմարիտ հայրե – նասիրութեան զաղափարը, հայ լեզուին ու մշակոյթին հանդէպ անոր ցոյց տուած անչահախնդիր նախանձախնդրութիւնը, եւ ազովին տակալու, յարատեւելու անխորտակելի կամքը :

Իրրեւ զաղափարական չահակիցը Հ· Ց· Դաշնակցութեան, լաւագոյս ենք որ, ինչպէս անցնող երեսուն տարիներուն, ասկից ետքն ալ «Յառաջ» միշտ բարձր բռնած Հայ Ազատագրութեան փառապանծ դրօշը, անդադար ի լուր աշխարհի պիտի չեփերչ Հայկ· Դատի արդարու – թիւնը եւ հայ ժողովուրդի անկապտելի իրաւունքները իր պապենական հողերուն վրայ ունենալու իր Ազատ, Անկախ եւ Միացեալ հայրենիքը :

Այս երեսնամեակի հանդիսաւոր առի – թով՝ ի բոլոր սրտէ ողջունելով ձեզ եւ ձեր կատարած թանկագին աշխատանքը ազգապահպանման տեսակէտէն, կը մաղթենք նոր եւ աւելի արդիւնաչատ տաս – նամեակներ մեր սիրելի «Յառաջ»ին հա – մար, այն հաստատ համոզումով, որ մօ – տաւոր ապագային, հայ ժողովուրդն ալ չուառով պիտի տեսնէ իր զարաւոր բազ – ձանքներուն իրականացումը ,եւ այս – տեղ՝ օտարութեան մէջ հազար զրկանք – ներով ու դժուարութիւններով հրատա – րակուող Եւրոպայի առաջին հայ օրա – թերթ «Յառաջ»ը, իր ժողովուրդին հետ պիտի փոխադրուի բուն հայրենիքին մէջ, զառնալով նաեւ առաջին մեծ օրաթերթը Միացեալ, Ազատ եւ Անկախ Հայաստանի ժողովուրդին համար : Կեցցէ «Յառաջ»ը : Սրտագին մաղթանք, նոր եւ արդիւնաւոր տասնամեակներու համար : Ջերմագին չնորհաւորութիւններով եւ ընկերական սիրալիր բարեւներով՝ Հ· Ց· Դաշնակ – ցութեան

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ· ԿՈՄԻՏԷ

*
**

Փարիզ, 26 Յուլիս, 1955

Սիրելի «Յառաջ»ին,

30 տարիներ անընդհատ «Յառաջ»ը ար – ծարծած է այս օտար ափերուն վրայ հա – սակ նետող երիտասարդութեան հարցը· ան չարունակ քաջալերած է հայ իրակա – նութեան մէջ, ամէն երիտասարդական ձեռնարկ, զօրավիզ հանդիսացած է ա – նոնց, նպաստած հայեցի դաստիարակու – թեան եւ պարզած է բոլոր խոչընդոտները ցոյց տալով նոյնպէս զանոնք վերացնե – լու միջոցները :

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի կեդր· վար – չութիւնը գիտակից է որ «Յառաջ»ը 1945–ին մեծապէս օժանդակեց Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի հիմնարկութեան :

Այդ թուականէն ի վեր «Յառաջ» չի խնայեր ոչ քաջալերանք, ոչ աջակցութիւն որպէսզի օրէ օր աւելի զարգանայ մեր շարժումը :

Իր երեսնամեակին առիթով յանուն գի – տակից երիտասարդութեան կը մաղթենք «Յառաջ»ին երկար եւ բեղուն գործու – նէութիւն որպէսզի նորանոր երիտասարդ սերունդներ հասնին իր խանդավառ չուն – չով :

Հ· Ց· Դ· Ն· Ս· ԿԵԴՐ· ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

*
**

27 Յուլիս, 1955

Սիրելի եւ մեծ ընկեր,

«Յառաջ» օրաթերթին երեսնամեակին առիթ, « Հայաստան» ամսաթերթին խմբագրութիւնը, բերելով իր ողջոյնները, կը խորհի թէ «Յառաջ» այն յառաջընթաց մարտիկն է, որուն ամէն մէկ նուաճումը մեզ կը մօտեցնէ եւ մեզ կը միացնէ Հայաստանին : Ուստի թոյլ տուէք որ ես ալ խօս զարձնել·— Յառաջ դէպի Հայաս – տան եւ Հայաստան միչտ յառաջ :

Բոցավառ ողջոյն Յառաջի բոցերով
Խմբագրութիւն ՀԱՅԱՍՏԱՆի
(Օրկան Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի)

*
**

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ֆ· Կ· Խաչի Շրջանային վարչութիւնը իր բոլոր մասնաճիւղերով ջերմօրէն կը չնորհաւորէ «Յառաջ»ի երեսնամեայ օգ – տաչատ գոյութիւնը :

« Յառաջ»ը Ֆրանսահայութեան համար եղած է եւ կը մնայ առօրեայ անհրաժեչ – տութիւն մը :

Յարատեւ գործունէութեան սրտագին մաղթանքներով՝

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ ՇՐՋ· ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

*
**

«ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»Ի ՈՂՋՈՅՆԻ ԽՕՍՔԸ

«Համազգային» Մչակութային եւ Հրատարակչական Ընկերակցութեան Փարիզի Մասնաճիւղը կը փութայ իր ողջոյնի խանդավառ խօսքը ուղղել «Յառաջ» օրաթերթին, իր երեսնամեակին առիթ. .

Իր հիմնարկութեան քսանեհինդամեայ տարեդարձի հանդիսութիւններու առիթ, «Համազգային» Ընկերակցութիւնը , իր բոլոր մասնաճիւղերով, երախտագիտա – կան զգացումներ ունեցաւ Սիւիւռքի այն մամուլին հանդէպ, որ կարեւոր եւ ան – գնահատելի դեր մը ունեցաւ իր ձեռք բե – րած բարոյական եւ նիւթական յաջողու – թիւններուն համար :

Փարիզի մեր մասնաճիւղը մասնաւոր զոհունակութեամբ կ'արձանագրէ հետե – ւարար «Յառաջ»ի երեսնամեակին առ – թիւ, թերթին կատարած բարոյական օ – ժանդակութիւնը եւ մեր ձեռք բերած յա – ջողութիւնները, քանի որ ամէն անդամ , անոր էջերը մեզի տրամադրուած էին : Այդ կերպով «Յառաջ» եւս մեր ունեցած ժողովրդական համակրութեան մէջ իր կարեւոր բաժինն ունի : Ֆրանսահայ կեանքին երեսնամեակի պատմութեան արձագանգը «Յառաջ»ի էջերէն պիտի առ – նեն ապագայ պատմագիրներն ու թերթին էջերը պրպտողները :

Փարիզի « Համազգային»ը իր բոլոր ան – դամակիցներուն եւ համակիրներուն զգա – ցումներու թարգմանը կը հանդիսանայ , մաղթելով որ «Յառաջ» օր մը ի վիճակի ըլլայ աւելի ընդարձակելու իր էջերը , եւ ինչպէս միչտ, դառնալու համար իրական հայելին Ֆրանսահայ գաղութին :

« ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»Ի
ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ
26 Յուլիս, 1955 ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

*
**

Սիրելի ընկեր Շաւարշ,

Անսահման հրճուանքով կ'ողջունեմ սի – րելի «Յառաջ»ի երեսնամեակը: Անգնա – հատելի եղաւ երեսուն տարիներու ըն – թացքին անոր կատարած ծառայութիւնը Սիւիւռքի Հայութեան, ի մասնաւորի Ֆը – րանսահայ գաղութին :

Կը մաղթեմ որ դեռ չատ կեանք ունե – նայ առաւելագոյնը կարենալ տալու հա – մար մեր տարաբախտ ժողովուրդին , ո – րուն բարօրութեանը եւ զարգացմանը ի խնդիր սչինչ խնայեցիր : Միանգամայն համոզուած եմ որ ինչպէս կը գրես միչտ, այսօր եւս նոյն հաստատ ճամբով եւ նոր կորովով պիտի տանիս այն ծանր պար – տականութիւնը, որ դրուած է ուսերուդ վրայ :

Ուստի այս հանդիսաւոր առիթով կը խնդրեմ ընդունիլ սիրելի ընկեր Շաւարշ, սրտագին չնորհաւորութիւններս եւ ան – կեղծ մաղթանքներս :

Ընկերական ջերմ բարեւներով

Ց· ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Մարսէյլ, 25 Յուլիս 1955

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՎԱՍՏԱԿԸ ԵՒ ԻՐ ՊՍԱԿԸ

(Շարունակուած Ա· էջէն)

բակ, կը մատնեն ինքնագոհութիւն մը, անսահման ինքնագոհութիւն մը, ո՛չ, զրոզը տանի : Գոհ են իրենցմէ, իրենց ինքնաբաւութենէն: Զեն ամչնար ու կը պարծենան արտով մը, ուր ցանքը ոչ մի – այն նօսր է, այլ եւ նոյնիսկ աճած չէ :

Սխալ չհասկցուի՛մ, — ինքնագոհու – թեան դէմ այս փիլիպականս կարօտ մը չէ զժգոհութեան, որ նախ Հուրիյէթէն, յետոյ առաջին մեծ պատերազմէն եաքը մակրդեց դժուարահաճութիւն մը ,որուն սերը Օչական կերաւ ցյայտուրդ, բայց, իր մահէն առաջ, կոտրեց պնակը: Օ՛, պիտի չուզէի ծիծաղելի զառնալ՝ պահանջելով դժուարահաճութեան հանդամանակը, զոր նոյնիսկ ուրիչ ինքնաբաւ ժողովուրդներ թաղեցին երկու մեծ պատերազմներու մէջոցին մէջ: Ափսո՜ս մեզի, մերինին հող – վրտիքին վրայ բուսաւ ինքնահաճութեան ամպխտան ծաղիկը :

Ուրիչներ ընդհանուր այս անսուտութիւնը ծածկելու ձեւով մը՝ Հայաստանի պրակտոլիթիւն կը ցանեն իրենց դրմաս – տանին մէջ, (վա՜յ, ատո՞նք ըսիր, մատնութիւն ըրիր), առանց դիտնալու թէ « պրակտոլիթիւնը հողով կ'ըլլայ» տե – սութիւնը անհամ դարձաւ այլեւս մեծ – մօրս հէքեաթներուն չափ :Հողին տուա՛ծն ալ դիտենք , ջուրին տուածն ալ , հարկ չկայ դիժանալու՝ փորձելով չուկայ հանել անսուաղ կենդանին եւ ա – նաւիչ ծաղիկը, սուղ ծախելու համար մեզի :

Ահա հրապարակը :

Ահա հրապարակը, որու զէմ կը ծա – ռանայ, երեսուն տարիէ ի վեր :

Դուն, ընկեր « Յառաջ », եասունքովէ հզարա, կ'աչխատիս բարեխառնութիւն բերել հրապարակին: Ոչ երբեք բարեկամ ինքնագոհութեան, ոչ ալ բոլորովին հա – մակիր զժգոհաճութեան, կը չահա « փրկել » , — դիւրինը խոտելի, զժգոհը խոտելի, որովհետեւ երկուքն ալ քան – զիչ՝ այն պայմաններուն մէջ ուր կը գտ – նուինք, դուն կը փորձես իրագործու – թիւն մը որ բարեխառնութիւն է, բարե – խառնութիւն մը որ իրագործութիւն է : Դուն կը հետապնդես հիմնականը , — լե – զուն: Առանցք համարելով լեզուն, անոր կը կապես ազանդութեանց չարժակը (մոթիւօո), ըսենք՝ Հայկազանց ոդին, եւ քաղաքակրթութեան անիւը, ըսենք՝ կե – զափոխական եւ յառաջապահ գաղափար – ներու դեւը :

Երեսուն տարի աչխատեր ես այս ձեւով, — չես յուսահատած , չես վհատած, չես ընկրկած , նոյնիսկ երբ մէկը վերին – րէն, զրոս ներկայացուցի, ուղեր է ապոս քամել բաժակիդ մէջ: Հերոսութիւն կը խորհրդանչէ եասունքդ :

Եասունքդ զէպի քառասունք՝ յառա՛ջ, նման գինին ի ձեռին, ապոխր՝ նախան – ձոյին: Հաւատա՛ :

Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՇՐՋԱՆԸ

Ուրբաթ իրիկուն նախավերջին հանդ – րուանը հասաւ Թուր :

« Ժացոյպի հանդրուանի»ն առաջին հա – սար Պելժիացի Պրաքսա որ վերջին վայր – կեանին վրայ վտանգ մը ըլլալ Պօպէին համար: Շաբաթ վերջին հանդրուան՝ դէպի Փարիզ, ուր երթեւեկի համար մաս – նաւոր միջոցներ ձեռք առնուած են :

ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԱՐԲԱՆԵԱԿՆԵՐ ԵՐԿՐԱԳՈՒՆՏԻ ՇՈՒՐՋ

Ամերիկեան կառավարութիւնը որոչած է «արուեստական արբանեակներ» պատ – րաստել, որոնք տարածքին մէջ նետուելէ եաք պիտի դառնան երկրպտուտին չուրջ: Պիտի ծախսուի տասը միլիոն տոլար, եւ ձեռնարկը յղացուած է «Աստեղագիտու – թեան Տարի»ին առթիւ, որ պիտի տեւէ 1957 Յուլիսէն մինչեւ 1958 Դեկտեմբեր :

Առաջին արբանեակը հաւանաբար ար – ձակուի 1957ի Յուլիսին, երեք միլիէ հր – թիռներու օգնութեամբ: Առաջինը զայն պիտի բարձրացնէ մինչեւ քան քիլմ·, երկրորդը՝ մինչեւ մօտ 350 քիլմ·, իսկ երրորդը՝ ժամական 28·000 քիլմ· հորի – զոնական արագութիւն մը պիտի պարգեւէ անոր, որուն չնորհիւ դունաը , առանց մղիչ մեքենայի օգնութեան, պիտի դառ – նայ երկրպտուտին չուրջ , 7էն 10 օր , իւրաքանչիւր շրջան՝ 90 վայրկեանի մէջ: Ցետոյ ինքնիրեն պիտի քայքայուի եւ փո – շիի ձեւին տակ վերադառնայ երկիր : Զմերուկի մը մեծութեամբ, այս նախա – տիպ արբանեակները պիտի կրեն զանա – զան չափագոյցներ եւ մեքենաներ , մաս – նաւորաբար «ելեկտրոնական ուղեղ» մը , որուն չնորհիւ մթնոլորտի խաւերէն վեր զտնուող տարածքին յատկանիչները պի – տի հետազօտուին ղէպի գետնատակ ա – խտանոցներ, Մ· Նահանգներու մէջ թէ այլուր : Որովհետեւ, ինչպէս Ուչինկթընը կը հաղորդէ, այս փորձերը պիտի կա – տարուին միայն զիտական նպատակնե – րով, բոլոր պետութիւններն ալ պէտք է մասնակցին, եւ Մ· Նահանգները պիտի հաղորդեն ձեռք ձգուած արդիւնքները զիտական բոլոր կազմառներուն եւ «ան – չուա Ֆ· Մխիթեան» : Նաեւ՝ Արբան – եակներուն հոլովոյթը պիտի քննուի երկ – րէն :

Կը յուսացուի որ զիտական չատ կարե – ւոր տեղեկութիւններ ձեռք բերուին «մթ – նոլորտէն անդիին» մասին, մասնաւորա – բար կոսմական եւ անդրմանիչակազոյն ճառագայթներու մասին, որոնք չատ տը – կարացած ձեւի տակ կը հասնին մինչեւ երկրին մակերեսը, մասամբ ծծուած ըլ – լալով օդի զանազան խաւերէն : Արդարեւ, այն բարձրութիւնները զրոս պիտի հետա – զօտեն այս արուեստական արբանեակ – ները, — 300էն 500 քիլմ·, զրեթէ զուրկ են մթնոլորտէ : Միայն 300 քիլմ·ի բոլոր – տիքը դեռ կը զտնուին չատ նօսրացած օդի խաւեր :

Կը կարծուի նաեւ որ չնորհիւ այս փոր – ձերուն կարելի պիտի ծառնայ կատարել չուտով միջաստեղային ճամբորդութիւն – ներ ալ, նախ «աստեղանաւը» առանձինն, յետոյ մարդոցմով :

× Ֆ· ՄԻՈՒԹԻՒՆ ալ ժամանակէ մը ի վեր կ'աչխատէր նոյն ուղղութեամբ . Վերջերս պաշտօնապէս կը հաղորդէր թէ պիտանականերէ բաղկացած կոմիտէ մը , Սէտովի, Քափիցայի եւ ատեղագէտ Վիքթոր Համբարձումեանի մասնակցու – թեամբ, կը զբաղի «արբանեակ աչխա – տանոցի» մը չինութեամբ :

Առջի օր, Մոսկուայի անթելը նորէն հաղորդեց այս լուրը, աւելցնելով թէ « արբանեակը » չուտով պիտի արձակուի տարածքին մէջ: Սակայն չեն տրուիր մանրամասնութիւններ ոչ այդ «թռչող աչխատանոցին», ոչ ալ արձակման թուա – կանին մասին :

Le CERCLE de ST. BARNABE, Place Caire, Marseille
Organise le Samedi **6 août** à 21 h. 15 dans son magnifique
jardin de 3000 places

UN UNIQUE ET SENSATIONNEL GALA
AVEC
MARJANE
et
CHARLES AZNAVOUR
BOB JUNOD, MARTY et NELLY
et plusieurs numéros de grande classe

Կը հրաւիրենք մեր բոլոր հայրենակիցները եւ բարեկամները որ խռնուելով փութան Օգոստոս 6ի Շաբաթ օրը ժամը 21·15ին:
Սէն Պառնապէ Սէրքլը, Փլաս Գեռ, Մարսէյլ